

NEFRET SUÇLARI VE NEFRET SÖYLEMİ HATE CRIMES AND HATE SPEECH

Susturun artık şunları! YAHUDI KOMŞU Camilerde Rum yağması! ABD'de mid bulandıra yemek!

1. Dinleri, vatanları, kimlikleri, kültürleri, halkları için savaşan Müslümanlara terörist demek çok yanlışır. Onlara "Dinci... Asker dinci..." gibi ifadeler asmak da büyük hatadır.

Kürt kapını ERMENİYE BAK! **Fenerbahçe Sivas'ı katletti** **Maç izlemeye geldi Bartho'ya koştular!**

ABD'den Ermeni kahpeliği **KOMŞU YİNE SAÇMALADI** **Bir avuç Ermeni'ye pabuç bırakmayız**

İRAN ASIYOR BİZ BESLİYORUZ **Yahudi hahamdan 'gaddarlık' çağırısı** **100 bin Ermeni sınır dışı ediyoruz**

Artık bunları birilerinin susturması gerek **Kürt Ahmet'ten timsahın gözyaşları** **Başbakan Erdoğan, 'çadır devleti mi?'**

Bartho çıldırdı! **Kendimi çarmlıha gerilmiş gibi hissediyorum** **Türkiye dünyaya şikayet etti**

Rumlar kudurdu Patrik'ten inciler! **KÜSTAH SİYONİST**

“Medyada Nefret Söyleminin İzlenmesi” çalışmamızın temel amacı medyada insan haklarına ve farklı kimliklere saygının güçlendirilmesine ve bu konuda hem medyanın hem de sivil toplumun aktif rol almasını teşvik edecek araçların geliştirilmesine katkıda bulunmak. Bu amaçla sivil toplum örgütü temsilcileri, gazeteciler ve hukukçuların bir araya gelerek tartıştığı çalışma toplantıları, atölye çalışmaları ve seminerler düzenliyoruz. Ayrıca ulusal gazeteleri belli bir takvim doğrultusunda tarayarak, ayrımcı ve düşmanlık içeren ifadelerin yer aldığı haber ve köşe yazılarını derliyor ve www.nefretsoylemi.org sitemizde yayınlıyoruz. Hedefimiz, hepimizin katkılarıyla bu alanın nefret söylemiyle ilgili geniş bir veritabanı haline gelmesi.

With “Media Watch on Hate Speech” work we aim to contribute fostering respect for differences and human rights in the media and developing tools to enhance active participation of civil society in the fight against hate speech and discrimination. In order to achieve our goals we are trying to bring the journalists, legal experts and civil society representatives together in working meetings, seminars and workshops. Additionally, we systematically scan the newspapers and publish the articles and news with discriminatory and hostile language in www.nefretsoylemi.org. We hope that this site becomes a public domain that brings a variety of information and documents on hate speech and serve as a database, and this cannot be done without a concerted effort.

HRANT DINK VAKFI
HRANT DINK FOUNDATION
ՀՐԱՆԴ ԾԻՆԷ ՎԱԿԲԻ

©Uluslararası Hrant Dink Vakfı Yayınları
©The International Hrant Dink Foundation Publication

Halaskargazi Cad. Sebat Apt.
No 74/1 Osmanbey, Şişli
34371 İstanbul
0212 240 33 61

Editör / Editor

Ayşe Çavdar, Aylin B. Yıldırım

Yayın Koordinatörü / Publication Coordinator

Özlem Dalkıran

Tasarım ve Uygulama / Design and Layout

Sera Dink

Baskı / Printed By

Yeni Beyoğlu Matbaası
244 89 98

İstanbul, 2010

ISBN: 978-605-89900-3-6

Tüm hakları saklıdır. Ancak, makaleler ticari olmayan amaçlar için, Uluslararası Hrant Dink Vakfı ve makalenin yazarı kaynak gösterilerek alıntılanabilir. Bu kitabın bir bölümü ya da tamamı ticari amaçlarla basılamaz.

Bu kitapta yer alan görüşler ve çalışmalar yazarların görüşlerini yansıtmaktadır. İçerik, Uluslararası Hrant Dink Vakfı'nın ya da bu kitabın hazırlanması ve basılmasına destek veren kurumların görüşlerini yansıtmamaktadır.

Bu kitap "Medyada Nefret Söyleminin İzlenmesi" başlıklı projenin bir çalışması olarak hazırlanmıştır. Destekleri için Avrupa Komisyonu (Demokratikleşme ve İnsan Hakları için Avrupa Aracı-DİHAA), Global Dialogue ve Friedrich Naumann Vakfı'na teşekkür ederiz.

All rights reserved. However, the chapters may be freely quoted for non-commercial purposes provided that due acknowledgment is given (to International Hrant Dink Foundation and the authors). No part of this publication may be partly or wholly reproduced for commercial purposes.

The views and opinions expressed in this book are those of authors. The content may not necessarily concur with the viewpoints of the funders who supported printing and publication of this material.

This book was published as part of the project "Media Watch on Hate Speech". We thank the European Commission (European Instrument for Democracy and Human Rights- EIDHR), Friedrich Naumann Foundation and Global Dialogue for their support.

Friedrich Naumann
STIFTUNG FÜR DIE FREIHEIT

İÇİNDEKİLER

CONTENTS

- **Önsöz**
Preface..... Özlem Dalkıran, 3
- **Söylem ve iktidar**
Discourse and power..... Teun A. Van Dijk, 9
Ayrımcılık, nefret suçu, nefret söylemi: Kavramsal çerçeve
Defining discrimination, hate speech and hate crimes
- **Ayrımcılığın sosyolojisi ve Türkiye toplumu**
The sociology of discrimination and the Turkish society..... Kenan Çayır, 45
- **Nefret suçlarından ne anlıyoruz?**
What do we understand by hate crimes?..... Ulaş Karan, 55
- **Nefret söyleminin kontrolü: Uluslararası standartlar Türkiye’den neler istiyor?**
Controlling hate speech: What do the international standards require of Turkey?..... Kevin Boyle, 63
Medyada nefret suçları, nefret suçlarında medya
Hate crimes in the media, media in hate crimes
- **Sunuş**
Introduction..... Fethiye Çetin, 74
- **Ulusal basında nefret suçları: 10 yıl 10 örnek**
Hate crimes in national press: 10 years 10 cases..... Cengiz Alğan, 76
- **Medyanın Hrant Dink’i hedef haline getirmesi**
How did the media make Hrant Dink a target..... Kemal Göktaş, 85
- **Türkiye’yi vurdular: Yazılı basının Hrant Dink cinayetini adlandıramaması**
They shot Turkey: Press failed to name Hrant Dink murder..... Eser Köker, Ülkü Doğanay, 97
- **Zirve: Geliyorum diyen katliam!**
Zirve: The massacre that was seen miles away!..... Bülent Kutlutürk, 119
Söylemin gücü, medyanın sorumluluğu
The power of words, the responsibility of the media
- **Sunuş**
Introduction..... Oral Çalışlar, 134
- **Medyada özdenetim**
Self-regulation in the media..... Yavuz Baydar, 135
- **Yazı işlerinin dili ve okur temsilciliği**
Language of the editing department and being the readers’ representative..... Derya Sazak, 141
- **Hak odaklı habercilik ve medyada çeşitlilik**
Rights journalism and diversity in the media..... Tolga Korkut, 149
- **Hakiki nefret / Sanal nefret**
Real hate / Virtual hate..... Ragıp Duran, 157
Ayrımcılık ve nefretin medya hali
Discrimination and the hate state of the media
- **Sunuş**
Introduction..... Erhan Üstündağ, 164
- **Romanlara yönelik nefret söylemi ve profileme**
Hate speech and profiling of Roma people..... Brankica Petkovic, 166

■ İnternet'te ırkçılık	
Racism on the Internet.....	Yaman Akdeniz, 175
■ Tribünlerin nefreti, nefretin tribünleri	
The hate of the tribunes, the tribunes of hate.....	Bağış Erten, 193
■ Kültürel çeşitlilik için ayrımcılığa karşı savaşmak: Medyanın önündeki güçlükler	
To fight against discrimination and for cultural diversity: A major challenge for the media	
.....	Reynald Blion, 203
<i>Nefret dili ve suçlarının hukuk boyutu</i>	
<i>The legal perspective of hate speech and crimes</i>	
■ Bölgesel mekanizmaların nefret suçlarını önlemede etkileri	
The effects of the regional mechanisms in preventing hate crimes.....	Dennis Van Der Veur, 225
■ Nefret suçları ve nefret söyleminin Türkiye yasalarında karşılığı	
Hate crimes and hate speech in the Turkish legal system.....	Ulaş Karan, 231
■ Türk yargısının “Bizden olanlar” ve “Bizden olmayanlar” ya da “Tek’in birliği” ni koruma algısı	
Perception of “us ” and “others” or “unity of one” in the Turkish judiciary.....	Kemal Şahin, 244
<i>Aktivizm: Ayrımcılık, ırkçılık ve nefret suçlarıyla mücadele</i>	
<i>Activizm: Struggle against discrimination, racism and hate crimes</i>	
■ Raporlama ve savunuculuk yoluyla nefret suçlarıyla mücadele	
Acting against hate crimes through reporting and advocacy.....	Nurcan Kaya, 261
■ Nefret suçu ile mücadelede ağ oluşturma: Ukrayna’da bir STK deneyimi	
Networking in the struggle against hate crimes: An NGO experience from Ukraine	
.....	Iryna Fedorovych, 269
■ “Bir Daha Asla” çalışmaları ve bir örnek: Radio Maryja	
The works of “Never Again” and an example: Radio Maryja.....	Rafal Maszkowski, 281
■ Irkçılığa ve milliyetçiliğe DurDe girişi	
Initiative to Say Stop Racism and Nationalism.....	Levent Şansever, 289
■ LGBTT örgütleri: Siyah Pembe Üçgen	
LGBTT organizations: Black Pink Triangle.....	Oktay Cerit, 296
■ Biyografiler	
Biographies.....	302
■ Dizin.....	314
Index.....	317

Bildiğiniz gibi, sevgili eşim Hrant Dink bilinçli ve planlı olarak sürdürülen nefret söylemleri sonucunda hedef noktası haline getirildi ve insafsızca katledildi. Onun ideallerinin gerçekleşmesi, sesinin ve yankılarının devam etmesi için, bizi hiç yalnız bırakmayan dostlarıyla birlikte Uluslararası Hrant Dink Vakfı'nı kurduk. Amacı gereği ayrımcılığın ve ırkçılığın, nefretin, öfkenin ve akabinde gelen davranışların ve söylemlerin nelere sebep olduğunu, insanları nasıl hedef haline getirdiğini, nice hayatları nasıl yok ettiğini ve hatta nice insanları nasıl katil yaptığını bir etkinlikle kitlelere duyurmak ve birçok genci bu konuda düşünmeye yönlendirip çalışmaya sevk etmek istedik.

Nefret Suçları ve Nefret Söylemi
Konferansı'nda, dinleyici olarak oturduğum yerde, nefret söyleminin sadece sözcüklerden ibaret olmadığını, sözcüklerin yan yana gelişinin, kim tarafından, ne zaman, nerede ve niçin kullanıldığının da çok önemli olduğunu düşündüm. Örneğin, birkaç yıl önce, dönemin Dışişleri Bakanı'nın, yine bir Ermeni Soykırımı Yasa Tasarısı'nın Amerikan senatosundan geçmemesi mücadelesini verirken, "Eğer bu soykırım tasarısı geçerse, kamuoyunu zapt edememe durumunda kalabiliriz" açıklaması yaptığını eşimle birlikte duyduğumuzda, "Ne diyor yahu?!" diyerek, korkuyla, hayretle, şaşkınlıkla birbirimizin yüzüne bakmıştık... Aynı anda düşüncelerimizin, 6-7 Eylül'e, Sivas katliamına, Maraş katliamına, Dersim'e ve tabii ki 1915'e gitmiş olduğunu tahmin edersiniz. Çünkü bu sözler, kimisini tahrik eder, kimisini ayaklandırır, kimisini öfkelenendirir ve duyguları da hareket izler. Sonuç da ölüm ve acıdır.

Konferansın bir paneline konu olan, eşimin cinayeti öncesi gazetelerde yazılan tahrik edici, nefret dolu yazıları hatırladıkça, o korkunç tehditlerin savrulduğu zamanı düşündükçe, sevgili Çutag'ımın korkularını ve endişelerini nasıl içine gömüp yaşamını aynı düzeyde sürdürmeye çalıştığını, en yakınlarına ve bana bile ne kadar az hissettirdiğini acı ve kederle düşündüm. Onun o hasar görmüş, zedelenmiş duygularının derinliğini kim ölçebilir veya kim bedel biçebilir? Hayatının bedeli var mı dersiniz? Bugün onun sevdiklerinin onsuz yaşamlarının, ona olan özlemin, hasretin ölçüsünü kim anlayabilir, kim tartıya getirip de bedel düşünebilir? Kırılmış bir kardeşin yüreğini kazanmak kolay mıdır?

As you know, my dear spouse, Hrant Dink has been made into a target as a result of deliberate and planned hate speech and was ruthlessly murdered. In order to make his ideal come true and let his voice and echoes carry on, we established the International Hrant Dink Foundation, together with his friends who never left us alone. We wanted to show to masses what discrimination, racism, hate, anger and the kind of behaviour that follows can lead to, how they can make people into targets, how they can destroy so many lives and how they can even make people into murderers through an event and wanted to motivate young people to think and work about this.

As I sat listening during the Hate Crimes and Hate Speech Conference, I thought about how hate speech does not only consist of words, but rather of the way they are strung together; about the importance of who utters them and where, when and why they are uttered. For instance, I remember once that one of the former Ministers of Foreign Affairs was trying to stop one of those many Armenian Genocide Draft Resolutions from passing in the American Senate and said "If this genocide draft passes, we might not be able to contain the public". When me and my husband heard this, we looked at each other in fear, surprise and confusion saying "Just what is he saying?!". It should be easy for you to guess that our thoughts drifted to the events of September 6-7, the Sivas Massacre, the Maraş Massacre, to Dersim and of course to the 1915 Armenian Genocide. Because these words provoke some, incite a riot for others, makes yet others angry and emotions are followed by actions. The result is death and pain.

During one of the panels, when I remembered the provoking, hateful articles in the newspapers prior to my husband's murder, when I thought about the times when those horrible threats were uttered, I also thought in pain and sorrow about how my dear Çutag buried his fears and anxieties, trying to lead a normal life, how he tried to show as little as possible to those closest to him, even to me. Who can measure the depths of his hurt, damaged emotions, who can put a price on them? Does life have a price? Who can understand how much those who loved him miss him, how they can stand to live without him, who can scale and put a price on something like this? Is it easy to win over the heart of a brother who is hurt?

ÖNSÖZ

PREFACE

ÖZLEM DALKIRAN

Çeviri/Translation: Burcu Becermen

LEXICON Konferans Çevirmenleri LEXICON Conference Interpreters

“Kovun bunları”, “Ermeni’ye bak!”, “Hrant kaşiyor”...

Bu cümleler Hrant Dink’e yöneltilmiş karalama ve hedef gösterme kampanyasında görev alan gazetelerin manşetlerinden birkaç örnek.

Medyanın ne denli etkili olduğunu anlamak için ise, Hrant Dink’in katili olarak yargılanan Ogün Samast’ın ifadesine bakmak yeterli. “Neden öldürdün?” sorusuna gazetelerden Hrant’ın vatan haini olduğunu öğrendiğini söylemişti.

Medya yalnızca Hrant Dink’i hedef göstermiyor. Kürtler, azınlıklar, gayrimüslimler ve “biz”den olmayan herkes namlunun ucunda. Türkiye’nin son yıllarda sıklıkla tanık olduğu linç girişimlerinin ardındaki düşmanlığın beslenmesinde medyanın rolü büyük. Gerek nefret söylemi içeren ve hedef gösteren açıklamaları haberleştirme biçimiyle, gerek köşe yazarları ve yorumcuları aracılığıyla önyargıları körükleyerek toplumsal ayrışma ve düşmanlığı körüklüyor.

Uluslararası Hrant Dink Vakfı, Türkiye’de medyanın kışkırtan, karalayan ve ötekileştiren diline dikkat çekmek ve nefret söylemiyle mücadelenin yollarını tartışmak amacıyla “Medyada Nefret Söyleminin İzlenmesi” başlıklı çalışmayı başlattı.

Avrupa Birliği Demokratikleşme ve İnsan Hakları için Avrupa Aracı, Friedrich Naumann ve Global Dialogue tarafından desteklenen çalışmanın genel amacı ırkçılık ve ayrımcılıkla mücadele, medyada insan haklarına saygının güçlendirilmesine katkı sağlamak, ırk ya da etnik köken, din veya inanç nedeniyle ayrımcılığa karşı sivil toplum örgütlerinin izleme ve savunuculuk rollerinin güçlenmesine katkıda bulunmak ve toplumdaki azınlıklara ve farklı kimliklere saygının güçlendirilmesine katkı sağlamaktır. Daha spesifik amaç ise, yaygın ulusal medyada gözlemlenen etnik ve dini gruplara yönelik nefret söylemiyle mücadele olarak belirlendi.

Bu amaca ulaşmak için çalışırken, “nefret söylemi” kavramıyla ilgili bilgi sağlamak, nefret söyleminin toplumun, özellikle de medya, iletişim ve hukuk camiasının gündemine getirilmesi yoluyla kamusal bir tartışma yürütülmesine ve ayrımcı ve ırkçı söylemle

“Expel them”, “Look at that Armenian!”, “Hrant scratches”...

These are just a few examples from the headlines used by newspapers taking part in the campaign to vilify Hrant Dink and point him as a target. Looking at the statement by Ogün Samast, who is on trial for murder of Hrant Dink, is enough to understand how strong an effect the media has. When asked “Why did you kill?” he says he killed because he had learned from newspapers that Hrant was a traitor.

The media did not only make a target of Hrant Dink. It also put Kurds, minorities, non-Muslims and anyone not of “us” at gunpoint. The media played a big role in feeding the hostility that led to the lynching attempts witnessed frequently in Turkey in the recent years. The media fuels prejudices and feeds social segregation and hostility both with its manner of news-making that includes hate speech and target-pointing statements, and through its columnists and commentators.

The International Hrant Dink Foundation has launched the project “Media Watch on Hate Speech” in order to draw attention to the media language in Turkey that provokes, slanders and otherises, and to discuss the ways to fight against hate speech.

The general objective of the Project, supported by the *European Union’s European Instrument for Democracy and Human Rights (EIDHR)*, the *Friedrich Naumann Foundation* and *Global Dialogue*, was to combat racism and discrimination, to contribute to fostering respect to human rights in the media, enhancing the role of NGOs in monitoring and advocacy for nondiscrimination based on race, ethnic origin, religion or creed, and to contribute to promoting respect to minorities and different identities in the society. A more specific objective was to combat hate speech targeting ethnic and religious communities in the mainstream national media.

While working to achieve these objectives, we aimed to provide information to the society about the concept of “hate speech”, to stimulate a public debate by bringing hate speech to the agenda of the society and particularly of the media, communications

Medya yalnızca Hrant Dink’i hedef göstermedi. Kürtler, azınlıklar, gayrimüslimler ve “biz”den olmayan herkes namlunun ucundaydı. Türkiye’nin son yıllarda sıklıkla tanık olduğu linç girişimlerinin ardındaki düşmanlığın beslenmesinde medyanın rolü büyük.

The media did not only make a target of Hrant Dink. It also put Kurds, minorities, non-Muslims and anyone not of “us” under gunpoint. The media played a big role in feeding the hostility behind the lynching attempts witnessed frequently in Turkey in the recent years.

Nefret söylemi
içeren haberlerin,
köşe yazılarının,
okur yorumlarının
büyük bir bölümü
milliyetçi-muhafazakar
yayın çizgisine
sahip gazetelerde
yayınlanmıştır.

mücadele yolları ve yöntemlerinin neler olabileceğinin tartışılmasına zemin açmak ve medyada insan hakları ve azınlıklara yönelik daha eşitlikçi ve bilinçli bir dil kullanılmasını teşvik etmeyi de amaçladık.

Bu bağlamda, çalışmanın ana eksenini 24 ulusal gazetenin¹, belli bir takvim çerçevesinde incelenmesi ve ayrımcı, nefret dili kullanan, hedef gösteren haber ve köşe yazılarının tespit edilerek analiz edilmesi oluşturdu. Günde dört gazete olmak üzere her gazete haftada en az bir kez okundu. Araştırmacılar tarafından içerik analizi yapılan haberler her dört ayda bir rapor haline getirildi. Bu raporlarda dört ayın genel bir profilinin yanı sıra, belirlenen dört farklı söylem kategorisinin her birine ait birkaç haber de detaylı söylem analizleriyle birlikte yer aldı.²

Toplam 12 aylık çalışmanın özet sonuçlarına baktığımızda, karşımıza şöyle bir tablo çıktı³: Yıllık inceleme sonunda izlenen her üç dönemde de incelenen köşe yazıları, haberler ve okur yorumlarında nefret söylemi kategorilerinden en çok **düşmanlık/ savaş söylemi** örneklerine rastlanmış, onu **küfür / hakaret / aşağılama** izlemiş, ardından **abartma / yükleme / çarpıtma** ve **simgeleştirme** gelmiştir. Pek çok örnekte bu kategorilerin birden fazlası (bazılarında hepsi birden) birlikte yer almaktadır, bu durumda baskın söylem dikkate alınmıştır.

Nefret söylemi içeren haberlerin, köşe yazılarının, okur yorumlarının büyük bir bölümü milliyetçi-muhafazakar yayın çizgisine sahip gazetelerde yayınlanmıştır.

Bir yılı kapsayan çalışmanın sonunda Türkiye’de ulusal gazeteler içinde nefret söyleminin en çok **Kürtler** ve **Ermenileri** hedef aldığı tespit edilmiştir. İlk dört aylık dönemde Ermeniler, ikinci dört aylık dönemde Kürtler, üçüncü dört aylık dönemde yine Ermenilere yönelik nefret söylemi örnekleri sayıca diğerlerinden fazladır. Bu farkı gündemi oluşturan politikaların

- 1 Zaman, Posta, Hürriyet, Sabah, HaberTürk, Milliyet, Vatan, Takvim, Akşam, Türkiye, Sözcü, Güneş, Yeni Şafak, Star, Cumhuriyet, A.Vakit, Yeni Çağ, Bugün, A.Şok, Milli Gazete, Taraf, Radikal, HO.Tercüman, Ortadoğu, Fotomaç ve Fanatik.
- 2 Raporlar için bkz: <http://www.nefretsoylemi.org/rapor-aciklamalar.asp>
- 3 Çalışma boyunca derlenen haber, köşe yazıları ve okur yorumlarının derinlemesine söylem analizleri ve bulgular Ceren Sözeri tarafından hazırlanmıştır.

and law community, to lay the groundwork for discussing the best ways and methods to combat discriminatory and racist speech, and to encourage and promote a more equalitarian and more conscious language towards human rights and minorities in the media.

In this context, scanning 24 national newspapers¹ over a specific period and identifying and analyzing the news stories, articles and columns featuring discriminatory discourses and hate speech formed the main axis of our work. Every newspaper was read at least once a week, with four newspapers scanned every day. The news and articles analyzed in terms of their content by researchers were compiled in quarterly reports. These reports provide a general profile of the four months corresponding to that reporting period, in addition to detailed discourse analyses of a number of news stories and articles belonging to one of the four different discourse categories identified.²

The summary findings of this 12-month work revealed the following picture:³

At the end of the one-year study, the most frequently seen hate speech categories in the columns, news stories and reader comments analyzed over three quarters were **hostility/ war speech**, followed by **invectives /defamations/ denigrations**, followed by **exaggeration / ascription / distortion** and **symbolization**. In many examples, more than one of these categories (and in some, all of them) were present, in which case the dominant speech was taken into consideration for analysis purposes.

A huge portion of the news, columns and reader comments featuring hate speech were published in newspapers adopting a nationalistic-conservative publishing philosophy.

A huge portion of the news, columns and reader comments featuring hate speech were published in newspapers adopting a nationalistic-conservative publishing philosophy.

- 1 Zaman, Posta, Hürriyet, Sabah, HaberTürk, Milliyet, Vatan, Takvim, Akşam, Türkiye, Sözcü, Güneş, Yeni Şafak, Star, Cumhuriyet, A.Vakit, Yeni Çağ, Bugün, A.Şok, Milli Gazete, Taraf, Radikal, HO.Tercüman, Ortadoğu, Fotomaç and Fanatik.
- 2 For the reports, please see: <http://www.nefretsoylemi.org/rapor-aciklamalar.asp>
- 3 In-depth discourse analyses of the news stories, columns and reader comments as well as the findings of the study have been compiled and prepared by Ceren Sözeri.

değişimi ortaya çıkarmaktadır. Ermeniler ve Kürtlerden sonra nefret söyleminin hedef aldığı dini ve etnik gruplar Rumlar, Hıristiyanlar ve Yahudilerdir. Son dört aylık dönemde bunlara Araplar, Sırplar, Romanlar, Süryaniler, Afrikalılar da eklenmiş, yelpaze genişlemiştir. Ayrıca yine incelenen örneklerin pek çoğunda birden fazla etnik ve dini grubun hedef alındığı, haberin ya da köşe yazısının konusunun dışında bile olsa, ilişkilendirilerek diğer grupların da söylemin hedefine sokulduğu gözlenmiştir.

Nefret bilindiği gibi bir duygunun adıdır. Dolayısıyla araştırmada incelenen ve çoğu oldukça yoğun biçimde nefret söylemi içeren örneklerde söz konusu nefret duygusunun okura daha fazla aktarımı için çoğunlukla noktalama işaretlerine yer verilmiş, bunlar arasında ! (ünlem), (!) (kinaye belirten ünlem), ? (soru işareti), (?) (şüphe belirten soru işareti), ...(sözün devamının okuyucunun anlayışına bırakıldığını belirten üç nokta) en çok kullanılan noktalama işaretleri olmuştur. Hatta özellikle köşe yazılarında ünlem gibi vurguyu güçlendiren noktalama işaretlerinin yan yana birden fazla kullanımına sık rastlanmıştır. Belirli sözcüklerin (vatanım, toprağım, Türk gibi) iyelik eki alarak koyu renkle ve çoğunlukla büyük harfle yazımı yine aynı işlevi görmektedir. Buradaki iyelik eklerinin elbette hedef aldığı grubu dışlama, ötekileştirmeye hizmet ettiği de dikkati çekmiştir.

Haberlerde ise benzer vurgu büyük harf ve büyük punto kullanımı ve görsel kullanımıyla (hedef gösteren fotoğraflar, ima içeren temsili fotoğraflar gibi) aktarılmaya çalışılmıştır.

İncelenen örneklerin pek çoğunun benimsediği söylemin yanı sıra bu tür yardımcı unsurlarla insanlarda benzer duygular uyandırarak, ikna etme ve harekete geçmeye (bir eylem gerçekleştirmeye) teşvik etme amacı taşıdığı seçilen örneklerin analizleri incelendiğinde de görülecektir. Bu tutum elbette ki köşe yazılarında daha çok ortaya çıkmaktadır.

Hazırlanan raporlarda araştırma kapsamında incelenen dönemlerde belirlenen kategorilerde oranlarına uygun şekilde seçilen ve eleştirel söylem analizine tabi tutulan örnekler yer almaktadır. Analizi yapılan haberlerde ve özellikle köşe yazılarında (tırnak içinde belirtilen

At the end of the study covering a whole year, it was identified that the hate speech in Turkey mostly targets the **Kurds** and the **Armenians**. The groups subjected most frequently to hate speech were the Armenians in the first quarter, the Kurds in the second quarter, and again the Armenians in the third quarter. This difference is caused by changes in the policies that create the agenda. The religious and ethnic groups that are targeted by hate speech after Armenians and Kurds are Rums (Turkish Greeks), Christians and Jews. In the last quarter, Arabs, Serbs, the Roma, Assyrians and Africans were also added to these groups, expanding the range. In addition, it was observed that in most of the examples analyzed, more than one ethnic or religious group were targeted, and that other groups were also put in the range of the hate speech by association, even when they were not actually related to the subject matter of the column or news piece.

Hate, obviously, is a word we use to describe a feeling. Hence, in the examples analyzed and containing hate speech, usually punctuation was used to impart the feeling of hate to the reader in a stronger way, including ! (exclamation mark), (!) (exclamation mark expressing allusion or innuendo), ? (question mark), (?) (question mark expressing doubt), ...(triple dots leaving it to the reader to figure out the rest of the sentence). Using more than one exclamation mark consecutively to strengthen the emphasis was frequent, especially in column articles. Again, using some specific words with the possessive pronoun and in bold (such as **my country, my land, Turk** etc) and often in capitalized form also serves the same purpose. Of course it also became obvious that the possessive pronouns preceding these words serve to exclude and otherwise the targeted group.

In news stories, the same emphasis was tried to be imparted by using capital letters, bigger fonts and visuals (photographs pointing at targets, representative photographs aiming to imply etc).

When the analyses are examined, it will be seen that most of the examples analyzed aim to evoke the same feelings in the readers with their hate speech, to persuade them and encourage

Ermeniler ve Kürtlerden sonra nefret söyleminin hedef aldığı dini ve etnik gruplar Rumlar, Hıristiyanlar ve Yahudilerdir. Son dört aylık dönemde bunlara Araplar, Sırplar, Romanlar, Süryaniler, Afrikalılar da eklenmiş, yelpaze genişlemiştir. Ayrıca yine incelenen örneklerin pek çoğunda birden fazla etnik ve dini grubun hedef alındığı, haberin ya da köşe yazısının konusunun dışında bile olsa, ilişkilendirilerek diğer grupların da söylemin hedefine sokulduğu gözlenmiştir.

The religious and ethnic groups that are targeted by hate speech after Armenians and Kurds are Rums (Turkish Greeks), Christians and Jews. In the last quarter, Arabs, Serbs, the Roma, Assyrians and Africans were also added to these groups, expanding the range. In addition, it was observed that in most of the examples analyzed, more than one ethnic or religious group were targeted, and that other groups were also put in the range of the hate speech by association, even when they were not actually related to the subject matter of the column or news piece.

Türkiye'nin gündeminde henüz yeterince yer almayan, ancak Amerika ve Avrupa'da üzerine yoğun akademik ve hukuksal tartışmaların sürdüğü "nefret söylemi" ve buna bağlı olarak "nefret suçları" ile ilgili bir konferans ile nefret söylemi ve ayrımcılıkla mücadelenin uluslararası boyutunu inceledik.

We explored the international dimension of the combat against hate speech and discrimination with a conference on "hate speech and "hate crimes", two concepts which are not yet adequately covered in the Turkish agenda but which receive some intensive academic and legal discussions in the US and in Europe.

ve italik şekilde yazılan) göze çarpmak olan dil ve imla yanlışları yazarların kendisine aittir. Bunların araştırmayı değerlendirenler açısından dikkate değer birer veri olduğu düşünüldüğünden düzeltilmemiştir.

Nefret söylemiyle mücadele ne yalnızca gazete takip etmekle ne de tek bir kurumun çabalarıyla yürütülecek bir meseledir. Bu nedenle projenin yürütüldüğü 18 aylık süreçte farklı çalışma toplantıları yaparak, işbirliği ve uygulanabilecek farklı yöntemler üzerine tartıştık. Bu toplantılarda söylemde ve/veya uygulamada ayrımcılığa uğrayan gruplar, hukukçular, sivil toplum örgütleri, akademi çevresi, öğrenciler, hukuk ve ulusal ve yerel medya kuruluşlarından katılımcılarla hem nefret söyleminin içeriği, etkileri, örnekleri üzerine konuştuk, hem de nefret söyleminin ortadan kalkması için neler yapılabileceği, hangi alanlarda çalışmak gerektiğini tartıştık.

Bu süreçte, benzer çalışmalar yürüten veya yürütmüş olan Sosyal Değişim Derneği, Kaos Gl, Lambda İstanbul, Siyah Pembe Üçgen, Mediz, İnsan Hakları Araştırmaları Derneği ve İnsan Hakları Ortak Platformu gibi kurumlarla sürekli iletişimde olduk.

Türkiye'nin gündeminde henüz yeterince yer almayan, ancak Amerika ve Avrupa'da üzerine yoğun akademik ve hukuksal tartışmaların sürdüğü "nefret söylemi" ve buna bağlı olarak "nefret suçları" ile ilgili bir konferans ile nefret söylemi ve ayrımcılıkla mücadelenin uluslararası boyutunu inceledik.

Elinizde tuttuğunuz bu kitap *İnciten Sözler, Yaralayan Fiiller: Nefret Söylemi ve Nefret Suçları* başlıklı üç günlük konferansın sunumlarından oluşuyor. Konferans boyunca söylemin gücünden Türkiye'nin sosyolojik yapısına, Hrant Dink cinayetinden Malatya Zirve Yayınevi katliamına, cinayete giden yolda medyanın rolüne, Türkiye ve diğer ülkelerde nefret söylemi ve suçlarıyla ilgili mücadele örneklerinden ulusal, bölgesel ve uluslararası mekanizma ve standartlara, medyanın işleyişindeki sorunlardan, yeni medyada nefret söylemine ve Türkiye hukuk sisteminin neden ayrımcılıkla mücadelede yetersiz kaldığına kadar birçok konu konuşuldu.

En önemlisi de bizler, bu ülkenin insan hakları

them to action, with such auxiliary elements. This attitude is of course more common in columns.

The reports include examples from newspapers, selected proportionately for each category and subjected to critical discourse analysis. The grammar and punctuation mistakes that may be seen in the analyzed pieces (either specified in quotation marks or in italic) belong to their original authors. These have not been corrected by the analysts, since they were considered as noteworthy data.

Combating hate speech is not something that can be done by only monitoring the newspapers or by only the efforts of a single institution. Therefore, during the 18 months in which the project was carried out, we held various working meetings and discussed cooperation and various possible methods. In these meetings, we talked on the content, impacts and examples of hate speech, what can be done to eliminate it and on which areas we need to work, with groups exposed to discrimination in discourse and/or in practice, jurists, non-governmental organizations, academia, students, and representatives from national and local media organizations.

During this process, we have maintained constant communication and dialogue with organizations that have conducted or that are still conducting similar projects, such as the Association for Social Change, Kaos Gl, Lambda İstanbul, Siyah Pembe Üçgen (Black Pink Triangle), Mediz, Human Rights Research Association (İHAD) and Human Rights Joint Platform (İHOP).

We explored the international dimension of the combat against hate speech and discrimination with a conference on "hate speech and "hate crimes", two concepts which are not yet adequately covered in the Turkish agenda but which receive some intensive academic and legal discussions in the US and in Europe.

This book consists of the presentations made at the 3-day conference on *Wounding Words and Acts: Hate Speech and Hate Crimes*. Throughout the Conference, the participants discussed the power of speech and discourse, Turkey's

savunucuları, akademisyenleri, hukukçuları, gazetecileri, yurttaşları ve ayrımcılık mağdurları olarak nefret söylemi ve nefret suçlarıyla mücadelenin yalnızca kendi tanık olduklarımız ve yaşadıklarımızla sınırlı olmadığını, Avrupa ve Amerika başta olmak üzere dünya çapında giderek yaygınlaşan bir sorun olduğunun bir kez daha ayırına vardık. Hem Türkiye’de hem uluslararası boyutta nefret suçları ve nefret diliyle mücadele etmek için hep birlikte, farklı alanlarda çalışmalarla, işbirliği ve iletişim içinde, güçlerimizi, deneyimlerimizi birleştirerek mücadele etmedikçe kalıcı bir çözüme ulaşmanın mümkün olmadığını gördük.

Medyada nefret söyleminin izlenmesi çalışması boyunca gerçekleştirdiğimiz etkinlikler ve bu kitapta yer alan makalelerin bilgilendirici ve teşvik edici bir rol oynamasını ve kolaylaştırıcı bir araç olmasını umut ediyoruz.

sociological structure, the role of the media on the road from Hrant Dink’s murder to the Malatya Zirve Bookstore massacre, examples of combating hate speech and hate crimes from Turkey and other countries, the national, regional and international mechanisms and standards available, the problems in the media, the hate speech in the new media, and why Turkey’s legal system falls short in combating discrimination.

But most importantly, we, as the human rights defenders, academicians, jurists, journalists, citizens and discrimination victims of this country, have once again seen that the fight against hate speech and hate crimes is not limited to what we witness and experience in Turkey, that it is a problem that is getting more and more widespread all around the world, particularly in Europe and America. We have also seen that it is not possible to achieve a permanent solution unless we combine our strengths and experiences, cooperate and communicate, with works and studies on a wide range of areas, so as to combat hate crimes and hate speech both in Turkey and at the international level.

We hope that the activities we have conducted throughout the Media Watch on Hate Speech Project and the articles included in this book will play an informing and encouraging role and serve as a facilitating tool in the fight against hate speech and hate crimes.

Bizler, bu ülkenin insan hakları savunucuları, akademisyenleri, hukukçuları, gazetecileri, yurttaşları ve ayrımcılık mağdurları olarak nefret söylemi ve nefret suçlarıyla mücadelenin yalnızca kendi tanık olduklarımız ve yaşadıklarımızla sınırlı olmadığını, Avrupa ve Amerika başta olmak üzere dünya çapında giderek yaygınlaşan bir sorun olduğunun bir kez daha ayırına vardık. Hem Türkiye’de hem uluslararası boyutta nefret suçları ve nefret diliyle mücadele etmek için hep birlikte, farklı alanlarda çalışmalarla, işbirliği ve iletişim içinde, güçlerimizi, deneyimlerimizi birleştirerek mücadele etmedikçe kalıcı bir çözüme ulaşmanın mümkün olmadığını gördük.

We, as the human rights advocates, academicians, jurists, journalists, citizens and discrimination victims of this country, have once again seen that the fight against hate speech and hate crimes is not limited to what we witness and experience in Turkey, that it is a problem that is getting more and more widespread all around the world, particularly in Europe and America. We have also seen that it is not possible to achieve a permanent solution unless we combine our strengths and experiences, cooperate and communicate, with works and studies on a wide range of areas, so as to combat hate crimes and hate speech both in Turkey and at the international level.

SÖYLEM VE İKTİDAR
DISCOURSE AND POWER

TEUN A. VAN DIJK

Çeviri/Translation: Pınar Uygun

Bu makalede, söylem ve iktidara dair eleştirel bakış açılarını izleyerek “nefret söyleminin” teorik açımlarını özetleyeceğim. Bu çalışma, eleştirel haber analizleri çatısı altında da değerlendirilebilir. Dolayısıyla medyada nefret söyleminin medyadaki temsilleri üzerine yoğunlaşacağım.

Söylem ve İktidar¹ adlı kitabım İngiltere’de iki yıl önce yayımlandı. Bu kitap, eleştirel söylem çalışması olarak kabul edilebilecek bir dizi makalenin derlemesi olarak ortaya çıkmıştı. Yakın zamanlara kadar, söylem analizine dayanan çalışmalar, zaman zaman eleştirel söylem analizi biçiminde çerçevelendirilerek sunuluyordu. Eleştirel söylem analizi, yalnızca iktidar ile ilgili değildir; aynı zamanda, özellikle, söylem ve iktidarın kötüye kullanılması ile de bağlantılı olmak zorundadır. Söz, söyleme dair eleştirel yaklaşımlara geldiğinde ise, “söylem ve tahakküm” çok daha iyi bir başlık olacaktır. Çünkü, bu türden bir çalışma yalnızca herhangi bir iktidar biçimini değil, özellikle haberlerde temsil edilen türden bir iktidarı ele almak durumundadır. Çözümlemeye konu olan ise, medyanın iktidarının yanı sıra azınlıkların, göçmenlerin, özel grupların nasıl sunulacağı konusunda medyanın gücünün nasıl suistimal edildiğidir. Ben bu analizi yaparken herhangi bir eleştirel söylemi kullanmak yerine, birçok eleştirel söylemden yararlanıyorum. Yalnızca bir yöntemin kullanılmadığının vurgulanması önemli. Çünkü birçokları, kullandığım yöntemi eleştirel söylem analizi olarak tanımlar. Fakat bu çok da doğru bir terminoloji değil. Eleştirel söylem analizi daha çok söylem, dil ve iletişim alanlarında etkin olan ve otorite, ideoloji, sömürü, manipülasyon vs. ile hakimiyetin kötüye kullanılması gibi spesifik konulara yoğunlaşır. Dolayısıyla kendilerini “eleştirel” olarak adlandıran akademisyenlerin geliştirdiği bir “muhalif” hareketi andırır. Öte yandan, söz konusu bakış açısı ile, örneğin eşitsizlik ve adaletsizlik gibi, günlük hayat içerisinde karşı karşıya kaldığımız metinler, konuşmalar ya da herhangi bir başka söylem aracılığı ile ortaya çıkıp sonra tekrar tekrar yeniden üretilen olguları ve bunların oluşturduğu döngüyü kendisine konu edinir. Sözün kısası, eleştirel

In this article, I will summarize the theoretical aspects of the ‘hate discourse’ following the critical perspectives on discourse and power. It could be placed in the framework of critical news analyses, and my focus will specifically be on the hate discourse represented in media.

Discourse and Power¹ is the name of a book published in England two years ago. It was a collection of articles in critical discourse studies. Until recent years, the studies in discourse analysis is sometimes framed and presented as critical discourse analysis. Critical discourse analysis in particular has not only to do with power, but, at the same time, should be specifically related to discourse and the abuse of power. Discourse and domination would probably be a better title when mentioning critical approaches to discourse. This is because it does not simply deal with any kind of power, but specifically that sort of power which is represented in the reports. This is not just a question of media power, but a question on how media can be abused through representations of minorities, immigrants, special groups etc. My way of doing this is not just using any, but many sorts of using critical discourse. It is important to emphasize that it is not one method in particular. Many people would define my method as an application of critical discourse analyses. However, I do not think it is the correct terminology. On one hand, critical discourse analysis is more like a movement of critical scholars in discourse, language and communication, calling themselves “critical” because they focus on specific topics like abuse of domination by authority, ideology, exploitation, manipulation etc. On the other hand, everything which has to do with this perspective, like inequality and injustice, is produced and reproduced in everyday life via texts and talks, i.e. any kind of discourse. That is what critical discourse analysis is all about. It is about the reproduction of domination by text and talk, i.e. by discourse. I also approach the topic with a specific perspective that not everyone is taking. I am not just

Eleştirel söylem analizi biçiminde çerçevelendirilerek sunuluyordu. Bu bağlamda, önemli bir noktaya dikkat çekmek istiyorum; özellikle de eleştirel söylem analizi, yalnızca iktidar ile ilgili değildir; aynı zamanda, belirli bir biçimde, söylem ve iktidarın kötüye kullanılması ile de bağlantılı olmak zorundadır.

¹ Teun A. Van Dijk, Söylem ve İktidar: Eleştirel Söylem Çalışmalarına Katkılar, Houndsmills, Palgrave Macmillan, 2008.

¹ Teun A. van Dijk, Discourse and Power: Contributions to Critical Discourse Studies, Houndsmills: Palgrave MacMillan, 2008.

Critical discourse analysis in particular has not only to do with power, but, at the same time, should be specifically related to discourse and the abuse of power.

Sosyal bilimlerde kullanılan birçok önemli kavram gibi, iktidar da, kendisi ile ilgili net bir tanım geliştirilmesine nadiren müsaade eden içeriği belirsiz ve fazlasıyla genel bir olgudur. Bu kavramı tanımlayabilmek için iktidar, iktidarın kötüye kullanımı ve tahakküm hakkında konuştuğumuzda, birçok disiplini birarada kullanmaya ihtiyaç duyarız.

söylem analizi, tahakkümün metinler ya da konuşmalar -yani söylem- aracılığıyla yeniden üretilmesiyle ilgilidir. Kendi adıma, bu konuya herkesin tercih etmediği spesifik bir bakış açısı ile yaklaştığımı söylemeliyim.

Burada, yalnızca söylem ile toplumu direkt olarak birbirleri ile ilişkilendirmekle kalmıyor; aynı zamanda, söylemi, çok daha fazla sosyo-bilişsel bir bakış açısı ile ilişkilendirmeye de çalışıyorum. Aslında, eleştirel söylem analizi ile ilgilenen araştırmacıların, hakkında -en azından konuyu, benim yaptığım gibi bilişsel psikoloji çerçevesinde ele alarak- konuşmayı pek tercih etmedikleri bir durumu; söylemlerin, ideolojiler, bilgi, toplumsal kavrayış ve bunlara benzer işlemler ile ortaya çıktıklarını ve yeniden üretildiklerini de göz önünde tutmaya dikkat ediyorum. Ayrıca, oldukça detaylandırılmış söylem analizlerini, aynı şekilde, ırkçılık, cinsiyetçilik, tahakküm, iktidar vb. olgulara dair detaylandırılmış toplum analizleri ile birleştirmeye çalışıyorum. Analizlerimi daha derinlikli bir şekilde sunabilmek için, insanlara, “İnsanlar bu konular hakkında nasıl düşünüyorlar?”, “İnsanlar zihinlerinde bu konular ile ilgili farklı olayları nasıl hatırlıyorlar?” diye sorarak çalışmalarına bir çeşit sosyo-bilişsel nitelikli bir kesişim noktasını da dahil ediyorum. Bu yüzden, iktidarın temsili ya da iktidar kullanımı ve günlük hayat içerisinde tahakkümün yeniden üretimine değindiğimde, bu süreçler ile bağlantılı zihinsel ya da psikolojik boyutları da göstermeye gayret ediyorum. Bu noktada, söylem ve onun iktidar ile olan ilişkisini analiz etmeden önce, iktidar kavramını tanımlamak istiyorum.

Sosyal bilimlerde kullanılan birçok önemli kavram gibi, iktidar da, kendisi ile ilgili net bir tanım geliştirilmesine nadiren müsaade eden içeriği belirsiz ve fazlasıyla genel bir olgudur. Bu kavramı tanımlayabilmek için iktidar, iktidarın kötüye kullanımı ve tahakküm hakkında konuştuğumuzda, birçok disiplini birarada kullanmaya ihtiyaç duyarız. Sadece pratik nedenleri göz önünde tutarak bunu birkaç basit kavram ile yalıtılmış bir şekilde ele almama izin verin. Burada kişisel iktidardan, yani birisinin diğerinden daha güçlü olma durumundan bahsetmiyorum. Daha çok sosyal gruplar, örgütler, devletler vs. ile ilgili bir iktidar hakkında konuşuyorum. Kişisel iktidar

trying to relate discourse and society directly, but again I am relating it with a more socio-cognitive perspective. Indeed, I also take into account that discourses are produced and reproduced by ideologies, knowledge, socio-cognition and similar processes which many of my college sin critical discourse prefer not to talk about too much- at least not in terms of cognitive-psychology which is what I am doing. Furthermore, I try to link very detailed analyses of discourse with likewise detailed analyses of society about racism, sexism, domination, power and so on. In order to widen my analyses, I also include a sort of socio-cognitive interface by asking “How do people think about these issues?”, “How do people remember the different cases related to these issues in their minds?” Thus, when I mention the representation or usage of power and the reproduction of power in everyday life, I also point out mental or psychological dimensions related to these processes. At this point, prior to analyses of discourse and its relationship with power, I would like to define the notion of power.

Similar to many fundamental notions in social sciences, power is one of those very vague and general notions, a fact which hardly allows a very brief definition. Thus, in order to be able to define this notion, we need to apply many disciplines when talking about power, power abuse, and domination. Just for practical reasons, let me isolate it with a few basic concepts. For me, power has to do with the social notion of power. This means, I am not talking about personal power, e.g. one being a more powerful person than another; this is not our issue at this point. I am exclusively talking about social power as something that has to do with social groups, organizations, states etc. If I would want to mention personal power, I would have used a more psychoanalytical perspective which is not our context. Thus, in this article when I mention about power, I mean power as the fundamental notion of control.

In this context, power has to do with controlling other people and groups. To control other people and group means controlling their actions. This means, if you have power over

Similar to many fundamental notions in social sciences, power is one of those very vague and general notions, a fact which hardly allows a very brief definition. Thus, in order to be able to define this notion, we need to apply many disciplines when talking about power, power abuse, and domination.

konusuna değinmek isteseydim çok daha psikoanalitik bir bakış açısı benimserdim ki, konunun bu şekli, bizim bağlamımız dışında yer alır. Burada iktidar kavramından söz ettiğimde, başlıca hegemonyaya dayalı bir iktidarı kast ediyor olacağım.

Bu bağlamda iktidar, diğer insanlara ve gruplara hükmetmekle ilgilidir. Diğer insanlara ve gruplara hükmetmek, onların eylemlerini kontrol etmek anlamına gelir ki, bu da onların ne yapabileceklerini ya da ne yapamayacaklarını kontrol etmeniz demektir. Dolayısıyla iktidar, başka insanların özgürlükleri ile ilgili bir şeydir. Eğer insanlar istedikleri şeyleri yapmakta özgürleşse, bu sizin onlar üzerinde bir iktidar kur(a)madığınızı gösterir. Yapabileceklerini ve yapamayacaklarını kontrol etmeye başladığınız andan itibaren, insanlar üzerinde iktidar kurmuş olursunuz. Bir grup, bir diğer grup üzerinde iktidar kurabilir. Fakat iktidar kavramı yalnızca toplumsal değil, bilişsel bir çerçeveye de sahiptir. Bu nedenle, bu türden bir güç kullanımı ile diğer insanların eylemlerini ya da özgürlüklerini kontrol etmekle kalmaz; aynı zamanda onların zihinleri, nasıl ve ne düşünebilecekleri, bilgi kavramları, tutumları, düşünce ve ideolojileri üzerinde de denetim kurmuş olursunuz. Bu durumda, hükmetmek, diğer insanların eylemlerini ve zihinlerini kontrol etmektir.

Diğer insanların zihinlerini kontrol etmek birincil öneme sahip bir denetim şeklidir; çünkü, diğer insanların zihinlerini, bilgilerini, niyetlerini, projelerini ve planlarını kontrol ederseniz, dolaylı bir şekilde onların gelecekteki eylemlerini de kontrol etmiş olursunuz. İnsanların ne yapmak istediğini, niyetlerinin ya da arzularının neler olduğunu kontrol edebildiğiniz takdirde, onların eylemlerini doğrudan denetim altında tutmasanız dahi, söz konusu eylemler üzerinde hakimiyet kurabilirsiniz. Dolayısıyla, eylemlerin yalnızca doğrudan kontrol edilmesi değil de, insanların zihinlerine hükmetme yolu ile eylemler üzerinde dolaylı bir denetim kurulmasının mümkün olması durumunu, denetimin oldukça önemli bir özelliği olarak ele alabiliriz.

Bu noktada, başka bir temel kavramı, söylem kavramını da dahil ederek çerçevemizi biraz daha detaylandıralım. Söylem, tıpkı iktidar gibi günlük hayatımız içerisinde yer tutan bir eylem

other people, you can control what they can do or what they cannot do. It is related to their freedom. If people are free to do as they like, it means that you have no power over them.

The moment you can control what they can or what they cannot do indicates that you have some sort of power over them. One group can have power over another group. However, as I mentioned before it does not only have a social, but also a cognitive aspect. Hence, using this sort of power, you do not only control the actions or the freedom of other people, but also their minds; how and what they can think, their notion of knowledge, their attitudes, opinion and ideologies. In this case control indicates control of actions and minds of other people. Controlling the mind of other people is very fundamental, because if you can control the minds of other people, their knowledge, their intentions, projects, and plans, you can also indirectly control their future actions. If you can control what people like to do, what their intentions are, or their desire is, you also control their actions without directly controlling their actions. Therefore, this a very important aspect of control that is not just control of action directly, but an indirect control of action through the mind of other people.

At this point let us elaborate on our framework a little bit more, including the notion of discourse which is another fundamental concept for our discussion today. Discourse is an action or practice in everyday life, very much like power. In one way, controlling the action of other people implies also controlling their discourse. Therefore, one way of controlling power in society is to control not just any sort of discourse or action, but specific discourse practices which we call text and talk. Hence, the relationship between discourse and power is very important, because controlling discourse is not just any kind of control action of people, but the very kind of action that acquires and influences the minds of other people. Controlling knowledge, ideology, attitudes is precisely a way to control the mind and than the action of people. Under this condition, discourse has a very fundamental and central position. On the one hand, it is a social practice like other

İktidar, diğer insanlara ve gruplara hükmetmekle ilgilidir. Diğer insanlara ve gruplara hükmetmek, onların eylemlerini kontrol etmek anlamına gelir ki, bu da, onların ne yapabileceklerini ya da ne yapamayacaklarını kontrol ediyorsunuz demektir. Dolayısıyla iktidar, başka insanların özgürlükleri ile ilgili bir şeydir.

Power has to do with controlling other people and groups. To control other people and group means controlling their actions. This means, if you have power over other people, you can control what they can do or what they cannot do. It is related to their freedom.

Gazeteler üzerinde denetim kurduğunuzda, dolaylı olarak insanların Kürtler ya da toplumdaki başka bir grup hakkında neler düşüneceklerini kontrol ediyorsunuzdur. İşte bu yüzden, bunu da, söylemin başka bir önemli çehresi olarak ele almak zorundayız. Bu noktada, söylemin eleştirel analizi de oldukça önemli bir değer kazanır; çünkü, söylem, bir yandan tam olarak sosyal eylem ve statü arasında bir yerde ve diğer yandan da, insanların zihinlerinde yer tutan bir tür kesişim noktasıdır.

If you can control discourse you do not only control the newspapers, but presumably also the minds of the readers, not directly and automatically, but in an indirect way; the action of control makes its effect much more probable and possible. When controlling newspapers, you indirectly control what people are going to think about Kurds for example, or other groups in society.

ya da uygulamadır. Diğer insanların eylemlerini denetim altında tutmak, söylemlerini de denetim altında tutmaktır. Bu yüzden, toplumda iktidarı kontrol etmenin bir yolu da yalnızca, bir tür söylemi ya da eylemi değil, aynı zamanda, bizim metin ya da konuşma olarak adlandırdığımız spesifik söylem uygulamalarını da denetim altında tutmaktır. Söylem ve iktidar arasındaki ilişkinin önemi bu noktada ortaya çıkar; çünkü, söylemi kontrol etmek, yalnızca insanların herhangi bir tür eylemini denetim altında tutma girişimi değil, aslında, tam da diğer insanların zihinlerini etkileyen ve ele geçiren türden bir faaliyettir. Bilgiyi, ideolojiyi ve tutumları denetlemek, insanların eylemlerinden çok zihinlerini kontrol etmenin garantili bir yoludur. Bu şartlar altında söylemin, denetim kurma hususunda temel ve merkezi bir konuma sahip olduğunu söyleyebiliriz. Bir yandan, o da tıpkı diğerleri gibi sosyal bir uygulamadır: Belirli bir tür söylemi kontrol etmek insanlar üzerinde çok büyük bir etkiye sahip olan spesifik bir sosyal uygulamadır. Çünkü, biz insanlar, bilgi, tutum ve ideolojileri söylem yolu ile benimseriz. Bu yüzden, eğer söylemi kontrol edebiliyorsanız yalnızca gazeteleri değil, aynı zamanda, muhtemelen okuyucuların zihinlerini de -doğrudan ya da otomatik bir şekilde olmasa da dolaylı olarak- kontrol ediyorsunuz demektir. Kontrol eylemi, söylemin insanlar üzerinde etki bırakmasını, çok daha fazla muhtemel ve imkân dahilinde seyreden bir duruma dönüştürür. Örneğin, gazeteler üzerinde denetim kurduğunuzda, dolaylı olarak insanların Kürtler ya da toplumdaki başka bir grup hakkında neler düşüneceklerini kontrol ediyorsunuzdur. İşte bu yüzden, bunu da, söylemin başka bir önemli çehresi olarak ele almak zorundayız. Bu noktada, söylemin eleştirel analizi de oldukça önemli bir değer kazanır; çünkü, söylem, bir yandan tam olarak sosyal eylem ve statü arasında bir yerde ve diğer yandan da, insanların zihinlerinde yer tutan bir tür kesişim noktasıdır. Zihin kontrolünü kısaca ele almadan önce, söylem kontrolüne dair özet bilgiler aktarmak istiyorum. Bunu nasıl yapıyoruz? Kitle iletişimi üzerinde iktidara ve dikkate değer türde bir denetim gücüne sahip olan insanlar, söylemi nasıl kontrol edebiliyorlar? Bunun cevabını bulmak için söylem kavramına dair daha derinlikli analizler ortaya koymalıyız. Söylem

ones: Controlling a particular sort of discourse, it is just controlling a specific kind of social practice, which has a lot of influence, precisely because we acquire knowledge, attitudes, ideologies through discourse. So if you can control discourse you do not only control the newspapers, but presumably also the minds of the readers, not directly and automatically, but in an indirect way; the action of control makes its effect much more probable and possible. When controlling newspapers, you indirectly control what people are going to think about Kurds for example, or other groups in society. Thus, it is another important aspect of discourse as well. At this point, the critical analysis of discourse is very important, because it is a sort of interface precisely between social action and status on one hand, and among the minds of people on the other.

Before we briefly speak about this mind control, let us also speak briefly about the control of discourse. How do we do that? How can people who have power and a particular kind of control over mass media, control discourse? In order to find out about this, we need to widen our analyses of the concept discourse a somewhat more. Discourse is not just text, but it is also a context. We forget sometimes that it is not just any kind of discourse, hanging in the air. It is always something which is contextualized. Thus, if you want to control discourse, the first thing you have to do is controlling the context of discourse. In order to have a good theory of discourse, you also need a good theory of context and that is precisely something which was hardly the case in discourse analysis until now. This is why my last two books were introducing a new theory of context. In these books I am trying to indicate, for example, that if you want to understand what kind influences on discourse people have in society, or what kind of influences discourse has on people- these things that we read from the newspapers. In order to understand these reciprocal influences, you need a good theory of context as well, because otherwise you cannot know what happens. This implies that the influence does not only matter in terms of what the text says, but also what the context tells you.

yalnızca metinden ibaret değildir, aynı zamanda bağlamı da dikkate almak gerekir. Bazen söylemin yalnızca havada uçuşan alelade bir ifade olmadığını unutturuz. Oysa o her zaman için bir bağlam içerisinde varlık gösterir. Bu yüzden söylemi kontrol etmek istiyorsanız, yapmanız gereken ilk şey söylemin bağlamını kontrol etmektir. İyi bir söylem teorisi ortaya koymak için iyi bir bağlam teorisine ihtiyacınız olacaktır ki, bu da, mevcut söylem analizlerinde nadiren görülür. İşte bu yüzden, son iki kitabımda yeni bir bağlam teorisi ortaya koymaya çalıştım. Bu kitaplarda, örneğin, gazetelerde okuduklarınızı değerlendirerek toplum içerisinde, insanların, söylemler üzerinde ne tür etkiler bıraktığı ya da söylemin, insanları ne yönde etkilediğini göstermeye çalıştım. Bu karşılıklı etkileşimi tam olarak anlayabilmek için iyi bir bağlam teorisine ihtiyacınız vardır. Çünkü etkileşim, yalnızca metnin size ne söylediği değil, aynı zamanda, bağlamın size ne anlattığı ile ilgilidir.

Eğer söylemi kontrol etmeyi, zihinleri kontrol etme yöntemi olarak kullanmayı amaçlıyorsanız, ilk yapmanız gereken şeylerden birisi, bağlamı da kontrol etmektir. Peki bağlam nedir? Sosyal bilimler, dilbilim ya da geleneksel söylem analizinden edindiğimiz bilgilere göre bağlam, insanların, birşeyin toplumdaki yerine atıfta bulunmaları ile oluşan bir olgudur. Örneğin, haksızlığa uğrayan birini siyahî ya da beyaz ya da profesör veya öğrenci olarak nitelendiririz. Bağlam sosyal konuyla ilgili verilere atıfta bulunur.

Benim bağlam konusundaki bakış açım bunlardan biraz daha farklı. Ben yaş, milliyet, iktidar vb. tüm sosyal etmenlerin birbirleri ile doğrudan bir ilişki içerisinde olmadıklarını düşünüyorum. Önemli olan, insanların zihinlerinde bağlamı nasıl temsil ettikleri, bağlamı, daha önceden “bağlam modeli” olarak adlandırdığım yapının içerisinde yorumlama ve ifade etme yolları. Bu modele göre bağlam, herkesin kendi zihninde yorumladığı birşey ve bu da, bağlamın subjektif olarak yorumlandığı anlamına geliyor. Bu yüzden, bir Türk gazetesinde, neyin iyi olduğuna ya da olmadığına dair yazılar kaleme almak bir söylem yaratmak için yeterli değildir. Birisinin, bir Türk, bir kadın, bir erkek, bir Kürt ya da buna benzer bir kimlik ile bu makaleden ya da haber

If you want to control discourse as a way to control the mind, the first thing you want to do is to control the context as well. Now, what is the context? What you know from social linguists or traditional discourse analysis is that the context is something that people refer to as something social, e.g. the fact that you are Turkish, or a man, or an underdog, or black, or white, or a professor, or student. In brief, it refers to everything that has to do with the social situation, and that situation is the context. It is the traditional, socio-linguistic aspect of context. Now, my view of context is different. I am saying that there is not a direct relationship between all these social factors like age, nationality, power, etc. The important thing is the way people represent the context in their mind, the way they interpret and represent the context in what I called “context model” earlier. A module is something everyone construes in his or her mind, and that is the subjective interpretation of the context. Hence, writing in a Turkish newspaper on what is good or what is not good, is not enough to create a discourse. Someone has to know, realize and be conscious of that article or news report as a Turkish person, or as a woman, or as a man, or Kurd, and so on. Thus it is not an objective social situation which has the influence on the text, but the way people subjectively represent it. It is exactly that kind of context. Therefore, the context is not something objective and social. It is something more subjective, much more psychological, and because of that, it explains why people with similar situations and social positions, even in the same circumstances, may speak and write in different ways. Let me give you an example: When I was doing fieldwork with my students many years ago in Amsterdam and in the United States about immigration, I wanted to know what people said about immigrants, e.g. Turkish people in Amsterdam. In that case, it was not so much important that you could simply say “Dutch people are talking this and that way”. The important thing was how they understood the situation, how they interpreted themselves as Dutch or not as Dutch. It is very fundamental to be aware that each person has their own interpretation of

Eğer söylemi kontrol etmeyi, zihinleri kontrol etme yöntemi olarak kullanmayı amaçlıyorsanız, ilk yapmanız gereken şeylerden birisi, bağlamı da kontrol etmektir.

If you want to control discourse as a way to control the mind, the first thing you want to do is to control the context as well.

Bağlam objektif ve sosyal bir şey değildir. Aslında o çok daha subjektif, çok daha psikolojiktir ve bu sayede, birbirlerine benzer durumlarda, sosyal konumlarda ve hatta aynı şartlarda bulunan insanların neden farklı şekillerde konuşup yazabildiklerini açıklayabiliriz.

bülteninden haberi olması, onu göz önünde bulundurması ya da onun farkında olması gerekir. Bu yüzden, bağlam, metin üzerinde etkileri görülen objektif bir sosyal durumdan çok insanların sosyal durumlarının subjektif bir temsilidir. Bu yüzden, bağlam objektif ve sosyal bir şey değildir. Aslında o çok daha subjektif, çok daha psikolojiktir ve bu sayede, birbirlerine benzer durumlarda, sosyal konumlarda ve hatta aynı şartlarda bulunan insanların neden farklı şekillerde konuşup yazabildiklerini açıklayabiliriz.

Size bir örnek vereyim: Yıllar önce öğrencilerimle birlikte, Amsterdam'da ve ABD'de göç ile ilgili bir saha çalışması yapmıştım. İnsanların, göçmenler -örneğin Amsterdam'da yaşayan Türkler- hakkında neler söylediklerini bilmek istiyordum. Böyle bir durumda, yalnızca, basit bir şekilde, "Almanlar bu ya da şu şekilde konuşuyorlar" diyebilmeniz çok da önemli değildi. Önemli olan, onların duruma nasıl bir anlam yükledikleri, kendilerini Alman ya da Alman olmayan şeklinde nasıl yorumladıklarıydı. Bu anlamda, her bir insanın duruma ilişkin olarak kendisine ait bir yorumu olduğunun bilincinde olmak oldukça önemli. Bu aynı zamanda, farklı bir mahalleye ya da aynı mahallede farklı bir eve gittiğinizde ve insanlar aynı sosyal konuma sahip olduklarında, aynı sosyal sınıfa ait Almanlar olduklarında dahi -birçok şey birbirinin aynısı olmasına rağmen- söyledikleri şeylerde birçok kişisel farklılık görülebilmemesinin nedenini açıklar. Bu duruma ilişkin olarak, insanlar arasındaki farklılıkları yorumlayabilmemin ve anlayabilmemin tek yolu, aynı mahallede bulunan herkesin Türkler hakkında benzer ırkçı ifadeleri kullanmadıklarını göz önünde tutmaktır.

Eğer herkes bağlamın farklı bir subjektif modülüne sahip ise, kişileri, ancak onların nerede ve kiminle hangi bağlamda konuştuklarını biliyorsam anlayabilirim. Örneğin feminizm karşıtı birisini ele alalım, bu kişi elbette böyle bir özelliğe sahip olduğunu her durumda, aynı şekilde kabul etmeyecektir. Büyük bir olasılıkla erkek arkadaşları ile birlikte olduğunda, kadınlarla ya da feminist kadınlarla konuştuğu zamanlarda dile getirdiğinden çok daha olumsuz görüşler ileri sürecektir. Bu da fikirlerinizi ve görüşünüzü ifade etme yolunuzun her zaman için duruma bağlı olduğu anlamına

the situation. This also explains that whenever you are going to a different neighborhood or a different house in the same neighborhood, and people have the same social situation, they are all Dutch people of the same social class- despite the fact that many things are similar- what they say is that there are a lot of personal differences as well. Regarding this situation, the only way I can understand and interpret those differences between people is that not everyone in the same neighborhood says the same racist things about Turkish people.

If everyone has a different subjective module of the context, I can only understand if I know the context in which they are speaking, and where they are speaking to whom... For example, if someone is against feminism, he will not admit it in every situation. He will probably talk in a much more negative way when he is accompanied by his male friends than when he is in a situation where he is speaking with women or feminist women. This means that the way you express your ideas and your opinion always depends on the situation. I can further exemplify this by my own work in the newspapers on political discourse; when people speak about immigration in parliament, the definition of the situation in regard to who is speaking and what their mental models are about that situation are of great importance. Therefore we can say that if the context is not objective, i.e. if it is not an objective social situation but a subjective mental model of the situation, any kind of interpretation would be different for each person.

With many things in common with the same people, under the same situation, the expression of each person can differ. How can we explain all these personal differences? If we want to find out how to explain these differences and how discourse is being controlled by people, we have to know what their specific mental models are. In order to analyze this kind of control of discourse through the control of context, we have to know what the mental model is, of course. We can suggest that this mental model implies the time and the place of the discourse. This means that where you can speak and when you can speak

The context is not objective, i.e. if it is not an objective social situation but a subjective mental model of the situation, any kind of interpretation would be different for each person.

geliyor. Bu durumu, gazetelerdeki politik söylem üzerine yaptığım çalışmaya başvurarak daha derinlikli bir şekilde örnekledebilirim: İnsanlar, parlamentoda göç hakkında konuştuklarında, o anda kimin konuştuğuna bağlı olarak ortaya konan durum tanımı ve bu kişinin ne tür bir zihinsel modele sahip olduğu oldukça büyük önem taşıyan ayrıntılardır. Bu yüzden, eğer bağlam objektif değilse, yani objektif bir sosyal durum değil de, duruma dair geliştirilen öznel bir zihinsel model ise, her bir kişinin yorumu diğerinden farklı olacaktır.

Aynı durumda bulunan ve birçok ortak özelliğe sahip insanların bulunduğu bir topluluk içerisinde dahi kişilerin bireysel ifadeleri birbirlerinden farklılık gösterebilir. Peki tüm bu kişisel farklılıklara nasıl bir açıklama getireceğiz? Nasıl kontrol edildiklerini ve bizim bunu nasıl açıklayacağımızı bilmek istiyorsak, bu farklılıkların spesifik zihinsel modellerinin neler olduğunu da bilmeliyiz.

Bir başka deyişle bağlamı denetlemek suretiyle sürdürülen bir söylem kontrolünü analiz etmek için, zihinsel modelin ne olduğunu da bilmek gerekir. Bu zihinsel model, söylemin zamanını ve yerini de kapsar. Ve bu da, konunun nerede ve ne zaman konuşulduğunu önemsememizi gerektirir. Örneğin, bir profesörün sınav yaptığını düşünelim. “Sınav şu saatte, şurada” diyecek, zaman ve yer bağlamını kuracak olan kişi profesördür. Aynı zamanda, profesör ve öğrencinin bulunacağı bu ortamda siz de bulunuyorsanız, fakat konuşmanıza izin verilmiyorsa, bu durumda konuşmacı değil yalnızca bir dinleyici ya da alıcı kimliğine sahipsinizdir. Söz konusu ortamda ne bir öğrenci ne de bir profesör, yalnızca bir vatandaş olarak bulunacaksınız. Bu yüzden, eğer duruma ilişkin eylemin karakteri kadar, zamanını ve yerini, kimlikleri ve amaçları da kontrol edebiliyorsanız, tanımlama ve bağlamın kontrolü ile metnin büyük bir bölümünü de denetim altına alabilirsiniz. İnsanlar, başka insanları bu şekilde manipüle ederler. Manipülasyonu fazlaca kullanma eğilimindedir. Örneğin, polis memuru, suç işlemiş birisine, “bu yalnızca dostça bir konuşma” diyebilir. Bu durumda, sorgulama eylemi dostça bir konuşma olarak tanımlanmıştır, oysa bunun böyle olmadığı net bir şekilde ortadadır. Burada, taraflardan birinin bağlamı tanımlama hakkı

is crucial. For example, if a professor takes an exam with a student, it is the professor who is going to say “the exam is at that time and at that place”, and he or she is setting the context of this time and place. At the same time, if you can participate in this meeting between professor and student, but are not allowed to speak, you would only have the identity of a listener or recipient, and not of a speaker. You can participate in this meeting not as a student or professor; only as a citizen. Thus, if you control the time and the place, the identities and the aims, as well as the identity of the action of the situation, you can control a major part of the text through the definition and control of the context. This is a way how people can manipulate other people. We tend to use the notion of manipulation a lot. For example, a police officer can say to someone who is subjected to a crime that “this is just a friendly conversation.” This way, his or her definition of the situation will define the act of interrogation as a friendly conversation which it obviously is not. Through the definition of the context a person has more power, in this case the police officer. Not as a subject but as an organization can he or she define or interpret the situation in his/her own way. Since the context is not objective, it is a very subjective definition of the situation; the definition is in the mental model. You can manipulate other people by defining the situation as you like it which is very important to know in this regard.

The next step certainly is the control of the text itself. It means that you have control over all the levels of text and talk. Those who have specific access to media, or parliamentary debates, or scientific investigation, do not only have control over the context, they also could determine the main topics of the discourse. Therefore, as we have witnessed many times, when it is stated in a newspaper that they “are going to define the situation”, it means that we are talking about a semantic mental model through the manipulation of the headlines. You can define what a specific article will be all about in many ways. Not only is it done by the words of the text itself and the interpretation, but also by the global meaning, through what

Bir başka deyişle bağlamı denetlemek suretiyle sürdürülen bir söylem kontrolünü analiz etmek için, zihinsel modelin ne olduğunu da bilmek gerekir. Bu zihinsel model, söylemin zamanını ve yerini de kapsar. Ve bu da, nerede ve ne zaman konuşulduğunu önemsememizi gerektirir.

If we want to find out how to explain these differences and how discourse is being controlled by people, we have to know what their specific mental models are. In order to analyze this kind of control of discourse through the control of context, we have to know what the mental model is, of course. We can suggest that this mental model implies the time and the place of the discourse.

Medyaya, parlamenter tartışmalara ya da bilimsel sorgulamalara spesifik bir şekilde erişim imkânına sahip kimseler, bağlam üzerinde egemenlik kurmakla kalmaz, söylemin ana konularını da belirlerler.

aracılığıyla daha fazla iktidara sahip olması söz konusudur ve bu durumda, bu kişi polis memurudur. Aynı zamanda, durumu, tekil bir kişi değil, bir kurum da kendisine göre tanımlayıp yorumlayabilir. Bağlam objektif olmadığından, ortaya konulan şey, durumun subjektif nitelikte bir tanımı olacaktır; tanımlama (erki), zihinsel modelin içinde yer alır. Herhangi bir durumu istediğiniz gibi anlatarak diğer insanları manipüle edebilirsiniz ki, bunu bilmek konumuz açısından oldukça önemli.

Bir sonraki adım, kuşkusuz, metnin kendisinin kontrol edilmesidir. Bu, bütün düzeylerdeki metin ve konuşma üzerinde kontrol sahibi olmak demektir. Medyaya, parlamenter tartışmalara ya da bilimsel sorgulamalara spesifik bir şekilde erişim imkânına sahip kimseler, bağlam üzerinde egemenlik kurmakla kalmaz, söylemin ana konularını da belirlerler. Bu yüzden, sık sık tanık olduğumuz üzere, birileri bir gazetede “durumu tanımlayacağını” ifade ettiğinde, aslında, başlıkların manipülasyonu vasıtasıyla ortaya konan semantik bir zihinsel model kurmaktan söz ediyordur. Spesifik bir makalenin ne hakkında olacağını birçok şekilde belirleyebilirsiniz. Makale, yalnızca metni oluşturan kelimeler ve yorum ile değil, aynı zamanda, “esas konular” ya da “esas temalar” ya da “makro önermeler” ile yapılan küresel anlam vasıtasıyla şekillendirilebilir. Bir olayın nasıl yorumlanabileceğini tanımlamak için, yalnızca metni oluşturan kelimeler ve yorumların göz önünde tutulması yetmez, aynı zamanda, sözü edilen küresel anlamın da hesaba katılması gerekir. Elbette aynı olayı farklı şekillerde tanımlayabiliriz. Örneğin bir silahlı saldırı, sizin bakış açınıza ve hakkında konuştuğumuz grup ile ilişkinize bağlı olarak bir terörist saldırı ya da bir tür ulusal savunma ya da kurtuluş mücadelesi olarak tanımlanabilir. Bu bakımdan, göz önünde bulundurulması gereken en önemli nokta, kişinin, metnin konularını ya da temalarını tanımlama yoludur. Başka bir önemli nokta ise, bu konuların, haberlerin başlıklarında ve keza liderlerin demeçlerinde, farklı bakış açıları ile uygunluk içerisinde ifade edilebilmeleridir.

Yaklaşık 30 yıldır kamusal söylemlerde yer alan ırkçılık ifadeleri üzerine çalışıyorum. Batı Avrupa’da, aynı zamanda Latin Amerika ve

we call “top topics” or “top themes” or “macro proposition”.

We can define what the article will be all about in many ways. Not just the words of the text itself and the interpretation, but also the aforementioned global meaning are ways in which we can define how an event will be interpreted. We can define the same situation in different ways, of course. For instance, an attack with weapons can be defined as a terrorist attack, or a form of nationalist defense, or liberation, depending on your perspective and relation with the group that we are talking about. In this regard, the most important thing to take into consideration is one’s way of defining the topics or the themes of the text. Another important thing is that those topics could be expressed by different perspectives in the headlines of the news or in the declarations of leaders likewise. I will give you an example: I have been working on racism in public discourses for about 30 years. If you analyze how newspapers in Western Europe, also in Latin America and in the United States, talk about minorities and immigrants, you would say that people in everywhere around the world have all possible topics and can talk about any other group. However, this is not true. The topics which are allowed for immigrants and minorities are very limited. For instance, the first topics always say that “they are arriving in great numbers.” The introductory headlines or topics emphasize precisely that there is a sort of menace or danger associated with the “huge” number of people arriving to your country as immigrants. It was the first major topic in regard to newly arriving immigrants, when I came to work and live in Spain ten years ago. There were hardly any immigrants before, but then, within ten years, many people arrived, possibly several millions. In Spain, the focus was on the enormous amount of people coming to the country, creating some sort of menace for the locals. Instead of defining the arrival of newcomers as a bonus, or as something positive for the country, contributing to the cultural diversity or economy of country, the immigrants were mostly defined as a threat. Similar to Spain, immigrants in Holland, Germany and

Those who have specific access to media, or parliamentary debates, or scientific investigation, do not only have control over the context, they also could determine the main topics of the discourse.

ABD’de yayımlanan gazetelerin azınlıklar ve göçmenler hakkında ne tür haberler yazdıklarını analiz ederseniz, dünyada yaşayan herkesin tüm olası konuların nesnesi olabileceğini ve başka bir grup hakkında konuşabileceğini düşünürsünüz. Fakat bu doğru değildir. Aslında göçmenler ve azınlıklarla ilgili olmasına müsaade edilen konular hayli sınırlıdır. İlk akla gelen konu, daima “büyük sayılarda geliyor” olmalarıdır. Başlıkları ya da konular, kesinlikle, ülkenize göçmen olarak gelen “muazzam” sayıda insan ile bağıntılı olarak ortaya çıkan bir tür tehdidin ya da tehlikenin varlığına vurgu yapar. On yıl önce çalışmak ve yaşamak için İspanya’ya gittiğimde buraya yeni yeni yerleşen göçmenler hususunda öne sürülen başlıca konu buydu. Ondandır pek fazla göçmen yoktu; fakat geçen on yılda birçok kişi -muhtemelen birkaç milyon kadar- bu ülkeye göçmen olarak yerleşti. İspanya’da, ülkeye muazzam yoğunlukta insanın göç etmesinin, yereller için yarattığı tehlikeye odaklanılmıştı. Göçmenlik, kültürel çeşitliliğe ya da ülke ekonomisine katkıda bulunacak ya da ülke için olumlu sonuçlar doğuracak bir gelişme olarak tanımlanmak yerine, çoğunlukla bir tehdit olarak tanımlanıyordu. İspanya’da olduğu gibi, Hollanda, Almanya ve Fransa’daki göçmenler de, asla topluma ayak uydurmak istemeyecekleri ifadesi ile birlikte, bir tür tehdit kaynağı olarak temsil edildiler. Bu anlamda, baştan aşağıya Avrupa’nın her bir bölgesinde kültürel farklılıklara odaklanıldığını görebilirsiniz; örneğin Müslümanlar başlı başına bir tehdit olarak görülürler: “Dil öğrenmeye çalışarak Avrupa’ya ayak uydurmaya çabalamak yerine burada camiler inşa etmek isterler.” Daima göçmenlerle bağıntılı bir tehdidin varlığı söz konusudur. Ülkeye giriş yapmaları ile birlikte nüfus oranları ve daha sonra da kültürleri tehdit ederler. Ayrıca, bu tür haberlerde sık rastlayabileceğiniz bir başka konu da göçmenlerin bir şekilde küstah, farklı ve hatta suçlu olduklarıdır. Bunda kuşkusuz, göçmenlerin, başka bir dili konuşmalarının, yerel nüfustan farklı görüşlere ve alışkanlıklara sahip olmalarının payı vardır. Aslında sayıları o kadar çok olmadığı zaman ilgi çekici bir unsur olarak görülebilirler; ancak o zaman da yalnızca farklı değil aynı zamanda küstah olarak temsil edilirler, çünkü karşılarında şu sözlerle kurulmuş

France have been represented as a source of menace as well, with the explanation that they would not want to integrate themselves in the society. All over Europe you can see the focus on cultural differences, for example in regard to Muslims; they are seen as a source of menace by itself: “Instead of pursuing integration in Europe, like learning the language, they want to build mosques”. There is always a threat related to immigrants. Upon their arrival, there is the threat of numbers, and later on there is the threat of their culture. Additionally, there is another topic you can find rather often in this kind of news. The topic is that immigrants are somehow defiant, different or even criminal. In this context, their talking another language, looking different, and having habits different from the local population certainly has an impact. It may become a point of interest if they are not that much of a crowd, but then they are not only represented as different, but as defiant, because “this is not the way we do things”. This is the first stage.

Here is another example from my experience: It was many years ago when I was talking to a person from a neighborhood in Amsterdam. She was telling me about her Turkish neighbors, mentioning a Turkish woman that she had met in a hospital, since she was going to have a baby. According to her story, when the Turkish woman had her baby, her husband came with flowers, yet he gave them to the doctor instead of his wife. This attitude dismayed the Dutch woman, because “it is not the way we do things.” As soon as you see something which is not ‘the way you do it’, it tends to be interpreted as defiant. Thus the second stage is deviance: “It is not the way we do things”, “They don’t want to learn the language”, “They somehow are not just different, but they are different in a negative way.”

The third stage is the psychical threat: “it is not just different, but it is also a threat.” If people would walk on the streets, with the idea on their minds that they have to be particularly careful when encountering immigrants, because they are supposed to be violent, aggressive, or a threat in one way or the other, then the immigrants are seen as a psychical threat to

Daima göçmenlerle bağıntılı bir tehdidin varlığı söz konusudur. Ülkeye giriş yapmaları ile birlikte sayıları ve daha sonra da kültürleri tehdit eder. Ayrıca, bu tür haberlerde sık rastlayabileceğiniz bir başka konu da göçmenlerin bir şekilde küstah, farklı ve hatta suçlu olduklarıdır. Bunda kuşkusuz, göçmenlerin, başka bir dili konuşmalarının, yerel nüfustan farklı görüşlere ve alışkanlıklara sahip olmalarının payı vardır.

The topic is that immigrants are somehow defiant, different or even criminal. In this context, their talking another language, looking different, and having habits different from the local population certainly has an impact. It may become a point of interest if they are not that much of a crowd, but then they are not only represented as different, but as defiant, because “this is not the way we do things”.

Sembolik elitler, kamusal, politik, medyatik ve akademik söylemleri kontrol eden insanlardır. Bu konuların kamusal söyleme hakim olması, bizim "semantik makro yapılar" ya da basit bir şekilde "konular" olarak adlandırdığımız metinlerin asli özelliklerini bu insanların kontrol ettikleri anlamına gelir.

The symbolic elites are people who control public, political, media, and academic discourses. This means that when these topics are dominant in the public discourse, those people control the essential features of the texts which we call 'semantic macrostructures', or simply 'the topics'. Yet this is only one side of the story.

bir kimlik yapısı durmaktadır: "Biz bu şekilde davranmayız". Bu ilk safhadır.

Yıllar önce Amsterdam'da yaşadığım mahallede birisiyle sohbet ediyordum. Bana, doğum yapmak üzere hastaneye yattığı zaman tanıştığı bir Türk kadından söz etti. Anlattıklarına göre, Türk kadın doğum yaptıktan sonra kocası elinde çiçeklerle hastaneye gelmiş ve onları eşi yerine doktora vermişti. Bu tutum Alman kadını kaygılandırmıştı; çünkü "biz bu şekilde davranmazdık." "Bizim yaptığımız şekilde gelişmeyen" davranışları, küstahlık olarak değerlendirme eğilimindeyiz. "Biz bu şekilde davranmayız", "Dilimizi öğrenmek istemiyorlar", "Bir şekilde yalnızca farklı değiller, aynı zamanda olumsuz yönde farklılar."

Üçüncü safha ise ruhsal sınırların tehdit altında olması: "Bu yalnızca farklı değil, aynı zamanda bir tehdit." Eğer insanlar, göçmenlerin arsız, agresif, şu ya da bu şekilde tehditkâr olduklarını düşündükleri için sokaklarda, kafalarında bilhassa göçmenlerle karşılaştıklarında daha dikkatli olmak zorunda oldukları düşüncesi ile yürüyorlarsa, göçmenler, insanların ruhsal sınırlarını tehdit eden kişiler olarak görülüyorlar demektir. Bu şu anda Batı Avrupa'da yaygın bir şekilde etkin olan bir safha.

Göçmenler tehdit olarak gösteriliyorlar. Bu anlayış, size, baskın siyasi, basın ve de akademi vs. söylemlerinde ne tür konuların yer almasına müsaade edildiğine dair bir fikir verecektir. Kamusal söylem olarak adlandırdığım bu konular, "sembolik elitler" tarafından kontrol edilirler. Sembolik elitler, kamusal, politik, medyatik ve akademik söylemleri kontrol eden insanlardır. Bu konuların kamusal söyleme hakim olması, bizim "semantik makro yapılar" ya da basit bir şekilde "konular" olarak adlandırdığımız metinlerin asli özelliklerini bu insanların kontrol ettikleri anlamına gelir. Oysa bu, hikâyenin yalnızca bir kısmı. Bu insanlar, yalnızca konuları, yani semantik makroyapıları saptayan tüm söylemin daha önceden belirtilen düzeyini değil, aynı zamanda, metinlerin yerel yapılarının nasıl yorumlanacağını da kontrol ederler. Bu, hikâyenin en kritik noktasıdır. Herhangi bir metinde kullanılan yerel cümleler, önermeler ve kelimeler, okuyucular tarafından, küresel makro yapıların bir fonksiyonu olarak yorumlanırlar. Söz konusu başlıklar, herhangi bir spesifik problem ile ilintili semantik küresel

people. That is the stage which is now very common in Western Europe.

Immigrants are represented as a real threat; this perception gives you an idea about what kinds of topics are being allowed in the dominant discourses of politics, press, academia etc. These topics that I call public discourse are controlled by 'symbolic elites', as I refer to them. The symbolic elites are people who control public, political, media, and academic discourses. This means that when these topics are dominant in the public discourse, those people control the essential features of the texts which we call 'semantic macrostructures', or simply 'the topics'. Yet this is only one side of the story. They do control not only the aforementioned level of the whole discourse determining the topics, i.e. semantic macrostructures; they also control how the local structure of the texts is being interpreted. This is the most critical side of the story. The local sentences, propositions and words used in any text are being interpreted by the readers as a function of the global macrostructures. Since those headlines express the semantic global macrostructure related to any specific problem, they control the way we interpret the local meaning of the texts. This point is crucial, because, as I am going to mention later, it is also the way things are best memorized. What we memorize implies what we recall from the texts.

After reading the newspaper or watching TV, it is precisely these semantic markers that secure the topics, the themes. this is of major importance; if you are able to control the topics in the text, you already have a great amount of control, i.e. control in regard to local interpretation and control in regard to the consequence of the text on the readers' minds. This is a very important to understand, because this way you have a first step in controlling not only the text, but also the minds of people. Let us now take a look at local control which will be exactly the same kind of thing. What can be said about local text itself? What is the word being chosen in the lexicon? Regarding the metaphors which are being used to describe immigration, minorities or other groups, even

makro yapıyı ifade ettiklerinden, metinlerin yerel anlamlarını yorumlama şeklimizi kontrol ederler. Burada çok kritik bir noktadan söz ediyorum; çünkü, daha sonra da değineceğim üzere, bu aynı zamanda en iyi ezberleme şekli de sayılabilir. Ezberlediklerimiz, metinlerden anımsadıklarımızdır.

Gazete okuduktan ya da televizyon izledikten sonra konuları ve temaları pekiştiren öğeler tam olarak bu semantik imleyicilerdir. Bu çok önemli bir nokta; eğer metin içerisinde yer alan konuları kontrol edebiliyorsanız zaten büyük oranda kontrol gücüne sahipsiniz demektir. Örneğin, yerel anlama ve okuyucuların zihninde yer tutmuş olan metnin varmış olduğu sonuç bölümüne ilişkin olarak ortaya koyulan bir kontrol gücüne sahipsinizdir. Bunu farkına varmak çok önemli. Çünkü bu şekilde yalnızca metni değil, aynı zamanda, insanların zihinlerini de kontrol etme yolunda ilk adımı atmış olursunuz.

Şimdi bir de benzer bir oluş sergileyen yerel kontrol mekanizmalarının işleyişini ele alalım. Yerel metnin kendisi hakkında neler söylenebilir? Sözlükte seçilen kelime nedir? Göçmenleri, azınlıkları ya da diğer grupları tanımlamak için kullanılan metaforlar söz konusu olduğunda, cümlelerin söz dizimlerinin bile bu tanımlar üzerinde etkileri vardır. Kendimi tekrar etme riskine girerek metafor kullanımına bir örnek vermek istiyorum: Eğer metaforlar kullanıyorsanız genellikle tehditkâr metaforları tercih edersiniz; örneğin göçmenler tren ya da gemi ile değil, büyük gruplar olarak her zaman için “dalga dalga” gelirler. “Dalga dalga gelen göçmenler” şeklinde bir sözcük öbeğimiz var ve burada kullanılan metaforun anlaşılması büyük bir önem taşıyor. Çünkü dalga sıradan birşey değildir ve hatta büyük bir dalga oldukça tehditkârdır. Bu tasvir ile anlatım, yalnızca göçün tehditkâr olduğu kavramsal fikrini desteklemekle kalmıyor, aynı zamanda, göçmenlerin ülkeye girişlerini de bir tehdit ile ilişkilendiriyor. Her düzey önemli: Konunun düzeyi, kullanılan kelimelerin herbirinin düzeyi, metaforların düzeyi ve bütün bunlardan aktif olarak sorumlu olana ait düzey. Şu örnekten de anlaşılacağı gibi cümlelerin dizimi bile önemli: “Bir Türk adam Alman bir kadını öldürdü.” Türk adam cümlelerin başında konumlandırılmış. Böylece,

the syntax of the sentences can be influential. Risking repeating myself, I would like to give the example of metaphases. If you talk about metaphors, typically you do so using metaphors which are threatening, e.g. immigrants do not come by train, or by ship, immigrant or in big groups, immigrants always arrive in waves. You have ‘waves of immigrants’, and the use of this metaphor is important to understand, because a wave is nothing usual; a big wave is something threatening. With this image, it is not only contributed to the conceptual idea that immigration is a threat, but at the same time it associates the arrival of many immigrants as a threat. Each level has importance: The level of topic, the level of individual words, the level of metaphors and the level regarding who is actively responsible for all kinds of things. Even the syntax of the sentences is important, as this example shows: A Turkish man killed a Dutch woman. The Turkish man is in the first position of the sentence, thus he has the function of the topic and will have the function of the responsible agent. Just by the syntax of the sentence you can emphasize the action and responsibility of some person. What typically happens if a person of color is involved is that this circumstance will be emphasized not only by having it in the headlines as topics on first page, but also have photographs of it. Even at local level syntactic structures you can emphasize this kind of thing whereas expressing the same thing. A change in syntax can make a difference already: Woman killed by Turkish man. In this sentence the Turkish man is already less prominent, because he is not the subject of the sentence anymore. Furthermore, we could shift the emphasis away from the fact that the man was Turkish, saying that his Turkishness is irrelevant in this context; what is relevant is that he was a murderer, not his nationality. You can de-emphasize the topic even more by changing the syntax and saying that the woman was killed by a man in a certain place, etc. without mentioning where the person who killed her originates from since the important information is the act of murder. We can see that even with absolute control of the sentence syntax, you can emphasize or de-emphasize things.

Göçmenleri, azınlıkları ya da diğer grupları tanımlamak için kullanılan metaforlar söz konusu olduğunda, cümlelerin söz dizimlerinin bile bu tanımlar üzerinde etkileri vardır.

Regarding the metaphors which are being used to describe immigration, minorities or other groups, even the syntax of the sentences can be influential.

Yalnızca cümlelerin söz dizimi ile bile eylemi ve bazı insanların sorumlu olma durumunu vurgulayabilirsiniz.

onun konu ile ilgili fonksiyonu yerine getirdiği anlaşılıyor; söz konusu eylemin faili durumunda. Yalnızca cümlelerin söz dizimi ile bile eylemi ve bazı insanların sorumlu olma durumunu vurgulayabilirsiniz. Beyaz ırka ait olmayan bir insanın böyle bir olaya karışması durumunda tipik olarak yaşanan şey, bu durumun yalnızca ilk sayfa haberi olarak değerlendirilmesi değil, aynı zamanda, konuya ilişkin fotoğraflarla da pekiştirilerek vurgulanmasıdır. Yerel düzeydeki sözdizimsel yapılarda bile aynı şeyi ifade ederken bu türde bir vurgu yapabilirsiniz. Zaten sözdiziminde yapılan bir değişiklik anlamı hemen değiştirecektir: Kadın, Türk bir adam tarafından öldürüldü. Bu cümlede Türk adam çok daha az göze çarpar; çünkü, artık cümlenin öznesi konumunda değildir. Bunun yanında, katilin Türk olmasının bu bağlamda yersiz bir bilgi olduğunu, adamın hangi milletten olduğunu değil de, asıl olarak katil olmasının bizi ilgilendiren bir konu olduğunu söyleyerek adamın Türk olması gerçekliğine yapılan vurguyu da ortadan kaldırmamız. Önemli olan bilginin öldürme eylemi olduğuna kanaat getirip konuyu, sözdizimini değiştirerek ve kadını öldüren kişinin nereli olduğuna değinmeden onun bir adam tarafından belirli bir yerde vs. öldürüldüğünü söyleyerek daha vurgusuz bir hale de getirebiliriz. Söz dizimi üzerindeki mutlak kontrol imkânını kullanarak bazı şeyleri vurgulayıp bazı şeyleri önemsizleştirebiliriz. Zaten sahip olduğumuz bilgileri ve yıllardır yapılan analizleri göz önünde tuttuğumuzda vardığımız sonuç, bunun genel bir stratejinin izlenmesi yoluyla işleyen bir durum olduğu. Örneğin, göçmenlerle ilgili önyargılar ve özellikle onların olumsuz yönlerinin –adam öldürürler, kitle halinde gelirler, herşeyi suistimal ederler, bizim paramızla yaşarlar, agresiflerdir vs - vurgulanması gibi daha önce de verdiğimiz bir örneği ele alalım. Bu olumsuzluklar, bizlerin göçmenler karşısında sahip olduğumuz olumlu özelliklere ve davranışlara da vurgu yapar –onlara destek veriyoruz, moderniz, gelişkiniz, demokratiz vs. Gazetelerde Avrupalılar hakkında okuyabilecekleriniz olumlu ya da en azından nötr davranışlara vurgu yapar. Bu durum, bizim sahip olduğumuz olumlulukları ve onların sahip olduğu olumsuzları vurgulamakla kalmaz; yatıştırma gerekliliğini ve bizim de olumsuz özelliklere ve

Even with absolute control of the sentence syntax, you can emphasize or de-emphasize things.

As a result of the aforementioned findings and after many years of analysis, we have found that that it works according to the following general strategy. Take any example of what I have mentioned earlier, like the emphasis on negative aspects and prejudice of immigrants- they kill, they come in masses, they abuse, they live off our money, they are aggressive, etc. All these negative things also emphasize or underline our positive attributes and behavior towards immigrants- we support them, we are modern, we are advanced, we are democratic, etc. This means that what you can read about us Europeans in the newspapers emphasizes our positive or at least neutral behavior. This does not only serve the purpose to emphasize our positive things and their negative things, but also to de-emphasize the necessity of mitigating, and denial of our negative things and their positive things. Let me give you an example for this: Some years ago the headlines in the press in Holland read “Police is learning Turkish”, referring to the Dutch police. This news was emphasizing something positive of our group, our police. It would have never read: “Many hundreds of thousand Turkish people are learning Dutch”. If you would read it anywhere, it would be an exception rather than a rule; the general case is that our positive things are emphasized and you would never find a headline stating that immigrants have made an immense contribution to the Dutch economy, for example. The fact that Holland today is a very rich country which is also owed to Turkish, Moroccan and other people immigrating there and working their heads off, is not being emphasized in the press. This kind of news or information is either not mentioned, ignored or simply downgraded. We can see some kind of square, and this ideological square is emphasizing all levels of topics and texts, lexical selection, the metaphors, structure of the syntax, etc. On all these levels of text you can emphasize and de-emphasize things. This means that not only certain kinds of topics are being emphasized, but also that certain kinds of topics are hardly ever to be found in the news. In regard to my reading and writing about the issue that the press often times does not report

onların da olumlu özelliklere sahip olduklarını inkâr eylemini görünmezleştirir. Bir örnekle açıklayayım: Birkaç yıl önce, Hollanda basını, “Polis Türkçe öğreniyor” şeklinde manşetler atmıştı. Burada sözü edilen polis elbette Hollanda polisiydi ve bu haber de grubumuza dahil olan kimselerin, “polisimizin” olumlu bir özelliğine vurgu yapmaktaydı. Oysa asla şöyle bir manşetle karşılaşmazsınız: “Yüzbinlerce Türk Hollandaca öğreniyor.” Eğer herhangi bir yerde böyle bir manşetle karşılaşsanız bu, süreklilik niteliği taşıyan bir kuralın uygulaması değil, yalnızca bir istisnadır. Genel olarak geçerli olan durum ise olumlu özelliklerimizin vurgulanmasıdır ve hiçbir zaman, örneğin göçmenlerin Hollanda ekonomisine çok büyük bir katkıda bulunduğunu belirten bir başlığa da rastlayamazsınız. Şu anda Hollanda’nın oldukça zengin bir ülke olmasını, Türklere, Faslılara ve oraya göç edip kafasını işe gömen diğer göçmenlere de borçlu olduğumuz gerçeği asla basında vurgulanmaz. Bu türden haberler ya da maruzatlardan söz edilmez, bunlar görmezden gelinir ya da basitçe dile getirilip önemsizleştirilir.

Burada bir çeşit kare görüyoruz ve bu ideolojik kare, tüm düzeylerdeki konuları ve metinleri, sözlüksel seçimleri, metaforları, sözdizimi yapısını vs. vurguluyor. Metnin sahip olduğu bu düzeylerin hepsinde, bazı şeyleri vurgulayabilir ya da önemsizleştirebilirsiniz. Bu durum, yalnızca belli başlı bazı konuların vurgulandığı değil, aynı zamanda, bazılarının haberlerde oldukça nadir görüldükleri anlamına da geliyor. Bu konuda okuduklarım ve yazdıklarım ilişkin olarak basının, çoğunlukla ırkçılık ile ilgili haberler yayınlamama eğiliminde olduğunu söyleyebilirim. Bu konuda pek fazla makale bulunmadığından, henüz herhangi bir ölçüt kullanımına başvurmadığım için, yakın zamanlarda, bu konuya dair bir araştırma yürütmeye karar verdim. İspanya’nın en büyük ve en önemli gazetesi El Pais’yi analiz edecektim. Bütün bir yıl boyunca göç hakkında kaleme alınan tüm makaleleri gözden geçirecektim ki, bu da 4000 kadar makale demek oluyordu. Bu makalelerden kaçının gerçekten ırkçılık hakkında olduğunu sordular. ırkçılıkla ilgili olduğu varsayılan bu 4000 makalenin içinden yalnızca 40’ı doğrudan ırkçılık hakkındaydı ve bunların büyük bir çoğunluğu

on racism, I have undertaken some research recently since I have not yet done any kind of quantification in that matter due to the lack of articles about it. I did this analysis for the Spanish newspaper El Pais which is the main and most important newspaper in Spain, taking into account all articles about immigration during a whole year; there were about 4000 articles. I have been asked how many of these articles were actually about racism. The fact was that only 40 articles among these 4000 were about racism and most of them about racism in other countries, like Le Front National in Paris, or Haider in Austria, or Berlusconi in Italy, but only very little on racism in Spain. The few articles on racism in Spain did not regard the elite, i.e. not the professor, the journalist, the newspaper, the university, etc.; they were about football hooligans. Football hooligans are considered as another group, not a part of us, whereas they actually are a part of us, which we do not recognize or consider them as people on the extreme right. Racism is never near our environment or organization, it is always abroad, in the past or on the extreme right. It means that if they want to talk about racism, it is never the racism of the newspaper and seldom the racism of our companies, or our police, or our university, or our newspaper. It is crucial to understand that specific kinds of topics are very frequent and other topics which are our problem, for example, our discrimination, our prejudice, and race and racism, simply do not seem important. And this is not just an issue of the newspaper; for another project, textbooks are analyzed in Barcelona. I wanted to know how often people talk about racism in these textbooks. The interesting thing is that you may have 20 pages about immigration from a demographic point of view in a very objective way. You might think that it is not only important for them that the immigrants make a great percentage of the population, but also that they are confronted with prejudices, discrimination, racism on a daily basis, for example. This is the daily life of many immigrants. Most of the textbooks will dedicate maybe only two or three lines to this fact and they will use quite euphemistic language in that

Avrupa gazetelerinde Avrupalılar hakkında okuyabilecekleriniz olumlu ya da en azından nötr davranışlara vurgu yapar. Bu durum, bizim sahip olduğumuz olumlulukları ve onların sahip olduğu olumsuzları vurgulamakla kalmaz; yatıştırma gerekliliğini ve bizim de olumsuz özelliklere ve onların da olumlu özelliklere sahip olduklarını inkâr eylemini görünmezleştirir.

This means that what you can read about us Europeans in the newspapers emphasizes our positive or at least neutral behavior. This does not only serve the purpose to emphasize our positive things and their negative things, but also to de-emphasize the necessity of mitigating, and denial of our negative things and their positive things.

İrkçılık asla bizim çevremizde ya da kurumumuzda yaşanan birşey değildir, her zaman dışarıda ya da geçmişte ya da aşırı sağ kanatta gerçekleşen bir durumdur. Burada verilen mesaj, ırkçılığın hiçbir zaman haberin yayınlandığı gazeteyle ait olmadığı ve yalnızca nadiren "bizim" şirketlerimizin, polisimizin, üniversitelerimizin ve (başka) gazetelerin uygulaması olduğudur.

You will not have pages in the newspaper talking about racism of our group and never about racism in the press, as you can imagine. Journalists will never write an auto-critical article in the newspaper about racism in the newspaper, of course. A similar thing can be witnessed in textbooks and other kinds of public discourse. This is how the discourse can be controlled in favor of our own group, in favor of the dominant ideology, namely that we are modern, we are tolerant and we are not racist, of course.

da, Paris'teki Le Front National, Avusturya'daki Haider ya da İtalya'da Berlusconi gibi başka ülkelerde görülen ırkçılık olaylarını anlatıyordu. İspanya'daki ırkçılık olaylarına ise çok az yer verilmişti. İspanya'daki ırkçılık ile ilgili makalelerin içeriklerinde elit tabakanın yaşamı konu edilmiyordu; yani bunlar, profesörler, gazeteciler, gazete ve üniversite vs. değil, örneğin futbol holiganları hakkındaydı. Holiganlar ise bizim tabakaya ait değillerdi, başka bir grup olarak varlık gösteriyorlardı ki, gerçekte elbette bizden biriydiler yalnızca aşırı sağ oldukları için onları bizim bulunduğumuz tabakadan birisi olarak kabul etmiyor ya da düşünmüyorduk. Tüm bunlar şu düşünceye hizmet ediyordu; ırkçılık asla bizim çevremizde ya da kurumumuzda yaşanan birşey değildir, her zaman dışarıda ya da geçmişte ya da aşırı sağ kanatta gerçekleşen bir durumdur. Burada verilen mesaj, ırkçılığın hiçbir zaman haberin yayınlandığı gazeteyle ait olmadığı ve yalnızca nadiren "bizim" şirketlerimizin, polisimizin, üniversitelerimizin ve (başka) gazetelerin uygulaması olduğudur.

Bu anlamda, esas olarak spesifik konuların sıklıkla karşımıza çıkıyor olduklarını ve örneğin, bizim ayrımcılığımız, önyargılarımız, ırk ve ırkçılık gibi bizim sorunumuz olan diğer konuların gerçekten önemli görülmediklerini anlamak çok önemli. Ve bu yalnızca gazetelere ilişkin bir sorun değil.

Başka bir proje için Barcelona'daki okullarda kullanılan ders kitapları analiz ediliyor. İlginç olan şu ki, göç konusuna dair demografik bir bakış açısından oldukça objektif bir şekilde yazılmış 20 sayfalık bir bölüm ile karşı karşıya kalabilirsiniz. Bu durumda, yalnızca, nüfusun büyük bir oranını göçmenlerin oluşturmasının değil, aynı zamanda, göçmenlerin günlük yaşam içerisinde önyargı, ayrımcılık ya da ırkçılık gibi olumsuzluklara göğüs germek zorunda kalmalarının da onlar için önemli olmadığını düşünebilirsiniz. Oysa tüm bu olumsuzluklar, göçmenlerin günlük hayatlarının bir parçasıdır. Ders kitaplarının büyük bir çoğunluğu, bu gerçekliğe, belki de yalnızca iki ya da üç satır ayırır ve bu bölümlerde genellikle üstü kapalı sözler kullanılır; örneğin eşit olmayan bir muamelenin olduğuna dair bazı göstergeler bulunduğu söylenir. Ülkede ırkçılık olduğu söylenmez ve yalnızca, belki de ülkede

regard. They will say, for example, there was some manifestation of unequal treatment. They will not say that there is racism in the country and only make a brief reference in a mitigating way that maybe there are some quite exceptional forms of discrimination in the country. As you can see, some kinds of topics are very prominent and emphasized, other kinds of topics are de-emphasized in all public discourse. Very seldom will you have a parliament debate on racism. You will not have pages in the newspaper talking about racism of our group and never about racism in the press, as you can imagine. Journalists will never write an auto-critical article in the newspaper about racism in the newspaper, of course. A similar thing can be witnessed in textbooks and other kinds of public discourse. This is how the discourse can be controlled in favor of our own group, in favor of the dominant ideology, namely that we are modern, we are tolerant and we are not racist, of course. Now if this is the way you can control the context as we have seen, i.e. who can participate, as what, when, where, with what kind of objective, then you can also control what is being said in the newspaper, what kind of topics, syntax, rhetoric, style and so on. Naturally, these kinds of things have an influence on the circumstances, and that is what I would say is the last dimension of this theory of the reproduction of racism or reproduction of power in general through discourse. This is not just a question of controlling text and talk, and not just a question of controlling discourse, but very fundamentally controlling the minds of people. Now, how does this work? I will give you a brief summary of this theory, and then we can have a debate with question for details. We now know from psychology, and as we have seen in earlier examples, if you read a text in a newspaper, or a textbook or listen to what politicians say on television, what you memorize is not just a literal representation of the text. You are unable to reproduce more than that after a few hours. The details of what someone has said are not remembered after some time, no matter whether you have read it or saw it on television. What you memorize of the discourses you have

oldukça istisnai bazı ayrımcılık formlarının görülebileceğine dair yatıştırıcı nitelikte birkaç küçük imada bulunulur. Gördüğünüz gibi, bazı konular çarpıcı bir şekilde ve fazlasıyla vurgulanırken, bazıları da kamusal söylem alanında önemsizleştirilir. Parlamentoda ırkçılığı konu alan bir tartışmanın yer bulması oldukça nadir görülen bir durumdur. Gazetelerde, bizim ait olduğumuz grubun ırkçılığından bahseden sayfalarca yazı ile karşılaşmazsınız ve sizin de tahmin edebileceğiniz gibi basında asla ırkçılık ile ilgili konular yer almaz. Ve gazeteciler hiçbir zaman için, gazetede, gazetelerdeki ırkçılığı ele alan özeleştiril bir makale yayınlamazlar. Ders kitaplarında ve kamusal söylemin egemen olduğu diğer materyallerde de durum benzerdir. Söylemin nasıl bizim kendi grubumuzun, baskın ideolojinin lehine olacak şekilde kontrol edildiğini ortaya koyan bir durumdur bu, yani elbette, biz modern ve hoşgörülüyüz, ırkçı değiliz.

Eğer bağlamı, örneğin, bir metinde kimin ne olarak, nerede, ne zaman ve ne tür bir objektiflik içerisinde yer tutacağını kontrol etmenin yolu bu ise, bu durumda, gazetede, ne söyleneceğini, ne tür konuların, söz diziminin, retoriklerin, stilin ve buna benzer şeylerin yer alacağını da kontrol edebilirsiniz. Doğal olarak bu tür şeyler olayları etkiler. Söylem aracılığıyla ırkçılığın ya da genel olarak iktidarın yeniden üretimi teorisinin son boyutu olarak sözünü edeceğim şey de tam olarak bu. Bu yalnızca metni ve konuşmayı ya da söylemi kontrol etmek değil, tam da ve esas olarak insanların zihinlerini kontrol etmektir.

Peki bu nasıl işliyor? Daha önceki örneklerde de gördüğümüz üzere, psikoloji disiplininin edindiğimiz bilgilere göre, eğer gazetede ya da ders kitabında bir metin okur ya da bir politikacının televizyondaki konuşmasını dinlerseniz ezberlediğiniz şey, yalnızca metnin hakiki temsili olmayacaktır. Aslına bakarsanız birkaç saat sonra bundan çok daha fazlasını bile yeniden üretebilecek durumda olmayacaksınız. Birisinin söylediği şeylerin detaylarını, ki bunları ister okumuş ya da ister televizyonda konuşan birinin görüntüsü ile birlikte duymuş olun, bir süre sonra hatırlamak mümkün olmaz. Dinleyip okuduğunuz söylemlerin ezberlediğiniz kısmı bir metin değildir. Aklınızda kalan şey, metnin ne hakkında olduğuna ilişkin bir tür zihinsel temsildir. Bu yüzden de, örneğin, Alman bir

listened to and read, is not a kind of text in your memory. What you have in your memory is some kind of mental representation of what the text is all about. Thus you do not remember the specific text of a Turkish man who killed a Dutch woman, for example. You form some kind of mental representation of the event; this kind of mental representation of the event is called a mental model. What we memorize of any kind of text or talk is a mental model of the text and this mental model is being construed by what the text is all about above all. The structure of the text, the headline in particular, the macro-structure, but also some things, the lexicon selection, the metaphors, etc. will have an influence on the representation of what the text is all about. This means that if you talk about the waves of immigrants, then most probably the mental representation is already negative, because it represents a threat. This is especially the case, when already the headline is negative. When the macro structure of the text is negative, then probably also the global structure of the mental model. This is not just the text itself, because then all people would have the same kind of representation in their minds which is not true. Thus it depends on what other kinds of things people contributed to this mental model: What kind of ideology we already have, what kind of attitudes exist about immigration, what we know about immigrants, minorities and other kind of groups, etc. For example, what people already know about Kurds in Turkey influences the way they are going to read an article about it. If the people are not Kurds themselves, of course, they going to read these texts in a very different way. It simply does not depend on text itself exclusively. If it was the text itself, then all texts would have the same influence on people which is not true. It depends on who reads them. What kind of construction of the mental model people have of this text depends on the text itself indeed, but it also depends on the knowledge people have about some kind of group such as Kurds, for example. It also depends on the ideology we have; for example, if we were very nationalist people, the interpretation will be much more in line with and supporting the kind

Parlamentoda ırkçılığı konu alan bir tartışmanın yer tutması oldukça nadir görülen bir durumdur. Gazetelerde, bizim ait olduğumuz grubun ırkçılığından bahseden sayfalarca yazı ile karşılaşmazsınız ve sizin de tahmin edebileceğiniz gibi basında asla ırkçılık ile ilgili konular yer almaz. Ve gazeteciler hiçbir zaman için, gazetede, gazetelerdeki ırkçılığı ele alan özeleştiril bir makale yayınlamazlar.

This is not just the text itself, because then all people would have the same kind of representation in their minds which is not true. Thus it depends on what other kinds of things people contributed to this mental model: What kind of ideology we already have, what kind of attitudes exist about immigration, what we know about immigrants, minorities and other kind of groups, etc.

Metnin makro yapısı olumsuz olduğunda muhtemelen zihinsel modelin küresel yapısı da öyle olacaktır. Bu yalnızca metin ile ilgili değildir; çünkü öyle olsaydı, tüm insanların zihinlerinde aynı türden temsiller bulunurdu ki, bu doğru bir saptama olamaz. Çünkü aslında bu oluş, insanların bu zihinsel modele ne tür katkılarda bulunduğuyla bağlıdır.

kadını öldüren Türk bir erkek ile ilgili yazılmış spesifik metni hatırlamazsınız. Olaya dair bir tür zihinsel temsil oluşturursunuz; olayın bu türden temsiline, zihinsel model denir. Herhangi bir metinde ya da konuşmada ezberlediğimiz bölüm, metnin zihinsel modelidir ve bu zihinsel model, herşeyin üzerinde, metnin ne ile ilgili olduğuna göre yorumlanır. Metnin yapısı, özellikle de başlık, makro yapı ve aynı zamanda da sözcük seçimi, metaforlar gibi bazı başka öğelerin de, metnin ne olduğu ile ilgili temsil üzerinde etkileri görülür. Ve eğer “dalga dalga gelen göçmenler”den bahsediyorsanız, zihinsel temsil yüksek olasılıkla zaten negatif olacaktır, zira bir tehdidi temsil eder. Bu durum özellikle zaten daha en baştan olumsuz bir başlık kullanılmışsa söz konusu olur. Metnin makro yapısı olumsuz olduğunda muhtemelen zihinsel modelin küresel yapısı da öyle olacaktır. Bu yalnızca metin ile ilgili değildir; çünkü öyle olsaydı, tüm insanların zihinlerinde aynı türden temsiller bulunurdu ki, bu doğru bir saptama olamaz. Çünkü aslında bu oluş, insanların bu zihinsel modele ne tür katkılarda bulunduğuyla bağlıdır: Öteden beri ne tür bir ideolojiye sahibiz, yaşadığımız toplum içerisinde göç ile ilintili ne tür tutumlar mevcut, göçmenler, azınlıklar ve diğer gruplar hakkında neler biliyoruz vs.

Örneğin, insanların Türkiye’deki Kürtler hakkında halihazırda neler biliyor oldukları, Kürtler ile ilgili bir makaleyi okuma şekillerini etkileyecektir. Kürt olmayan okuyucular, bu metinleri farklı bir şekilde yorumlayacaklardır. Bu yalnızca metne bağlı değildir. Mesele yalnızca metinden ibaret olsaydı, tüm metinler, insanlar üzerinde aynı etkiyi bırakırdı, ama bu doğru değil. Etkilenme şekli, metni kimin okuduğuna bağlıdır. Gerçekten de insanların bu metne dair ne tür bir zihinsel model yapılına sahip oldukları, metnin kendisi ile olduğu kadar, insanların, geçmişlerinde, örneğin Kürtlere benzer gruplar hakkında ne tür bilgiler edindikleriyle de ilgilidir. Sahip olduğumuz ideoloji de önemli bir etkidir. Örneğin, aşırı milliyetçi biriysek, yorumumuz, sağ kanat insanların yorumu ile uyum içerisinde olacak ya da bu türden bir yorumu destekleyecektir. Yazar milliyetçi bir ideolojiyi benimsemiş ise ve okur da milliyetçi ise, bu durumda, okur, çok büyük bir ihtimalle, zaten

An attitude is something we have in common with other people. People have an attitude about immigration, about abortion, about divorce, about euthanasia and many other important things in the lives of people. If people together with other people start to influence not just one representation which is the personal one, they are creating negative attitudes for the next time there will be an article in the newspaper regarding the same issue.

of interpretation by right wing people. It means that if the writer is a nationalist and has a nationalist ideology, and the reader is a nationalist, too, then the latter most probably will accept the kind of definition of the situation of the writer, whereas this is not necessarily always the case. Thus, depending on your own earlier experience with Kurds, your knowledge about Kurdistan, your ideology, whether you are or are not a nationalist, will influence the way you construe a mental model. This means that a mental model is subjective. It is personal and it depends on your ideology or your earlier experience. That is why each reader of a newspaper will construe a different mental model from a particular article. Yet that is but the first step, because people do not only read once about Kurds or Turkish people in Holland, they read about it all the time, watch it on television, and read it in the newspaper over and over. If you do not have own experiences in a matter and you generally have a non-racist ideology, and you do not have any other influence but reading a newspaper, each time you read something negative about Moroccans, Turkish people or people from the Caribbean in Holland, the accumulated mental model will form something which we call a attitude. For example, a negative attitude about immigration does not refer to a single event, but is generally present. It is not just one representation of one text. An attitude is something we have in common with other people. People have an attitude about immigration, about abortion, about divorce, about euthanasia and many other important things in the lives of people. If people together with other people start to influence not just one representation which is the personal one, they are creating negative attitudes for the next time there will be an article in the newspaper regarding the same issue. They do not even need negative words in the newspaper anymore, because they already construed a mental model which is negative, having a negative representation of Turkish or Kurdish or other people in their heads. Thus the fundamental thing is not just a negative interpretation of one text. The fundamental thing is when people make the next step and

yazarın ortaya koyduğu türden bir durum tanımlamasını kabul etmeye meyilli olacaktır; yine de bunun her zaman için kaçınılmaz bir şekilde geçerli olduğu söylenemez. Bu yüzden, Kürtlerle geçmiş deneyimlerinize bağlı olarak, Kürdistan ile ilgili ne tür bilgilere sahip olduğunuz, ne tür bir ideolojiyi savunduğunuz, milliyetçi olup olmadığınız gibi sizinle ilgili bazı özellikler de zihinsel modeli yorumlama şeklinize etki edeceklerdir. Dolayısıyla zihinsel model subjektiftir, kişiseldir, sahip olduğunuz ideoloji ya da daha önceki deneyimleriniz ile ilgilidir. Her bir gazete okurunun belirli bir makaleden farklı bir zihinsel model çıkarmasının nedeni de işte budur. Fakat bu daha yalnızca ilk adım; çünkü insanlar, ömürleri boyunca, Kürtler ya da Hollanda'daki Türkler hakkında yalnızca bir tek şey okumuyorlar; aslında sürekli radyoda dinliyor, televizyonda izliyor ve gazetelerde tekrar tekrar okuyorlar. Eğer konu ile ilgili kendi deneyimleriniz yoksa genellikle ırkçı olmayan bir ideolojiye sahipsinizdir; bu durumda okuduğunuz gazetelerden etkilenmeniz söz konusu olacaktır. Faslılar, Türkler ya da Karayıplılar hakkında olumsuz birşeyler okuduğunuzda birikim yapan zihinsel model, tutum olarak adlandırdığımız olguyu şekillendirecektir. Örneğin, göç konusunda geliştirilen olumsuz tutum yalnızca bir tek olaya dayanmaz; genellikle zaten mevcuttur. Tutumlar, diğer insanlarla ortaklaşa bir şekilde sahip olduğumuz davranışlardır. İnsanların göç, kürtaj, boşanma, ötenazi ve insanların yaşamlarında yer tutan birçok başka önemli şeye dair geliştirmiş oldukları tutumlar vardır. Eğer insanlar, diğer insanlarla birlikte, yalnızca kişisel olan tek bir temsilden daha fazlasını etkilemeye başarlarsa, bir dahaki sefere aynı konu ile ilgili olarak gazetede çıkacak olan bir makale ile karşılaştıklarında açığa çıkacak olumsuz tutumlar yaratıyorlar demektir. Bu tutumun varlığını hissettirmesi için, artık gazetede olumsuz kelimelere rastlamalarına gerek yoktur, çünkü zaten olumsuz bir zihinsel model yapılandırarak kafalarında Türk, Kürt ya da diğer insanlara dair olumsuz temsiller yaratmışlardır bile. Bu yüzden, sorunun metnin olumsuz bir yorumundan ibaret olduğunu söylemekle yetinemeyiz. Daha da önemlisi, insanların, ikinci adımı atarak genellemeler yapacak kadar

proceed to generalizations, something I have witnessed in my own work together with my students. For example, some people in Amsterdam who are talking about immigrants go on like this: They tell a story about these terribly primitive immigrants who live next door, only butchering animals for whatever reason. You have these typical urban legends of people killing sheep in the bathroom. You read about it and you hear these kinds terrible thing being told as an individual story, based on an individual experience which creates a mental model. In order to emphasize that it is not just a personal interpretation or personal experience and to avoid people from saying that it might only be a one-time experience, what people tend to do is the following: They will say that this did not only happen one time or two times, but all the time. As soon as people start using this narrative, they are generalizing and creating a mental model toward something which is called an attitude. Furthermore, if this is not just about immigration, or about integration, or about building a mosque, etc. and it stand in context with immigrants or minorities in general, they do not only construe a different attitude, they construe what is called a racist ideology. And a racist ideology applies to everything, i.e. any negative attitude which has to do with immigrants or minorities. As you can see, there are different steps. First of all you control the context, who can speak, who can write, who can participate in a news paper, who will be hired as a journalist, who can speak in a newspaper about immigrants. As a second step, you decide what kind of things can thing read, what can be written about, what are the allowable topics. Allowable is, for example, the story of the crime committed by immigrants, but not about our crime of racism. Thirdly, on the basis of the aforementioned text which is already biased, people construe each their different kind of model. And if here is no other information, no contra-ideology, no contra-discourse, the accumulation of these kinds of discourses will not just construe one negative mental model, but will construe a negative attitude about Muslims constructing a mosque, for example; this, of course does not just refer to

Tutumlar, diğer insanlarla ortaklaşa bir şekilde sahip olduğumuz davranışlardır. İnsanların göç, kürtaj, boşanma, ötenazi ve insanların yaşamlarında yer tutan birçok başka önemli şeye dair geliştirmiş oldukları tutumlar vardır. Eğer insanlar, diğer insanlarla birlikte, yalnızca kişisel olan tek bir temsilden daha fazlasını etkilemeye başarlarsa, bir dahaki sefere aynı konu ile ilgili olarak gazetede çıkacak olan bir makale ile karşılaştıklarında açığa çıkacak olumsuz tutumlar yaratıyorlar demektir.

You have these typical urban legends of people killing sheep in the bathroom. You read about it and you hear these kinds terrible thing being told as an individual story, based on an individual experience which creates a mental model. In order to emphasize that it is not just a personal interpretation or personal experience and to avoid people from saying that it might only be a one-time experience, what people tend to do is the following: They will say that this did not only happen one time or two times, but all the time.

İnsanların banyoda koyunları katlettiklerini öne süren şu tipik şehir efsaneleri ile karşı karşıya kalıyorsunuz. Bunları okuyorsunuz ve bireysel deneyimlere dayanarak zihinsel bir model yaratan bu korkunç şeylerin, bireysel hikâyeler olarak anlatıldığına şahit oluyorsunuz. İnsanlar, bunun yalnızca kişisel bir yorum ya da deneyim olmadığını vurgulamak ve dinleyicilerinin anlattıkları hikâyenin istisnai olduğuna inanmalarını engellemek için, bu durumun yalnızca bir ya da iki kere yaşanmadığını, sürekli tekrarlandığını söylüyorlar. Anlatı bu evreye geçer geçmez genellemeler başlıyor ve tutum olarak adlandırdığımız davranış biçimlerini üreten bir zihinsel model oluşturuyorlar.

The problem with citizen journalism is that there are not just positive blogs which we think of as a good contribution to freedom in society or resistance against forms of domination, racism, nationalism and whatever kind of inequality exists. I am afraid that there are also many blogs which are racist, sexist and so on.

ileri gitmeleridir ki, bu öğrencilerle yürüttüğüm kendi çalışmamda da tanık olduğum bir haldir. Örneğin Amsterdam'da bazı insanlar, göçmenler hakkında şöyle bir tanımlama yapıyor: Bir sebepten dolayı hayvanları katleden son derece ilkel göçmen komşu. İnsanların banyoda koyunları katlettiklerini öne süren tipik şehir efsaneleri ile karşı karşıya kalıyorsunuz. Bunları okuyorsunuz ve bireysel deneyimlere dayanarak zihinsel bir model yaratan bu korkunç şeylerin, bireysel hikâyeler olarak anlatıldığına şahit oluyorsunuz. İnsanlar, bunun yalnızca kişisel bir yorum ya da deneyim olmadığını vurgulamak ve dinleyicilerinin anlattıkları hikâyenin istisnai olduğuna inanmalarını engellemek için, bu durumun yalnızca bir ya da iki kere yaşanmadığını, sürekli tekrarlandığını söylüyorlar. Anlatı bu evreye geçer geçmez genellemeler başlıyor ve tutum olarak adlandırdığımız davranış biçimlerini üreten bir zihinsel model oluşturuyorlar.

Bu durum yalnızca genel anlamda göç, uyum sağlama ya da cami inşa etme vs. ile ilgili değilse ve azınlıklarla ya da göçmenlerle aynı bağlam içerisinde konuşuluyorsa, farklı bir tutumu şekillendirmekten ziyade ırkçı ideoloji denen şeyi şekillendiriyor. ırkçı ideoloji, yani göçmenler ya da azınlıklara karşı olumsuz tutum, herşeye tatbik edilebilir. Gördüğünüz gibi farklı aşamalar var. Önce bağlamı kontrol ediyorsunuz: Kimin konuşabileceğini, yazabileceğini, gazeteye kimin katkıda bulunabileceğini, kimin gazeteci olarak işe alınacağını, gazetede göçmenler hakkında kimin konuşabileceğini... İkinci adım olarak, ne tür haberlerin/yazıların okunabileceğine, neler yazılabileceğine, hakkında yazılması kabul edilebilir konuların neler olduklarına ilişkin kararlar alıyorsunuz. "Bizim" işlediğimiz ırkçı cinayetlerin değil, göçmenlerin işlediklerinin haberleştirilmesidir kabul edilebilir olan. Üçüncü olarak, insanlar, daha önce değindiğimiz, zaten önyargılar barındıran metnin temellerine dayanarak kendilerine özgü farklı bir model yapılandırıyorlar. Ve eğer başka bir bilginin, karşı-ideolojinin, karşı-söylemin varlığı söz konusu değilse, bu türden söylemlerin birikimi yalnızca olumsuz bir zihinsel model yaratmıyor, aynı zamanda, örneğin cami inşa eden Müslümanların karşısında olumsuz bir tutum da yapılandırıyor –elbette bu durum yalnızca bu tek

this one situation, but the issue in general. Since this does not only regard politics, but all kinds of other dimensions, attitudes will be generalized and become ideologies. This means that if you want to control the minds of people, what you need to do is controlling the context and then the discourse on all kinds of levels. Once you control the discourse, you also have a way of controlling the mental model of people. Once you control the mental model of people, you also indirectly control the attitudes and ideologies, and that is how power and power abuse is being reproduced in society. There is much more to say, but let us stop at this point and open the floor to questions.

Questions and answers

Could you comment- positively or negatively- on citizen journalism which is a new concept?

I like short questions because they tend to be very difficult. Citizen journalism today is mostly done by the Internet, of course. I am referring to blogs and so on, because everyday citizens, minority groups, small groups do not have access control of main newspapers. They have access in smaller newspapers, local ones or on the Internet, and those kinds of journalism. There is not just one reply, because the problem with citizen journalism is that there are not just positive blogs which we think of as a good contribution to freedom in society or resistance against forms of domination, racism, nationalism and whatever kind of inequality exists. I am afraid that there are also many blogs which are racist, sexist and so on. Because of that you can question what the right balance of these kinds of things is. On one hand, there is more democracy, more access to public discourse through the Internet- that is good. But unfortunately not all people are good people. This means that you also have negative forms of citizen journalism, for example in countries where explicit racism is not allowed to be published in public discourse. This form has also access to the discourse in the same way; and then you can certainly say: What is the balance? Is there more positive use of the Internet or more negative use? If you ask me for the balance, I would say that I would go

olay için geçerli değildir, genel olarak doğruluğu kanıtlanmış olan bir çıkarsamadır. Bu, yalnızca politika ile değil, tüm diğer boyut türleri ile de ilintili bir çıkarsama olduğundan, tutumlar genelleştirilir ve ideolojilere dönüşürler. Eğer insanların zihinlerini kontrol etmek istiyorsanız yapmanız gereken, bağlamı ve tüm düzeylerdeki söylemi kontrol etmektir. Söylemi kontrol ettiğiniz anda insanların zihinsel modellerini de kontrol etme yetisine de sahip olursunuz. Ve insanların zihinsel modellerini kontrol ettiğiniz anda, dolaylı bir şekilde tutumları ve ideolojileri de kontrol edersiniz. İktidar ve iktidarın suistimal edilme şekli, toplum içerisinde, işte bu şekilde yeniden üretilir. Daha söyleyecek çok şey var fakat bu noktada durup sorularla devam etmek istiyorum.

Sorular ve cevaplar

Size yeni ortaya çıkmış bir kavram olan yurttaş gazeteciliğini sorsam, bu kavrama dair olumlu mu yoksa olumsuz mu eleştiriler getirirdiniz?

Günümüzde yurttaş gazeteciliği elbette daha çok internet üzerinden, bloglar vb. aracılığıyla yapılıyor. Çünkü sıradan vatandaşların, azınlık grupların ve küçük toplulukların başlıca gazeteleri kontrol etme imkânına erişmesi pek mümkün olmuyor. Daha küçük gazetelerde, yerel olanlarda ya da İnternet'te ve bunlara benzer yayınlarda gazetecilik yapma imkânı buluyorlar. Bu sorunun bir tek cevabı yok. Çünkü, maalesef bu alanda sadece toplumdaki özgürlük duygusunun gelişmesine olumlu katkılarda bulunduğunu ya da çeşitli tahakküm şekillerine, ırkçılığa, milliyetçiliğe ya da artık ne tür bir eşitsizlik varlık gösteriyorsa, ona karşı direniş gösterdiğini düşündüğümüz olumlu blogların varlık gösterdiklerini söyleyemiyoruz. Korkarım aynı zamanda ırkçı, cinsiyetçi vb. tutumlara ev sahipliği yapan birçok blog da var. Bu yüzden, yapmamız gereken, bu tür gelişmeler nasıl dengede tutulabilir sorusuna yanıt aramak. Bir yandan daha çok demokrasi, İnternet yolu ile kamusal söyleme daha fazla katılma şansı yakalanabilir ki, bu iyi bir şeydir. Fakat ne yazık ki, tüm insanlar iyi değil. Ve bu da yurttaş gazeteciliğinin de negatif biçimlerinin olduğu anlamına geliyor; örneğin, ırkçılığın kamusal söylem içerisinde açık ve net bir şekilde ifade edilmesine izin verilmeyen ülkelerde bu form da aynı yolla

for the positive one. You know why? Because it is a fact that we have also racist blogs and racist websites that are not so different from what I was just trying to show: The dominant discourses are often times also like this. In some other cases the difference is not so explicit, it is much more downgraded, indirect, it is not explicitly racist. This way, people are confronted with racism all the time. The problem in society is that they virtually not confronted with anti-racism. Not many of the anti-racism group have access to the major newspaper either. Thus I think that if people can learn through blogs, website and alternative media a way analyzing, as I tried to show in this lecture, they have a way of resisting precisely these negative messages which they are faced with anyway. If people do not learn from their textbooks in school how to critically read racist, sexist or other kinds of discourses, then maybe they can learn it through the Internet. I would say that it is a fact that the Internet already is sexist, racist and so on which is nothing new. It is only much more terrible if this is the case in the public newspaper, but what is new is that we have alternative discourses now which we hardly ever saw in the newspaper, textbook and discourse of politicians. Because of that, if it can find it on the Internet and can learn to be a critical discourse analyst this way, I am happy.

I think that the media also tries to impose how we should receive what they have written and their paradigm. They impose the paradigm and they do not allow analyzing another set of values. Sometime this is also imposed and the population is not aware of it. For instance, if you have a society which is religious, then you need to use certain tools in order analyze, and you are not allowed to use other tools. This way, the paradigm is also imposed, indirectly. Thank you.

I simply agree with you statement that it is not just the text itself, but also the norms and values of analyzing the text and the way things are being interpreted or not. I give you a concrete example from my own experience: You all know the term of political correctness. In the old days it was being used by people who wanted to use it, as a positive notion.

Yurttaş gazeteciliği ile ilgili problem şu ki, maalesef bu alanda sadece toplumdaki özgürlük duygusunun gelişmesine olumlu katkılarda bulunduğunu ya da çeşitli tahakküm şekillerine, ırkçılığa, milliyetçiliğe ya da artık ne tür bir eşitsizlik varlık gösteriyorsa, ona karşı direniş gösterdiğini düşündüğümüz olumlu blogların varlık gösterdiklerini söyleyemiyoruz. Korkarım aynı zamanda ırkçı, cinsiyetçi ya da bunlara benzer tarzda tutumlara ev sahipliği yapan birçok başka bloglar da var.

The problem in society is that they virtually not confronted with anti-racism. Not many of the anti-racism group have access to the major newspaper either. Thus I think that if people can learn through blogs, website and alternative media a way analyzing, as I tried to show in this lecture, they have a way of resisting precisely these negative messages which they are faced with anyway.

Toplumdaki problem, insanların hemen hemen hiçbir zaman ırkçılık karşıtlığı ile karşılaşmamalarıdır. İrkçılık karşıtı grupların ancak pek azı büyük gazetelerde temsil edilme imkanı bulur. Bu yüzden, eğer insanlar blog, websitesi ve alternatif medya analizleri ile birşeyler öğrenebiliyorlarsa, zaten bir şekilde günlük hayatta mutlaka yüz yüze geldikleri bu olumsuz mesajlara direnme yolunu bulmaları da mümkün olacaktır.

The term of political correctness was used to be a positive notion, however afterwards it is started to be used against people who wanted to have a more respectful public discourse about women, minorities, immigrants, or about sick or dead people etc. That kind of language was seen by people, usually right winged, as something which is limiting the freedom of expression and therefore was seen as something negative.

kamusal söyleme giriş yapma şansı yakalamış oluyor. Şu halde denge nedir? İnternet daha çok olumlu yönde mi yoksa olumsuz yönde mi kullanılıyor? Eğer benden dengeye dair birşeyler söylememi isterseniz, bu anlamda olumlu yönde katkıda bulunduğunu söyleyeceğim. Neden biliyor musunuz? İnternet'te de, size göstermeye çalıştıklarımın çok da farklı olmayan ırkçı blog ve web sitelerinin olduğu bir gerçek. Baskın söylemler böyle yerlerde ortaya çıkıyor. Başka durumlarda aradaki tezat çok görünür olmuyor; tonu düşük, dolaylı ya da gizli bir ırkçı anlatımla karşılaşıyoruz. Bu şekilde insanlar ırkçılık ile sürekli karşı karşıya gelirler. Toplumdaki problem, insanların hemen hemen hiçbir zaman ırkçılık karşıtlığı ile karşılaşmamalarıdır. İrkçılık karşıtı grupların ancak pek azı büyük gazetelerde temsil edilme imkânı bulur. Bu yüzden, eğer insanlar blog, web sitesi ve alternatif medya analizleri ile birşeyler öğrenebiliyorlarsa, zaten bir şekilde günlük hayatta mutlaka yüz yüze geldikleri bu olumsuz mesajlara direnme yolunu bulmaları da mümkün olacaktır. Eğer insanlar okulda ders kitaplarından ırkçı, cinsiyetçi ya da benzer olumsuz söylemleri eleştirel bir şekilde okumayı öğrenmiyorlarsa belki de bunu İnternet aracılığıyla öğrenebilirler.

İnternet'in cinsiyetçi, ırkçı vs. olduğu bilinen bir gerçek ve bu yeni birşey değil. İnsanların okuduğu gazeteler için de aynı durumun geçerli olduğunu bilmek bizi çok daha karamsar olmaya iter; fakat yeni yeni ortaya çıkan durum, artık gazetelerde, ders kitaplarında ya da politikacıların söylemlerinde pek az rast gelebileceğimiz türden alternatif söylemlerle karşılaşma şansına sahip olmamızdır. Bu yüzden, bazı bilgilere İnternet'ten ulaşım bu şekilde eleştirel söylem analizi yapmayı öğrenebilirsek bu beni mutlu edecek bir gelişme olur.

Medyanın, onların yazdıkları şeyleri yorumlama şeklimizi ve geliştirdikleri modeli bize dayatmaya çalıştığını düşünüyorum. Bize belirli bir model dayatmaya çalışıyorlar ve başka bir takım değerleri analiz etmemize izin vermiyorlar. Bazen böyle bir dayatma da söz konusu oluyor ve insanlar bunun farkına bile varmıyorlar. Örneğin dinci bir toplumda yaşıyorsanız bir analiz ortaya koymak için yalnızca belirli araçları kullanmak

It was used in that regard that you had to respect minorities and so on and in the way that you called for some kind of respect for minorities which was called "being politically correct". But that notion was stolen by the right in the United States and it was afterwards used as accusation. They said that political correctness means that people are no longer free to speak as they like. And that kind of dominating interpretation of the notion of political correctness also came to Europe from the United States. I remember that when I was beginning to speak- not just me, but many other people who speak about racism in Holland and public discourse in the media- people were saying: "Now we all have to be politically correct and that was meant as some kind of inquisition, some kind of limitation of freedom of the press". I assume you imagine now what I mean when I was saying that something which used to be a positive notion was used afterwards against people who wanted to have a more respectful public discourse about women, minorities, immigrants, or about sick people or dead people, etc. That kind of language was seen by people, usually right-winged, as something which is limiting the freedom of expression and therefore was seen as something negative. We were being accused of political correctness. And that is now the dominant interpretation if you go to Spain or Holland- being politically correct is always a negative evaluation. It does not mean that you try to avoid being sexist or racist. Another thing: I also noticed in my interviews with people in different kinds of situations that people often said "You cannot see, you cannot say anything anymore today" Which means that one can no longer say racist things in everyday life. It was some kind of protest. What you are saying has very direct application in every day life about what interpretation is allowed in everyday discourse; that is very important.

If I understand it, context depends on the person, and also depends on the time and the place and the situation in general. There is not one context we are talking about, but a multitude of contexts. As a communication scholar, I was wondering what would be the

zorundasınızdır, başka araçlar kullanmanıza müsaade edilmez. Bu şekilde dolaylı olarak belirli bir zihinsel model de dayatılmış oluyor.

Bu düşüncelere tamamen katılıyorum; söz konusu olan yalnızca metnin kendisi değil, aynı zamanda, metni analiz etmek için kullanılan normlar ve değerler ve olayların, bilgilerin yorumlanma ya da yorumlanmama yolları. Somut bir örnek vereceğim; hepiniz siyaseten doğruluk terimini biliyorsunuzdur. Bu terim, eskiden pozitif bir içeriğe sahipti. Örneğin azınlıklara saygı duymamız gerektiğini vs. belirtmek amacıyla kullanılırdı ve “siyaseten doğru” olan, azınlıklar söz konusu olduğunda bir tür saygı duygusunun gündemde olmasını talep etmekte. Fakat zamanla bu kavram, ABD’deki sağ görüşlü insanlar tarafından çalındı ve bir suçlama olarak kullanılmaya başlandı. Siyaseten doğruluğun artık insanların istedikleri gibi konuşma özgürlüğüne sahip olmamaları anlamına geldiğini söylediler. Ve siyaseten doğruluk kavramının baskıcı ideolojiye hizmet eden bu yeni yorumu, ABD’den Avrupa’ya transfer edildi. Konuşmaya başladığımda –yalnızca ben değil Hollanda’da ırkçılık ve medyada kamusal söylem hakkında konuşan daha birçok başka insan da– şu sözleri duyuyordum: “Hepimizin siyaseten doğru olması gerekir.” Ve bu da bir tür sorgu, basın özgürlüğünün bir şekilde kısıtlanması demektir. Olumlu bir içerikle kullanılan bir terimin sonraları kadınlara, azınlıklara, göçmenlere, hasta ya da ölü insanlara vs. çok daha fazla saygı duyan bir kamusal söylemin oluşturulmasını isteyen insanlara karşı kullanımından bahsederken ne söylemek istediğimi şimdi artık anlamış olduğunuzu varsayıyorum. Bu ifade genellikle sağ kanatta yer alan insanlar için ifade özgürlüğünü kısıtlayan bir sınır olarak düşünülüyor ve bu yüzden de olumsuz bir anlamda kullanılıyor. Şu anda bu terimin Hollanda’da ya da İspanya’da baskın olarak yorumlanma şekli de tam olarak bu: Siyaseten doğru olmak her zaman için olumsuz yönde bir değerlendirmenin nesnesi olarak öne çıkıyor. Artık “cinsiyetçi ya da ırkçı olmaktan kaçınmaya çalışıyorsun” anlamına gelmiyor. Başka bir şey daha: Farklı durumlar içerisinde bulunan insanlarla yaptığım röportajlarda, insanların sıklıkla “günümüzde artık olayları kendinizce gözden geçiremiyor,

most practical mode to analyze context. In other words, how are we going to control context as a research variable if it changes so much?

This is a very important question because it does not have an easy answer. Of course, if a context is a mental model and a mental model is in the minds of people, how can we study it? Regarding a text, you can at least look at the words. The meaning of a text cannot be looked at, but it is also there. So, if people say we are going to analyze the text, they then say that it was subjective. I would say yes, in a way, because the interpretation of the text, assigning its meaning, macro structure and its global topics is also something subjective. In that sense, text and context are not so different. That is one part, because many people would also say “We cannot do context analysis, we do not have an explicit method”. You do not have explicit method to study meaning either. And the text is not just expression but also meanings. That is one point. The next point is this that in regard to the structure of the context, we all are experts. This means that if someone talks as a woman, or man, or a Turk, a Kurd or a Dutch, we usually know as what they are talking. The example I used in these two books was Tony Blair speaking in British parliament defending a motion to go to war in Iraq. I analyzed that example through the whole two books. As users of the language, we all know of participant culture, we know about British politics, that Blair is a man, prime minister, labour party leader, he is British not French, etc. Even when he does not say it, we know he is speaking as prime minister, defending the motion of the politics of his government. That he is speaking as a British because he is saying “our troops”. On the one hand, we already have an enormous amount of knowledge simply by knowing the situation which is something public. In the same way, you could read the situation as you can read the text- you can interpret situation, eg. he is now talking as prime minister, etc.

The second thing is that many of the parameters, the categories of the context, also show up in discourse. When he say “we”,

Hepiniz siyaseten doğruluk terimini biliyorsunuzdur. Bu terim, eskiden pozitif bir içeriğe sahipti. Örneğin azınlıklara saygı duymamız gerektiğini vs. belirtmek amacıyla kullanılırdı ve “siyaseten doğru” olan, azınlıklar söz konusu olduğunda bir tür saygı duygusunun gündemde olmasını talep etmekte. Fakat daha sonraları bu kavram, ABD’deki sağ görüşlü insanlar tarafından çalındı ve bir suçlama olarak kullanılmaya başlandı. Siyaseten doğruluğun artık insanların istedikleri gibi konuşma özgürlüğüne sahip olmamaları anlamına geldiğini söylediler.

If a context is a mental model and a mental model is in the minds of people, how can we study it? Regarding a text, you can at least look at the words. The meaning of a text cannot be looked at, but it is also there. So, if people say we are going to analyze the text, they then say that it was subjective. I would say yes, in a way, because the interpretation of the text, assigning its meaning, macro structure and its global topics is also something subjective. In that sense, text and context are not so different.

Farklı durumlar içerisinde bulunan insanlarla yaptığım röportajlarda, insanların sıklıkla “günümüzde artık olayları kendinizce gözden geçiremiyor, rahatça görüşlerinizi ifade edemiyorsunuz” şeklinde yorumlarda bulduklarını farkettim ki, bu sözlerle asıl anlatmak istedikleri şey, kişilerin, artık eskiden olduğu gibi günlük hayat içerisinde ırkçı şeyler söyleyememekten rahatsızlık duyduklarıdır.

There are many ways context is being signaled or expressed or implicated in the text itself... Our own knowledge of the communicative situation can say what is relevant about the speaker/writer according to you...

rahatça görüşlerinizi ifade edemiyorsunuz” şeklinde yorumlarda bulduklarını farkettim ki, bu sözlerle asıl anlatmak istedikleri, kişilerin, artık eskiden olduğu gibi günlük hayat içerisinde ırkçı düşüncelerini dile getirememekten rahatsızlık duyduklarıdır. Bu, bir tür protesto. Sözü ettiğiniz şey, sosyal hayat içerisinde kullanılan günlük söylem dahilinde nasıl bir yorumun varlık göstermesine müsaade edildiği hususunda pratik olarak uygulanan ve etkisi görülen bir durumdur.

Doğru anladıysam bağlam zamana, yere ve genel olarak duruma da bağlı. Elbette burada bir değil, birçok bağlam hakkında konuşuyoruz. Şu durumda bağlamı analiz etmek için kullanılabilir olan en pratik model ne olabilir? Başka bir deyişle, eğer bağlam bu denli değişirse, onu bir araştırma değişkeni olarak nasıl kontrol edeceğiz?

Bu çok önemli bir soru, çünkü kolay bir cevabı yok. Eğer bağlam zihinsel bir model ise ve zihinsel model de asıl olarak insanların zihinleri ise bunu nasıl ele alabiliriz? Metin söz konusu olduğunda en azından kelimelere bakabilirsiniz. Metnin anlamına bakılmaz fakat o da orada duruyordur işte. Bu yüzden, eğer insanlar metni analiz edeceğiz diyorsa, sonrasında da onun subjektif olduğunu söyleyeceklerdir. Öyledir de; çünkü metnin anlamını, makro yapısını ve onun küresel konularını tayin eden yorum da zaten subjektiftir. Bu anlamda metin ve bağlam çok farklı şeylerdir. Dolayısıyla birçok insan “bağlam analizi yapamayız, belirli bir metodumuz yok” diyeceklerdir. Anlam üzerinde çalışırken kullanacağınız belirli bir metodunuz da yoktur. Ve metin yalnızca bir ifade değildir, aynı zamanda anlamlarla yüklüdür. Birinci mesele bu. Öte yandan bağlamın yapısı söz konusu olduğunda hepimiz birer uzmanız. Yani eğer biri, bir kadın, bir erkek, Türk, Kürt ya da Hollandalı olarak konuşuyorsa genellikle onun hangi kimlikle konuştuğunu zaten biliriz. İki kitabımda da bu konuya ilişkin olarak verdiğim örnek, Tony Blair’in İngiliz parlamentosunda, Irak’ta savaşa gitme önergesini savunmak üzere yaptığı konuşmadır. Bu örneği iki kitabımda yer alan tüm anlatılar boyunca analiz ettim. Birer dil kullanıcısı olarak her birimiz, ortak kültür, İngiliz politikaları hakkında bilgiye sahibiz; Blair’in bir erkek, başbakan, İşçi Partisi lideri, Fransız değil de İngiliz vs.

you know already what kind of ‘we’ is talking, we in England, we of the labour party and so on. There will be many ways context is being signaled or expressed or implicated in the text itself. We have at least two different kinds of data. On the one hand, our own knowledge of the communicative situation; you can simply say, as a method, what is relevant about him according to you. For example, “is he speaking now more as a prime minister or as a father?” I think everyone would say “His role as a politician is to defend the motion.” Is he speaking as a father? Probably not. Thus he is speaking as a prime minister. In the same way many people will, as they agree about the meaning of the text, also agree about the parameters which are now relevant for the context of Blair. When he suddenly speaks about the party which is not very solitaire with him about politics about Iraq, namely the Liberals, he is attacking the Liberal Party not only as a prime minister, but also as someone who is a Labour leader and who is not very happy with the other party. In that moment, his identity of prime minister is combined by with his identity as Labour leader. This way, the text itself and its expressions, the expressions with pronouns and all kind of verbs, give you an idea about the context. What we cannot see, are his person experiences. Thus, if you really want to have very personal interpretation, you have to know much more about his autobiography and things you might only find out in an interview or his memoirs, for example. And when you have read his memoirs and with the memoirs in hand you can re-interpret political discourse or media discourse and say: “I now understand what he meant when he was doing this and that.” But most of the time we do not have that. We do not have a complete picture of the context, but also we do not usually want this very personal kind of things. We want things which he has in common with other people. We are more interested in the general properties of the context than in the purely person one. For example, he has a quarrel with his wife last night. Is it very relevant for the way he speaks in parliament? Usually not. But if you want to know how he talks with his wife next, you better

olduğunu biliyoruz. Bundan söz etmese bile, hükümetinin sürdürdüğü politikalara dair önergelyi savunurken bir başbakan olarak konuştuğunun farkındayız. Bir Britanyalı olarak konuştuğunu, “bizim birliklerimiz” dediğini algılıyor. Bir yandan, yalnızca aleni olan durumları biliyor olmamız bile, konuya ilişkin muazzam bir bilgi birikimine sahip olduğumuz anlamına geliyor. Aynı yolla, metni okuduğunuz gibi durumu da okuyabilirsiniz –durumu yorumlayabilirsiniz, örneğin şu anda bir başbakan olarak konuşuyor vs. İkinci mesele ise, parametrelerin birçoğunun, bağlamın kategorilerinin de söylem içerisinde yer tutuyor olmasıdır. “Biz” dediğinde, zaten ne tür bir “biz” öznesinin konuştuğunu biliyoruz, “İngiltere’de yaşayan bizler”, “İşçi Partisi üyeleri bizler” vb. Bağlamın, metnin içerisinde imlenmesini, ifade ya da ima edilmesini mümkün kılan birçok yol olacaktır. En azından iki farklı türde veriye sahibiz: Bir yanda, iletişimsel duruma ilişkin olarak sahip olduğumuz bilgiler; basit bir şekilde bir metot olarak sizin düşüncenize göre onunla bağlantılı olanlar. Örneğin “şu anda başbakan olarak mı yoksa bir baba olarak mı konuşuyor?” Herkesin, politikacı kimliğiyle sahip olduğu rolün önergelyi savunmak olduğunu söyleyeceğini düşünüyorum. Baba kimliği ile mi konuşuyor? Muhtemelen hayır. Dolayısıyla bir başbakan olarak konuşuyor. Aynı şekilde, birçok insan, metnin ne anlama geldiği konusunda hemfikir oldukları gibi, Blair bağlamına uygun düşecek olan parametreler konusunda da fikir birliği içerisinde olacaklardır. Irak siyasetini desteklemeyen bir parti, yani Liberaller hakkında konuşmaya başladığında, artık, Liberal Parti’ye yalnızca bir başbakan olarak değil, aynı zamanda, İşçi Partisi’nin lideri ve diğer partinin görüşlerini olumlamayan bir kişi olarak konuşur. Böyle bir anda, başbakan olarak sahip olduğu kimlik, İşçi Partisi lideri olarak sahip olduğu kimlik ile birbirine karışır. Bu şekilde, metnin kendisi ve onun ifadeleri, zamirlerle birlikte kullanılan ifadeler ve tüm fiil türleri, size bağlam hakkında bir fikir verecektir. Onun kişisel deneyimlerinin neler olduğunu ise bilemeyiz. Bu yüzden, çok daha kişisel içerikli yorumlarda bulunmak istiyorsanız söz konusu kişinin otobiyografisi hakkında çok daha fazla şey öğrenmeli ve örneğin, onunla yapılan röportajlardan ya da anılarından elde edebileceğiniz bilgileri gözden geçirmelisiniz.

know what he said last time. I think that this is the way I would analyze the context as general notions we have about the communicative situation. What is relevant now in this moment, can change in the next just as the data from the text itself. And if it is necessary, we need some more historical, personal kind of thing, but it is usually not necessary. We usually understand perfectly well. In the same way people who are sitting in parliament understand what he is saying. In the same way readers from outside understand, we can if we have the same kind of knowledge as they have. We can then understand what he says, what he means, what his intentions are, what the implications of his discourse are. This kind of contextual analysis is actually not so difficult, but what we cannot do is look into the exact structure of what he has in his head.

The hate speech context of the above has created the effect of a similar intensity; the intensity of the discourse context has created the impact hated by the discourse of violence, the discourse of the conflict between to reveal the name of what methods should be used to bring forth the ? What kind of difference can be created?

If hate is violence and I think it is, because violence is not just physical violence but also psychological violence. I mean it is obvious also from sexual harassment which cannot just be physical, but also discursive. It can also be psychological. For me there is not doubt about the fact that hate speech is some a form of discursive violence. You could say yes, but that is not so easy, because many people will say that we have freedom of speech. If we have freedom of speech, we can, in principle, say whatever we like, but it is only words. There is even a proverb in English, which says “Stick and stones can break your bones, but words will never hurt you”, or the like. It means that words can never hurt you, but stick and stones can. It is some kind of idea that only physical violence is violence. I do not agree at all. I think that words and discourses are also acts we know already since the theory of speech acts by Searle in the 1960s, and then also in the

Bağlamın metnin içerisinde imlenmesini, ifade ya da ima edilmesini mümkün kılan birçok yol vardır. Bir yanda iletişimsel duruma ilişkin olarak sahip olduğumuz bilgiler, yazarın/konuşmacının konumunu size göre belirlemenizi sağlar.

If hate is violence and I think it is, because violence is not just physical violence but also psychological violence. I mean it is obvious also from sexual harassment which cannot just be physical, but also discursive. It can also be psychological.

Bağlamın bütüncül bir suretine sahip olmamız mümkün değildir ve aynı zamanda çoğunlukla bu türden fazlasıyla kişisel şeyleri öğrenmek istemeyiz. Diğer insanlarla ortak olan yönlerini bilmek isteriz. Kişisel olanlardan çok, bağlamın genel özellikleri ile ilgiliiyizdir.

Anlarına erişebildiğinizde ise durum farklı olacaktır; onlara tekrar tekrar başvurarak politik söylemi ya da medya söylemini yeniden yorumlayacak ve şöyle diyeceksiniz: “Evet, şimdi artık şunu ya da bunu yaparken niyetinin ne olduğunu anlayabiliyorum.” Fakat çoğu zaman bu bilgilere erişemeyiz. Bağlamın bütüncül bir suretine sahip olmamız mümkün değildir ve aynı zamanda çoğunlukla bu türden fazlasıyla kişisel bilgilere sahip olmak istemeyiz. Diğer insanlarla ortak olan yönlerini bilmekle yetiniriz. Kişisel olanlardan çok, bağlamın genel özellikleri ile ilgiliiyizdir. Örneğin, bir gece önce eşiyile tartıştı. Bu tartışma sırasında parlamentoda konuştuğu şekilde konuşması uygun olur mu? Genellikle hayır. Fakat eşiyile bir dahaki sefere nasıl konuşacağını bilmek istiyorsanız, onunla en son nasıl konuştuğunu bilmeniz iyi olur. Bağlamı, iletişimsel duruma ilişkin olarak sahip olduğumuz genel düşünceler biçiminde analiz etme yolum bu olurdu. Tıpkı metnin içinde yer alan veri gibi, şu anda uygun olan bir dahaki sefere değişebilir. Gerçekten gerekiyorsa daha fazla tarihi, kişisel bilgiler edinme ihtiyacı duyarız, fakat genellikle buna gerek kalmaz. Çoğunlukla bunu hemen anlarız. Aynı şekilde parlamentoda oturan insanlar da ne söylemekte olduğunu anlarlar. Dışarıdaki okuyucular olarak onların sahip olduğu bilgilere sahip olduğumuz sürece bizler de anlayabiliriz. Böylece ne söylediğini, neyi kastettiğini, niyetlerinin neler olduğunu, söyleminin çıkarımlarının neler olduğunu biliriz. Aslında bu tarzda bir bağlamsal analizde bulunmak çok zor değil, fakat asıl olarak yapamayacağımız şey, onun kafasında bulunan gerçek yapıyı çözmek.

Nefret söylemi bağlamı kendisine eşdeğer benzerlikte bir şiddet uygulamasının etkisini yaratıyor; söylem bağlamının şiddeti, şiddet söylemi tarafından nefret edilecek tesirler ortaya çıkartabiliyor, böyle bir durumda, çatışma söylemini açığa vurmak adına ne tür yöntemler kullanılabilir? Ne tür bir farklılık yaratılabilir?

Şiddetin yalnızca fiziksel değil, aynı zamanda psikolojik olarak da uygulanabileceğini bildiğimiz için nefreti şiddet olarak kabul ederiz. Örneğin, cinsel şiddetin yalnızca fiziksel olmadığı, söylemsel ve psikolojik şiddet de içerdiği açıktır. Bence, nefret söylemi de şüphe götürmez bir biçimde bir tür söylemsel şiddet

If you have the freedom of speech to criticize the government, it is not an abuse of speech, because that is simply the free expression of your opinion. But if you use free speech to attack a minority group or to insult women or people with a handicap, etc, or if one makes sure that they cannot enter the country, your club, or your neighborhood, it is an abuse and limits their freedom. As soon as the speech is limiting the rights of other people, I think it should be forbidden.

micro-sociality of conversation, emphasizing the fact that text and talk are also social action. If you can hurt people with social action, people have afterwards a trauma because of things you said. How is it different from being beaten up? I do not think it is much different. Many people, and there is evidence of that, prefer to be beaten then to be discriminated by speech every day. You may have a couple of bruises on your body, but it goes away. Very much unlike something that people put in you head. This discourse is something which may have a much more systematic consequence on the health of people. So, I think that there is no fundamental difference and that sometime hate speech can have more negative consequences than direct violence. I say that because even one of the people most of us admire politically and also as scholar, Noam Chomsky, like many people in USA, has this idea that the freedom of speech should be total. You should be able to say whatever you want to say. Because if you limited it, the freedom of speech, then it is the beginning of the end- then all kinds of alternatives or different kinds of speech will be prohibited. I do not think this is true. I think that forms of explicit racism, explicit hate speech should be forbidden in the same way any other violence is or should be forbidden. There is no freedom of anything, because if you allow total freedom of speech it will be abused. I think that any kind of action should be limited when it becomes abused. This means that if you have the freedom of speech to criticize the government, it is not an abuse of speech, because that is simply the free expression of your opinion. But if you use free speech to attack a minority group or to insult women or people with a handicap, etc, or if one makes sure that they cannot enter the country, your club, or your neighborhood, it is an abuse and limits their freedom. As soon as the speech is limiting the rights of other people, I think it should be forbidden. Many people, also critical people, do not agree, because they think free speech should be total. Then we come to the question we already had before: If you educate the citizens in such a way that they always can critically see this kind of discourse, then it is

biçimi. Beni onayladığınızı duyar gibiyim, ama aslında bu kolayca açıklanabilecek bir sav değil. Çünkü bu noktada, pek çokları, konuşma özgürlüğüne sahip olduğumuzu söyleyecektir; konuşma özgürlüğüne sahipsek ilke olarak istediğimiz herşeyi söyleyebiliriz; çünkü kullandıklarımız yalnızca ve yalnızca sözcüklerdir. Hatta İngilizce’de “sopalar ve taşlar kemiklerinizi kırabilir fakat sözcükler asla sizi incitmez” şeklinde bir atasözü vardır. Yalnızca fiziksel şiddetin şiddet olduğuna inanan türden bir düşüncenin ürünüdür. Buna hiçbir surette katılmıyorum. Daha 1960’larda John Searle söz-eylem teorisini ortaya atarken konuşmanın yarattığı mikro sosyallik içerisinde metnin ve konuşmanın da sosyal eylem oldukları gerçeğinin vurgulamıştı. Çoktandır bildiğimiz bu saptamayla, sözcüklerin ve söylemlerin de eylem oldukları düşüncesine katılıyorum. Sosyal eylem ile incittiğiniz insanlar, söylediğiniz şeylerden dolayı travma yaşayabilirler. Peki bu durumun birisi tarafından dövülmekten farkı ne? Çok da büyük bir fark olduğunu düşünmüyorum. Birçok insanın, hergün kendisine ayrımcı sözler söylenmesinden dövülmeyi tercih ettiği biliniyor. Vücuttaki yara bere, insanların kafanıza soktuğu olumsuz şeylerin aksine, bir süre sonra ortadan kaybolur. Oysa söylem, insanların sağlıkları üzerinde, çok daha fazla sistematik bir şekilde gelişen ciddi izler bırakır. Bu yüzden, ikisi arasında büyük bir fark olmadığını ve hatta bazen nefret söyleminin, fiziksel şiddetten çok daha olumsuz sonuçlar vereceğini düşünüyorum. Oysa birçoğumuzun, gerek politik gerek akademisyen kimliğine hayranlık beslediği kişiliklerden biri olan Noam Chomsky de, ABD’deki diğer birçok insan gibi, konuşma özgürlüğünün bütünlüklü olması gerektiği fikrine sahip. ‘Söylemek istediğiniz herşeyi söyleyebilmelisiniz. Çünkü konuşma özgürlüğünü sınırlandırırsanız, bu sonun başlangıcı olur –zamanla tüm alternatif ve farklı türde ifade olanakları yasaklanıp ortadan kalkar.’ Bunun doğru olduğuna inanmıyorum. Tıpkı diğer şiddet uygulamalarının yasaklandıkları ya da yasaklanmaları gerektiğini düşündüğüm gibi, açık ve net bir şekilde açığa vurulan ırkçı ve nefret yayan ifadelerin kullanılmasının da yasaklanması gerektiğini düşünüyorum. Burada herhangi bir şeyin özgür kılınmasından bahsettiğimizi sanmıyorum;

correct to make free speech total. But we know as a matter of fact that most of the racism we have in western Europe is indeed created by the freedom of speech. Thus I think that the negative consequences of explicitly racist hate speech are something which should be limited by the same way we limit all kinds of other forms of aggressive physical action. It is not an easy topic, because it is a long debate about where exactly does the freedom of speech begin and where does it end. For example, would you be allowed to have a speech in parliament saying “I want to limit immigration”- is that already racist? It depends again on the context. If, for example, you have a slogan like in many elections in Europe nowadays, and these slogans are not very explicit, but implicitly against immigration as the ones in France that state “The France first”, is that racist? For me it is. And then le Pen answers in this particular kind of situation: “We have to give priority to French people and not to immigrants.” Is this racist? Of course it is racist. Then, should we send him to prison? You know what I would say. So, the difficulty of taking action on racist or sexist speech is not so easy. At what point have you gone too far? It depends who does it. For example, if you say explicitly negative things about Jews in Holland, you go to prison. Anti-Semitic speech in Holland is simply not allowed. But if you say something against Turks, the same thing, will you be sent to prison? I bet you will not. This means that it depends whom it is said about and what the situation is. Your question is a very well known one and problematic questions do not have one simple answer. I think that explicitly racist, hate speech should be forbidden and you have to analyze and add something, too. It is not just hate speech as such. It depends always on the context, who says it, with what kind of intention, in what situation, to whom and so on. If, for example, people who are also immigrants are saying “so many immigrants are not getting a job, should we not think about limiting their number, because people who newly arrive to the country will not have jobs anyway”. Is that already racist? No. Or let us say no unless someone says it only because he

Şiddetin yalnızca fiziksel değil, aynı zamanda psikolojik olarak da uygulanabileceğini bildiğimiz için nefreti şiddet olarak kabul ederiz.

I think that the negative consequences of explicitly racist hate speech are something which should be limited by the same way we limit all kinds of other forms of aggressive physical action. It is not an easy topic, because it is a long debate about where exactly does the freedom of speech begin and where does it end.

Eğer hükümeti eleştirmek için konuşma özgürlüğünüzü kullanıyorsanız bu konuşma özgürlüğünü istismar ediyorsunuz anlamına gelmez; çünkü, bu yalnızca düşüncenin özgür bir şekilde ifade edilmesidir. Fakat konuşma özgürlüğünüzü, azınlık bir gruba saldırmak, kadınlara ya da engelli insanlara vs. hakaret etmek için kullanıyorsanız ya da birileri, bu insanların, ülkeye, sizin kulübünüze ya da mahallenize girmemelerini garantiliyorsa, bu bir istismardır ve diğer insanların özgürlüklerini sınırlandırıyor. İfadeler, konuşmalar, diğer insanların özgürlüklerini kısıtlıyorsa yasaklanmaları gerekir.

I think many forms of discrimination, many forms of racism have nothing to do with emotions. Emotions are very personal; emotions have to do with things you can measure. People have some kind of reaction when they are emotional, but the kind of the discriminations of groups- and I am not talking of individual persons but of groups, of genocide, discrimination against minorities- is not something personal.

çünkü bütünlüklü bir konuşma özgürlüğü olarak varsayılan uygulamayı geçerli kılarırsanız bu istismar edilecektir. Oysa bence, istismar edilen herhangi bir eylem türü sınırlandırılmak zorundadır. Eğer hükümeti eleştirmek için konuşma özgürlüğünüzü kullanıyorsanız bu konuşma özgürlüğünü istismar ettiğiniz anlamına gelmez; çünkü, bu yalnızca düşüncenin özgür bir şekilde ifade edilmesidir. Fakat konuşma özgürlüğünüzü, azınlık bir gruba saldırmak, kadınlara ya da engelli insanlara vs. hakaret etmek için kullanıyorsanız ya da birileri, bu insanların, ülkeye, sizin kulübünüze ya da mahallenize girmemelerini sağlıyorsa, bu bir istismardır ve diğer insanların özgürlüklerini sınırlandırıyor. İfadeler, konuşmalar, başka insanların özgürlüklerini kısıtlıyorsa yasaklanmaları gerekir. Birçok kişi ve hatta eleştirel olanlar dahi bu düşünceye katılmayacaklardır; çünkü, konuşma özgürlüğünün bütünlüklü olması gerektiğine inanırlar. Bu durumda önceden beri çevresinde dolanıp durduğumuz bir mesele ile karşı karşıya kalıyoruz: İnsanları öyle bir şekilde eğitirsiniz ki, bu türde bir söylemi daima eleştirel bir bakış açısıyla ele alma yolunu seçerler. Bütünlüklü konuşma özgürlüğünün böyle bir atmosfer içerisinde uygulanması çok daha doğru bir yaklaşım olacaktır. Fakat işin doğrusu, biz, Batı Avrupa'daki ortaya çıkan ırkçılık eylemlerinin büyük bir çoğunluğunun esas olarak konuşma özgürlüğü vasıtası ile açığa çıkma imkânı bulduğunu biliyoruz. Bu yüzden tamamıyla ırkçı nitelikler taşıyan nefret ifadelerinin olumsuz sonuçlarını da tıpkı tüm diğer agresif fiziksel eylem türlerini sınırladığımız gibi sınırlandırabiliriz. Bu kolay bir konu değil, çünkü konuşma özgürlüğünün tam olarak nerede başladığı ve bittiği, uzun bir tartışma konusu. Örneğin parlamentoda “ülkeye yapılan göçü sınırlandırmak istiyorum” şeklinde bir konuşma yapmanıza müsaade edilir mi? Bu her haliyle tamamıyla ırkçı bir ifade olarak mı düşünülmelidir? Aslında burada yine bağlamı göz önünde tutan bir değerlendirme ortaya koymak gerekir. Örneğin, günümüzde, Avrupa'da yapılan seçimlerin birçoğunda kullanılanlara benzer bir sloganınız varsa -ki bu sloganlar, açık ve net ifadeler ortaya koymaktansa, Fransa'da olduğu gibi “Önce Fransa” tarzında örtülü bir şekilde sürdürülmekte olan göç karşıtı propagandaların

wants to be like Dutch people and he does not want any black people from Africa or from the Caribbean anymore and says it because of that reason in order to limit that particular group or to maintain the amount of white people in the country. Is that racist? I think it is. Can he or she say it? I do not think he/she can do that. Thus we can say that it depends on text, but it always depends on the context as well. Who is saying it, what and when, with what kind of intentions, in what situation, etc. The intentional part is the most important one: What do they want with this, what is the actual function of the text, is it just to spread hate in society? In that case, I think, it should be forbidden unless it is just an open debate on some controversy. Then I think it should be allowed, but as you can imagine, in many situation you do not know for sure. Therefore, like in any other controversial thing, you should have judges, and therefore we should not just educate professors, politicians and journalists, but we should also educate judges, so they will know what it is all about- in what situation you are using hate speech and when you do not. Some judges will therefore condemn hate speech and others will not which also depends on the country. For example, in Holland they may be more critical than in Spain, and Spain again is different from the United States.

I would like to say something about the notion of hate speech and hate crime. I am not sure that I like the label; it is easily labeled, but the implication is that hate is an emotion. And that suggests that all kind of discriminatory discourse always has this dimension of emotions, and I think many forms of discrimination, many forms of racism have nothing to do with emotions. Emotions are very personal; emotions have to do with things you can measure. People have some kind of reaction when they are emotional, but the kind of the discriminations of groups- and I am not talking of individual persons but of groups, of genocide, discrimination against minorities- is not something personal. It is literal as they say always in American movies: “it nothing personal.” It is nothing personal- it one group against another group. This way, many forms of

ürünü olarak gündeme düşüyorlar- bunu ırkçı bir ifade olarak mı ele alacağız? Doğrusu ben ırkçı olduğunu düşünüyorum. Ve Le Pen de, bu yorum karşısında şöyle diyecektir: “Hizmetlerimizde önceliğimiz göçmenler değil, Fransızlar olmalıdır.” Bu ırkçı bir ifade mi? Elbette öyle. Öyleyse onu hapse mi atmalıyız? Cevabımı biliyorsunuz? Irkçı ya da cinsiyetçi ifadeler karşısında cezaî işlem uygulamak da kolay değil. Hangi noktada çok ileri gittiniz? Bu ifadeleri kimin kullandığına göre değişir. Örneğin Hollanda’da Yahudiler hakkında açık ve net bir şekilde olumsuz şeyler söylerseniz hapis cezasına çarptırılırsınız, antisemitik ifadeler kullanmanıza müsaade edilmez. Fakat bir de Türkler hakkında olumsuz birşeyler söylediğinizi düşünelim. İki özüde aynı değil mi? Peki hapis cezasına çarptırılacak mısınız? Bahse girerim hayır. Bu da, kim hakkında konuştuğunuza ve durumun tam olarak ne olduğuna bağlı bir değerlendirme yapılacağı anlamına geliyor. Bu tip karmaşık soruları tek bir cevapla açıklığa kavuşturmamız mümkün değil. Açık ve net bir şekilde ırkçılığı körükleyen, nefreti yayan ifadeler yasaklanmalıdır. Söylemi analiz etmelisiniz; basitçe nefret söylemi demek yeterli değil. Bağlama, kimin söylediğine, ne tür bir niyet ile söylendiğine, ne durumda, kime söylendiğine vs. bağlı olan bir durum söz konusu. Örneğin bizzat kendileri de göçmen olan insanlar “artık birçok göçmen iş bulamıyor, ülkeye yeni gelen kimselerin zaten iş bulma imkânı yok, bu yüzden göçmenlerin sayılarını sınırlandırmayı düşünmeliyiz” diyorlar. Peki bu özüde ırkçı bir ifade mi? Hayır. Ya da şöyle söyleyelim, birileri bunu, tam da Almanlar gibi görünmek amacıyla, artık Karayiplerden ya da Afrika’dan gelen siyahî insanların ülkeye giriş yapmasını istemediğini belirtmek ve bu yüzden de, bu gruba dahil olan insanları sınırlandırmanın ya da ülkedeki beyaz nüfusu olduğu gibi muhafaza etmenin gerekliliğini vurgulamak üzere söylemediği sürece cevap hayır. Peki bir de bu bağlam çerçevesinde böyle bir ifade bulunduğunu varsayalım. Acaba bu ırkçı bir ifade midir? Bence öyledir. Böyle birşey söylenebilir mi? Bunun yapılmaması gerektiğini düşünüyorum. Bu yüzden de, bu durumun, metne ve her zaman için bağlama da bağlı olarak değerlendirilmesi gerektiğini söyleyebiliriz. Kim konuşuyor, nerede ve ne zaman, ne tür niyetlerle, ne gibi bir durumda vs.

discrimination can be accompanied in a concrete situation by hate or by other kinds of negative emotions, but most of the time when people are simply writing an article in a newspaper, or when they have a debate in parliament, this kind of negative discourse often has nothing to do with emotions. I have no problem with the notion of hate speech as an easy label, but if it means that all kind of discrimination, racism or sexism is always related to emotions, then I think it is not a good label. Many situations it acquires but many situations it does not acquire and since groups have no bodies, they cannot have emotions? They only have evaluations. Thus you can say: “As a group, my ideology is that Jews- or whatever kind of group- are terrible”. That is an evaluation, and you can give this evaluation without any kind of emotions. You have to distinguish theoretically very well between evaluations, whether something is good or bad. And you can say so without any kind of emotion. You cannot measure it, and when the whole group says that there is no emotion involved at all, it is just an opinion, an attitude, an ideology. It is very important to know that in regard to racism, sexism, anti-Semitism and so on. It is group prejudices and group ideologies, not just personal ones. And when some person in one specific situation is fighting with a Jewish person, then of course it may be. These kinds of ideologies may give rise to stimulate emotions, but it is not necessarily a consequence and it is not necessarily a condition of discriminations. Remember Eichmann, millions of Jews were massacred not because the Nazis were emotional about it. Probably, they were not emotional about it at all. That is problem. So we have to be very careful not to be associated with racism, sexism and so on. It happens but it is not necessary and it is not sufficient.

I found it a little bit dangerous to say that we have to look into “intention” when we are looking at hate speech and hate crime. I mean, how are we meant to look into intention when we look at violent crime? Can you answer this? I found a very dangerous because everybody, every community or the single person has intention, according to their own situation,

Tamamıyla ırkçı nitelikler taşıyan nefret ifadelerinin olumsuz sonuçlarını da tıpkı tüm diğer agresif fiziksel eylem türlerini sınırlandırdığımız gibi sınırlandırabiliriz. Bu kolay bir konu değil, çünkü konuşma özgürlüğünün tam olarak nerede başladığı ve bittiği, uzun bir tartışma konusu.

This way, many forms of discrimination can be accompanied in a concrete situation by hate or by other kinds of negative emotions, but most of the time when people are simply writing an article in a newspaper, or when they have a debate in parliament, this kind of negative discourse often has nothing to do with emotions.

Kim konuşuyor, nerede ve ne zaman, ne tür niyetlerle, ne gibi bir durumda vs. Konuşmanın yapılma niyeti en önemli mesele: Bununla ne talep ediyorlar, metnin esas fonksiyonu ne, yalnızca toplumda nefret duygusunu yaymak üzere mi dillendirilmiş? Eğer öyle ise, bir tür çelişki olarak tartışmaya açık bir ifade olmadığı sürece yasaklanmalıdır. Bunun tersi bir durum söz konusu ise, kişinin ifade özgürlüğünü kullanmasına müsaade edilecektir. Fakat tahmin edebileceğiniz üzere, birçok durumda bundan tam olarak emin olamayız.

In every day life we interpret action all the time more or less intentional. The whole legal system is based on the fact that when you shoot someone and you do not do it intentionally, but by accident, it is an accident killing. If it is being established by all kinds of things, and it depends again on the context, e.g. if the context shows that there is evidence that you did it intentionally, it is called murder and the difference between assassination, murder or accident death is very fundamental in law.

Konuşmanın yapılma niyeti en önemli mesele: Bununla ne talep ediyorlar, metnin esas fonksiyonu ne, yalnızca toplumda nefret duygusunu yaymak üzere mi dillendirilmiş? Eğer öyle ise, ihtilafli bir konuda açıkça görüş ifade etmeyi amaçlamadığı sürece yasaklanmalıdır. Yalnızca görüş bildirmekteyse, kişinin ifade özgürlüğünü kullanmasına müsaade edilmelidir. Fakat tahmin edebileceğiniz üzere, birçok durumda bundan tam olarak emin olamayız. Bu yüzden, tıpkı diğer tartışmalı meselelerde olduğu gibi, bu konularda uzmanlaşmış yargıçlarınız olmalı ve yalnızca profesörleri, politikacıları ve gazetecileri değil, yargıçları da eğitmeliyiz. Dolayısıyla bazı yargıçlar nefret ifadesinde bulunma eylemini suç sayarken bazıları saymayacaktır ki, bu da ülkeden ülkeye farklılık gösterecektir. Örneğin Hollanda'da İspanya'da olduğundan daha eleştirel bir tutum takınıyor olabilirler ve yine İspanya'da da ABD'den farklı bir durum yaşanabilir.

Nefret söylemi kavramı ve nefret suçuna ilişkin olarak bir iki meseleyi daha dile getirmek istiyorum: Aslında kolayca kullandığımız için bu etiketi sevdiğimden pek emin değilim: Fakat ortada nefretin bir duygu olduğuna dair bir çıkarım var. Ve bu da ayrımcı söylem türlerinin tümünün duygularla ilintili bir boyutu olduğunu öne süren bir varsayım. Fakat ben, ayrımcılık ve ırkçılık türlerinin büyük bir çoğunluğunun duygularla hiçbir ilgisi olmadığını düşünüyorum. Duygular kişisel şeylerdir, bizzat ölçebildiğiniz kriterlerle ilgilidirler. İnsanlar duygusal olduklarında bir çeşit tepkime ortaya koyarlar; fakat çeşitli grupların ayrımcılığa maruz kalması –bireylerden değil gruplardan söz ediyorum, soykırımdan, azınlıklara yöneltilen ayrımcılıktan- kişisel bir sorun değildir. Burada Amerikan filmlerinde söyledikleri şu söz, kelimesi kelimesine geçerli gibi: “Bu kişisel birşey değil.” Bu kişisel birşey değil –bir grubun başka bir gruba karşı olması söz konusu... Bu şekilde, ayrımcılık biçimlerinin büyük bir çoğunluğunun somut bir olay dolayısıyla aşikâr olması durumuna, nefret ya da başka türlü olumsuz duygular eşlik edebilir. Fakat çoğu zaman, insanların, yalnızca gazeteye haber yazmakta oldukları ya da parlamentoda yaşanan bir tartışma sırasında görüşlerini belirttikleri sırada kullanılan olumsuz söylemlerin duygularla hiçbir ilgisi yoktur.

according to their own communities it could be a sacred thing for each one of them.

If everything would depend on the intention we cannot see because intentions are mental, in the head of people. But imagine if someone you meet in the street would give you punch in the nose. Can you infer that it was just an accident by coincidence or was it intentional? In every day life we interpret action all the time more or less intentional. The whole legal system is based on the fact that when you shoot someone and you do not do it intentionally, but by accident, it is an accident killing. If it is being established by all kinds of things, and it depends again on the context, e.g. if the context shows that there is evidence that you did it intentionally, it is called murder and the difference between assassination, murder or accident death is very fundamental in law. I think the same thing happens in everyday life. If someone writes the kind of columns we have seen in the projection against Kurds, is it by accident that he or she is writing this kind of things or is it intentional? I think everyone knows that when you write these kinds of thing it is not by accident, but intentional. Why? Because all actions are always interpreted as something observable someone writes, and the fact that you do these kinds of things is always intentional; you cannot by accident publish a column in the newspaper, you cannot by accident write something negative about Kurds. It is always intentional. Everyone here in the room, everyone in this country will interpret it as an intentional way of writing negatively about them. Hence you could say that it is dangerous to talk about intentions. We do so all the time. No action can be interpreted without attributing one intention or some other. Even if you do not know, it happens all the time. People can say something negative happens all the time in Holland, about Turkish people, for example, and then someone will protest and another person will say: “there was no intention to be discriminatory.” Maybe it was not an intention to discriminate, but they cannot deny that it was their intention to say something negative, because you do not just do so by accident. Maybe you do not know whether

Esas olarak nefret söylemi kavramının kolayca yapılandırılan bir etiket işlevi görmesi ile ilgili de bir sorunun yok, fakat eğer bu, ayrımcılık, ırkçılık ve cinsiyetçilik türlerinin tümünün daima duygularla bağlantılı olduğu anlamına geliyorsa bunun iyi bir etiket olduğunu düşünmüyorum. Bazı durumlarda duygularla ilgili olabileceğini kabul ediyorum; ama çoğu durumda, duygularla ilgili olduğunu söyleyemeyeceğim. Çünkü grupların vücutları yoktur ve duyguları da olamaz; yalnızca kendilerine özgü yargıları vardır. Bu yüzden de şöyle diyebilirsiniz: “Bir grup olarak sahip olduğum ideolojiye göre Yahudilerin –ya da ne tür bir grup ise– berbat olduklarını düşünüyorum.” Bu bir yargıdır ve siz bu yargıya, herhangi bir duygulanım yaşamadan varmışsınızdır. Yargılar, birşeyin iyi ya da kötü olduğuna dair verdiğiniz kararlar arasında teorik ayrımlar ortaya koymalısınız. Ve herhangi bir tür duygu hissetmeden de böyle birşey söyleyebilirsiniz. Bunu ölçemezsiniz, tüm grup üyeleri hiçbir şekilde herhangi bir duygunun etkili olmadığını söylüyorsa, açığa vurulan şey, yalnızca, bir düşünce, tutum, ideolojidir. ırkçılık, cinsiyetçilik, antisemitizm gibi konulara dair kafa yorarken aklımızda bulundurmamız gereken oldukça önemli bir nokta da bu. Grup önyargıları ve grup ideolojileri, kişisel bir nitelik taşımazlar. Eğer kişinin Yahudi kökenli biriyle kavgaya tutuştuğu özel bir durum söz konusu ise elbette tersi de geçerli olabilir. Bu tarzda ideolojiler duyguların harekete geçmesine yol açabilir; fakat bu ne mutlak olarak karşı karşıya kalınacak bir sonuç ne de ayrımcılık uygulamalarının kaçınılmaz koşulu olarak öne sürülemez. Eichemann’ı hatırlayın; milyonlarca Yahudi sırf Naziler hisleriyle hareket ettiği için katledilmedi. Muhtemelen bu konuda herhangi bir duygusalılık yaşamamışlardır. Sorun da burada. Bu yüzden duyguları ırkçılık, cinsiyetçilik vs. ile ilişkilendirmemeye dikkat etmeliyiz. Duygular da bazen işin içine karışabiliyor ama bazı durumları açıklamak için yeterli bir sebep teşkil edemiyor.

Nefret söylemi ve nefret suçlarını değerlendirirken “niyete de bakmalıyız” ifadesini biraz tehlikeli buldum. Bir şiddet suçunu ele alırken niyete nasıl bakabiliriz ki? Tehlikeli buldum; çünkü her toplumun ya da kişinin bir niyeti vardır ve kendi durumuna göre, kendi toplumuna göre kutsal bir şey de olabilir bu.

all the consequences of what you say are under your control. But that is not the same thing as saying that you did not do it. So much of the legislation and legal debates will be specific about it: For example, a German or Austrian or Dutch party is putting on the next elections posters against immigration. You think it is by accident? Of course it is not. It is intentional that they want to get votes in order to get immigrants out.

It depends on the context if in that situation you produce this kind of leaflet, and it has this kind of slogan. All these kinds of action together are a very complex kind of thing which you cannot do by accident. If you walk in the streets in Holland and you do not pay attention and by accident you will touch a Turkish person. Is that an intentional aggression against a Turkish person or is that an accident? Sometimes it happens, but most of the times our actions are not like this. I am not very much afraid of having intentions as part of the analyses, because we do it all the time, and also the legal system does it all the time. There is no other way. That is why we make differences between a murder and manslaughter. I mean that it is a very fundamental piece, precisely on what is intentional. And that is why a major part of the legislation is to establish that someone does things on purpose, does it with a specific kind of negative intention. For example, when you kill someone and it is being established that you also have racist intentions, because you have published something, even in Holland and in Spain you will get an extra punishment. It is not because you hate the person, because he seduced your wife, etc. No, it is precisely because it is nothing personal but simply racist that you get an extra punishment. How can you know? Well, if you have been writing a blog against immigrants all the time, then you know that there is a relation. This kind of aggression and this kind of action go together.

Ayrımcılık biçimlerinin büyük bir çoğunluğunun somut bir olay dolayısıyla aşikar olması durumuna, nefret ya da başka türlü olumsuz duygular eşlik edebilir; fakat çoğu zaman, insanların, yalnızca gazeteye haber yazmakta oldukları ya da parlamentoda yaşanan bir tartışma sırasında görüşlerini belirttikleri sırada kullanılan olumsuz söylemlerin duygular ile hiçbir ilgisi yoktur.

When you kill someone and it is being established that you also have racist intentions, because you have published something, even in Holland and in Spain you will get an extra punishment. It is not because you hate the person, because he seduced your wife, etc. No, it is precisely because it is nothing personal but simply racist that you get an extra punishment.

İrkçılık, cinsiyetçilik, antisemitizm gibi konulara ilişkin yorumlarda bulunurken aklımızda bulundurmamız gereken oldukça önemli bir nokta da bu. Grup önyargıları ve grup ideolojileri, kişisel bir nitelik taşımazlar. Eğer kişinin Yahudi birisiyle kavgaya tutuştuğu özel bir durum söz konusu ise elbette tersi de geçerli olabilir. Bu tarzda ideolojiler duyguların harekete geçmesine yol açabilir; fakat bu ne mutlak olarak karşı karşıya kalınacak bir sonuç ne de ayrımcılık uygulamalarının kaçınılmaz koşulu olarak öne sürülemez.

Herşey niyete dayanıyor olsaydı haklı olduğunuzu söyledim; bunu anlayamayız, çünkü niyetler zihinseldir, kafalarımızın içinde varlık gösterirler. Caddede karşılaştığınız birinin burnunuza yumruk attığını düşünün. Bunun rastgele meydana gelen bir kaza mı yoksa kasıtlı birşey olduğunu mu düşünürsünüz? Günlük yaşam içerisinde, eylemleri, daima öyle ya da böyle maksatlı hareketler olarak yorumlarız. Birine vurduğunuzda, bunu kasıtlı olarak değil de kazara yaptıysanız, bu kaza ile adam öldürme suç grubuna girer, eğer ispatlanabiliyorsa. Elbette yine bağlam göz önünde tutulmalıdır; örneğin, bağlam, eylemi kasıtlı olarak gerçekleştirdiğinize dair bir kanıtın bulunduğunu gösteriyorsa, buna tasarlayarak adam öldürme denir ve hukuk sisteminde, suikast, tasarlayarak adam öldürme ya da kazara adam öldürme arasında çok önemli farklar vardır. Aynı şeyin günlük yaşam içerisinde de yaşandığını düşünüyorum. Raporda yer alan türde Kürtlere ilişkin haberler yazan bir kişi kazara böyle şeyler yazıyor olabilir mi? Yoksa bunlar maksatlı olarak kaleme alınmış yazılar mıdır? Böyle şeyler kaleme aldığınızda bunun kazara değil maksatlı olarak yapılmış bir eylem olduğunu herkes bilir. Neden? Çünkü tüm bu eylemler, gözlemlenerek yorumlanırlar. Birileri birşey yazar ve bu tür şeyleri daima maksatlı olarak yaparsınız. Bir köşe yazısını kazara gazetede yayınlamayabilirsiniz; Kürtler hakkında kazara olumsuz şeyler yazamazsınız, öyle değil mi? Bu ülkede yaşayan herkes, onlar hakkında olumsuz birşeyler kaleme alınmasını, maksatlı bir şekilde ortaya koyulan bir yazma eylemi olarak yorumlayacaktır. İşte bundan dolayı niyetler hakkında konuşmanın tehlikeli olduğunu söyleyebilirsiniz. Bunu hep yapıyoruz. Hiçbir eylem ona bir niyet atfedilmeden yorumlanamaz. Eylemin arkasındaki niyeti tam olarak bilmesek bile, bunu hep yaparız. İnsanlar olumsuz şeyler söyleyebilirler. Bu, Hollanda'daki Türklerin her zaman karşı karşıya kaldıkları bir durum. Sonra birileri bu durumu protesto eder ve başka birisi de çıkıp "maksadımız ayrımcılık yapmak değildi" der. Belki de ayrımcılık yapmak niyetinde değillerdir, fakat niyetlerinin olumsuz bir şeyler söylemek olduğunu inkâr edemezler; çünkü bu kazara yapabileceğiniz birşey değildir. Söyleyeceklerinizin yaratacağı tüm sonuçlar sizin kontrolünüzde olmayabilir. Söz konusu

Note: This paper is the transcript of a lecture and not a written article - two academic discourse genres that are very different in context (setting, participants, aims, etc.), organization, style, etc. For more systematic treatments, and many references, please see the papers on my website (www.discourses.org) - some of which have been collected in the Discourse and Power book - as well as my books, especially those on racism and discourse (see my publication list, also on the website).

eylemi gerçekleştirmediğinizi söylemekle aynı şey değildir bu. Kanunların ve yasal tartışmaların çoğunluğu bu konuyu hayli spesifik bir şekilde ele alır: Örneğin bir Alman, Avusturya ya da Hollanda partisi bir sonraki seçim için göç karşıtı ifadeler içeren posterler asarlar. Bunun kazara gerçekleşen bir vaka olduğunu mu düşünürsünüz? Elbette değil. Göçmenleri sınır dışı etmek için oy istemeleri kasıtlı bir eylemdir. Böyle bir broşür hazırlıyor ve onun üzerinde böyle bir slogan yerleştiriyorsanız bağlamı dikkate almanız gerekir. Tüm bu eylemlerin birleşimi asla kazara ortaya koyamayacağınız, oldukça karmaşık bir durum yaratır. Hollanda'da bir caddede yürüdüğünüzü düşünün, dikkatsiz davranıyorsunuz ve kazara bir Türk'e dokunuyorsunuz. Burada, söz konusu Türk kişi karşısında kasıtlı olarak sergilenen bir saldırganlıktan mı bahsedeceğiz yoksa bir kaza olarak mı ele alacağız? Bazen bu olur; fakat çoğu zaman eylemlerimiz böyle değildir. Bu analizleri yaparken niyetleri dikkate almaktan pek korkmuyorum, çünkü bunu her zaman yaparız ve aynı zamanda yasal sistem de bunu hep yapar. Bunun başka bir yolu yoktur. Kasıtlı adam öldürme ile kazara adam öldürme arasında fark olduğunu söylememizin nedeni işte bu. Bu, tam olarak neyin kasıtlı olduğu hususunda yapılacak olan değerlendirmelerin önemli bir kısmını oluşturur. Yasamanın büyük bir bölümünün, kişilerin eylemlerini belirli bir amaç uğruna mı gerçekleştirdiklerini, belirli olumsuz niyetler doğrultusunda mı harekete geçtiklerini saptama hususuna odaklanmasının nedeni de budur. Birisini öldürdüğünüzde, daha önceden yayınladığınız yazılara dayanılarak ırkçı bir maksatla bu suçu işlediğiniz ispatlanırsa Hollanda ve İspanya'da fazladan ceza alırsınız. Söz konusu kişi, eşinizi taciz ettiği için vs. ondan nefret ettiğinizden dolayı işlediğiniz bir suç değildir. İşlediğinizin suçun kişisel değil de tümüyle ırkçı özellikte olmasından dolayı fazladan ceza alırsınız. Bunu nereden bilebilirsiniz? Cinayetin fâili, tüm zamanlarda, göçmenlere karşı olduğunu duyuran bir blog yazarı ise ikisi arasında bir bağlantı olduğunu bilirsiniz. Bu türden saldırganlıklar ve eylemler birbirleri ile uyum içindedirler.

Kürtlere karşı hazırlanan basın materyallerinde yer alan türden makaleler yazan bir kişi kazara böyle şeyler yazıyor olabilir mi? Yoksa bunlar maksatlı olarak kaleme alınmış yazılar mıdır? Herkesin böyle şeyler kaleme aldığınızda bunun kazara değil maksatlı olarak yapılmış bir eylem olduğunu bildiğini varsayıyorum. Neden? Çünkü tüm bu eylemler, her zaman için gözlemlenebilir şeyler olarak yorumlanırlar. Birileri yazar ve bu tür şeyleri, her zaman için, maksatlı olarak yapıyorsunuzdur. Bir köşe yazısını kazara gazetede yayınlamayazsınız.

İrkçılık, cinsiyetçilik, antisemitizm gibi konulara ilişkin yorumlarda bulunurken aklımızda bulundurmamız gereken oldukça önemli bir nokta da bu. Grup önyargıları ve grup ideolojileri, kişisel bir nitelik taşımazlar. Eğer kişinin Yahudi birisiyle kavgaya tutuştuğu özel bir durum söz konusu ise elbette tersi de geçerli olabilir. Bu tarzda ideolojiler duyguların harekete geçmesine yol açabilir; fakat bu ne mutlak olarak karşı karşıya kalınacak bir sonuç ne de ayrımcılık uygulamalarının kaçınılmaz koşulu olarak öne sürülemez.

Not: Bu bildiri yazılı bir makale değil, bir konferans sunumunun deşifresidir. Bu ikisi bağlam (zaman, ortam, amaç, katılımcı profili vb.), üslup ve organizasyon olarak birbirinden farklı iki akademik söylem türüdür. Daha sistematik incelemeler ve referanslar için web sitemdeki makaleleri inceleyebilirsiniz: www.dicourses.org. Alınan makalelerden bazıları, başta ırkçılık ve söylem konusundakiler olmak üzere ve özellikle Söylem ve İktidar başlıklı kitabımda bulunabilir. Yayınlanmış kitaplarımın listesinde sitemde yer almaktadır.

...dücü vetmez.
ABD'de mide bulandırır yemek!..

M Daimi Temsilcisi Apakan'ın sıradan din adamı statüsündeki papazını özel bir davet vererek onurlandırması kafa karıştırıcı...

Ha Bahçeli ha diaspora
Okuma ile görüşme...
Ha Bahçeli'nin diaspora ziyaretleri...

Halep oradaysa Antep'te
Türkiye-Suriye arasındaki vize falakası...
Dünya'nın 'aşımaz' deniz yolları artık bir adım uzaklıkta...

Yargı utanç veriyor
Türkiye'nin yargı sistemi...
Yargı kararları ve süreçleri...

Atina'da spor salonunda bayram namazı
Türkiye milyonlarca İlahı harcamayı nerede kılarsa restore ettirirken...
Fener Rum papazına her şeyi rağmen hoşgörüyle yaklaşılacak...

TÜRKİYE-ERMENİSTAN İLİŞKİLERİYLE İLGİLİ TARTIŞMALI DURUM DEVAM EDİYOR
Bazı şüpheli güçlerin ısrarı çabalarını rağmen, iki devlet arasındaki ilişkilerin normalleşmesi ve sınırları açılmasına yönelik imzalanmış protokoller, yasal olarak yürürlüğe girmemiş. Çünkü bunun için söz konusu protokollerin, iki devletin Meclisleri tarafından onaylanması gerekiyor...

ABD VE AB'NİN DESTEĞİ
Tabii ki bütün bu olayların arkasında somut amaçlar ve niyetler saklıdır. Birinci Erivan; Türkiye-Ermenistan protokollerini ABD ile bulurak...

DEFINING DISCRIMINATION, HATE SPEECH AND HATE CRIMES
Ermenistan be...
Çünkü Hocalı da binlerce...
Ermenistan be...
Hala Erzurum'da, Van'da...
süngülekçilikleri TÜRK ANLA...
çtuğu devamlı vete...

İSTİFA OKULU
BU GÜN İslam Dünyasının ve Müslümanların en büyük meselesi, dostunu düşmanını bilmemek, bir birleriyle olan kardeşlik ve dostluk duygularını asyaya arak Yahudi ve Hristiyanlarla dostluk kurmak, hattâ onlara yaklaşıp ve yardımlık etmekti. Halbuki bu konuda İslam'ın hükümleri son derece açıktır...

BUNLAR KANDİL'DEN GELECEK
Kandil'in son günleri...
Bunlar Kandil'den gelecek...

BUNLAR MAHMUR DAN GELECEK
Yeni mahkûmların...
Bunlar mahmur dan gelecek...

SEN HİÇ SIRTINDAN BİÇAKLANDIN MI
ERKADAS, sen hiç sırtından bıçaklandın mı? Sen hiç sırtından bıçaklandın mı? Sen hiç sırtından bıçaklandın mı?

Agos'un sesi kısıllacak!
Agos'un sesi kısıllacak! Agos'un sesi kısıllacak! Agos'un sesi kısıllacak!

Ermeni yalanına sarıldı!
Yakaladıkları PKK'lıları, halkın içinde infaz ettiler!
İRAN ASİNER BİZ BESLİYORUZ
Komşumuz, bölücülük yapıp toprağına göz diken ve askerine kurşun sıkın Kürt teröristleri "ibreti alem" olsun diye sokak ortasında astı...

AYRIMCILIK, NEFRET SUÇU, NEFRET SÖYLEMİ: KAVRAMSAL ÇERÇEVE
Ermenistan be...
Çünkü Hocalı da binlerce...
Ermenistan be...
Hala Erzurum'da, Van'da...
süngülekçilikleri TÜRK ANLA...
çtuğu devamlı vete...

sahtekarmış be ağam!
Sunun şurasında daha üç beş gün öncesine değin el oğuşturup takdir atıyordu Rasmussen, Başbakan Erdoğan karşısında: "Abi ben ettim sen...

DEFINING DISCRIMINATION, HATE SPEECH AND HATE CRIMES
Ermenistan be...
Çünkü Hocalı da binlerce...
Ermenistan be...
Hala Erzurum'da, Van'da...
süngülekçilikleri TÜRK ANLA...
çtuğu devamlı vete...

İSTEMİYORUZ
Kopenhag Medis Üyesi Rasmu (ibrahim'in akrabası) medre bilermem: da dilççe lafiaz etmiş: "Ululararsa te göre (?) her yer pols dolmuş, seçmen korku içindeydi."

İSTEMİYORUZ
Kopenhag Medis Üyesi Rasmu (ibrahim'in akrabası) medre bilermem: da dilççe lafiaz etmiş: "Ululararsa te göre (?) her yer pols dolmuş, seçmen korku içindeydi."

İSTEMİYORUZ
Kopenhag Medis Üyesi Rasmu (ibrahim'in akrabası) medre bilermem: da dilççe lafiaz etmiş: "Ululararsa te göre (?) her yer pols dolmuş, seçmen korku içindeydi."

İSTEMİYORUZ
Kopenhag Medis Üyesi Rasmu (ibrahim'in akrabası) medre bilermem: da dilççe lafiaz etmiş: "Ululararsa te göre (?) her yer pols dolmuş, seçmen korku içindeydi."

İsvetç'teki Ermeni kırımını Kürtçü faşist
Behiç KILIÇ
GERÇEK TÜRKİYE
behic@yenicaggazetesi.com.tr

İsvetç'te "olan" ABD'de "olan"dan daha da önemidir. İsvetç'te, Türkiye'nin "Truva atlarını" inhanete tankı oluyoruz. Başlıgı hatırlayın, "Süryani, Keldani, Pontus işbirliği ile geçen tasarı!"
Bu sonuc, "Gafet, dalet ve hatta hayret"tir...
Öne çıkan üç "hain" var...
Vanlı ve Midyatlı oldukları belirtilen üç hain...
Şimdi bunları tanıyalım...
Vakit Gazetesi tespit etmiş, "Ermeni Soykırım Tasarısı'nı destek veren 3 parlamenterin kirli işlikle"ni başlıgı ile şu bilgileri aktardı...
Gülcan Avcı: Ermeni kökenli.
Kocası Ziya Avcı ve annesi Yıldız Avcı'nın ismi PKK listelerinde geçiyor. Stockholm'de Metro Müdürlüğü olan kocası KADEK'te üst düzey yönetici.
Bir başka kaynak, bu hanımefendinin kocası olarak İsvetç bir parlamenterin gösteriyor...
"Avcı (33) kendisiyle aynı rüyayı paylaşılan yine Halk Partisi Milletvekili Fredrik Malm ile evli. Malm da, Ocak 2006'da Kuzey Irak'taki bölgesel Kürt yönetimi tarafından "Yan Kürt Dostu" ilan edilmiş."
Neyse, kocası hangisi olursa olsun iki koca kimliğinin de mesrebi belli!.. Biz "hanımefendi" den gidelim!..
Gülcan Avcı, Van Pinyanı (yani adı Hamcanı) Köyü'nden. Pinyanın de tarihi bir kilise mevcut ve eski Ermeni evleri var. Ailesinin Ermeni kökenli olduğu iddia ediyor.
Partisinin, Türkiye ile ilişkilerin bozulmasını için "hayır" oyu verir

İSTEMİYORUZ
Kopenhag Medis Üyesi Rasmu (ibrahim'in akrabası) medre bilermem: da dilççe lafiaz etmiş: "Ululararsa te göre (?) her yer pols dolmuş, seçmen korku içindeydi."

İSTEMİYORUZ
Kopenhag Medis Üyesi Rasmu (ibrahim'in akrabası) medre bilermem: da dilççe lafiaz etmiş: "Ululararsa te göre (?) her yer pols dolmuş, seçmen korku içindeydi."

İSTEMİYORUZ
Kopenhag Medis Üyesi Rasmu (ibrahim'in akrabası) medre bilermem: da dilççe lafiaz etmiş: "Ululararsa te göre (?) her yer pols dolmuş, seçmen korku içindeydi."

İSTEMİYORUZ
Kopenhag Medis Üyesi Rasmu (ibrahim'in akrabası) medre bilermem: da dilççe lafiaz etmiş: "Ululararsa te göre (?) her yer pols dolmuş, seçmen korku içindeydi."

İSTEMİYORUZ
Kopenhag Medis Üyesi Rasmu (ibrahim'in akrabası) medre bilermem: da dilççe lafiaz etmiş: "Ululararsa te göre (?) her yer pols dolmuş, seçmen korku içindeydi."

İSTEMİYORUZ
Kopenhag Medis Üyesi Rasmu (ibrahim'in akrabası) medre bilermem: da dilççe lafiaz etmiş: "Ululararsa te göre (?) her yer pols dolmuş, seçmen korku içindeydi."

İSTEMİYORUZ
Kopenhag Medis Üyesi Rasmu (ibrahim'in akrabası) medre bilermem: da dilççe lafiaz etmiş: "Ululararsa te göre (?) her yer pols dolmuş, seçmen korku içindeydi."

Konferansın kavramsal çerçevesinin tartışıldığı bu bölümde gündelik hayat ve hukuk gibi alanlarda nefret söylemi ve suçlarının izleri sürülüyor. Ayrıca özellikle Türkiye örneğinden yola çıkılarak, nefret suçları ve söylemine karşı uluslararası hukuk ve pratiğin sınırları tartışılıyor.

In this chapter discussing the conceptual framework of the conference, the participants trace hate speech and hate crimes in daily life and the law. In addition, following the case of Turkey, the limits of international laws and practices are discussed.

AYRIMCILIĞIN SOSYOLOJİSİ VE
TÜRKİYE TOPLUMU

THE SOCIOLOGY OF DISCRIMINATION
AND THE TURKISH SOCIETY

KENAN ÇAYIR

Çeviri/Translation: Suzan Bölme

LEXICON Konferans Çevirmenleri

LEXICON Conference Interpreters

1.

Türkiye’de tanınmış bir figür olan siyaset bilimci Hercül Millas (Hercules Millas), “Ayrımcılık ve Sağlığımıza Zararları” başlıklı bir konuşmasında babasından bahseder. Millas babası için bir “Yunan milliyetçisiydi” der. Babasının sürekli olumsuz anlamda kullandığı bir “Türk” kategorisi vardır. Olumsuz genellemeler eşliğinde babası hep “Türk böyledir, Türk’e güven olmaz vs.” diye konuşur. Ama buna rağmen, Millas’ın eve gelen Türk arkadaşları ile gayet iyi anlaşır. Türk komşuları ile de arası iyidir. Yani gündelik yaşamda Türkler ile bir sorunu yok iken, kafasında olumsuz bir genel Türk kategorisi vardır Millas’ın babasının. Çocukluğunda Millas babasındaki bu çelişkiyi anlamaya çalışır.

Yıllar sonra Millas doktora çalışmasında Halide Edip, Yakup Kadri ve Ömer Seyfettin’in anılarını ve romanlarını inceler. Bu erken Cumhuriyet dönemi edebiyatçıların eserlerindeki Yunan imgesine bakar. Ve babasındaki çelişkiyi bu edebiyatçılarda da görür. Bu edebiyatçıların romanlarında genelde hep olumsuz bir “Yunan” imgesi vardır. Romanlarda resmedilen Yunan karakterler hep olumsuzdur. Ancak anılarına baktığında yakın arkadaşları arasında hep Rumlar olduğunu görür. Yani Millas’ın babasında olduğu gibi bu erken Cumhuriyet dönemi romancılarının gündelik yaşamlarında bir sürü dostluk öyküsü vardır Rumlar ile.

Peki nedir bu gerçek yaşam deneyimlerini aşan, olumsuz bir “Yunan” ya da “Türk” kategorisini oluşturan şey? Nasıl oluyor da insanlar gündelik yaşamlarında Türkler ve Rumlar ile arkadaşlık ederken, aynı anda birbirleri hakkında olumsuz imgelere sahip olabiliyorlar? Biliyoruz ki bu olumsuz kategoriler erken Cumhuriyet dönemiyle sınırlı değil, her gün yeniden ve yeniden üretiliyor.

Ben ders kitapları üzerine çalışıyorum. Bazen öğrencilerimle ayrımcılıkları tespit edebilmek için basın taraması da yapıyoruz. Bunlardan kısaca birkaç örnek vereyim. İlk örnek 1927 tarihli bir Yurt Bilgisi kitabından. Bu kitabın yazarı Abdülbaki Gölpinarlı “içki ve sarhoş” diye bir şiir yazar. Amacı çocukları içkinin kötülüklerine karşı uyarmaktır. Ama şiir şöyle biter:

1.

Hercules Millas (Hercül Millas), a political scientist well-known in Turkey, talks about his father in a speech on “Discrimination and its Health Hazards”. Millas says his father was a “Greek nationalist”. His father had a “Turk” category, which he always used with a negative meaning. Accompanied with negative generalizations, his father always said things like “Turks are like this, you can never trust a Turk” etc. Yet, despite this negative categorization, his father gets on very well with Millas’ Turkish friends who visit him at home. He also has good relations with his Turkish neighbours. In short, while Millas’ father has no problems with Turks in his daily life, he has a negative mental category of Turks. When he was a small boy, Millas has tried to understand this contradiction in his father.

After long years, when researching for his doctorate dissertation, Millas examines the memoirs and novels of Halide Edip, Yakup Kadri and Ömer Seyfettin. He looks at the Greek image in the works of these early republican novelists. And he sees the same contradiction, which he had seen in his father, in these novelists. In their novels, there was generally a negative “Greek” image. The Greek characters depicted in the novels were always negative. Yet when he looks into their memoirs, he sees that the close friends of all these novelists were Greeks (Rum). Hence, just like it was for his father, the lives of these early republican novelists included many stories of friendship with Greeks in their daily lives.

So, what is it that transcends these real life experiences and creates a negative “Greek” or “Turk” category? How come Turks and Greeks befriend each other in their daily lives but at the same time have so negative images of each other? We know that these negative categorizations are not limited to the early republican period, and are re-created every day.

I work on textbooks. Sometimes we also do press scans with my students in order to detect discriminations. Let me briefly give some examples. The first example is from a Civics (Yurt Bilgisi) textbook dated 1927. The author of the textbook, Abdülbaki Gölpinarlı, pens a

Hercül Millas doktora çalışmasında Halide Edip, Yakup Kadri ve Ömer Seyfettin’in anılarını ve romanlarını inceler. Bu erken Cumhuriyet dönemi edebiyatçıların eserlerindeki Yunan imgesine bakar. Ve babasındaki çelişkiyi bu edebiyatçılarda da görür. Bu edebiyatçıların romanlarında genelde hep olumsuz bir “Yunan” imgesi vardır. Romanlarda resmedilen Yunan karakterler hep olumsuzdur. Ancak anılarına baktığında yakın arkadaşları arasında hep Rumlar olduğunu görür. Yani Millas’ın babasında olduğu gibi bu erken Cumhuriyet dönemi romancılarının gündelik yaşamlarında bir sürü dostluk öyküsü vardır Rumlar ile.

Hercules Millas examines the memoirs and novels of Halide Edip, Yakup Kadri and Ömer Seyfettin. He looks at the Greek image in the works of these early republican novelists. And he sees the same contradiction, which he had seen in his father, in these novelists. In their novels, there was generally a negative “Greek” image. The Greek characters depicted in the novels were always negative. Yet when he looks into their memoirs, he sees that the close friends of all these novelists were Greeks (Rum). Hence, just like it was for his father, the lives of these early republican novelists included many stories of friendship with Greeks in their daily lives.

Olumsuz Yunan imgesi ders kitaplarıyla sınırlı değil, basında da birçok örneğe rastlamak mümkün. Örneğin, Ege’de bir ada satılığa çıkartılmıştır. Yunanistanlılar bu adayı almak isterler. Bir gazete bunu şu başlıkla verir: “Yunanın boş hayali”. Ya da Ege Denizi’ndeki balık çiftlikleriyle ilgili bir anlaşmazlığı bir gazete “Yunanlıların gözü Ege’den” başlığıyla aktarır.

The negative Greek image is not limited to textbooks, and it is possible to come across many examples of it in the press. In one example, an island in the Aegean Sea is on sale. Greeks want to buy this island. A newspaper gives this news with the following headline: “Greek’s pipedream”. Or, a dispute regarding the fish farms in the Aegean Sea is covered by a newspaper under the headline “Greek Eye on the Aegean”.

“Ne hak korkusu var ne yurt kaygısı,
İçki düşmanımız bir Yunan kadar”

Günümüze geldiğimizde bu olumsuz nitelermeler devam eder. Örneğin 2005 yılındaki ders kitabı reformundan önce bir lise dilbilim kitabında yazar Türkçe’yi şu kelimelerle över:

“Türkçe’de ne İtalyanca’nın birbirini takip eden y’leri ve şiddetli r’leri, ne de Rumca’nın yılan hisirtisini andıran peşpeşe sin kullanımları; peltek s ve z’leri vardır.”

Olumsuz Yunan imgesi ders kitaplarıyla sınırlı değil, basında da birçok örneğe rastlamak mümkün. Örneğin, Ege’de bir ada satılığa çıkartılmıştır. Yunanistanlılar bu adayı almak isterler. Bir gazete bunu şu başlıkla verir: “Yunanın boş hayali”. Ya da Ege Denizi’ndeki balık çiftlikleriyle ilgili bir anlaşmazlığı bir gazete “Yunanlıların gözü Ege’den” başlığıyla aktarır.

Şimdi aynı soruyu yine sorabiliriz: Gündelik yaşamdaki birçok olumlu deneyime rağmen, nedir bu kafamızdaki olumsuz imajları yaratan şey? Ders kitabı yazarlarına “içki düşmanınız bir Yunan kadar” diye yazdıran, gazetecileri bir genel “Yunan” kategorisiyle konuşturan unsur nedir?

2.

Ayrımcılığın nedenlerini ortaya koyan çok farklı teoriler var. Psikolojik teoriler var, sosyal psikolojik ya da sosyolojik teoriler var. Hepsine değinmeye imkân yok bu sınırlı zamanda. Bunlar arasında belki melez sayılabilecek Toplumsal Baskınlık Kuramına göre toplumlarda bir ya da birkaç grup diğerlerine göre baskındır. Daha güçlüdür, kaynakları kontrol edendir. Ve bu baskın grup kendi meşruiyetini sağlamak için meşrulaştırıcı ideolojiler kullanır. Bu ideolojiler ile baskın grup kendi görüntüsünün, kendi eylemlerinin, kendi dilinin normal olduğunu ve bunların dışında kalanların normdan saptığını ortaya koyar.

Bu baskın grup bazen Türk’tür, bazen Yunanlı’dır, yukarıdaki örneklerde olduğu gibi. Bazen beyazdır, erkektir, başı açıktır (toplumuna göre başı kapalı olandır), heteroseksüel olandır. Bu baskın gruplar kendi eylemlerinin, kendi varlıklarının meşruiyetini de bazı ideolojilerle üretir.

poem named “içki ve sarhoş” (drink & drunk). His purpose is to warn children about the evils of spirits. Yet here is how the poem ends:

“Ne hak korkusu var ne yurt kaygısı,
İçki düşmanımız bir Yunan kadar”

[“There is no fear of God or concern for the hearth,
Liquor is our enemy as much as a Greek”]

These negative descriptions have continued till the modern day. For example, before the textbook reform of 2005, the author praises the Turkish language with the following words in a Linguistics Textbook for High Schools:

“Türkçe’de ne İtalyanca’nın birbirini takip eden y’leri ve şiddetli r’leri, ne de Rumca’nın yılan hisirtisini andıran peşpeşe sin kullanımları; peltek s ve z’leri vardır.”

[“The Turkish language does not have the sequential –y’s of Italian or their violent –r’s, neither does it have the Greek’s tandem of –sin’s that resemble the hissing of a snake, nor their lisped –s’s and –z’s.”]

The negative Greek image is not limited to textbooks, and it is possible to come across many examples of it in the press. In one example, an island in the Aegean Sea is on sale. Greeks want to buy this island. A newspaper gives this news with the following headline: “Greek’s pipedream”. Or, a dispute regarding the fish farms in the Aegean Sea is covered by a newspaper under the headline “Greek Eye on the Aegean”.

Now we can ask the same question: despite many positive experiences in the daily life, what is it that creates this negative image in our heads? What is the element that makes the author write “liquor is our enemy as much as the Greek”, or make journalists speak of a generalized “Greek” category?

2.

There are many different theories on the causes of discrimination. There are psychological theories, as there are socio-psychological or sociological theories. It is not possible to address all of them in such a limited time. According to the Social Dominance Theory, which can perhaps be considered as a hybrid among all these theories, in every society, there are one or more dominant groups. These groups

Bu ideoloji bazen Herkül Millas'ın babası ya da Türkiye'deki ders kitapları ve basın örneklerinde olduğu gibi milliyetçiliktir. Gündelik yaşamda temas edilen yakın arkadaşlar Türk ya da Yunanlı olduğu halde olumsuz bir Türk ve Yunan imgesi oluşturabilir bu ideolojik milliyetçi bakış. Ya da bazen bu ideoloji cinsiyetçiliktir, ırkçılıktır, ageism'dir (yaş ayrımcılığı), heteroseksizmdir... Bu listeyi çoğaltabiliriz.

Nefret duygusu insanda vardır. Örneğin ıspanağı deneyip sevmeyen bir insan "ıspanaktan nefret ediyorum" diyebilir. Nefret edebilir. Ancak nefret, bir ideolojinin parçası olduğunda, insanlar kendilerini ve ötekini, ideolojinin belirlediği bağlamda konumlandırmaya başlarlar. Nefret, bir kimliğin parçası olduğunda, o kimlik kendisini nefret edilen gruptan bağımsız olarak tanımlayamaz. Yukarıdaki örnekler de Yunan karşıtı olmanın Türk milli kimliğinin bir parçası olduğunu ve tersinin Yunan kimliği için de geçerli olduğunu gösteriyor.

3-

Ayrımcılığı meşrulaştıran bu ideolojiler çerçevesinde toplumsal gruplar arasında şöyle ilişkiler doğar. Birkaçına değinirsem:

Öncelikle baskın grup alt konumlu grupları isimlendirebilir, tanımlayabilir ve damgalayabilir. Çünkü bu güce sahiptir. Zaten güç dengesizliğini de bu damgalayabilme niteliğinden anlarız. Örneğin alt konumlu, madun gruplar kendileri "türban" kelimesini kullanmasalar da "türbanlılar" olarak tanımlanabilir. Ya da "Çingeneler" olarak tanımlanabilir.

Bu damgalama ile birlikte baskın grup alt konumlu gruplarla ilgili kalıpyargılar üretir. "Sarışınlar...", "Ermeniler", "Kürtler...", "Araplar..." ile başlayan cümleler o grupla ilgili bir kalıpyargı içerir. Sokağa çıkıp "Araplar...." ile başlayan bir cümleyi tamamlamalarını istesek insanların çoğu hemen "...pistir" diye tamamlarlar. İşte bu Araplar hakkında üretilen bir kalıpyargıdır. Örneğin başka bir kalıpyargıya göre de "Çingeneler hırsızdır".

Kalıpyargılarla uğraşmanın zor tarafı şudur: Kalıpyargılar bir kısım doğruluk payı içerirler. "Çingeneler hırsızdır" kalıpyargısı: Evet,

are stronger, and control the resources. And this dominant group uses legitimizing ideologies to ensure its own legitimacy. Through these ideologies, the dominant group demonstrates that its own appearance, actions and language are normal, and those deviating from them are deviations from the norm.

This dominant group is sometimes Turkish and sometimes Greek, as in the above examples. Sometimes it is white, male, with or without head covering (depending on the society), or heterosexual. These dominant groups also produce the legitimacy of their own actions and entities with various ideologies.

This ideology is sometimes nationalism, as seen in the Hercules Millas' father or the textbooks in Turkey or the examples from the Turkish press. Although the close friends of daily interaction may be either Turkish or Greek, this ideological nationalistic view can create a negative Turkish or Greek image. Sometimes, this ideology is sexism, racism, ageism or heterosexism... It is possible to add to this list.

The feeling of hate is inherent in the human being. A simple example is that a person who tries spinach and does not like it can say "I hate spinach". He/she can hate. But when hatred becomes a part of an ideology, people start to position themselves and "the other" in the context imposed by that ideology. When hate becomes a part of an identity, that identity cannot define itself independently from the hated group. The examples above also show that being Anti-Greek is a part of the Turkish national identity, and that the reverse is also valid for the Greek identity.

3-

Within the framework of ideologies that legitimize discrimination, some particular relations develop between social groups, some of which I will address here.

First of all, the dominant group can name, define and stigmatize the groups at the bottom, because they have this power. It is this ability to stigmatize from whence we understand the imbalance in power. The subordinate groups located at the bottom of the hierarchy can be defined as "Turban-wearers" even if the group itself does not use the word "turban". Or they may be defined as "gypsies".

Nefret, bir ideolojinin parçası olduğunda, insanlar kendilerini ve ötekini, ideolojinin belirlediği bağlamda konumlandırmaya başlarlar. Nefret, bir kimliğin parçası olduğunda, o kimlik kendisini nefret edilen gruptan bağımsız olarak tanımlayamaz.

When hatred becomes a part of an ideology, people start to position themselves and "the other" in the context imposed by that ideology. When hate becomes a part of an identity, that identity cannot define itself independently from the hated group.

Kalıpyargılarla uğraşmanın zor tarafı şudur: Kalıpyargılar bir kısım doğruluk payı içerirler. "Çingeneler hırsızdır" kalıpyargısı. Evet, roman vatandaşlar arasında hırsızlar vardır. Ancak kalıpyargılar bir grubun tüm üyelerini aynılaştırır, insanları bireysel özelliklerinden soyutlayarak damgalanmış grubun üyesi haline getirir. Bu da birçok toplumsal alanda dışlanmalar doğurur.

Roman vatandaşlar arasında hırsızlar vardır. Ancak kalıpyargılar bir grubun tüm üyelerini aynılaştırır, insanları bireysel özelliklerinden soyutlayarak damgalanmış grubun üyesi haline getirir. Bu da birçok toplumsal alanda dışlanmalar doğurur. Bir Roman iseniz, bu kalıpyargı yüzünden emek piyasasına girmeniz zordur. Örneğin Kuştepe’de yapılan bir çalışmada Roman bir genç şunları anlatır. Bir gün Şişli taraflarında bir tekstil atölyesinde iş bulur. "İşe başla ama gelirken ikametgâhını getir" derler. Ertesi gün ikametgâhında Kuştepe yazdığını gören işyeri sahibi çocuğu "Roman mısınız?" diye sorar. "Evet" cevabını alınca, "kusura bakma, seninle çalışamayız" der. Dolayısıyla Romanlar hakkındaki bir kalıpyargı, o grubun tüm üyelerinin yaşam şansını, iş yaşamını etkiler.

Aslında ne baskın grup ne de alt konumlu gruplar homojendir. Ancak baskın grup karşılarındaki grubu, o grubun en kötü üyelerinin özellikleriyle tanımlar ve homojenleştirir. Baskın grupta da hırsızlar vardır. Baskın grup (gücünden dolayı) kendisini, kendi grubunun en iyi üyelerinin özellikleriyle özdeşleştirirler. Örneğin Selendi’de Roman vatandaşlara karşı gerçekleştirilen linç girişimine bakalım. Buradaki iddia Romanların tefecilik yaptığı idi. Evet, tefecilik yapan Romanlar olabilir ama Roman olmayanlar arasında da tefecilik yapanlar vardır. Oysa baskın grup Romanları en kötü üleriyle tanımlayabilir, homojenleştirebilir ve sonuçta da kolayca linç girişimini başlatabilir.

Aslında toplumsal hiyerarşisi, gruplar arasındaki güç dengesizliği sorgulanmayan toplumlarda önyargı, ayrımcılık gibi konular pek toplumsal bir mesele haline gelmez. Ya da damgalanmış gruplar kendileri ile ilgili kalıpyargılara uygun rollere talip oldukça sorun olmaz. Örneğin Türkiye’de bir eşcinsel şarkıcı ya da modacı olabilir. Sorun, örneğin bir eşcinselin siyasetçi olmak istediğinde, yani kendi kalıpyargısı ile uygun olmayan bir role talip olduğunda ortaya çıkar. Başörtülü insanlar üniversitelere girmeye başladığı anda tartışılmaya başlanır. Yani başını örten kalıpyargısına uymayan bir eylemde bulduklarında.

The challenging side of dealing with stereotyped judgements is that some of these stereotyped judgements contain a measure of truth. Take the stereotyped judgement of "gypsies are thieves" for example. Yes, there are thieves among our Romani citizens. However, stereotyped judgements similarize all members of a group, strip the person from his/her individual characteristics and turn him/her into a member of a stigmatized group. This, in turn, results in exclusions in many social spheres.

With this stigmatization, the dominant group creates stereotyped judgements related to subordinate groups. Sentences beginning with "Blondes...", "Armenians", "Kurds...", "Arabs..." etc all contain a stereotyped judgement about that group. If we ask people on the streets to complete the sentence "Arabs...." most of them will likely complete is as "...are filthy". This is a stereotyped judgement produced with regard to Arabs. According to another stereotyped judgement, "gypsies are thieves".

The challenging side of dealing with stereotyped judgements is that some of these stereotyped judgements contain a measure of truth. Take the stereotyped judgement of "gypsies are thieves" for example. Yes, there are thieves among our Romani citizens. However, stereotyped judgements similarize all members of a group, strip the person from his/her individual characteristics and turn him/her into a member of a stigmatized group. This, in turn, results in exclusions in many social spheres. If you are a Roma, you will have difficulty entering the labour market because of this stereotyped judgement. For example, in a survey in Kuştepe, a young Roma tells his story. One day he finds a job at a textile workshop in the vicinity of Şişli. They say, "You can start working but bring your certificate of domicile with you." The next day, seeing that his domicile is in Kuştepe, the employer asks: "Are you Roma?" "Yes," says the boy, and then the employer says "sorry, we cannot work with you." Hence, a stereotyped judgement about the Roma affects the working life and chance of survival of all the members of that group.

In fact, neither the dominant groups nor the subordinate groups are homogeneous. However, the dominant group defines and homogenizes the other group based on the characteristics of its worst members. There are also thieves in the dominant group. Yet the dominant group, due to its power, identifies itself with the characteristics of its best members. For example, let us take a look at the attempted lynching of Romani citizens taking place in Selendi. The claim was that the Romani were involved in usury. Yes, there may

4-

Aslında son yıllarda Türkiye’de olan da budur, yani toplumsal gruplar arasındaki güç dengelerinin değişmesidir. Türkiye hızlı bir toplumsal dönüşüm geçiriyor. Mevcut toplumsal gruplar alışlagelen sınırları ve yerleşik kavramları sorguluyorlar; farklı toplumsal gruplar yeni rollere talip oluyor, yeni mekânlarda boy gösteriyorlar. Bu durumun daha önce yaşandığı her toplumda olduğu gibi Türkiye’de de sancılı bir sürece şahit oluyoruz. Hem gruplar içinde hem de gruplar arasında sert tartışmalar yapılıyor; sürekli yeni sınırlar çiziliyor.

Daha somut konuşursam, siyasal alandaki kutuplaşma söylemine rağmen Türkiye’de son yıllarda toplumsal gruplar arasında yakınlaşmaların olduğu görülüyor. Son yıllarda dindar gruplar orta sınıflaştılar ve laik gruplarla fiziksel, mekânsal bir yakınlaşma içine girdiler. Artık farklı toplumsal gruplar aynı mekânları paylaşmak zorunda: Meclis’i, Nişantaşı’nı, üniversite kampüslerini paylaşmak zorundalar. Bunlara ilaveten özellikle 1990’lardaki köy boşaltmaları sonucu Kürt nüfus Türkiye’nin Akdeniz ve Batı bölgelerine göç etmek zorunda kaldı. Dolayısıyla Türk ve Kürtler arasındaki temas arttı. Bunun dışında Aleviler, Romanlar kamusal görünürlük kazanmaya ve eşit yurttaşlık haklarını talep etmeye başladılar. Ermeniler (her ne kadar Arus Yumul’un deyişiyle Hrant’tan sonra kamusal alanda olmasalar da) son yıllarda kamusal görünürlük kazandılar. Tabii bu yeni kamusal görünürlükler bir taraftan yeni bir demokratikleşme potansiyeli taşıyor. Ancak öte yandan toplumsal gruplar birbirine yaklaştığı, kaynakları paylaşmak gerektiği, yerleşik kimlik tanımlarını sarstığı için yeni toplumsal çatışma potansiyeli de barındırıyor.

5-

Türkiye’de hakim bir görüş ya da Türkiye toplumunun kendisi ile ilgili kalıpyargısı, “toplumun hoşgörülü” olduğudur. (Hoşgörü kavramındaki hiyerarşik imânın da altını çizmek gerek burada). Bazı kesimler şöyle düşünüyorlar: “Türkiye hoşgörülü bir toplumdur” ama son yıllarda “bazı aydınlar etnik meseleleri kaşındığı için” ya da “dış

be a Romani engaged in usury, but there also are usurers among those who are not Romani. Yet the dominant group can define the Romani based on their worst members, can homogenize them and then finally can start a lynching attempt.

Indeed, topics like prejudice or discrimination do not usually become social issues in societies where social hierarchy and the power imbalances between groups are not questioned. Or no problem arises as long as the stigmatized groups act in accordance with the roles given to them with stereotyped judgements. For example, there may be a homosexual singer or fashion designer in Turkey. The problem occurs when a homosexual for example aspires to become a politician, i.e. aspires to take up a role that is not appropriate in view of the stereotyped judgement. When women wearing the head veil started to enter the universities, they immediately became a topic of debate, because their action was discordant with the stereotyped judgement associated with them.

4-

Indeed, this is what has been happening in Turkey in the recent years: a change in the power balance between social groups. Turkey is going through a rapid social transformation. Existing societal groups are questioning the widespread concepts and usual boundaries; different social groups put themselves in for new roles and show up at new places. As in all societies that have gone through the same process, we witness a painful process in Turkey. There are harsh debates both within and between groups; and new boundaries are drawn every day.

To speak in more concrete terms, despite the polarization discourse in the political sphere, it is seen that there are convergences between social groups in Turkey in the recent years. In the recent years, religious groups have become middle class, and have entered into a physical and spatial convergence with laic groups. These different social groups now find they have to share the same venues. They have to share the parliament, Nişantaşı (a quarter in Istanbul famous for its jet-set), and university campuses. Additionally, particularly as a

Türkiye hızlı bir toplumsal dönüşüm geçiriyor. Mevcut toplumsal gruplar alışlagelen sınırları ve yerleşik kavramları sorguluyorlar; farklı toplumsal gruplar yeni rollere talip oluyor, yeni mekânlarda boy gösteriyorlar. Bu durumun daha önce yaşandığı her toplumda olduğu gibi Türkiye’de de sancılı bir sürece şahit oluyoruz. Hem gruplar içinde hem de gruplar arasında sert tartışmalar yapılıyor; sürekli yeni sınırlar çiziliyor.

Turkey is going through a rapid social transformation. Existing societal groups are questioning the widespread concepts and usual boundaries; different social groups put themselves in for new roles and show up at new places. As in all societies that have gone through the same process, we witness a painful process in Turkey. There are harsh debates both within and between groups; and new boundaries are drawn every day.

Türkiye’de hakim bir görüş ya da Türkiye toplumunun kendisi ile ilgili kalıpyargısı, “toplumun hoşgörülü” olduğudur.

mihraklar Türkiye’yi bölmeye çalıştığı için” bu Kürt sorununu, Ermeni sorununu konuşmaya başladık. Dolayısıyla aslında son yıllarda konuşmaya başladığımız sorunların hep yapay bir sorun olduğu dile getiriliyor bazı kesimler tarafından.

Öncelikle şunun altını çizmek lazım: Farklılıkların, etnik grupların tartışılmaya başlanması Türkiye’ye has bir durum değil. Modernliğin bu ileri aşamasında, küreselleşen dünyada mevcut ulus-devlet yapısı ve kimliği içindeki farklılıkları barındırmak için yeterli gelmiyor. Nitekim Fransa da “Fransız olmak nedir?” diye resmi bir tartışma başlattı. Alman’lık tartışılıyor. Daha makro bazda Avrupa kimliği tartışılıyor: Avrupalı kimdir?

Son gelişmeler, farklı etnik, cinsel, dinsel gruplar eşit bir şekilde barındıracak yeni bir “Biz” anlayışı geliştirmemiz gerektiğini gösteriyor.

Evet elimizde bazı evrensel doğrularımız var, ama şunu kabul etmek gerekir ki farklı bağlılık ve vatandaşlık biçimlerini barındıracak, hem farklı etnik grupları barındıran ama aynı zamanda etnik kör bir toplumsal düzenimiz, yereli yok etmeyecek bir evrensel dilimiz ve muhayyilemiz yok.

Nefret söylemiyle ve suçlarıyla mücadele etmek böyle bir evrensel dil geliştirme yolundaki en önemli faaliyetlerden biri şüphesiz...

Sorular ve cevaplar

Modernliğin, ulaştığı her aşamada yeni toplumsal kategoriler üreterek aslında toplumsal grupların baskın ve alt konumlu olma konumlarını yeniden ve yeniden kurguladığı söylenebilir mi? Bu açıdan baktığımızda şu anda yaptığımız tartışma da yeni ayrımlar ve ayrımcılıklar üretmeye aday gibi görünür... Bu döngüden bir nebze olsun sıyrılabilmek için, konuşmanızın sonunda sözünü ettiğiniz dil ve tahayyül üretiminde ne türden referanslara dayanmak gerekir? Ya da aslında bu döngüden sıyrılabilmek mümkün müdür?

Bugün sorunumuz tam da “referans noktası” arayışıdır. Modernliğin klasik evresi diyebileceğimiz 1960 ya da 1970’lere kadar belirli referans noktalar vardı. Ulus-devletler, ulus-devlet yurttaşlığı belirli bir çerçeve

result of displacement of villagers in 1990s, the Kurdish populace was forced to immigrate to Mediterranean and Western parts of Turkey. Hence the contact between Turks and Kurds has increased. Furthermore, Alevi and Roma have started to gain public visibility and demand equal civic rights. The Armenians (although are no more in the public domain after the Hrant incident according to Arus Yumul) have gained visibility in the public domain in the recent years.

Of course, these new public visibilities carry a new democratization potential. However, it also carries the potential for new social conflicts due to the convergence between social groups, the necessity to share resources, and the established identity definitions.

5.

The dominant view in Turkey or the stereotyped judgement of the Turkish society regarding itself is that it is a “tolerant” society. (Here, it is necessary to underline the hierarchical belief embedded in the concept of tolerance). Some public segments think that “Turkey is a tolerant society”, yet in the recent years, “since some intellectuals scratch the ethnic issues” or “since foreign powers are trying to divide Turkey” we have started to talk on this Kurdish issue and Armenian issue. Hence, some segments say that these problems, which we have started to discuss in the recent years, are nothing but artificially created problems.

First of all, I would like to underline that the start of public discussions on differences and ethnic groups is not something specific to Turkey. In this advanced phase of modernity, the existing nation-state structure and identity falls short in accommodating all the differences within it in the globalizing world. Likewise, France has started an official debate on what it is to be French. The concept of being a German is also being discussed. On a more macro level, the European identity is being discussed. Who is a European?

Recent developments show that we have to introduce a new concept and understanding of “Us” that will accommodate different ethnic, sexual and religious groups on equal basis.

Yes, we have some universal truths in our

The dominant view in Turkey or the stereotyped judgement of the Turkish society regarding itself is that it is a “tolerant” society.

sağlıyordu ya da bizler sağladığına inanıyorduk. Sosyalizm gibi ideolojiler eşitlik gibi belirli idealleri taşımaya sağlıyordu. Ama günümüzün hızla küreselleşen ve değişen dünyasında artık eski referans noktaları işe yaramıyor. Artık ulus-devlet, okul, aile gibi birçok kurumu yeniden düşünmek zorundayız. Modernleşme sürecinde ortaya çıkan problemlerle yüzleşmeliyiz. Zaten modernleşme projesi kendi içinde birçok çelişkiyi de barındırıyordu. Örneğin “ulus-devlet” ve bununla ilişkili “milli eğitim” insanları özgürleştirme yerine standartlaştırıcı bir işlev gördü; farklılıkları törpüleyen, baskılayan, toplumsal eşitsizliklerin üzerini örten bir süreç yaşandı. Bugün bize ortak bir kimlik ve duygulanım sağlayacağını düşündüğümüz ulus-devlet şemsiyesi üzerimizden kalkıyor. Ve bugün birbirimize baktığımızda farklılıklarımızı tanımadığımızı, birbirimizin hikâyesini bilmediğimizi görüyoruz. Etnik, dinsel, cinsel kimlik çoğulculuğu içinde nasıl bir arada yaşayabilen toplum olacağımızı tartışıyoruz. Farklılıkları konuşmak tabii yeni kategoriler üretiyor. Ancak her yeni kategori muhakkak yeni ayırım ve ayrımcılık anlamına gelmez. Burada dikkat etmemiz gereken en önemli nokta özcülüğe düşmemek. Yani kimliklerimize, değişmeyen, başka kimliklerle karışmasını engelleyen bir öz atfetmemek. Kategorilerin, kimliklerin ve ayrımların özcü bir niteliği olmadığını bildiğimiz sürece çoğulcu bir yapı kurabiliriz. Kimlik politikalarının sekterciliğinden kurtulabiliriz.

Soruyu tekrar edelim: Peki böyle bir toplum hangi referans noktasına dayanmalıdır? Şunu kabul etmek gerekir ki bugün ne Türkiye’de ne Avrupa’da böyle genel kabul görmüş bir çerçeve ve referans noktamız var. Modernlik projesinin krizidir bu. Uzun yıllar evrensel değerleri Batı üretmiştir, ancak bugün Avrupa ülkeleri kendi göçmenlerini, Müslüman nüfusunu eşit bir şekilde içerecek bir çerçeve geliştiremiyor. Avrupa evrensel değerleri paylaşmak yerine kendi içine kapalı bir kaleye dönüşüyor. Evet, hâlâ elimizde insan hakları, farklı kültürlerin tanınması gibi evrensel kriterler var. Ancak farklı kültürlerin tanınması meselenin sonu değil başlangıçtır. Sorun hâlâ farklılıklarla birlikte nasıl barışçıl bir toplum yaratacağımızdır.

hands, but we have to accept that we do not have a social order that can accommodate different forms of bonding, different forms of citizenship, and different ethnic groups while being ethnic-blind, or a universal language or vision that will not destroy the local level.

Combating hate speech and crimes is no doubt one of our most important activities on the way to develop such a universal language...

Questions and answers

Can it be said that at every phase it reaches, modernity creates new social categories and in effect keeps re-designing the dominant or subordinate positions of social groups? Looking from this perspective, this discussion here also appears as a candidate for producing new discriminations and differences... In order to free the discussion even a little from this cycle, what kind of references should be used when creating the language and vision you mentioned in the final part of your speech? Or, is it possible to get out of this cycle?

Today, our problem is exactly that: the search for a “reference point”. There were several specific reference points until 1960s or 1970s, the period which can be termed the classical era of modernity. Nation-state and nation-state citizenship provided a certain framework, or we believed so. Ideologies such as socialism ensured conveyance of specific ideals such as equality. But in today’s rapidly globalizing and changing world, the old reference points no longer work. Now we have to rethink on many of the institutions, such as the nation-state, school and family. We have to face the problems arising during the modernization process. The project of modernization already contained a lot of contradictions within itself. For example, the “nation-state” and the related “national education” served as standardizing agents instead of freeing people; the world went through a process that smoothed and repressed differences and that covered up social inequalities. Today, the nation-state umbrella, which we thought would give us a common identity and affection, is being lifted. And today, when we look at each other, we see that we do not know our differences and we are not familiar with each other’s stories. We are discussing

Bugün birbirimize baktığımızda farklılıklarımızı tanımadığımızı, birbirimizin hikâyesini bilmediğimizi görüyoruz. Etnik, dinsel, cinsel kimlik çoğulculuğu içinde nasıl bir arada yaşayabilen toplum olacağımızı tartışıyoruz. Farklılıkları konuşmak tabii yeni kategoriler üretiyor. Ancak her yeni kategori muhakkak yeni ayırım ve ayrımcılık anlamına gelmez. Burada dikkat etmemiz gereken en önemli nokta özcülüğe düşmemek. Yani kimliklerimize, değişmeyen, başka kimliklerle karışmasını engelleyen bir öz atfetmemek. Kategorilerin, kimliklerin ve ayrımların özcü bir niteliği olmadığını bildiğimiz sürece çoğulcu bir yapı kurabiliriz. Kimlik politikalarının sekterciliğinden kurtulabiliriz.

Today, when we look at each other, we see that we do not know our differences and we are not familiar with each other’s stories. We are discussing how we can become a society that can live together with a pluralism of ethnic, religious and sexual identities. Of course, talking about differences produces new categories. However, not every new category means new separations and discriminations. What we have to avoid here is essentialism, i.e. attributing our identity an essence that remains rigidly unchanged and that does not allow blending in or mixing with other identities. As long as we know that categories, identities and differences do not have an essentialist character, we can build a pluralistic structure. We can get rid of the sectarianism of identity policies

Sorun hala farklılıklarla birlikte nasıl barışçıl bir toplum yaratacağıdır. Sorun Avrupalı kimliğini Müslümanları ve İslam'ı içerecek şekilde çoğulcaştırmak ve yeni bağlılık biçimleri yaratmaktır. Türkiye bağlamında ise sorun Türk kimliğini Kürtleri, Ermenileri ve diğer farklılıkları içerecek şekilde yeniden tanımlamak ve insanlara bağlanacakları yeni toplumsal bir çerçeve ve tahayyül yaratmaktır.

The problem is still how we will create a peaceful society living together with differences. The problem is to pluralize the European identity in a way that will encompass Muslims and Islam, and create new forms of bonding. In the Turkey context, the problem is to re-define the Turkish identity in a way that will encompass Kurds, Armenians and other differences, and to create a new social framework and vision with which people can bond.

Sorun, Avrupalı kimliğini Müslümanları ve İslam'ı içerecek şekilde çoğulcaştırmak ve yeni bağlılık biçimleri yaratmaktır. Türkiye bağlamında ise sorun, Türk kimliğini Kürtleri, Ermenileri ve diğer farklılıkları içerecek şekilde yeniden tanımlamak ve insanlara bağlanacakları yeni toplumsal bir çerçeve ve tahayyül yaratmaktır.

Sosyal bilimler, özellikle modernlikle ilişkileri düşünüldüğünde bu dilin ve tahayyülün üretiminde nasıl bir işlev görürler? Sosyal bilimlerin kurguladıkları dil ve kavramların bu anlamda dönüştürücü bir işlevi olabilir mi? Ve yine bu açıdan bakıldığında sosyal bilimlerin ya da sosyal bilimin dilinin ve kavramlar aracılığıyla ortaya koyduğu toplum tahayyülünün/ tahayyüllerinin aslında modernliğin geldiği aşamalarda toplumsal ve siyasal olanın kurgusunda doğrudan ya da dolaylı bir işlevi hatta misyonu olduğunu söyleyebilir miyiz?

Farklı kimliklerin tanındığı ama kimlik politikalarını aşan eşitlikçi bir dil ve tahayyülün üretiminin en önemli araçlarından biri sosyal bilimlerdir. Unutmayalım ki, yüz-yüzelli yıl önce insanlar kendilerini bir ulus olarak tahayyül etmiyorlardı. Birbirine iletişimi sınırlı milyonlarca insanın, kendilerini aynı ulusun bir parçası olarak düşünmesini sağlayan unsurlar neydi diye düşündüğümüzde karşımıza edebiyat, gazete ve sosyal bilimler çıkar. Sosyal bilimciler toplum üzerinde çalışmalar yapar ve ürettikleri kavramlar toplum arasına yeniden dolaşıma girer. Dolayısıyla toplumsal aktörler ve sosyal bilimler arasında bir etkileşim olduğu söylenebilir. Nasıl ideolojiler insanlara dünyayı anlamak için bir dil sağlıyorsa, sosyal bilimler de bugünün yeni toplumsal gerçekliklerini anlamakta ve geleceğin toplumunu inşa etmekte kilit rol oynayabilirler. Bunun için de deneyimlerimizi modernlik bağlamına oturtarak tartışmak, kimliklerin gelişimini tarihselleştirmek ve kimliklerin çoğulcu yapısının ve melez niteliklerinin altını çizmek gerekir.

how we can become a society that can live together with a pluralism of ethnic, religious and sexual identities. Of course, talking about differences produces new categories. However, not every new category means new separations and discriminations. What we have to avoid here is essentialism, i.e. attributing our identity an essence that remains rigidly unchanged and that does not allow blending in or mixing with other identities. As long as we know that categories, identities and differences do not have an essentialist character, we can build a pluralistic structure. We can get rid of the sectarianism of identity policies

Now let's repeat the first question: On which reference points should such a society be based on? We have to accept that there are no such generally-accepted reference points in Turkey or in Europe. This is the crisis of the project of modernity. For long years, the universal values have been produced by the West, yet today European countries fail in developing a framework that will equally include its immigrants and its Muslim populace. Instead of sharing universal values, Europe is transforming into a tightly closed castle. Yes, we still have universal criteria such as human rights and recognition of different cultures etc. Yet recognizing different cultures is not the end but the beginning of the issue. The problem is still how we will create a peaceful society living together with differences. The problem is to pluralize the European identity in a way that will encompass Muslims and Islam, and create new forms of bonding. In the Turkey context, the problem is to re-define the Turkish identity in a way that will encompass Kurds, Armenians and other differences, and to create a new social framework and vision with which people can bond.

What is the role of social sciences in the creation of this language and vision, considering in particular its relations with modernity? Can the languages and concepts developed by social sciences play a transformative role? And again from this perspective, can we say that social sciences or the envisaged society highlighted through its language and concepts have a direct function, even a mission, in building the social

and political aspects at the stage of modernity reached?

Social sciences are one of the most important tools in producing an egalitarian language and vision that recognizes identities but transcends identity policies. We should keep in mind that people did not envisage themselves as a nation 100-150 years ago. Literature, newspapers and social sciences were the elements that caused millions of people who had limited communication with each other to think themselves as a part of the same nation. Social scientists work on the society, and the concepts they produce are re-circulated in the society. Hence, it can be said that there is an interaction between social actors and social sciences. Just as ideologies provide a language with which people can understand the world, social sciences can play a key role in understanding the new social realities of today and building the society of the future. Hence, we have to discuss our experiences on the basis of a modernity context, historicize the development of identities and underline the pluralistic structure and hybrid qualities of identities.

NEFRET SUÇLARINDAN
NE ANLIYORUZ?

WHAT DO WE UNDERSTAND
BY HATE CRIMES?

ULAŞ KARAN

Çeviri/Translation: Mehmet Ali Bahit

Bu çalışmada mümkün olduğunca hukukun çoğu kişi tarafından şekilci ve soğuk olarak algılanan bakış açısından uzak kalmaya çalışarak nefret suçları kavramı üzerinde durulmaya çalışılacaktır. Ancak hukuk bağlamında değerlendirirken ister istemez bu kavramı tanımlamamız ve sınırlarını belirlememiz gerekiyor. Özellikle Türkiye’de en temel hukuk kavramlarının farklı kişilerce oldukça farklı şekilde tanımlanabildiğini düşündüğümüzde kavramla ilgili çizilecek çerçevenin mümkün olduğunca net olması önem kazanıyor.

Çalışmada şu sorular üzerinde durulacaktır: Nefret suçu kavramı hukuken ne anlama gelmektedir? Devletlerin nefret suçları alanında ne gibi yükümlülükleri söz konusu olabilir?

Nefret suçları kavramı hukuk açısından görece yeni bir kavram ve Türkiye’de nefret suçları üzerinde hukuk alanında yapılmış kapsamlı çalışma ya da araştırma sayısı oldukça az. Bu durumun temelinde hukukun diğer disiplinlerle karşılaştırıldığında geleneksel bakışın daha ön planda olduğu bir çalışma alanı olmasının yanı sıra nefret suçları kavramının oldukça yeni bir kavram olması da yatıyor. Kavram, birçok ülkede doğrudan veya dolaylı olarak, belli düzeylerde ve belli suç tiplerinde hukuk içerisinde kendine yer bulabiliyor. Ancak ülkemizde örneğin hukuk fakültelerinde ceza hukukunun genel teorisi öğretilirken, böyle bir suç kategorisi üzerinde yeterince durulmadığı söylenebilir.

Nefret suçunun uluslararası alanda ortaya çıkmış ve kabul gören tanımlarından biri Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT) tarafından yapılan tanımdır. Bu tanıma göre nefret suçları, “*mağdurun, mülkün ya da işlenen suçun hedefinin gerçek ya da hissedilen ırk, etnik, ulusal köken, dil, renk, din, cinsiyet, yaş, zihinsel ya da fiziksel engelli, cinsel yönelim veya diğer benzer faktörlere dayalı olarak benzer özellikler taşıyan bir grupla gerçek ya da öyle algılanan bağlantısı, ilgisi, bağlılığı, desteği ya da üyeliği nedeniyle seçildiği kişilere veya mala karşı işlenen her türlü suçtur.*” Nefret suçlarına örnek olarak, elbette sayılanlarla sınırlı olmamak üzere, bazı fiillerden söz edilebilir: Fiziksel saldırı, şiddet, saldırı tehdidi, taciz, mülke ve eşyalara zarar verme, duvar yazıları, kundaklama, broşür veya poster dağıtımı, okulda ve işyerinde zorbalık yapmak vs. Belirtilen fiiller tüm dünyada yaygın olarak ortaya çıkan nefret suçu tipleridir.

In this work, we will try to understand the concept of hate crime, employing an approach that tries to avoid the point of view of law, which is perceived by many as formalistic and cold. However, when we are analysing this concept within the context of law, we have to describe it and define its boundaries. Especially when we consider the fact that in Turkey, even the most basic legal concepts can be defined in different ways by different people, the framework of the concept in question should be as clear-cut as possible. We will be focusing on the following questions: What is the legal meaning of hate crime? What responsibilities can states have as far as hate crimes are concerned?

The concept of hate crimes is relatively new in law and the number of detailed work or research on this topic in Turkey is very limited. This is chiefly due to the fact that law is an area where the traditional viewpoint is more dominant compared to other disciplines, but it is also due to the concept of hate crime being a fairly new one. The concept can be found in law in many countries, directly or indirectly, up to a certain level and for certain types of crime. However, it can be said that in law schools in our country, this crime category is not covered in depth when teaching the general theory of criminal law.

One of the generally accepted definitions of hate crime is the one by the Organization for Security and Cooperation in Europe (OSCE). According to this definition, hate crimes [are] “Any criminal offence, including offences against persons or property, where the victim, premises, or target of the offence are selected because of their real or perceived connection, attachment, affiliation, support, or membership of a group”. The following can be seen as hate crimes: Physical attack, violence, threat of attack, harassment, damaging property and goods, graffiti, arson, distributing leaflets or posters, bullying at school or work. Etc. This list is, of course, not exhaustive. These acts occur as hate crimes all over the world.

In hate crimes, an act is committed based on the assumption that the victim belongs or does not belong to a certain group – such as physical appearance, being an immigrant, being gay or black. If a victim is perceived as a member of

Nefret suçları kavramı hukuk açısından görece yeni bir kavram ve Türkiye’de nefret suçları üzerinde hukuk alanında yapılmış kapsamlı çalışma ya da araştırma sayısı oldukça az. Bu durumun temelinde hukukun diğer disiplinlerle karşılaştırıldığında geleneksel bakışın daha ön planda olduğu bir çalışma alanı olmasının yanı sıra nefret suçları kavramının oldukça yeni bir kavram olması da yatıyor. Kavram, birçok ülkede doğrudan veya dolaylı olarak, belli düzeylerde ve belli suç tiplerinde hukuk içerisinde kendine yer bulabiliyor. Ancak ülkemizde örneğin hukuk fakültelerinde ceza hukukunun genel teorisi öğretilirken, böyle bir suç kategorisi üzerinde yeterince durulmadığı söylenebilir.

The concept of hate crimes is relatively new in law and the number of detailed work or research on this topic in Turkey is very limited. This is chiefly due to the fact that law is an area where the traditional viewpoint is more dominant compared to other disciplines, but it is also due to the concept of hate crime being a fairly new one. The concept can be found in law in many countries, directly or indirectly, up to a certain level and for certain types of crime. However, it can be said that in law schools in our country, this crime category is not covered in depth when teaching the general theory of criminal law.

Nefret suçlarının ceza hukuku tarafından diğer suçlar gibi ayrıntılı biçimde düzenlenmesi ve yaptırıma tabi tutulması ceza hukukunun temel ilkelerinden biri olan ve Anayasa'nın 38. maddesinde de yer alan suç ve cezaların yasallığı ilkesinin de bir gereğidir.

Nefret suçlarında, mağdurun bir gruba mensup olması veya olmaması varsayımına dayanılarak -örneğin fiziksel görünüşü yüzünden, göçmen, eşcinsel ya da siyah olduğu için- gerçekleştirilen bir fiil söz konusudur. Bu kişinin mensubu olmadığı bir gruba mensupmuş gibi algılanması durumu da bu anlamda nefret suçları kavramının bir unsurudur. Mağdurun bu gruplara yardım ettiği gerekçesiyle bir fiile maruz kaldığı durumlarda da aynı yaklaşım söz konusudur. Kavramın diğer unsurları da göz önünde tutularak, gerçekleştirilen bu fiilin ceza hukuku anlamında bir suç olarak düzenlenmesi ve yaptırıma bağlanması gerekir. Nefret suçları sadece kişilere değil, mala karşı da işlenebilir. Örneğin bir gruba ait mezarlıkların tahrip edilmesi, duvarlara çeşitli sloganların yazılması veya kundakçılık gibi belli suç tipleri de nefret suçu niteliği taşıyabilir. Nefret suçlarının ceza hukuku tarafından diğer suçlar gibi ayrıntılı biçimde düzenlenmesi ve yaptırıma tabi tutulması ceza hukukunun temel ilkelerinden biri olan ve Anayasa'nın 38. maddesinde de yer alan suç ve cezaların yasallığı ilkesinin de bir gereğidir.

Nefret suçlarını diğer suçlardan ayıran başka bir nokta ise diğer suçlardan farklı bir saikle, başka bir deyişle farklı bir itki veya güdü ile işlenmiş olmasıdır. Örneğin kundakçılık suçunda amaç sözcülemi bir evin yakılmasıdır. Ancak bu fiil gerçekleştirilirken bir önyargı veya bir nefret ile hareket edildiği takdirde nefret suçundan söz edilebilir. Her suç böyle bir saikle gerçekleştirildiğinde nefret suçu olarak adlandırılabilir; ancak belli gruplara mensup kişilere karşı işlenen her suç sadece bu kişilere karşı işlenmiş olmasından dolayı nefret suçu olarak kabul edilemez.

Nefret söylemi ve nefret suçları sıklıkla birbirine karıştırılan iki kavramdır. Nefret söylemi, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından kabul edilen 1997 tarih ve R (97) 20 sayılı tavsiye kararında "*yabancı düşmanlığı, ırkçı nefret, anti-semitizm ve hoşgörüsüzlük temelli diğer nefret biçimlerini yayan, teşvik eden, savunan ya da haklı gösteren her tür ifade biçimi*" olarak tanımlanır. Nefret suçları söz konusu olduğunda, ortada zaten mevcut olan bir suç söz konusudur ve bu suç nefret içeren bir saikle işlenmiştir. Nefret söylemi ise kategorik olarak suç değildir. Bununla birlikte nefret söylemini

such groups although s/he is not, this can also lead to hate crimes. Same goes for cases where the victim is exposed to hate crime for helping such groups. Taking the other factors of the concept into consideration, this act should be regulated and punished as a crime. Hate crimes do not only target people, but also properties. For instance, damaging cemeteries belonging to a certain group, writing certain slogans on walls or arson can also have hate crime characteristics. An in-depth regulation and punishment of hate crimes within penal code is also a part of the basic principle of the legality of crime and punishment, which is also mentioned in Article 38 of the Turkish Constitution.

Another difference between hate crimes and other crimes is the fact that they are committed with a different motive. For instance, in arson, the aim is to burn down a house. But if the motive behind this act is prejudice or hate, the act in question could be a hate crime. Every crime can be classified as hate crime if committed with such a motive, however, not every crime committed against a certain group of people can be considered hate crime.

Hate speech and hate crimes are usually confused. In the Council of Europe Recommendation R (97) 20, adopted by the Committee of Ministers in 1997, hate speech is defined as "all forms of expression which spread, incite, promote or justify racial hatred, xenophobia, anti-Semitism or other forms of hatred based on intolerance". When there is a hate crime, there is already a crime in question and this has been committed with a motive of hate, whereas hate speech is not a crime category. However, there are countries that regulate hate speech as a crime. Due to their content, some remarks can be seen as hate speech. "*Crime of provoking the people towards animosity and hostility*", regulated by Article 216 of Turkish Penal code is a case in point. This article regulates certain remarks containing hate as hate speech under certain circumstances.

In other countries, remarks that fall under the hate speech category are not considered crimes and are regulated as part of, and protected by freedom of speech. For instance, in USA, the concept of hate speech is approached with

An in-depth regulation and punishment of hate crimes within penal code is also a part of the basic principle of the legality of crime and punishment, which is also mentioned in Article 38 of the Turkish Constitution.

suç olarak düzenleyen ülkeler de mevcuttur. İçerik olarak bazı ifadeler nefret söylemi olarak değerlendirilebilir. Türk Ceza Kanunu'nun 216. maddesiyle düzenlenen “*halkı kin ve düşmanlığa tahrik suçu*”nu buna örnek verebiliriz. Bu madde nefret söylemi ile ilgili bir madde olarak nefret içerikli açıklamaları bazı şartlar dâhilinde suç olarak niteler.

Bazı ülkelerde ise nefret söylemi kapsamındaki ifadeler suç olarak değerlendirilmez ve konu ifade özgürlüğü çerçevesinde, ifade özgürlüğünün koruma alanı içerisinde düzenlenir. Örneğin ABD’de nefret söylemi kavramına oldukça mesafeli bir yaklaşım söz konusudur. Bu ülkede ırkçı görüşlerin savunulması durumunda dahi, bu görüşü savunan kişilerin ifade özgürlüğü korumasından yararlanması mümkündür. Irkçılık ve benzeri ifadeleri dile getirme fiilleri ile ifade özgürlüğünün tartışıldığı durumlarda, ifade özgürlüğünün korunmasına ağırlık verilir. ABD Federal Yüksek Mahkemesi geçmişte ifade özgürlüğü ile ilgili olarak vermiş olduğu kararlarda dile getirilen ifadenin içeriğine bakarak “zararlı eğilim” temelli bir değerlendirme yaparken, daha sonraları verdiği kararlarda “açık ve mevcut tehlike” yaklaşımını benimsemiştir. Bu anlamda nefret söylemi söz konusu olduğunda ifadenin açık ve mevcut bir tehlike ortaya koyup koymadığı ölçütüne göre hareket edilir. Dolayısıyla nefret söylemi içeren bir ifade, ancak ve ancak açık ve mevcut bir tehlike doğurduğu taktirde ifade özgürlüğü kapsamında çıkartılır. Öte yandan her tekil olayda ayrıca değerlendirilen bu niteliğin hukuken tespitinin bir hayli zor olduğunu da kaydetmek gerekir. Geçmişte yürürlükte olan 765 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun, bugün yürürlükte olan 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun 216. maddesine denk düşen 312. maddesine de geçmişte benzer bir ölçüt getirilmişti. Nefret söylemine yaklaşım bu anlamda ülkeden ülkeye değişiklik gösteriyor. Nefret söyleminin suç olarak tanımlandığı kimi ülkelerde nefret söylemi ve nefret suçu kavramları kesişebiliyor.

Nefret suçu için öncelikle ceza hukukunca düzenlenmiş veya tanımlanmış bir suçun olması ve bu suçun önyargıya veya nefrete dayalı bir saikle hareket edilerek işlenmesi gerektiği yukarıda belirtilmişti. İşlenen suçlarda failin

caution. In this country, even in cases where racist ideas are defended, the people defending them are protected by the freedom of speech [principle]. In situations where racist discourse and freedom of speech are weighed against each other, the scale tips towards freedom of speech. In the past, when considering such remarks, the Supreme Court of the United States has based its rulings on “harmful tendencies”, whereas later, they adopted the “clear and present danger” approach. In this sense, the criterion is whether the remark in question presents a clear and present danger. Therefore, a remark that can be considered hate speech can only be excluded from the freedom of speech category if it presents a clear and present danger. On the other hand, it has to be said that hate speech is redefined individually in each case and it is very difficult to legally identify [a crime of] this nature. Article 312 of the previous Turkish Penal code number 765, the counterpart of which is Article 216 of the current Turkish Penal code number 5237, was regulated in a similar manner in the past. In this sense, the approach to hate speech differs from country to country. In some countries where hate speech is considered a crime, hate speech and hate crimes can overlap. It was mentioned above that in order for a hate crime [to exist], there must be a crime regulated or defined by penal code and this crime should be committed with a motive of prejudice or hate. In crimes that are committed, it is very important to define the motive of an offender, but it is also very difficult. Therefore, when there is a hate crime in question, extra care by the judiciary bodies are required and this brings an additional responsibility to judges, prosecutor and security officials, in other words, to all the institutions and representatives of the penal justice system. In the crimes committed, if it is discovered that the victim belongs to a group that is at a disadvantage due to his/her ethnic identity, religion, denomination, sexual orientation, etc., it is imperative that the investigation be conducted whether the offender committed the crime with a motive of prejudice or hate. For this, all members of the judicial system and the security sector need to be trained for hate crime [cases] and are given a clear and present responsibility for the additional care they need to give to such cases.

Bazı ülkelerde nefret söylemi kapsamındaki ifadeler suç olarak değerlendirilmez ve konu ifade özgürlüğü çerçevesinde, ifade özgürlüğünün koruma alanı içerisinde düzenlenir. Örneğin ABD’de nefret söylemi kavramına oldukça mesafeli bir yaklaşım söz konusudur. Bu ülkede ırkçı görüşlerin savunulması durumunda dahi, bu görüşü savunan kişilerin ifade özgürlüğü korumasından yararlanması mümkündür.

In other countries, remarks that fall under the hate speech category are not considered crimes and are regulated as part of, and protected by freedom of speech. For instance, in USA, the concept of hate speech is approached with caution. In this country, even in cases where racist ideas are defended, the people defending them are protected by the freedom of speech [principle].

İşlenen suçlarda mağdurun etnik kimlik, din, mezhep, cinsel yönelim vb. temelinde toplum içerisinde daha dezavantajlı bir gruba mensup olduğu belirlendiğinde mutlaka failin önyargı veya nefret saikiyle mi suçu işlediğinin araştırılması gerekir. Bunun için tüm yargı teşkilatına ve kolluk güçlerine nefret suçlarına dair bir eğitim verilmesi ve bu suçlarla ilgili göstermeleri gereken özene dair açık ve mevcut bir yükümlülük getirilmesi elzemdir.

If it is discovered that the victim belongs to a group that is at a disadvantage due to his/her ethnic identity, religion, denomination, sexual orientation, etc., it is imperative that the investigation be conducted whether the offender committed the crime with a motive of prejudice or hate. For this, all members of the judicial system and the security sector need to be trained for hate crime [cases] and are given a clear and present responsibility for the additional care they need to give to such cases.

saikinin tespit edilmesi ne kadar önemli ise, saikin tespit edilmesi de bir o kadar zordur. Dolayısıyla nefret suçları söz konusu olduğunda yargı organlarının ayrı bir özen gösterilmesi gerekir ve hâkimlere, savcılara, kolluk güçlerine, kısacası ceza adalet sistemi içerisinde görev yapan tüm kurumlara ve görevlilere ayrıca bir yükümlülük düşer. İşlenen suçlarda mağdurun etnik kimlik, din, mezhep, cinsel yönelim vb. temelinde toplum içerisinde daha dezavantajlı bir gruba mensup olduğu belirlendiğinde mutlaka failin önyargı veya nefret saikiyle mi suçu işlediğinin araştırılması gerekir. Bunun için tüm yargı teşkilatına ve kolluk güçlerine nefret suçlarına dair bir eğitim verilmesi ve bu suçlarla ilgili göstermeleri gereken özene dair açık ve mevcut bir yükümlülük getirilmesi elzemdir. Nefret suçları ile ilgili olarak Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne yansımış bir dizi davada –örneğin *Nachova ve Diğerleri v. Bulgaristan, Secic v. Hırvatistan* gibi davalar- Romanlara/ Çingenelere karşı işlenen suçlarda ırkçı saikin etkili bir biçimde soruşturulmamış olması ihlal nedeni olarak belirtilmiştir.

Nefret suçlarında failin saikinin araştırılması sonucunda bu durumun tespit edilmesi durumunda devletler açısından da bir dizi yükümlülük gündeme gelir. İlk olarak eğer önyargı veya nefret saikiyle işlenen bir suç söz konusu ise, bu suçla ilgili öncelikle mutlaka bir yasal düzenleme yapılması gerekir. Örneğin mezar taşlarının tahrip edilmesi veya üzerilerine nefret içerikli işaretler, sloganlar yazılması başlı başına bir suç olarak düzenlenebilir. Ayrıca söz konusu fiiller mala zarar verme suçları kapsamında da değerlendirilebilir. Buradan hareketle herhangi bir suç, nefret içeren bir saikle işlendiği takdirde verilecek olan cezanın artırılması, dolayısıyla yaptırımın ağırlaştırılması da söz konusu olacaktır. Üçüncü olarak ise, ceza kanunlarının genel hükümler kısmına tüm suçları kapsayacak şekilde genel bir ağırlaştırıcı neden öngörülmesi mümkündür. Bu noktada her ülke kendi ceza hukuku geleneklerine uygun bir yol izleyecektir. Türkiye'de nefret suçları kapsamında değerlendirilebilecek ve ceza kanununda yer verilmiş bazı suçlar mevcuttur. Ayrıca sayıları az da olsa kimi suçlar için, nefret saiki ağırlaştırıcı neden olarak kendine yer bulmuştur.

Türkiye'nin üyesi olduğu ya da üyelik sürecinde

In a number of crimes that have been brought to the European Court of Human Rights - e.g. *Nachova and others vs. Bulgaria, Secic vs. Croatia*, etc- the failure to investigate the racist motive behind the crimes against Romans/Gypsies has been declared as negligence.

In hate crimes, if a motive of hate is discovered as a result of the investigation, a number of responsibilities fall upon the state as well. First of all, if a crime is committed with a motive of prejudice or hate, a relevant regulation needs to be made. For instance, damaging headstones in a cemetery or defacing them with hate signs or slogans can be regulated as a crime unto itself. Furthermore, crimes of this nature can also fall under the category of damaging property. This might help increase the punishment given to a crime if it is committed with a motive of hate, rendering the sanction heavier in turn. Thirdly, a general aggravating circumstance can be laid out in the general principles section of the penal codes. At this junction, all countries can follow a path in accordance with their penal code traditions. In Turkey, there are some crimes defined in penal code that can be considered hate crimes. Also, a motive of hate was seen as an aggravating circumstance in some cases.

The auditing bodies of international organizations such as United Nations, European Council, European Union and the Organisation for Security and Cooperation in Europe, to which Turkey is either already a member, or in the process of becoming a member, as well as those of the international agreements to which Turkey is a party, have issued a number of recommendations about Turkey. These recommendations include Turkey's becoming party to a number of international agreements, removing reservations placed upon certain international agreements to which Turkey is already a party, to give auditing rights to the auditing bodies of certain international agreements to which Turkey is already a party, but does not accept auditing by these bodies. For instance, although applications can be made to the European Court of Human Rights for issues concerning the rights and freedoms given by the European Convention on Human Rights, individuals cannot apply to the Committee on the Elimination of Racial Discrimination because Turkey does not recognize the application

bulduğu Birleşmiş Milletler, Avrupa Konseyi, Avrupa Birliği veya Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı gibi hükümetlerarası örgütler veya tarafı olduğu uluslararası sözleşmelerin denetim organları Türkiye hakkında bugüne kadar çok sayıda tavsiye kararı yayınlamıştır. Bu tavsiyeler arasında Türkiye'nin taraf olmadığı bir dizi uluslararası sözleşmeye taraf olunması, daha önce taraf olunmuş uluslararası sözleşmelere konulan çekincelerin kaldırılması, uluslararası sözleşmeye taraf olunmasına rağmen ilgili sözleşmede yer alan ve Türkiye'nin henüz denetim yetkisini tanınmadığı denetim organlarına bu yetkinin tanınması da yer alıyor. Örneğin, Türkiye aleyhine Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde tanınan hak ve özgürlükler için Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne başvuru yapılması mümkünken; Türkiye, Her Türlü Irk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Uluslararası Sözleşme'ye taraf olmasına karşın Irk Ayrımcılığının Önlenmesi Komitesi'ne başvuru usulünü tanımadığı için bu komiteye bireysel başvuru yapılamıyor. Dolayısıyla, söz konusu kararlar kapsamında bu tür engellerin ortadan kaldırılması da tavsiye ediliyor.

Tavsiye kararlarında ayrıca, nefret suçu konusunda kapsamlı, orantılı ve caydırıcı ve sadece ceza hukukunu değil, medeni hukuk ve idare hukukunu da kapsayan yasal düzenlemelerin kabul edilmesi gerekliliği de vurgulanıyor. Medeni hukuk ve idare hukukuna dikkat çekilmesinin temelinde, ceza hukuku açısından geçmişte savunulan cezalandırmaya dayalı anlayışın günümüzde geçirdiği değişim yatıyor. Zira, sadece failin cezalandırılmasına dayalı bir anlayış, nefret suçu ile mücadelede artık yeterli görülüyor ve bu noktada medeni hukuk alanında yaptırım olarak tazminatlar veya arabuluculuk gibi alternatif uyuşmazlık çözüm yolları gündeme geliyor. Çünkü, ceza adaleti sistemi genellikle mağdur değil, fail odaklı işletiliyor ve ceza yargılamasında mağdurun mağduriyetinin giderilmesinden çok failin cezalandırılması ön planda tutuluyor. Oysa nefret suçlarını diğer suçlardan ayıran en önemli noktalardan biri de suçun mağdur ve mağdurun mensubu olduğu grup üzerinde bıraktığı etkidir. Zira söz konusu suç, sebepleri göz önünde bulundurulduğunda sadece mağdur değil, mağdurun mensubu olduğu grup açısından da sonuçlar doğuruyor ve bu grubun kendisini tehdit altında hissetmesine

procedure to this committee, despite being a party to the International Agreement for Abolishing all Racial Discrimination. Therefore, the recommendations mentioned above also suggest removing such obstacles.

The recommendations also stress the necessity of detailed, proportionate and deterring legal regulations concerning hate crime not only in the domain of penal code, but also in the domains of civil and administrative law. The reason for focusing on civil and administrative law is the transformation of the approach that used to advocate punishment in penal code, since an approach solely based on punishing the offender is not sufficient in combating hate crime and alternative solutions such as paying damages or mediation come into focus, because the penal justice system usually concentrates on the offender and not the victim, and the aim is to punish the offender instead of remedying the victim's grievances. Whereas one of the main differences between hate crime and other types of crime is the effect the crime has on the victim and the group the victim belongs to, since the crime has consequences for the victim, as well as the group s/he belongs to when the causes of the crime are considered, and this might lead the group in question to feel threatened. Therefore, it is just as important to remove the material and psychological effects of the crime the victim was subjected to on the victim and the group s/he belongs to, as it is to punish the hate crime offender.

As for administrative law, since public sector employees have important responsibilities when hate crimes are concerned, severe disciplinary action must be taken in cases where negligence occurs due to these responsibilities not being fulfilled. The assassination of Hrant Dink, which can be considered an example of hate crime based on what we know and have seen in the press, in the many years that have passed, no effective investigation has been conducted and concluded concerning the public sector officials who are claimed to have been [partly] responsible for the deed. At this point, it becomes important to improve and efficiently apply regulations concerning administrative law.

Another responsibility that might come into

Türkiye'nin üyesi olduğu ya da üyelik sürecinde bulunduğu Birleşmiş Milletler, Avrupa Konseyi, Avrupa Birliği veya Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı gibi hükümetlerarası örgütler veya tarafı olduğu uluslararası sözleşmelerin denetim organları Türkiye hakkında bugüne kadar çok sayıda tavsiye kararı yayınlamıştır. Bu tavsiyeler arasında Türkiye'nin taraf olmadığı bir dizi uluslararası sözleşmeye taraf olunması, daha önce taraf olunmuş uluslararası sözleşmelere konulan çekincelerin kaldırılması, uluslararası sözleşmeye taraf olunmasına rağmen ilgili sözleşmede yer alan ve Türkiye'nin henüz denetim yetkisini tanınmadığı denetim organlarına bu yetkinin tanınması da yer alıyor.

The auditing bodies of international organizations such as United Nations, European Council, European Union and the Organisation for Security and Cooperation in Europe, to which Turkey is either already a member, or in the process of becoming a member, as well as those of the international agreements to which Turkey is a party, have issued a number of recommendations about Turkey. These recommendations include Turkey's becoming party to a number of international agreements, removing reservations placed upon certain international agreements to which Turkey is already a party, to give auditing rights to the auditing bodies of certain international agreements to which Turkey is already a party, but does not accept auditing by these bodies.

İdare hukuku açısından özellikle kamu görevlilerinin nefret suçlarında önemli yükümlülükleri olduğundan, bu yükümlülükler yerine getirilmediği takdirde oluşacak ihmallere karşı mutlaka ciddi idari yaptırımların da uygulanması gerekir. Türkiye’de basına yansıdığı ve bildiğimiz kadarıyla bir nefret suçu örneği olarak kabul edebileceğimiz Hrant Dink cinayetinde, üzerinden yıllar geçmesine rağmen olayda sorumluluğu olduğu iddia edilen kamu görevlileri hakkında etkili bir soruşturma yapılmış ve sonuçlandırılmış değil.

As for administrative law, since public sector employees have important responsibilities when hate crimes are concerned, severe disciplinary action must be taken in cases where negligence occurs due to these responsibilities not being fulfilled. The assassination of Hrant Dink, which can be considered an example of hate crime based on what we know and have seen in the press, in the many years that have passed, no effective investigation has been conducted and concluded concerning the public sector officials who are claimed to have been [partly] responsible for the deed.

yoil açabılıyor. Dolayısıyla nefret suçu failinin cezalandırılmasının yanı sıra, mağdurun bir gruba mensup olmasına dayanarak, maruz kaldığı fiilin maddi ve manevi etkilerinin de giderilmesi önem kazanıyor.

İdare hukuku açısından ise özellikle kamu görevlilerinin nefret suçlarında önemli yükümlülükleri olduğundan, bu yükümlülükler yerine getirilmediği takdirde oluşacak ihmallere karşı mutlaka ciddi idari yaptırımların da uygulanması gerekir. Türkiye’de basına yansıdığı ve bildiğimiz kadarıyla bir nefret suçu örneği olarak kabul edebileceğimiz Hrant Dink cinayetinde, üzerinden yıllar geçmesine rağmen olayda sorumluluğu olduğu iddia edilen kamu görevlileri hakkında etkili bir soruşturma yapılmış ve sonuçlandırılmış değil. Bu noktada idare hukuku alanında da mevzuatın güçlendirilmesi ve etkili bir şekilde uygulanması önem kazanıyor.

Nefret suçları ile ilgili olarak gündeme gelebilecek bir diğer yükümlülük ise nefret suçları konusunda mevcut uygulamaların etkilerine dair araştırmaların yapılması ve koordine edilmesidir. Türkiye’de kamu makamları tarafından nefret suçları konusunda bugüne kadar yapılmış herhangi bir araştırma bulunmuyor. Bu konuda sınırlı bir akademik üretim ve çalışma olmasına karşın, resmi makamlarca yapılmış bir çalışma henüz yok. Nefret suçları konusunda bir yasal düzenleme yapıldığında, değişikliğin ne derece uygulamaya geçtiğinin ve etkisinin mutlaka düzenli aralıklarla denetlenmesi gerekiyor. Bu çalışmalar, mevzuatta öngörülen hükümlerin taşıdığı eksikliklerin belirlenmesi açısından oldukça büyük önem taşıyor. Nefret suçları ile ilgili yapılan araştırmalarda eğer daha önce göze çarpmayan yeni bazı fiiller ortaya çıkmışsa ve bu fiiller ceza kanunlarında suç olarak düzenlenmemişse, bu fiillerin de ceza kanunlarında ayrıca suç olarak düzenlenmesi gerekiyor.

Türkiye ile ilgili belirtilen diğer tavsiyeler arasında, ceza hukukunda caydırıcı düzenlemelerin yapılması, adli makamlara, kolluk güçlerine, doktorlara, öğretmenlere vs. başka bir deyişle kamu görevlisi olan veya ceza adalet sistemi içerisinde görev üstlenen bu kişilere konu ile ilgili eğitim verilmesi, ulusal çapta koordine edilmiş bir kovuşturma

question is conducting and coordinating research on the effects of existing [legal] practices concerning hate crimes. As yet, no research concerning hate crimes has been conducted in Turkey by the public sector. Only a limited amount of academic work exists in this field but the official institutions have not performed any research. When a legal regulation has been made about hate crimes, it is absolutely necessary to regularly audit how much the regulation is being put to practice and what effect it has. These audits are also instrumental in detecting the shortcomings of the regulations. If new deeds that have hitherto been overseen have occurred and these deeds are not regulated as crime in penal code, regulations need to be made to include such deeds as crime.

Other recommendations concerning Turkey focus on topics such as making changes toward more deterring regulations within the penal code, training justice officials, law enforcement officers, doctors, teachers, in other words, public sector and criminal justice employees in matters of hate crime, developing a nationally coordinated prosecution policy and gathering hate crime statistics with regular frequency. For instance, a guideline document for courts and prosecutors concerning how to investigate or prosecute a crime of [this] nature can be very beneficial. As for statistics, the statistics gathered on crime and punishment in Turkey are categorized by age and gender. However, when hate crimes are concerned, the identity of the victim and the offender are of great importance. Collecting data based on these criteria can identify whether the regulations in place are effective in combating hate crime.

It is of great importance to form a specialized institution of international standards that will work on human rights and discrimination in general, and our subject, hate crimes in particular. In our country, a bill has been prepared for a Human Rights Institution and a bill has been put together for a Council for Equality and Prevention of Discrimination. Both documents have positive and negative aspects. In order to remove the shortcomings of these documents, the laws should be drawn with care and in-depth discussions, creating the institutions in a way that best befits the current

politikasının geliştirilmesi, nefret suçları ile ilgili düzenli aralıklarla istatistik toplanması gibi konular öne çıkıyor. Örneğin mahkemelerin ve savcılıkların ellerinde nefret suçu niteliğinde olan bir suçu nasıl soruşturacakları ya da kovuşturacaklarına dair bir yardımcı rehberin mevcut olması bu noktada oldukça faydalı olabilecektir. İstatistiklerle ilgili olarak ise, Türkiye’de suç ve cezalarla ilgili toplanan istatistikler, yaş ve cinsiyet temelli olarak ayrıştırılmış şekilde kategorize ediliyor. Ancak nefret suçları söz konusu olduğunda mağdurun ve failin kimliği büyük önem arz ediyor. Bu şekilde toplanan verilerle mevzuatın nefret suçları ile mücadele noktasında etkili olup olmadığı belirlenebilir.

Genel olarak insan hakları ve ayrımcılık özel olarak da konumuz olan nefret suçları ile ilgili çalışma yapmak üzere uluslararası standartlara haiz bir uzman kurumun oluşturulması oldukça önem taşıyor. Ülkemizde bu noktada İnsan Hakları Kurumu ile ilgili bir yasa tasarısı ve Ayrımcılığın Önlenmesi ve Eşitlik Kurulu ile ilgili bir başka yasa tasarısı taslağı ortaya çıkmış durumda. Her iki metnin de kimi olumlu ve olumsuz yönleri bulunuyor. Bu metinlerde yer alan eksikliklerin giderilmesi için kanunların aceleyle getirilmeden, iyice tartışılarak kaleme alınması ve kurumların Türkiye’deki mevcut duruma en uygun şekilde oluşturulması önem taşıyor. Bu kurumların nefret suçları alanında da bazı işlevleri üstlenebilecek şekilde ve bağımsız nitelikte tasarlanması olumlu bir adım olacaktır. Bu şekilde uzman bir kurumun oluşturulması nefret suçları mağdurlarının genel olarak toplumda dezavantajlı grupların mensupları olduğu ve maddi güçlerinin genellikle sınırlı olduğu düşünüldüğünde daha da önem kazanır. Nefret suçu mağdurlarının başvuracakları resmi makamların konuya ilişkin yaklaşımları noktasında yaşayabilecekleri sorunların giderilmesi; bunun için de mağdurları, hukuk kuralları veya yargı organları ile karşı karşıya geldiklerinde hem maddi ve manevi, hem de adli anlamda destekleyecek ilave bir kurumun mutlaka oluşturulması gerekiyor. Bu kurumun da mümkün olduğunca yürütmeden, yasamadan ve yargıdan bağımsız ve nefret suçu mağdurlarını gözeten, mağdura çeşitli biçimlerde destek sunan bir kurum olarak tasarlanması büyük önem taşıyor.

situation in Turkey. It would be a positive step to design these institutions in a way that would render them independent and that would give them some functions in the domain of hate crimes. Creating a specialized agency in such a manner becomes even more important when we take into consideration the fact that victims of hate crime usually belong to groups that are at a disadvantage and have limited financial means. It is necessary to overcome the problems that might occur due to the approach of official channels when hate crime victims make an application, and in order to do this, an additional institution that would support them morally, financially and legally when they are dealing with legal issues or judicial bodies. It is very important to make this institution as independent from the legislature, executive and judiciary powers as possible, and this institution needs to protect the rights of hate crime victims and support them in various ways.

Nefret suçları ile ilgili yapılan araştırmalarda eğer daha önce göze çarpmayan yeni bazı fiiller ortaya çıkmışsa ve bu fiiller ceza kanunlarında suç olarak düzenlenmemişse, bu fiillerin de ceza kanunlarında ayrıca suç olarak düzenlenmesi gerekiyor.

Genel olarak insan hakları ve ayrımcılık özel olarak da konumuz olan nefret suçları ile ilgili çalışma yapmak üzere uluslararası standartlara haiz bir uzman kurumun oluşturulması oldukça önem taşıyor.

If new deeds that have hitherto been overseen have occurred and these deeds are not regulated as crime in penal code, regulations need to be made to include such deeds as crime.

It is of great importance to form a specialized institution of international standards that will work on human rights and discrimination in general, and our subject, hate crimes in particular.

NEFRET SÖYLEMİNİN KONTROLÜ:
ULUSLARARASI STANDARTLAR
TÜRKİYE'DEN NELER İSTİYOR?

CONTROLLING HATE SPEECH:
WHAT DO THE INTERNATIONAL
STANDARDS REQUIRE OF TURKEY?

KEVIN BOYLE

Çeviri/Translation: Suzan Bölme

LEXICON Konferans Çevirmenleri LEXICON Conference Interpreters

1- Giriş

Böylesine önemli bir konudaki bu konferansa katılmak üzere Uluslararası Hrant Dink Vakfı tarafından davet edilmiş olduğum için seviniyorum. Rahatsızlığım nedeniyle sizlerle şahsen konuşamayacak olmaktan dolayı büyük üzüntü duyuyorum ve eski öğrencim Nayat Karaköse'ye bu panelde kısa sunumumu konferans katılımcılarına okuduğu için teşekkür ediyorum .

Konferansın odağı Türkiye. Ama baştan açıkça belirtelim ki Türkiye azınlıklara yönelik nefret ve öfkenin nefret suçlarında veya nefret söylemlerinde ifade bulduğu tek ülke değil. Bu sorun, tüm Avrupa için bir kaygı konusudur. Türk liderler AB ülkelerinde yaşayan ve çalışan vatandaşları için konuşurken bu noktayı sıklıkla dile getiriyorlar. AB'deki Türk azınlıklar çoğu zaman hoşgörüsüzlük ve ayrımcılık mağduru olmaktadır. Ama bizim bildiğimiz gibi ve Türk liderlerinin de bilmesi gerektiği gibi, Türkiye'deki azınlıklar da hoşgörüsüzlük ve ayrımcılık mağdurlarıdır; bu mağduriyette medyadaki karalamalar da rol oynamaktadır. Türkiye'deki günlük gazetelerde kullanılan istismarcı söylemin örneklerini, bana ulaştırılan çevirilerde gördüm. Bu materyalleri okumak bir hayli şok ediciydi.

Nefreti ve demokratik bir toplumda nefrete nasıl yanıt verilmesi gerektiğini anlamak karmaşık bir konu. Benim katkım, Türkiye'de nefret söylemi ve suçlarına karşı etkili politikaların şekillendirilmesinde uluslararası insan hakları standartlarının potansiyel rolünü ele almak yönünde olacak. Hem Avrupa düzeyindeki hem de Birleşmiş Milletler düzeyindeki uluslararası insan hakları hukuku, nefret konusunu ve nefretin dışavurumlarını ele alırken devletlerin ve sivil toplumun göz önünde bulundurması gereken bir normatif çerçeve sunmaktadır. Aynı zamanda, BM kuruluşları ve AGİT, Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği gibi bölgesel kuruluşlar dahil olmak üzere uluslararası kuruluşlar Türkiye'de ve dünyanın diğer yerlerinde hoşgörüsüzlüğün ve ayrımcılığın izlenmesinde aktif bir rol oynamaktadır. Bu tür kuruluşlar ayrıca hoşgörüsüzlük düzeylerinin nasıl azaltılabileceği ve dolayısıyla nefret suçlarında veya söyleminde hoşgörüsüzlüğün dışavurumlarının nasıl azaltılabileceği konusunda araştırmalar, bilgiler ve rehberler

1- Introduction

I was delighted to be invited by the International Hrant Dink Foundation to participate in this conference on such an important subject. I regret that for reason of illness I cannot speak to you in person and I thank my former student Nayat Karaköse for reading my short presentation on this Panel to the conference .

The focus of the conference is on Turkey. But let us be clear from the outset that Turkey is not the only country where hatred and anger towards minorities expresses itself in hate crimes or in hate speech. This is very much a European wide concern. That point is often made by Turkey's leaders when speaking up for their own citizens living and working in European Union countries. Turkish minorities in the EU are all too often the victims of intolerance and discrimination. But as we know and Turkey's leaders should know, minorities in Turkey are also victims of intolerance and discrimination including through vilification in the media. I have seen in translation examples of abusive speech in daily newspapers in Turkey. It is quite a shock to read this material.

Understanding hate and how to respond to it in a democratic society is a complex subject. My contribution will be to consider the relevance of international human rights standards to shaping effective policies against hate crime and hate speech in Turkey. International human rights law both at European level and the United Nations level , provides a normative framework to which states and civil society should have regard in addressing the subject of hate and the manifestations of hate. At the same time international organisations, including UN bodies and regional ones such as the OSCE, the Council of Europe and the European Union, play an active role in monitoring intolerance and discrimination in Turkey and elsewhere. Such bodies also offer research, information, and guidance, on how to reduce levels of intolerance and thereby reduce its manifestation in hate crime or speech. What they have to say should be listened to by state and civil society. I would recommend that that this international material should be integrated

Türkiye azınlıklara yönelik nefret ve öfkenin nefret suçlarında veya nefret söylemlerinde ifade bulduğu tek ülke değil. Bu, tüm Avrupa için bir kaygı konusudur. Türk liderler AB ülkelerinde yaşayan ve çalışan vatandaşları için konuşurken bu noktayı sıklıkla dile getiriyorlar. AB'deki Türk azınlıklar çoğu zaman hoşgörüsüzlük ve ayrımcılık mağduru olmaktadır. Ama bizim bildiğimiz gibi ve Türk liderlerinin de bilmesi gerektiği gibi, Türkiye'deki azınlıklar da hoşgörüsüzlük ve ayrımcılık mağdurlarıdır; bu mağduriyette medyadaki karalamalar da rol oynamaktadır.

Turkey is not the only country where hatred and anger towards minorities expresses itself in hate crimes or in hate speech. This is very much a European wide concern. That point is often made by Turkey's leaders when speaking up for their own citizens living and working in European Union countries . Turkish minorities in the EU are all too often the victims of intolerance and discrimination.

Nefret söylemiyle mücadele ederken cezai yaptırımlara başvurmak belli durumlarda gereklidir. Ancak ifadenin cezalandırılması, kriminalleştirilmesi, nefret söylemine yanıt vermek için kullanılacak tek yol değildir. Her türlü meşru ifadeyi bastırmak amacıyla hükümetler tarafından nefret söyleminin sıklıkla suiistimal edilmesi durumuna karşı tetikte olmalıyız.

de sunmaktadır. Bu kuruluşların söylediklerine hem devletler hem de sivil toplumlar kulak vermelidir. Bu uluslararası materyalin Hrant Dink Vakfı tarafından nefret söylemini ve nefret suçlarını azaltmaya yönelik olarak geliştirilecek her programa entegre edilmesini öneririm.

Öncelikle, bu uluslararası kaynaklardan neler öğrendiğimizi kısaca özetlememe izin verin. Nefret söylemiyle mücadele ederken cezai yaptırımlara başvurmak belli durumlarda gereklidir. Ancak ifadenin cezalandırılması, kriminalleştirilmesi, nefret söylemine yanıt vermek için kullanılacak tek yol değildir. Her türlü meşru ifadeyi bastırmak amacıyla hükümetler tarafından nefret söyleminin sıklıkla suiistimal edilmesi durumuna karşı tetikte olmalıyız. Nefret söylemini ele alırken diğer yasalara veya sivil ya da idari çarelere başvurulabilir. Medyada meslek standartlarını yükseltme çabalarıyla ve ayrıca azınlıkların medyaya katılımını sağlamak yoluyla da nefret söylemini kontrol altına almak mümkündür. Ancak nefret söylemiyle ve nefret suçlarıyla yüzleşmeyi gerekli kılan en önemli unsur, bu ülkenin burada yaşayan herkes için hem ayrımcılık yasağı ve eşitlik değerlerinin en yüksek düzeylerine hem de en yüksek ifade özgürlüğü standartlarına ulaşma yönündeki taahhüdünü güçlendirme amacıdır. Nefret söylemi özünde azınlıkların eşitlik haklarının inkârıdır. Bir bütün olarak toplum, hem tüm azınlıkların hem de çoğunluğun eşit saygı ve eşit muamele hakkına sahip olduğunu kabul eden güçlü yasalar getirilmesinde ısrar ederek nefret söylemlerini reddettiğini gösterebilir. Bu, Hrant Dink'in üzerinde çalıştığı Türkiye vizyonuydu.

2- Nefret suçları ve nefret söylemi

Öncelikle nefret söyleminin ve nefret suçlarının bir tanımını yapalım.

Nefret söylemi, uluslararası geçerlilik kazanmış bir Amerikan terimidir. Bu anlamda kullanılan diğer terimler arasında nefret propagandası veya aşırı söylem sayılabilir. Nefret söyleminin resmi bir tanımı olmasa da, bu terim genellikle ırk, renk, etnik köken, ulusal köken, dini inanç, cinsel yönelim veya diğer statüleri temelinde bireylere veya gruplara karşı şiddet, nefret ve ayrımcılığın savunuculuğunu içeren bir söylem kategorisi olarak tanımlanmaktadır. AB tarafından oluşturulan bir tanım, nefret

Into any programme to reduce hate speech and hate crime that the Hrant Dink Foundation develops.

Let me at the outset give a brief summary as to what we learn from these international sources. To combat hate speech by criminal sanctions is necessary in given cases. But criminalisation of expression is not the sole way to respond to hate speech. We must be alert to the frequent misuse of hate speech laws by governments in order to suppress legitimate expression of all kinds. Hate speech can be addressed by other laws and through civil or administrative remedies. It can be controlled through efforts to raise professional standards in the media and also by ensuring the participation of minorities in the media. But the most important need in confronting hate speech and hate crime is to strengthen this country's commitment to both the highest standards of freedom of expression and to the values of equality and non-discrimination for all who live there. Hate speech is essentially about denying equality to minorities. Society as a whole can show it rejects such speech by insisting on strong laws that recognise that all minorities as well as the majority are entitled to equal respect and equal treatment. That is the vision of Turkey which Hrant Dink worked for.

2- Hate speech and hate crimes

Let me address the definition of hate speech and hate crime.

Hate speech, is an American expression that has gained international currency. Other terms used are hate propaganda or extreme speech. While there is no official definition of hate speech it is generally defined as a category of speech that involves the advocacy of violence, hatred or discrimination against individuals or against groups on the basis of their race, colour, ethnicity, national origins, religious beliefs, sexual orientation or other status. One EU definition speaks of hate speech as expressions in any media including the Internet which spread, incite, promote or justify violence, hatred, discrimination or hostility toward

To combat hate speech by criminal sanctions is necessary in given cases. But criminalisation of expression is not the sole way to respond to hate speech. We must be alert to the frequent misuse of hate speech laws by governments in order to suppress legitimate expression of all kinds.

söyleminin İnternet de dahil olmak üzere herhangi bir ortamda azınlıklara karşı şiddet, nefret, ayrımcılık ve düşmanlığı yayan, kışkırtan, destekleyen veya haklı çıkaran her türlü ifade olduğunu belirtmektedir.¹ Tanımı tamamlaması açısından, Avrupa Konseyi'nin benimsediği bir tanımı da buraya dahil etmek faydalı olacaktır: "Hoşgörüsüzlüğü temel alarak ırka dayalı nefreti, yabancı düşmanlığını, Yahudi düşmanlığını veya diğer nefret biçimlerini yayan, kışkırtan, destekleyen veya haklı çıkaran her türlü ifade biçimi."²

Nefret suçu AGİT'in tanımına göre iki ögeye sahiptir. Öncelikle işlenmiş bir kriminal suçun mevcut olması, bu suçun da taraflı/önyargılı bir saikle işlenmiş olması gerekir. Nefret suçunu diğer sıradan suçlardan ayıran şey işte bu taraflı/önyargılı saiktir. Nefret suçları şiddet suçlarını içerdiği gibi mala yönelik saldırıları da içerebilir. Tıpkı nefret söyleminde olduğu gibi, nefret suçlarının hedefi olan bireyler veya gruplar bazı özellikleri paylaşır; örneğin etnisite, ulusal kimlik, dini inanç ve uygulamalar.

AGİT nefret söylemi ile nefret suçu arasında ayırım yapmaktadır. Nefret söyleminde, söylemin nefret içeriği çıkarıldığında geriye kalan söylemin yayınlandığında hiçbir suç unsuru içermediği, oysa bir öldürme durumunda, bir nefret saiki olmasa bile eylemin hâlâ ceza gerektiren bir suç olacağı söylenmektedir. Ancak nefret suçu ve nefret söylemi birbirinden farklı şeyler olsa da, bunların uygulamada birbiriyle bağlantılı olduğuna şüphe yoktur. Nefret söylemi bir nefret suçu riski doğurur. Toplumdaki nefretin çok derin nedenleri vardır; nefret söylemi ve nefret suçları bu nefretin sebepleri değil, daha çok toplumsal sorunların çirkin bir ifadesidir. Ancak yeni ve eski medya, toplumda bu tür söylemleri destekleyen güçlere eleştiriden muaf bir platform sunduğunda nefretin yayılmasının doğrudan sorumlusu olabilir. Medyadaki kişilerin azınlıkları iblisleştirdiği ya da stereotip olarak kalıplaştırdığı söylemler ilettiği hallerde de medya doğrudan sorumlu konuma düşebilir. Bu tür söylemlerin mağdurları için can yakıcı olmasının yanı sıra çok başka sonuçlar da yaratabileceğini kabul etmeliyiz.

minorities.¹ A Council of Europe definition may also be given for completeness "all forms of expression which spread, incite, promote or justify racial hatred, xenophobia, anti-Semitism or other forms of hatred based on intolerance."²

Hate crime is defined by the OSCE as having two elements. There must first be a criminal offence which is committed and that crime is committed with a bias motive. It is this bias motive this prejudice that distinguishes hate crime from ordinary crime. Hate crimes can be crimes of violence or they can be attacks on property. Just as with hate speech the individuals or groups who are the target of hate crimes share some characteristic - such as their ethnicity, national identity, religious beliefs and practices.

OSCE distinguishes hate speech from hate crime. It is said that in the case of speech without the hate content of the speech there would be no underlying crime in publication whereas in case of a killing, if there is no hate motive it is still a crime that must be punished. But while hate crime and hate speech may be distinct there is no doubt that they are linked in practice. Hate speech creates the risk of hate crime. The causes of hate in society are deep seated - hate crime and hate speech are not the causes but rather the ugly expression of social problems. But media new and old, can be directly responsible for the spreading of hate where it gives an uncritical platform to those forces in society who promote such speech. The media can also be directly responsible when media personalities transmit speech that demonises or stereotypes minorities. We must recognise that such speech apart from being hurtful for its victims can have other consequences. Such speech can lead to discrimination and it can lead to violence. As we know well: hate speech can kill. We should recall that in Rwanda in the 1990s we saw genocidal speech – the use of radio to systematically mobilise Hutus to kill their Tutsi neighbours. Over 800,000 people died in that

AGİT nefret söylemi ile nefret suçu arasında ayırım yapmaktadır. Nefret söyleminde, söylemin nefret içeriği çıkarıldığında geriye kalan söylemin yayınlandığında hiçbir suç unsuru içermediği, oysa bir öldürme durumunda, bir nefret saiki olmasa bile eylemin hala ceza gerektiren bir suç olacağı söylenmektedir. Ancak nefret suçu ve nefret söylemi birbirinden farklı şeyler olsa da, bunların uygulamada birbiriyle bağlantılı olduğuna şüphe yoktur. Nefret söylemi bir nefret suçu riski doğurur.

OSCE distinguishes hate speech from hate crime. It is said that in the case of speech without the hate content of the speech there would be no underlying crime in publication whereas in case of a killing, if there is no hate motive it is still a crime that must be punished. But while hate crime and hate speech may be distinct there is no doubt that they are linked in practice. Hate speech creates the risk of hate crime.

1 Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansından alınan bir tanım.
2 Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin "nefret söylemi" üzerine R (97) 20 sayılı tavsiye kararı

1 A definition taken from the European Union Fundamental Rights Agency
2 Committee of Ministers Recommendation No. R (97) 20 on "hate speech"

İfade özgürlüğünün kanunlarla düzenlenmesinde merkezi bir ikilem söz konusudur. Bireylere ve medyaya sunulan ifade özgürlüğü istismar edilebilir ve nitekim edilmektedir. Nefret söylemi bu istismarlardan biridir. Ama aynı zamanda, hükümetin ulusal ve uluslararası hukuk çerçevesinde ifade özgürlüğünü sınırlandırma yetkisi de istismar edilebilir ve edilmektedir.

The freedom of expression offered to individuals and the media can be and are abused. Hate speech is one such abuse. But at the same time, the power of government under international and national law to restrict freedom of expression can be and is abused.

Bu tip söylemler ayrımcılığa, o da şiddete yol açabilir. Hepimizin çok iyi bildiği gibi, nefret söylemi öldürebilir. Ruanda'da 1990'larda soykırım söylemine nasıl şahit olduğumuzu, Hutu'ları komşuları olan Tutsi'leri öldürmeleri için sistematik olarak seferber etmek amacıyla radyonun nasıl kullanıldığını hatırlayalım. Aşırı görüşlü kişilerin radyo kanalıyla teşvik ettiği ve kışkırttığı o soykırımda 800.000'den fazla insan öldü.

3- İfade özgürlüğü ve basın özgürlüğü

Demokratik bir toplumda, herkes nefret söylemini kınar. Ülkeler arasındaki farklar, nefret söylemiyle nasıl başa çıkıldığı noktasında ortaya çıkmaktadır. Toplum nefret söylemine en iyi nasıl yanıt vermelidir? Bu söylemi yasalar ve idari düzenlemeler yoluyla nereye kadar bastırmaya hazırlıklı olmalıyız ve bu ifade özgürlüğü üzerinde ne gibi olumsuz etkiler yaratacaktır? Yasal tedbirler ile halkın ve gazetecilerin eğitilmesi gibi diğer politikalar arasındaki denge nasıl olmalıdır?

İşte burada bunları tartışacağız.

İfade özgürlüğü ve basın özgürlüğü hepimiz için ve toplum için kıymetli özgürlüklerdir. Ancak bu özgürlükler doğaları gereği mutlak nitelikte olamamaktadır. Bunları başkalarının çıkarışan hakları ya da tanımlanmış belli kamu yararları karşısında dengelemek için somut durumlarda bu özgürlükleri sınırlandırmak meşrudur.

Ancak ifade özgürlüğünün kanunlarla düzenlenmesinde merkezi bir ikilem söz konusudur. Bireylere ve medyaya sunulan ifade özgürlüğü istismar edilebilir ve nitekim edilmektedir. Nefret söylemi bu istismarlardan biridir. Ama aynı zamanda, hükümetin ulusal ve uluslararası hukuk çerçevesinde ifade özgürlüğünü sınırlandırma yetkisi de istismar edilebilir ve edilmektedir. Türkiye de dahil olmak üzere neredeyse her yerde, nefret söylemine karşı oluşturulan yasalar başka söylem türlerini sansürlemek ve kontrol altına almak için kullanılacaktır. Türkiye örneğinde 301'inci Madde kapsamındaki hakaret suçlarının dillere düşmüş kötüye kullanımından söz edilebilir.

İfade özgürlüğünün bu şekilde hem birey hem de devlet tarafından çifte suiistimalinden sakınmayı başarmak kolay iş değildir; ancak bu konferansın kalbinde de bu zorlukları yenmek yatmaktadır.

genocide encouraged and incited by extremists over the radio.

3- Freedom of expression and media freedom

In a democratic society everyone condemns hate speech. The differences, between countries are over the means of dealing with it. How best should society respond to hate speech? How far should we be prepared to suppress it through law and governmental regulation and at what cost to freedom of expression? What is the balance between legal measures and other policies such as education of the public and the education and training of journalists?

These are the questions I will now discuss.

Freedom of expression and media freedom are precious freedoms to all of us and to society. But these freedoms by their nature cannot be absolute. It is legitimate to limit them in concrete situations when balancing them against the competing rights of others or certain defined public interests.

But there is a central dilemma in the regulation of freedom of expression by laws. The freedom of expression offered to individuals and the media can be and are abused. Hate speech is one such abuse. But at the same time, the power of government under international and national law to restrict freedom of expression can be and is abused. Just about everywhere including in Turkey laws against hate speech will be used to control and censor other types of speech. We might note in Turkey's case the notorious misuse of the offences of insult under Article 301.

To avoid such double abuses of freedom of expression by the individual and by the state is not easy to achieve but it is the challenge which is at the heart of this conference.

There may be supporters at the Conference of the United States position on hate speech. The US Courts take the position that the risk of the state abusing powers to restrict speech is so great there should be little or no restriction on any speech. The First Amendment guarantee of free speech in the US Constitution has been held to protect the public advocacy of 'white power' racist ideologies, anti-semitism and

Konferans katılımcıları arasında ABD'nin nefret söylemi karşısındaki konumunu destekleyenler olabilir. ABD Mahkemeleri, devletin konuşma özgürlüğünü kısıtlama yetkilerini kötüye kullanma riskinin çok yüksek olduğunu, bu nedenle de her türlü konuşma üzerinde ya çok az kısıtlama olması ya da hiç kısıtlama olmaması gerektiği pozisyonunu benimsemektedir. Amerikan Anayasası'nın Birinci Zeylinde yer alan ifade özgürlüğü garantisini 'beyaz gücün', ırkçı ideolojilerin, Yahudi düşmanlığının ve İslam düşmanlığının kamusal savunusunu korumak için muhafaza edilmiştir. Azınlıklar hakkında nefret dolu, incitici hatta yanlış şeyler söylemek ya da ırka dayalı yakıştırmalar kullanmak ifade özgürlüğü koruması altındadır. Devlet bu tür söylemleri ancak ve ancak yakın bir şiddet tehdidi oluşturduğunda ya da bunu provoke ettiğinde cezalandırabilmektedir. ABD'nin bu konumu benzersizdir. Uluslararası hukuk, aşırıya kaçan ifadelerle yapılan müdahaleleri haklı çıkarmak için böylesine yüksek bir eşik gerektirmemektedir. Uluslararası hukuk farklı bir denge arar ve prensipte Türkiye bu uluslararası standartlara ve Avrupa standartlarına bağlılık taahhüdü vermiştir. Bu standartlara göre, ayrımcılığa, düşmanlığa veya şiddete sevk eden her türlü ulusal, ırksal veya dinsel nefret savunusu kınanmalıdır.

4- Avrupa'da kovuşturulan nefret söylemi örnekleri

İzninizle burada Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından da incelenen bir İngiltere davasında nefret söylemi yasalarının nasıl uygulandığına dair bir örnek vermek istiyorum. *Norwood – Birleşik Krallık* davasında, sağ kanatta bir ırkçı siyasi parti olan İngiliz Ulusal Partisi'nin bir üyesi, 11 Eylül olayından sonra New York'taki Dünya Ticaret Merkezini alevler içinde yanarken görüntüleyen ve üzerinde bir ay yıldız eşliğinde "İslam İngiltere'yi terk et" ve "İngilizleri Korumak" sloganları yazan bir poster asmıştır. Bu kişi İngiltere'de ırka dayalı nefret suçundan hüküm giymiş, 2003'te ifade özgürlüğü gerekçesiyle Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne yaptığı başvuru ise geçersiz değerlendirilerek reddedilmiştir. Mahkeme "bir dini gruba karşı yapılan ve grubu bir bütün olarak vahim bir terör fiiliyle bağlantılandıran böylesine genel bir hiddetli saldırı, Avrupa Sözleşmesi'nde ilan edilen ve garanti altına alınan değerlerle bağdaşmamaktadır" demiştir.

Islamophobia. To express hateful, hurtful even false things about minorities or to use racial epithets is protected speech. It is only where the speech involves the incitement or threat of imminent violence that the state may punish it. The US position is unique. International law does not require such a high threshold to justify an interference with extreme expression. It seeks a different balance and in principle Turkey is committed to these international and European standards. Under these standards any advocacy of national, racial or religious hatred that constitutes incitement to discrimination, hostility or violence must be condemned.

4- European examples of hate speech prosecutions

Let me give an example of the application of hate speech laws in a British case that was also considered by the European Court of Human Rights. In the case of *Norwood v UK* a member of the British National Party a right wing racist political party placed a poster in the window of his house after 9/11 which depicted the World Trade Centre in New York in flames and a crescent and star within the prohibition with the words "Islam out of Britain" and "Protect the British People". He was convicted in the UK for racial hatred and his appeal in 2003 to the European Court of Human Rights on free speech grounds was rejected as inadmissible. The Court said "such a general vehement attack against a religious group linking the group as a whole to a grave act of terrorism is incompatible with the values proclaimed and guaranteed by the European Convention."

Here is a contrasting example from Turkey of a prosecution for hate speech which was considered by the European Court in 2003, the case of *Müslüm Gündüz*. He was the leader of an Islamic sect who took part in a live phone in television programme on the HBB channel a number of years previously. It was a marathon programme over 4 hours in which he defended Sharia law, made criticisms of secularism and democracy in Turkey as well as condemning secular marriages and children born from them as piç or illegitimate. He was convicted under

Uluslararası hukuk farklı bir denge arar ve prensipte Türkiye uluslararası standartlara ve Avrupa standartlarına bağlılık taahhüdü vermiştir. Bu standartlara göre, ayrımcılığa, düşmanlığa veya şiddete sevk eden her türlü ulusal, ırksal veya dinsel nefret savunusu kınanmalıdır.

Turkey is committed to these international and European standards. Under standards any advocacy of national, racial or religious hatred that constitutes incitement to discrimination, hostility or violence must be condemned.

Nefret söylemi en iğrenç ve şiddetli ırkçılıktan küçük düşürücü ya da hakaret nitelikli görülen söylemlere kadar birçok anlama gelebilecek bir terimdir. Avrupa Mahkemesi, ifade özgürlüğünün, sadece insanların üzerinde mutabık olduğu veya rahatsız edici bulmadıkları ifadeleri koruması durumunda değerinden çok şey yitireceğinin altını çizmiştir. İfade özgürlüğü toplumu rahatsız eden, şoke eden ve rencide eden görüşleri de içine almalıdır. Rencide veya şoke edici her ifade kabul edilemez ifade olarak kovuşturulseydi, ifade özgürlüğünden bahsetmek mümkün olmazdı.

Hate speech is a term capable of a great range of meanings from the most noxious violent racism to speech that is seen as insulting or offensive. The European Court has emphasised that there would be little value to freedom of speech if it only protected ideas that people agreed with or considered inoffensive. Rather freedom of expression must also extend to ideas that offend shock and disturb society. There would be no freedom of speech if what was offensive or shocking was prosecuted as unacceptable speech.

Türkiye’den bir örnek ise 2003 yılında Avrupa Mahkemesi tarafından incelenen ve nefret söylemini konu alan Müslüm Gündüz davasıdır. Bir İslami tarikatın lideri olan Gündüz birkaç yıl önce HBB kanalındaki bir televizyon programına telefonla canlı olarak bağlanmıştı. 4 saati aşan bu kesintisiz programda Müslüm Gündüz Şeriat hukukunu savunmuş, Türkiye’deki laikliği ve demokrasiyi eleştirmiş, resmi nikâhla yapılan laik evliliklerin geçerliğini reddederek bu evliliklerden doğanları gayrimeşru, ya da kendi deyimiyle piç olarak nitelendirmişti. Gündüz eski Türk Ceza Kanunu’nun 312’nci maddesi uyarınca nefrete sevk etme suçundan hüküm giymişti. Ancak, Avrupa Mahkemesi, Türk hakim haricinde, Gündüz’ün görüşlerinin diğer katılımcılarca ifade edilen görüşlerle dengelendiği ve şiddetin savunuculuğunu yapmadığı bu yayın bağlamında Gündüz’e giydirilen cezai hükmün ifade özgürlüğünü ihlal ettiğine karar vermişti.

Bu örneklerden görüleceği üzere, nefret söylemi en iğrenç ve şiddetli ırkçılıktan küçük düşürücü ya da hakaret nitelikli görülen söylemlere kadar birçok anlama gelebilecek bir terimdir. Avrupa Mahkemesi, ifade özgürlüğünün, sadece insanların üzerinde mutabık olduğu veya rahatsız edici bulmadıkları ifadeleri koruması durumunda değerinden çok şey yitireceğinin altını çizmiştir. İfade özgürlüğü toplumu rahatsız eden, şoke eden ve rencide eden görüşleri de içine almalıdır. Rencide veya şoke edici her ifade kabul edilemez ifade olarak kovuşturulseydi, ifade özgürlüğünden bahsetmek mümkün olmazdı. Burada çizginin nerede çekileceğini belirlemek her zaman kolay değildir; ancak tekrarlamak gerekirse, kasıtlı olarak nefret, şiddet veya ayrımcılığa sevk eden söylemler bu tanıma girmelidir. Devletler ayrımcılığa, düşmanlığa veya şiddete sevk eden her türlü ulusal, dinsel veya ırksal savunuyu yasaklayan mevzuatlar benimsemelidir.

Azınlıklara yönelik olumsuz veya istismarcı diğer söylemler için ise kovuşturma haricinde yanıtlar aramalıyız; bunlar arasında medyanın kendi kendini düzenlemesi, gazetecilikte profesyonelliğin artırılması ve kamudaki tutumların değiştirilmesi sayılabilir. Medya, eleştiri alan taraflara yanıt hakkı tanınmalıdır ve nefret söyleminden zarar görenler için hukuk mahkemelerinde gerekli başvuru yolları açık olmalıdır.

the former Penal Code Article 312 of inciting hatred. However the European Court with the exception of the Turkish judge decided that in the context of this broadcast where Gunduz’s views were balanced by those of other contributors and where he had not advocated violence his criminal conviction violated his right to freedom of expression.

As can be seen from these examples hate speech is a term capable of a great range of meanings from the most noxious violent racism to speech that is seen as insulting or offensive. The European Court has emphasised that there would be little value to freedom of speech if it only protected ideas that people agreed with or considered inoffensive. Rather freedom of expression must also extend to ideas that offend shock and disturb society. There would be no freedom of speech if what was offensive or shocking was prosecuted as unacceptable speech. A line is not always easy to draw but to repeat, speech which intentionally encourages hatred violence or discrimination should fall within the definition. States should adopt legislation prohibiting any advocacy of national, racial or religious hatred that constitutes incitement to discrimination, hostility or violence.

For other speech which is abusive or negative towards minorities we should seek other responses than prosecution including through self regulation of the media raising the professionalism of journalism and changing the attitudes of the public. There should be a right to reply given in the media to those criticised and there should be remedies before civil courts for any damage caused by hate speech.

5- New laws on equality and freedom of expression

My final point concerns the need in Turkey to campaign laws to strengthen protection for both equality and freedom of expression. To eliminate hatred of others requires more than laws punishing speech. We actually need laws which strengthen the guarantee freedom of expression alongside laws that guarantee equality to all. In Turkey restrictions on speech such as the notorious Article 301 offence of

5- Eşitlik ve ifade özgürlüğüne dair yeni yasalar

Değirmek istediğim son nokta, Türkiye’de hem eşitliğe hem de ifade özgürlüğüne yönelik korumaları güçlendirmek için yeni yasalara olan ihtiyaçtır. Başkalarına karşı nefreti ortadan kaldırmak için ifadeyi cezalandıran kanunlardan çok daha fazlasına ihtiyaç vardır. Aslında, herkes için eşitliği garanti eden yasalarla birlikte ifade özgürlüğü teminatını güçlendiren yasalara ihtiyacımız var. Türkiye’de, ünlü 301’inci maddedeki devlete hakaret suçu türünde ifade özgürlüğüne getirilen kısıtlamalar ve cezaya tabi olan iftira suçu kaldırılmalıdır. Eşitliği garanti eden bir kanun, hepimizin farklı olduğunu ancak aynı zamanda eşit muamele görme hakkına sahip olduğumuzu kabul eder. Nefret gruplarının mesajlarını ve kullandıkları dili incelediğinizde, bunların kullandığı söylemin ana amacının hedef aldıkları grubun eşitliğini inkâr etmek olduğunu görürsünüz. Geçen yıl, Irk Ayrımcılığının Önlenmesi Sözleşmesi’nin gözetmenliğini yapan BM Komitesi Türkiye’yi ayrımcılığa karşı kapsamlı bir mevzuat getirmeye çağırmıştır. Komite Anayasa’da eşitliği garanti etmek üzere değişiklik yapıldığını da not etmiştir. Ancak bu değişiklik “ulusal veya etnik köken” esasında ayrımcılığın yasaklanmasını içermemektedir. Hükümet bu öneriye zaten hayır demiştir, ancak hükümetin bu pozisyonunu değiştirmeye ikna edilmesi gerekmektedir. Umuyoruz ki bu konferans konunun yeniden değerlendirmeye alınmasına yardımcı olacaktır.

insulting the state should be abolished as should the offense of criminal defamation. A law that guarantees equality recognises that we are all different but we are also entitled to be treated equally. If you examine the language and messages of hate groups you will see that the central purpose of the speech is to deny equality to the group they target. Last year the UN Committee overseeing the Racial Discrimination Convention called upon Turkey to introduce comprehensive anti-discrimination legislation. The Committee noted that the Constitution had been amended to guarantee equality. But it does not include “national or ethnic origin” as a prohibited ground of discrimination. The Government has already said no to this proposal but it needs to be persuaded to change its position. Hopefully this conference can help such a rethink.

Eşitliği garanti eden bir kanun, hepimizin farklı olduğunu ancak aynı zamanda eşit muamele görme hakkına sahip olduğumuzu kabul eder. Nefret gruplarının mesajlarını ve kullandıkları dili incelediğinizde, bunların kullandığı söylemin ana amacının hedef aldıkları grubun eşitliğini inkâr etmek olduğunu görürsünüz.

A law that guarantees equality recognises that we are all different but we are also entitled to be treated equally. If you examine the language and messages of hate groups you will see that the central purpose of the speech is to deny equality to the group they target.

İYİ HABERLER

İsrail mekânlarında edenler

Vakit

namaz vakitleri

Yer	İmsak	Sabah	Dünya	Öğle	Akşam	Yatsı
İstanbul	13.00	14.00	15.00	17.00	19.00	20.00
Ankara	13.00	14.00	15.00	17.00	19.00	20.00
Konya	13.00	14.00	15.00	17.00	19.00	20.00
Antalya	13.00	14.00	15.00	17.00	19.00	20.00
Adana	13.00	14.00	15.00	17.00	19.00	20.00
İzmir	13.00	14.00	15.00	17.00	19.00	20.00
Samsun	13.00	14.00	15.00	17.00	19.00	20.00
Sakarya	13.00	14.00	15.00	17.00	19.00	20.00
Trabzon	13.00	14.00	15.00	17.00	19.00	20.00
Van	13.00	14.00	15.00	17.00	19.00	20.00
Erzurum	13.00	14.00	15.00	17.00	19.00	20.00
Diyarbakır	13.00	14.00	15.00	17.00	19.00	20.00
Malatya	13.00	14.00	15.00	17.00	19.00	20.00
Elazığ	13.00	14.00	15.00	17.00	19.00	20.00
Siirt	13.00	14.00	15.00	17.00	19.00	20.00

Kurtar bizi Türkiye

CAMININ Hutta kapıda bekleyen öfkeli bir süre Türkiye Başbakan Erdoğan sloganları attı. Kalkınma Bakanı Mustafa Kemal Çelebi, "Yeni savaş silahla değil, sanal ve sivil propagandayla kazanılır" dedi.

Yunan küstahlığı

Yunanistan'daki uluslararası bir kongreye katılan Yunan dış bakanı, "Yunanistan'ın Türkiye'ye karşı yaptığı provokasyonlar, Yunanistan'ın Türkiye'ye karşı yaptığı provokasyonlar, Yunanistan'ın Türkiye'ye karşı yaptığı provokasyonlar..."

PKK açılımı

PKK'nin Türkiye'ye karşı yaptığı provokasyonlar, Yunanistan'ın Türkiye'ye karşı yaptığı provokasyonlar, Yunanistan'ın Türkiye'ye karşı yaptığı provokasyonlar..."

Yahudi ve İslam

Yahudi ve İslam dinleri, "Yahudi ve İslam dinleri, Yahudi ve İslam dinleri, Yahudi ve İslam dinleri..."

Rumun kurbanı

Rumun kurbanı, "Rumun kurbanı, Rumun kurbanı, Rumun kurbanı..."

Yahudi ve İslam

Yahudi ve İslam dinleri, "Yahudi ve İslam dinleri, Yahudi ve İslam dinleri..."

Yahudi ve İslam

Yahudi ve İslam dinleri, "Yahudi ve İslam dinleri, Yahudi ve İslam dinleri..."

Yahudi ve İslam

Yahudi ve İslam dinleri, "Yahudi ve İslam dinleri, Yahudi ve İslam dinleri..."

Yahudi ve İslam

Yahudi ve İslam dinleri, "Yahudi ve İslam dinleri, Yahudi ve İslam dinleri..."

Çevreye en çok Amerikalı ve Kanadalılar zarar veriyor

Çevreye en çok Amerikalı ve Kanadalılar zarar veriyor, "Çevreye en çok Amerikalı ve Kanadalılar zarar veriyor..."

Türk Milliyetçileri için tek çıkar yol!

Türk Milliyetçileri için tek çıkar yol, "Türk Milliyetçileri için tek çıkar yol..."

"Kürdo Kürdini Lupus" Ve Demokrasi Yolu

"Kürdo Kürdini Lupus" Ve Demokrasi Yolu, "Kürdo Kürdini Lupus..."

Osman Tığraklı

Osman Tığraklı, "Osman Tığraklı, Osman Tığraklı..."

Ermeni asıllı Hrant Dink, Ermenilerin Ermenistan'dan kaçmasının suçlusu olarak Türkiye'yi gösterdi.

Ermeni asıllı Hrant Dink, Ermenilerin Ermenistan'dan kaçmasının suçlusu olarak Türkiye'yi gösterdi, "Ermeni asıllı Hrant Dink..."

Medya Polemik

Medya Polemik, "Medya Polemik, Medya Polemik..."

Yahudi ve İslam

Yahudi ve İslam dinleri, "Yahudi ve İslam dinleri, Yahudi ve İslam dinleri..."

Yahudi ve İslam

Yahudi ve İslam dinleri, "Yahudi ve İslam dinleri, Yahudi ve İslam dinleri..."

Yahudi ve İslam

Yahudi ve İslam dinleri, "Yahudi ve İslam dinleri, Yahudi ve İslam dinleri..."

Yahudi ve İslam

Yahudi ve İslam dinleri, "Yahudi ve İslam dinleri, Yahudi ve İslam dinleri..."

Yeni savaş silahla değil, sanal ve sivil propagandayla kazanılır

Yeni savaş silahla değil, sanal ve sivil propagandayla kazanılır, "Yeni savaş silahla değil..."

Amerika'dan Türk dünyasına ihanet

Amerika'dan Türk dünyasına ihanet, "Amerika'dan Türk dünyasına ihanet..."

HRANT DINK

HRANT DINK, "HRANT DINK, HRANT DINK..."

İnadına gitmek lazım oralara

İnadına gitmek lazım oralara, "İnadına gitmek lazım oralara..."

Ermeni asıllı Hrant Dink, Ermenilerin Ermenistan'dan kaçmasının suçlusu olarak Türkiye'yi gösterdi.

Ermeni asıllı Hrant Dink, Ermenilerin Ermenistan'dan kaçmasının suçlusu olarak Türkiye'yi gösterdi, "Ermeni asıllı Hrant Dink..."

Medya Polemik

Medya Polemik, "Medya Polemik, Medya Polemik..."

Yahudi ve İslam

Yahudi ve İslam dinleri, "Yahudi ve İslam dinleri, Yahudi ve İslam dinleri..."

Yahudi ve İslam

Yahudi ve İslam dinleri, "Yahudi ve İslam dinleri, Yahudi ve İslam dinleri..."

Yahudi ve İslam

Yahudi ve İslam dinleri, "Yahudi ve İslam dinleri, Yahudi ve İslam dinleri..."

Yahudi ve İslam

Yahudi ve İslam dinleri, "Yahudi ve İslam dinleri, Yahudi ve İslam dinleri..."

Yeni savaş silahla değil, sanal ve sivil propagandayla kazanılır

Yeni savaş silahla değil, sanal ve sivil propagandayla kazanılır, "Yeni savaş silahla değil..."

Amerika'dan Türk dünyasına ihanet

Amerika'dan Türk dünyasına ihanet, "Amerika'dan Türk dünyasına ihanet..."

HRANT DINK

HRANT DINK, "HRANT DINK, HRANT DINK..."

İnadına gitmek lazım oralara

İnadına gitmek lazım oralara, "İnadına gitmek lazım oralara..."

Ermeni asıllı Hrant Dink, Ermenilerin Ermenistan'dan kaçmasının suçlusu olarak Türkiye'yi gösterdi.

Ermeni asıllı Hrant Dink, Ermenilerin Ermenistan'dan kaçmasının suçlusu olarak Türkiye'yi gösterdi, "Ermeni asıllı Hrant Dink..."

Medya Polemik

Medya Polemik, "Medya Polemik, Medya Polemik..."

Yahudi ve İslam

Yahudi ve İslam dinleri, "Yahudi ve İslam dinleri, Yahudi ve İslam dinleri..."

Yahudi ve İslam

Yahudi ve İslam dinleri, "Yahudi ve İslam dinleri, Yahudi ve İslam dinleri..."

Yahudi ve İslam

Yahudi ve İslam dinleri, "Yahudi ve İslam dinleri, Yahudi ve İslam dinleri..."

Yahudi ve İslam

Yahudi ve İslam dinleri, "Yahudi ve İslam dinleri, Yahudi ve İslam dinleri..."

Yeni savaş silahla değil, sanal ve sivil propagandayla kazanılır

Yeni savaş silahla değil, sanal ve sivil propagandayla kazanılır, "Yeni savaş silahla değil..."

Amerika'dan Türk dünyasına ihanet

Amerika'dan Türk dünyasına ihanet, "Amerika'dan Türk dünyasına ihanet..."

HRANT DINK

HRANT DINK, "HRANT DINK, HRANT DINK..."

İnadına gitmek lazım oralara

İnadına gitmek lazım oralara, "İnadına gitmek lazım oralara..."

Ermeni asıllı Hrant Dink, Ermenilerin Ermenistan'dan kaçmasının suçlusu olarak Türkiye'yi gösterdi.

Ermeni asıllı Hrant Dink, Ermenilerin Ermenistan'dan kaçmasının suçlusu olarak Türkiye'yi gösterdi, "Ermeni asıllı Hrant Dink..."

Medya Polemik

Medya Polemik, "Medya Polemik, Medya Polemik..."

Yahudi ve İslam

Yahudi ve İslam dinleri, "Yahudi ve İslam dinleri, Yahudi ve İslam dinleri..."

Yahudi ve İslam

Yahudi ve İslam dinleri, "Yahudi ve İslam dinleri, Yahudi ve İslam dinleri..."

Yahudi ve İslam

Yahudi ve İslam dinleri, "Yahudi ve İslam dinleri, Yahudi ve İslam dinleri..."

Yahudi ve İslam

Yahudi ve İslam dinleri, "Yahudi ve İslam dinleri, Yahudi ve İslam dinleri..."

SUNUŞ

Ayrımcılık ve onun özel biçimleri konusunda medyanın rolü son derece önemli. Ayrımcılık ve onun özel biçimleri dendiğinde aklımıza ilk gelenler ise nefret söylemi, nefret suçları, ırkçılık, milliyetçilik, yabancı düşmanlığı, homofobi, cinsiyet ayrımcılığı gibi başlıklarla formüle edebileceğimiz bir dizi sorun alanı geliyor. Şu son dönemde ayrımcılık yalnızca Türkiye değil, tüm dünya için önemli bir sorun, dolayısıyla ayrımcılıkla nasıl mücadele edileceği meselesi sık sık tartışılıyor.

Ayrımcılık kısaca salt farklı oldukları için, sahip oldukları kimlik, nitelik, cinsiyet ya da inançlarından dolayı bir kısım insanların ya da grupların yok sayılması şeklinde tanımlanabilir. Dolayısıyla ayrımcılık bu saydığımız anlamlarda farklı niteliklere sahip insanların birey olarak görülmemeleri inancı ya da önyargısı üzerinde yükseliyor. Nefret söylemi ya da suçları listesinde saydığımız bütün o biçimler de ayrımcılıktan besleniyor. Bu nedenle ayrımcılık son derece önemli.

Medya ise ayrımcılığı üreten, besleyen, büyüten bir araç olarak karşımıza çıkıyor. Oysa medya ayrımcılığı önlemek, onunla mücadele etmek için de kullanılacak çok önemli bir alan. Bu başlık altında yapılacak tartışma çerçevesinde somut olaylardan yola çıkarak medyanın ayrımcılıktan beslenen söylem ve suçlarla ilişkisini tespit etmeye çalışacağız.

Tartışmayı somut bir noktadan açabilmek için alabileceğimiz başlangıç noktalarından biri kuşkusuz Hrant Dink cinayeti. Bu cinayet, toplumda sistematik olarak üretilen ayrımcı söylemin ürünü olarak ortaya çıktı; tasarlanmış, planlanmış bir nefret cinayeti. Bu cinayetin işlenmesi sürecine ilişkin olarak, buradaki tartışma açısından önemli olabilecek iki vakayı hatırlatmak istiyorum.

Hrant Dink, 2003 yılında Sydney'e eşi Rakel Dink ile birlikte seyahat için yola çıkıyor. O esnada emniyet güçlerine Hrant Dink'e saldırı yapılacağı şeklinde bir ihbar mektubu ulaşıyor. Bu mektup üzerine harekete geçen emniyet güçleri, Milli İstihbarat Teşkilatı ve Dışişleri

INTRODUCTION

The media's role with regard to discrimination and the specific forms of it is extremely important. When we say discrimination and its specific forms, the first things that come to mind are a series of problem areas which can be formulated into categories such as hate speech, hate crime, racism, nationalism, xenophobia, homophobia, and gender-discrimination and so on. Recently, racism has become a major problem not only for Turkey but for the entire world; therefore, how to combat discrimination frequently becomes a topic of debate.

Discrimination can be defined as ignoring a specific group or portion of people because of their identities, characteristics, genders or beliefs, or purely because they are different. Hence, discrimination arises on beliefs or prejudices that refuse to see these people, who all have some different qualities, as individuals. And all these forms we mentioned in our list of hate speech or crimes also feed from discrimination. Hence, discrimination is of utmost importance.

Media comes as an instrument that produces, feeds and promotes discrimination. Yet media is an important area which can also be used to prevent and fight against discrimination. Within the framework of the discussions that will take place under this heading, we will draw on concrete events to attempt to determine the media's relation to speeches and crimes fed from discrimination.

One possible starting point we can use in order to open the discussion from a concrete point is no doubt the Hrant Dink murder. This murder occurred as a product of the discriminatory discourse systematically produced in the society; it was a pre-meditated, planned hate crime. With regard to the process which led to this murder, I would like to recall two cases, which may prove useful in terms of the discussion that will take place here.

In 2003, Hrant Dink takes off for a vacation in Sydney with his wife, Rakel Dink. At that moment, police forces receive a letter informing

Ayrımcılık kısaca salt farklı oldukları için, sahip oldukları kimlik, nitelik, cinsiyet ya da inançlarından dolayı bir kısım insanların ya da grupların yok sayılması şeklinde tanımlanabilir. Dolayısıyla ayrımcılık bu saydığımız anlamlarda farklı niteliklere sahip insanların, birey olarak görülmemeleri inancı ya da önyargısı üzerinde yükseliyor.

Discrimination can be defined as ignoring a specific group or portion of people because of their identities, characteristics, genders or beliefs, or purely because they are different. Hence, discrimination arises on beliefs or prejudices that refuse to see these people, who all have some different qualities, as individuals.

Hrant Dink öldürüldükten sonra konuştuğum, ancak ismini açıklayamayacağım bir yetkili -ki görevi, bu tür ihbarlar karşısında önlem almaktır- bana aynen şunu söyledi: "O dönem Hrant Dink'i korumak için adım atmak cesaret gerektiriyordu." Bu cümle, devlet kurumu içinden gelen bir itiraf.

Bakanlığı inanılmaz bir hızla olayı araştırıyor ve Hrant Dink'le de özel olarak konuşuyorlar. Süreçten anladığımız kadarıyla ihbarın ardından yapılması gerekenler, yasal işlemler usulünce yerine getiriliyor.

Bir yıl sonra, yani 2004 yılında Hrant Dink'e yönelik sistemli bir saldırının olduğunu artık hepimiz biliyoruz. Onun bir biçimde kamuoyunda hedef haline getirildiğini, ona yönelik bir yalnızlaştırma politikası uygulandığını görebiliyoruz. Ve bütün bu süreçte medya çok önemli bir işlev görüyor.

2004 yılı boyunca, belli olaylarda, özellikle medya kuruluşlarının hemen hemen aynı biçimde tepki verdiğini görüyoruz. Hrant Dink öldürüldükten sonra konuştuğum, ancak ismini açıklayamayacağım bir yetkili -ki görevi, bu tür ihbarlar karşısında önlem almaktır- bana aynen şunu söyledi: "O dönem Hrant Dink'i korumak için adım atmak cesaret gerektiriyordu."

Bu cümle, devlet kurumu içinden gelen bir itiraf. Peki ne anlama geliyor? Medya eliyle öylesine bir kampanya yürütüldü ki, bilinçli olarak bu planın parçası olan kimileriyle birlikte, aslında bu planla ilişkisi olmayan insanlar da Hrant Dink'i koruma konusunda adım atamadılar. Buna cesaret edemediler.

Burada medyanın çok önemli bir rolü olduğunu düşünüyorum.

Medyanın rolünün tartışılması, yalnızca Hrant Dink cinayetinin değil, genel olarak nefret suçlarının ne şekilde sistematik bir nitelik kazandığını anlamak açısından önem taşıyor. Sosyal Değişim Derneği'nden Cengiz Alğan, "Ulusal basında nefret suçları: 10 yıl, 10 örnek" başlığı altında konuya ilişkin yakın tarihsel bir perspektif sunuyor.

An official I talked to after the murder of Hrant Dink but whose name I cannot disclose -and whose duty is to take necessary precautions in the face of such reports- told me this, which I give here in his exact words: "At that time, taking a step to protect Hrant Dink required courage." This is a confession coming right from the institution of the state.

LEXICON Konferans Çevirmenleri

that there will be an attack on Hrant Dink. Alarmed by the letter, the Police, the National Intelligence Organization (MIT) and the Ministry of Foreign Affairs investigate the matter with unbelievable speed, and privately talk to Hrant Dink. As far as we can understand from this process, everything that is necessary is done after the receipt of the letter, and all legal transactions are executed according to due procedure.

Now we all know that there was a systematic attack on Hrant Dink a year later, that is, in 2004. We can see that he was somehow made a target in the public opinion, with an isolation policy directed at him. And throughout this entire process, the media played a very important function.

During 2004, we see media companies giving virtually the same reaction to specific events. An official I talked to after the murder of Hrant Dink but whose name I cannot disclose -and whose duty is to take necessary precautions in the face of such reports- told me this, which I give here in his exact words: "At that time, taking a step to protect Hrant Dink required courage."

This is a confession coming right from the institution of the state. So what does it mean? There was this campaign run by the media, which prevented people, not only those consciously involved in this plan but also those who had no connection whatsoever with it, from taking steps to protect Hrant Dink. They could not dare it.

I think the media has a very important role here.

Discussing the role of the media is important in terms of understanding how not only the Hrant Dink murder but also the hate crimes in general gain a systematic nature. Cengiz Alğan from the Association for Social Change gives a perspective on the near past with "Hate crimes in the national press: 10 years, 10 examples".

Çeviri/Translation: Suzan Bölme
LEXICON Conference Interpreters

ULUSAL BASINDA NEFRET SUÇLARI:
10 YIL 10 ÖRNEK

HATE CRIMES IN NATIONAL
PRESS: 10 YEARS 10 CASES

CENGİZ ALĞAN

Çeviri/Translation: Suzan Bölme

LEXICON Konferans Çevirmenleri LEXICON Conference Interpreters

AGİT nefret suçlarını
"Mağdurun, mülkün ya
da işlenen bir suçun
hedefinin ırk, ulusal ya
da etnik köken, dil,
renk, din, cinsiyet, yaş,
zihinsel ya da fiziksel
engellilik, cinsel
yönelim ya da diğer
benzer faktörlere dayalı
olarak benzer özellikler
taşıyan bir grupla
bağlantısı, ilgisi,
bağlılığı ya da üyeliği
nedeniyle seçildiği
kişilere ya da mala karşı
suçları da kapsayacak
şekilde işlenen her türlü
suç" şeklinde tanımlıyor.

OSCE defines hate crimes
as "any criminal offense,
including offences against
persons or property,
where the victim,
premises or target of
the offence are selected
because of their real or
perceived connection,
attachment, affiliation,
support or membership
with a group. A group
may be based upon their
real or perceived race,
national or ethnic
origin, language,
colour, religion, sex,
age, mental or physical
disability, sexual
disorientation or other
similar factors."

Yürüttüğümüz çalışmanın başlığı, "Ulusal Basında Nefret Suçları: 10 Yıl 10 Örnek". Buradaki tartışmanın konusu daha çok medyada nefret söylemi olarak karşımıza çıkıyor. Bizim yaptığımız çalışma ise "nefret suçları"nu konu alıyordu. Aradaki farkı anlatabilmek için nefret suçlarının ne olduğuna dair birkaç referansa başvuracağım.

Bizim çalışmamızı dayandırdığımız nefret suçları tanımı, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı'nın (AGİT) tanımıdır: AGİT nefret suçlarını "Mağdurun, mülkün ya da işlenen bir suçun hedefinin ırk, ulusal ya da etnik köken, dil, renk, din, cinsiyet, yaş, zihinsel ya da fiziksel engellilik, cinsel yönelim ya da diğer benzer faktörlere dayalı olarak benzer özellikler taşıyan bir grupla bağlantısı, ilgisi, bağlılığı ya da üyeliği nedeniyle seçildiği kişilere ya da mala karşı suçları da kapsayacak şekilde işlenen her türlü suç" şeklinde tanımlıyor. Sadeleştirerek söyleyecek olursak; yukarıda sayılan özelliklere sahip olan gruplara karşı, önyargı ile işlenmiş olan suçlara nefret suçları diyebiliriz. Nefret suçlarını söylemden ayırabilmek için belli başlı kıstaslar belirlenmiş. Bunlardan ikisi suç niteliği taşıyan davranışın tanımlanmasında temel oluşturuyor: Birincisi, bir suçun, nefret suçu olarak kabul edilebilmesi için ortada ceza hukukuna göre işlenmiş bir suç olması gerekiyor. İkincisi de failin suçu mutlaka bir önyargı motifi ile işlemiş olması şartı aranıyor. Bir başka deyişle, kişilere ya da belirli bir mala-mülke karşı işlenen bir suçta, suçu işleyen suçtan mağdur olan kişilere ya da mal-mülk sahibine, onun ilintili olduğu gruba karşı bir önyargısı olup olmadığına bakılıyor. Bu durumda, nefret suçu işleyen failer, kurbanın belli bir gruba üyeliğini hedef alarak suçu işlemiş kabul ediliyorlar. Eğer suç kişiye ya da kişilere karşı değil de mülke yönelikse, yine bu mülkün belli bir gruba ait olması, örneğin azınlıkların mezarlıkları, ibadet yerleri veya cemaatlerin, grupların buluşma yerleri, araçları ya da konutları olup olmadığına bakılıyor. Buradan bakıldığında fiziksel saldırılar, şiddet ya da saldırı tehditleri, taciz, mülke ya da eşyalara zarar verme, ırkçı ya da nefret içerikli sloganlar, duvar afişleri, posterler, duvar yazıları nefret suçu denilince ilk akla gelen örnekler. Kundaklama bu suçlar arasında

The title of this study is "Hate Crimes in the National Press: 10 Years, 10 Examples". The discussion topic here comes rather as hate speech in the media, while our study focuses on "hate crimes". In order to clarify the distinction between these two terms, I will use some references.

The definition of hate crimes on which our study is based is the definition provided by the Organization for Security and Cooperation in Europe (OSCE): OSCE defines hate crimes as "any criminal offense, including offences against persons or property, where the victim, premises or target of the offence are selected because of their real or perceived connection, attachment, affiliation, support or membership with a group. A group may be based upon their real or perceived race, national or ethnic origin, language, colour, religion, sex, age, mental or physical disability, sexual disorientation or other similar factors." To simplify, we can say that any crime committees against these groups with prejudice are hate crimes. Some criteria were identified to distinguish between hate crimes and hate speech. Two of these criteria play a fundamental function in defining the criminal behaviour: Firstly, in order for an offence to be categorized as a hate crime, there has to be an act that is accepted as an offence in the criminal law. Secondly, the perpetrator must have committed the crime with a pattern of prejudice. In other words, in a crime committed against individuals or specific properties, one looks at whether the perpetrator has any prejudices against the victims or the property owner or any groups that they may be related to. In such a case, perpetrators of hate crimes are accepted as having committed the crime by targeting the victim's membership to a specific group. If the crime is against property and not against individuals, one looks at whether the property in question belongs to a specific group, such as cemeteries or temples of minorities or meeting venues of communities or groups, or their vehicles or residences. From this perspective, physical assaults, threats of violence or attack, harassment, damaging the property, or slogans, wall papers or graffiti with racist or hateful content are the first examples

en yaygın olanlardan biri. Bunu, saldırgan broşür ve kitapçıklar, okul ya da işyerinde zorbalık şeklinde tanımlayabileceğimiz şiddet türleri takip ediyor. Bütün bu suçların ortak özelliği, çok sayıda önyargı motifi içermekle birlikte, genellikle etnik, dinsel, ulusal ve cinsel yönelimlere yönelik nefret suçları olmaları. Ancak nefret suçları bunlarla sınırlı da değil. Bu suçlar çok sayıda değişik gruba yönelebilir. Örneğin rock'çı gruplar veya AIDS'liler toplu halde nefret suçlarının nesnesi olabilirler. Listeyi bu şekilde uzatabiliriz: Uzun saçlı erkekler de olabilirler nefret suçlarının kurbanları. Buradan çıkarabileceğimiz sonuç aslında nefret suçunun failinin suçu işlerken mağdurun kim olduğuna değil, ne olduğuna, neyin parçası olduğuna bakıyor olduğu. Hrant Dink cinayeti örneği, nefret suçlarının diğer suçlardan farkını ortaya koymak açısından karakteristik özellikler taşıyor. Sıradan herhangi bir cinayette, toplumun diğer bireyleri kendilerinin de öldürülebileceği korkusunu hissetmezler. Herhangi bir cinayette, diyelim ki bir alacak verecek davasında ya da “yanımdaki kadına baktı ben de öldürdüm” gibi davalarda, toplumun diğer kesimlerinin korkmasını gerektirecek bir durum söz konusu değildir. Ama örneğin Malatya'daki Zirve Yayınevi katliamında üç Hıristiyan öldürüldüğünde, benzer özellikleri taşıyan grubun tamamı kendisini tehdit altında hisseder. Nefret suçlarının ayırıcı özelliği, suçun motivasyonundaki önyargının yalnızca suçun mağdurunu değil, mağdurun dahil olduğu tüm grubu da hedef almasıdır.

Etkileri üzerinden de tartışacak olursak; nefret suçlarını, önyargı ile işlenmeyen suçlardan ayıran birkaç temel özellik daha görürüz: Birincisi, eğer bir suç nefret motifi ile işlenmişse -kurbanlar ölmeseler dahi- gelecekte de benzer saldırıların olması ihtimali dolayısıyla bir korkuya sevk edilmiş olurlar. Aynı zamanda kurbanın ya da mağdurun ait olduğu grubun tamamı yine aynı korkuya sevk edilmiş olur. Hem mağdurun hem de mağdurun bağlı bulunduğu cemaatin ya da grubun toplumda istenmediği, kabul görmediği, bu topluma ait olarak görülmediği mesajı verilmeye çalışılır nefret suçlarının sonucunda. Çünkü kişiye değil, aslında bütün bir gruba yönelik

that come to mind. Arson is one of the most common hate crimes, followed by various forms of violence which can be identified as bullying at school or workplace or aggressive brochures and booklets. The common characteristics of all these crime types is that they involve a lot of hate motifs, and they are hate crimes generally directed at ethnic, religious, national and sexual orientations. However, hate crimes are not limited to these. These crimes can be directed at a multitude of different groups. For example, rock groups or people with AIDS can collectively become objects of hate crimes. We can extend this list: Men with long hair can also be victims of hate crimes.

The conclusion we can draw from this is that when committing a hate crime, the perpetrator looks not at 'who' the victim is, but at 'what' the victim is. The example of the Hrant Dink murder carries some characteristics that may help in distinguishing hate crimes from other crime types. In an ordinary murder case, the other members of the society do not feel the fear that they too may be killed. In an ordinary murder, say a murder due to credit-debit, or where the perpetrator confesses “killing because the guy looked at my woman”, there is nothing that may put fear in the hearts of the rest of the society. However, for example when three Christians were killed in the massacre of Zirve Publishing House in Malatya, the entire group bearing the same characteristics with the victims felt threatened. The distinguishing aspect of hate crimes is that the prejudice, which is the motivator of the crime, targets not only the victim but also the whole group in which the victim is included as a member.

If we base the discussion on impacts, we can see several main characteristics that distinguish hate crimes from crimes that do not involve prejudice: Firstly, if a crime has been committed with a hate pattern, the victims are driven into fear of possible future attacks of a similar nature –even if the victims are not dead. The whole group in which the victim belongs is also driven into fear. Hate crimes endeavour to give the message that both the victim and his/her community of group is not wanted, not accepted in the society and not seen as a part of

Nefret suçlarının ayırıcı özelliği, suçun motivasyonundaki önyargının yalnızca suçun mağdurunu değil, mağdurun dahil olduğu tüm grubu da hedef almasıdır.

The distinguishing aspect of hate crimes is that the prejudice, which is the motivator of the crime, targets not only the victim but also the whole group in which the victim is included as a member.

Özellikle polis, sosyal hizmet uzmanları, doktorlar ya da yargıçlar gibi resmi kurumlar işlenen suç yeterince ciddiye alınıyorlarsa, örneğin kovuşturma gerektiği gibi yapılmamışsa, bu suçun biçimi ve onu üreten saikler üzerine üzerine düşülmemişse; örneğin söz konusu suç, sıradan ya da önyargısız suçlar gibi ele alınmışsa, hem mağdur hem de bağlı bulunduğu grupların aşağılanma ve tecrit hissini derecesi de yükselecektir. Kendilerini daha fazla küçük düşürülmüş halde hissedebilirler. Çünkü sadece suçlu ya da suçluların değil, devletin kendisinin de söz konusu suçu onayladığı ve devamlılığını savunduğu sonucuna varabilirler.

Especiallly if authorities such as the police, social workers, physicians or judges do not take the crime seriously enough, for example if the prosecution is not done properly, if the style of the crime and the motives leading to the crime are not taken into consideration, or if for example the crime is handled as an ordinary or 'prejudice-free' crime, the level of degradation and isolation felt by the victim and his/her group/community will also increase. They may feel even more humiliated, as they may arrive at the conclusion that the crime is sanctioned and its continuation encouraged not only by the offender but also by the state itself.

suçlardır. Resmi kurumlar tarafından da destek olunmaması halinde, nefret suçu mağdur ya da mağdurlarında ikinci bir travma ortaya çıkacaktır. Çünkü özellikle polis, sosyal hizmet uzmanları, doktorlar ya da yargıçlar gibi resmi kurumlar işlenen suç yeterince ciddiye alınıyorlarsa, örneğin kovuşturma gerektiği gibi yapılmamışsa, bu suçun biçimi ve onu üreten saikler üzerine üzerine düşülmemişse; örneğin söz konusu suç, sıradan ya da önyargısız suçlar gibi ele alınmışsa, hem mağdur hem de bağlı bulunduğu grupların aşağılanma ve tecrit hissini derecesi de yükselecektir. Kendilerini daha fazla küçük düşürülmüş halde hissedebilirler. Çünkü sadece suçlu ya da suçluların değil, devletin kendisinin de söz konusu suçu onayladığı ve devamlılığını savunduğu sonucuna varabilirler. Bu durum, grubun diğer üyelerinin benzer bir saldırıya kendilerinin de uğrayabileceğinden duydukları korkunun artmasına neden olacaktır. Bir nefret suçunun yeterince kapsamlı ve gerektiği şekilde kovuşturulmaması, mağdurları korkutmakla kalmayıp, saldırganları da cesaretlendirecektir. Çünkü nasıl olsa işlenen suç cezasız kalacaktır. Dolayısıyla bundan sonra da rahatlıkla benzer suçlar işlenebilir. Dolayısıyla nefret suçunun teşhisinde ve kovuşturmasında olabilecek bir eksiklik, toplumda şiddetin artmasına yol açabilir. Bunun en doğal sonucu ise hukuka ve kamu kurumlarına olan inancın zayıflaması olacaktır. Dahası nefret suçunun mağdurları daha da fazla marjinalleşebilir. Bununla birlikte, nefret suçuna maruz kalan grubun korku ve tecrit hissini önyargısız suçlara oranla çok daha uzun bir sürece yayılması da söz konusu.

Bizim yaptığımız çalışmanın başlığı "Ulusal Basında Nefret Suçları: 10 Yıl 10 Örnek" şeklinde belirlendi. Bu kapsamda Türkiye'de ulusal düzeyde yayınlanan gazetelere baktık. Türkiye'de şu anda 39 ulusal gazete yayınlanıyor ve bunların toplam tirajları 5 milyon civarında. Biz temsil yeteneği ve tiraj ölçütlerini göz önünde bulundurarak 20 gazete seçtik, seçtiğimiz gazetelerin toplam tirajı, bütün tirajın yüzde 80'inden fazlasına tekabül ediyordu. Tirajları yüksek gazetelerin yanı sıra, temsil yetenekleri olan bazı gazeteleri de tirajları düşük olmasına rağmen çalışmaya dahil ettik. *Vakit*,

this society, because these are crimes directed not at the individual, but at the whole group. If not supported by authorities, a second trauma occurs in victims of hate crimes. Especially if authorities such as the police, social workers, physicians or judges do not take the crime seriously enough, for example if the prosecution is not done properly, if the style of the crime and the motives leading to the crime are not taken into consideration, or if for example the crime is handled as an ordinary or 'prejudice-free' crime, the level of degradation and isolation felt by the victim and his/her group/community will also increase. They may feel even more humiliated, as they may arrive at the conclusion that the crime is sanctioned and its continuation encouraged not only by the offender but also by the state itself. Such a situation would result in an increased fear in the other members of the community that they may also become victims of a similar attack. Inadequate or superficial prosecution of a hate crime not only scares victims but also encourages the aggressors. Since there will be no punishment for the crime in any case, similar crimes can be conveniently committed. Hence, even a tiny omission or gap in identifying and prosecuting a hate crime can lead to increased violence in the society. And the most natural result of such a case would be a weakening in the belief in law and public bodies. What's more, it may lead to further marginalization of the victims of the hate crime in question. In addition, the feelings of fear and isolation evoked in the target group of the hate crime can expand across a longer period compared to crimes not motivated by prejudice.

We chose "Hate Crimes in the National Press: 10 Years and 10 Examples" as the title for our study. In the scope of this study, we took a look at national papers published in Turkey. Currently, there are 39 newspapers circulating nationwide, with a total of around 5 million readers. We selected 20 newspapers based on daily circulation and representative capacities; their circulation numbers corresponded to over 80% of the total circulation of all national newspapers. In addition to these high-circulation papers, we also included some low-circulation papers because of their

Yeni Çağ, *Ortadoğu* gibi belli kesimleri temsil eden gazeteler bu kapsamda çalışmamıza dahil oldular. Haber atlamamış olmak için, hemen her haberi ayrıntılı bir şekilde okuyarak seçmeye çalıştık. Bu şekilde 10 yıl içerisinde yayınlanmış yaklaşık 30 bin haber belirledik. Bu haberlerin tamamı nefret suçu ya da söylemi içermiyordu. Ancak atlamamak için haber sayısını yüksek tuttuk. Okunan haberleri nefret suçu ya da söylemi kapsamına girmeleri bakımından elediğimizde geriye 5 bin kadar haber kaldı. Daha sonra yaptığımız atölye çalışmaları, toplantılar ve seminerlerde belirlediğimiz yöntemlerle yeniden süzgeçten geçirerek örnek haber sayısını 200'e kadar indirdik.

Çalışmamıza 10 kişiden oluşan, azınlık hakları alanında çalışan, gazeteci, sanatçı, spor yorumcusu ve akademisyenlerden oluşan bir danışma kurulu eşlik etti. Danışma kurulunun da katılımıyla seçilen haber sayısını 10 örneğe indirgedik. Çalışmamızın sonuçları bu 10 örnek üzerinden şekillendi.

Çalışmamızın öncelikli hedefi, her sosyal projede olduğu gibi, bu konuda kamuoyunda bir farkındalık yaratılması ve var olan farkındalığın artırılması. Medyadan beklentimiz, nefret suçları konusunda önleyici tedbirler alınmasına katkıda bulunması ve pozitif ayrımcılık yapması. Çalışmanın sonuçlarının ve atılacak adımların yer aldığı **nefretme.org** sitesinde bu konuları ayrıntılı olarak ele aldık.

Elbette çalışmanın, bir medya araştırmasından ibaret olmasından kaynaklanan kimi sınırları da bulunuyor. Örneğin haberlerde failerin karakteristik özelliklerini yakalamak her zaman mümkün olmayabiliyor. Çünkü haberler ayrıntılı olarak verilmiyor. Örneğin sadece haberlere dayanarak bir failin, bir nefret suçu işlerken gerçekten önyargı ile mi hareket ettiğini tespit etmek mümkün değil. Nefret suçlarının ne kadarının medyaya yansındığını tespit etmek de çok zor. Bu noktada kimi sorular cevaplanamıyor. Örneğin, suçun mağdurlarının geriye çekilmiş veya olayı medyaya yansıtmamış olabilirler. Dolayısıyla bu suçların yoğunluğu ve niteliği hakkında sadece medyaya dayanarak kesin bir tespit yapmak doğru değil. Öte yandan medya da konuya haber değeri atfetmemiş, dolayısıyla habere yer vermemiş olabilir. Bu da sınırlayıcı bir etkidir.

representative capabilities despite having low circulation. Papers representing specific groups such as *Vakit*, *Yeni Çağ*, *Ortadoğu* etc were thus included in our study. In order to not skip any news articles, we tried to select each news story after a detailed reading. Using this method, we identified around 30 thousand news stories published in the last 10 years. Not all of these articles contained a hate crime or a hate speech. However, we kept the number of news stories high in order not to miss any. When we sorted through the thoroughly-read news stories in terms of whether they are categorized within the scope of hate crimes or hate speech, we were left with around 5 thousand news stories. In subsequent workshops, meetings and seminars, we reduced the number down to 200, using the same sorting method.

Our study was accompanied by an advisory board of 10 members consisting of journalists, art performers, sports commentators and academics working in the field of minority rights. With the help of the Advisory Board, we reduced the number of selected news stories to 10 examples. And the outcomes of our study were thus shaped around these 10 samples.

The priority objective of our study was to create a public awareness on the subject and raise any already existing awareness, as in all social projects. Our expectations from the media are that it contributes to taking preventive measures against hate crimes and engages in positive discrimination. We have addressed these issues in detail on the web site nefretme.org, where we publish the results of the study and future steps to be taken.

Of course, the study has some limitations originating from the fact that it is a media research. For example, it may not always be possible to capture the characteristics of the perpetrators in news stories, since not all news stories are given in detail. For example, it is not possible to determine based only on the news story whether the perpetrator really acted on prejudice when committing the hate crime. And it is equally difficult to determine how many of all hate crimes find their way into the media. At this point, some questions remain unanswered. For example, the victims of the crime may have

Çalışmamızın öncelikli hedefi, her sosyal projede olduğu gibi, bu konuda kamuoyunda bir farkındalık yaratılması ve var olan farkındalığın artırılması. Medyadan beklentimiz, nefret suçları konusunda önleyici tedbirler alınmasına katkıda bulunması ve pozitif ayrımcılık yapması.

The priority objective of our study was to create a public awareness on the subject and raise any already existing awareness, as in all social projects. Our expectations from the media are that it contributes to taking preventive measures against hate crimes and engages in positive discrimination.

Gazete taramalarını yaparken kronolojik sıraya göre gitmek yerine, bir takım anahtar kelimelerden yola çıktık. Belli başlı kelimeler diğerlerine oranla çok daha sık telaffuz ediliyordu. Örneğin "Ermeni" kelimesinin geçtiği bütün haberlerde nefret söylemine rastlanabiliyor.

Gazete taramalarını yaparken kronolojik sıraya göre gitmek yerine, bir takım anahtar kelimelerden yola çıktık. Bu anahtar kelimeleri ise, yine tarihsel sıralamaya göre gazetelerde en sık rastlanan kelimeler arasından seçmeye çalıştık. Belli başlı kelimeler diğerlerine oranla çok daha sık telaffuz ediliyordu. Örneğin "Ermeni" kelimesinin geçtiği bütün haberlerde nefret söylemine rastlanabiliyor. Burada sayısal olmasa da oransal bir değer vermenin daha doğru olacağını düşündük gazeteler açısından. Çünkü ele aldığımız tüm gazetelerin 10 yıllık bir arşivleri yok. Kimisinin 1-2, kimisinin 8-9 yıllık bir geçmişleri bulunuyor. Dolayısıyla oransal bir değer durumu daha iyi yansıtabilecekti.

Yöntemle ilgili ayrıntılara daha fazla girmeden, karşılaştığımız en karakteristik örneklerden birini aktarmak istiyorum: Söz konusu haber 7 Nisan 2000 tarihinde, yani tam olarak 10 yıl önce yayınlanmış. Konu, Galatasaray ve bir İngiliz takımı olan Leeds United arasında oynanan maç. Haberin yayınlandığı meca ise *Star Gazetesi*. Gazete habere hem tam sayfa ayırmış hem de başsayfaya çekmiş. Bütün haber toplam 50 kelimedenden oluşuyor. Başlıkta ise devasa bir "Two Size" yazısı dikkat çekiyor. Standart bir günlük gazetenin bütün sayfasını kaplayacak şekilde cömert bir görsel dil kullanıyor. Haberde verilen bilgiler şöyle özetlenebilir: Maçın sonucu 2-0. Galatasaray, Leeds United'ı 2-0 yenmiş. Buradaki "two", maçın sonucuna gönderme yapıyor bir yandan. Ancak bir ayrıntı daha var: Maçtan bir gün önce Türk taraftarlar, iki İngiliz taraftarı bıçaklayarak, açıkça linç ederek öldürmüşler. Gazete haberi, bu iki cinayetten haberdar olarak bu başlığı atıyor. Bu başlığın, söz konusu cinayetlerle ilgisi olup olmadığını ise başlığın hemen altındaki kompozisyondan anlıyoruz. Birinci sayfada iki fotoğraf var. Birinci fotoğrafın üzerinde, "Sokakta böyle", ikincisinde ise "sahada böyle" ibareleri okunuyor. Her birinde diz çökmüş iki kişiyi görüyoruz. Fotoğraflardaki kişilerin duruşları birbirlerine çok benzer olarak özellikle seçilmiş. Manşetin hemen sağ alt köşesinde, "Holiganların sokakta da sahada da ağzını, burnunu kırdık" yazıyor. "Kırdılar" değil, "kırdık" şeklinde ifade edildiğini vurgulamak gerekiyor. Yani "Biz yaptık bu işi". Bu başlığa

When scanning the newspapers, we started with some key words rather than following a chronological order. Some words were used more frequently compared to others. For example, in all the stories where the word "Armenian" was used, hate speech could be seen.

withdrawn or avoided involving the media. Hence, it would not be accurate to estimate the density and nature of these crimes based solely on the media. On the other hand, the media may not have attributed a news value to the event and therefore may not have covered the story. This also is a limiting affect.

When scanning the newspapers, we started with some key words rather than following a chronological order. We tried to select these keywords from among words that are most frequently seen in the media in a chronological order. Some words were used more frequently compared to others. For example, in all the stories where the word "Armenian" was used, hate speech could be seen. Here, we considered that giving a proportional rather than a numerical value would be more accurate in view of the newspapers, since not all the papers we scanned had 10-year archives. Some were only 1-2 years old, while some had a history of 8-9 years. Hence, a proportional value would give a better picture of the situation.

Before getting into more details about the methodology, I would like to share one of the most characteristic examples we have encountered. The story was covered on April 7, 2000, that is, exactly 10 years ago. The subject is the match played between the British Leeds United and the Turkish Galatasaray teams. The story appears in the newspaper 'Star Gazetesi'. The paper allocates a whole page and nothing less than the front page to the story. The whole story consists of 50 words. The headline is a gigantic "Two Size". A generous visual language that covers one whole page of a standard daily newspaper is used. The information imparted in the coverage can be summarized as follows: Match result is 2-0. Galatasaray beat Leeds United. The "two" here is a reference to the score. But there is another detail: A day before the match, Turkish fans stabbed two British fans, killing them in a very public lynching. The paper puts this headline above the story, being aware of these two murders. And we understand from the composition following the headline whether it is really related to the murders. There are two photographs on the first page. First photo is captioned "Like this on

ve habere göre maçın aktörleri, takımlar değil, ülkeler... Kullanılan dil, muhabirlerin olay yerine haberi izlemek değil, bizzat müdahil olmak üzere gönderildikleri izlenimi veriyor. Manşetin altındaki cümle ise şu: “Biz Türkler, Avrupalı rakiplerimizi çiçeklerle karşılar, alkışlarla uğurlarız. Ama sizi suratınıza tükürerek gönderiyoruz. Two! Two! İngiltere’ye kadar yolunuz var.” “İki” anlamına gelen “two” kelimesi tükürmek anlamında kullanılıyor.

Kelimenin işaret ettiği bir başka vaka da işlenen iki cinayet. Yani “two” kelimesi aslında üç ayrı referans kümesine sahip. İlk fotoğrafın içindeki spot kompozisyonu tamamlıyor: “Leedsli holiganlara Taksim’de kafasına vura vura vatan toprağını öptürdüler.”

Bu haberden böyle bir sonucu nasıl çıkarttıklarını bilemiyoruz. Bir kere öyle bir bilgi yok. Leeds taraftarlarının başlarını “vatan toprağını öptürmek” için mi bastırıyorlar gerçekten, yoksa başka bir sebep mi var, bilmiyoruz. Dolayısıyla bu cümle gazetenin yorumu ve bu yorumla saldırgan bir milliyetçilik açıkça hem savunuluyor, hem sahipleniliyor, hem de kutsanıyor. Manşeti atanların dönemin *Star Gazetesi* Yazı İşleri Müdürü Yılmaz Özdil ve Genel Yayın Yönetmeni Fatih Çekirge olduğu biliniyor.

İkinci fotoğrafta ise aslında haberi “taçlandırdığını” düşünebileceğimiz bir başka ayrıntı görüyoruz. Gazete burada cinayetle ilgili bir kanaat üretiyor. Ortada iki ölüm var ve gazete bu ölümlere ilişkin kanaatini beyan ediyor: “Leedsli futbolculara Sami Yen’in çimlerinde cenaze namazı kıldırıldılar. Hem de two rekat.”

Söz konusu maç iki Türk takımı, örneğin Galatasaray ve Fenerbahçe arasında oynanıyor olsaydı muhtemelen böyle bir dil kullanılmayacaktı. Ancak bir Türk ve bir İngiliz, ya da herhangi bir Türk olmayan takım arasında oynandığında maalesef bu aşırı saldırgan ve milliyetçi dil kullanılabilir. Pek çok açıdan “Two Size” haberi, İletişim Fakülteleri’nde örnek olay olarak değerlendirilebilecek pek çok nitelik taşıyor.

Aradan 10 yıl geçtikten sonra, geçtiğimiz 6 Nisan’da söz konusu İngiliz takımı Leeds

the Street”, and the second photo is captioned “and like this on the field”. In both photos we see two persons kneeling. They were specifically selected for their very similar postures. At the right bottom corner of the headline, the paper writes: “We smashed the faces of Hooligans both on the street and on the field”. Not “They Smashed”, but “We smashed”. The emphasis is on “this is OUR doing”. According to this heading and story, the actors of the match are not the teams but the countries... The language used gives the impression that the correspondents were sent to the scene not to record the news but to personally get involved. The sentence right under the headline is as follows: “We Turks welcome our European rivals with flowers, and bid them farewell with applause. But we are sending you by spitting in your faces. Two! Two! You have a long road home.” The word “two” is used here also as an analogy for spitting.

The same word also points out the two murders committed. In other words, “two” used here has three different reference sets. The spot in the first photo completes the composition: “They made Leeds Hooligans kiss the soil of our land by bashing their heads in Taksim.”

We do not know how they came up with such a conclusion from this story. First of all, there is no information to this effect. Do they really press down the heads of Leeds supporters to “make them kiss the soil of our land” or is there another reason? We do not know. Hence, this sentence is the interpretation of the newspaper and it expressly advocates, owns and sanctifies an aggressive nationalism. It is known that the headline belongs to Yılmaz Özdil the Editor in Chief, and Fatih Çekirge the Executive Editor of *Star Gazetesi* at the time.

In the second photograph we see another detail which we think might indeed “crown” the whole story. Here, the paper produces an opinion on murder. There are two deaths, and the paper expresses its own opinion on these deaths: “They made Leeds footballers perform a funeral salah at Sami Yen Stadium. And two rak’ats at that.”

If the match had been between two Turkish teams, say Galatasaray and Fenerbahçe, such

“Vatan toprağını öptürmek” cümlesi gazetenin yorumu ve bu yorumla saldırgan bir milliyetçilik açık hem savunuluyor, hem sahipleniliyor, hem de kutsanıyor.

“Make them kiss the soil of our land.” This sentence is the interpretation of the newspaper and it expressly advocates, owns and sanctifies an aggressive nationalism.

TWO SIZE!

KEVİT SATIŞI

★star

7 NISAN 2000 CUMA

FIYATI: 100 BİN LIRA

Holiganların sokakta da, sahada da ağzını burnunu kırdık... Biz Türkler, Avrupalı rakiplerimizi çiçeklerle karşılar, alkışlarla uğurlarız... Ama sizi, suratınıza **TÜKÜREK** gönderiyoruz! Two... Two... İngiltere'ye kadar yolunuz var!

SOKAKTA BÖYLE

■ Leeds'li holiganlara Taksim'de kafasına vura vura vatan toprağını öptürdüler...

SAHADA BÖYLE

■ Leeds'li futbolculara Sami Yen'in çimlerinde cenaze namazı kıldırıldılar. Hem de two rekât

United'in şimdiki başkanı bir açıklama yaptı. Her yıl, olayın yıl dönümlerinde sahaya kollarına siyah bant bağlayarak çıkıyorlarmış. Bu yıl da aynısını yapmışlar. Açıklamasında ise Türk adaletinin neden bu kadar geciktiğini sorguluyordu. Çünkü işlenen cinayetlerle ilgili olarak gözaltına alınan 20 kişiden 13'ü derhal serbest bırakıldı, geriye kalan 7 kişi ise çok küçük cezalar aldılar. Faillerin çarptırıldıkları cezalar arasında en uzun 4 yıl 9 aydı ve sonuncusu da 2005 yılında serbest bırakıldı. Leeds United Başkanı'nın açıklamasını aradan 10 yıl geçtikten sonra yayınlayan bugünün *Sabah Gazetesi*'nin haberi baş sayfadan ele alış biçimi ise şöyle: "Bir bu eksikti. Türkiye'ye karşı yeni gerekçe."

a language would probably not have been used. However, when it is between a Turkish and a UK team or any other team that is not from Turkey, unfortunately it is possible to see such extremely aggressive and nationalistic language. From many aspects, the "Two Size" story features many characteristics that may be used in case studies at Communication Faculties.

After 10 years, on April 6 of last year, the current Chairman of Leeds United made a statement. He said they have been going onto the field with black bands on their arms on the anniversary of the event every year. And they did the same this year. In his statement, he was questioning why Turkish justice is taking so long. Because out of the 20 individuals detained in relation to the murders, 13 were immediately released, and the remaining 7 received only minor penalties. The longest sentence ruled against the perpetrators was 4 years and 9 months, and the last of the perps was released in 2005. The way this statement by the Chairman of Leeds United is handled 10 years later in the newspaper *Sabah Gazetesi* is as follows: "That's all we needed! A new peg against Turkey."

Aradan 10 yıl geçtikten sonra, geçtiğimiz 6 Nisan'da söz konusu İngiliz takımı Leeds United'in şimdiki başkanı bir açıklama yaptı. Her yıl, olayın yıl dönümlerinde sahaya kollarına siyah bant bağlayarak çıkıyorlarmış. Bu yıl da aynısını yapmışlar. Açıklamasında ise Türk adaletinin neden bu kadar geciktiğini sorguluyordu. Çünkü işlenen cinayetlerle ilgili olarak gözaltına alınan 20 kişiden 13'ü derhal serbest bırakıldı, geriye kalan 7 kişi ise çok küçük cezalar aldılar.

After 10 years, on April 6 of last year, the current chairman of Leeds United made a statement. He said they have been going onto the field with black bands on their arms on the anniversary of the event every year. And they did the same this year. In his statement, he was questioning why Turkish justice is taking so long. Because out of the 20 individuals detained in relation to the murders, 13 were immediately released, and the remaining 7 received only minor penalties.

MEDYANIN HRANT DİNK'İ
HEDEF HALİNE GETİRMESİ

HOW DID THE MEDIA MAKE
HRANT DINK A TARGET

KEMAL GÖKTAŞ

Çeviri/Translation: Suzan Bölme

LEXICON Konferans Çevirmenleri

LEXICON Conference Interpreters

Nefret söylemi açısından Türkiye'nin son yıllarda yaşadığı en çarpıcı örneklerden biri kuşkusuz Hrant Dink cinayeti oldu. 2007 yılında işlenen bu cinayet, öncesindeki Rahip Santoro cinayeti ve sonrasındaki Malatya Zirve Yayınevi katliamı ile bir planın parçası olduğunu bize hissettirecek şekilde işlendi. Nitekim daha sonra bulunan bazı belgelerde de nasıl bir planın ve operasyonun parçası olduğuna dair güçlü işaretler gördük.

Hrant Dink, 1915'te yaşanan Ermeni soykırımından sonra, Türkiye'de kamusal alanda sözünü söyleyebilen ve bir duruşu net biçimde sergileyebilen en önemli Ermeni aydın olarak öne çıkmıştı. Yayınladığı *Agos Gazetesi*, solcu ve muhalif kimliğiyle sadece cemaate yayın yapan bir yayın organı değil, aynı zamanda Türkiye'deki toplumsal muhalefet ile de ilişkiler içerisinde olan ve önemli katkılar sunan, bu alanda yeni bir yayıncılık anlayışı geliştiren bir gazete olarak dikkat çekiyordu. Hrant Dink de bu kimliği ile etkili olmaya başlamıştı.

Hrant Dink'in bu kimliği 2004 yılına kadar toplumda yalnızca belli kesimler tarafından tanınıyor, biliniyordu. Yaygın medyanın gündemine girmesi ve kamuoyunda tanınması ise 2004 yılında yayınladığı bir haberle gerçekleşti. Hrant Dink, söz konusu haberde Sabiha Gökçen'in Ermeni olduğunu ve yetimhaneden Atatürk tarafından alınarak evlat edinildiğini ve büyütüldüğünü öne sürüyordu.¹ Bu haber zaman geçtikçe daha da önemli olmaya başladı. Örneğin dönemin TTK (Türk Tarih Kurumu) Başkanı Yusuf Halaçoğlu da benzer bir iddiayı, ırkçı bir yargı ile gündeme getirdi. Halaçoğlu, "Siz Kürt ve Alevi diyebiliyorsunuz, ama bunların çoğu maalesef Ermeni dönmesidir" diyerek, ırkçı bir perspektiften aslında 1915'ten sonra bu topraklarda Ermenilerin kimliklerinden ve dinlerinden dönmek zorunda bırakıldıkları ve zorla asimile edildikleri gerçeğini işaret ediyordu.²

¹ "Sabiha Hatun'un sırrı", *Agos*, 6 Şubat 2004

² Halaçoğlu, Ağustos 2007'de Kayseri'de düzenlenen bir konferansta Türkiye'deki Kürtlerin aslında Türkmen olduklarını, Kürt Alevilerin ise tehirden kurtulmak için din değiştirmiş gibi görünen Ermeniler olduğunu öne sürdü. Hemen her kesimden gelen tepkilerin ardından bir basın toplantısı düzenleyen Halaçoğlu bu defa da tespitlerinin

There is no doubt that the Hrant Dink murder was one of the most striking examples we have seen in Turkey in terms of hate speech. This murder, committed in 2007, was systematic enough to make us all feel that it was a part of a bigger plan, with the murder of Father Santoro preceding it and the massacre of Zirve Publishing House in Malatya following it. Likewise, in some documents unearthed afterwards, we saw strong indicators of how it was indeed a part of a plan and operation.

Hrant Dink had come to fore as the most prominent Armenian intellectual capable of demonstrating a clear position and speaking his mind in Turkey's public domain following the Armenian genocide of 1915. *Agos*, his newspaper, was not only for his community with its leftist and oppositional identity, but also drew attentions as a newspapers contributing and with connections to the social opposition in Turkey, introducing a new concept to the publishing sector. And Hrant Dink had already started to be an influential figure with this identity.

Until 2004, this identity of Hrant Dink was known and recognized only by some specific parts of the society. His appearance in the popular media and hence his introduction to the general public happened with a news story he published in 2004. In that news story, Hrant Dink was claiming that Sabiha Gökçen was an Armenian, and was taken from an orphanage by Atatürk and later adopted and raised by him.¹ In time, this news article started to draw more attention. For example, the then President of TTK (Turkish Historical Society) Yusuf Halaçoğlu brought a similar claim on the agenda, but with a racist judgement. Halaçoğlu said, "You are able to say Kurdish or Alevi, alas most of them are Armenian converts", and from a racist perspective pointed at the fact that after 1915 the Armenians living on these lands were forced to abandon their identities and religions, and that they were forcibly assimilated.²

¹ "Sabiha Hatun'un sırrı", *Agos*, February 6, 2004

² Halaçoğlu, at a Conference in Kayseri in August 2007, claimed that the Kurds in Turkey were in fact Turkmens, and that Kurdish Alevi were in fact Armenians giving the appearance of apostates in order to be saved from deportation. Holding

Hrant Dink, 1915'te yaşanan Ermeni soykırımından sonra, Türkiye'de kamusal alanda sözünü söyleyebilen ve bir duruşu net biçimde sergileyebilen en önemli Ermeni aydın olarak öne çıkmıştı. Yayınladığı *Agos Gazetesi*, solcu ve muhalif kimliğiyle sadece cemaate yayın yapan bir yayın organı değil, aynı zamanda Türkiye'deki toplumsal muhalefet ile de ilişkiler içerisinde olan ve önemli katkılar sunan, bu alanda yeni bir yayıncılık anlayışı geliştiren bir gazete olarak dikkat çekiyordu. Hrant Dink de bu kimliği ile etkili olmaya başlamıştı.

Hrant Dink had come to fore as the most prominent Armenian intellectual capable of demonstrating a clear position and speaking his mind in Turkey's public domain following the Armenian genocide of 1915. *Agos*, his newspaper, was not only for his community with its leftist and oppositional identity, but also drew attentions as a newspapers contributing and with connections to the social opposition in Turkey, introducing a new concept to the publishing sector. And Hrant Dink had already started to be an influential figure with this identity.

Sabiha Gökçen'in Ermeni olduğuna ilişkin bu haber, Agos'ta yayınlanmasından yaklaşık yaklaşık 15 gün sonra Hürriyet Gazetesi'nde manşet olarak verilmesiyle büyük bir tartışma başladı. Hrant Dink cinayetinin ardından ortaya atılan görüşlerden biri de, onun hedef haline getirilmesi sürecinin Sabiha Gökçen haberinin verilmesiyle başladığı şeklindeydi.

This news that Sabiha Gökçen was an Armenian started a huge debate after it appeared in the headline in the newspaper "Hürriyet" approximately 15 days after its first appearance in Agos. One of the opinions voiced after the Hrant Dink murder was that the process which made him a target had started with the way the Sabiha Gökçen story was covered.

Sabiha Gökçen'in başına gelenler de benzer bir duruma gönderme yapıyordu. Bu aslında çok sarsıcıydı, çünkü Sabiha Gökçen 1920'lerden itibaren oluşturulmaya çalışılan toplum modelinde önemli bir figürdü. Bir kere ilk Türk kadın pilottu. Dolayısıyla rejimin oluşturmaya çalıştığı toplum ve kişi modelinde ayrıcalıklı bir yeri vardı; çünkü aynı zamanda savaşçıydı. Dersim İsyanı'nda bomba yağdıran uçakları kullananlardan biri de oydu.

Sabiha Gökçen'in Ermeni olduğuna ilişkin bu haber, Agos'ta yayınlanmasından yaklaşık yaklaşık 15 gün sonra Hürriyet Gazetesi'nde manşet olarak verilmesiyle büyük bir tartışma başladı. Hrant Dink cinayetinin ardından ortaya atılan görüşlerden biri de, onun hedef haline getirilmesi sürecinin Sabiha Gökçen haberinin verilmesiyle başladığı şeklindeydi. Elbette bu görüşe katılmayanlar da mevcut.

Bence Sabiha Gökçen haberinin verilisinde herhangi bir sorun yoktu. Hatta Agos'ta yayınlanan bir haberin Hürriyet'te yayınlanarak kamusal tartışmaya daha geniş bir şekilde açılmasının da anlamlı olduğunu düşünüyorum. Nitekim Hürriyet'te yayınlanan ve Ersin Kalkan imzalı bu haber gayet objektif ve yerinde kaleme alınmıştı. Yazılı belgelere yer verilmiş, Hrant Dink'ten görüş alınmış, ayrıca haber bir "iddia" olarak kamuoyuna sunulmuştu.³

Hrant Dink'in hedef haline gelmesi sürecini başlatan olay ise bu haberin yayınlanmasından bir gün sonra gerçekleşti. Genelkurmay Başkanlığı, Sabiha Gökçen haberi ile ilgili olarak çok sert bir açıklama yaptı. Açıklamada bu tür haberlerin "ülkemize, milletimize zararlı olduğu", "milli bütünlüğe ve toplumsal barışa katkısı olmayan bir yaklaşım"ı temsil ettikleri öne sürülüyordu. Ayrıca açıklamada "son zamanlarda basında Türk milliyetçiliğine aykırı yayınlar yapıldığı"na ve bunlara karşı "dikkatli

yanlış olmadığını ortaya koyabilmek için elinde o dönem din değiştirmiş Ermeni ailelerin listesi olduğunu ancak bu listeyi herhangi bir kurumla paylaşmayacağını kaydetti."

TTK Başkanı Halaçoğlu: Dönme Ermenilerin listesi var", 22 Ağustos 2007, Radikal

³ "Sabiha Gökçen mi Hatun Sebilciyan mı", Hürriyet, 21 Şubat 2004. Haberi yapan Ersin Kalkan, Agos Gazetesi'nin 29 Ocak 2010 tarihli sayısında yayınlanan söyleşisinde Hrant Dink cinayetinde Hürriyet Gazetesi'nin sorumluluğunun büyük olduğunu ifade ettiği için gazeteden atıldı.

The events taking place in Sabiha Gökçen's life were making references to a similar situation. Actually this was very traumatic, since Sabiha Gökçen was a significant figure in the society model endeavoured to be established since 1920s. First of all, she was the first Turkish female pilot. Hence, she had a privileged place in the model society and individual which the regime was trying to create; and because she was also a combatant. She was one of the pilots showering bombs during the Dersim Rebellion.

This news that Sabiha Gökçen was an Armenian started a huge debate after it appeared in the headline in the newspaper "Hürriyet" approximately 15 days after its first appearance in Agos. One of the opinions voiced after the Hrant Dink murder was that the process which made him a target had started with the way the Sabiha Gökçen story was covered. Of course there are also those who do not agree with this view.

In my opinion, there were no problems with the way the Sabiha Gökçen story was covered. I even think that the publication of a story from Agos in Hürriyet, which opened it to a larger public debate, is also meaningful. As such, this news piece published in Hürriyet with the signature of Ersin Kalkan was highly objective and proper. Written documents were included as references, Hrant Dink's views were asked and included, and the news was presented to the public as a "claim".³

The event that triggered the process of Hrant Dink's becoming a target took place a few days after the appearance of the news story. The Turkish General Staff made a very caustic statement regarding the Sabiha Gökçen news. In the statement, it was claimed that such news stories were "harmful to our country and

---

a press conference following huge reactions from almost all segments of the society, this time Halaçoğlu said that he had a list of Armenian families who had changed their religions in that period, which would prove that his statements were not untrue, yet that he would not share this list with any authority." TTK Başkanı Halaçoğlu: Dönme Ermenilerin listesi var", August 22, 2007, Radikal

³ "Sabiha Gökçen mi Hatun Sebilciyan mı", Hürriyet, February 21, 2004. Penned by Ersin Kalkan, who was fired from the paper for stating, in an interview published in Agos on January 29, 2010, that the newspaper "Hürriyet" bears a great responsibility in the Hrant Dink murder.

olunması gerektiği”ne de değiniliyordu.⁴

Genelkurmay Başkanlığı'nın açıklaması yetki ve görev sınırlarını aşiyor, dahası basına açık müdahale niteliği taşıyordu. İşte asıl olarak Hrant Dink'in hedef haline getirilmesi sürecini başlatan da bu açıklamaydı. Çünkü sonraki günlerde gazetelerin haberle birlikte başlayan tartışma süreci etrafındaki tavrı bu açıklamanın gölgesinde şekillendi. Bu açıklama kısmen eleştirilse de, Sabiha Gökçen'in Ermeni olup olmadığına dair tartışma, konuya ilişkin tarihsel araştırmalar ve haberler yerine, doğru olsa bile bu bilginin hiçbir şekilde önemli olmadığı eksenine kaydırdı. Hatta Sabiha Gökçen'in Boşnak olduğu yazıldı.⁵ Bu haberdeki ima “Türk olmadığı ortada, ama Boşnak”tı.

4 Genelkurmay Başkanlığı Basın Açıklaması, tarih: 22 Şubat 2004, no: BA - 03 / 04. Basın açıklaması metni şöyledir: “21 Şubat 2004 günü, bir gazetede “Sabiha Gökçen'in 80 yıllık sırrı” başlığı ile bir iddia, haber olarak yayımlanmıştır. 2001 yılında kaybettiğimiz, Atatürk'ün manevi kızı Sabiha Gökçen, Atatürk'ün Türk Milletine bir armağanıdır. Kendisi Türk Silahlı Kuvvetlerinin ilk kadın savaş pilotu olarak, Türk Havaçılığının onursal bir ismidir. Sabiha Gökçen aynı zamanda Atatürk'ün Türk Kadınının Türk toplumu içinde bulunmasını istediği yeri gösteren değerli ve akılcı bir semboldür. Böyle bir sembolü, amacı ne olursa olsun, tartışmaya açmak, milli bütünlüğe ve toplumsal barışa katkısı olmayan bir yaklaşımdır. Yüce Atatürk, Türk Milletini “Türkiye Cumhuriyetini kuran Türkiye Halkına, Türk Milleti denir” şeklinde tanımlamıştır. Atatürk Milliyetçiliği görüldüğü gibi etnik ve dini temellere dayanmamaktadır. Anayasamızın 66 ncı maddesinde de Türk vatandaşlığı, “Türk Devletine vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkes Türk'tür” şeklinde ifade edilmektedir. Bir iddiayı, milli duyguyu ve değerleri de kötüye kullanarak, bu şekilde yayımlamanın habercilik olarak nitelendirilmesini kabul etmek mümkün değildir. Burada asıl önemli olan husus, yapılan bu haber ile neyin amaçlandığıdır. Son zamanlarda, Türk Medyasının bir bölümünde, Atatürk Milliyetçiliğine ve ulus-devlet yapısına karşı sürdürülen haksız ve temelsiz eleştiriler yanında, Atatürk Milliyetçiliği yerini almak üzere sağlıklı olmayan ve tehlikeli düşüncelere, bilinçli veya bilinçsiz bir şekilde ve sorumsuzca yer verildiği kaygıyla izlenmektedir. Ulusal birlik ve beraberliğimizin en güçlü olması gereken bu dönemde, milli birlik ve beraberliğimize ve milli değerlerimize yönelik bu tip yayımların ne amaçla yapıldığı, Türk toplumunun büyük bir kesimince artık anlaşılmakta ve endişe ile izlenmektedir. Türk Milletinin birlik ve beraberliğine, layık olduğu toplumsal barışa, Atatürk'ün manevi varlığına ve düşünce sistemine, Türk Milletine yakışır sağduyuyu içerisinde sahip çıkmanın ve savunmanın, Türk Silahlı Kuvvetleri yanında, her Türk vatandaşına ve bütün kurumlarına düşen açık ve seçik bir görev olduğu ortadadır. Bu kapsamda Türk Medyasının Atatürk'ün manevi varlığına, düşünce sistemine, Türkiye Cumhuriyeti'nin temel ilke ve değerlerine, Türk Milletinin birlik ve beraberliğine, daha duyarlı olması ve yayımı ilkelerini bu düşünceler ışığında gözden geçirmesi de ulusça beklenmektedir.”

5 “Sabiha Gökçen Boşnak'tı”, *Hürriyet*, 22 Şubat 2004

nation”, and represented “an approach that has no contribution to national unity and societal peace.” The statement also said that “there recently are publications that are contrary to the Turkish nationalism in the press” and mentioned the “need to be cautious about them”.⁴

The statement of General Staff was way over their mandate and duty limits and was in the nature of a direct intervention on the press. And this statement was in effect the trigger that started the process of making Hrant Dink into a target, because in the following days the attitudes of newspapers in the debate that had started with the news story were shaped

4 Press Release from the Turkish General Staff, dated February 22, 2004, no: BA - 03 / 04. The text of the press release is as follows: “On February 21, 2004, in a newspaper, a claim was published as news, under the title “Sabiha Gökçen’s 80-year secret”. Sabiha Gökçen, whom we lost in 2001 and who was the adopted daughter of Atatürk, is Atatürk’s gift to the Turkish nation. As the first female military pilot of the Turkish Armed Forces, she is an honorary name in the Turkish Aviation. Sabiha Gökçen is also a valuable and rational symbol demonstrating the position envisioned for Turkish women by Atatürk in the Turkish society. Opening such a symbol to discussion, for whatever reason, is an approach that has no contribution to national unity and societal peace. Glorious Atatürk defined the Turkish Nation as “the people of Turkey who founded the Republic of Turkey are called the Turkish Nation”. As can be seen, Atatürk’s Nationalism is not based on ethnic or religious foundations. In Article 66 of our Constitution, Turkish Citizenship is defined as “Everyone bound to the Turkish state through the bond of citizenship is a Turk”. It is not possible to attribute the label of journalism to such manner of publishing a claim by abusing national feelings and values. What is of real importance here is the purpose behind this news reporting. Recently, in a portion of the Turkish media, it is observed with concern that in addition to unjust and unfounded criticisms against Atatürk’s Nationalism and nation-state structure, there is an intentional or unintentional yet ever irresponsible coverage of unhealthy and dangerous thoughts that are supposed to replace Atatürk’s Nationalism. In this period when our national unity and integrity must be at its strongest, a large portion of the Turkish society has come to understand and observes with concern the purpose behind such publications targeting our national unity, integrity and values. It is obvious that safeguarding and defending the unity and integrity of the Turkish Nation, the societal peace it deserves and the spiritual entity and thought system of Atatürk with the common sense befitting the Turkish Nation is clearly and explicitly a duty of not only the Turkish Armed Forces but also every Turkish citizen and institution. In this scope, it is expected by the whole nation that the Turkish Media will be more sensitive towards the spiritual entity and thought system of Atatürk, the fundamental tenets and values of the Republic of Turkey and the unity and integrity of the Turkish Nation, and revise its publishing and broadcasting principles in the light of these thoughts.”

Genelkurmay Başkanlığı'nın açıklaması yetki ve görev sınırlarını aşiyor, dahası basına açık müdahale niteliği taşıyordu. İşte asıl olarak Hrant Dink'in hedef haline getirilmesi sürecini başlatan da bu açıklamaydı.

The statement of General Staff was way over their mandate and duty limits and was in the nature of a direct intervention on the press. And this statement was in effect the trigger that started the process of making Hrant Dink into a target.

Hrant Dink, 25 Şubat 2004 günü İstanbul Valiliği'ne çağrılarak tehdit edildi. Çok sonraları, bu vakaya ilişkin savunmalar Başbakanlık Teftiş Kurulu raporlarına da girdi. Bu tehdidi yapan bürokratlar ve istihbaratçılar kurul müfettişleri tarafından sorgulanırlarken kendilerini, "Genelkurmay Başkanlığı da açıklama yapmıştı; hassas bir durum ortaya çıkmıştı" şeklinde savundular.

Hrant Dink was summoned to the Governor's Office of Istanbul on February 25, 2004 and there he was threatened. Much later, written defences regarding this event found their way into the reports of the Prime Ministry's Inspection Board. While the bureaucrats and intelligence officers issuing these threats were being interrogated by board inspectors, they defended themselves, saying "the Turkish General Staff had also made a similar statement; so we had a delicate situation in our hands."

Burada Ermeni algısına ilişkin tutumu görüyoruz. *Hürriyet Gazetesi*, Sabiha Gökçen haberini verdikten bir gün sonra, Genelkurmay Başkanlığı'ndan yapılan açıklamayla aynı gün, dolayısıyla bu açıklamadan habersiz olarak "Hayır Boşnak"tı sözünü sayfanın manşetine taşıdı. Sabiha Gökçen'in yakını ve arkadaşı olan tarihçi Pars Tuğlacı'nın, onun Ermeni asıllı olduğuna dair açıklaması aynı sayfada küçücük bir sütunda yayınlandı. *Hürriyet*, hemen ertesi gün verdiği haberi dengeleme kaygısı ile hareket etmeye başlamıştı bile.

Genelkurmay Başkanlığı'nın yaptığı açıklamanın ardından Hrant Dink açısından bir başka önemli olay daha gerçekleşti. Hrant Dink, 25 Şubat 2004 günü İstanbul Valiliği'ne çağrılarak tehdit edildi. Çok sonraları, bu vakaya ilişkin savunmalar Başbakanlık Teftiş Kurulu raporlarına da girdi. Bu tehdidi yapan bürokratlar ve istihbaratçılar kurul müfettişleri tarafından sorgulanırlarken kendilerini, "Genelkurmay Başkanlığı da açıklama yapmıştı; hassas bir durum ortaya çıkmıştı" şeklinde savundular.

Genelkurmay'ın bu açıklamasından hemen sonra Hrant Dink'e ilişkin çeşitli yazılar ve yorumlar birbiri ardına gelmeye başladı. Burada basın, "saygın" olarak bilinen bazı isimlerinin çok önemli ve bu süreci ilerleten açıklamaları olduğunu görüyoruz. İlhan Selçuk doğrudan Hrant Dink'e ilişkin bir yazı yazmadı ama bu haberin, yani Sabiha Gökçen haberinin altında "emperyalizmin halkların birbirine karşı düşmanlaştırılması hedefi" olduğunu iddia etti.⁶ Selçuk, yazılarında şöyle bir dil kullandı: "Ermenilerin ortalıkta bırakıp kaçtıkları çocuklardan sayılıyor Sabiha Gökçen." Soykırımı uğramış bir halkın geride bırakmak zorunda kaldığı, belki de annesi-babası ölmüş çocuklar için kullandığı dil buydu. Böylesi bir trajediyi aşağılayıcı bir dil kullanarak anmayı tercih etti.

Bu konuda bizi şaşırtmayan isimlerden biri de Emin Çölaşan'dı. "Ermeni imiş" diye hemen söze girdi⁷ ve Sabiha Gökçen'e "Ermeni" demenin ona iftira atmak olduğunu iddia etti. Hasan Pulur, Genelkurmay'ın açıklamasından

6 İlhan Selçuk, "İşimiz Zor...", *Cumhuriyet*, 24 Şubat 2004
7 Emin Çölaşan, "Ermeni imiş!", *Hürriyet*, 23 Şubat 2004

in the shadow of this press release. Although the press release was partially criticized, the debate on whether Sabiha Gökçen was Armenian or not was shifted to an axis which, instead of offering historical research or news regarding the subject, highlighted that even if that piece of information was true, it was in no way significant. It was even written that Sabiha Gökçen was Bosnian.⁵ The implication here was that "It is obvious she was not Turkish, but she was Bosnian".

Here we see the attitude regarding the Armenian perception. *Hürriyet Gazetesi*, after covering the Sabiha Gökçen news, on the same day of the General Staff's press release, hence ignorant of such a press release, had carried this new piece of information to its headlines with the words "No, she was Bosnian". A statement by Pars Tuğlacı, who was a friend and relative of Sabiha Gökçen, to the effect that she was of Armenian origin, was published on the same page in a tiny column. *Hürriyet* had already started to act with a concern about balancing the news it had delivered the day before.

After the press release by the Turkish General Staff, another important event took place for Hrant Dink. Hrant Dink was summoned to the Governor's Office of Istanbul on February 25, 2004 and there he was threatened. Much later, written defences regarding this event found their way into the reports of the Prime Ministry's Inspection Board. While the bureaucrats and intelligence officers issuing these threats were being interrogated by board inspectors, they defended themselves, saying "the Turkish General Staff had also made a similar statement; so we had a delicate situation in our hands."

Immediately after this press release by the General Staff, various articles and commentaries started to appear on Hrant Dink. Here we see that some prominent names from the press who are known as "reputable" made some statements that furthered the process. İlhan Selçuk did not directly write about Hrant Dink, but claimed that under the Sabiha Gökçen news "lay the imperialist goal of 'enemizing' the

5 "Sabiha Gökçen Boşnak'tı", *Hürriyet*, February 22, 2004

üç gün sonra ilginç bir yazı yazdı. Yazı doğrudan doğruya Hrant Dink'in kişiliğini ve görüşlerini hedef alıyordu. Hrant Dink'ten bir kısmını tahrif ettiği alıntılar yaparak ırkçı ve azınlık düşmanı bir üslupla seslendi okura ve yine Hrant Dink'e.⁸ Hrant Dink'ten "Türkçe'yi iyi bildiği anlaşılan" diye söz ederek onun Türkiyeli kimliğini yok sayıyor, Malatyalı ve Türkiyeli olan Hrant Dink'i bir yabancıymış, bu topraklardan olmayan biriymiş gibi sunuyordu.

Takip eden günlerde Çölaşan, Hrant Dink ile ilgili ardı ardına birkaç yazı yazdı ve onu "iç düşman" kategorisine sokan tanımlar kullandı. Bir yazısında çeşitli örnekler verdi: "Şeriat özlemi olanlar, Türkiye'nin bölünmesini isteyenler, Abdullah Öcalan'a özgürlük isteyenler" ve ardından da "Sabiha Gökçen'e Ermeni diyen" biri. Kim? Hrant Dink.⁹ Ona göre, Hrant Dink de "iç düşman" kategorisinde yer alıyordu.

Deniz Som'un da önemli bir yeri var Hrant Dink'in hedef haline getirilmesi sürecinde. Daha o günlerde Deniz Som, Hrant Dink'in daha sonra 301. maddeden mahkum olmasına neden olan o meşhur yazısını sütunlarına aldı ve yazıyı gerçekten bir parantezle de tahrif ederek Hrant Dink'i "faşist", hatta "Adolf Hitler'in bile ilerisinde bir faşist" olmakla suçladı.¹⁰ Som, Hürşit Tolon'un Sabiha Gökçen haberi üzerine yaptığı bir açıklamada kullandığı "içimizdeki hainler" ibaresine de gönderme yapıyor ve Hrant Dink'i onlardan biri olarak ilan ediyordu.

Egemen medyada, Sabiha Gökçen haberinden hemen sonra, on günlük bir süre içerisinde yayınlanan bu türden yazılar, Hrant Dink'in hedef haline getirilme sürecinin hemen başında bu türden bir işlev gördüler. Sabiha Gökçen haberi yayımlandıktan sonra sistemli bir çalışma yapıldığını biliyoruz. Çünkü hemen Hrant Dink'in geçmiş yazılarına dönüldü ve bir suç unsuru, suçlama konusu yapılabilecek bir yazı arandı. Nitekim, 301. maddeden yargılanmasına neden olan yazıyla ilgili suç duyurusunda

nations".⁶ Selçuk used the following discourse in his articles: "Sabiha Gökçen is assumed as one of the children whom Armenians left alone when fleeing." This was the language he used to describe children who had to be left behind by a people facing genocide, and whose parents may have very well been dead. He had preferred using such a degrading language to commemorate such a tragedy.

Another name that did not surprise us in this matter was Emin Çölaşan. He jumped right in with the words "So she was Armenian, ha?"⁷ and claimed that calling Sabiha Gökçen "Armenian" was an insult to her. Hasan Pulur penned an interesting article three days after the General Staff's statement. Hrant Dink's personality and views were the direct targets of the article. He included quotes from Hrant Dink, some of which he distorted, and he spoke to his readers and also to Hrant Dink with a racist style reeking with hostility towards minorities.⁸ He spoke of Dink as "who is understood to know the Turkish language very well", thereby ignoring his Turkish identity, and presented Hrant Dink, a citizen of Turkey originating from the Turkish province of Malatya, as a foreigner, as an outlander.

In the ensuing days, Çölaşan wrote repeatedly about Hrant Dink and used definitions that categorized him as the "enemy inside". In one of his articles, he even gave some examples: "those longing for Sharia, those wanting to see Turkey separated, those asking for freedom for Abdullah Öcalan" and then "that one who calls Sabiha Gökçen Armenian". Who? Hrant Dink.⁹ In his opinion, Hrant Dink was the "enemy inside".

Deniz Som also has a significant place in the process of turning Hrant Dink into a target. As early as in those days, Deniz Som included in his column that well-known article that caused Hrant Dink to be convicted based on Constitutional Article 301, and with one parenthesis he truly distorted the article,

Bizi şaşırtmayan isimlerden biri de Emin Çölaşan"dı. "Ermeni imiş" diye hemen söze girdi ve Sabiha Gökçen'e "Ermeni" demenin ona iftira atmak olduğunu iddia etti. Hasan Pulur, Genelkurmay'ın açıklamasından üç gün sonra ilginç bir yazı yazdı. Yazı doğrudan doğruya Hrant Dink'in kişiliğini ve görüşlerini hedef alıyordu.

Another name that did not surprise us in this matter was Emin Çölaşan. He jumped right in with the words "So she was Armenian, ha?" and claimed that calling Sabiha Gökçen "Armenian" was an insult to her. Hasan Pulur penned an interesting article three days after the General Staff's statement. Hrant Dink's personality and views were the direct targets of the article.

8 Hasan Pulur, "Sabiha Gökçen'in Ermeniliği nereden mi çıktı?", *Milliyet*, 25 Şubat 2004

9 Emin Çölaşan, "Ufak ufak, yavaş yavaş...", *Hürriyet*, 28 Şubat 2004

10 Deniz Som, "Sabiha Gökçen", *Cumhuriyet*, 24 Şubat 2004

6 İlhan Selçuk, "İşimiz Zor...", *Cumhuriyet*, February 24, 2004

7 Emin Çölaşan, "Ermeni imiş!", *Hürriyet*, February 23, 2004

8 Hasan Pulur, "Sabiha Gökçen'in Ermeniliği nereden mi çıktı?", *Milliyet*, February 25, 2004

9 Emin Çölaşan, "Ufak ufak, yavaş yavaş...", *Hürriyet*, February 28, 2004

Sabiha Gökçen haberi yayınlandıktan sonra sistemli bir çalışma yapıldığını biliyoruz. Çünkü hemen Hrant Dink'in geçmiş yazılarına dönüldü ve bir suç unsuru, suçlama konusu yapılabilecek bir yazı arandı. Nitekim, 301. maddeden yargılanmasına neden olan yazıyla ilgili suç duyurusunda bulunulmuştu.

bulunmuştu.” Bu suç duyurusuyla birlikte özellikle daha sonra Ergenekon ile ilişkisi çıkan bazı yazarların yazdığı *Önce Vatan Gazetesi*'nde, “Darwin'i haklı çıkararak ilkel numune; varlık olarak maymun genlerini taşıyan ruh; orangutan maymununun dahi tiksinti duyduğu Hrant Dink”, “Türklüğe hırslayan Hrant'ın kafasına dank edecek bir kanun olmalı” gibi ağır hakaretler içeren ifadeler kullanıldı.¹² Daha sonraları Ergenekon Davası'na ilişkin soruşturma dosyalarında, Orhan Kiverlioğlu'nun bu davanın en önemli şüphelilerinden Veli Küçük'e her yazısını gönderdiği, ondan feyiz aldığı ve ona “komutanım” diye hitap ettiği ortaya çıktı. Orhan Kiverlioğlu, Komünizm ile Mücadele Dernekleri'nin başkanı ve Doğru Yol Partisi milletvekilliği adayı olmuş bir kişi.

Egemen medyadaki dilden daha doğrudan ve daha aksiyoner, daha saldırgan bir dili ırkçı gazetelerde gördük. Örneğin *Yeni Çağ Gazetesi*'nden Arslan Tekin, Hrant Dink'in “aleni düşmanlığa meyil ettiğini” iddia etti.¹³ Bütün bunlar çok kısa bir sürede gelişti ve hemen ardından *Agos*'un önünde Ülkücüler ve İşçi Partililer gösteri düzenlediler. Bu gösteri esnasında, yine daha sonra Ergenekon Davası kapsamında gözaltına alınan, dönemin Ülkü Ocakları İstanbul İl Başkanı Levent Temiz “Hrant Dink bundan sonra bütün öfkemizin ve nefretimizin hedefidir, hedefimizdir” dedi.¹⁴ Bu gösteriye, bu tehlikeli saldırganlığa haber değeri atfedilmedi; eylem sadece *Yeni Çağ*'da övülerek yayınlandı ve *Gündem Gazetesi*'nde yer buldu. Diğer gazeteler bu saldırganlığı görmedi.

Hürriyet Gazetesi ve diğer gazetelerin en önemli sorumluluklarından biri de buydu: Çok açık bir ırkçı saldırıyı yok sayarak, görmezden gelerek ön açıcı bir rol oynamış oldular. Hrant Dink, hemen akabinde bu 301. maddeden yargılanmaya başladığında, adliyede ciddi

- 11 Hrant Dink'in, *Agos*'taki köşesinde, ilk bölümü 7 Kasım 2003'te yayımlanan “Ermeni Kimliği Üzerine” başlıklı yazı dizisinin 13 Şubat 2004'te yayınlanan sekizinci ve son kısmı hem davanın, hem de Hrant Dink'i hedef gösteren yazıların en önemli dayanağıydı.
- 12 Orhan Kiverlioğlu, “Hrant'ın hırslayışı”, *Önce Vatan Gazetesi*, 26 Şubat 2004
- 13 Arslan Tekin, “Türk'ün zehirli kanı ne demek oluyorsa”, *Yeni Çağ*, 25 Şubat 2004
- 14 Celal Başlangıç, “Hepiniz Hrant'ın sınız, aman öyle kalın!”, *Radikal Gazetesi*, 22 Ocak 2007.

blaming Hrant Dink for being a “fascist”, and even “a fascist way beyond Adolf Hitler”.¹⁰ Som also made references to the expression “traitors among us”, which was used by Hürşit Tolon in an article about the Sabiha Gökçen news, and declared Hrant Dink as one of those traitors.

Articles of this kind appearing in the popular media within a 10-day period following the Sabiha Gökçen news served their purpose from the beginning of the process of making Hrant Dink into a target. We know that there was a systematic effort after the Sabiha Gökçen news was published, because they immediately turned to earlier articles of Hrant Dink, seeking for some writing that may constitute an element of crime or a reason for blaming. As such, a criminal complaint was filed with regard to the article that caused Dink to be convicted on basis of Article 301 of Constitution.¹¹ With this criminal complaint, expressions including heavy insults such as “Hrant Dink, the primitive sample justifying Darwin”, “the soul that carries monkey genes as an entity”, “who disgusts even orangutans”, “there must be a law that will dawn on Hrant Dink, who snarls at being a Turk” in the newspaper *Önce Vatan*, where some writers/journalists whose ties with Ergenekon were later revealed wrote.¹² Afterwards, in the investigation files of the Ergenekon Case, it was revealed that Orhan Kiverlioğlu had sent all his articles to Veli Küçük, one of the major suspects of the case, had sought enlightenment from him and called him “my commander”. Orhan Kiverlioğlu was the chairman of Anticommunism Associations and a candidate for parliamentary representative from the True Path Party (DYP).

In racist papers, we saw a language more direct, more actionist and more aggressive than the language used in the mainstream media. For example, Arslan Tekin from the newspaper *Yeni*

There was a systematic effort after the Sabiha Gökçen news was published, because they immediately turned to earlier articles of Hrant Dink, seeking for some writing that may constitute an element of crime or a reason for blaming. As such, a criminal complaint was filed with regard to the article that caused Dink to be convicted on basis of Article 301 of Constitution.

- 10 Deniz Som, “Sabiha Gökçen”, *Cumhuriyet*, February 24, 2004
- 11 The eighth and final part of the series penned by Hrant Dink in his column in *Agos* and the first part of which was published on November 7, 2003, titled “Ermeni Kimliği Üzerine” (On the Armenian Identity), published on February 13, 2004 was the most important reason for both the suit filed against him and the articles targeting him.
- 12 Orhan Kiverlioğlu, “Hrant'ın hırslayışı”, *Önce Vatan Gazetesi*, February 26, 2004

saldırlara ve hakaretlere uğradı. Gazetelerin bu saldırılar ve hakaretler karşısındaki tavrı da ilginçti. Gazetelere göre bir saldırı değil, “iki taraf arasında çıkan bir kavga” söz konusuydu. İlgili haberler “Arbede dava erteletti”¹⁵, “Hrant Dink’e hain tepkisi”¹⁶ gibi başlıklarla bu haberler verildi.

Bütün bu sürecin sonunda Hrant Dink 301 maddeden 6 ay hapse mahkûm edildiğinde, mahkemenin kaleme aldığı gerekçeli karar Türk hukuk tarihinin en müstesna belgelerinden biri olarak tarihe geçti. O gerekçe metninde çok yüksek düzeyde ırkçılık vardı ve Hrant Dink’in, sadece ve sadece Ermeni olduğu için cezalandırıldığı neredeyse açıkça ifade ediliyordu. Bu metin de basın tarafından Hrant Dink’in “Türklüğe hakaret eden bir Ermeni” olarak sunulmasında araçsallaştırıldı. Gerekçeli karar 30 Kasım 2005 tarihli *Hürriyet Gazetesi*’nde “Ata’nın sözlerini çarpıttı”, *Yeni Şafak*’ta “Kan deyince akla ecdat kanı gelir”, *Milliyet*’te gerekçeli karardan direkt bir alıntıyla “Bu toprakların her karesi kanla sulandı, *Zaman*’da “Dink Atatürk’ün sözlerini çarpıtıp Türkler’i aşağıladı” başlıklarıyla yayınlandı.

Mahkûmiyet kararı basında, Hrant Dink’in Türklüğü aşağılayan bir Ermeni olarak damgalamasının bir işareti olarak yansıtıldı. Melih Aşık aynı gün ilginç bir yazı yayınladı. Diyordu ki, “Hrant Kardeş, sen haksız bir mahkeme kararına haklı olarak üzüldün. Peki, 70 milyonluk bir ulusu herhangi bir yargı kararı olmadan kendisinden önce yaşanmış olaylardan dolayı soykırım suçlusunu ilan ederken bunda da bir haksızlık görüyor musun, görmüyor musun?”¹⁷ Hiç ilgisi olmayan iki konuyu karşılaştıran Aşık’a göre Dink’e verilen ceza, Türkiye’ye yöneltilen soykırım suçlamalarına karşı bir yanıtı.

Hrant Dink bu karardan çok önce Anka Ajansı’na bir demeçte, “en çok Türk düşmanı demelerine üzüldüm” demişti.¹⁸ Oysa bu güncel ve önemli açıklama ise çok az gazetede kendisine yer buldu. Bütün bu yayınların ve yaratılan

Çağ claimed that Hrant Dink “tended towards open hostility”.¹³ All these developments took place in a very short span of time, and right after them Idealists and Labour Party (İP) members organized a demonstration outside Agos. During this demonstration, Levent Temiz, the then Provincial Chairman of Istanbul Ülkü Ocakları (Forges of Ideal), who was also later taken into custody under the Ergenekon Case, said “Hrant Dink is from now on the target of all our anger and hatred; he is our target”.¹⁴ This demonstration, this dangerous violence was not attributed a news value; the news of the event was only covered in *Gündem* and *Yeni Çağ*, yet with much praise. The other papers did not see this aggression.

This was one of the biggest responsibilities laid at the door of *Hürriyet* and other newspapers: They totally ignored a very overt racist attack, thereby playing a path-paving role. When Hrant Dink’s trial re. Article 301 started right after this demonstration, he became the subject of serious attacks and grave insults at the courthouse. The attitude of newspapers in the face of these attacks and defamations was also interesting. According to the papers, there was no attack, “only a quarrel between two parties”. The related news were conveyed under titles such as “Brawl defers case”¹⁵, “traitor reaction to Hrant Dink”¹⁶ etc.

At the end of this lengthy process, when Hrant Dink was sentenced to 6 months of prison for violating Article 301, the reasoned decision penned by the court entered the pages of history as one of the most extraordinary documents of the history of Turkish Law. The decision’s text incorporated a high level of racism and it was virtually declared openly that Hrant Dink was being punished for the sole reason of being an Armenian. This text was also turned into and used as a tool in presenting Hrant Dink “as an Armenian defaming beign a Turk” by the press. The reasoned decision was

Hürriyet Gazetesi ve diğer gazetelerin en önemli sorumluluklarından biri de buydu: Çok açık bir ırkçı saldırıyı yok sayarak, görmezden gelerek ön açıcı bir rol oynamış oldular.

This was one of the biggest responsibilities laid at the door of *Hürriyet* and other newspapers: They totally ignored a very overt racist attack, thereby playing a path-paving role.

¹⁵ *Sabah*, 17 Mayıs 2004

¹⁶ *Zaman*, 17 Mayıs 2004

¹⁷ Melih Aşık, “Hrant Dink’e soru”, *Milliyet*, 30 Kasım 2005

¹⁸ Hrant Dink, “En çok ‘Türk düşmanı’ demelerine üzüldüm”, Anka Haber Ajansı Bülteni, 6 Mart 2004

¹³ Arslan Tekin, “‘Türk’ün zehirli kanı’ ne demek oluyor!”, *Yeni Çağ*, February 25, 2004

¹⁴ Celal Başlangıç, “Hepiniz Hrant’sınız, aman öyle kalın!”, *Radikal Gazetesi*, January 22, 2007.

¹⁵ *Sabah*, May 17, 2004

¹⁶ *Zaman*, May 17, 2004

301. maddeden yargılanması devam ederken Hrant Dink'in her açıklaması, her sözü yeni saldırılara vesile oldu.

atmosferin yargı üzerinde, yani 301. maddede yargılandığı davadaki hakimler üzerindeki etkisini de Hrant Dink öldürüldükten sonra Erdal Şafak bir yazısında şöyle ortaya koydu: "Hrant Dink davalarına bakan yargıçlardan biriyle tesadüfen bir araya geldik. Dink'in mahkûm olursam Türkiye'yi terk ederim sözünü hatırlattık. Yargıç bıyık altından güldü ve başımızı döndüren bir yanıt verdi: Ya sevecek ya terk edecek; başka seçeneği yok."

301. maddeden yargılanması devam ederken Hrant Dink'in her açıklaması, her sözü yeni saldırılara vesile oldu. 9 Ekim 2004 tarihinde, Hrant Dink'in, Avrupa Birliği sürecinde Türkiye'de yapılan reformları övdüğü "Hoş gidişler ola..." başlıklı yazısı *Yeni Çağ Gazetesi* tarafından tamamen çarpıtılarak "Ermeni'ye Bak" başlığıyla manşete çekildi. Hrant Dink gene hedef gösteriliyordu. Bunun üzerine Hrant Dink, gazeteyi Basın Konseyi'ne şikayet etti. Ne hikmetse Basın Konseyi, açıkça ırkçılık yapılan, birini hedef gösteren bu habere ilişkin olarak *Yeni Çağ Gazetesi*'ne "uyarma" cezası verdi. Ne var ki bu ceza bile "oy çokluğuyla" karara bağlanabilmişti. Bu çalışmayı yaparken Basın Konseyi'ne başvurarak kimlerin, hangi oyları kullandıklarını öğrenmeye çalıştım, ancak görüşmelerin gizli olduğu ve bu bilginin paylaşılamayacağı söylendi.

Hrant Dink ile ilgili tartışmalar devam ederken basının oluşturduğu algının yalnızca ulusalcı ve aşırı milliyetçi, ırkçı gazetelerin ürünü olduğu ve onun bu türden medya aracılığıyla hedef haline getirildiği söylenir. Ne var ki, bulgularımız "İslamcı" diye tabir edilen gazetelerin de bu süreçte katkısı olduğunu gösteriyor. Örneğin, Hrant Dink'in Antalya'da yaptığı bir konuşmada, İstiklal Marşı'ndaki "Kahraman ırkıma bir gül" mısrasını eleştirmesine ve bunun bütünleştirici bir marş olmadığı, bunun yerine "çalışkan halkım" gibi bir ifade kullanılmasının daha tercih edilir olduğu yolundaki sözlerine¹⁹ tepki olarak Ekrem Dumanlı, *Zaman*'da "Hrant'ın görmediği" başlıklı bir yazı yayınladı. Son derece iğneleyici bir dil kullandığı bu yazısında Dumanlı, "Kışkırtıcı söylemler olmasa

¹⁹ Kenan Baş, "Agos yazarı Hrant Dink'e göre İstiklal Marşı bölücü", *Zaman-Cihan Haber Ajansı*, 18 Şubat 2006.

published on November 30, 2005 in newspapers with the following headlines: in *Hürriyet*, "He twisted Atatürk's words"; in *Yeni Şafak*, "the blood of our ancestors is what comes to mind when we say Blood"; in *Milliyet*, with a direct citation from the reasoned decision, "Every inch of these lands have been drenched in blood"; and in *Zaman*, with the headline "Dink twisted Atatürk's words and degraded Turks".

The decision to convict was reflected in the press as a sign of the stigmatization of Hrant Dink as an Armenian degrading being a Turk. Melih Aşık published an interesting article on the same day. He said, "Brother Hrant, you are rightfully saddened because of an unjust court decision. Yet, do you or do you not see an injustice in declaring a nation of 70 million guilty of genocide for events taking place before the existence of that nation, without any court decisions to back it?"¹⁷ According to Aşık, who compared two totally unrelated and irrelevant matters, the punishment ruled against Dink was a response to the accusations of genocide directed to Turkey.

It was long before that decision that Hrant Dink had stated, in an interview he gave to Anka Ajansı, that what saddened him most "was being called an enemy of Turks, a turcophobe".¹⁸ Yet this very current and very important announcement appeared only in a handful of newspapers. The influence of all these publications and this intentionally created atmosphere on the judiciary, that is, on the judges administering the case where Dink was being tried for violating Article 301, was highlighted by Erdal Şafak, in one of his articles after Hrant Dink's murder: "I coincidentally met one of the judges administering the Hrant Dink cases. We reminded him Dink's statement that he would leave Turkey if he was to be convicted. The judge, with his tongue in cheek, gave a reply that had us standing there aghast: he will either love or leave; he has no other choice."

While all these events were unfolding, and while his trial for violating Article 301 was

¹⁷ Melih Aşık, "Hrant Dink'e soru", *Milliyet*, November 30, 2005

¹⁸ Hrant Dink, "En çok 'Türk düşmanı' demelerine üzüldüm", Anka Haber Ajansı Bülteni, March 6, 2004

While all these events were unfolding, and while his trial for violating Article 301 was still underway, every statement, every word from Hrant Dink gave rise to new attacks.

milliyetçilik kafatasçılığa doğru kayar mı hiç? Aşırı milliyetçilik asıl gücünü milliyetçiliğin yükselmesinden endişe duyan kişilerin tahrikinden alıyor olmasın?”²⁰

Toplumsal hak talep eden kesimlerin isteklerinin, “karşı tarafı tahrik ettikleri, kışkırttıkları” suçlamasıyla bastırılması Türkiye’de sıkça rastlanan bir olgu. Hrant Dink’in söylemi de böylesi bir itiraz ile karşılaştı. Yargılanma süreci boyunca yapılan pek çok haberde bu söylemin çeşitli versiyonlarıyla doluydu. Örneğin Faruk Mangırcı, *Star Gazetesi*’nde yayınlanan bir yazısında “Ermeni asıllı gazeteci Hrant Dink, Türklük’e alenen hakareten yargılanıyor. Atatürk’ün muhtaç olduğunuz kudret damarlarındaki asil kanda mevcuttur sözünün Türk düşmanlarına hatırlatılması yeterlidir sanırım. Her ne kadar ırkçı bir yaklaşım olsa da tek çözüm bu yaklaşım olsa gerek” demişti.²¹

Tabii basındaki bu yayınlar ırkçı İnternet sitelerine adeta katmerlenerek yansıdı. Hrant Dink’in katledilmesinden tam bir yıl önce, bir web sitesinde şu cümlelerin yer aldığı bir yazı yayımlandı: “Hırlayan köpek Hrant Dink, Türk’ün vatanında kâfir mahkemeleri kurulduğu için, bu Siyonist mahkemelere tokat için iki köpeğin (burada Orhan Pamuk kastediliyor) katli acilen vaciptir.” Bunlarla ilişkin hiçbir yargısal işlem de yapılmadı.²²

Hrant Dink’e ilişkin bütün bu örnekler gösteriyor ki, Türkiye’de egemen kamusal alan hala resmi ideolojinin cenderesi altında ve buradaki tek geçerli yaklaşım hala milliyetçi ve azınlıkları düşman gören bir yaklaşım. Bu yaklaşım, tüm yayın organlarının ortak özelliği niteliğinde. İslamcı, ulusalcı ya da ırkçı gazetelere baktığımızda ton farklılıkları olmasına rağmen Türk milliyetçiliği temel değer olarak karşımıza çıkıyor ve aynı yaklaşım Ermenilerin yanı sıra Kürtlere, Alevilere, Çingenelere yönelik söylemin de temelini oluşturuyor.

Kanımcı bunun sebeplerinden biri hep

²⁰ Ekrem Dumanlı, “Hrant’ın görmediği”, *Zaman*, 21 Şubat 2006

²¹ Faruk Mangırcı, “Hrant efendi, başka arzun var mı?”, *Star Gazetesi*, 21 Şubat 2006

²² Doguturkistan.net, otuken.org ve turkculturanci.com sitelerinde bulunan yazı bu kitabın yayına hazırlandığı günlerde halen yayında tutulmaktaydı.

still underway, every statement, every word from Hrant Dink gave rise to new attacks. On October 9, 2004, Hrant Dink’s article where he praised the reforms in Turkey in the process of EU accession titled “Hoş gidişler ola...” (Nice going) was completely twisted by the newspaper *Yeni Çağ*, and taken to headlines with “Look at the Armenian”. Hrant Dink was again being presented as a target. Upon this, Hrant Dink filed a complaint against the paper to the Press Council. Mysteriously, the Press Council punished the *Yeni Çağ* newspaper with a mere “warning” with regard to this openly racist news story that intentionally showed an individual as a target. Yet, even this punishment could only be decided with “majority of votes”. During my researches for this study, I applied to the Press Council and tried to learn which votes were cast by which members, but they said their meetings were closed to public and this information could not be shared.

While discussions about Hrant Dink continue, it is said that the perception created by the press is a product of neo-nationalistic, ultra-nationalistic, and racist newspapers, and that he was turned into a target by such media types. However, our findings show that newspapers identified as “Islamist” also contributed to this process.

For example, reacting to Hrant Dink’s criticism of the line “But smile upon my heroic race!...” in the National Anthem (the Independence March), where he said it was not a uniting march, and that saying “my hardworking people” would be preferable,¹⁹ in a speech he gave in Antalya, Ekrem Dumanlı published an article in *Zaman*: “What Hrant cannot see”. In this article, using an extremely sarcastic language, Dumanlı said “If there were no provocative discourses, would nationalism ever shift towards racism? Maybe extreme nationalism gets its real power from the provocation created by those who worry about the rise of nationalism, what do you think?”²⁰

The oppression of the demands raised by

¹⁹ Kenan Baş, “Agos yazarı Hrant Dink’e göre İstiklal Marşı bölücü”, *Zaman-Cihan Haber Ajansı*, February 18, 2006.

²⁰ Ekrem Dumanlı, “Hrant’ın görmediği”, *Zaman*, February 21, 2006

Hrant Dink ile ilgili tartışmalar devam ederken basının oluşturduğu algının yalnızca ulusalcı ve aşırı milliyetçi, ırkçı gazetelerin ürünü olduğu ve onun bu türden medya aracılığıyla hedef haline getirildiği söylenir. Ne var ki, bulgularımız “İslamcı” diye tabir edilen gazetelerin de bu süreçte katkısı olduğunu gösteriyor.

While discussions about Hrant Dink continue, it is said that the perception created by the press is a product of neo-nationalistic, ultra-nationalistic, and racist newspapers, and that he was turned into a target by such media types. However, our findings show that newspapers identified as “Islamist” also contributed to this process.

Hrant Dink'e ilişkin bütün bu örnekler gösteriyor ki, Türkiye'de egemen kamusal alan hala resmi ideolojinin cenderesi altında ve buradaki tek geçerli yaklaşım hala milliyetçi ve azınlıkları düşman gören bir yaklaşım. Bu yaklaşım, tüm yayın organlarının ortak özelliği niteliğinde.

savunulageldiğinin aksine basın Türkiye'de asla "dördüncü kuvvet" işlevi üstlenememiş olması. Türkiye'de medya idareyi denetleyen, onu kontrol eden bir organ haline gelemedi, çünkü 1920'lerden itibaren basın bir ideolojik kamusal alanda şekillendi ve kapitalizmin devlet eliyle geliştirilmesine paralel biçimde devletin kucagında büyüdü. Dolayısıyla basının temel işlevi iktidarı denetlemek değil, onun sözcülüğünü yapmak oldu. Bu kamusal alana İslamcılar, sosyalistler ve Kürtler zaman zaman girmeye çalışmış, bu işlevsel sınırı zorlamışlarsa da Hrant Dink vakası da gösteriyor ki bu konuda pek başarılı oldukları söylenemez. İslamcılar son dönemde kamusal alan ve tartışmalar üzerinde söz sahibi olmaya başladı iseler de, yaklaşımlarını bu genel çerçevenin dışına taşıyabildiklerini iddia etmek imkansız gibi görünüyor. Diğer muhalif basın ise, hiçbir şekilde bu kamusal tartışmalara sokulamıyor, çünkü gerek yargısal baskılarla gerekse diğer önlemlerle bu yaklaşımın gölgesinde kalıyor.

All examples about Hrant Dink show that the dominant public domain in Turkey is still under the mangle of official ideology, and the only valid approach here is still an approach that is nationalistic and that regards minorities as enemies. This approach is like the common character of all our media organs.

segments demanding social rights with charges that "they provoke and incite the other side" is a commonly seen phenomenon in Turkey. Hrant Dink's discourse also met such an opposition. In many new stories appearing in the media throughout his trial process, various versions of this discourse abounded. For example, in his article in *Star*, Faruk Mangırcı said: "Armenian-origin journalist Hrant Dink is on trial for publicly insulting 'Turkishness'. I think it would be enough to remind turcophobes these words of Atatürk: 'the strength you shall need exists in the noble blood flowing through your veins'. Even though it is a racist approach, this approach must be the only solution".²¹

Of course these articles appearing in the media were reflected with a triple effect on racist websites. Exactly one year before the assassination of Hrant Dink, a web site published an article which included the following sentences: "The snarling dog Hrant Dink, ... since infidel courts are established in the homeland of Turks, and as a slap against these Zionist courts, the slaying of these two dogs (here the reference is to Orhan Pamuk) is an urgent necessity." And no legal action was initiated with regard to these sentences.²²

All examples about Hrant Dink show that the dominant public domain in Turkey is still under the mangle of official ideology, and the only valid approach here is still an approach that is nationalistic and that regards minorities as enemies. This approach is like the common character of all our media organs. Although there are tonal differences between Islamist, nationalist or racist newspapers, the Turkish nationalism is revealed as the fundamental value and the same approach also forms the foundation of the discourse about Kurds, Alevites and Gypsies, in addition to Armenians.

In my opinion, one reason for it is that contrary to what has always been advocated, the press/media has not been able to undertake the function of the "fourth power" in Turkey. In

²¹ Faruk Mangırcı, 'Hrant efendi, başka arzun var mı?', *Star Gazetesi*, February 21, 2006

²² Cited from websites Doguturkistan.net, otuken.org and turkcuturanci.com; they were still available on the websites at the time this book was being prepared.

Turkey, the media failed to become an organ than controls the administration, because since 1920s, the media has shaped itself around an ideological public domain, and has grown on the State's lap parallel to the development of capitalism through the hand of the state. Hence, the main function of the media is not to control or supervise the government, but has turned into a function of being the spokesperson for it. Although Islamists, socialists and Kurds have from time to time tried to enter this public domain and pressured this functional limit, they have never been very successful at it, as shown by the Hrant Dink case. Although Islamists have, in the recent period, started to gain voice in the public domain and debates, it seems almost impossible to claim that they are able to carry their approach outside this general framework. Other oppositional media organs fail completely at sneaking into these public debates in any way, as they are overshadowed by this approach through both judicial pressures and other measures.

TÜRKİYE'Yİ VURDULAR: YAZILI
BASININ HRANT DİNK CİNAYETİNİ
ADLANDIRAMAMASI

THEY SHOT TURKEY: PRESS FAILED
TO NAME HRANT DINK MURDER

ESER KÖKER
ÜLKÜ DOĞANAY

Çeviri/Translation: Burcu Becermen
LEXICON Konferans Çevirmenleri LEXICON Conference Interpreters

Medya, etnik ve ırk ilişkileri konusundaki yaygın rızanın üretiminde gerekli olan sembolik kaynakların kontrolüne sahip olması nedeniyle kamuoyundaki ayrımcı-ırkçı kanı ve görüşleri yaygınlaştırma, meşrulaştırma ve yeniden üretmede önemli bir rol oynamaktadır. Toplumdaki çoğunluk grubu üyelerinin doğrudan çok az bilgi sahibi olduğu sosyal gruplar ve olaylar hakkında, kamusal bilgi ve açık veya gizli kanılar yayması, daha da önemlisi etnik olayların yorumlanması konusunda, azınlık gruplarına ilişkin önyargılara ve ayrımcılığa meşruluk da sağlayabilecek ideolojik bir çerçeve sunması, medyanın bu rolünü ortaya koymaya yönelik çalışmaları da gerekli kılmıştır. Bu çalışmada, Hrant Dink cinayetinin yazılı basında aktarıma biçiminden yola çıkılarak Türkiye’de ulusal ve yerel basının Ermenilere yönelen ayrımcılığın söylemsel kurgusundaki yeri ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Çalışma, üç ulusal ve üç yerel gazetede, Hrant Dink’in öldürüldüğü 19 Ocak 2007 tarihinden Ocak ayının sonuna kadar olan dönemde yayınlanan tüm haber, yorum ve köşeyazlarını kapsamaktadır. Ulusal gazeteler, çalışmaya konu olan dönemdeki okunurluk oranlarına göre belirlenen *Hürriyet*, *Posta* ve *Zaman*’dır. Yerel basında ise Türkiye’nin farklı coğrafi bölgelerinden ve farklı politik, kültürel yapıları temsil ettiği düşünülen üç ilde, Malatya, Mersin ve Balıkesir’de en çok okunan gazeteler, sırasıyla *Sonsöz*, *Güneyde İmece* ve *Yeni Balıkesir* seçilmiştir. Çalışma, bu gazetelerde yayınlanan haber ve yazıların söylem analizine dayanmaktadır; bununla birlikte analize temel oluşturacak genel verilerin saptanabilmesi için ilk aşamada niteliksel içerik analizi de uygulanmıştır.

Ele alınan gazetelerde, Hrant Dink cinyeti hakkında toplam 188 haber ve yazı yayınlanmıştır. Bunların gazetelere göre dağılımı, cinayetin ardından en çok (83) haber ve yazının *Hürriyet*’te yer bulduğunu göstermektedir. *Hürriyet*’i, 43 haber ve yazıyla *Zaman* ve 30 haber ve yazıyla *Posta* izlemektedir. Yerel basında ise ele alınan gazeteler içinde konuyla ilgili en fazla haber ve yazıya yer veren (17) *Güneyde İmece* olmuştur.

The media plays an important role in spreading, legitimizing and re-producing discriminatory-racist views and opinions in the public since it controls the symbolic sources needed to produce the common consent regarding ethnic and racial relations. The fact that the media spreads public information and explicit or implicit opinions on social groups and events on which the members of the social majority have little direct information, and more importantly, the fact that it provides an ideological framework that can also present a means of legitimizing discrimination and prejudices regarding minority groups has made it necessary to undertake studies oriented to unearth this important role played by the media. This study attempts to pinpoint where the national and local press stand in the discriminatory discourse targeting Armenians, taking as a reference point the way the Hrant Dink murder was covered in the printed media.

The study encompasses all the news, commentaries and columns appearing in three national and three local newspapers from 19 January 2007, the date Hrant Dink was killed, until the end of January 2007. The national newspapers are *Hürriyet*, *Posta* and *Zaman*, identified based on circulation rates for the studied period. To represent the local press, the highest circulating local newspapers in three provinces from different geographical regions of Turkey, namely Malatya, Mersin and Balıkesir, assumed to represent different political and cultural structures were selected; the selected newspapers were *Sonsöz*, *Güneyde İmece* and *Yeni Balıkesir*, respectively, based on circulation rates. The study is based on the discourse analysis of the news stories and articles appearing in these newspapers; furthermore, in order to identify the general data that would form the basis of the analysis a qualitative content analysis was also carried out in the initial phase.

In the studied newspapers, a total of 188 news and articles appeared with regard to the Hrant Dink murder. A breakdown as per paper shows that most of the news stories and articles (83) following the murder appeared in *Hürriyet*, followed by *Zaman* with 43 articles and *Posta*

Medya, etnik ve ırk ilişkileri konusundaki yaygın rızanın üretiminde gerekli olan sembolik kaynakların kontrolüne sahip olması nedeniyle kamuoyundaki ayrımcı-ırkçı kanı ve görüşleri yaygınlaştırma, meşrulaştırma ve yeniden üretmede önemli bir rol oynamaktadır. Toplumdaki çoğunluk grubu üyelerinin doğrudan çok az bilgi sahibi olduğu sosyal gruplar ve olaylar hakkında, kamusal bilgi ve açık veya gizli kanılar yayması, daha da önemlisi etnik olayların yorumlanması konusunda, azınlık gruplarına ilişkin önyargılara ve ayrımcılığa meşruluk da sağlayabilecek ideolojik bir çerçeve sunması, medyanın bu rolünü ortaya koymaya yönelik çalışmaları da gerekli kılmıştır.

The media plays an important role in spreading, legitimizing and re-producing discriminatory-racist views and opinions in the public since it controls the symbolic sources needed to produce the common consent regarding ethnic and racial relations. The fact that the media spreads public information and explicit or implicit opinions on social groups and events on which the members of the social majority have little direct information, and more importantly, the fact that it provides an ideological framework that can also present a means of legitimizing discrimination and prejudices regarding minority groups has made it necessary to undertake studies oriented to unearth this important role played by the media.

Ulusal ve yerel basının genel olarak kurbanın ve cinayet yerinin fotoğraflarını yayınlamakla gerçeklik algısını güçlendirme konusunda hemfikir oldukları görülmektedir. Fotoğraf kullanma konusunda diğerlerinden daha temkinli görünen, 43 haber ve yazının yalnızca 16'sında fotoğraf yayınlayan Zaman'dır.

Gazete Newspaper	Haber sayısı Number of news articles & stories
Hürriyet	83
Zaman	43
Posta	30
Güneyde İmece	17
Sonsöz	8
Yeni Balıkesir	7
Toplam / Total	188

Tablo 1: Haber ve yazıların gazetelere göre dağılımı
Table 1: Breakdown of news stories and articles as per newspapers

İncelenen 188 haber ve yazının %31'i yorum ve köşeyazılarından oluşmaktadır. Hürriyet'te cinayeti konu edinen 52 habere karşılık 31 yorum ve köşeyazısı yayınlanmıştır. Zaman'da ise 20 habere karşılık 23 yorum ve köşeyazısına yer verilmesi dikkat çekicidir. Kararlı bir siyasal çizgiye dayanmayan, melez karakterli Posta Gazetesi'nde cinayete ilgili yorum ve köşeyazılarına neredeyse hiç yer vermezken, yerel basının da cinayete ilişkin yorum ve köşeyazılarına yer ayırmamak konusunda benzer bir tutum sergilediği görülmektedir.

with 30 articles. Among the local press, Güneyde İmece was the newspaper with the highest number (17) of news stories and articles on the event.

Of the 188 news stories and articles examined, 31% consisted of commentaries and columns. In Hürriyet, a total of 52 news stories were covered as well as 31 commentaries and columns on the murder. In Zaman, there were 20 news stories and 23 commentaries and columns, which is something striking. In Posta, a hybrid newspaper that is not based on a strict political

Gazete Newspaper	Haber News story	Köşeyazısı ve Yorum Columns and Commentaries
Hürriyet	52	31
Zaman	29	1
Posta	20	23
Güneyde İmece	6	1
Sonsöz	15	2
Yeni Balıkesir	8	0
Toplam / Total	130	58

Tablo 2: Hrant Dink cinayetiyle ilgili haber ve köşeyazılarının gazetelere göre dağılımı
Table 2: Breakdown of news stories and columns on the murder of Hrant Dink as per newspapers

It is seen that both the national and the local press were in agreement on strengthening the perception of reality by publishing the photos of the victim and the murder scene. With photographs only in 16 of 43 news stories and articles, Zaman was the newspaper that appeared more cautious about using photos.

Ulusal ve yerel basının genel olarak kurbanın ve cinayet yerinin fotoğraflarını yayınlamakla gerçeklik algısını güçlendirme konusunda hemfikir oldukları görülmektedir. Fotoğraf kullanma konusunda diğerlerinden daha temkinli görünen, 43 haber ve yazının yalnızca 16'sında fotoğraf yayınlayan Zaman'dır. Zaman'ın cinayeti haberden çok yorum ve köşeyazılarıyla aktarıyor olması fotoğraf kullanımını da sınırlamış görünmektedir. Zaman, diğer ulusal gazetelerden farklı olarak

line, there were almost no commentaries or columns on the murder, while it is seen that the local press also demonstrated a similar approach in not allocating any space to commentaries and columns on the murder.

It is seen that both the national and the local press were in agreement on strengthening the perception of reality by publishing the photos of the victim and the murder scene. With photographs only in 16 of 43 news stories and articles, Zaman was the newspaper that appeared more cautious about using photos.

cinayeti ilk sayfada haberleştirme konusunda da temkinli görünmektedir. İslamcı-muhafazakâr çizgideki *Zaman*'daki haberlerin yalnızca 3'ü ilk sayfada yer almıştır. Muhafazakâr milliyetçi çizgideki *Yeni Balıkesir*'in ise Hrant Dink cinayetini ilk sayfada hiç duyurmaması dikkat çekicidir. Benzer şekilde muhafazakâr milliyetçi çizgideki *Sonsöz* gazetesinde de Hrant Dink cinayeti yalnızca 1 haberle ilk sayfada duyurulmuştur. *Hürriyet* 14, *Posta* 7, *Güneyde İmece* ise 3 haberde cinayeti ilk sayfadan duyurmuştur.

It seems that the fact that *Zaman* chose to cover the murder mostly via commentaries and columns rather than news stories has limited the usage of photographs. *Zaman* also appears to be cautious about covering the murder in the front page, which differs from the other national papers. In *Zaman*, an Islamic-conservative paper, only 3 of the news stories appeared front-page. It is also striking that the conservative-nationalistic *Yeni Balıkesir* does not make any mention of the murder in front-page. Similarly, the conservative-nationalistic *Sonsöz* covered

Sonsöz ve *Yeni Balıkesir* gazeteleri Hrant Dink cinayeti bağlamında ırkçılık karşıtı içeriklere hiç yer vermezken, *Zaman*'ın 43 haber ve yazısının 16'sında (%37) bu türden içeriklerin bulunması dikkat çekicidir. *Hürriyet*'te bu oran %24'tür. *Posta* ise 30 haber ve yazının yalnızca 4'ünde ırkçılık karşıtı içeriğe yer verebilmiştir.

Gazete Newspaper	Fotoğraf sayısı Number of Photographs
Hürriyet	43
Posta	27
Zaman	16
Güneyde İmece	12
Sonsöz	8
Yeni Balıkesir	4
Toplam / Total	110

Tablo 3: Haber ve yazılarda fotoğraf kullanımı
Table 3: Photograph usage in news stories and articles

İncelenen haber ve yazılar içinde ırkçılık-ayrımcılık karşıtı içeriğe yer verilme oranı oldukça düşüktür. 188 haber ve yazının 46'sı, (%24) Ermenileri hedef alan ırkçılığı konu edinmektedir. *Sonsöz* ve *Yeni Balıkesir* gazeteleri Hrant Dink cinayeti bağlamında ırkçılık karşıtı içeriklere hiç yer vermezken, *Zaman*'ın 43 haber ve yazısının 16'sında (%37) bu türden içeriklerin bulunması dikkat çekicidir. *Hürriyet*'te bu oran %24'tür. *Posta* ise 30 haber ve yazının yalnızca 4'ünde ırkçılık karşıtı içeriğe yer verebilmiştir.

the Hrant Dink murder with only 1 news story appearing front-page. Front-page coverage of the murder happened with 14 news stories in *Hürriyet*, 7 news stories in *Posta* and 3 news stories in *Güneyde İmece*.

In the studied news stories and articles, instances of including an anti-racist/anti-discrimination content were quite low. Of the 188 news stories and articles, 46 (24%) addressed racism targeting Armenians. *Sonsöz* and *Yeni Balıkesir* did not include any anti-racist

Gazete Newspaper	İrkçilik-Ayrımcılık Karşıtı Haber ve Yazılar Anti-racism/anti-discrimination stories and articles	Toplam Haber ve yazı sayısı Total number of news stories and articles
Hürriyet	20	83
Zaman	16	43
Posta	4	30
Güneyde İmece	6	17
Sonsöz	0	8
Yeni Balıkesir	0	7
Toplam / Total	46	188

Tablo 4: Haber ve yazılarda fotoğraf kullanımı ırkçılık-ayrımcılık karşıtı içeriklerin dağılımı
Table 4: Breakdown of anti-racism/anti-discrimination content in news stories and articles

Sonsöz and *Yeni Balıkesir* did not include any anti-racist content within the context of the Hrant Dink murder, while it is striking that in the 43 news stories and articles appearing in *Zaman*, 16 (37%) included this kind of content. In *Hürriyet*, this ratio is 24%. In *Posta*, of the total of 30 news stories and articles, only 4 included anti-racist content.

Haber ve yazılarda, genel olarak Ermenilerin cinayetin mağduru olarak işaretlendikleri görülmektedir. Bununla birlikte, *Hürriyet*'in 15, *Zaman*'ın 5, *Yeni Balıkesir*'in 5 ve *Posta*'nın 4 haber ve yazıda Ermenileri Hrant Dink cinayetinin faili ya da nedeni olarak işaretlemesi, başka bir deyişle Ermeni sorununa bağlaması dikkat çekicidir.

Haber ve yazılarda, genel olarak Ermenilerin cinayetin mağduru olarak işaretlendikleri görülmektedir. Bununla birlikte, *Hürriyet*'in 15, *Zaman*'ın 5, *Yeni Balıkesir*'in 5 ve *Posta*'nın 4 haber ve yazıda Ermenileri Hrant Dink cinayetinin faili ya da nedeni olarak işaretlemesi, başka bir deyişle Ermeni sorununa bağlaması dikkat çekicidir.

content within the context of the Hrant Dink murder, while it is striking that in the 43 news stories and articles appearing in *Zaman*, 16 (37%) included this kind of content. In *Hürriyet*, this ratio is 24%. In *Posta*, of the total of 30 news stories and articles, only 4 included anti-racist content.

In the news stories and articles, it is seen that

Gazete Newspaper	Eylemin-olayın mağduru Victim of the event-act	Eylemin-olayın faili (nedeni) Perpetrator of the event-act (cause)
Hürriyet	61	15
Zaman	36	5
Posta	22	5
Güneyde İmece	14	2
Sonsöz	6	1
Yeni Balıkesir	4	5
Toplam / Total	141	32

Tablo 5: Ermenileri Hrant Dink cinayetinin mağduru ve faili olarak gösteren haber ve yazıların dağılımı

Table 5: Breakdown of news stories and articles indicating Armenians as the victim and perpetrator of the Hrant Dink murder

Ermenilerin cinayetin faili olarak işaretlendiği 15 haber ve yazı yayınlayan *Hürriyet*, cinayetin ele alındığı haber ve yazıların yaklaşık yarısında Hrant Dink'in vurulmasının Türkiye aleyhine işlenen bir komplo olduğu iddiasına yer vermiştir. *Zaman* da yayınladığı haber ve yazıların yarıya yakınında, cinayetin Türkiye aleyhine işlenen bir komplo olduğu konusunda *Hürriyet*'le görüşbirliği içindedir.

in general the Armenian's are indicated as the victims of the murder. On the other hand, it is striking that Armenians are indicated as the perpetrators of the Hrant Dink murder, or in other words that the murder is associated with the Armenian issue in 15 stories and articles in *Hürriyet*, 5 stories and articles in *Zaman*, 5 stories and articles in *Yeni Balıkesir* and 4 stories and articles in *Posta*.

In the news stories and articles, it is seen that in general the Armenian's are indicated as the victims of the murder. On the other hand, it is striking that Armenians are indicated as the perpetrators of the Hrant Dink murder, or in other words that the murder is associated with the Armenian issue in 15 stories and articles in *Hürriyet*, 5 stories and articles in *Zaman*, 5 stories and articles in *Yeni Balıkesir* and 4 stories and articles in *Posta*.

Gazete Newspaper	Hrant Dink'in vurulması Türkiye aleyhine bir komplodur Shooting of Hrant Dink is a conspiracy against Turkey
Hürriyet	39
Zaman	20
Posta	9
Güneyde İmece	9
Sonsöz	5
Yeni Balıkesir	3
Toplam / Total	85

Tablo 6: Hrant Dink cinayetini Türkiye'nin aleyhine bir komplo olarak değerlendiren haber ve yazıların dağılımı.

Table 6: Breakdown of news stories and articles claiming that Hrant Dink's murder is a conspiracy against Turkey.

Hrant Dink cinayeti ile ilgili haber ve yazılarda Ermeniler, onlara yüklenen sadakat ve işbirliği özellikleri ya da sadakatsiz olma ve güvenilmez olma hali aracılığıyla yer bulmaktadırlar. Azınlık aktörleri olarak Ermenilere olumlu özelliklerin

Hürriyet, covering 15 news stories and articles where Armenians are indicated as the perpetrator of the murder, claimed in almost half of the stories and articles addressing the murder that the shooting of Hrant Dink is an

yüklendiği haber ve yazıların tamamında (34) bu özellik “sadakat ve işbirliği” olarak işaretlenmiştir. İronik biçimde, Ermenilere yüklenen olumsuz özelliklerin başında da sadakatsizlik ve güvenilmezlik gelmektedir. Azınlık aktörleri olarak olumsuz özelliklerin atfedildiği toplam 27 haber ve yazının 18’inde Ermeniler sadakatsiz, 6’sında ise adaletsiz olmak ve haksızlık yapmakla suçlanmaktadır. Başka bir deyişle, Ermeniler ancak çoğunluk aktörleri ile ilişkileri içinde ve bu ilişki çoğunluk aktörlerini odağına aldığı olumlu bir kimlik kazanabilmektedirler. 15 haber ve yazıda Ermenileri cinayetin faileri olarak işaretleyen *Hürriyet*, 10 haber ve yazıda da Ermeniler’in sadakatsiz ve güvenilmez olduğuna işaret etmektedir.

act of conspiracy against Turkey. *Zaman* is also in consensus with *Hürriyet* that the murder is a conspiracy against Turkey, with almost half of the news stories and articles on the matter advocating this claim.

In the news stories and articles on the Hrant Dink murder, Armenians are included through the characteristics of loyalty and cooperation or disloyalty and unreliability attributed to them. In all (34) of the news stories and articles attributing positive characteristics to Armenians as minority actors, these characteristics are marked as “loyalty and cooperation”. Ironically, disloyalty and unreliability are also at the top of the list of negative characteristics attributed to Armenians. In 18 of the total of 27 news stories and articles attributing negative characteristics

Hrant Dink cinayeti ile ilgili haber ve yazılarda Ermeniler, onlara yüklenen sadakat ve işbirliği özellikleri ya da sadakatsiz olma ve güvenilmez olma hali aracılığıyla yer bulmaktadırlar... 15 haber ve yazıda Ermenileri cinayetin faileri olarak işaretleyen *Hürriyet*, 10 haber ve yazıda da Ermeniler’in sadakatsiz ve güvenilmez olduğuna işaret etmektedir.

Gazete Newspaper	Sadakat ve işbirliği içindedirler Loyal and cooperative	Sadık değildirler ve güvenilmezlerdir Disloyal and unreliable
Hürriyet	9	10
Zaman	14	3
Posta	6	0
Güneyde İmece	4	1
Sonsöz	1	0
Yeni Balıkesir	0	4
Toplam / Total	34	18

Tablo 7: Haber ve yazılarda azınlık aktörleri olarak Ermenilerin tanımlanma biçimi
Table 7: The manner in which Armenians are defined as minority actors in news stories and articles

Bu veriler ışığında, Hrant Dink cinayetini konu edinen haber ve yazılarda ayrımcı ve ırkçı söylemlerin nasıl dolaşıma girdiğine veya karşıt söylemlerin ne ölçüde yer bulabildiğine baktığımızda öncelikle, ulusal basının yurttaşlar topluluğunun bir kesimini düşmanlaştırma yoluna gittiği saptanabilir. Bu durumun vahameti, Hrant Dink’in öldürülmesini takip eden günlerde atılan başlıklarda bir kez daha ortaya çıkmaktadır. Gazetecilere yönelik suikastların basın özgürlüğüne karşı yüz yıllık bir tehdit oluşturduğunun deneyimini arkada bırakmış olması beklenen ulusal basın, ölümün yasını tutmak yerine ulusal çıkarları savunmayı yeğlediği görülmektedir.

Ulusal ve yerel basının Ermeni sorunu bünyesinde Türkiye’ye ve Türklere atfettiği mağduriyet konumu ve hedef saptırma

to Armenians as minority actors, Armenians are blamed for being disloyal, and in 6 for being unjust and unfair. In other words, Armenians are only able to gain a positive identity within their relations with majority actors and only when this relation focuses on majority actors. Marking Armenians as the perpetrators of the murder in 15 news stories and articles, *Hürriyet* also indicates in 10 news stories and articles that Armenians are disloyal and unreliable.

In the light of these data, when we look at how the discriminatory and racist discourses in news stories and articles on the Hrant Dink murder are circulated or to what extent the opposing discourses were able to find a place in the press, first of all it can be said that the national press chose to portray a segment of the citizens community as enemy. The gravity

In the news stories and articles on the Hrant Dink murder, Armenians are included through the characteristics of loyalty and cooperation or disloyalty and unreliability attributed to them... Marking Armenians as the perpetrators of the murder in 15 news stories and articles, *Hürriyet* also indicates in 10 news stories and articles that Armenians are disloyal and unreliable.

Ulusal ve yerel basının Ermeni sorunu bünyesinde Türkiye'ye ve Türklere atfettiği mağduriyet konumu ve hedef saptırma girişimleri, Hrant Dink'in öldürülmesinin ardından yazılı basının cinayete yüklediği anlamlar aracılığıyla yeniden görünürlük kazanmıştır.

girişimleri, Hrant Dink'in öldürülmesinin ardından yazılı basının cinayete yüklediği anlamlar aracılığıyla yeniden görünürlük kazanmıştır. Cinayetin hemen ardından *Hürriyet*'in attığı "güvercini vurdular" (1) başlığı ve Dink'in eşinin, cenaze törenindeki sözlerini alıntılaman (2-4) başlıklar, olayı melodramlaştırarak duygusal dozu abartırken cinayetin kim tarafından, neden işlendiği sorularını ve mağdurun etnik kimliğinin cinayete ilgisini arka plana itmiştir. Bunun yerine, Rakel Dink'in büyük harflerle alıntılanan sözleri yinelenerek Dink'in ülkesine ne kadar bağlı olduğunun altı çizilmiş; ülke, popülist milliyetçi söyleme uygun biçimde uğruna can verilecek topraklar olarak mitleştirilirken¹ (bkz. Bora, 1994) "can verenin" "ülkesinde", etnik kimliğinden dolayı öldürülmüş olduğu gerçeği gizlenmiştir. Benzer bir gizleme eğilimi, cinayetin düşünce ve ifade özgürlüğüne karşı işlenen bir eylem olduğunu dile getiren başlıklarda (5-7) karşımıza çıkmaktadır. Bu başlıklarda, cinayetin Dink'in 301. madde kapsamında, Türklüğe hakaretten yargılanarak hedef gösterilmesi sonucunda işlendiği ima edilmekte, ancak olayın Türkiye'de birçok kez yaşanan gazeteci cinayetlerinden farkına, mağdurun etnik kimliği nedeniyle maruz kaldığı ırkçı-milliyetçi tepkilerle ilişkisine değinilmemektedir.

1) *Güvercini vurdular* (*Hürriyet*, 20 01 2007)

2) *ÜLKENDEN AYRILMADIN SEVGİLİM* (*Hürriyet*, 24. 01. 2007)

3) *EŞİ RAKEL DİNK'İN AĞLATAN VEDASI* (*Hürriyet*, 24. 01. 2007)

4) *Sevdiklerinden ayrıldın ülkenden ayrıldın* (*Posta*, 24 01 2007)

5) *İfade özgürlüğüne çok ağır bir darbe* (*Hürriyet*, 20 01 2007)

6) *Düşünce yasta...* (*Güneyde İmece*, 22 01 2007)

7) *Gazeteci Dink'e hain suikast* (*Zaman*, 20 01 2007)

Bunun yerine, medya elitleri, cinayetin Türkiye aleyhine düzenlenen komponun bir parçası olduğunda hemfikir görünmektedirler. *Tercüman Gazetesi*'nin attığı "Katil Ermeni" manşetine

¹ Bkz. Tanıl Bora, "Türkiye'de Milliyetçilik Söylemleri", 1994, *Birikim*, 67, 9-24.

of this situation is once again proved with the headlines used in the days following the murder of Hrant Dink. It is seen that the national press, which is expected to have left behind the experience of the 100-year threat against freedom of the press posed by attempts against the lives of journalists, preferred to defend national interests instead of mourning for the dead.

The attempts to twist the target and the victim status attributed to Turks and Turkey under the Armenian issue by the national and local press became visible again through the implications ascribed to the murder by the printed media following the murder of Hrant Dink. The headline "They Shot the Dove" used by *Hürriyet* right after the murder and the headlines quoting the words (2-4) of Dink's wife at the funeral melodramatized the event with an emotional overdose, while leaving in the background the questions of who committed the murder for what reason or the relationship between the murder and the ethnic identity of the victim. Instead, Rakel Dink's words from the funeral were repeatedly quoted in caps, underlining how loyal Dink was to his country; while the country was mythicized as a lands worth dying for in concordance with the populist nationalistic discourse¹ (see Bora, 1994), the reality that the one "who had given his life" was killed "in his country" because of his ethnic identity was covered up. A similar tendency to cover up the facts is seen in the headlines expressing that the murder is an act against freedom of thought and expression (5-7). In these headlines, it is implied that the murder was committed as a result of Dink's being pointed as a target after his trial under Article 301 for insulting the Turkish identity, yet no mention is made of the difference between this specific murder and the other journalist murders seen all too frequently in Turkey, or of its relationship with racist-nationalist reactions arising due to the ethnic identity of the victim.

1) *They Shot the Dove* (*Hürriyet*, 20 01 2007)

2) *YOU DID NOT ABANDON YOUR COUNTRY, LOVE* (*Hürriyet*, 24. 01. 2007)

¹ See Tanıl Bora, "Türkiye'de Milliyetçilik Söylemleri", 1994, *Birikim*, 67, 9-24.

The attempts to twist the target and the victim status attributed to Turks and Turkey under the Armenian issue by the national and local press became visible again through the implications ascribed to the murder by the printed media following the murder of Hrant Dink.

çok satan gazeteler itibar etmemiş görünseler de, çeşitli aktörlerin cinayetin bir “sabotaj”(8), “komplo”(9), “karanlık ellerin işi” (10), “Türkiye’ye yönelik operasyon” (11), “istikrara karşı” (12) ve “tahrik” (13) amaçlı bir eylem olduğu sözleri başlığa taşınarak bu konuda bir konsensus yaratılmaya çalışıldığı düşünülebilir.

8) *Türkiye’yi sabote eden cinayet!*

(*Zaman*, 21 01 2007)

9) *Dink Komplosu* (*Hürriyet*, 23.01.2007)

10) *Karanlık eller yine bizi seçti*

(*Hürriyet*, 20 01 2007)

11) *Türkiye’ye yönelik bir operasyonun işaret fişegi*

(*Zaman*, 20 01 2007)

12) *Ülkenin istikrarına kurşun sıkıldı,*

(*Zaman*, 20 01 2007)

13) *Hrant Dink’i Tahrik ve İstikrar İçin Kurşunladılar* (*Sönsöz*, 21.02.2007)

Böylece, Türkiye’nin -ya da Türklerin- cinayetdeki sorumluluğu gizlenmekte, aksine Türkiye “kurşunların gerçek hedefi”, cinayetin asıl mağduru (14-17) olarak işaretlenerek bu mağduriyet konumu “herkes bize karşı” söylemine eklenmektedir. *Hürriyet*’in “Dink’i vurdular” yerine “Türkiye’yi vurdular” (14) başlığı ile başvurduğu metaforik anlatım, basının mağdurun etnik kimliğini görmemekle kalmayıp birey olarak varlığını da yok saydığını çok iyi örneklemektedir. Bu yok sayma öyle ileri gidebilmektedir ki, başlıklarda cinayetin “Türkiye’nin imajına zarar verdiği”nden (18) ya da “Türkiye’nin zorda kal”acağından (19) söz edilebilmektedir.

14) *Türkiye’yi vurdular* (*Hürriyet*, 20 01 2007)

15) *Bu kurşun Türkiye’ye sıkıldı* (*Zaman*, 20 01 2007)

16) *O kurşun Türkiye’ye sıkıldı* (*Hürriyet*, 20 01 2007)

17) *“Kurşun Türkiye’nin huzuruna sıkılmıştır”* (*Sönsöz*, 21 01 2007)

18) *Hrant Dink Cinayeti Türkiye’nin İmajına Zarar Verdi* (*Zaman*, 21.01.2007)

19) *Türkiye zorda kalacak* (*Zaman*, 20 01 2007) (*yorum*)

Cinayetin “Türkiye’nin imajına zarar verdiği” ve “Türkiye’ye karşı komplo olduğu” yönünde atılan başlıkların, kaybedilen yaşamın savunduğu değerlerin ortaklığı aracılığıyla

3) *A TOUCHING FAREWELL FROM WIFE RAKEL DİNK* (*Hürriyet*, 24. 01. 2007)

4) *You left your loved ones but not your country* (*Posta*, 24 01 2007)

5) *A heavy blow to freedom of expression* (*Hürriyet*, 20 01 2007)

6) *Thought is in mourning ...* (*Güneyde İmece*, 22 01 2007)

7) *Viperous murder of Journalist Dink* (*Zaman*, 20 01 2007)

Instead, the media elites appear to be in agreement that the murder is a part of a conspiracy against Turkey. Although it seems like bestselling newspapers did not give much credit to the headline “Killer Armenian” used by *Tercüman*, it can very well be considered that various actors attempted to create a consensus with headlines to the effect that the murder was a “sabotage”(8), a “conspiracy”(9), a “work of dark hands” (10), an “operation against Turkey” (11), “against stability” (12) and “with the purpose of provocation” (13).

8) *The murder that sabotaged Turkey!* (*Zaman*, 21 01 2007)

9) *The Dink Conspiracy* (*Hürriyet*, 23.01.2007)

10) *Dark Hands Targeted Us Again* (*Hürriyet*, 20 01 2007)

11) *The signal flare of an operation against Turkey* (*Zaman*, 20 01 2007)

12) *Bullets fired at country’s stability,* (*Zaman*, 20 01 2007)

13) *Hrant Dink shot for Provocation and Stability* (*Sönsöz*, 21.02.2007)

Hence, the responsibility of Turks and Turkey in the murder is covered up, and Turkey is indicated as “the real target of the bullets”, the real victim of the murder (14-17), thereby adding this victim status to the discourse of “everyone’s against us”. The metaphorical style used by *Hürriyet* with the headline “They shot Turkey” (14) instead of “They shot Dink” is a very good example of how the media not only overlooked the ethnic identity of the victim but also totally ignored his existence as an individual. This act of ignoring goes way too far in some instances with headlines saying that the murder “damages Turkey’s image” (18) or that it will “put Turkey in a lot of trouble” (19).

Cinayetin Türkiye aleyhine düzenlenen komplonun bir parçası olduğunda hemfikir görünmektedirler... Böylece, Türkiye’nin -ya da Türklerin- cinayetdeki sorumluluğu gizlenmekte, aksine Türkiye “kurşunların gerçek hedefi”, cinayetin asıl mağduru olarak işaretlenerek bu mağduriyet konumu “herkes bize karşı” söylemine eklenmektedir.

The media elites appear to be in agreement that the murder is a part of a conspiracy against Turkey... Hence, the responsibility of Turks and Turkey in the murder is covered up, and Turkey is indicated as “the real target of the bullets”, the real victim of the murder, thereby adding this victim status to the discourse of “everyone’s against us”.

Cinayetin "Türkiye'nin imajına zarar verdiği" ve "Türkiye'ye karşı komplo olduğu" yönünde atılan başlıkların, kaybedilen yaşamın savunduğu değerlerin ortaklığı aracılığıyla "bizi" ve ortaklığı yeniden tarif edebilme imkânı yerine etnik bizi yüceltme girişiminde bulunması sadece reaksiyoner milliyetçiliğin sözünün taçlanması değil, aynı zamanda Dink'in demokratik toplumda politik sözünü üreten yayıncılık anlayışının inkârıdır.

The fact that the headlines to the effect that the murder "has harmed Turkey's image" and "is a conspiracy against Turkey" attempt to exalt the ethnic us instead of re-defining "us" and partnership through the values upheld by the lost life is not only a crowning of the words of reactionary nationalism, but also a denial of Dink's publishing concept which produced his political discourse in a democratic society.

"bizi" ve ortaklığı yeniden tarif edebilme imkânı yerine etnik bizi yüceltme girişiminde bulunması sadece reaksiyoner milliyetçiliğin sözünün taçlanması değil, aynı zamanda Dink'in demokratik toplumda politik sözünü üreten yayıncılık anlayışının inkârıdır.

Metinlerde de Hrant Dink cinayeti Türkiye'ye yapılan büyük bir haksızlık, vatana ihanet, Türkiye aleyhine yürütülen bir komplo olarak nitelenmektedir:

"Ne zaman Türkiye'miz ileri bir adım atacak olsa çelme takılıyor" (Güneyde İmece, "Türkiye sınırlarındaki tek Ermeni köyü Vakıflı Köyü'nde yas var" başlıklı haber, 22 07 2007)

"Millet olarak bir kez daha açık ve hain bir provokasyon ile karşı karşıya bulunuyoruz." (Hürriyet, "Kanlı ellere cevap verilecek" başlıklı haber, 21 01 2007)

"Türkiye'ye yönelik Kerkük merkezli ve 'Ermeni soykırımı' merkezli bir operasyon yürütülmektedir. Bunlar aynı operasyondur." (Sonsöz, "Dink'in öldürülmesi Türkiye'ye yönelik bir operasyonun parçasıdır" başlıklı haber, 21 01 2007)

Ayrıca cinayeti izleyen ilk günlerde, cinayetin ardında örgütlü bir tepki olmadığı iddiası, İstanbul Emniyet Müdürü'nün açıklamalarında cinayetin kandırılmış, psikolojik faktörlerle hareket eden fanatiklerin milliyetçi duygularla işlediği münferit bir olay olduğu ifadeleriyle gazete sayfalarına taşınmış (Hürriyet, "Beklenen açıklama: Örgüt yok, milliyetçi duygu var" başlıklı haberi, 22 01 07), bir başka deyişle milliyetçi duygular, cinayeti meşrulaştırmasa da mazur gösteren nedenler arasında değerlendirilmiştir. Buna karşılık, cinayete ilişkin yaygın değerlendirme, bunun "insanlık dışı", "menfur" bir eylem olduğu ve kurşunun aslında Türkiye'ye sıkıldığı konusundaki söz birliği üzerinden gerçekleşmiştir.

Hrant Dink cinayetinin nedenlerine ilişkin açıklamalar, yukarıda Ermenilere ilişkin olumsuz yargıların daha çok sadakatsizlik ve güvenilmezlikle eşleştirildiği yönündeki saptamamızı desteklemektedir. Haber ve yazıların başlıklarına olduğu gibi metinlere de taşınan ifadelerde, Dink'in son zamanlarda Ermeni diasporasıyla da ters düştüğü, hatta Dink'i öldürenin –ya da arkasında yatan

14) *They shot Turkey* (Hürriyet, 20 01 2007)

15) *This bullet was fired at Turkey*

(Zaman, 20 01 2007)

16) *That bullet was fired at Turkey*

(Hürriyet, 20 01 2007)

17) *"Bullet fired at Turkey's peace"*

(Sonsöz, 21 01 2007)

18) *Hrant Dink Murder Damaged Turkey's Image*

(Zaman, 21.01.2007)

19) *Turkey will be in trouble* (Zaman, 20 01 2007)

(commentary)

The fact that the headlines to the effect that the murder "has harmed Turkey's image" and "is a conspiracy against Turkey" attempt to exalt the ethnic us instead of re-defining "us" and partnership through the values upheld by the lost life is not only a crowning of the words of reactionary nationalism, but also a denial of Dink's publishing concept which produced his political discourse in a democratic society.

The texts appearing under the headlines also describe the Hrant Dink murder as a grand injustice to Turkey, a treason, a conspiracy campaign waged against Turkey.

"Whenever our Turkey takes a step forward, they tackle it" (Güneyde İmece, "The Vakıflı Village, the only remaining Armenian Village within the territories of Turkey, is in mourning", 22 07 2007)

"As a nation, once again we are face to face with an open and treasonous provocation." (Hürriyet, "Bloody hands will get their answer", 21 01 2007)

"There is a Kirkuk-based operation and an operation centred on "Armenian genocide" against Turkey. These are in effect the same operation." (Sonsöz, "Dink's murder is part of an operation against Turkey", 21 01 2007)

Furthermore, in the first days following the murder, the newspaper pages announced the claim that there was no organized reaction behind the murder, and that it was an isolated event committed with nationalistic sentiments by deceived fanatics acting on psychological factors, based on the statements of the Director of the Istanbul Police Department (Hürriyet, "Long Awaited Statement: No organization, only nationalist sentiments", 22 01 07); in other words, nationalist sentiments were evaluated

güçlerin- bizzat Ermeni olabileceği iddia edilmektedir.

“Türkiye’nin, bu coğrafyanın insanıydı, inandığını özgürce söyleyebiliyor, gerektiğinde diasporayı karşısına alabilecek kadar yürekli davranıyordu. ... Yazdıkları ve söyledikleri zaman zaman Ermeni cemaati tarafından da eleştirilmiyor değildi; bir mücadele adamı olarak ‘tehlikeyi’ seviyordu.” (Hürriyet, Yalçın Bayer’in “Ortak şehit” başlıklı yazısı, 20 01 2007)

“Hrant Dink makul bir Ermeni’ydi. Ve cesurdu. Cesaretini sadece Türkiye’nin azgın ırkçılara karşı değil, asıl Ermeni diasporasının azgın ırkçılara karşı ispatlamıştı. Emin olun, bu cinayetin iki sevineni olacaktır. İrkçi Türkler ile ırkçı Ermeniler”. (Hürriyet, Ertuğrul Özkök’ün “Ali Kemal’e vatan haini dememişim” başlıklı yazısı, 20 01 2007)

Diğer yandan Dink’in Türklüğe hakaret suçlamasıyla 301. maddeden yargılanmış olması cinayetin nedeni olarak gösterilebilmekte; yargılamaya yol açan hakaret suçunun içeriği yeniden gündeme getirilerek ‘belleksizleştirilen’ kamuoyuna hatırlatılırken basın cinayetin bu “haklı gerekçelerini” sergilemekte sakınca görmemektedir. Dahası, 301. maddeden yargılanan aydınlar, gazeteciler, yazarlar “hainler”, “soy özlülüler”, “etnik ayrılıkçılar” olarak ilan edilmekte, toplumu (cinayete) tahrik etmekle suçlanmaktadır.

“301. madde, ‘fikir hürriyeti’ni engelleyen değil bu millete ‘sövmeyi’ cezalandıran bir maddedir. Nerede bir hain, nerede bir soy özlülü, nerede bir etnik ayrılıkçı varsa bu maddeden rahatsız olur. Bu gazeteci bu maddeden hüküm giymiştir.” (Yeni Balıkesir, “Bizi katilmişiz gibi bir psikoza soktular” başlıklı haber –MHP Balıkesir İl Başkanı’nın açıklamaları-, 27 01 2007)

“Şimdi dikkat edin, bir kesim Türklüğe ve Türk değerlerine hakaret edecek, Türk milletini sanık sandalyesine oturtacak, milleti mahkûm, toplumu tahrik edecek, sonra bu toplum içinden iki genç bir şey yapacak.” (Güneyde İmece, “Ne olmuş yani?” başlıklı haber –BBP Genel Başkanının açıklamaları- 26 01 2007)

Ermenileri açıkça hedef göstermekte bir sakınca görmeyen bu söylemsel çerçevede içinde, Türkiye’de yaşayan Ermenilerin varlıkları ve cinayete ilişkin tepkileri görmezden gelinmiştir.

among reasons that might be an excuse for the murder even if they could not legitimize it. Yet the common evaluation of the murder agreed that the murder was an “inhuman”, “nefarious” act and that the bullet was in effect fired against Turkey.

Statements on the causes of the Hrant Dink murder support our finding that the negative judgements regarding the Armenians are mostly paired with disloyalty and unreliability. In expressions conveyed in both the headlines and the body texts of the news stories and articles, it is claimed that Dink had lately come in conflict with the Armenian Diaspora, and that the forces killing –or behind the murder of- Dink could be Armenians themselves.

“He was a man of Turkey, of this geography; he was able to freely say what he believed in, and was brave enough to stand against the Diaspora when necessary. ... The things he said and wrote were also occasionally criticized by the Armenian community; he loved “danger” as a fighter.” (Hürriyet, Yalçın Bayer “Our Common Martyr”, 20 01 2007)

“Hrant Dink was a reasonable Armenian. And he was brave. He had proved his courage not only against the rampant racists of Turkey but also and more importantly against the rampant racists of the Armenian Diaspora. You can be sure that there will be two parties who will feel joy over this murder. Racist Turks and racist Armenians.” (Hürriyet, Ertuğrul Özkök “I did not call Ali Kemal a traitor”, 20 01 2007)

On the other hand, the fact that Dink had been tried for insulting the Turkish identity in violation of Article 301 is easily shown as the cause of the murder, with the press seeing no risk in demonstrating these “justified reasons” of the murder while reminding the public, which is stripped of its memory, about the content of the crime. Moreover, the intellectuals, journalists and authors tried for violating Article 301 are declared “traitors” “racially disabled” and “ethnic separatists”, and blamed for provoking the public (to commit murder).

“Article 301 is not an article that prejudices freedom of thought, but an article that penalizes “swearing” at this nation”. This article bothers

Diğer yandan Dink’in Türklüğe hakaret suçlamasıyla 301. maddeden yargılanmış olması cinayetin nedeni olarak gösterilebilmekte; yargılamaya yol açan hakaret suçunun içeriği yeniden gündeme getirilerek ‘belleksizleştirilen’ kamuoyuna hatırlatılırken basın cinayetin bu “haklı gerekçelerini” sergilemekte sakınca görmemektedir.

On the other hand, the fact that Dink had been tried for insulting the Turkish identity in violation of Article 301 is easily shown as the cause of the murder, with the press seeing no risk in demonstrating these “justified reasons” of the murder while reminding the public, which is stripped of its memory, about the content of the crime.

Ermeni aydınlar, eğitimciler, din adamları, Ermeni cemaatinin önde gelen isimlerinin ve yaptıkları açıklamaların başlıklarda yer bulamaması, basının azınlık gruplara yönelik olağan durumdaki görmezden gelme tutumunun basit bir ilgi yoksunluğu ile açıklanamayacağını; bu görmezden gelme halinin, daha çok cinayet gibi olağanüstü şartlarda da varlığını sürdüren bir "görünmez kılma" girişimi olarak değerlendirilmesi gereğini ortaya koymaktadır.

Armenian intellectuals, educators, clergymen and prominent names of the Armenian community and the statements made by them did not find a place in the news titles shows that the press' usual attitude of ignoring minority groups in ordinary occasions cannot be explained as a simple lack of interest, but instead should be evaluated as an attempt "to render invisible", which also continues to exist in extraordinary circumstances such as a murder.

Türkiye'deki Ermenilerin varlığı, Güneydoğu Anadolu bölgesine hitap eden *Güneyde İmece*'nin attığı üst başlıkta "Türkiye sınırlarındaki tek Ermeni köyü" olarak nitelediği Hatay sınırındaki Vakıflı Köyü ile sınırlandırılırken (20), *Hürriyet Gazetesi* de Ermenilerin bu merkezden uzak, otantikleştirilmiş temsilini *Türk-Ermeni oturma eylemi* (22. 012. 2007) başlığı altında verdiği haberinde ulusal basın adına onaylamakta, eylemin gerçekleştiği yer olan Vakıflı Köyü'nü haberin ilk cümlesine taşımaktadır. Bunun dışında Ermeni aydınlar, eğitimciler, din adamları, Ermeni cemaatinin önde gelen isimlerinin ve yaptıkları açıklamaların başlıklarda yer bulamaması, basının azınlık gruplara yönelik olağan durumdaki görmezden gelme tutumunun basit bir ilgi yoksunluğu ile açıklanamayacağını; bu görmezden gelme halinin, daha çok cinayet gibi olağanüstü şartlarda da varlığını sürdüren bir "görünmez kılma" girişimi olarak değerlendirilmesi gereğini ortaya koymaktadır. Bunun istisnası, *Zaman Gazetesi*'nin Türkiye Ermenileri Patriği'nin "Türkler ve Ermeniler kardeş" açıklamasını başlığa taşımasıdır (21). Mutafyan'ın sözlerinin bu başlığa taşınması olası kılan "kardeşlik" vurgusu, Türklerin ve Ermenilerin yıllarca bir arada ve barış içinde yaşadığı yönündeki baskın söylemi yeniden üretme işlevi görmekte, "kardeşlik" ilişkisinin arkasına gizlenen eşitsizlikleri önemsiz kılmaya ve arka plana itmeye devam etmektedir. *Posta*'nın Dink'in cenaze töreni ile ilgili haberinde "Türkçe dua ve Ermenice ezgi"nin yan yanılığına yaptığı vurgu da (22) cinayetin faili ve mağdurunun kimlikleri arasındaki çatışmayı benzeri bir kardeşlik söyleminin gölgesine saklamaktadır.

20) Vakıflı Köyü'nde yas var

(*Güneyde İmece*, 22. 01. 2007).

21) Patrik: Türkler ve Ermeniler kardeş, cinayet üzerinden siyaset yapmayın (*Zaman*, 24 01 2007).

22) Türkçe dua ve Ermenice ezgiyle uğurlandı (*Posta*, 24. 01. 2007)

Hrant Dink'in adının geçtiği başlıklardan bir kısmı ise "*Şehit Hrant Dink'e Ağıt*" (*Hürriyet*, 21. 01. 2007), "*Şeker İmamdan Hrant Dink Hutbesi*" (*Sonsöz*, 27. 01. 2007) örneklerinde olduğu gibi kurbanın Hıristiyan kimliğini inkâr eden bir

every traitor, every racially disabled and every ethnic separatist. This journalist was convicted for violating this article." (Yeni Balıkesir, "They put us in a psychosis as if we are murderers"– Statements from MHP Balıkesir provincial leader, 27 01 2007)

"Take a careful look at these happenings; one segment will insult the Turkish identity and values, will put the Turkish nation in the felon's dock, will convict and provoke the society, and then two young people from that society will do something about it." (*Güneyde İmece*, "So what?"– Statements of the BBP leader - 26 01 2007)

Within the framework of this discourse that does not hesitate to openly show Armenians as a target, the presence of the Armenians living Turkey and their reactions to the murder were overlooked. The presence of Armenians in Turkey is limited to the Village of Vakıflı at the Hatay border (20), which is dubbed as the "only Armenian Village within the Turkish territories" in the headline used by *Güneyde İmece*, a paper circulating in South-eastern Anatolia, while *Hürriyet* confirms this authenticated, decentralized representation of the Armenians on behalf of the national press in its news titles *Turkish-Armenian sitting protest* (22. 012. 2007) and carries the Village of Vakıflı to the first sentence of the story. The fact that the Armenian intellectuals, educators, clergymen and prominent names of the Armenian community and the statements made by them did not find a place in the news titles shows that the press' usual attitude of ignoring minority groups in ordinary occasions cannot be explained as a simple lack of interest, but instead should be evaluated as an attempt "to render invisible", which also continues to exist in extraordinary circumstances such as a murder. An exception to this comes from *Zaman*, which carried to its headlines the statement of the Armenian patriarch of Istanbul that "Turks and Armenians are brothers" (21). The emphasis on "brotherhood" which was probably the reason Mutafyan's statement was carried to the headlines, serves to re-produce the dominant discourse that Turks and Armenians have been living together in peace for long years, and continues to trivialize and ignore the inequalities hidden behind this

söylem içinde, Müslümanlık ritüellerini öne çıkarmaktadır.

Hrant Dink cinayetinin ardından demokrat/ aydın kesimin tepkilerini dile getirmek için benimsedikleri “hepimiz Ermeniyiz” sloganının taşındığı yalnızca iki başlık (“Bugün Ben Ermeniyim” ve “Neden Hepimiz Ermeniyiz –Hürriyet, 21. 01. 2007-”) bulunmasına karşılık slogana yönelen tepkiler Türklüğü, Müslümanlığı, hatta Osmanlılığı (23-27) Ermeniliğe karşı konumlandırılan ve yücelten başlıklarda ifade bulmuş; bir başka deyişle Türkiye’de Ermeni olmanın “kabul edilemezliği” ilan edilirken Türklük, yüceltilen üst kimlik olarak kendini dayatmaya devam etmiştir.

23) *Hepimiz Ermeni’yiz İzaha Muhtaç Garabet*, (Hürriyet, 01, 2007)

24) *Hepimiz Osmanlı’yız*, (Zaman, 28 01 2007)

25) *‘Hrant’a Türkü’ Demek Doğru Olurdu* (Hürriyet, 29. 01. 2007)

26) *Elhamdülillah Müslüman’ım* (Hürriyet, 26. 01. 2007)

27) *Ben Türk’üm* (Yeni Balıkesir, 24 01 2007)

Bu slogana gösterilen tepkiler öylesine ileri gidebilmektedir ki *Yeni Balıkesir* Gazetesi, Bandırma Belediye Başkanı’nın sözleri aracılığıyla cinayetin Türk diplomatları öldürmüş olan ASALA örgütünün geçmişteki eylemlerinin bir bedeli olduğu imasını başlığa taşımaktan çekinmemiştir (28). *Yeni Balıkesir*, adeta, ulusal basının Hrant Dink cinayetine gösterdiği ilgiye tepki duyan “milliyetçi” çevrelerin sözcülüğünü yapmaktadır (29).

28) *Öztaylan sert çıktı: 30 Türk diplomat ölümler NEREDEYDİNİZ?* (Bandırma belediye başkanı- Yeni Balıkesir, 25 01 202006)

29) *Tunçsiper² : Ulusal basın cinayeti oldukça abarttı* (Yeni Balıkesir, 24 01 2007)

Benzer gerekçelerle mazur gösterilen milliyetçi tepkiler, Hrant Dink’in cenazesinde atılan “Hepimiz Ermeni’yiz” sloganlarının kabul edilemezliğine dair sözlerin Dink’in cenazesi ile şehit cenazeleri arasında yapılan karşılaştırma yoluyla yaygınlaştırılmasına da aracılık etmektedir: Bu karşılaştırmanın bir tarafının Türklüğe hakaretten yargılanan ve öldürülen

“brotherhood” relation. In *Posta*’s news story on Dink’s funeral, the emphasis put on the juxtaposition of “Turkish prayers and Armenian tunes” (22) hides the conflict between the identities of the murder’s perpetrator and victim behind a fraternity speech.

20) *Mourning in the Vakıflı Village*

(*Güneyde İmece*, 22. 01. 2007).

21) *Patriarch: Turks and Armenians are brothers, do not make politics on a murder* (Zaman, 24 01 2007).

22) *Bid farewell with Turkish prayers and Armenian songs* (Posta, 24. 01. 2007)

In some of the news titles using Hrant Dink’s name, such as “Requiem to Martyr Hrant Dink” (Hürriyet, 21. 01. 2007), “Hrant Dink Sermon from Şeker Imam” (Sonsöz, 27. 01. 2007), Islamic rituals are brought to the foreground within a discourse that denies the Christian identity of the victim.

While there were only two news titles (“Today I am Armenian” and “Why We Are All Armenians”–Hürriyet, 21. 01. 2007-) carrying the slogan “we are all Armenians”, which was adopted by the democrat/intellectual segments to voice their reactions following the Hrant Dink murder, the reactions against this slogan found their expression in titles positioning ‘being Turk, Muslim, or even Ottoman’ against being ‘Armenian’ (23-27) and glorifying “being Turk, Muslim, or even Ottoman”; in other words, while declaring the “unacceptability” of being an Armenian in Turkey, “being a Turk” continued to force itself as a glorified upper identity.

23) *We are All Armenians: the Abomination in Need of Explanation*, (Hürriyet, 01, 2007)

24) *We are All Ottoman*, (Zaman, 28 01 2007)

25) *It Would Have Been Right To Say ‘Hrant was a Turk’* (Hürriyet, 29. 01. 2007)

26) *I am Muslim, Praise To God* (Hürriyet, 26. 01. 2007)

27) *I am a Turk* (Yeni Balıkesir, 24 01 2007)

The reactions to this slogan went so far that the *Yeni Balıkesir* newspaper had no scruples about carrying to its headlines the implication that the murder was the price of the past acts of the ASALA organization which had killed Turkish

Hrant Dink’in adının geçtiği başlıklardan bir kısmı ise “Şehit Hrant Dink’e Ağıt”, “Şeker İmardan Hrant Dink Hutbesi” örneklerinde olduğu gibi kurbanın Hıristiyan kimliğini inkâr eden bir söylem içinde, Müslümanlık ritüellerini öne çıkarmaktadır.

In some of the news titles using Hrant Dink’s name, such as “Requiem to Martyr Hrant Dink”, “Hrant Dink Sermon from Şeker Imam”, Islamic rituals are brought to the foreground within a discourse that denies the Christian identity of the victim.

2 Tunçsiper: Anavatan Partisi MKYK üyesi

Mazur gösterilen milliyetçi tepkiler, Hrant Dink'in cenazesinde atılan "Hepimiz Ermeniyiz" sloganlarının kabul edilemezliğine dair sözlerin Dink'in cenazesi ile şehit cenazeleri arasında yapılan karşılaştırma yoluyla yaygınlaştırılmasına da aracılık etmektedir.

Nationalistic reactions serve as an instrument in spreading the word on the unacceptability of the slogan "We are All Armenians" chanted at Hrant Dink's funeral through comparisons made between Dink's funeral and the funerals of martyrs:

Ermeni asıllı bir gazeteci; diğer tarafının ise "vatan uğruna can veren şehitler" olması medya profesyonellerince manidar bulunmamış olmalı ki, köşeyazarlarına olduğu gibi haber metinlerine de taşınmasında sakınca görülmemiştir.

"Ermeni asıllı bir vatandaşımızı hedef alan insanlık dışı cinayet Türkiye'yi derinden sarstı. Ancak bazı çevreler, ezik ve suçlu bir Türk toplumu portresi çizmek için birbirleriyle melanet yarışına girdiler. ... Şehit cenazelerinde hiç görülmeyen bu çevrelerin, şimdi mağdurun etnik mensubiyeti üzerinden slogan geliştirmeleri, izaha muhtaç bir garabet." (Hürriyet, "Hepimiz Ermeni'yiz' izaha muhtaç garabet" başlıklı haberden- MHP Genel Başkanının açıklamaları- 25 01 2007).

Hatta bazı köşe yazıları ve haberlerde, Hrant Dink'in öldürülmesine gösterilen tepkinin "aşırılığı"nın altını çizmek için, ASALA'nın Türk diplomatlara yönelik cinayetleri hatırlatılmaktadırlar.

"Slogan atanların zamanında 30 tane Türk diplomatın Ermeni terör örgütü tarafından öldürülürken nerede olduklarını soran Başkan Öztaylan 'Bu cinayet tabii ki hepimiz adına üzüntü vericidir.'" (Yeni Balıkesir, "Öztaylan sert çıktı: 30 Türk diplomat ölürken NEREDEYDİNİZ?" başlıklı haber, 25 01 2007)

"Tam aksine, Türklerle Ermeniler arasında dostluğun, kardeşliğin gelişmesi için çalıştı hep. Bizler bu milletin büyük fedakârlıklarla yetiştirdiği diplomatlarını teröre şehit verirken de hep 'Asala terörden' söz ettik. (Hürriyet, Ertuğrul Özkök'ün "Bu Ermeniler adam olmaz" başlıklı yazısı, 31 01 2007)

Hrant Dink cinayetinin ardından da, Türkiye'de yükselen ırkçılığa dikkatin çekilmesine rağmen, haber ve yazılarda Ermenilerin bu ayrımcılık atmosferine karşı tepkilerine ve taleplerine neredeyse hiç yer verilmemekte, bunun yerine sorunun çözümü Ermenilerin ve Türklerin kardeş olduğu söyleminin arkasına gizlenerek apolitikleştirilmekte veya yeniden Türkiye'nin düşmanları söyleminin çözümsüzlüğüne taşınmaktadır.

Diğer yandan, haber ve yazılarda cinayetin "başkasına tahammülsüzlüğün", "ırkçılığın", "birlikte yaşayamama halinin", "yükselen milliyetçiliğin" bir sonucu olduğu temaları da

diplomats (28), through the words uttered by the mayor of Bandırma. Yeni Balıkesir virtually acts as the spokesperson for "nationalist" circles protesting to the interest shown in the Hrant Dink murder by the national press (29).

28) Fierce response from Öztaylan: WHERE WERE YOU when 30 Turkish diplomats were being killed? (Mayor of Bandırma - Yeni Balıkesir, 25 01 2006)

29) Tunçsiper² : National press exaggerates the murder (Yeni Balıkesir, 24 01 2007)

Nationalistic reactions excused for similar reasons also serve as an instrument in spreading the word on the unacceptability of the slogan "We are All Armenians" chanted at Hrant Dink's funeral through comparisons made between Dink's funeral and the funerals of martyrs: Media professionals have clearly seen no significance in the fact that one side of this comparison is a journalist of Armenian descent tried for insulting the Turkish identity and killed, and that the other side is the "martyrs who have given their lives for their country", as evidenced by their lack of any hesitation in conveying this message not only in their columns but also in the body texts of their news stories.

"The inhuman murder targeting one of our citizens of Armenian descent deeply shook Turkey. However, some circles have started a competition of evil in order to draw a sheepish and guilty Turkish society portrait. ... It is an abomination in need of explanation that these circles, who are never seen at the funerals of martyrs, now develop slogans based on the ethnicity of the victim." (Hürriyet, "We are all Armenians' abomination in need of explanation" – statements of the MHP Leader - 25 01 2007).

In some columns and news stories, ASALA's murders of Turkish diplomats are recalled in order to underline the "excessiveness" of the reaction shown to the killing of Hrant Dink.

"President Öztaylan, asking where those slogan chanters were when 30 Turkish diplomats were being killed by the Armenian terrorist organization, said 'of course this murder is upsetting for all of us.'" (Yeni Balıkesir, "Fierce response from Öztaylan: WHERE WERE YOU when 30 Turkish

2 Tunçsiper: Motherland party (ANAP), member of Central Decision and Management Committee (MKYK)

yer bulabilmektedir. Buna karşılık, bu tema ve önermelere eklenen argüman, çoğunlukla “asıl bu işi kimin yaptırdığının sorgulanması” gerektiği, ya da başka deyişle Türkiye aleyhine bu komplonun arkasında kimlerin olduğunun saptanmasıdır. Böylelikle, cinayetin ardında yatan ırkçı-milliyetçi tutumların yaygınlaşmasına dikkati çeken söylemler bile, genel olarak çözümsüzlük siyasetini yeniden üretmeye yarayan “Türkiye’nin düşmanları” söylemine eklenerek kendi içine kapanabilmektedir.

Kurşun Türkiye’ye sıkıldı söylemine tepki gösteren az sayıda köşe yazarı ise, bu söylemi “insanın ve mağdurun kale alınmadığı” “masumun öldürülmesini ikinci plana atan” bir dil olması nedeniyle eleştirirken cinayetin ardındaki yükselen milliyetçiliğin meşrulaştırdığı ırkçı tutumlara dikkat çekmektedir.

“...İnsanın ve mağdurun kale alınmadığı’ bir dil bu. Maktulün ve mağdurun haklarını önemsizleştiriyor. ... Giderek sayısı artan bir kesim, Türkiye’nin köşeye kıştırıldığını, parçalanma tehlikesi yaşadığını düşünüp her geçen gün biraz daha saldırgan bir milliyetçiliğe doğru savruluyor.” (Zaman, Ali Bulaç’ın “Kurşun Kime Sıkıldı?” başlıklı yorum yazısı, 22 01 2007).

“...Bir masumun öldürülmesi ikinci plana atılıyor, ülke zarar gördü diyoruz. Ülke yara almasa olay daha az üzücü, farklı bir anlamı olacakmışçasına. Oysa sorun bir vatandaşın –Ermeni olması fark etmiyor, değil mi?- siyasi, ideolojik ve hatta ırkçı bir cinayete kurban gitmesidir.” (Zaman, Herkül Millas’ın “Ülkemizde hain yok” başlıklı yazısı, 22 01 2007).

“...Bu, ‘öteki’nden sonsuz ödü koştugu için o ‘öteki’ne nefret saçan cinnet içgüdüdür. Farklılığa kin ve tahammülsüzlüğe mersiye ideolojisidir. Böyle bir ideoloji ise ancak kolektif hafızadaki travmaları kışkırtarak yükselebilir. ... ‘Misyoner faaliyetleriyle ülke bölünüyor ve Müslümanlar Hıristiyanlaştırılıyor’ provokatörlüğüyle Katolik ruhban öldürecek katili üretir. Ve de tabii ki, İnternet’te Hrant Dink’in ‘Türk kanı zehirlidir’ (!) dediği yalanını yayarak onu Osmanbey’de katledecek diğer katili yaratır.” (Hürriyet, Hadi Uluengin’in “Dink komplosu” başlıklı yazısı, 23 01 2007)

Ne var ki gazeteler, bu türden yazılarla aynı

diplomats were being killed?”, 25 01 2007)

“On the contrary, he worked relentlessly to promote fraternity and friendship between Turks and Armenians. When we gave martyrs of our diplomats raised by this nation with great sacrifices, we also constantly talked of the ‘Asala terror’. (Hürriyet, Ertuğrul Özkök “These Armenians are Incurable”, 31 01 2007)

Following the Hrant Dink murder, although attention is drawn to the rising racism in Turkey, almost no mention is made of the reactions and demands of Armenians against this discrimination atmosphere in news stories and articles; instead, the solution of the problem is either apoliticized by hiding it behind the discourse of Turkish-Armenian fraternity, or carried once again towards the deadlock of the ‘Turkey’s enemies’ discourse.

On the other hand, themes claiming that the murder is a result of “intolerance towards others”, “racism”, “inability to co-exist”, “rising nationalism” etc could also find a place in news stories and articles. Yet, the argument added to these themes and propositions is usually that it is necessary to “question who actually instigated this murder”, or in other words, that it is necessary to identify those who are behind this conspiracy against Turkey. Hence, even the discourses drawing attention to the spreading of the racist-nationalistic attitudes that are behind the murder are able to become introverted by joining the “Turkey’s enemies” discourse which in general serves to re-produce the policy of ‘no solution’.

The handful of columnists reacting to the discourse that the bullet was fired at Turkey criticized this discourse for its language which “did not take into consideration the human and the victim” and which “put the killing of an innocent into the background”, while drawing attention to the racist attitudes legitimized by the rising nationalism that is behind the murder. “...This is a language that ‘does not take into consideration the human and the victim’. It trivializes the rights of the slain and the victim. ... A growing segment in the society flies towards a nationalism that grows more aggressive every day, thinking that Turkey is cornered and is under the

Hrant Dink cinayetinin ardından da, Türkiye’de yükselen ırkçılığa dikkatin çekilmesine rağmen, haber ve yazılarda Ermenilerin bu ayrımcılık atmosferine karşı tepkilerine ve taleplerine neredeyse hiç yer verilmemekte, bunun yerine sorunun çözümü Ermenilerin ve Türklerin kardeş olduğu söyleminin arkasına gizlenerek apolitikleştirilmekte veya yeniden Türkiye’nin düşmanları söyleminin çözümsüzlüğüne taşınmaktadır.

Following the Hrant Dink murder, although attention is drawn to the rising racism in Turkey, almost no mention is made of the reactions and demands of Armenians against this discrimination atmosphere in news stories and articles; instead, the solution of the problem is either apoliticized by hiding it behind the discourse of Turkish-Armenian fraternity, or carried once again towards the deadlock of the ‘Turkey’s enemies’ discourse.

Gazeteler, bu türden yazılarla aynı sayfalarda kurşunun Türkiye'ye sıkıldığı, cinayetin Türkiye'yi sabote ettiği, Ermeni lobilerinin ekmeğine yağ sürdüğü iddialarına yer verebilmektedir. Örneğin Zaman Gazetesi, Herkül Millas'ın ve Ali Bulaç'ın Dink cinayetinde beden kazanan Ermeni düşmanlığına ve ırkçılığa dikkat çekerek cinayetin ardından –hatta başbakanın ağzından– yüksek sesle telaffuzunda hiçbir kabahat görünmeksizin dile getirilen Türkiye'nin imajının zarar gördüğü iddialarındaki insaniyet yoksunluğunun altını çizdikleri yazıları ile bu iddiaları aktaran haber ve yazılara aynı sayfalarda yer vermiştir.

The newspapers are able to give on the same page with such writings the claims that the bullet was fired at Turkey, that the murder had sabotaged Turkey and had played into the hands of the Armenian lobbies. For example Zaman covered on the same page the articles expressing these claims and the articles of Hercules Millas and Ali Bulaç that drew attention to the Armenophobia and racism materializing in the Dink murder and underlined the lack of humanity in the claims that Turkey's image was harmed, which were expressed loudly with impunity –even by the Prime Minister– following the murder.

sayfalarda kurşunun Türkiye'ye sıkıldığı, cinayetin Türkiye'yi sabote ettiği, Ermeni lobilerinin ekmeğine yağ sürdüğü iddialarına yer verebilmektedir. Örneğin Zaman Gazetesi, Herkül Millas'ın ve Ali Bulaç'ın Dink cinayetinde beden kazanan Ermeni düşmanlığına ve ırkçılığa dikkat çekerek cinayetin ardından –hatta başbakanın ağzından– yüksek sesle telaffuzunda hiçbir kabahat görünmeksizin dile getirilen Türkiye'nin imajının zarar gördüğü iddialarındaki³ insaniyet yoksunluğunun altını çizdikleri yazıları ile bu iddiaları aktaran haber ve yazılara aynı sayfalarda yer vermiştir. Bu biraradalık hali, ırkçılık karşıtı duruşun diğerlerinin arasında kaynayıp gitmesine, sıradanlaştırılmasına ve böylece insani dayanaklarının önemsizleştirilmesine yol açmaktadır.

Hrant Dink cinayeti, başta Zaman olmak üzere ulusal ve yerel basında Türkiye'de ayrımcılık ve ırkçılık yapıldığı temalaştırmasının “cinayetin Türkiye'nin çıkarlarına zarar verdiği” iddiaları eşliğinde de olsa, yer bulmasına yol açmıştır. Örneğin Hürriyet Gazetesi yazarı İlter Türkmen, “Hrant Dink'in katli”nin “azınlıklara karşı uygulanan ayrımcılığın çeşitli yönlerini bütün çıplaklığı ile milli gündemimize taşı”dığını belirtmekte (“Azınlık vakıfları ve ayrımcılık”, 27 01 2007), Yalçın Doğan ise Hrant Dink'in yaşamı boyunca ayrımcılığa maruz kaldığını, Türkiye'de güçlenen milliyetçi dalganın “azınlık düşmanlığı”nı körüklediğini⁴, “ezme, sindirme kültürü”nün üniversitelerden mahkeme salonlarına kadar nasıl yaygınlaşmakta olduğunu vurgulamaktadır:

“Nüfus cüzdanında ve mahkeme kararlarında adı Fırat Dink olarak yazılı. O yine de, yurttaş Fırat Dink değil, Ermeni Hrant Dink. İsmi değiştiriyor,

3 Örnek için bkz. Günseli Özen Ocakoğlu'nun “Hrant Dink suikastı Türkiye'nin imajına zarar verdi” başlıklı yazısı, Zaman, 22 01 07.

4 Yazarların ayrımcılığı yükselen milliyetçilikle açıklayan sözleri modern çağda ırkçılık ve milliyetçilik arasındaki ontolojik ilişkinin bir kez daha göz önüne serilmesini sağlamaktadır. Balibar, “Milliyetçilik ve ırkçılık arasındaki bağın bir sapma sorunu ... ya da biçimsel bir benzerlik sorunu değil, bir tarihsel eklemlenme sorunu olduğunu” belirtir ve milliyetçiliğe eklemlenen ırkçılığın milliyetçilik için nasıl gerekli olduğunun altını çizer. Balibar, “İrkçılık ve Milliyetçilik”, Balibar ve Wallerstein, *İrk Ullus Sınıf*, 2007, İstanbul: Metis 67-68. Milliyetçilik ise, modern çağda ırkçılığın gelişimi için bir zemin sağlamaktadır. A.g.e. 51.

threat of disintegrating.” (Zaman, Ali Bulaç “To Whom Was the Bullet Fired?” commentary, 22 01 2007).

“...The killing of an innocent is pushed into the background; we are saying that the country has been harmed. As if the event would have been less upsetting, as if it would have carried a different meaning if there had been no harm to the country. However, the problem is that a citizen –it does not matter that he was an Armenian, does it?– has become a victim of a political, ideological and even racist murder.” (Zaman, Hercules Millas “There are no traitors in our country”, 22 01 2007).

“...This is the insanity instinct that spreads hate towards the ‘other’ because of its endless fear of that ‘other’. It is an ideology of elegy of hatred and intolerance towards difference. Such an ideology can only rise by prodding the traumas in the collective memory. ...With the provocation that ‘Missionary activities are dividing the country and Muslims are being Christianized,’ it creates the killer that will kill the Catholic clergy. And of course, by spreading on the Internet the lie that Hrant Dink said ‘The Turkish blood is poisonous’ (!), it creates another killer who is to assassinate him in Osmanbey.” (Hürriyet, Hadi Uluengin “The Dink conspiracy”, 23 01 2007)

Despite all these, the newspapers are able to give on the same page with such writings the claims that the bullet was fired at Turkey, that the murder had sabotaged Turkey and had played into the hands of the Armenian lobbies. For example Zaman covered on the same page the articles expressing these claims and the articles of Hercules Millas and Ali Bulaç that drew attention to the Armenophobia and racism materializing in the Dink murder and underlined the lack of humanity in the claims³ that Turkey's image was harmed, which were expressed loudly with impunity –even by the Prime Minister– following the murder. This concomitance results in the anti-racist stance getting lost in the shuffle and becoming banalized, and hence in the trivialization of their humane baselines.

The Hrant Dink murder has caused the local

3 For an example, please see Günseli Özen Ocakoğlu “Hrant Dink assassination harmed Turkey's image (Hrant Dink suikastı Türkiye'nin imajına zarar verdi)”, Zaman, 22 01 07.

ama hedef olmaktan kurtulamıyor. Milliyetçiliğin azgınlaştığı bir dönemde, Türkiye'deki azınlık düşmanlığı en akıl almayacak kaleleri zaptediyor. ... Sırf, Ermeni olduğu için, Hrant Dink askerde bile er çıkartılıyor. Azınlık kültürü ezme, sindirme kültürüne dönüşüyor. (Hürriyet, Yalçın Doğan'ın "O yurttaş Fırat Dink değil Ermeni Hrant Dink" başlıklı yazısı, 23 01 2007) (vurgu yazara ait).

Hürriyet Gazetesi yazarları Hadi Uluengin ve Ahmet Hakan da, özellikle milliyetçi ve ırkçı söylemlerin revaçta olduğu dönemlerde komplo teorilerine duyulan ilginin farklılıklara tahammülsüzlüğün bir görünümü olduğunu iddia etmektedirler. Komplo teorilerinin görünür/görünmez düşman arayışının şekillendirdiği anlamsal dizge, bu düşmanı dışarıda veya içeride, ama mutlaka "biz"e benzemeyenlerin arasında kurgulamaktadır.

"Ötekilerde olduğu gibi son cinayetinin arkasında da tek ama tek bir komplo var: "Komplo teorileri"nin ta kendisi! Bizatihi kendisi! Öz be öz kendisi! Bu, "öteki"nden sonsuz ödü koptuğu için o "öteki"ne nefret saçan cinnet içgüdüdür. Farklılığa kin ve tahammülsüzlüğe mersiye ideolojisidir. ... [Bu ideoloji] "Misyoner faaliyetleriyle ülke bölünüyor ve Müslümanlar Hıristiyanlaştırılıyor" provokatörlüğüyle Katolik ruhban öldürecek katili üretir. Ve de tabii ki, internette Hrant Dink'in "Türk kanı zehirlidir" (!) dediği yalanını yayarak onu Osmanbey'de katledecek diğer katili yaratır." (Hürriyet, Hadi Uluengin'in "Dink komplosu" başlıklı yazısı, 23 01 2007).

"... O zaman, tüm topluma sirayet etmiş ve kötülöklere kaynaklık eden bir iklimle çepeçevre sarıldığımızı kabul etmemiz gerekecek. "Vatan elden gitti" diye atıp tutmalarımız... "Ermeni" sözcüğünü hakaret olarak kullanmalarımız... Üç beş evde kilise açıldı diye "Bütün Türkiye misyoner işgali altında" diye öcü masalları anlatmalarımız..." (Hürriyet, Ahmet Hakan'ın "Keşke bu iş çete işi olsa" başlıklı yazısı, 22 01 2007)

Zaman Gazetesi'nde de, "kurşun Türkiye'ye sıkıldı" söylemi ile bu söylemin bizzat insanlıktan uzaklığına ve barındırdığı ayrımcı içerimlere dikkat çekenlerin görüşleri aynı sayfalarda yer bulmaktadır. İhsan Dağı, cinayeti kışkırtılan milliyetçiliğin ve tahammülsüzlüğün

and national press, particularly *Zaman*, to cover the thematization that there is discrimination and racism in Turkey, even if such coverage was accompanied with claims that "the murder harmed Turkey's interests". For example, İlter Türkmen, writing in *Hürriyet*, says that "Hrant Dink's murder carried the various aspects of the discrimination inflicted on the minorities to our national agenda with all its blatant truths" ("Minority foundations and discrimination (Azınlık vakıfları ve ayrımcılık)", 27 01 2007), while Yalçın Doğan emphasizes that Hrant Dink had been exposed to discrimination throughout his life, that the nationalistic wave gaining strength in Turkey fans "minority phobia"⁴, and that "the culture of oppression and assimilation is spreading from universities to courtrooms:

"In his Birth Certificate and in the court decisions, his name is written as Fırat Dink. Yet he is still not citizen Fırat Dink, but the Armenian Hrant Dink. He changes his name, but still he cannot escape becoming a target. In a period when nationalism runs rampant, minority phobia conquers the most inconceivable fortresses in Turkey. ... Only because he is Armenian, Hrant Dink is forced to fulfil his military service as a private. The minority culture transforms into a culture of oppression and assimilation. (Hürriyet, Yalçın Doğan "O yurttaş Fırat Dink değil Ermeni Hrant Dink" (he is Not Citizen Fırat Dink but Armenian Hrant Dink), 23 01 2007) (the emphasises in bold belong to the author).

Hürriyet columnists Hadi Uluengin and Ahmet Hakan claim that the big interest in conspiracy theories especially at times when nationalist and racist discourses are popular is a reflection of the intolerance to differences. The semantic string shaped with the search for a visible/ invisible enemy seen in conspiracy theories imagines this enemy as someone from either

Hrant Dink cinayeti, başta Zaman olmak üzere ulusal ve yerel basında Türkiye'de ayrımcılık ve ırkçılık yapıldığı temalaştırmasının "cinayetin Türkiye'nin çıkarlarına zarar verdiği" iddiaları eşliğinde de olsa, yer bulmasına yol açmıştır.

4 The authors' words explaining discrimination with the rising nationalism once again highlights the ontological relationship between racism and nationalism in the modern era. Balibar states that "The link between nationalism and racism is not a problem of deviation ... or a problem of formal similarity, but a problem of historical articulation" and underlines how necessary it is for nationakism to have the racism that is attached to nationalism. Balibar, "İrkçilik ve Milliyetçilik" (Racism and Nationalism), Balibar & Wallerstein, *İrk Ulus Sınıf* (Race, Nation class), 2007, İstanbul: Metis 67-68. And nationalism lays the foundation for development of racism in the modern era. op. cit. 51.

The Hrant Dink murder has caused the local and national press, particularly *Zaman*, to cover the thematization that there is discrimination and racism in Turkey, even if such coverage was accompanied with claims that "the murder harmed Turkey's interests".

Zaman Gazetesinde de, "kurşun Türkiye'ye sıkıldı" söylemi ile bu söylemin bizzat insanlıktan uzaklığına ve barındırdığı ayrımcı içerimlere dikkat çekenlerin görüşleri aynı sayfalarda yer bulmaktadır.

bir ürünü olarak değerlendirirken ("Milliyetçiliği yeniden düşünmek" 21 01 07) Etyen Mahçupyan Türkiye'deki azınlıkların çoğunluk kimliği karşısındaki kırılganlıklarının altını çizmektedir:

"Hrant, ürkek bir güvercin olmayı kabullenirken, bu topraklarda güvercine dokunulmadığına güvendiğini söylerdi. Ama bu toplum güvercinlere hep dokundu. Onları sürdü, kültürlerini ezdi, düpedüz öldürdü. Bunu en iyi bilenlerden biri de Hrant'tı elbet. ... Bir ülkede çoğunluk kimliği şiddete meylediyorsa, o toprağın emanetçisi kendi bahçesindeki güvercini bile yaşatmak istemiyorsa, orada hastalık vardır. Türkiye de hasta ...." (Zaman, Etyen Mahçupyan'ın "Hrant" başlıklı yazısı, 21 01 2007)

Herkül Millas ve Ali Bulaç ise, saldırgan milliyetçiliğin arkasına gizlendiği nefret söylemlerinin başlıca stratejileri olarak soyutlama ve hedef saptırmaların, iblisleştirmelerin, sahte düşman yaratmaların Türkiye'nin gerçekliğinde ne anlama geldiğini sorgulamaktadırlar.

"Şimdi Hrant'ın öldürülmesiyle Türkiye'nin de yara aldığı söyleniyor. Bu söylem ayrıca can sıkıcı. Bir masumun öldürülmesi ikinci plana atılıyor, ülke zarar gördü diyoruz. ... Oysa sorun bir vatandaşın -Ermeni olması fark etmiyor, değil mi?- siyasi, ideolojik ve hatta ırkçı bir cinayete kurban gitmesidir. ... Bir vatandaşın bir bireyin-somut öldürülmesi olayının yerine bir soyutlama olan milli çıkarın konuşulması, bu tür ilgi alanının 'kaymasının' ne denli yanıltıcı olduğunu bile göremedik. " (Zaman, Herkül Millas'ın "Ülkemizde hain yok" başlıklı yazısı, 22 01 2007)

"İnsanın ve mağdurun kale alınmadığı' bir dil bu. Maktulün ve mağdurun haklarını önemsizleştiriyor. ... Hrant Dink, 301'in ve giderek derinleşmekte ve bir yanardağa dönüşmekte olan bir nefretin patlamasının kurbanı oldu. .... Hrant Dink bir anda 'ötekileştirildi, iblisleştirildi ve bu ülkenin varlığı, devletin bekası önündeki en büyük engel, zararlı bir unsur' olarak gösterildi. ... Giderek sayısı artan bir kesim, Türkiye'nin köşeye kısırıldığını, parçalanma tehlikesi yaşadığını düşünüp her geçen gün biraz daha saldırgan bir milliyetçiliğe doğru savruluyor." (Zaman, Ali Bulaç'ın "Kurşun kime sıkıldı?" başlıklı yazısı, 22 01 2007)

Milliyetçiliğin "ötekine atıfta bulunma" veya "ötekenden korkmanın" yanında "kendine atıfta

outside or inside, but always as someone not similar to "us".

"As was in the other murders, there is only one conspiracy behind this latest murder, too: "The conspiracy theories" itself! All itself! Its real self! This is the insanity instinct that spreads hate towards the 'other' because of its endless fear of that 'other'. It is an ideology of elegy of hatred and intolerance to difference. ... [Such an ideology] can only rise ... With the provocation that 'Missionary activities are dividing the country and Muslims are being Christianized,' it creates the killer that will kill the Catholic clergy. And of course, by spreading on the internet the lie that Hrant Dink said 'The Turkish blood is poisonous' (!), it creates another killer who is to assassinate him in Osmanbey (Hürriyet, Hadi Uluengin "Dink komplosu" (The Dink Conspiracy), 23 01 2007).

"... Then, we will have to accept that we are completely surrounded by a climate that is the root of all evil and that has spread among the whole society. Our ranting that the "Country is lost" ... our usage of the word "Armenian" as an insult ... our telling of scary stories that "Whole Turkey is under missionary invasion" just because a few churches have been opened ..." (Hürriyet, Ahmet Hakan "I wish it was the work of a gang" ("Keşke bu iş çete işi olsa"), 22 01 2007)

In Zaman, the discourse that "the bullet was fired at Turkey" and the views pointing at the discriminating content of this discourse and how removed it is from humanity itself are covered on the same pages. İhsan Dağı evaluates the murder as a product of provoked nationalism and intolerance ("Milliyetçiliği yeniden düşünmek" ("Rethinking on Nationalism") 21 01 07), while Etyen Mahçupyan underlines the fragility of the minorities in Turkey against the majority identity:

"Hrant accepted being a timid dove, saying no one touched doves in these lands. But this society has always touched doves. It displaced them, oppressed their culture, and openly killed them. Of course, one of those who knew this reality very well was Hrant. ... When the majority identity in a country tends towards violence, if the labourer of that land does not even want to keep alive the dove in its own garden, there is a disease there. Turkey is also diseased ...." (Zaman, Etyen Mahçupyan, "Hrant", 21 01 2007)

In Zaman, the discourse that "the bullet was fired at Turkey" and the views pointing at the discriminating content of this discourse and how removed it is from humanity itself are covered on the same pages.

bulunma”⁵, Mahçupyan’ın aşağıda alıntılanan yazısında belirtildiği şekliyle “kendisini biricik hale getirme, yüceltme” yoluyla ırkçılıkla eklemlenme biçimi, Ermeni sorunu ile ilgili yaptığı açıklama nedeniyle Orhan Pamuk’un Nobel Edebiyat Ödülünü almasına gösterilen tepkilerde de kendini göstermektedir.

“Nobel Edebiyat Ödülü’nün Orhan Pamuk’a verilmesinin ardından Türkiye yaygın bir psikolojik rahatsızlık geçiriyor. ... [milliyetçi ve cemaatçi] bakış kendisini biricik hale getiren, yücelten ve böylece insanlığın ortak birikiminden uzaklaştıran bir zihniyetin sonucudur. ... ‘Milli’ bakış çifte standardı olağan ve meşru hale getirir, ötekini anlamayı değil kendi kimliksel çıkarlarımızı vurgular, gerçeğin ne olduğunu anlamaktansa kendi gerçeğimizi nasıl üretebileceğimizin ve bunu nasıl başkalarına kabul ettirebileceğimizin peşine düşer...” (Zaman, Etyen Mahçupyan, “Pamuk Türkiye değil” başlıklı yazısı, 21 10 2006).

Türkiye’de yükselen milliyetçiliğin Türklük vurgusunun bir üst kimlik olmaktan öte, kan ve soy bağıyla tanımlanan bir ırkçı yoruma ilişmesinin kaçınılmazlığı, Mahçupyan’ın Hrant Dink’in yargılandığı TCK 301. maddesi bağlamında yazdıklarında da ortaya çıkmaktadır.

“Kısacası 301, Türklüğü Türk ırkının uzantısı olan bir soydaşlık hali olarak algılayarak kavramı ırk temeline oturtmaktadır. Türklere has müşterek bir kültürün var olduğunu, hele bunun ‘ortak bir varlık’ oluşturduğunu savunmak, vatandaşlık anlayışından ne denli uzak bir hukuk algısı ile karşı karşıya olduğumuzu göstermekte. Hem Türklüğü ırk temelinde tasavvur edecek hem de tanımlanmamış bir hakaret anlayışından hareket ederek ölçüsü belirsiz bir ‘zarar’a hükmedip orantısız cezalar yağdıracaksınız” (Zaman, Etyen Mahçupyan, “301 hangi kapının numarası?” başlıklı yazısı, 16 10 2006).

Zaman ayrıca Ermeni Patriği Mutafyan’ın birlik ve kardeşlik mesajlarının dışında, TC vatandaşı Ermenilerin yaşadığı ayrımcılığı ve bu ayrımcılığın ortadan kaldırılmasına yönelik taleplerini dile getiren sözlerine de yer vermiştir. Ne var ki, haberin başlığından da anlaşıldığı gibi, bu talepler haber anlatısı içinde ancak ikincil bir temalaştırma oluşturabilmektedir.

Hercules Millas and Ali Bulaç question what abstraction, target deviation, demonization and creation of fake enemies, as the main strategies of the hate speech behind which aggressive nationalism finds refuge, mean in the reality of Turkey.

Now it is said that Hrant’s assassination has also injured Turkey. This discourse is annoying. The killing of an innocent is pushed into the background, and we are saying the country has been harmed. ... Whereas the real problem is that a citizen –it does not matter if Armenian or not, does it?– has been the victim of a political, ideological and even racist murder. ... We have even failed to see how misleading it is to talk of national interest, which is an abstraction, instead of a solid event, the solid killing of a citizen; we have failed to see how misleading these ‘shifts’ in areas of interest are. “ (Zaman, Hercules Millas “Ülkemizde hain yok” (No Traitors in Our Country), 22 01 2007)

““This is a language that ‘does not take into consideration the human and the victim’. It trivializes the rights of the slain and the victim. ... Hrant Dink became the victim of 301 and the explosion of an ever-deepening hatred that is fast turning into a volcano... Hrant Dink was all of a sudden ‘otherized, demonized, and shown as the biggest obstacle, the most harmful element before the existence of this country, the survival of this State. A growing segment in the society flies towards a nationalism that grows more aggressive every day, thinking that Turkey is cornered and is under the threat of disintegrating.” (Zaman, Ali Bulaç “Kurşun kime sıklıdı?” (At Whom Was the Bullet Fired?), 22 01 2007)

The way nationalism is linked to racism by “referencing the other” or “fearing the other” as well as “referencing itself”⁵, or as stated by Mahçupyan in the below citation, by “making itself unique, by exalting itself” also makes itself visible in the reactions to the awarding of the Nobel Prize in Literature to Orhan Pamuk because of his statements about the Armenian issue.

“Turkey is going under a widespread psychological disease following the Nobel Prize in Literature given to Orhan Pamuk. ...[nationalistic and community-centred] view is the result of a mentality that

Herkül Millas ve Ali Bulaç ise, saldırgan milliyetçiliğin arkasına gizlendiği nefret söylemlerinin başlıca stratejileri olarak soyutlama ve hedef saptırmaların, iblisleştirmelerin, sahte düşman yaratmaların Türkiye’nin gerçekliğinde ne anlama geldiğini sorgulamaktadırlar.

Hercules Millas and Ali Bulaç question what abstraction, target deviation, demonization and creation of fake enemies, as the main strategies of the hate speech behind which aggressive nationalism finds refuge, mean in the reality of Turkey.

5 Balibar, a.g.e. 53

5 Balibar, op.cit. 53

Türkiye’de yükselen milliyetçiliğin Türklük vurgusunun bir üst kimlik olmaktan öte, kan ve soy başıyla tanımlanan bir ırkçı yoruma ilişmesinin kaçınılmazlığı, Mahçupyan’ın Hrant Dink’in yargılandığı TCK 301. maddesi bağlamında yazdıklarında da ortaya çıkmaktadır.

“Mutafyan özetle şunları söyledi: ‘Olayı kınarken, ülkemiz aleyhine yapılan olumsuz açıklamalar yüreklerde yeni yaralar açmaktadır. Bu tür davranışlar merhum Hrant Dink’in yaklaşımına tamamen aykırı düşmektedir. Devletimizin ve Türk halkının Ermenilerin binlerce yıldır bu topraklarda yaşayan TC vatandaşları olduğuna, yabancı ve potansiyel düşman olmadığımızı kabul edeceklerine bizlerin düşman olarak algılanmamıza neden olan uygulamaya, tutum ve zihniyeti değiştirmek için kitaplarından ve okullarımızdan başlayarak bu Ermeni düşmanlığını yok etmeye yönelik çalışmaların ivedilikle ele alınacağına dair inancımızı hâlâ koruyoruz.’” (Zaman, “Dink’i onbinler uğurladı” başlıklı haber, 24 01 2007) *Hürriyet Gazetesi*’nde de patriğin Ermenilerin potansiyel düşman olarak görülme duydıkları rahatsızlığı ve devletin bu algıya yol açan uygulama ve tutumları değiştirmek için girişimde bulunması taleplerini dile getirdiği sözleri, “Cenazesinde Türk-Ermeni diyalogunu sağladı” başlığı altında ve Dink’in vatanına ne kadar bağlı olduğu vurgusunun ardından yer bulabilmiştir (24 01 2007). Medya profesyonelleri, Hrant Dink cinayeti gibi kamuoyunda yaygın tepki alan ve gündemi uzunca bir süre meşgul eden bir olayın ardından bile, -birkaç köşeyazısı ve yorum dışında- Türkiye’de etnik ve dinsel azınlıkların maruz kaldığı ayrımcılığı haberleştirme gereği duymamışlardır.

Sonuç olarak, yazılı basının Hrant Dink cinayetini ağırlıklı olarak inkâr, suçlama, görmezden gelme, görünmez kılma stratejileri aracılığıyla haberleştirdiği belirtilebilir. Böylece, basında cinayetin insani boyutu göz ardı edilmekle kalınmamış, Türkiye’de Ermenileri hedef alan ırkçılık ve cinayet arasındaki ilişki de arka plana itilmiştir. Bu çerçevenin dışında kalarak cinayetin ardında yatan yükselen milliyetçiliği ve ırkçılığı vurgulayan yazarların sözleri ise, cinayeti Türkiye’nin aleyhine işlenen bir komplo olarak değerlendiren haber ve yazıların arasında kaybolmakta, üzerlerine söz söylenmemesi nedeniyle etkisiz kılınmaktadır.

Sorular ve cevaplar

Basının Hrant Dink cinayeti sonrasında, konuyu ele alış biçimini, gene Türkiye’de basının

makes itself unique, that exalts itself, and hence drives itself away from the common accumulated knowledge of the humanity. ... ‘National’ view turns double standard into something ordinary and legitimate, emphasizes our identity-based interests instead of understanding the ‘other’, and seeks to tell how we can create our own realities instead of understanding what the actual reality is and how we can make others believe in this self-created reality ...” (Zaman, Etyen Mahçupyan, “Pamuk Türkiye değil” (Pamuk is not Turkey), 21 10 2006).

That it is inevitable that the emphasis put on being a Turk by the rising nationalism in Turkey will become more than an upper identity and will associate itself with a racist interpretation defined with blood and descent is also highlighted in what Mahçupyan writes about Article 301 of the Turkish Penal Code, under which Hrant Dink was put on trial.

“Shortly, 301 perceives being a Turk as a state of being of the same race that is the extension of the Turkish race, thereby placing this concept on a racial basis. Advocating that there is a common culture specific to Turks and that this common culture creates a “common entity”, shows that we are facing a legal perception that is so far from a concept of citizenship. So you will interpret being a Turk on a racial basis, then you will conclude that an unspecified “harm” has been inflicted based on an undefined concept of insult, and then you will shower people with disproportional penalties” (Zaman, Etyen Mahçupyan, “301 hangi kapının numarası?” (301: the number of which door?), 16 10 2006).

In addition to the unity and fraternity messages of the Armenian patriarch Mutafyan, Zaman also covered statements from Armenians who are Turkish citizens on the discrimination they experience and their demands for elimination of this discrimination. Yet, as can be understood from the title, these demands can only form a secondary thematization within the whole news narrative:

“Mutafyan briefly said: ‘While condemning the event, negative statements against our country open fresh wounds in our hearts. Such behaviours are completely contrary to late Hrant Dink’s approach. We still maintain our belief that our State and the Turkish people will accept that

The way nationalism is linked to racism by “referencing the other” or “fearing the other” as well as “referencing itself”, or as stated by Mahçupyan in the below citation, by “making itself unique, by exalting itself” also makes itself visible in the reactions to the awarding of the Nobel Prize in Literature to Orhan Pamuk because of his statements about the Armenian issue.

özellikle Cumhuriyet'in kuruluşundan bu yana kendisine biçtiği "ulusal çıkarları her halükarda koruma" ve resmi ideolojiyi yaygınlaştırma işlevleriyle açıklamak ne kadar mümkün?

Basının resmi ideolojiyi yaygınlaştırmasının mümkünlüğü tartışmalı olsa da, biz bu çalışmada Ermeni sorununun ulusal sorunlar arasında yer alması nedeniyle çok görünür olduğu varsayımıyla yola çıktık. Bu noktada, ulusal ve yerel basının Hrant Dink cinayetini sadece Ermeni bir gazetecinin öldürülmesi olarak ele almayacağı, Ermeni sorunu ile ilişkisini kurarak ulusal çıkarları öne çıkaracağı beklenmekteydi. Biz de araştırma tasarımı bu doğrultuda kurduk. Türkiye'nin resmi kurumları, Ermeni sorununu kendi tarihinden kaynaklanan bir sorun olmaktan ziyade batının kendisine dayattığı, uluslararası alanda dayatılan bir sorun olarak ele almakta. Kendi geçmişiyle hesaplaşmamasından gelen tıkanıklığı böyle bir sorunu inkâr etmek yoluyla aşmaya çalışmakta. Ulusal ve yerel basının da buna yönelik kendi gündemini özel bir dikkat içinde oluşturmakta olduğunu görüyoruz. Basının, gündem yoğunlaşması içinde geçmişle hesaplaşmayı talep eden politik grup ve taraflarla ortaklaşma çabasına yer vermemesi bu çalışmanın ardında yatan temel sorun. Bundan dolayı, ulusal çıkarların korunmasındaki beççilik görevi, çok açık biçimde ortaya çıkıyor.

Çok satan iki gazeteyi Zaman ve Hürriyet'i Hrant Dink cinayetine ilişkin haberleri verme biçimleri açısından bu kadar ortaklaştıran, benzeştiren şey ne olabilir?

Bu sorunun yanıtı da aslında birinci soruya verdiğimiz yanıtla ilişkili. Zaman ve Hürriyet gibi iki farklı gazeteyi bir araya getiren şey ulusal çıkarlara beççilik etme konumu. Hrant Dink cinayetinin basın özgürlüğüne müdahale, Türkiye'deki azınlıkların iletişim haklarının genişletilmesi önündeki bir müdahale olarak değil, doğrudan doğruya Türkiye'nin çıkarlarının zedelenmesi olarak anlaşıldığı, bu çalışmada ve başka çalışmalarda ortaya konuyor. Farklı ideolojik görüşlere sahip, farklı toplumsal taraflara seslenen gazeteler ulusal çıkarların savunulmasında ortaklanabiliyorlar. Ama ulusal çıkarlar savunulduğu zaman, basın özgürlüğü de

Armenians are citizens of the Turkish Republic living on these lands for thousands of years, that they will accept that we are not foreigners or potential enemies, and that efforts will be launched urgently to eliminate this Armenophobia, starting from schools and course books so as to change this practice, attitude and mentality that causes us to be perceived as enemies." (Zaman, "Dink'i onbinler uğurladı" (Tens of Thousands Bid Farewell to Dink), 24 01 2007)

In Hürriyet, the statements of the Armenian patriarch expressing the concerns felt by the Armenians for being seen as potential enemies and demanding that the state makes an initiative to change the practices and attitudes that cause this perception found a spot under the title "Achieved Turkish-Armenian dialogue in his funeral", after the emphasis put on how loyal Dink was to his country (24 01 2007). Media professionals did not feel the need to make a news of the discrimination experienced by ethnic and religious minorities in Turkey –barring a few columns and commentaries– even after an event such as Hrant Dink's murder, which received widespread reaction in the public and which occupied the agenda for a long time.

As a conclusion, it can be said that the printed media covered the news of Hrant Dink's murder mostly through strategies of denial, blaming, ignoring or rendering invisible. Hence, the press not only overlooked the human dimension of the murder but also pushed into the background the link between the murder and the racism targeting Armenians in Turkey. The words used by columnists who remained outside of this framework and who emphasized the rising nationalism and racism lying behind the murder are lost amid the news stories and articles that evaluate the murder as a conspiracy against Turkey, and are rendered ineffective as they fail to receive any comments.

Questions and answers

To which extent we can explain the way media covered the murder of Hrant Dink after his assassination in relation with the Turkish media's self-assumed function - since the foundation of the Republic - of "safeguarding national interests at all times" and "spreading the state ideology"?

Yazılı basının Hrant Dink cinayetini ağırlıklı olarak inkâr, suçlama, görmezden gelme, görünmez kılma stratejileri aracılığıyla haberleştirdiği belirtilebilir. Böylece, basında cinayetin insani boyutu göz ardı edilmekle kalınmamış, Türkiye'de Ermenileri hedef alan ırkçılık ve cinayet arasındaki ilişki de arka plana itilmiştir.

It can be said that the printed media covered the news of Hrant Dink's murder mostly through strategies of denial, blaming, ignoring or rendering invisible. Hence, the press not only overlooked the human dimension of the murder but also pushed into the background the link between the murder and the racism targeting Armenians in Turkey.

iletifim hakları da gözden çıkarılabiliyor. İçinde bulunduğumuz zaman içindeki temel çelişki bu: İnsan hakları repertuarını savunmak ile ulusal çıkarları savunmak arasındaki dengenin birincinin aleyhine sürekli ve sistematik olarak bozulması. Kendi farklılığını ortaya koymak isteyen her türlü politik grubun gördüğü baskıyı görünür kılmak doğrultusundaki çabaların ulusal medya tarafından görmezden gelinmesini aşabilmek için eleştiri hakkının kullanılabilmesi gerekiyor. Basın özgürlüğü, iletifim hakkının ve eleştiri hakkının istisnasız, her türlü ulusal çıkar güdüsünün dışında savunulması ve alternatif yayıncılığın desteklenmesi için uğraşmakla mümkün olabilir.

Whether or not it's possible for the media to spread the state ideology is a controversial question; however we started our study with the presupposition that the Armenian question - being one of the national problems - is a highly visible issue. Therefore it was expected that the national and local media would not merely cover this incident as the murder of an Armenian journalist but will establish a link with the Armenian question and would rather highlight the national interests in their coverage. We designed our research based on this fact. The official organs of Turkey does not perceive Armenian question as a problem originating from its own history, but rather as something imposed by the West in the international arena. There are attempts to overcome this bottleneck, which by the way results from Turkey's failure to face up to her own history, by means of denial. We can observe that the national and local media are carefully formulating their own agenda in that vein. Media's failure to cover the efforts of political groups and parties that demand a confrontation with the past amongst other news is the main underlying question treated in this study. Therefore, media's watchman role to safeguard national interests is becoming much more evident.

Zaman and Hurriyet dailies are two different newspapers with high circulation. What makes their way of covering the Hrant Dink murder so identical?

The answer to this question is indeed directly related to the answer we gave for the first question. What unites two different newspapers like *Zaman* and *Hürriyet* dailies is their assumed role of safeguarding the national interests. The fact that Hrant Dink murder was not perceived as a threat against the freedom of the press or minorities' right to communicate in Turkey but rather as something that directly undermines the interests of Turkey has been pointed out both by this study and others. Newspapers with differing ideological views and with different social partners might join their forces when it comes to defending national interests. However at those moments when national interests are at stake and are being defended, the freedom of the press and the right to

comminute are possibly neglected. This is main controversy of today: The balance between defending the repertoire of human rights and defending national interests is constantly and systematically being disrupted, in favour of the latter. There must be full exercise of right to criticism to be able to move beyond national media's ignorance and unwillingness in making visible the efforts of all kinds of different political groups that are trying to express their difference. Freedom of the press can only be ensured through advocating the right to communicate and the right to criticize - without any exceptions - and by means of supporting alternative publishing, while excluding all forms of national motives in both cases.

ZİRVE: GELİYORUM DİYEN KATLIAM!

ZIRVE: THE MASSACRE THAT WAS
SEEN MILES AWAY!

BÜLENT KUTLUTÜRK

Çeviri/Translation: Mehmet Ali Bahit

Hrant Dink'in öldürülmesinde basının rolü çokça tartışma konusu oldu. Basının Hrant Dink'i hedef haline getirmesi konusunda değerli meslektaşım Kemal Göktaş'ın çalışması gerçekleri açığa çıkarıyor.

Basının hedef göstermesi ve yaydığı nefret söylemi ne yazık ki Türkiye'nin gerçeklerinden biri. Sadece Hrant Dink cinayetinde değil, pek çok acı olayda bu gerçek karşımıza çıkıyor.

İşte bunlardan biri de Malatya'da 18 Nisan 2007 tarihinde gerçekleşen Zirve Yayınevi cinayeti. Bu cinayetin ardından işleyen hukuk süreci, basında genişçe yer alıyor. Bağlantılar araştırılıyor, olay aydınlatılmaya çalışılıyor. Ancak cinayet öncesine bakılırken, sıradan bir cinayetin araştırılması gibi sadece olayın kişilerle bağlantısı araştırılıyor.

Cinayetten önce Malatya'da nasıl bir atmosfer olduğu, Hristiyanların nasıl birer hedef haline getirildiği, yaratılan "linç" söyleminde basın ve kamuda çalışan idarecilerin rolü ve bu nefret söyleminin bugün halen çeşitli biçimlerde devam ettiği üzerinde durulmuyor.

Ben bugün burada, Zirve Yayınevi cinayetinin nasıl bağıra bağıra geldiğini, ilk kez örneklerle anlatmaya çalışacağım.

Bugünkü toplam nüfusu ilçe ve köyleriyle beraber 700 bin olan Malatya'da, uzun yıllardır pek çok etnik grup ve dini inanç bir arada yaşıyor. Nüfusun ağırlığı Sünni Kürt ve Türklerden oluşurken, ayrıca azımsanmayacak sayıda Alevi bulunuyor. Aleviler nüfusun yüzde 20-25 civarında tahmin edilen bir bölümünü oluşturuyor. Ayrıca, az sayıda kalmış olsa da Malatya'da Ermeniler ve Romanlar da yaşıyor.

Son yıllarda mahalle baskısının gözlemlendiği bir şehir, Malatya. Baskıya maruz kalanların, ağırlıklı olarak Aleviler olduğu gözlemleniyor. Öte yandan modern yaşamı tercih eden aileler, özellikle de modern tarzda giyinen kadınlar mahalle baskısına maruz kalıyorlar. Mahalle baskısı, daha çok Ramazan ayında kendisini gösteriyor: Lokantalar kapalıdır veya camlarına perde çekiliyorlar. Sokakta sigara içilemiyor. Oruç tutmayan pek çok kişi oruç tuttuğunu söylemek durumunda kalıyor vs.

Özellikle Ermeniler, çok kapalı bir yaşam sürdürüyorlar. Zamanla adını ve dini inancını

The role of the press in Hrant Dink's murder was the subject of much discussion. My valuable colleague Kemal Göktaş's work on how the press made Hrant Dink into a target reveals the facts about this issue.

The way the press creates targets and spreads a discourse of hate is, unfortunately, one of the realities of Turkey. This reality does not only surface in the Hrant Dink murder, but in many unfortunate events.

One of these events was the Zirve Publishing House murder that took place in Malatya on April 18, 2007. The legal process that followed this murder had considerable following in the press. Links are being researched; [people] are trying to shed light on the event. However, when the time prior to the murder is being investigated, only the event's link to people is being researched.

The atmosphere that was prevalent in Malatya prior to the murder, the way Christians have been made into targets, the roles of the press and public officials in creating the "lynch" discourse and the way this discourse of hate still prevails in various forms is not being touched upon.

Today, I will try to explain how the Zirve Publishing House murder could be seen miles away, for the first time, with examples.

Malatya, which has a population of 700.000 including its districts and villages, has been host for years to many ethnic groups and religious beliefs. The majority of the population consists of Sunni Kurds and Turks, and a considerable number of Alevites. The Alevites constitute around 20-25% of the population. Besides these, although reduced in numbers, Armenians and Romans also live in Malatya.

Malatya is a town where peer pressure can be observed in the last few years. We see that those who suffer most from this pressure are the Alevites. On the other hand, families that opt for modern life, especially women who have a modern sense of dress are subjected to peer pressure. Peer pressure usually becomes more obvious during Ramadan: Restaurants are closed or their curtains are drawn. It is not possible to smoke on the street. Many people who do not fast have to say that they do, etc.

Basının hedef göstermesi ve yaydığı nefret söylemi ne yazık ki Türkiye'nin gerçeklerinden biri. Sadece Hrant Dink cinayetinde değil, pek çok acı olayda bu gerçek karşımıza çıkıyor.

The way the press creates targets and spreads a discourse of hate is, unfortunately, one of the realities of Turkey. This reality does not only surface in the Hrant Dink murder, but in many unfortunate events.

Buradaki de "misyonerlik" konusunda yoğun bir yayın kampanyası başlatmışlardı. *Gözcü Gazetesi'*nde 18 Şubat 2005 Cuma günü yayınlanan Salih Karataş imzalı yazı dizisi, "Türkiye'yi Tehdit Eden Misyonerliğin Gizli Yüzü" adını taşıyordu.

değiştiren Ermenilerin sayısı oldukça fazla. Ancak halen inanç ve kimliklerini yaşayanlar, bunu büyük bir gizlilik içinde sürdürmek zorundalar.

Böyle bir atmosfere sahip olan Malatya'ya küçük bir Hristiyan grubun gelişi, 2000'li yıllara rastlıyor. Kamuoyuna "misyoner" adıyla sunulan bu grup, Mersin'de 1999 yılında kurulan Kayra Limited Şirketi'nin 2003 yılında Malatya'da şube açan elemanlarından oluşuyordu. Güney Afrika kökenli Martin de Lange'nin yönettiği şirketin ana faaliyet Kkonusu ise; yayın, dağıtım, turizm, danışmanlık gibi konulardı.

Buraya kadar bir sorun yoktu, ama aynı şirketin Malatya'da Hristiyanlıkla ilgili kitaplar ile İncil'in de dağıtımını yapıyor olması, yerel basının önemli bir kısmının yayınlarına yansdı.

Yerel gazeteler ve televizyonlar, Malatya'da İncil dağıtılamayacağını öne sürerek, "Din elden gidiyor" propagandası yapmaya başladı. Bu propagandaların yoğunlaştığı yıl ise 2005 yılı ve özellikle Şubat ayı idi.

Onlara göre, "Dinine bağlı", "muhafazakâr" olan bir ilde artık "Hristiyanlığı yaymak isteyen" birileri vardı ve bu, "Müslüman mahallesinde salyangoz satmak" demekti. Buna derhal "dur" denilmeliydi.

Ulusal gazetelerdeki haberler

Ulusal basında dar bir kesim tarafından işlenen konu, *Vakit*, *Gözcü* gibi gazeteler aracılığıyla gündeme getiriliyordu. 2005 yılının şubat ayında ulusal gazeteler de "misyonerlik" konusunda yoğun bir yayın kampanyası başlatmışlardı. *Gözcü Gazetesi'*nde 18 Şubat 2005 Cuma günü yayınlanan Salih Karataş imzalı yazı dizisi "Türkiye'yi Tehdit Eden Misyonerliğin Gizli Yüzü" adını taşıyor ve "Türkiye'nin Bütün Bölgelerini Kuşattılar" başlığıyla veriliyor, yine, "Marmara depreminden hemen sonra yüzlerce çocuk yurtdışına kaçırıldı" başlıklı haberde, "1999 Marmara depremi"nde harekete geçen misyonerler, acı, hüsrana ve korku içinde yaşayan vatandaşlarımızın arasına da sızmayı başardı" ifadeleri yer alıyor ve Sakarya Müftüsü'ne dayanılarak "2 bin 500 yurttaşımız Hristiyan yapıldı, 100'e yakın çocuk yurtdışına kaçırıldı" deniliyordu.

Especially the Armenians live a secluded life. There are many Armenians who, in time, change their names and religious beliefs. However, those who still hold on to their beliefs and identities have to do so in great secrecy.

In the 2000s, a small group of Christians arrived in Malatya, a city with this kind of atmosphere. This group of people, who are painted as "missionaries", formed the employees of the branch office of Kayra Ltd. that was opened in 2003. Kayra Ltd. itself was founded in 1999 in Mersin. Founded by Martin de Lange, a gentleman of South African origin, this company was working in areas such as publishing, distribution, tourism and consultancy.

Everything was good so far, but the fact that the same company was also distributing books about Christianity and the Bible caused a stir in a considerable part of the local press.

The local newspapers and television channels claimed that the Bible could not be distributed in Malatya, and started propaganda about "losing the religion". This kind of propaganda peaked in 2005, especially in February.

According to them, in a city of "religious" and "conservative" folk, there were now people who "wanted to spread Christianity" and this meant "selling escargots in a Muslim neighborhood". This had to be stopped.

The News in National Newspapers

This affair, which was mentioned by a limited number of newspapers in the national press, was brought into spotlight by newspapers such as *Vakit* and *Gözcü*. In February 2005, national newspapers also started an intensive campaign concerning "missionary work".

The feature by Salih Karataş that was published in *Gözcü* on February 18, 2005 was entitled "The Secret Side of Missionaries threatening Turkey" and the headlight read "They invaded all regions of Turkey"

Again, in an article entitled "Hundreds of children were kidnapped abroad after the Marmara earthquake", it was said "The missionaries who went into action following the 1999 Marmara earthquake have managed to infiltrate the folk who live in pain, sorrow and fear" and that according to the Mufti of Sakarya

In February 2005, national newspapers also started an intensive campaign concerning "missionary work". The feature by Salih Karataş that was published in *Gözcü* on February 18, 2005 was entitled "The Secret Side of Missionaries threatening Turkey" and the headlight read "They invaded all regions of Turkey"

16 Şubat 2005 tarihli *Vakit Gazetesi*'nde "AB'den Haçlı Raporu" başlıklı haberin üst başlığında "İslam'ı yasaklayın... Misyonerleri rahat bırakın... Yahudileri koruyun!" ifadeleriyle Avrupa Konseyi'nin hazırladığı rapor eleştiriliyordu.

Diğer örneklerden de anlaşılacağı üzere aynı dönemde, tek bir merkezden kumandaya basılmış gibi "misyonerlik" konusunda haberler, yazı dizileri ve yorumlar gazeteleri boy boy kaplıyordu.

Yerel basındaki haberler...

Ulusal basında bu ve benzeri haberlerin yaygınlaştığı bu günlerde, Malatya basını da geri kalmadı ve kentte, tirajı en yüksek iki gazete ortamı iyice gerginleştiren yayınlar yapmaya başladı.

Haberlerde ve yazılarda, bir yandan misyonerlerin Türkiye genelinde yaptıkları faaliyetlere yer veriliyor, "dinin elden gittiği" propaganda ediliyor, Müslümanların tek tek din değiştirdiği yazılıyor, diğer yandan ise bu faaliyetlerin önemli merkezlerinden birinin Malatya olduğu anlatılıyordu.

Elbette birileri bu yayınlardan beslenip, yazılanları yakından takip edip kendilerine vazifeler çıkaracak ve "bu gidışe" dur diyeceklerdi.

Malatya'da "misyonerlerin temsilcisi" olarak hedefe ilk konulan isim Kayra Yayınevi yetkilisi Mardin de Lange oldu.

Yerel *Sonsöz Gazetesi*'nin başlattığı yayınlar, yayın hayatına yeni başlayan *Bakış Gazetesi* için de iyi bir prim kaynağı oldu. *Bakış Gazetesi*, yayına başlamasından yaklaşık bir hafta sonra, ağabeyi *Sonsöz*'ü aşarak Malatya'daki kilise evleri mahalle mahalle yayınlayarak "tehlikenin boyutlarına" dikkat çekti.

4 Şubat 2005 tarihli *Bakış Gazetesi*'nin birinci sayfasının manşeti "Mahalle Mahalle Kilise Evler" başlığını taşıyordu. "Malatya'da 48 kilise ev bulunuyor. Bu evlerde Hıristiyanlık propagandası ile birlikte ayinler yapılıyor" alt başlığı ile verilen haberin spotuna ise "Takip var önlem yok" başlığı kullanılmış. Bu spot ile gazete, istihbarat birimlerinin misyonerlik faaliyetlerini takip ettiğini belirtiyor, ancak

"2.500 of our citizens have been converted to Christianity, around 100 children were kidnapped and taken abroad".

In the February 16, 2005 issue of *Vakit* newspaper, the article entitled "EU's Crusade Report", had a kicker that read "Ban Islam... Leave the Missionaries Alone... Protect the Jews!", thus criticizing the European Council's report.

As can be seen in the remaining examples, around the same time, news articles, features and comments about "missionary work" were all over newspapers, as if ordered from a single command center.

News in the local press...

In the days where news of this nature became more widespread in the national press, the local press in Malatya did not fail to follow suit and the two newspapers with the highest circulation rate started publishing items that highly increased the tension.

In news articles and columns, missionaries' activities in Turkey were explained, cries of "losing our religion" were propagated, claims were made that Muslims were being converted one by one, and that Malatya was one of the important centers of these activities.

Naturally, someone would feed from these publications, follow these articles closely, and would take it upon themselves to put a stop to these "goings on".

The first name to be put on the hit list as a "representative of the missionaries" was the Kayra Publishing House official Martin de Lange.

The publications started by the local *Sonsöz* newspaper were also beneficial for the newly published *Bakış* newspaper. One week after it started publication, *Bakış* topped its older brother *Sonsöz* and published the [addresses] of house churches neighbourhood by neighbourhood, drawing attention to the "amplitude of the danger".

The front-page headline of *Bakış*'s February 4, 2005 issue read "House Churches Neighborhood by Neighborhood". The kicker read "There are 48 house churches in Malatya. Beside Christian propaganda, rituals are also

16 Şubat 2005 tarihli *Vakit Gazetesi*'nde "AB'den Haçlı Raporu" başlıklı haberin üst başlığında "İslam'ı yasaklayın... Misyonerleri rahat bırakın... Yahudileri koruyun!" ifadeleriyle Avrupa Konseyi'nin hazırladığı rapor eleştiriliyordu.

In the February 16, 2005 issue of *Vakit* newspaper, the article entitled "EU's Crusade Report", had a kicker that read "Ban Islam... Leave the Missionaries Alone... Protect the Jews!", thus criticizing the European Council's report.

Bakış Gazetesi'nin manşetinde çerçeve içinde, "Hangi mahallede kaç ev var?" başlığı altında tek tek mahalle isimleri sıralandı ve iddia edilen kilise evlerin sayısı belirtildi.

önlem alınmamasını ise eleştiriyordu.

Haberi aynen verelim: "Devletin istihbarat kaynakları mantar gibi çoğalan kiliseler ile ilgili çok ciddi bilgiler ediniyorlar. Ancak yeni yasalar gereği sadece uzaktan izlemekle yetiniyorlar. İstihbarat kaynaklarının iddiasına göre Katoliklerin yeni hedefi Malatya'da her mahalleye en az birkaç kilise ev ile girmek. İki ay önce sayıları sadece üç olan ve yayınevleri bulunan ev kiliselerin çoğunluğunda Malatya'da yaşayan gençlerin bulunduğu ileri sürülüyor.

"Ermeni propagandası!" alt başlığıyla haber şöyle devam ediyordu: "İstihbarat kaynaklarının içlerine kadar girdiği evlerde zaman zaman sadece dinsel ayinler yapılmıyor. Özellikle Ermenistan kaynaklı propagandaların da ayinler arasında yer aldığı raporlar arasında yer alıyor. Çaresiz olanları uzaktan izleyen yetkili merciler, katılımın en büyük sebebinin ekonomik nedenlere bağlıyor. Bir yetkili, 'Venk'e yönelik ciddi girişimler var. Malatya'yı mercek altına aldılar' uyarısında bulundu."

Bakış Gazetesi'nin aynı manşetinde çerçeve içinde ise "Hangi Mahallede Kaç Ev Var?" başlığı altında tek tek mahalle isimleri sıralandı ve iddia edilen kilise evlerin sayısı belirtildi.

Bu haberdeki en ilginç ayrıntılardan biri, haberin devletin istihbarat birimlerine dayandırılarak yapıldığının açıkça belirtilmiş olmasıydı. Ayrıca "istihbarat birimlerinin konuyla ilgili hiçbir şey yapmadan eli kolu bağlı beklediği" vurgusu da dikkat çekici. Yani gazeteye kalsa, Hristiyanların işi o zaman bitirilmeliydi!

Aynı günlerde Saadet Partisi Malatya İl Başkan Vekili Mehmet Asiltürk, misyonerlik konusundaki yazılı açıklamasıyla dikkatleri çekti. Asiltürk, bu açıklamasında, açıkça "Hristiyanlara ev vermeyelim" çağrısı yapıyordu. *Bakış Gazetesi'nde*, "Kilise Evler Mantar Gibi Çoğalıyor" başlığıyla geniş bir şekilde yer alan haberin bir bölümünde, Malatya'da yaşayan yabancılar için şunlar deniliyordu:

"Tüm Türkiye'de olduğu gibi ilimizde de misyonerlik çalışmaları çok yönlü yapılmakta, açtıkları kitapevine giden herkese bedava İncil verilmekte, 10 civarında ev kiliseleri açılmış ve ilçelerde faaliyet göstermekte, hatta para

carried out in these houses" and the sub header read "There is monitoring but no measures are taken". With this sub header, the newspaper stated that intelligence units are monitoring the missionary work, but criticizing the lack of preventive measures.

Let's quote the article: "State intelligence sources are gathering serious information about the churches that started cropping up. However, in accordance with the new laws, they only monitor [the activities] from afar. Intelligence resources claim that Catholics' new target is to penetrate Malatya with at least a few house churches in every neighborhood. It is claimed that in most of the house churches, of which, until two months ago, there were only three, and which also have a publishing house, youth living in Malatya are to be found."

With the sub-header "Armenian Propaganda!" the article continues: "In the house churches infiltrated by intelligence resources, religious ceremonies are not the only thing to take place. It is reported that propaganda of Armenian origin is also included in the rituals. The officials, who helplessly monitor the happenings from afar, attribute the attendance mostly to economic reasons. One official warned 'There are serious attempts involving Venk. They have their sights on Malatya'".

In a side box entitled "How Many Houses in Which Neighborhood?" *Bakış* newspaper listed the neighborhoods one by one and gave the number of house churches in each.

One of the most interesting details of this article was that the claims were openly based on [information from] state intelligence units. It is also interesting to note the emphasis on the fact that "intelligence units are waiting helplessly, without being able to take action on the matter". In other words, according to the newspaper, the Christians should have been finished off there and then!

Around the same time, Mehmet Asiltürk, Deputy Regional Head of Saadet Party in Malatya, made an interesting declaration about missionary work. Asiltürk was openly making a call to "not give houses to Christians". In a big article entitled "House Churches Are Mushrooming", the following was said about foreigners living in Malatya:

In a side box entitled "How Many Houses in Which Neighborhood?" *Bakış* newspaper listed the neighborhoods one by one and gave the number of house churches in each.

vererek köylere İncil dağıtılmaktadır. İlimizde misyoner olarak faaliyet gösteren İngiliz ve Alman vatandaşı kişiler yabancı dil öğretmeni görevi yapıyor gibi faaliyetlerini yürütmekte, son günlerde otobüs duraklarında bekleyen gençlerimize kitap okur musunuz diyerek içinde İncil, kaset ve iki kitap bulunan bir poşet verilmektedir. Kanunen yapacak bir şey yok ama çocuklarımıza sahip çıkalım. Evlerimizi çok para veriyorlar diye kiliselere kiraya vermeyelim, topraklarımızı satmayalım.”

Yine *Bakış Gazetesi*'nin 4 Şubat 2005 tarihli sayısında, gazetenin Genel Yayın Yönetmeni Murat Yürekli tarafından kaleme alınan yazının başlığı “Dinini Kaç Kuruşa Değiştirdin?” şeklindeydi. Malatya’da insanların 100 Dolar karşılığında din değiştirdiği iddia edilen yazının bir bölümünde ise mahallelerdeki kilise evlerin listesinin kendilerine geldiğinden bahseden Yürekli, yazısında devletin görevlilerinden bahsediyordu. Söz konusu listenin kendilerine devletin istihbarat kaynaklarından geldiğini ima eden Murat Yürekli, “Devletin bir görevlisi, ‘Bir şey yapamıyoruz’ diyor. Türk gençliği elden giderken bir şey yapamamak ne acı. Herkes özgürlükten bahsediyor” diye yazıyordu.

Kayra Yayınevi’ni de hedef gösteren Murat Yürekli, bakın ne diyordu: “Alın size bir bomba daha. Üstelik resmi kayıtlara girmiş bir bomba. Kayra Yayıncılık diye bir kitabevi var. Hıristiyanlık üzerine kitap satan bir yayınevi. Milli Eğitim’in kayıtlarında rastladık. Venk İlköğretim Okulu’na ciddi yatırımları olmuş.”

Bu arada belirtiyim; Malatya’daki Venk Köyü, kapalı ve harabe durumda olan kilisesiyle tanınıyor.

Murat Yürekli, Kayra Yayınevi ile ilgili “resmi kayıtlara” giren tüm bu bilgileri biliyordu. “Kilise ev”lerin hangi mahallede kaç tane olduğuna dair bilgiler, devletin istihbarat birimleri tarafından servis ediliyordu. Dikkat çekmek istiyorum: Devletin istihbarat birimleri bu bilgileri gazetelerde yayınlıyordu.

Malatya’da yayın yapan yerel gazeteler arasında tirajı küçümsemeyecek 2 gazetenin (Sonsöz ve Bakış) 2005 yılı şubat ayındaki yayınları, doğrudan tehdit içeren yorumları da kapsamaya başladı. Hatta iş öyle boyutlara ulaştı ki,

“As with the rest of Turkey, a multi-faceted missionary work is being carried out in our town, free copies of the Bible are being given away in the bookshop they opened, around 10 house churches are opened and are active in the provinces, even money is being paid to distribute the Bible in villages. People of English and German origin are doing missionary work under the guise of being foreign language teachers, lately our youth are being approached at bus stops with the question ‘would you like to read a book?’ and are being given a bag with the Bible, a cassette tape and two books. Legally, there is nothing that can be done, but let’s look after our children. Let us not rent our houses to churches just because they are paying well, let’s not sell our soil”.

Again on the February 4, 2005 issue of *Bakış* newspaper, the Editor-in-Chief Murat Yürekli wrote an editorial entitled “What Was Your Conversion Worth?” In his article which claimed that people were converting to Christianity for 100 Dollars, Yürekli was saying that they received the list of house churches in different neighbourhoods, and he was mentioning state officials. Implying that the list came to them from the state’s intelligence sources, Yürekli wrote “A state official says ‘We cannot do anything’. It is painful not to be able to do anything while Turkish youth is being lost. Everybody talks of freedom”.

Also pointing Kayra Publishing as a target, Murat Yürekli was saying: “Here is another bombshell. One that is in official records, to boot. There is a bookshop called Kayra Publishing. It is a bookshop selling books on Christianity. We stumbled upon it in National Education files. They invested serious money on Venk Primary School”

I have to add that Venk village in Malatya is known for its derelict church that has been closed down.

Murat Yürekli knew about all these “official records” on file. The information about which neighbourhood had how many “house churches” was being served by the state’s intelligence units. I have to repeat: The state’s intelligence units were having this information published in newspapers.

In two newspapers with considerable

Bakış Gazetesi'nin 4 Şubat 2005 tarihli sayısında, gazetenin Genel Yayın Yönetmeni Murat Yürekli tarafından kaleme alınan yazının başlığı “Dinini Kaç Kuruşa Değiştirdin?” şeklindeydi. Malatya’da insanların 100 Dolar karşılığında din değiştirdiği iddia edilen yazının bir bölümünde ise mahallelerdeki kilise evlerin listesinin kendilerine geldiğinden bahseden Yürekli, yazısında devletin görevlilerinden bahsediyordu.

On the February 4, 2005 issue of *Bakış* newspaper, the Editor-in-Chief Murat Yürekli wrote an editorial entitled “What Was Your Conversion Worth?” In his article which claimed that people were converting to Christianity for 100 Dollars, Yürekli was saying that they received the list of house churches in different neighbourhoods, and he was mentioning state officials.

Bakış Gazetesi'nin köşe yazarı Raşit Kısacık, 11 Şubat 2005 Cuma günü yayınlanan "Sıra Vatikan Temsilciliği'nde" başlıklı yazısının tamamını Malatya'daki misyonerlik faaliyetlerine ayırdı.

"Misyonerlik faaliyetlerine devam ederseniz dükkanlarınız kundaklanır, 12 Eylül'den de beter günler yaşanır" türünden cümleler bile sarf ediliyordu.

Artık iş, iyice çığırından çıkmıştı, ancak her nasılsa hiçbir devlet yetkilisi ve yargı organı harekete geçmiyordu. Sadece birkaç duyarlı aydının yaşanan ağır tahriklere dikkat çektiği o günlerde Hristiyanların temsilcisi olarak görülen Martin de Lange ise bas bas bağıyor ve "Bizi hedef gösteriyorlar, bu işin sonu kötü olacak" diyordu.

İşte o günlerde yaşananlara örnekler: Bakış Gazetesi'nin köşe yazarı Raşit Kısacık, 11 Şubat 2005 Cuma günü yayınlanan "Sıra Vatikan Temsilciliği'nde" başlıklı yazısının tamamını Malatya'daki misyonerlik faaliyetlerine ayırdı. Malatya'nın bir küçük Vatikan gibi olmaya başladığını öne süren Kısacık, yazısının bir bölümünde, misyonerlik çalışmasını sürdüren bir kişinin işyeri bile açtığını belirterek, şunları yazdı: "İşyeri bile açmış. Bizim için 'Sizi sevmiyorum, gazetenizi de sevmiyorum. Çalışmamızı baltalıyorsunuz' diyecek kadar da ileri giden biri. Bu kişinin ismini vermek istemiyorum, çünkü yarın işyerine herhangi bir zarar gelirse beni suçlamasın diye. Ama attığı adımlara dikkat etmesi gerektiğini söylemek istiyorum. Çünkü karşısına aldığı, daha doğrusu kendisine çok büyük tepki duyanlar benzeri olaylar karşısında tepkilerini kundaklamalarla yaptıkları için endişeliyim. O yüzden uyarıyorum. Tahrik edici davranışlardan vazgeçsin. Malatya'yı Vatikan sanmasın. Böyle bir gaflete düşmesin."

Kısacık'ın burada sözünü ettiği kişi, Kayra Yayınevi'nin Malatya Temsilcisi olan Martin de Lange idi. Çünkü o dönem Malatya'da işyerine sahip olan ve misyonerlikle suçlanan başka bir Hristiyan yoktu.

İşyerinin kundaklanabileceği uyarısı yapılan de Lange, bu yayınlara ve baskılara dayanmadığı için 2006 yılının Eylül ayında Kayra Yayınevi'ni kapatarak, Malatya'yı terk etti. Kayra Yayınevi ile aynı büroyu paylaşan, ancak Malatya'daki faaliyetlerine devam eden Zirve Yayınevi ise Kısacık'ın "uyardığı" gibi kundaklanmadı, ama 18 Nisan 2007'de daha korkunç bir cinayetle dünya gündemine düştü.

distribution among the local press (*Sonsöz and Bakış*), the articles in February 2005 started including direct threats, so much so that even phrases like "If you continue your missionary work, your shops will be torched, days worse than September 12 might be upon us" were being published.

Things were really getting out of hand, but no public officials and judicial bodies were getting into action. In those days when only a few sensible intellectuals were drawing attention to the intense provocation, Martin de Lange, who was seen as the Christians' representative was shouting "They are painting us as targets, this will end in tears".

Here are some examples of what was going on in those days: On February 11, 2005, *Bakış* columnist Raşit Kısacık wrote an article entitled "Vatican Representation is Next". The entire article was dedicated to missionary work in Malatya. Claiming that Malatya was slowly becoming a little Vatican, he stated that a person doing missionary work even opened a business: "He even opened a business. This is a person who can be so bold as to say 'I don't like you and I don't like your newspaper. You sabotage our work.' I don't want to give this person's name because if something bad happens to his office, I don't want him to blame me. But I want to tell him to be careful in his actions. Because I am worried, [worried because] the people he is going against, or those who have a big dislike for him, have shown their reactions in the past through arson. This is why I am warning [him]. He should stop this provocative behaviour. He shouldn't think of Malatya as Vatican. He shouldn't make this mistake."

The person Kısacık mentions here is Kayra Publishing's Malatya representative, Martin de Lange, because at that time, there was no other Christian who had a business in Malatya and who was accused of doing missionary work.

De Lange, after being warned that his business could be torched, couldn't stand these articles and the pressure, and in September 2006, closed down Kayra Publishing and left Malatya. Zirve Publishing House, which was sharing the same offices and continued its activities in

On February 11, 2005, Bakış columnist Raşit Kısacık wrote an article entitled "Vatican Representation is Next". The entire article was dedicated to missionary work in Malatya.

De Lange, Malatya'yı terk etmeden önce bir avukat tutarak yapılan yayınlarla ilgili suç duyurusunda bulundu. Bir de dosya hazırlayarak avukata veren de Lange, açtığı davayı dahi takip edemedi. De Lange'nin dosyasında; gazete kupürleri, televizyon program CD'leri, elektronik posta aracılığıyla aldığı tehdit yazıları, Cumhuriyet Başsavcılığı'na yapılan başvurunun hazırlık dosya numarasının bulunduğu küçük bir kağıt ve Kayra Yayınevi'nin ana faaliyet konusunu anlatan 2 sayfalık yazı bulunuyordu.

De Lange, Malatya'yı terk etmeden önce, Hristiyanlık karşıtı yayınların yoğunlaştığı günlerde, 17 Şubat 2005 Perşembe günü yazılı bir basın açıklaması yaparak hedef gösterdiklerini belirtti. De Lange'nin basın açıklaması gazetelere faks yoluyla ulaştı. Gazetemize ulaşan faksı okuduktan sonra somut olaylar üzerinden bilgi almak için de Lange'yi telefonla aradım ve yüz yüze görüşmek istediğimi söyledim. Ancak tüm ısrarlarıma rağmen benimle yüz yüze görüşmekten kaçındı. Kendisiyle hiçbir tanışıklığımız olmadığı için sanırım böyle bir görüşme yapmaktan çekindi.

Yaptığı basın açıklamasında, kendisine ve kitabevi çalışanlarına yönelik tehditler ve yapılan baskılar sonucu can güvenliği kalmadığını kaydeden de Lange, toplumun kendilerine karşı kışkırtıldığını söyledi. De Lange, açıklamasının sonunda, yaşanacak cinayeti önceden görerek şunları belirtti: "Gazetelerde; hem şirketimiz hem yabancı ve Türk Hristiyanlar hakkında çıkan hiçbir haberin gerçeği yansıtmadığını, kesinlikle bölücü ve toplumsal düzeni bozucu bir tutum ve faaliyet göstermediğimizi vurgulamak istiyorum. Bu tür haber ve ifadeler toplumda insanlar arasında bir zıtlık, çatışma ve düşmanlık uyandırarak suça teşvik etmekte ve güvenliği ihlal etmektedir."

Yerel basının yayınlarının "çatışma ve düşmanlık uyandırarak suça teşvik ettiği" uyarısını yapan de Lange'nin açıklamasını ne yazık ki yerel gazetelerden çoğu yayınlamadı ya da birkaç cümle ile geçiştirdi. Sadece *Yeniğün Gazetesi*, gelişmeleri kaygıyla izliyordu. Bu yüzden *Yeniğün*, de Lange'nin açıklamasının tamamını yayınladı.

Cinayetten yaklaşık bir yıl sonra, Zirve Yayınevi'nde öldürülen Tilmann Gekse'nin eşi

Malatya, was not torched as Kısacık "warned" but became the focus of worldwide attention through a much more horrifying murder on April 18, 2007.

Prior to leaving Malatya, de Lange hired a lawyer and placed a criminal complaint about the publications mentioned above. He also prepared a file and handed it to his lawyer, but he was not even able to follow the proceedings. De Lange's file contained newspaper cuttings, CDs containing TV broadcasts, threatening emails he received, a small paper on which the case number of the application made to the Chief Public Prosecutor's office was written and a 2-page letter explaining the main activities of Kayra Publishing.

Before leaving Malatya, in the days when anti-Christian publications were getting more and more frequent, de Lange made a written statement to the press on February 17, 2005 and said that they were being made into targets. De Lange's written statement reached the newspapers via fax. After reading the fax that arrived to our newspaper, I called de Lange to gather information on hard facts and said I wanted to meet face to face. However, despite my insistence, he avoided the meeting. I believe he abstained from such a meeting because we do not know each other personally.

In his press statement, de Lange said that he no longer felt safe due to the threats and pressure against him and the publishing house employees, and that the society was being provoked against them. At the end of his statement, de Lange foresaw the murder that was coming and said: "None of the news in the newspapers about our company, about foreign and Turkish Christians reflects the truth. I want to state that we are in no way involved in activities or a course of conduct that is separatist or disruptive to the social order. News and statements of this kind are antagonizing, create conflict and animosity among the people, motivate crime and violate safety."

De Lange's statement, warning that the local press is "motivating crime by creating conflict and animosity" was unfortunately either not published at all in the local newspapers or was

De Lange, Malatya'yı terk etmeden önce bir avukat tutarak yapılan yayınlarla ilgili suç duyurusunda bulundu. Bir de dosya hazırlayarak avukata veren de Lange, açtığı davayı dahi takip edemedi. De Lange'nin dosyasında; gazete kupürleri, televizyon program CD'leri, elektronik posta aracılığıyla aldığı tehdit yazıları, Cumhuriyet Başsavcılığı'na yapılan başvurunun hazırlık dosya numarasının bulunduğu küçük bir kağıt ve Kayra Yayınevi'nin ana faaliyet konusunu anlatan 2 sayfalık yazı bulunuyordu.

Prior to leaving Malatya, de Lange hired a lawyer and placed a criminal complaint about the publications mentioned above. He also prepared a file and handed it to his lawyer, but he was not even able to follow the proceedings. De Lange's file contained newspaper cuttings, CDs containing TV broadcasts, threatening emails he received, a small paper on which the case number of the application made to the Chief Public Prosecutor's office was written and a 2-page letter explaining the main activities of Kayra Publishing.

Cinayetten yaklaşık bir yıl sonra, Zirve Yayınevi'nde öldürülen Tilmann Geske'nin eşi Suzanna Geske ile yaptığım röportaj, Kayra Yayınevi'nin aynı dönemde Ülkücüler tarafından basıldığını ortaya çıkardı. 13 Ocak 2008 Pazar günü Taraf'ta yayınlanan röportajımda Suzanna Geske, çarpıcı açıklamalarda bulundu. Geske; Ülkücülerin Kayra Yayınevi'ni bastığını, Martin'i tehdit ettiğini, bunun üzerine Martin'in şikayetçi olmak için polis merkezine gittiğini, ancak tüm çabalarına rağmen polisin şikayet kaydı almadığını anlattı.

In the interview I made about a year after the murder with Suzanna Geske, the wife of Tilmann Geske who was murdered in Zirve Publishing House, we found out that Kayra Publishing was raided by Turkish nationalists around the same time. Geske said that Turkish nationalists raided Kayra and threatened Martin; that Martin went to the police station to place a complaint, , but that despite all his efforts, the police did not register the complaint.

Suzanna Geske ile yaptığım röportaj, Kayra Yayınevi'nin aynı dönemde Ülkücüler tarafından basıldığını ortaya çıkardı. 13 Ocak 2008 Pazar günü Taraf'ta yayınlanan röportajımda Suzanna Geske, çarpıcı açıklamalarda bulundu. Geske; Ülkücülerin Kayra Yayınevi'ni bastığını, Martin'i tehdit ettiğini, bunun üzerine Martin'in şikayetçi olmak için polis merkezine gittiğini, ancak tüm çabalarına rağmen polisin şikayet kaydı almadığını anlattı. "Malatya'da polis ilk baskını gizledi" başlığıyla manşetten verilen bu haberin ardından Malatya'da ciddi bir polis takibi ve tacizini de ben yaşadım, bu da ayrı bir konu.

Mardin de Lange'in o açıklamayı yaptığı dönem aslında Kayra Yayınevi'ne fiili saldırılar da başlamıştı, ancak polis bu saldırıları kamuoyundan gizlediği gibi suç duyurularını da kayda almamıştı. Nitekim de Lange de yaşadığı büyük baskı nedeniyle pek çok olayı açıklayamamıştı.

Aynı günlerde Malatya Ülkü Ocakları, Malatya'ya binlerce İncil geldiği iddiasıyla bir kargo şirketinin önünde gösteri yapmıştı. Bu dönemde, Emre Günaydın ve arkadaşlarının da Hristiyanlarla ilgilenmeye başladığı mahkeme tutanaklarından anlaşılıyor.

Gazetemizde Martin de Lange'nin "Hristiyanların hedef gösterildiği" yönündeki açıklamasının yayınlandığı gün olan 18 Şubat 2005 günü, *Sonsöz* adındaki gazete ise sürmanşetinde, "Kayra'nın Gerçek Yüzünü Açıkıyoruz" başlığıyla bir anons girdi. Yani, yangına körükle gitmeye devam etti. Kayra Yayınevi'ni ve Martin de Lange'yi adres vererek direk hedef gösteren *Sonsöz*, o dönem Malatya'da en çok dağıtılan yerel gazeteydi.

Aynı gazete bir gün sonra ise manşetten "Kayra'nın Gerçek Yüzü" başlığıyla çıktı. Haberin spotunda, "1999 yılında Mersin'de kurulan Kayra Yayıncılık Dağıtım, Pazarlama, Turizm, Danışmanlık, Tic. ve San. Ltd. Şti. 2003 yılında Malatya'da şube açtı. Merkezi Avustralya'da bulunan Hristiyan Hayat Merkezi kayıtlarına göre Kayra Müdürü de Lange Türkiye'ye kutsal bir görevle gönderilmiş" diye yazıyordu.

Bu arada *Yenigün*'de konuyla ilgili yazdığım

merely touched upon with a few sentences. Only *Yenigün* newspaper was following the developments with concern. This is why *Yenigün* published the statement in full.

In the interview I made about a year after the murder with Suzanna Geske, the wife of Tilmann Geske who was murdered in Zirve Publishing House, we found out that Kayra Publishing was raided by Turkish nationalists around the same time. Geske said that Turkish nationalists raided Kayra and threatened Martin; that Martin went to the police station to place a complaint, but that despite all his efforts, the police did not register the complaint. After the news article entitled "The Police Covered Up the First Raid" made the headlines, I was subjected to severe police stakeout and harassment in Malatya, but that is a different story.

Around the time when Martin de Lange made his press statement, attacks to Kayra Publishing house had already started, but the police not only hid these attacks from the public, but they also did not register the criminal complaints. Indeed, de Lange could not announce many of the [attacks] due to the big pressure he was under.

Around the same time, Malatya Ülkü Ocakları organized a protest in front of a cargo company, based on the claim that thousands of Bibles were delivered to Malatya. The trial records show that Emre Günaydın and his friends started to show an interest to the Christians around this time.

On February 18, 2005, the day Martin de Lange's statement about "Christians being made into targets" was published in our newspaper, *Sonsöz* newspaper made an announcement, stating "We Reveal Kayra's True Colors". In other words, they continued to add fuel to the fire. *Sonsöz*, which made Kayra Publishing House and Martin de Lange into direct targets, was the local newspaper with the highest circulation rate in Malatya at the time.

On the following day, the same newspaper had the front page headline "Kayra's True

1 Translator's note: Ülkü Ocakları: A widespread Turkish nationalist organization, closely tied to MHP, Milliyetçi Hareket Partisi – Nationalist Movement Party.

bir yazıdan da bahsetmek istiyorum. 5 Şubat 2005 Cumartesi günü yayınlanan yazımın sonunda şu uyarıyı yapmışım: “Malatya’da bir dönem Alevileri hedef tahtasına oturtarak ‘Din elden gidiyor!’ yaygarası koparanların uzantıları bugün de Hıristiyanları bahane ederek toplumun hassas duygularıyla oynuyorlar.

Bu çok tehlikeli bir oyundur, Malatya halkı bu oyuna gelmemelidir. Din, sadece insan ile tanrı arasında kalmalı, buna kimse karışmamalıdır.

Bu arada Malatya’daki bazı devlet görevlilerinin de laiklikle bağdaşmayan açıklamaları dikkat çekiyor. Sanırım popülist politikalarla halka şirin görünmeye çalışıyorlar. Ama şunu unutmaları; Türkiye bu politikaların acısını çok çekti ve artık çekmek istemiyor.

Malatya’da Alevisi, Sünnisiyle Müslümanlar ve varsa Hristiyanlar barış içinde bir arada yaşamalılardır. Kimse kimseyi kimseye karşı kışkırtmasın, yoksa acı çekmeye devam ederiz.”

Biz *Yeniğün* olarak sürekli tehlikeye dikkat çekerken, diğer gazeteler nefret tohumları ekmeye devam ediyordu.

“Kayra’nın Gerçek Yüzü”nü açıklayan *Sonsöz Gazetesi*’nin 18 Şubat 2005 Cuma günkü sayısının 9. sayfasında Osman Karakaş tarafından yazılan “İnanç Özgürlüğü” başlıklı yazı da Raşit Kısacık’la aynı üslubu yansıtıyordu.

Yazının son bölümünde şöyle deniliyordu: “Şimdi ya da kiliseler açıldıktan sonra, ekonomik sıkıntısı olan, zaafı olan gençler başta olmak üzere din değiştirmeleri için girişimlerde bulunurlarsa bunlara karşı çıkılması gerekir. Herkes adabını bilsin! Herkes haddini bilsin! Türkiye’nin üzerine daha fazla gidilmesin. Aksi takdirde zorlanırsa, 12 Eylül öncesinden de kötü günler gelebilir. Martin efendinin söylediği gibi istediği kadar kanun ve Avrupa Birliği olsun. Halkın damarına daha fazla basılmasın.”

Osman Karakaş, bu yazısında açıkça Martin’i ve Hristiyanları tehdit ediyor, 12 Eylül öncesinden kötü günler gelebileceğini söylüyordu. Bunun anlamı sanırım, “İstedğin kadar Avrupa Birliği’nden, kanunlardan bahset. Bunlar hikaye. Damarına basılan halk, Hristiyanlara cezasını 12 Eylül’den önce olduğu gibi kendi yöntemleriyle verir” şeklinde yorumlanabilir. Bu yazı açık bir şiddet çağrısıydı.

Colors”. The summary read: “Established in 1999 in Mersin, Kayra Publishing, Distribution, Marketing, Tourism, and Consultancy Llc. opened their branch offices in Malatya in 2003. According to the records of Christian Life Center, based in Australia, Kayra Manager De Lange was sent to Turkey on a holy mission.”

I would like to mention here an article I wrote in *Yeniğün* on this subject. At the end of my article that was published on February 5, 2005, I wrote the following warning: “The extensions of those who used to make Alevis into targets with cries of ‘We are losing our religion’, are now playing on the society’s sensitivities using Christians. This is a dangerous game and the people of Malatya should not be tricked into it. Religion should remain between man and god, and should be nobody else’s business.

It is also interesting to note that some state officials make statements that go against secularism. I believe they are trying to appeal to the public with populist policies. But they shouldn’t forget: Turkey suffered a lot from these policies and she does not want to anymore.

The people of Malatya should live together in peace, be they Sunnites, Alevis and if they exist, Christians. Nobody should provoke some against others, otherwise we will continue to suffer.”

As *Yeniğün*, we kept stressing the danger, while other newspapers continued to plant seeds of hate.

On page 9 of the February 18, 2005 issue of *Sonsöz* newspaper, which unveiled “Kayra’s True Colors”, the article entitled “Freedom of Belief” by Osman Karakaş had the same tone as Raşit Kısacık[s article].

The final part of the article read: “Now, or after churches are opened, if attempts are made to convert [people], especially those youngsters with financial problems, [or] those with weaknesses, we should stand against it. Everybody should know their place! Everybody should behave! Turkey should be left alone, otherwise, if they push too hard, days worse than those before September 12 can be upon us. As Mister Martin states, never mind the law, never mind the European Union, do not push the people’s buttons.”

5 Şubat 2005 Cumartesi günü yayınlanan yazımın sonunda şu uyarıyı yapmışım: “Malatya’da bir dönem Alevileri hedef tahtasına oturtarak ‘Din elden gidiyor!’ yaygarası koparanların uzantıları bugün de Hıristiyanları bahane ederek toplumun hassas duygularıyla oynuyorlar. Bu çok tehlikeli bir oyundur, Malatya halkı bu oyuna gelmemelidir. Din, sadece insan ile tanrı arasında kalmalı, buna kimse karışmamalıdır.”

At the end of my article that was published on February 5, 2005, I wrote the following warning: “The extensions of those who used to make Alevis into targets with cries of ‘We are losing our religion’, are now playing on the society’s sensitivities using Christians. This is a dangerous game and the people of Malatya should not be tricked into it. Religion should remain between man and god, and should be nobody else’s business.

Aynı günlerde Malatya'nın Çavuşoğlu Mahallesi'nde harabe şeklinde bulunan Ermeni Kilisesi'nin açılması için İstanbul'da yaşayan Malatyalı Ermenilerin girişimlerde bulunduğuna dair bir haber de "Kilise İbadete Açılıyor" başlığıyla verildi. Haber için seçilen başlık ve yeni olmayan bir gelişmeyle ilgili haber yaparken seçilen zaman dikkat çekiciydi.

Around the same time, a news article was published about the attempts by Armenians of Malatya origin living in Istanbul at opening the derelict Armenian Church in the Çavuşoğlu neighborhood of Malatya, entitled "Church Opened for Worship". The headline chosen for the article, and the timing of the article itself was worthy of consideration, since the development [about the church] was not recent.

Sonsöz Gazetesi'nin 8 Şubat 2005 Salı günkü sayısında ise Gert Martinus de Lange ile yapılan bir röportaj manşetten "Malatya'da Bu Potansiyel Var(!)" başlığıyla yer almıştı. Haberde de Lange'nin Malatya'da Hıristiyanlık için potansiyel olduğu yönünde demec verdiği belirtilmişti.

Sonsöz'ün 17 Ocak 2005 tarihli sayısında kapak haberlerinden biri de "Savaş'tan Misyonerlik Uyarısı!" başlığını taşıyordu. Dönemin Malatya Emniyet Müdürü olan Orhan Savaş'ın misyonerlikle ilgili açıklamalarına yer verilen haberde şöyle deniliyordu: "Malatya Emniyet Müdürü Orhan Savaş, 2003-2004 yılı değerlendirme toplantısında yaptığı açıklamada 2005 yılında Türkiye genelinde misyonerlerin 1 milyar İncil dağıtacağını belirtti. Savaş, ilimizde misyonerlik faaliyetlerinin sürdüğünü belirterek, '2005 yılında misyonerlerin Türkiye'de 1 milyar tane İncil dağıtacağını biliyoruz. Dağıtılan İncillerin onda dokuzu bir şekilde imha edilse veya atılsa, yakılsa dahi kalan 100 milyon İncilin ülke nüfusundan fazla olduğu görülecektir' dedi."

Öyle bir atmosfer oluşmuştu ki, bir emniyet müdürü bunları söyleyebiliyorsa, gerisini tahmin etmek zor olmasa gerek.

Sonsöz'ün 21 Şubat 2005 tarihli sayısında ise Saadet Partisi Genel İdare Kurulu Üyesi Numan Kurtulmuş'un bir açıklamasına yer verildi. Kurtulmuş'un, Malatya Belediyesi Konferans Salonu'nda verdiği "Türkiye nereye sürükleniyor?" konulu konferanstan gazetesinin çıkardığı başlık "Misyonerlik Siyasi Faaliyet" oldu.

Aynı günlerde Malatya'nın Çavuşoğlu Mahallesi'nde harabe şeklinde bulunan Ermeni Kilisesi'nin açılması için İstanbul'da yaşayan Malatyalı Ermenilerin girişimlerde bulunduğuna dair bir haber de "Kilise İbadete Açılıyor" başlığıyla verildi. Haber için seçilen başlık ve yeni olmayan bir gelişmeyle ilgili haber yaparken seçilen zaman dikkat çekiciydi.

Malatya'da 2004 yılından sonra başlatılan Hristiyanlık karşıtı kampanyaya yerel gazetelerin yanı sıra televizyonlar da katılıyordu. İnönü Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden bazı öğretim üyeleri, kendilerine verilmiş bir

In this article, Osman Karakaş, was openly threatening Martin and the Christians, stating that days worse than those before September 12 could be upon us. I think this can be interpreted as "Talk all you want about the European Union and the laws. They mean nothing. If you push the people's buttons, they will punish the Christians in their own way, as they did before September 12". This article was an open call to violence.

On the February 8, 2005 issue of *Sonsöz* newspaper, an interview with Gert Martinus De Lange was published with the headline "Malatya Has This Potential (!)". According to the article, De Lange stated that Malatya has a potential for Christianity.

Another front page article in the January 17, 2005 issue of *Sonsöz* bore the headline "Savaş's Warning on Missionary Work". The article was about Malatya Chief of Police Orhan Savaş's statements on missionary work and read: "In the 2003-2004 evaluation meeting, Malatya Chief of Police Orhan Savaş stated that in 2005, missionaries are going to distribute one billion copies of the Bible around Turkey. Stating that missionary work continues in our town, Savaş said 'We happen to know that in 2005, missionaries are going to distribute one billion copies of the Bible around Turkey. Even if nine tenth of these Bibles are destroyed, thrown away or even burned, the remaining 100 million copies are more than the population of the country.'"

There was such an atmosphere that if a Chief of Police can make such a statement, the rest should be easy to fathom.

In the February 21, 2005 issue of *Sonsöz*, a statement by Saadet Party General Management Council Member Numan Kurtulmuş was published. Kurtulmuş organized a conference in Malatya Municipality Conference Hall entitled "Where is Turkey driven to?", and the headline derived from this conference by the newspaper was "Missionary Work is a Political Activity".

Around the same time, a news article was published about the attempts by Armenians of Malatya origin living in Istanbul at opening the derelict Armenian Church in the Çavuşoğlu

görev gibi kanal kanal gezerek “misyonerliği” anlatıyordu. Gazetelerde yapılanları televizyonlar da akşam programlarında devam ettiriyordu.

Zirve Yayınevi cinayetinden önce Malatya'nın en çok dağıtılan yerel gazetelerin önemli bir bölümünde Hıristiyanlar ile ilgili çok sayıda haber yer aldı. Bu haberlerin yayınlandığı sayılar, şu anda söz konusu gazetelerin arşivlerinde yer almıyor. Arşivlerde olsa bile kimseye vermiyorlar. Cinayetten sonra Malatya'ya giderek olayı araştıran ve bu gazeteleri ziyaret eden çok sayıda gazeteci, tüm ısrarlarına rağmen gazetelerin arşivine ulaşamadı ve “Arşivimiz yandı” gibi yanıtlar aldılar.

Bu arşivleri önemli kılan unsur, Zirve Yayınevi cinayeti sanıklarının ifadelerindeki misyonerlikle ilgili bilgilerin yerel gazete haberleriyle neredeyse birebir örtüşmesiydi. Bu haberlerin cinayeti işleyenler için ne anlama geldiği mahkeme ifadelerinde ortaya çıkmaya başlamıştı.

Zirve Yayınevi cinayeti sanıklarından Hamit Çeker, 14 Ocak 2008 tarihli duruşmada mahkemeye verdiği ifadede, şunları söylüyordu:

“Ben Eylül 2006'da Elbistan'dan Malatya'ya gelerek üniversite sınavlarına daha iyi hazırlanmak için yurda geldim. Ocak ayının başında Emre ile tanıştım. Emre bize misyonerlik faaliyetleriyle ilgili şeyler anlatıyordu. Faaliyetlerin çok büyük ve çok tehlikeli olduklarını söylüyordu. Türk kızlarını fuhşa sürüp üzerinden kazanç sağladıklarını, Malatya'da 30-40 kilise ev olduğunu, insanların zorla dinlerini değiştirdiklerini söylüyordu. Bunlarla vatanını milletini seven herkesin mücadele etmesi gerektiğini söylüyordu.”

Tutuksuz olarak yargılanan Kürşat Kocadağ da aynı duruşmadaki ifadesinde, 49 kilise evden bahsetti. Kürşat Kocadağ, olayın kilit ismi Emre Günaydın ile Ekim 2006'da tanıştığını ve birlikte dershaneye gittiklerini anlatarak, olaydan 4 ay önce Emre Günaydın'ın kendisine Malatya'da 49 tane kilise ev olduğunu, içlerine sızacağını, paraları varsa alacağını söylediğini ifade etti.

Mahkeme, hakiminin, “Misyonerlikle ilgili bu bilgileri nereden öğrendin?” sorusuna cinayetin bir numaralı sanığı olarak bilinen

neighborhood of Malatya, entitled “Church Opened for Worship”. The headline chosen for the article, and the timing of the article itself was worthy of consideration, since the development [about the church] was not recent.

The anti-Christian campaign that was started in Malatya after 2004 was not only run by local newspapers, but also TV channels. Some members of the İnönü University Faculty of Theology were going from channel to channel, as if they were appointed with the task, explaining “missionary work”. What was done in the morning by the newspapers was continued in the evening by the TV channels.

Prior to the Zirve Publishing House murder, a number of news articles were published in Malatya's most widely distributed local newspapers. Currently, the issues containing these articles cannot be found in the archives of these newspapers. Even if they can be found, they are not given to anyone. Many journalists who went to Malatya after the murder to investigate the event and visited the newspapers were not able to access the archives despite many insistent attempts and were answered “Our archives have burned down”.

What made these archives important was the fact that the information in the Zirve Publishing murder suspects' depositions matched those contained the local newspapers almost perfectly. What these articles meant to those who committed the murder was slowly becoming apparent in their trial statements.

One of the Zirve Publishing House murder culprits, Hamit Çeker, said the following in the hearing on January 14, 2008:

“In September 2006, I came from Elbistan to Malatya, and to be able to prepare better for the university exams, went to a dormitory. At the beginning of January, I met Emre. Emre was telling us about missionary activities. He was saying that the activities were very big and very dangerous. He was saying that they were forcing Turkish girls to prostitution, making money off their backs; that there were 30-40 house churches in Malatya; and that they were forcing people to convert. He was saying that everybody who loves their country and their nation should fight against these.”

Zirve Yayınevi cinayetinden önce Malatya'nın en çok dağıtılan yerel gazetelerin önemli bir bölümünde Hıristiyanlar ile ilgili çok sayıda haber yer aldı. Bu haberlerin yayınlandığı sayılar, şu anda söz konusu gazetelerin arşivlerinde yer almıyor. Arşivlerde olsa bile kimseye vermiyorlar. Cinayetten sonra Malatya'ya giderek olayı araştıran ve bu gazeteleri ziyaret eden çok sayıda gazeteci, tüm ısrarlarına rağmen gazetelerin arşivine ulaşamadı ve “Arşivimiz yandı” gibi yanıtlar aldılar.

Prior to the Zirve Publishing House murder, a number of news articles were published in Malatya's most widely distributed local newspapers. Currently, the issues containing these articles cannot be found in the archives of these newspapers. Even if they can be found, they are not given to anyone. Many journalists who went to Malatya after the murder to investigate the event and visited the newspapers were not able to access the archives despite many insistent attempts and were answered “Our archives have burned down”.

Bir gazete (*Sonsöz*) cinayetden hemen sonraki gün Malatya’da böyle bir olay olmamış gibi davrandı. Sayfalarında cinayete hiç yer vermedi. Ancak olayın dünya basınına kadar büyük yer alması üzerine cinayetden 2 gün sonra haberleri küçük de olsa vermeye başladı. Diğer gazeteler ise mealen “Tamam onlar misyonerdi ve yanlış işler yapıyorlardı ama bu kadarı da fazla” gibi bir tavır takındılar. Ama yine de ciddi bir karşı koyuş sergileyemediler.

On the day following the murder, one newspaper (*Sonsöz*) acted as if nothing of the sort happened in Malatya. There was no mention of the murder in any of the pages. However, when the murder made headlines in the worldwide press, they started to publish articles, albeit small, two days after the murder. As for the other newspapers, they adopted an approach in the lines of “Yes, they were missionaries and what they were doing was wrong, but this is too much”. However, they still failed to object in a serious manner.

Emre Günaydın’ın verdiği yanıt da aynıydı: “Gazetelerden öğrendim.”

Sorular ve cevaplar

Cinayetden sonra yapılan koğuşurmada ve mahkeme sürecinde bu gazetelere ve ilgili yazıları kaleme alan kişilere karşı nasıl bir tutum alındı?

Hiçbiri hakkında hiçbir işlem yapılmadı. Ne acıdır ki mahkeme ve hiçbir yetkili, yerel basın cinayetden önceki yayınlarını araştırma konusu olarak bile görmediler.

Söz konusu gazetelerin cinayetden hemen sonraki yayınları hakkında da bilgi verebilir misiniz?

Bir gazete (*Sonsöz*) cinayetden hemen sonraki gün Malatya’da böyle bir olay olmamış gibi davrandı. Sayfalarında cinayete hiç yer vermedi. Ancak olayın dünya basınına kadar büyük yer alması üzerine cinayetden 2 gün sonra haberleri küçük de olsa vermeye başladı. Diğer gazeteler ise mealen “Tamam onlar misyonerdi ve yanlış işler yapıyorlardı ama bu kadarı da fazla” gibi bir tavır takındılar. Ama yine de ciddi bir karşı koyuş sergileyemediler.

In the same hearing, Kürşat Kocadağ, who was being tried without arrest, mentioned 49 house churches. Kürşat Kocadağ said that he became acquainted with Emre Günaydın in October 2006 and attended a private training center for the university exam together. He stated that 4 months prior to the murder, Emre Günaydın told him that there were 49 house churches in Malatya, and that he was planning to infiltrate them and take the money if they had any.

When asked by the court judge “Where did you get this information about missionary work?”, the chief culprit of the murder, Emre Günaydın, answered in the same way: “I learned it from the newspapers.”

Questions and answers

What was the approach towards these newspapers and those who wrote the articles in question during the prosecution phase following the murder and the trial?

No procedure of any kind took place. Unfortunately, the court and its officials did not see any reason to look into the local press’ publications prior to the murder.

Can you also inform us about the publications of the newspapers in question immediately after the murder?

On the day following the murder, one newspaper (*Sonsöz*) acted as if nothing of the sort happened in Malatya. There was no mention of the murder in any of the pages. However, when the murder made headlines in the worldwide press, they started to publish articles, albeit small, two days after the murder. As for the other newspapers, they adopted an approach in the lines of “Yes, they were missionaries and what they were doing was wrong, but this is too much”. However, they still failed to object in a serious manner.

Ması için çağın yör...
Çetin orada bulunma...
Biz başka bir ülk...
Üstelik ölen çocuklarımızın...
Türkiye Cumhuriyeti hükümeti...
Umanım Kürt açılımı çözüldür...
Hayrola Sınan!
Sen de Orhan Pamuk'un...
Oscar'a ulaşmayı mı düşündü...
Zaten oyuncuları vardı. Ser...
Mamdi. Bir yönetmen eksiktir...
O da oldu.
Hadi hayırlısı...
Şimdi en kazançlı iş iktidar...
Sevimde AKP'nin propaganda işini...
Belki de "Yandaş tv'ye dizi, film, program...
Satırım" umudundadır. Bu sayede...
Bu memleketin asıl zararını...
Bari nasıl çözeceğimizi, nasıl bölüneceğimizi...

Eti kanlı Şyoniste pabuç bırakmayız!
...
DP Başkanı söz verdi. Başbakan...
ve bakanlar uyardı. Hatta, hepsinden önce Genelkurul Başkanı...
medyaya çıktı. "Bunların görüntülerini...
yayınlamayın" dedi. Sonuç meydanda...
Elbirliğiyle sansürelerek ama, özdetler...
yetti. Mega kentlerde yapılan...
olarak daha...
MINİ YORUM
Yazar enişterinin at gözlüğü...
an milletvekillerinin yandaş gazetelerinde kölemeli yazı ve diğer eserler...
yazarın son yıllarda...
"Bunların görüntülerini...
yayınlamayın" dedi. Sonuç meydanda...
Elbirliğiyle sansürelerek ama, özdetler...
yetti. Mega kentlerde yapılan...
olarak daha...
Ermeni tehdidi: Gecikme olursa protokol iptal
ERMENİSTAN'da iktidardaki Cumhuriyetçi Parti Başbakanı Zaruhi Rastapakyan, Sarıyayla'da düzenlenen toplantıda...
"Ermeni tehdidi: Gecikme olursa protokol iptal"
ERMENİSTAN'da iktidardaki Cumhuriyetçi Parti Başbakanı Zaruhi Rastapakyan, Sarıyayla'da düzenlenen toplantıda...
"Ermeni tehdidi: Gecikme olursa protokol iptal"
ERMENİSTAN'da iktidardaki Cumhuriyetçi Parti Başbakanı Zaruhi Rastapakyan, Sarıyayla'da düzenlenen toplantıda...

Çanak
lüşünü
...
Menfaat için yapamayacak hiçbir şey yok! Al birini vur ötekine...
Bari nasıl çözeceğimizi, nasıl bölüneceğimizi...

Siyonistlerin yer altı kazıları nedeniyle Kudüs'te ana caddenin bir bölümü çöktü
KUDÜS
"El-Aksa Vakıfları ve Miras"
Kirk yıldır süren yangın
...
Kudüs marabattırın önderi Şeyh Raif Salah'ın öncülüğünde...
Bağrak yürüyüşleri adına bir etkinlik başlatıldı. İlgali devlet, Kudüs...
ve Bab Yaka'da oturan Mescidi Aksa'yı girmelerini engellemek amacıyla muhtelif uygulamalara başvurduğundan, 1948'de işgal...
edilmiş bölgede yaşayan ve kendilerini "İsrail kimliği" verilen Müslümanlar zaman zaman namazlarını bu camide kılmaları mümkün...
bu kutsal mabedde şu kalmaması için otobüsler tutuluyor ve istenilen...
ücretiz gelmesi sağlanıyor. Çünkü bu camide cemaatın az...
olduğunda "aşırı" diye nitelenen Yahudi cemaatlarının mensupları...
hemen baskın düzenliyor. Etkinliğin sürdürülmesi için dünya...
Yüslümanlarının Bağrak yürüyüşlerini organize eden kurumlara...
yardım etmeleri gerekiyor.
Ulusallararası Kudüs Müessesesi, kutsal mescidin yakılışının 40...
yıldönümü münasebetiyle 15 Ağustos-5 Eylül tarihleri arasında yür...
tülecek bir kampanya başlattı. 28 Ağustos Cuma gününde Mescidi...
Aksa'yı duyurması günü ilan etti. Kampanyasının "40 Yıldır Yangın...
Yaşayalım - Aksa'nızın Korumayı" sloganını sürdüren Kudüs Müessesesi...
28 Ağustos'ta tüm İslam âleminde bu kutsal mabed için etkinlikler...
düzenlenmesini önderi. Üstat Yusuf el-Karadavi de bu çağrıya...
ses vermişti. İsteyerek 28 Ağustos Cuma günü hutbe-
lerinde Mescidi Aksa'nın öne ve bu mabede yönelen tehlikeler...
zede olduğunu belirtti.

Takla atan otomobil kaidirındaki genci ezdi
Beşiktaş'ta Rum asıllı Panayotis Papayou van yönetimindeki otomobil, önce motosikletleriyle benzin istasyonundan çıkan İtalyan Pado Gionetti'ye arde...
dan kaldırırda yürüyen Mimar Sinan Üniversitesi öğrencisi Nadir Alioğlu'na çarp...
tı. Alioğlu olay yerinde öldü, 2 sürücü hastaneye kaldırıldı.
...
İktidar partisinde çözülmenin ilk belirtileri
Ülkemizde yarattığı bu kargaşa ortamı sonrasında AKP'nin...
bakanları ve milletvekilleri de...
barberine döndü. Artık bunların en somut...
örneklerini yaşıyoruz. Siyasi parti...
bazı milletvekilleri, özellikle Kürt...
milletvekilleri şu sözleri yazdıkları...
görmüşler:
"Devlet Bakanı Cemil Çiçek, DTP'nin kapatılmasını istiyor ve...
bunna açığı söylüyor. Bunker, Anayasa...
Mahkemesi Başkanı Hasım Kılıç ve...
mahkemelerin bazı üyeleriyle birlikte...
geçmişin kurbanı bayızımız.
Hatay'da bir otelde birlikte tatile...
yapıyor. Çiçek orada mahkeme...
başkanı bu parti'nin niçin kapatılması...
gerektirini anlattı."
AKP'nin eski Genel Başkanı Yardımcı...
Demir Mir Mehmet Fırat'ın Devrin...
Sevimiş'i söylediği için: "Cemil Çiçek...
Çiçek'in söylediği beni bir aygal...
maz." Ayvazı büyüdü. Evet, bitirilecek...
gündür. Daha dün Tayyip, kapısına...
kazanı için "hak ettiler" diyen bir...
Bunlar bir mil...
idarı...
İsladığı...

Artık kimi irgalarsa...
Erdogan gelişmeleri izleyedursun; AKP'deki ayrışma derinleşiyor. Dengir Mir Fırat'ın "Çiçek'in sözleri beni irgalamaz" çıkışından sonra Yenicag'ın manşet yaptığı "bölünme" ve başka yazarlarının da gündemideydi...
Yenicag
"Ve PKK açılımı AKP'yi de böldü"
Mustafa Mutlu / Vatandaş
Bu skandal, yolun sonunu gösteriyor
...
gündür. Pekli bu kargaşa ortamında bizim Tayyip ne yapacak? Ne yapacak, o da...
vaziyette gelişmeleri izliyor. Ve dün...
"Medya dönüştürüldü evirip çevirip yayılmakla doğru değil. Bu görüntülerin o kadar abartılması verimlessi doğru değil."
Kürtlülük açılımı, nerelerinden bakarsanız bakın, bu gelişmelerin sonunu hazırlayan etkilerden biri oldu. "Onlara birer vermedik! Çiçek kaaza... Kürt açılımı başlatılacak. Başlat. Dikkaza... İlahar'dan terörist müfrezesi kopya dayandı. Ayaklarına seyyar mahkemeler gönderilecek. Gönder. İki emriyle yurtdışından aldılar. Su manzaraya baktın Tayyip saçkın, personali sıkın durdurma. Ee ne demis atalarımız Kendi düşmanı açılmaz."
Emin Göktaşın / Sözcü

Ermeni tasasının geçtiği andan itibaren Türkiye'den gelen açıklıkların karsılığın çok sert olacağını...
...
Ermeni tasasının geçtiği andan itibaren Türkiye'den gelen açıklıkların karsılığın çok sert olacağını...

Cemiyet marsıya dönmüş!
...
Bir seçil karal düşünün ki kimin nasıl seçeceğinden haberi yok. Üstelik bu karal gazetecilerden oluşuyor ve o gazeteciler vekilleri olduğu değil yolsuzluğun okuması. Üstüne bir de...
Deniz Son

PIŞMA OLACAĞI

Sözde Ermeni soykırım iddiaları yüzünden Türkiye alyahırlığına bilinen Fransız büyük bir şok yaşadı. Cezayir Parlamentosu, Fransız sömürgecilik suç sayan bir yasa teklifini gündemine aldı. Telaşlanan Türkiye, Cezayir'e ortak Tarıh Komisyonu kurulmasını teklif etti.

SUNUŞ

Bu bölümün konusu medyanın sorumluluğu. Nefret suçlarının ve söyleminin ana oluşturucularının ve sorumluların başında medyanın geldiğini biliyoruz. Son olarak bunu hem Hrant Dink cinayetinde hem de Zirve Yayınevi katliamında bir kez daha hatırladık. 2006 yılında, Ragıp Duran cezaevinden yeni çıkmıştı. Gazeteciler Cemiyeti'nde o yılın Basın Özgürlüğü ve Düşünce Özgürlüğü ödülleri kime verelim diye tartışıyorduk. Hrant tam o esnada saldırılara uğramıştı. Aklımda ödülün ona verilmesi fikri vardı. Ancak toplandığımız odaya girer girmez, bizim jürinin bunu anlatmaya pek de müsait olmadığını anladım. Gene de "Hrant'a verelim, bu saldırıları göğüslemek açısından bir imkan yarataabiliriz." Ragıp da o yıl hapse girip çıkmıştı. O yılki ödülü ona verdik. Bir sonraki yıl ödül Hrant'a verildi, ancak onu çoktan kaybetmiştik.

Jüri sendikacı, politikacı ve gazeteci gibi farklı mecralardan insanlarla oluşturulmuş farklı bir kompozisyona sahipti.

INTRODUCTION

The subject of this chapter is media responsibility. We know that the media is one of the major generator and culprit of hate crimes and hate speech. We were reminded of this fact once again in the murder of Hrant Dink and in the massacre at the Zirve Publishing House. In 2006, Ragıp Duran had just been released from prison. We were discussing who to give that year's Freedom of Press and Freedom of Thought Awards at the Turkish Journalists' Society (TGC). Hrant had only recently been attacked. It was in my mind to give the award to him. Yet as soon as we entered the meeting room, I understood that our jury was not a suitable audience to explain what was in my mind. Despite this, I went on and said "Let's give it to Hrant; we can create an opportunity in terms of taking a stand against these attacks." Yet Ragıp had been in and out of prison that year. So we gave him that year's award. The following year, the award was given to Hrant, but we had already lost him.

The jury had a diverse composition with members from different areas of life such as unionists, politicians and journalists.

MEDYADA ÖZDENETİM

SELF-REGULATION IN THE MEDIA

YAVUZ BAYDAR

Çeviri/Translation: Suzan Bölme

LEXICON Konferans Çevirmenleri

LEXICON Conference Interpreters

“Merkez medya” diye adlandırdığımız kitle gazetelerinden biri olan *Sabah*’ta ombudsman olarak görev yapmaktayım. Biliyorsunuz, Türkiye’de *Sabah*’la birlikte Derya Sazak *Milliyet*, Gülay Erdemli de *Star*’da aynı görevi yürütmekteler. Ayrıca bildiğim kadarıyla *Zaman Gazetesi*’nde de yazı yazmayan, görünmez bir ombudsman var. Onun görevi, okurlardan gelen tepkileri yazı işlerine ve genel yayın yönetmenine iletmekle sınırlı. *Hürriyet*’in de yakın bir tarihte, bir süredir boş bıraktığı posta ombudsman ataması bekleniyor. Dolayısıyla Türkiye’de şu anda toplam dört ombudsman olduğunu söylemek mümkün.

İçinde çalıştığımız ortamda habercilik açısından elbette zehirli unsurlar çok; hep var olageldiler. Örneğin Hrant Dink’in öldürülmesinden hemen sonra bir ya da iki gazetenin, doğrudan doğruya Ermeni Patriği Mesrop Mutafyan’ı hedef gösteren yayınlar yaptıkları hatırlanacaktır. Hemen ardından, yapılan bu yayınlarla bağlantılı olduğunu düşündürecek şekilde, Kumkapı’da patrikhane etrafında silahlar patlamıştı. Bu yayınlarla ilgili olarak hiçbir cezai veya adli yaptırım söz konusu olmadı.

Zehirli ortamı daha da beter hale getiren şey, nefret söylemi çerçevesine sokularak, Baskın Oran ve İbrahim Kaboğlu’ örneklerinde olduğu gibi adli ve cezai süreçlerin tersine işletilmesi ve bu tür olaylarda açık nefret ve şiddet çağrısı içeren yayınların görmezden gelinmesidir.

Söz konusu görmezden gelme halinin mahkeme içtihatlarına kadar işlediğini biliyoruz. Gene bu bağlamda, “Her öldürülen şehit için beş Kürt politikacı öldürülmelidir” örneği de hatırlanacaktır.² Bu cümleler, yargımız

I work as an ombudsman at *Sabah*, which is considered in the “mainstream media”. As you know, other newspapers also have ‘ombudspersons’, such as Derya Sazak at *Milliyet* and Gülay Erdemli at *Star*. Also as far as I know there is an invisible ombudsman at *Zaman*, who does not actually write in the paper. His duty is limited to conveying reader reactions to the editor-in-chief or the executive editor. *Hürriyet* is also expected to appoint an ombudsperson in the near future to fill the post which has been vacant for a while now. Hence, we can say that as of today, there are four ombudspersons in Turkey.

There are of course a lot of poisonous elements in the conditions in which we work in terms of journalism, and these elements have always existed. For example, you will remember that right after Hrant Dink’s murder, one or two daily papers covered stories that directly pointed at the Armenian Patriarch Mesrob Mutafyan as a target. Immediately after that, soon enough to make one think of a connection with those news stories, weapons were fired outside the Patriarchate in Kumkapı. And there were no penal or judicial sanctions regarding these publications.

The thing that worsens this already toxic environment is the reverse operation of judicial and penal processes, as seen in the examples of Baskın Oran and İbrahim Kaboğlu’ with unjust classifications as hate speech, while turning a blind eye to publications containing an open call for hatred and violence.

We know that this tendency to ignore goes all the way to case-laws. Again in this context, you will remember the statement “For every martyr killed, five Kurdish politicians should be killed”.²

İçinde çalıştığımız ortamda habercilik açısından elbette zehirli unsurlar çok; hep var olageldiler. Zehirli ortamı daha da beter hale getiren şey, nefret söylemi çerçevesine sokularak, Baskın Oran ve İbrahim Kaboğlu örneklerinde olduğu gibi adli ve cezai süreçlerin tersine işletilmesi ve bu tür olaylarda açık nefret ve şiddet çağrısı içeren yayınların görmezden gelinmesidir. Söz konusu görmezden gelme halinin mahkeme içtihatlarına kadar işlediğini biliyoruz. Gene bu bağlamda, “Her öldürülen şehit için beş Kürt politikacı öldürülmelidir” örneği de hatırlanacaktır.

There are of course a lot of poisonous elements in the conditions in which we work in terms of journalism, and these elements have always existed. The thing that worsens this already toxic environment is the reverse operation of judicial and penal processes, as seen in the examples of Baskın Oran and İbrahim Kaboğlu with unjust classifications as hate speech, while turning a blind eye to publications containing an open call for hatred and violence.

1 2005 yılında Başbakanlık İnsan Hakları Kurulu yöneticiliklerine getirilen Prof. Dr. İbrahim Kaboğlu ve Prof. Dr. Baskın Oran, hazırladıkları “Azınlık Hakları ve Kültürel Haklar Çalışma Grubu Raporu” nedeniyle ciddi bir aleyhte medya kampanyasına maruz kalmışlar, açtıkları hakaret davaları ise hazırladıkları raporla kamuoyunu tahrik ettikleri gerekçesiyle düşmüştü.

2 Işın Erşen, “Türk, işte karşında düşmanın”, *BoluExpress*, 7 Ekim 2007. Bu yazı karşısında yapılan başvuru Bolu Cumhuriyet Başsavcılığı, Düzce Ağır Ceza Mahkemesi’nin ardından Yargıtay da söz konusu ifadede suç unsuru bulamadı. Yargıtay 8. Ceza Dairesi, Adalet Bakanlığı’nın Düzce Ağır Ceza Mahkemesi’nin verdiği takipsizlik kararının bozulması için yaptığı ‘kanun yararına bozma’ talebini de reddetti. Kararda, yerel mahkemenin verdiği kararda bir isabetsizlik görülmediği belirtildi. Yazıda Kürt politikacıların

1 After being appointed as chairpersons of the Prime Ministry Human Rights Advisory Board in 2005, Prof. İbrahim Kaboğlu and Prof. Baskın Oran prepared the “Minority Rights and Cultural Rights Working Group Report” and were exposed to a serious media campaign against them; the libel suits they filed were dismissed on the grounds that they had provoked the public with their report.

2 Işın Erşen, “Türk, işte karşında düşmanın” [“Turk, here is your enemy right before you”], *BoluExpress*, 7 October 2007. In the suit filed against this article, first the Public Prosecutor’s Office of Bolu, then the Düzce Heavy Penal Court and finally the Supreme Court (High Court of Appeals) found no element of crime. No 8. Penal Chamber of the

Aslında okurlarla gazete arasındaki iletişimi interaktif kılmayı; gazeteleri, haber kuruluşlarını daha şeffaf, daha hesap verebilir hale getirmeyi; okuru gazetenin işleyişinde ve aldığı kararlarda pay sahibi kılmayı amaçlayan bir sistem, ombudsmanlık. Her bir haber kuruluşunun, bir ombudsman aracılığıyla, sadece kendi haber faaliyetleriyle sınırlı içeriği denetleyecek şekilde bir sistem oluşturması üzerine kurulmuş bir model.

In fact, ombudsmanship is a system that aims to ensure an interactive relationship between the newspaper and its readers; render newspapers and media organizations more transparent and more accountable; and make the reader a part of the running of the newspaper and the decisions it takes. It is a model founded on the idea that every individual media organization should establish a system where it can supervise the content, limited only to its own news-related activities, via an ombudsperson.

tarafından caiz bulundu ve bir nevi içtihat haline gelme tehlikesi de taşıyor. Mükerrer hale gelebilir; her an karşımıza çıkabilir. Bu denli çarpık ve riskli bir hukuki ortamda faaliyet gösteriyoruz.

Ama onun yanında işin çok daha geniş bir etik ve sorumluluk alanı var.

Bu noktada, bizlerin, ombudsmanlar olarak yapmaya çalıştığımız işin ya da içinde bulunduğumuz sistemin nasıl işlediğini kısaca özetlemek istiyorum.

Aslında okurlarla gazete arasındaki iletişimi interaktif kılmayı; gazeteleri, haber kuruluşlarını daha şeffaf, daha hesap verebilir hale getirmeyi; okuru gazetenin işleyişinde ve aldığı kararlarda pay sahibi kılmayı amaçlayan bir sistem, ombudsmanlık. Her bir haber kuruluşunun, bir ombudsman aracılığıyla, sadece kendi haber faaliyetleriyle sınırlı içeriği denetleyecek şekilde bir sistem oluşturması üzerine kurulmuş bir model. Biz böyle çalışıyoruz.

Okurlardan gelen tepkiler tabii ki belirleyici. Ama çok bariz, açık ihlaller söz konusu olduğunda re'sen de devreye girebiliyoruz. Elbette asıl hedef okuru aktif kılmak ve ondaki farkındalığın içeriğe, gazete içine yansımını sağlamak. Bu çerçevede üçümüz de haftada bir, Pazartesileri yazıyoruz. Gazetenin elimizden geldiğince, iyi kötü, bir şekilde hesap vermesini sağlamaya çalışıyoruz. Bu da gazetenin içindeki akıl yürütmelerin okurun zihin dünyasına yansımaları; onun tarafında anlaşılır kılınması; hataların görünür biçimde bu köşelere yansıtılması ve bunlarla ilgili hesap verme sürecinin de görünürleşmesi anlamına geliyor.

Bütün bu okur-gazete, okur-yazı işleri iletişimi içerisinde acaba nefret söylemi, ayrımcılık, şiddet övgüsü ile ilgili haberlere gelen tepkiler hakkında oransal bir şeyler söylenebilir mi? Ben çok kabaca şunu söyleyebilirim: *Milliyet*

isimleri sıralandıktan sonra tam olarak şu ifadelere yer verilmişti: "Kahpece pusu kuran, dağdaki teröristin peşinde koşmaktansa, üç-beş mikrobi 'temizleyip' bundan sonra 'bir bizden, beş sizden' tamam mı, devam mı? demek gerekir. Bunu yapacak ve diyebilecek 'yurtsever' unsurlar da çıkar elbet. Toplumun arzusu, yoğun olarak bu yöndedir. Bundan böyle şehit edilen her güvenlik görevlisine karşın, bunlardan birinin aynı kaderi paylaşması toplumun çoğunluğunun isteği haline gelmiştir. Artık, 'kangren olmuş uzuv veya uzuvların' kesilip atılma zamanı gelip geçmiştir."

These sentences were found to be acceptable by our courts and they somewhat carry the danger of becoming a case law. It can become repeated; we can come across it any time. It is such a risky and corrupt legal environment in which we work.

Yet, the job has an even broader ethics and responsibility area.

At this point, I would like to briefly explain the job we ombudspersons are trying to do and how the system around us works.

In fact, ombudsmanship is a system that aims to ensure an interactive relationship between the newspaper and its readers; render newspapers and media organizations more transparent and more accountable; and make the reader a part of the running of the newspaper and the decisions it takes. It is a model founded on the idea that every individual media organization should establish a system where it can supervise the content, limited only to its own news-related activities, via an ombudsperson. That is how we work.

Of course, the reactions from the readers are very decisive in the role we play. Yet when there are violations that are too obvious and clearly visible, we can intervene ex officio. Of course the actual objective is to make the reader active and ensure that the reader's awareness is reflected in the content and in the newspaper as a whole. In this framework, all three of us write once a week, on every Monday. We try to ensure, to the best of our abilities, that the newspaper gives some sort of an account of its doings. And this means that the reasoning taking place in the newspaper is reflected in the intellectual

---

Supreme Court refused the Ministry of Justice's request for "appeal for the sake of law" to reverse the judgement of nolle prosequi rendered by the Düzce Heavy Penal Court. In the decision, it was stated that nothing was found to be incongruous in the decision given by the local court. The article in question listed the names of all Kurdish politicians followed by these exact words: "Instead of running after the terrorists in the mountains who lay cruel ambushes, we have to 'clean' these three or four microbes and say 'one from us and five from you; deal or no deal?'. There will no doubt be 'patriotic' minds who will do the deed and say these words. The desires of the society lie mostly in this direction. From now on, for each security personnel martyred, one of these names should share this fate; this has become the desire of the majority of the society. It is high time to cut and be rid of the 'gangrenous organ or organs'."

*Gazetesi'*nde başlamıştım ombudsmanlığa; şimdi ise *Sabah Gazetesi'*nde devam ediyorum. İki gazetede tecrübemi karşılaştırdığımda, şiddet ve nefret söylemine olan hassasiyetin *Milliyet* okurunda, *Sabah* okuruna oranla daha az olduğunu söyleyebilirim. Dolayısıyla orada şiddet ve nefret söylemini içselleştirmiş, en azından normalleştirmiş bir okurdan söz etmek mümkün.

Sabah'taki okur profili ise biraz daha farklı. Daha hassas bir okur kitlesi ile karşı karşıyayız; tabii göreceli olarak. Yine de haberlerin içine sızan başlıklardan ziyade -arada sırada karşımıza çıkmakla birlikte *Sabah*'ta bu tür başlıklara çok fazla rastlamıyoruz- haberlerin içine sızan unsurlarda okurdan beklediğimiz hassasiyeti görebildiğimizi yine de söyleyemem.

Eşcinsellerle veya toplumdaki azınlıklarla, mağdur, sessiz kalmış kesimlerle ilgili aşağılayıcı, onlar hakkında kin ve nefret yayıcı söylem, okurda yeterli tepki karşılığını hala bulamıyor.

Bence burada özellikle bu tür toplumsal kesimlerin davalarını takip eden sivil toplum kuruluşlarının da büyük bir sorumluluğu var. Bu tür söyleme karşı blok halinde ve sistematik, tutarlı biçimde tepki göstermekten uzak oluşları, sıradan okurların bu konudaki tepkisini dile getirmekteki çekingenliğini de bir miktar açıklıyor. Ne örgütlü sivil toplumda ne de birey olarak okurlarda böyle bir alışkanlık henüz oluşmadı. Bu sivil toplum kuruluşlarının temsilci ya da mensuplarıyla bir araya geldiğim zamanlarda ombudsman olarak onlara sürekli bir çağrı yaptım.

Eleştirilerini mümkün olduğu kadar yüksek sesle dile getirmelerini, sessiz kalmamalarını istedim; yanlış gördükleri her şeyi ister bireysel ister örgüt olarak gündeme getirebileceklerini söyledim. Bu çağrım hala baki. Ve farkındalığın artırılması biraz da onların elinde. Bu söylediklerim bir eleştiri, bir tespit olarak kabul edilmelidir.

Bence *Sabah* gibi bir gazetenin yumuşak karnı, adına "kitle gazeteleri" dediğimiz, kendisini merkezde konumlandıran bütün diğer gazetelerde olduğu gibi, internet sitelerindeki okur tepkileri. Bu açıdan *Sabah*'ı oldukça hayli

world of the reader; is made understandable for the reader; and errors are reflected to these columns in a way that will be visible to the reader, thereby ensuring the visibility of the relevant accountability process.

Is it possible to say something proportionate about the reactions to news stories containing hate speech, discrimination and a praise of violence, within all this newspaper-reader, reader-editorial communication taking place? I can simply say this: I started by ombudsman career at *Milliyet*, and now I am continuing at *Sabah*. When I compare my experiences in these two newspapers, I can say that the readers of *Milliyet* were less sensitive about violence and hate speech, compared to *Sabah* readers. Hence, it is possible to talk about a reader base that has internalized, or at least normalized, violence and hate speech at *Milliyet*.

The reader profile at *Sabah* is a bit more different. We face a more sensitive reader mass - relatively of course. Still, I cannot say that we see the sensitivity we would expect from the readers when it comes to some elements that leak into the news stories rather than in the headlines and captions -though they are rare in headlines and captions since *Sabah* does not use many such captions or headlines.

The degrading hate speeches pulsing with hostility towards homosexuals or minorities still cannot get enough reaction from the reader.

I think particularly the non-governmental organizations monitoring the causes of these and similar social groups also have a huge responsibility here. The way they avoid putting out a systematic, consistent reaction as a block against such speech explains to a certain extent why readers are hesitant to voice their reactions on this matter. This habit has not yet become developed in either the organized civil society or the readers as individuals. Every time I have come together with the members or representatives of these NGOs, I have constantly urged them in that direction as an ombudsman.

I asked them to make their criticisms as loud as possible and never to remain silent; I told them that as an organization or as an individual, they could raise any issue they see in need of

Bence burada özellikle bu tür toplumsal kesimlerin davalarını takip eden sivil toplum kuruluşlarının da büyük bir sorumluluğu var. Bu tür söyleme karşı blok halinde ve sistematik, tutarlı biçimde tepki göstermekten uzak oluşları, sıradan okurların bu konudaki tepkisini dile getirmekteki çekingenliğini de bir miktar açıklıyor. Ne örgütlü sivil toplumda ne de birey olarak okurlarda böyle bir alışkanlık henüz oluşmadı.

I think particularly the non-governmental organizations monitoring the causes of these and similar social groups also have a huge responsibility here. The way they avoid putting out a systematic, consistent reaction as a block against such speech explains to a certain extent why readers are hesitant to voice their reactions on this matter. This habit has not yet become developed in either the organized civil society or the readers as individuals.

Yazı işleri çalışanlarının toplumun farklı kesimlerini ve kesitlerini, farklı unsurları; azınlıkları, kadınları, erkekleri, eşcinselleri vb. adile yakın bir şekilde bile temsil etmeyen bir yapıları var. Günlük akışta ritmik olmayan, kesintilere uğrayan, bağları kopuk bir iletişim söz konusu muhabirlerle editörler arasında. Problemlerin büyük bir kısmı da bu kesintili iletişim sürecinde oluşuyor.

The editorial team has a structure that is even far from achieving a close-to-fair representation of different groups and segments of the society, its different elements, the minorities, the women, the men, the gay community etc. In the daily flow of the office life, there is an arrhythmic, intermittent, unconnected communication between correspondents and editors. And most of the problems arise from this intermittent communication.

sıkı, olumlu anlamda sıkı bir denetim içerisinde görüyorum. Bunun sebebi ise, *Sabah*'ın hukuk servisinin nefret söylemi, ırkçılık, şiddet övgüsü, hakaret, aşağılama gibi unsurlarla ilgili olarak İnternet servisini sürekli uyarması ve gözetim altında tutması. Gözlemlediğim kadarıyla *Sabah* bu konuda diğer gazetelerden daha fazla duyarlı. Örneğin *Hürriyet*'ten. Bu önemli bir fark. Ancak bunun devamlılığı ve ısrarlılığı da çok önemli. Çünkü bir anlamda örnek oluşturuyor ve okurları da bir açıdan eğittiğimizi söyleyebilirim. Öte yandan, İnternet bir yana, kağıt baskıya ve yazı işlerinin işleyişine bakıldığında diğer diğer basın kuruluşlarında görülen hastalıkların, rahatsızlıkların, eksikliklerin ve yanlışlıkların bu yazı işlerinde de olduğunu söylemek mümkün. Kimi klişeler ve kalıplar içselleştirilmiş bir şekilde yazı işleri çalışanlarında varlıklarını sürdürüyor ve ürüne yansıyor. Bu içselleştirilmişlik halinden, edilen türlü laflara rağmen sıyrılınamıyor bir türlü.

Ayrıca bu söylemi besleyen, yeniden üretilmesini sağlayan bir nokta da yazı işlerinin genel olarak yekpare bir yapı arz etmesi. Yazı işleri çalışanlarının toplumun farklı kesimlerini ve kesitlerini, farklı unsurları; azınlıkları, kadınları, erkekleri, eşcinselleri vb. adile yakın bir şekilde bile temsil etmeyen bir yapıları var. Günlük akışta ritmik olmayan, kesintilere uğrayan, bağları kopuk bir iletişim söz konusu muhabirlerle editörler arasında. Problemlerin büyük bir kısmı da bu kesintili iletişim sürecinde oluşuyor. Muhabirin "ak" dediğini, editör "kara" olarak yansıtabiliyor sayfaya. Üstelik az önce de değindiğim gibi bunu yaparken kendi içselleştirilmiş kalıplarını, klişelerini devreye sokup yansıtıyor. Bu çok ciddi bir hastalık ve rahatsızlık. Bunu düzeltmek için hakikaten köklü bir kurumsal, hatta sektörel reform ihtiyacı söz konusu. Dolayısıyla bu alandaki hassasiyetleri, beklentileri ve kaygıları bir şekilde bilen, konuya vakıf editörlerin yazı işlerine entegre edilmesi şart gibi gözüküyor.

Kendisine danışılacak veya tartışmalarda son sözü söyleyebilecek ve gerekli müdahaleleri, uyarıları yapabilecek böylesi kişiler bu anlamda yapılabilecek yanlışlıkları da büyük ölçüde engelleyeceklerdir. Böylesi bir düzenleme hemen hiçbir gazetenin ya da televizyonun yazı

correcting. This call still stands. And raising the awareness rests in their hands to some degree. Though these things I say should not be construed as a criticism or a concrete finding.

I think the soft spot of a newspaper like *Sabah*, and in all the other newspapers which we call "mass-circulation papers" and which position themselves at the centre, is the reader views on the websites. In this regard, I see *Sabah* in a very strict, a positively strict, supervision. The reason for this strict control is that the legal department of *Sabah* constantly warns and monitors the web service about issues such as hate speech, racism, praise of violence, insults and denigrations. As far as I have been able to observe, *Sabah* is more sensitive about these issues compared to other newspapers - for example, compared to *Hürriyet*. This is an important difference. But the continuity and insistence of this difference is also very important, because in a way it sets an example and I can say that in this way we are also able to educate the readers.

On the other hand, leaving the Internet aside, when we look at how the print and editorial departments are run, it is possible to say that the sicknesses, maladies, disturbances, shortcomings and faults seen in other media organizations also exist here. Some clichés and patterns still exist as internalized in some members of the editorial department, and this inevitably reflects in the end product. These internalized usages are like a pest, and you cannot shake them off no matter what words you exchange.

Another factor that feeds this speech and allows it to be re-produced is that the editorial department usually has a monolithic structure. For some reason, the editorial team has a structure that is even far from achieving a close-to-fair representation of different groups and segments of the society, its different elements, the minorities, the women, the men, the gay community etc. In the daily flow of the office life, there is an arrhythmic, intermittent, unconnected communication between correspondents and editors. And most of the problems arise from this intermittent communication. For something

işlerinde ve haber merkezlerinde yok şu anda. Bu da tabii içinde bulunduğumuz, karşımıza sürekli olarak çıkan bu büyük problemi daha da görünür kılıyor. **Nefretsoylemi.org** sitesi bizler, yani ombudsmanlar için iyi bir kaynak işlevi görüyor. Buradan üreyecek daha aktif bir okur kesiminin müdahalesi, bizim sınırlı kaynaklarımız ve imkanlarımızla bir araya geldiğinde bazı sorunların ortadan kalkmasa bile ağırlığını kaybetmesine yardımcı olacaktır.

the correspondent says “white”, the editor can choose to reflect it as “black”. What’s more, when doing so, they use and reflect their own internalized patterns, clichés and stereotypes, as I described before. This is a very serious malady. To correct it, you really need a radical corporate-wide or even sector-wide reform. Hence, it appears it is absolutely necessary to integrate in editorial departments some editors who are somewhat knowledgeable about the sensitivities, expectations and concerns in this area and who are in command of the issue. Having such editors who can be consulted to or who can say the last word in arguments and who can make the necessary interventions and warnings will no doubt prevent, to a large extent, any errors that may be made in this sense. Such a structure does not yet exist in the news centres and editorial departments of any newspapers or TV stations. Of course this shortcoming makes this problem, which we seem to encounter all too frequently, even more visible. The website **nefretsoylemi.org** serves as a good reference site for us ombudspersons. When the interventions of a more active reader group that will proliferate from this website are joined with our limited resources and facilities, this will help alleviate some of the problems, even if it cannot altogether eliminate them.

Nefretsoylemi.org sitesi bizler, yani ombudsmanlar için iyi bir kaynak işlevi görüyor. Buradan üreyecek daha aktif bir okur kesiminin müdahalesi, bizim sınırlı kaynaklarımız ve imkanlarımızla bir araya geldiğinde bazı sorunların ortadan kalkmasa bile ağırlığını kaybetmesine yardımcı olacaktır.

The website **nefretsoylemi.org** serves as a good reference site for us ombudspersons. When the interventions of a more active reader group that will proliferate from this website are joined with our limited resources and facilities, this will help alleviate some of the problems, even if it cannot altogether eliminate them.

YAZI İŞLERİNİN DİLİ VE OKUR
TEMSİLCİLİĞİ

LANGUAGE OF THE EDITING DEPARTMENT
AND BEING THE READERS'
REPRESENTATIVE

DERYA SAZAK

Çeviri/Translation: Suzan Bölme

LEXICON Konferans Çevirmenleri

LEXICON Conference Interpreters

Milliyet Gazetesi'nin okur temsilcisi olarak hem karşılaştığımız sorunlardan bahsederek hem de Hrant Dink suikastına ilişkin örneklerden yola çıkarak gelen tepkilerden, ırkçı, aşırı milliyetçi ve tepkici nefret yüklü okura nasıl direnmek gerektiği konusunda bir şeyler söylemeye; yazı işlerinden bana gelen bilgiler, şikâyetler çerçevesinde deneyimlerimi aktarmaya çalışacağım.

Her şeyden önce şunu söylemek istiyorum: Keşke, bu tepkileri, gerilimi zamanında düşürmek ve nefret suçlarını önlemek mümkün olabilse. Hrant Dink'i hedef alan o büyük tehdidi zamanında teşhir edip, ortaya çıkarıp, bu cinayeti, suikasti, bu büyük kaybı önleyebilseydik... Yıllardır haber kovalayan bir gazeteci olarak, pek çok başka ölümden, kaybettiğimiz yakın arkadaşlarımızda, diğer siyasi cinayetlerde olduğu gibi aslında medyanın bir büyük günahı olduğunu, bu kadar kayıp vermesinin de bu günahın bir sonucu olduğunu düşünüyorum. Bunun elbette bazı nedenleri var.

Hrant Dink, Sabiha Gökçen'in Ermeni olduğu yolundaki görüşünü olabilecekleri arkadaşlarına, ailesine, *Agos*'taki dostlarına zaten söylemişti. Ben de kendisiyle *Milliyet* için bir röportaj yaptığımda, "Sabiha Gökçen Ermeni'dir" yayınına ilişkin olarak "benim üzerimi çizdiler" demişti.

Gazeteciliğin kamuoyu oluşturma gücü ile bu algıların kötüye dönüştürülmesi, kullanılması arasında nasıl bir ilişki olduğu konusuna değinmek istiyorum bu vesileyle. Neden biz gazeteciler bu türden meseleler üzerine bağımsız bir şekilde düşünmek yerine, durumu genelkurmay bildirimleriyle yansıtmayı tercih ediyoruz? ırkçı, toplumu şartlandıran klasik Türk milliyetçisi bakış açısı yerine örneğin bu olaya "Mustafa Kemal ne büyük bir lidermiş, geride bırakılmış, terk edilmiş, savaşın, soykırımın kurbanı durumundaki bir kız çocuğunu korumuş" diyemiyoruz? Bu meseleden acaba neden nefret ürettik?

Hrant Dink, resmi ideolojinin ve resmi tarihin üzerini örttüğü bir suç, bir tartışmayı 90 yıl sonra Sabiha Gökçen'in hikâyesi aracılığıyla yeniden gündeme getirdiği için "üzerinin çizildiğini" düşünüyordu. Bu, tam da bu nefret

As the reader representative of the daily newspaper *Milliyet*, I will try to share the knowledge I have acquired at the editing department and my experiences with regard to reader complaints, and show you how it is necessary to resist racist, extreme nationalistic and reactive hateful readers, using as examples the problems we encounter at the newspaper and the reactions we received in the aftermath of the Hrant Dink assassination.

First of all, I wish it could be possible to abate these reactions and tensions in time to prevent them from evolving into hate crime. If only we could have exposed in time that big threat targeting Hrant Dink so that we could have prevented this murder, this assassination, this great loss... As a journalist who has been chasing after news for long years, I think that the media has a big sin that played a role in the assassination of our colleagues and in other political murders and many other deaths, and that the huge extent of these losses is a result of this sin of the media. Of course there are some reasons underlying it.

Hrant Dink had already told his opinion that Sabiha Gökçen was an Armenian to his friends, family and colleagues at *Agos*. When I interviewed him for *Milliyet* about the "Sabiha Gökçen is Armenian" story, he told me they had struck him out.

Taking this opportunity I would like to talk about the relationship between the power of journalists to create a public opinion and the abuse of these perceptions. Why do we, journalists, prefer to cover such issues with statements of the general staff instead of analyzing them independently? Why can't we say, for example in this case, "How great a leader Mustafa Kemal was that he protected a little girl, a victim of genocide, left alone after the war," instead of the classical Turkish nationalistic viewpoint that conditions the society? One wonders, why did we produce hate from this issue?

Hrant Dink thought he was "stricken out" because he brought on the agenda a debate, a crime covered up by the official ideology and official history, with his article on Sabiha Gökçen's story 90 years later. This was exactly

Neden biz gazeteciler bu türden meseleler üzerine bağımsız bir şekilde düşünmek yerine, durumu genelkurmay bildirimleriyle yansıtmayı tercih ediyoruz? ırkçı, toplumu şartlandıran klasik Türk milliyetçisi bakış açısı yerine örneğin bu olaya "Mustafa Kemal ne büyük bir lidermiş, geride bırakılmış, terk edilmiş, savaşın, soykırımın kurbanı durumundaki bir kız çocuğunu korumuş" diyemiyoruz? Bu meseleden acaba neden nefret ürettik?

Why do we, journalists, prefer to cover such issues with statements of the general staff instead of analyzing them independently? Why can't we say, for example in this case, "How great a leader Mustafa Kemal was that he protected a little girl, a victim of genocide, left alone after the war," instead of the classical Turkish nationalistic viewpoint that conditions the society? One wonders, why did we produce hate from this issue?

Hrant Dink'in öldürülmesinden hemen önce, Agos'ta yayınladığı son iki yazıya baktığımız zaman da orada ciddi bir tutunma hali olduğunu fark edebiliriz. Hepimiz merkez medyaya gönderme yapıyoruz, ama keşke Agos'un yayınları merkez medyada daha fazla taraftar bulabilseydi ya da biz bu tehdidi en az Orhan Pamuk'a yöneltilen tehditler kadar önemseyebilseydik.

When we look at 1990s, 1980s and the history of coups preceding 1980, all those years when democracy was interrupted, we see many similar assassinations. When we look at the last two articles Hrant Dink published in Agos right before his murder, we see a serious attachment there. We all make references to the mainstream media, yet things could have been different if only the publications of Agos had found more proponents in the mainstream media or if only we had regarded this threat as serious as the threat to Orhan Pamuk, because maybe Hrant Dink was targeted and killed only because he was too lonely and too vulnerable in this sense.

ve nefret üretme yaklaşımının bir ürünüydü. Medya, kamuoyu ve karar vericiler başka türlü de bakabilirlerdi bu hikâyeye ve yeniden gündeme getirilmesine. Ama biz bu anlamda bir dönüşümü ve değişimi sağlamakta ne yazık ki yetersiziz.

Bu vakada, Hrant Dink geçmişte işlenmiş bir suçtan, geçmişe dönük bir özeleştirmeden söz ediyordu ve bu çok önemliydi. Öyle ki valiliğe çağrılıp tehdit edilmişti. Ayrıca Türk Ceza Kanunu'nun 301'inci maddesine istinaden yargılandığı mahkemenin önünde saldırıya uğramıştı. Şimdi anlaşılıyor ki bütün o saldırılar örgütlüydü. O örgütlenmenin önemli bir kısmı Ergenekon yapılanması içerisinde zaten siyaseten planlanmış girişimlerdi.

Türkiye, 2003-2007 yılları arasında darbe girişimleri ve planlarıyla başlayan, Danıştay saldırısı ile devam eden ve 2007 yılında yapılan Cumhurbaşkanlığı seçim sürecini kesintiye uğratmak üzere Hrant Dink'in öldürülmesi ile son bulan, şiddetin en ölümcül noktasına bu cinayetle ulaşan bir seri siyasi suikast dönemi yaşadı. Türkiye ne yazık ki bu konuda hayli sabıkalı bir ülke. 1990'lara, 1980'lere ve 1980 öncesi darbeler tarihine, demokrasinin kesintiye uğradığı yıllara baktığımız zaman buna benzer pek çok suikast olduğunu görürüz. Hrant Dink'in öldürülmesinden hemen önce, Agos'ta yayınladığı son iki yazıya baktığımız zaman da orada ciddi bir tutunma hali olduğunu fark edebiliriz. Hepimiz merkez medyaya gönderme yapıyoruz, ama keşke Agos'un yayınları merkez medyada daha fazla taraftar bulabilseydi ya da biz bu tehdidi en az Orhan Pamuk'a yöneltilen tehditler kadar önemseyebilseydik. Çünkü belki de Hrant Dink bu anlamda çok yalnız ve korunmasız bulunduğu için hedef seçildi ve öldürüldü. Belki onu ve içinde yaşadığı sorunu daha fazla medyatik kılabilseydik söz konusu tehdit gerçekliğe dönüşmeyecekti. Burada genellikle negatif anlamda kullanılan "medyatik" kelimesine pozitif bir anlam atfediyorum. Çünkü, Hrant Dink'e yönelik tehdidi daha fazla gündeme getirerek, bu suikaste meydan vermeyebileceğimizi düşünüyorum. Bunu söylemek için elbette artık çok geç. Olayın üzerinden 2-3 yıl geçtikten sonra geldiğimiz noktadan geleceğe yönelik

the product of this hatred and hate-generation approach. The media, the public and the decision-makers could have looked at this story and its re-emergence from another perspective. But alas, we lack the capacity to enable a change and transformation in this sense.

In this case, Hrant Dink was talking about a crime committed in the past, a self-criticism of the past if you will, and this was important. He was even summoned to the Governorate's Office and threatened there. Furthermore, he was attacked in front of the courthouse where he was on trial for breach of Article 301 of the Turkish Penal Code. Now it becomes clear that all those attacks were organized. And the majority of these organized attacks were politically planned within the Ergenekon structure.

Turkey has gone through a period of serial political assassinations starting with the coup attempts and plans in 2003-2007, continuing with the attack on the Council of State and disruption of the Presidential election process in 2007 and ending with Hrant Dink's assassination, reaching its deadliest point with this final murder. Unfortunately, Turkey has a very bad record in this regard. When we look at 1990s, 1980s and the history of coups preceding 1980, all those years when democracy was interrupted, we see many similar assassinations. When we look at the last two articles Hrant Dink published in Agos right before his murder, we see a serious attachment there. We all make references to the mainstream media, yet things could have been different if only the publications of Agos had found more proponents in the mainstream media or if only we had regarded this threat as serious as the threat to Orhan Pamuk, because maybe Hrant Dink was targeted and killed only because he was too lonely and too vulnerable in this sense. Maybe if we could have made him and his problem more mediated, that threat would never have become a reality. Here, I am attributing a positive meaning to the word "mediatise", which is usually used in a negative sense. This is because I think we could have prevented this assassination by giving more coverage to the threat faced by Hrant Dink. Of course it is too late to say this now. We are now

projeksiyonlar çıkarıyoruz. Çünkü burası Türkiye ve yarın bu türden bir vaka herkesin başına gelebilir.

Şimdi gazeteciler hiç olmazsa davaları daha iyi takip ediyorlar. Bu davada henüz örgütlü taraf açığa çıkartılmadı. Güler yüzle hâlâ Ogün Samast'ı kollayan bir düzen var. Ama arka plandaki gerçek örgütlenmeyi, asker, polis, jandarma her ne ise bu siyasi planlamayı yapanları, bütün bunlarla ilgili takipçiliği de sürdürmek gerekiyor. Belki başlangıçtan çok daha iyi bir noktaya gelindi, ama aslında bu davaya ilişkin sürece bakarak şöyle bir sonuca da varmak mümkün: Belki başlangıçta yapılamayan şey Hrant'ın öldürülmesinden sonra yapıldı: Hrant'ı *Agos*'un önünde gören, gerçekten vicdanları güçlü büyük kitle oraya koştu. Ertesi gün yüz binlerce insan yürüdü. "Hepimiz Hrant'ız hepimiz Ermeni'yiz" diyerek yükselen o güçle, hiç olmazsa katillerin ele geçmesini sağladılar. Ben yine, Türkiye'nin 30 yıllık siyasi tarihine tanıklık yapan bir gazeteci olarak şunu iddia ediyorum ki; eğer ertesi gün o yürüyüş, o kitlesel dayanışma ve tepki gösterilmemiş olsaydı, o katil, Ogün Samast şimdi anlattığı gibi, rahatlıkla Samsun üzerinden Trabzon'a, oradan Sarp'a, oradan başka bir yere kaçırılacak, bundan önceki faili meçhuller gibi bu olay da rahatlıkla ortada kalacak, kapatılacaktı. Onun için o yüz bin kişinin yürümesi çok önemliydi. Onun için Rakel Dink'in orada yaptığı konuşma çok önemliydi. Bütün bunlar, büyük bir ses olarak bu topluma yansıdı, yankılandı ve işte dediğim gibi baştan yapamadığımız dayanışmayı burada gösterebildik. Ama tabii ki Hrant'ı kaybettikten sonra.

Aradan üç yıl geçti. hâlâ geri plandaki siyasi örgütlenmeyi arıyoruz. Ama bu konuda da belli mesafeler alındığını düşünüyorum. Bir yandan Kürt açılımı, demokratik açılım süreçlerinde de gördüğümüz gibi Türkiye hâlâ bir tür tepkici, milliyetçi, şiddet ve nefretten beslenen bir kamuoyuna sahip. Bu çağın ortak değerleri olan kimlikler, aidiyetler, farklılık hakkı, kültürlerin, inançların yaşanması meselesinde hâlâ belli noktalarda belli bir direnç söz konusu. Ancak toplumların değişmesi zaman alıyor ve burada da zaman alacak.

making projections for the future at the point we have come in the 2-3 years that have passed since the event. Because this is Turkey and a similar case can happen to anyone tomorrow.

At least now journalists follow cases better. In this investigation, no organizations have yet been linked to the murder. There is a system that still protects Ogün Samast, putting up a smiling face. But it is essential that we track down the real organization in the background, be it the military, the police or the gendarmerie, and those who laid out these political plans and everything associated with them. We are now maybe at a better point from where we first started, and it is possible to come to this conclusion by looking at the process in this case: What we failed to do at the beginning, we managed to do after Dink's murder: A huge mass with strong hearts, seeing Hrant in front of *Agos*, rushed there. And the day after, hundreds of thousands of people marched. With the rising power coming from the slogan "We are all Hrant, we are all Armenians", at least they caused the killers to be caught. Again, as a journalist who has witnessed Turkey's political history of the last 30 years, I maintain that if that march, that mass solidarity and reaction had not taken place, that killer, Ogün Samast, would easily have been spirited away from Samsun to Trabzon, and then to the Border Gate at Sarp and onwards, as they now confess was their plan, and the case would have been left unsolved. For this reason, that march by a hundred thousand people was very important. For this reason, Rakel Dink's speech that day was very important. All these combined and reflected, echoed on the society as a huge voice, and hence we were able to demonstrate the solidarity which we had failed to do at the beginning. But of course it was only after we lost Hrant.

There years has passed since. And we are still looking for the political organization behind the assassination. Yet I think some progress has also been made in that regard. As we see both in the Kurdish expansion and democratic expansion processes, Turkey still has a reactive, nationalistic public opinion that is fed from hatred and violence. There is still some resistance in allowing manifestation

Bu davada henüz örgütlü taraf açığa çıkartılmadı. Güler yüzle hâlâ Ogün Samast'ı kollayan bir düzen var. Ama arka plandaki gerçek örgütlenmeyi, asker, polis, jandarma her ne ise bu siyasi planlamayı yapanları, bütün bunlarla ilgili takipçiliği de sürdürmek gerekiyor.

In this investigation, no organizations have yet been linked to the murder. There is a system that still protects Ogün Samast, putting up a smiling face. But it is essential that we track down the real organization in the background, be it the military, the police or the gendarmerie, and those who laid out these political plans and everything associated with them.

Empati son zamanlarda çok sık kullandığımız bir kelime. Etik ve empati denildiğinde aklıma hep Freud'un bir sözü geliyor. O da şöyle diyor: "insan sadece beğenmediği fikirlerinden ötürü bir başkasını öldürme ya da bir başkasına şiddet uygulama hakkını kendinde bulamaz, bulmamalıdır. Ahlak böyle başlar."

Hrant Dink, 2005'te Agos'ta yayınladığı bir yazıda, 1915'te yaşananlarla ilgili olarak şunları söylüyor:

"Ben, tarihi tartışmaktan ziyade tarihe nasıl bakmak konusunun daha önemli olduğunu düşünüyorum. Çünkü belki henüz o konuda tarihle ilgili hiçbir yazı yazmadım. Çünkü tam bilmediğimden, ya da çekindiğimden değil, bu konuda çok da bilgi sahibiyim ama önemli olan tarihi tartışmaksa eğer, bu hem belge gerektirir hem de tarihe bakmak için etik gerektirir. Bu aşamada ise bizim belgelerden ziyade etiğe ihtiyacımız vardır, etiğin olmadığı bir yerde ise belgenin hiçbir anlamı yoktur. Ermeni sorununda etiğin asıl adı empatidir."

Empati son zamanlarda çok sık kullandığımız bir kelime. Etik ve empati denildiğinde aklıma hep Freud'un bir sözü geliyor. O da şöyle diyor: "insan sadece beğenmediği fikirlerinden ötürü bir başkasını öldürme ya da bir başkasına şiddet uygulama hakkını kendinde bulamaz, bulmamalıdır. Ahlak böyle başlar."

Fikirlerini aykırı bulduğunuz insanları yok etmek büyük bir ahlaksızlık, ama bu ahlaksızlık bu toplumda ne yazık ki pek çok kez yaşandı.

Peki biz ne yapıyoruz? İki örnek vermek istiyorum. Hrant Dink öldürüldükten sonra, özellikle gazetelerin internet sayfalarında yayınlanan haberlere yapılan okuyucu yorumlarıyla, bloglarla, gazetelere yazı ile gelen yorumlara baktığımızda şöyle bir fark görüyorsunuz. İkinci grup, yani gazetelere yazı ile gelen yorumlar ve tepkiler çok daha ölçülü ve düzeyli. Ama İnternet aracılığıyla yazılan görüşler ve bazı bloglar üzerinden gelen tepkiler gerçekten sorunlu ve aşırımı milliyetçi. Bu yorumlar özellikle çatışma dönemlerinde şiddeti ve toplumu birbirine karşı kıskırtmayı, karşılıklı nefreti körükleyecek olumsuz örneklerle dolu.

Oysa böylesi zamanlarda şiddeti ve gerilimi düşürmek hem yasaların, hem meslek ilkeleri ve etiğinin öngördüğü bir sorumluluk. Bu özellikle Milliyet'in kendi anayasasının, iç mevzuatının ve yine tüm medya kuruluşlarını bağlayan Avrupa Birliği, Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi kararlarının bir gereği. Bütün bu kaynaklar bize çatışma, şiddet, savaş, terör, kimlik sorunları, cinsel ayrımcılık, kadına ve çocuğa karşı

of the common values of our times, including identities, one's sense of belonging, the right to be different, and the right to live according to one's culture and beliefs. However, it takes time for societies to change, and it will take time here too.

Hrant Dink, in an article he published in 2005 in Agos, says the following about the things happening in 1915:

"I think that rather than arguing about the history, it is more important to know how to look at history. Maybe I have not yet written anything about history on that matter. It is not because I am not an expert on history or because of any reluctance on my part; I am quite knowledgeable on this subject but if it is discussing the history that counts, it requires documents to prove your arguments and an ethical way of looking at history. At this stage, what we need is ethics rather than documents; where there is no ethics, documents mean nothing. In the Armenian issue, what ethics really means is empathy".

Empathy is a word we have been hearing quite often lately. When I hear ethics or empathy, I am always reminded of Freud. Freud says that one does not, cannot find in oneself the right to kill or inflict violence to another simply because of ideas one does not like. That is where morality starts.

It is a great lack of morality to destroy people whose ideas you do not hold with, but this immorality has been seen many times in the society.

And what are we doing? I want to give two examples. After Hrant Dink was killed, there was a difference between the reader comments to news covered on the web pages and blogs and the comments mailed to the newspaper. The second group, the comments written and mailed to the newspaper, were more restrained and courteous. But the comments left at the webpage and the reactions incoming through some blogs were really problematic and extremely nationalistic. These comments are full of negative examples that provoke violence in times of conflict, that incite the society against each other and that fan the mutual hatred.

Empathy is a word we have been hearing quite often lately. When I hear ethics or empathy, I am always reminded of Freud. Freud says that one does not, cannot find in oneself the right to kill or inflict violence to another simply because of ideas one does not like. That is where morality starts.

ayrımcılık gibi hallerde medyanın ne yapması gerektiğine ilişkin bir çerçeve çiziyor. Buna göre böylesi zamanlarda bize düşen insani değerleri öne çıkarmak ve bu şiddete meydan vermemek.

Ne var ki bu çerçevenin zorlandığı ya da ihlal edildiği örneklerle çok sık karşılaşıyoruz. Ne yazık ki Hrant Dink suikastinden sonra da benzer pek çok vaka yaşandı. Biz *Milliyet*'te iki hafta üst üste Okur Temsilcisi sayfasında ırkçı okura direnmek çerçevesinde bütün bunları işledik ve yazdık.

Yanılmıyorsam daha birkaç ay önce, 2009'da Hrant Dink Vakfı ile yapılan "nefret" konulu atölye çalışmalarına katıldık. Bunları hem okurlara yanıt verirken hem de gazete üzerinden yazı işlerini ve İnternet sayfasının yöneticilerini eleştirirken bir tür içtihadı dönüştürmeye ve tekrarlanmalarını önlemeye çalışıyoruz.

Bu mesele konusunda İsraili bir gazetenin İntifada sırasında geliştirdiği yayın politikasını örnek vermek istiyorum.

Biliyorsunuz İsrail'de gazetelerin Filistinlileri hedef alan, eleştiren tek taraflı yayınlar yapmaları normal karşılanıyor. Ama bir İsrail gazetesi, İntifada esnasında ölen Filistinlileri de haber yapmaya başlıyor. O zaman bir kırılma oluyor. Her iki taraftan da ölenlere ilişkin bilgilerin verilmesi okur nezdinde ve gazete içinde çok şiddetli tepkilere yol açıyor. "Nasıl olur, bu bizi neden ilgilendirir, onlar bize taş atıyor biz de öldürüyoruz" şeklinde özetlenebilecek bir eleştiri geliştiriliyor.

Yazı işleri ve editöryal kadro haberleri verişi biçimlerini ve neden Filistinlilerin ölüm haberlerini verdiklerini açıklarken "Gerektiğinde okurlara direnmek de bir politikadır" diyorlar.

Bu olaydan ve açıklamadan esinlenerek ırkçı okura direnmenin ne kadar önemli ve gerekli olduğunu yazmıştım. Bunlar bir ölçüde yararlı oluyor, ama asıl olan toplumdaki bu nefreti, şiddeti ve nefret dilini azaltmak. O da Türkiye ortamında kolay değil. Hele son zamanlarda yalnız etnik ya da kimliğe ilişkin meselelerde değil, sıradan konularda bile bu dille karşılaşılabiliyorsunuz.

Şimdi bir anayasa tartışması sürüyor, yeni bir toplum sözleşmesi yapılacak. Bu tartışma bile, Türkiye çok kutuplaştığı cepheleştigi için

Yet reducing the violence and tension in these times is a responsibility envisaged both in the laws and in the professional ethics and principles. This is a requirement of the statute and internal laws of *Milliyet* and the decisions of the European Union and the Council of Europe Parliamentary Assembly. All these referential sources provide us with a framework on what the media should do in cases of conflicts, violence, war, terror, identity issues, gender discrimination or discrimination against women and children etc. According to these sources, our duty in such times is to highlight and promote humanistic values and to prevent this violence.

Nevertheless, we frequently encounter examples where this framework is forced or violated. Unfortunately, many similar cases were seen following the assassination of Hrant Dink. At *Milliyet*, in the name of putting up a resistance to racist readers, we covered this issue on the Reader Representative page repeatedly over the course of two weeks.

If I am not mistaken, it was a few months ago that we participated in the workshop on "hate" organized by the Hrant Dink Foundation in 2009. We are trying to build a case-law against these events and prevent them from happening again when responding to reader mails and when criticizing the editing department and webpage managers of the newspaper.

I would like to give as example the publishing policy developed by an Israeli newspaper during the Intifada.

You know, it is seen as normal when newspapers in Israel publish biased news/ articles that target and criticize the Palestinians. But there was one Israeli newspaper that started to make news of the Palestinians losing their lives during the Intifada. Then, a break occurred. The fact that the newspaper gave information on the deaths on both sides caused violent reactions both from readers and from inside the newspaper itself. Their criticisms evolved around the lines that can shortly be summarized as "how can this be, how would that interest us, they throw stones at us so we kill them". The editorial staff explained why they cover the news of the deaths of

İsrail'de gazetelerin Filistinlileri hedef alan, eleştiren tek taraflı yayınlar yapmaları normal karşılanıyor. Ama bir İsrail gazetesi, İntifada esnasında ölen Filistinlileri de haber yapmaya başlıyor. O zaman bir kırılma oluyor.

It is seen as normal when newspapers in Israel publish biased news/ articles that target and criticize the Palestinians. But there was one Israeli newspaper that started to make news of the Palestinians losing their lives during the Intifada. Then, a break occurred.

Yazılı basın geleneksel etik kuralları noktasında görece daha duyarlı. Ancak televizyonlar ve özellikle İnternet siteleri çok kuralsız. Oralarda müthiş bir şiddet dalgası yayılıyor.

İktidarla muhalefet arasında müthiş bir nefret söylemine yol açabiliyor. Bu genel bir durum, ama medya eğer nefret ve şiddet diline karşı bu süzgeci koyabilirse, bu dilin etkisinin azaltılması konusunda çok önemli bir işlev üstlenebilir.

Bu noktada Ragıp Duran'ın da dile getirdiği "medyanın gücü abartılmasın" şeklindeki düşünceye katılmıyorum. Aksine, bence abartılmalı. Çünkü yazılı basın geleneksel etik kuralları noktasında görece daha duyarlı. Ancak televizyonlar ve özellikle İnternet siteleri çok kuralsız. Oralarda müthiş bir şiddet dalgası yayılıyor.

Bu noktada olumlu bir örnekten söz etmek istiyorum. Başbakan Tayyip Erdoğan, 1915'e ilişkin tartışmalar ve ABD Temsilciler Meclisi ve İsveç Parlamentosu'nda peş peşe çıkan kararlar üzerine Türkiye'deki 100 bin kaçak Ermeni'nin sınırdışı edilebileceğine ilişkin bir demeç verdi. Bu demece dair bir haberi kendi gazetemde okudum. *Milliyet* Gedikpaşa Ermeni Kilisesi'nin bodrumunda eğitim gören Ermeni çocuklarla ilgili bir röportaj yayınladı. Haberde annelerinin babalarının hangi şartlarda çalıştıklarından bağımsız olarak o çocukların en temel hakları olan eğitim hakkından nasıl yararlandıkları vurgulanıyordu. Ailelerinin sınırdışı edilmeleri halinde onlar da bu haklarından alıkonulacaklardı. Dolayısıyla haber aslında bu konunun siyaset malzemesi yapılamayacağını ortaya koyuyordu.

Bu tür örneklerin çoğaltılması gerektiğini düşünüyorum. Siyasetçilerden, polemikçilerden, akşamları televizyonda avazı çıktığı kadar bağırarak suretiyle program yapan ya da bazen uyku getiren tarih programlarından çok, bu türden olayları merkeze alan, insana odaklanan haberlere yönelirsek nefret kadar sevgiyi de yakalamış oluruz. Bu tür örnekler olumlu bir yansıma üretebilir. Ya da hiç değinmediğimiz bazı alanlara girebiliriz. Mesela yortular, kültür etkinlikleri, köyler gazetelerde daha çok anılabilir. Bu sayede sıradan okurun Türkiye'deki Ermeni kültürü ile iletişim kurmasını sağlayabiliriz.

Tabii ki söz konusu olan unutturulmaya çalışılan bir tarih. Ama yaşayan bir tarih de var ve bu tür haberler aracılığıyla güncelleştirilebilecek ortak

Palestinians and why they chose that format: "Resisting readers when necessary is also a policy".

Inspired by this event and this explanation, I had written about how important and necessary it is to resist racist readers. Such examples help to an extent, but the real challenge is to abate the hatred, violence and hate speech in the society. And that is not easy in Turkey's environment. Recently, you see this hate speech not only in issues related to ethnicity or identity, but in normal, everyday issues.

Now there is an ongoing constitutional debate; a new social contract will be drawn up. Even this debate can result in an enormous hate speech between the ruling party and the opposition, because of the extreme polarization in Turkey. This is a nationwide situation, but if the media can apply a filter against violence and hate speech, it can undertake an important function in reducing the effects of this speech.

At this point, I do not agree with Ragıp Duran's view that "media's power should not be exaggerated". On the contrary, it should be exaggerated, because the printed media is relatively more sensitive when it comes to traditional rules of ethics. Yet the television stations and especially the websites are very much lawless. A deadly wave of violence spreads from them.

At this point, I would like to mention one positive example. Following the debates on 1915 and the string of decisions coming from the US House of Representatives and the Swedish Parliament, Prime Minister Tayyip Erdoğan stated that 100 thousand illegal Armenians in Turkey could be deported. I read the news of this statement in my own newspaper. *Milliyet* published an interview on the Armenian children receiving education at the basement of the Gedikpaşa Armenian Church. The article emphasized how these children enjoyed their right to education, which is a fundamental right, independent from the conditions in which their parents work. In case of deportation, they would be deprived of this right. Hence, the news was actually highlighting that this issue cannot be turned into a political tool.

I think such examples should be multiplied. We

The printed media is relatively more sensitive when it comes to traditional rules of ethics. Yet the television stations and especially the websites are very much lawless. A deadly wave of violence spreads from them.

değerler var. O zaman tartışma salt soykırım ve 1915 olaylarına kilitlemekten kurtulur. O zaman İstanbul'u, komşuluğu, birlikte yaşamayı, geçmişte yaşanmış örnekleri, bugünden geleceğe aktarılabilir ortak bir hafızayı oluşturabiliriz.

Zaman zaman okullarda ve üniversitelerde rastlıyorum. Erivan'dan gelen öğrencilerle buradaki öğrencilerin birlikte yaptıkları köy ve şehir ziyaretlerini anlatıyorlar. Bu türden hikâyeler dizi yazılar, röportajlar halinde gazetelere girebilir. Bütün bunlar hem tartışma ortamını yumuşatma hem de nefret dilini törpüleme potansiyeline sahip olabilir.

Ama bir de hiç vazgeçmememiz gereken bir mesele var. Hrant Dink davasını sonuna kadar götürmek zorundayız. Bu suikastin 2-3 çocuğun işi olmadığını, onları aşan örgütlü bir boyutu olduğunu biliyoruz. Bu boyutun izini sürmek, sonuna kadar hesabını sormak meselesinde medya duyarlılığı bırakmamalı.

can capture love, as much as we have managed to capture hate, if we can turn towards news focusing on the human and making these and similar stories their central theme, instead of politicians, polemic-mongers, loud evening programs or sleep-inducing history programs. Such examples can produce a positive reflection. Or we can dive into areas we have never mentioned before. For example, ferial days, cultural events and villages of Armenians can be mentioned more in newspapers. In this way, we can ensure that the average reader is acquainted with the Armenian culture in Turkey.

Of course, the issue here is a history that is attempted to be erased from our memories. But there is a history that has been lived, and there are common values that can be updated through such news-making. Then, the discussion can be saved from being locked only on genocide and the 1915 events. Then we can build a common memory that can transfer to next generations our knowledge on Istanbul, on the value of neighbourly love, on living together, and on the examples of the past.

Sometimes I see it at schools or universities. They tell about visits to towns and villages by Turkish students and students coming from Erivan. Stories of this kind can be covered in newspapers as serials or interviews. All these have the potential to soothe the setting for the debate and curb the hate speech.

But there is one other thing that we should never abandon. We have to take Hrant Dink's case to the end. We know that this assassination is not the job of 2 or 3 teenagers, that it has an organized dimension. Media should not abandon sensitivity in the matter of tracking down this dimension and calling to account those responsible for this murder.

Hrant Dink davasını sonuna kadar götürmek zorundayız. Bu suikastin 2-3 çocuğun işi olmadığını, onları aşan örgütlü bir boyutu olduğunu biliyoruz. Bu boyutun izini sürmek, sonuna kadar hesabını sormak meselesinde medya duyarlılığı bırakmamalı.

We have to take Hrant Dink's case to the end. We know that this assassination is not the job of 2 or 3 teenagers, that it has an organized dimension. Media should not abandon sensitivity in the matter of tracking down this dimension and calling to account those responsible for this murder.

HAK ODAKLI HABERCİLİK VE
MEDYADA ÇEŞİTLİLİK

RIGHTS JOURNALISM AND
DIVERSITY IN THE MEDIA

TOLGA KORKUT

Çeviri/Translation: Mehmet Ali Bahit

Gazeteciler nefret söyleminin de temelinde yer alan ayrımcılıkla mücadele edebilir, bunun için de ayrımcılıkla mücadele edebilecek donanım edinebilirler. Aslına bakılırsa gazetecilerin temel ödevlerinden biri de budur. Bu yazı boyunca çeşitli açıdan bu sav üzerinde duracağım.

Öncelikle ayrımcılığın tanımı üzerinde durmak istiyorum. Pek çok tanım var, ancak özetle, ayrımcılığın, bir kişinin, bir grubun; insanların eşit olmadığı, bir grubun bir başka gruba aynı haklara sahip olamayacağı ya da sahip olduğu hakları kullanamayacağı düşüncesine dayanarak gerekli korunmadan yoksun bırakılması ve hedef alınması olduğunu söyleyebiliriz. Peki, medya böylesi bir tanımın neresinde duruyor?

Bu konuda çok farklı tezler var. Ancak başlangıç olarak medyanın çift taraflı bir fonksiyonu olduğunu söyleyebiliriz. İlk olarak medya toplumda zaten var olan ayrımcılığın kökleşmesine, meşrulaştırılmasına ve yeniden üretilmesine hizmet edebilir, zaten genellikle böyle yapıyor. Bunun doğrudan ya da dolaylı, örtük ya da açık pek çok örneği, yöntemi ve yolu ile karşılaşırız. Burada vurgulanması gereken noktalardan biri, medyanın kimi kişi ya da grupların haklarından mahrum kalmasını haklılaştırarak, gerekçelendirerek yeniden üretiyor oluşu.

Bunun yakından tanıdığımız pek çok yolu var. Kalıp yargılar, stereotipler ve klişeler aracılığıyla yapabiliyor. Kimi bilinen, toplumda yerleşik deyimler sürekli tekrarlanıyor. Bir de medyanın ayrımcılık ürettiği, örtük diyebileceğimiz yöntemler var. Örneğin toplumun bir kesimi kriminalize ediliyor. Slovenya'daki Romanlarla ilgili örnekte de gördüğümüz gibi, bu haber üzerinden tüm Romanlar bir tehdit unsuru olarak sunulur ayrımcılığa maruz bırakılmalarına zemin hazırlanıyor daha da önemlisi mevcut ayrımcılık meşrulaştırılıyor.

Türkiye bağlamında şunu da biliyoruz ki, bu türden ayrımcılığın çok ciddi ideolojik temelleri de var: Milliyetçilik, militarizm, cinsiyetçilik ve eril dil ayrımcılığın ideolojik temellerini oluşturuyor. Aslında bunun başka türlü olması da mümkün değil.

Dolayısıyla akla gazetecilerin bu duruma nasıl

Journalists can combat discrimination, which is also one of the factors behind hate speech, and to this end, they can be equipped with the tools necessary for combating discrimination. Actually, this is one of the basic responsibilities of journalists. In this article, I will discuss different aspects of this theory.

First I would like to talk about the definition of discrimination. There are a lot of definitions, but in brief, we can say that discrimination is targeting a person or a group and depriving them of the necessary protection, based on the idea that a group of people cannot have or execute certain rights as other groups do, and that people are not equal. So, where do the media stand in such a definition?

There are various theories about this. However, as a start, we can say that the media has a double function. Firstly, the media can serve the establishment, legitimization and reproduction of the discrimination that already exists in the society, which it already does. We see many direct or indirect, hidden or overt examples, methods and ways in which this is done. An important point here is that the media legitimizes, justifies and reproduces the deprivation of certain persons and groups from their rights.

There are many well-known ways for this. This can be achieved through set opinions, stereotypes and clichés. Some well-known, widely used sayings are constantly repeated. There are also what we can call covert ways in which the media produces discrimination. For instance, a certain segment of the society can be criminalized. As we see in the example concerning the Roma in Slovenia, all Roma are presented as a threat through this piece of news and the stage is set for discrimination, and more importantly, the existing discrimination is legitimized.

We know that in the case of Turkey, this kind of discrimination has some serious ideological roots: Nationalism, militarism, sexism and the masculine language form the ideological roots of discrimination. Actually, no other outcome is possible.

Therefore, the question of how journalists can

Medya toplumda zaten var olan ayrımcılığın kökleşmesine, meşrulaştırılmasına ve yeniden üretilmesine hizmet edebilir, zaten genellikle böyle yapıyor. Burada vurgulanması gereken noktalardan biri, medyanın kimi kişi ya da grupların haklarından mahrum kalmasını haklılaştırarak, gerekçelendirerek yeniden üretiyor oluşu.

The media can serve the establishment, legitimization and reproduction of the discrimination that already exists in the society, which it already does. An important point here is that the media legitimizes, justifies and reproduces the deprivation of certain persons and groups from their rights.

Hak haberciliği, gazetecinin olayları ele alma biçimi açısından çok geniş bir yelpaze sunar. Bu şekilde gazeteciler ayaklarını haklar zeminine basabilirler. Bu şu demektir: Çok konuşulan tarafsızlık meselesi ortadan kalkar. Gazeteci haklardan yanadır. Dengenin tanımı değişir. Artık olgular iki taraflı değil, çok taraflı görülür ve tekil olayların üzerine de bu şekilde gidilir.

müdahale edebilecekleri, ne tür bir mücadeleye girişmeleri gerektiği sorusu geliyor aklıma. Aslında elimizde birkaç yöntem, yaklaşım ve teknik, dahası müdahale alanı gelebilir ilk bakışta.

Az önce sıralanan ideolojik temellerin kurgulandığı dil, aklı gelen ilk müdahale alanı olarak da değerlendirilebilir. Bu noktada üçlü bir zemin tanımlamaya çalışacağım. Bir ayağı hak haberciliğinde, bir ayağı yurttaş gazeteciliğinde, diğer ayağı ise barış gazeteciliğinde bulunabilecek bir mücadele yöntemi tam da sözünü ettiğim dil bir müdahale alanı olarak yeniden düşünülerek kurgulanabilir.

Hak haberciliği nedir? Özetle, her türlü olguya haklar bağlamında yaklaşılacak gazetecilik yöntemi. Hak haberciliği yapıyorsanız yürüdüğümüz yola düşen kaldırım taşları bile, bizlerin kentli olarak haklarımızla ilgilidir. Haklar bağlamında genellikle konuşulmadığı için aklı gelmeyen barış içinde yaşama hakkımız bize pek çok olaya, olguya müdahale olanağı sağlar. Ayrıca kendimizi geliştirme hakkımız da vardır. Hak haberciliği, gazetecinin olayları ele alma biçimi açısından çok geniş bir yelpaze sunar. Bu şekilde gazeteciler ayaklarını haklar zeminine basabilirler. Bu şu demektir: Çok konuşulan tarafsızlık meselesi ortadan kalkar. Gazeteci haklardan yanadır. Dengenin tanımı değişir. Artık olgular iki taraflı değil, çok taraflı görülür ve tekil olayların üzerine de bu şekilde gidilir. Bu yaklaşımın en önemli yanlarından biri de sesi duyulmayanın, dezavantajlı olanın, bastırılanın, hakları gaspedilenin ya da mağdur edilenin sesini duyulur kılması, bunun için çaba sarfetmesidir. Gazeteciye haberlerini yurttaş ve insan odaklı bir perspektiften kurgulama şansı verir. Elitler yerine doğrudan insanlarla, olayın gerçek tarafları ile görüşülerek yapılır haber.

Barış gazeteciliği ise 1974'te, Türkiye-Ermeni ihtilafı esnasında Johan Galtung tarafından ilk kez ortaya atılan bir gazetecilik yöntemidir. Galtung "barış profesörü" olarak da tanınan Norveçli bir bilim insanıdır. Uluslararası ihtilafalarda da bir arabulucu ve çözüm kişisi olarak sık sık kendisine başvurulur. Zaman zaman Türkiye'nin de benzer konularda Galtung'a başvurduğu olmuştur. Galtung'un barış gazeteciliği kavramını ortaya atarken aklındaki soru "acaba gazeteciler kendi

intervene, what kind of combat they should pursue comes to mind. At first glance, a few methods, approaches and techniques, and more importantly, area of intervention pop up.

The language in which the aforementioned ideological roots are constructed can at the same time be seen as the first area of intervention. At this point, I will try to define a three-point base. The first leg of the combat method can be advocacy journalism, the second, citizen journalism and the third, peace journalism. This way, the language I mention can be redesigned and constructed as an area of intervention.

What is advocacy journalism? In brief, it is the journalism method where each concept is approached based on rights. If you are doing rights journalism, even the cobblestones that fall on the street we walk are related to our rights as city folk. Because it is not mentioned too often within the context of rights, we do not think of our right to live in peace, but this right gives us the opportunity to intervene in many events and concepts. We also have the right to improve ourselves. Advocacy journalism provides a great range for handling different subject matters. This way, the journalists can lean on rights as a background. In other words, the much talked-about neutrality stops being an issue. The journalist is on the side of rights. The definition of balance changes. From that point forward, concepts have more than two aspects and singular subjects are handled in this way. One of the most important aspects of this approach is to make an effort, to make heard the voices of those that cannot be heard, that are at a disadvantage, that are oppressed; those whose rights are usurped or those who are victimized. It gives the journalist to write his articles from a citizen and human-focused perspective. News is prepared by directly interviewing the people instead of the elite, by looking into the real aspects of the incident.

Peace journalism was first mentioned by Johan Galtung in 1974, during the Turkish-Armenian conflict. Galtung is a Norwegian scientist who is also known as the "peace professor". He is frequently consulted in international conflicts as a mediator and solution provider. Sometimes

Advocacy journalism provides a great range for handling different subject matters. This way, the journalists can lean on rights as a background. In other words, the much talked-about neutrality stops being an issue. The journalist is on the side of rights. The definition of balance changes.

işlerinde barış meselesini ön plana nasıl çıkartabilirler” şeklinde özetlenebilir. Galtung’a göre barış gazeteciliğinin dört odağı vardır: Barış, gerçek, haklar ve çözüm. Galtung şu an yapılan gazeteciliği “savaş gazeteciliğine”, onu ise “spor gazeteciliği”ne benzetir. Bu tür habercilikte kazananlar ve kaybedenler söz konusudur. Barış gazeteciliği ise özellikle uluslararası ihtilaflarda kazananı olmayan bir maçta skoru tutan bir gazeteciliğe benzer. Bu açıdan bakıldığında barış gazeteciliği Galtung’a göre daha çok sağlık gazeteciliğine benzer: Evet kanser vardır, bunu kimse yadsıyamaz. Nedenlerini ve tedavisini araştırmak, bununla birlikte kanser hastasının tecrübesini de aktarmak gerekir.

Bu şekilde tanımlandığında barış gazeteciliğinin yöntemleri rahatlıkla ayrımcılıkla mücadelede kullanılabilir. Örneğin, bu anlamda Türkiye’de yapılacak ilk işlerden biri ayrımcılıkla ilgili olarak bir tür kılavuzlar, ilkeler, kurallar seti ortaya koymak olabilir. Bu aynı zamanda şunu da içerir: Ayrımcılık aslında dille ilgili olduğu ve biz ayrımcılığı ürettiğimiz anlam dünyasını dille ve bağlamlarla kurduğumuz için, söz konusu kılavuzlar aslında ne derken nasıl bir ayrımcılık yapmış olabileceğimizi bize söyleyebilirler. Bir başka deyişle ayrımcılığın dilini, ayrımcı olmayan bir dille ikame etmemizi sağlayabilirler. Bununla birlikte Galtung’un dikkat çektiği meselelerden biri de ortaya çıkan yeni durumları ve ihtilafları dile getirebilecek yeni gazetecilik teknikleri üretmek gerekliliği. Galtung, ihtilaftan korkmamak gerektiğini, her ihtilaftın aslında bir çözüm olasılığı da barındırdığını söyler. Gazeteciler kendi yeni durumlarını da problematize edip, söz konusu ihtilaftın bir parçası oldukları gerçeğinden hareketle yeni çözümler ve yaklaşımlar geliştirebilirler. Bu noktada eğitim çok önemli bir altyapı sorunu olarak çıkıyor karşımıza. Ayrıca gazeteciler arası örgütlenmeler, farklı ülkelerdeki örgütler aracılığıyla bu hassasiyetin ağ örgütlenmelerine dönüşmesi de çok önem taşıyor.

Bu konudaki umut verici gelişmelerden biri Kafkas Medya Enstitüsü’nün kurulmasıdır. Bildiğimiz kadarıyla üç ülkenin -Ermenistan, Azerbaycan, Gürcistan- gazetecileri bu enstitüde birlikte çalışıyorlar. Euromed Avrupa

Turkey also consulted with Galtung in similar cases. The question in Galtung’s mind when he first mentioned the concept of peace journalism was “how can journalists stress the issue of peace in their work?” According to Galtung, peace journalism focuses on four points: Peace, truth, rights and solution. Galtung likens current journalism to “war journalism”, and war journalism to “sports journalism”. This kind of journalism talks about winners and losers, whereas peace journalism is similar to a journalism that keeps score in a game of no winners, especially when it comes to international conflicts. In this light, Galtung argues that peace journalism is closer to health journalism: Yes, cancer does exist, no one can deny this. Its causes and remedies should be researched, but at the same time, the experience of the cancer patient also has to be relayed.

When this definition is used, the methods of peace journalism can easily be used in combating discrimination. For instance, one of the first things to do in Turkey is to create a set of guidelines, principles and rules concerning discrimination. This also includes the following: Since discrimination is actually related to language, and since we construct the world in which we produce discrimination with language and context, these guidelines can tell us what we really mean when we say what we say. In other words, we can substitute the language of discrimination with a non-discriminatory language.

Another issue Galtung mentions is the necessity of creating new journalism techniques to cover newly emerging incidents and conflicts. Galtung argues that conflict is not to be feared, that every conflict contains the possibility of a solution. Journalists can make their new situation into problems [to be solved] and starting from the fact that they are a part of the conflict, they can develop new solutions and approaches. At this junction, education becomes an important infrastructure problem. Moreover, the journalists’ organizations and turning these sensitivities into networking organizations among local ones becomes important.

Galtung’a göre barış gazeteciliğinin dört odağı vardır: Barış, gerçek, haklar ve çözüm. Galtung şu an yapılan gazeteciliği “savaş gazeteciliğine” onu ise “spor gazeteciliği”ne benzetir. Bu tür habercilikte kazananlar ve kaybedenler söz konusudur. Barış gazeteciliği ise özellikle uluslararası ihtilaflarda kazananı olmayan bir maçta skoru tutan bir gazeteciliğe benzer.

According to Galtung, peace journalism focuses on four points: Peace, truth, rights and solution. Galtung likens current journalism to “war journalism”, and war journalism to “sports journalism”. This kind of journalism talks about winners and losers, whereas peace journalism is similar to a journalism that keeps score in a game of no winners, especially when it comes to international conflicts.

Hak gazeteciliğinin temel işlevlerinden biri hak ihlallerini, ayrımcılığın kendisini görünür kılmak ve bağlama oturtmak şeklinde özetlenebilir. Bunun için de yeni bir dil oluşturmak, alıştığımız, kullandığımız kavramları sorgulamak ve problemleri bulduğumuz kavramların yerine yenilerini üretmek gerekir. Bu da şiddet içeren, eril, militarist, cinsiyetçi, homofobik dilden arınmak anlamına gelir.

One of the main functions of advocacy journalism can be summarized as making visible the violations of rights, as well as discrimination itself, and putting them into context. In order to achieve this, a new language should be developed; the concepts that we use and are used to should be questioned and those concepts we find to be problematic need to be replaced with new ones we create. This means being purified from violent, masculine, militarist, sexist and homophobic language.

Akdeniz Ağı'nın içerisinde de bir medya ağı var. Onlar da pek çok konunun üzerine gidiyorlar. Bu iki çaba da yavaş yavaş somut sonuçlar vermeye başlıyor.

Gazetelerin okur temsilcileri' de aslında önemli olanaklar sunuyorlar. Ancak, okur temsilcilerinin de bilgiyle desteklenmeleri gerekiyor. Bu anlamda medya izleme örgütlerinin de çok önemli bir işlevi olabilir.

Gazetecilik teknikleri açısından yapılabilecekler noktasına geldiğimizde ise yine hak gazeteciliğine bakmakta fayda var. Hak gazeteciliğinin temel işlevlerinden biri hak ihlallerini, ayrımcılığın kendisini görünür kılmak ve bağlama oturtmak şeklinde özetlenebilir. Bunun için de yeni bir dil oluşturmak, alıştığımız, kullandığımız kavramları sorgulamak ve problemleri bulduğumuz kavramların yerine yenilerini üretmek gerekir. Bu da şiddet içeren, eril, militarist, cinsiyetçi, homofobik dilden arınmak anlamına gelir.

Şiddeti anlatırken de yeni bir dil kurmak durumundayız. Bu konuda Bianet'in önemli çalışmaları, henüz kamuoyuna açmadığı bir kılavuzu ve kamuoyuna açtığı birkaç da kitabı var. Örneğin Gazeteciler İçin Cins Bakışı Sözlüğü'nden² dil meselesine ilişkin birkaç örnek verebilirim.

“İşadamı” yerine “İşinsanı” kelimesi kullanılabilir. Benzer şekilde “bilimadamı” demek yerine “biliminsanı” denilebilir. Gazeteciler bu terimleri ilk duyduklarında çok şaşırıldılar, ancak bir süre sonra içselleştirdiklerinde rahatça kullanabildikleri, işe yarayan dil değişiklikleri oldu. Gerçekten de bakışı değiştirdiğini gördük. Yakın örneklerden birini daha verelim:

Başbakan Tayyip Erdoğan'ın, Türkiye ile Ermenistan arasındaki sorunlar dolayısıyla burada çalışan Ermenistanlıların sınır dışı edileceklerini söylediğinde “Kaçak Ermeniler” kalıbı sıklıkla kullanılmaya başlandı. “Kaçak Ermeniler”, söz konusu kişilerin Ermenistanlı olduklarını örten bir tabirdir. Problemin kaynağı

- 1 Bu kurumdan daha çok “ombudsman” tabiriyle söz ediliyor. Aslında bu terim de ayrımcılık içeriyor. “Ombuds” demek bu tabirin cinsiyetçi göndermesini ortadan kaldıracaktır.
- 2 Bianet, 2001

One of the positive developments in this sense is the establishment of Caucasian Media Institute. As far as we know, journalists of three countries – Armenia, Azerbaijan and Georgia – are working together in this institute. There is also a media network within the Euromed European Mediterranean Network. They also investigate many issues. These two efforts slowly started yielding concrete results.

The readers' representatives' of newspapers also provide important possibilities. However, readers' representatives should also be supported with information. In this sense, media watchdog organizations can have a very important function.

When we consider the things that can be done as far as journalism techniques are concerned, we should once again turn to advocacy journalism. One of the main functions of advocacy journalism can be summarized as making visible the violations of rights, as well as discrimination itself, and putting them into context. In order to achieve this, a new language should be developed; the concepts that we use and are used to should be questioned and those concepts we find to be problematic need to be replaced with new ones we create. This means being purified from violent, masculine, militarist, sexist and homophobic language.

We have to construct a new language when talking about violence. On this subject, Bianet has important projects, a guideline that has not yet been made public, and a few books that already have been published. For instance, I can give a few examples from the Gender-Based Dictionary for Journalists³ on the issue of language.

Instead of “Businessman”, “businessperson” can be used. “Scientist” can be used in a similar manner³. When journalists first heard these terms, they were very surprised, but once they

- 1 This institution is more widely known as “ombudsman”. But this term is also discriminatory. Calling it “Ombuds” will remove the sexist reference in this term.
- 2 Bianet, 2001
- 3 In Turkish, the widely used word for “scientist” can be translated as “man of science” or “scienceman”, much like “businessman”. (t.n.)

da buydu. Bu sözle aslında tüm Ermeniler kriminalize ediliyorlardı. “Kaçak” tabiri daha çok mülteciler, göçmenler, sığınmacılar ve sığınma arayanlar için kullanılır. Halbuki “kaçak” demek yerine bu insanları göçmen ya da sığınmacı şeklinde de anabilirsiniz. Çünkü gerçekten de, göçmüş durumdalar. Onları “kaçak” nitelmesiyle anarak göçmenlik statülerini, dahası onları göçe iten ihtiyaçları ve sebepleri görünmez kılmış olursunuz. İşte gazetecilerin bu tür kullanımlara dikkat etmeleri ve yeni bir dil ve anlam evreni kurgulamaları gerekiyor. Sivil toplum örgütleri, hak örgütleri ve bu konuda çalışan akademisyenlerin ürettikleri bilgi bu noktada çok önemli bir işlev görüyor.

Gazetecilik alanında ayrımcılığın üretildiği, sıklıkla tanık olduğumuz, pek çoğu doğrudan nitelik taşıyan yolları da var. Öte yandan yeni ayrımcılık türleri ile de karşı karşıyayız. Örtük ayrımcılıktan kastım, daha çok bu yollar: Genellikle “Ayrımcılık yapmıyorum ama...”, “İrkçi değilim ama” diye başlayıp ardından dibine kadar ırkçılık, ayrımcılık yapılan bağlamlar kurulabiliyor. Gazeteciler bunların da üzerine gitmek ve görünür kılmak zorundalar.

Öte yandan bu konuda kimi olumlu süreçler de tecrübe edebiliyoruz. Farklılıkları, çeşitliliği görünür kılmak; sesi duyulmayanın sesini duyurmak bağlamında geliştirilen yeni yöntemler var örneğin. Romanlarla konuşmak için mutlaka Romanlarla ilgili bir haber yapmanız gerekmiyor. Şehirle ilgili daha genel bir haber yaparken de gidip Romanlarla konuşabilirsiniz. Herhangi bir çocuk sağlığı haberi yaparken, gidip Ermeni bir doktorla konuşmayı tercih edebilirsiniz. Bunlar çeşitliliği görünür kılmakta işe yarayan yöntemler.

Aslında gazetelerin, haber kuruluşlarının yazı işleri kadrolarının da bu anlamda çeşitlilik arz etmesi gerekiyor. Yalnızca etnik köken, dinsel ya da kültürel çeşitlilikten değil, kadın-erkek oranı ve yaş grupları açısından da bu çeşitliliğin sağlanması çok önemli. Örneğin çocuklarla ilgili haberler üretiyorsunuz, peki ne kadar çocuğu katıyorsunuz yazı işleri süreçlerine?

Üzerinde mutlaka durulması gereken bir başka mesele de hak mücadelelerini, kazanımları ve başarıları görünür kılmak. Bu, ayrımcılığa ve nefret söylemine karşı mücadele verirken

internalized them, these became language changes that they could use with ease, that came in very handy. We really saw that it changed their perspective. Let us give another recent example:

When Prime Minister Tayyip Erdoğan stated that the Armenian citizens in Turkey would be deported due to the problems between Turkey and Armenia, the expression “fugitive Armenians” started to be used frequently. “Fugitive Armenians” was a term which obscured the fact that the people in question were citizens of Armenia. This was the gist of the problem. This expression criminalized all Armenians. The term “fugitive” is usually used for refugees, immigrants and asylum seekers. But instead of “fugitive”, you can call these people as immigrants or refugees, since they actually emigrated. By depicting them as “fugitives”, you obscure their immigrant status, and also the needs and reasons which made them emigrate. This is exactly the kind of speech journalists should be careful about. They need to construct a new universe of language and sense. Here, the information produced by non-governmental organizations, rights organizations and academics working in this field play a very important role.

There are also frequently witnessed overt and direct ways in which discrimination is produced in journalism. On the other hand, we also witness new ways of discrimination and this is what I mean by covert discrimination: Contexts that generally start with “I do not mean this in the discriminatory sense, but...”, “I am not a racist, but...” can be downright racist or discriminatory. Journalists also have to combat these and bring them to the spotlight.

However, we also witness some positive approaches. For instance, there are new methods developed in order to make diversity and differences visible; to make heard those that have no voice. For instance, you do not have to write news about the Roma in order to interview them. You can also go and talk to the Roma when writing a more general article about the city. When you write an article about child health, you can choose to interview an Armenian doctor. These are methods that help make diversity visible.

Genellikle “Ayrımcılık yapmıyorum ama...”, “İrkçi değilim ama” diye başlayıp ardından dibine kadar ırkçılık, ayrımcılık yapılan bağlamlar kurulabiliyor. Gazeteciler bunların da üzerine gitmek ve görünür kılmak zorundalar.

Contexts that generally start with “I do not mean this in the discriminatory sense, but...”, “I am not a racist, but...” can be downright racist or discriminatory. Journalists also have to combat these and bring them to the spotlight.

Gazeteciler genellikle "uğraşıyoruz, ama elimizden bir şey gelmiyor" diyorlar. Halbuki bu mücadelenin zaten bilinen, işe yarayan teknikleri var. Örneğin İnternet sitenizin okur yorumları bölümüne otomatik filtreler kurabilirsiniz. İhalleri, diğer kullanıcıların rapor etmesini sağlayacak mekanizmalar da işe yarayabilir. Editörlerinizi işe alırken ya da onlarla çalışırken bu konulardaki duyarlılıklarını bir ölçüt olarak önünüze koyabilir, bu konuda çalışanlarınızı eğitebilir ve hassasiyetinizi sık sık dile getirebilirsiniz.

Journalists usually say "we try, but there is nothing we can do", whereas there are well-known and working techniques for this kind of struggle. For instance, you can set up automatic filters in the readers' comments sections of your websites. Mechanisms where readers can report abuses and violations can also work. When you employ an editor, you can include their sensitivities in these matters as a selection criterion; you can train your employees and frequently mention your sensitivities.

olmazsa olmaz koşullardan biri. Çünkü bu talepleri yükselten mücadeleyi verenlerin kazanımlarını görünür kılmak, mücadelenin ve çözümün mümkün olduğunu da göstermek demektir.

Ayrımcılığın en az görünür kılınan taraflarından biri de ekonomi-politiği. Ekonomik, kültürel ya da sosyal haklar alanına sokabileceğimiz başlıklar çıkıyor burada karşımıza. Yoksulluk, barınma hakkı, istihdam, eğitim, cinsiyet eşitliği... Ayrımcılığın en az görünen kısmını aslında bu çok önemli başlıklar oluşturuyor. Gazeteciler buralara özel bir önem vermek durumundalar. Çünkü bu alanlar birbirlerinden bağımsız değiller.

Bir kişiyi ya da grubu kriminalize etmek, insanların yukarıda saydığım sosyal ve ekonomik haklarından yoksun kılınması anlamına geliyor. Ve bu konuda bir mücadele alanı üretmekten bahsediyorsak, örgütlenme ve ifade özgürlüklerini mutlaka dikkate almak durumundayız. Bu özgürlük alanları, ayrımcılıkla yakından bağlantılı bir nitelik taşıyorlar.

Gazeteciler genellikle "uğraşıyoruz, ama elimizden bir şey gelmiyor" diyorlar. Halbuki bu mücadelenin zaten bilinen, işe yarayan teknikleri var. Örneğin İnternet sitenizin okur yorumları bölümüne otomatik filtreler kurabilirsiniz. İhlalleri, diğer kullanıcıların rapor etmesini sağlayacak mekanizmalar da işe yarayabilir. Editörlerinizi işe alırken ya da onlarla çalışırken bu konulardaki duyarlılıklarını bir ölçüt olarak önünüze koyabilir, bu konuda çalışanlarınızı eğitebilir ve hassasiyetinizi sık sık dile getirebilirsiniz.

Çünkü aşağı yukarı başlangıcından bu yana sektörün içinde olan biri olarak şunu bilirim ki, okur yorumları moderasyonu Türkiye'de çok geç başladı. 2000'lere kadar bekledik bu konuda. Orada moderatörlere söylenen ise şuydu: "Aman ha başımızı ceza ya da borçlar kanunu ile, şirket-i devletle ihtilafa düşürecek yorumlara izin vermeyin." Bu, şu demekti: "Atatürk'e hakaret ettirmeyin, hakaret davası açtırtmayın." Bununla birlikte kimse "ırkçılık yaptırmayın" demedi, buna değinen bile yok zaten. İnternet sayfaları, medyada zaten yeniden üretilen ayrımcılığın iyiden iyiye kökleştiği, normalleştiği alanlar haline geldi.

Actually, newspapers, news institutions and editorial boards should also have this kind of diversity. Providing such diversity is important not only from the point of view of ethnic origin, religious or cultural diversity, but also from the point of view of gender balance and age groups. For instance, you produce news about children, but how far are the children involved in the editorial process?

Another important matter to consider is to make visible the struggles for rights, the victories and the successes. This is sine qua non when it comes to combating discrimination and hate speech because showing the victories of those who fight for increasing such demands also means showing that a struggle and solution are indeed possible.

One of the least visible aspects of discrimination is its political economy. These include topics that can be covered by economics, culture and social rights. Poverty, right to shelter, employment, education, gender equality... The least visible aspect of discrimination actually consists of these very important topics. Journalists have to pay special attention to these fields because these areas are not independent of each other.

To criminalize a person or a group means depriving people of the social and economic rights mentioned above. And if we are talking about creating a combat field for this matter, we definitely have to take organizations and freedoms of expression into consideration. These areas of freedom are closely related to matters of discrimination.

Journalists usually say "we try, but there is nothing we can do", whereas there are well-known and working techniques for this kind of struggle. For instance, you can set up automatic filters in the readers' comments sections of your websites. Mechanisms where readers can report abuses and violations can also work. When you employ an editor, you can include their sensitivities in these matters as a selection criterion; you can train your employees and frequently mention your sensitivities.

As someone who has been part of this sector from more or less its beginnings, I know that

Bütün bunların ötesinde, medya sermayesinin tutumunun ve siyasi yönelimlerinin nasıl değiştiğini de gözden kaçırmamız gerekiyor. Hükümetin “demokratik açılım” adını verdiği süreci başlatmasıyla birlikte medyanın tavrı da bir miktar değişmeye başladı. Yıllar sonra ilk kez televizyonda, canlı yayınlarda Kürtçe röportaj gördük. HaberTürk muhabiri Norşinlilerle Kürtçe konuştu. Kendisi de Kürt’tü zaten. İlk kez böyle bir şey izledik bir televizyonda.

Dolayısıyla gazetecilerin bu tür dalgaları kullanmaları ama kullanırken sorgulamaları kullanıyor. Bu yayında ya da içerikte haklar ne kadar ön planda tutuluyor? Bundan sonra ne olacak? Bu tür sorular, içeriğin hazırlanması ve yayılmasından sonra gazetecilik açısından bir kez daha ayrımcılık tuzağına düşmemek için tedbir almanızı sağlayabilir.

readers’ comments moderation started too late in Turkey. We had to wait until 2000s for this. And then what was told to the moderators was this: “Don’t allow comments that would get us into trouble with penal law, code of obligations or the state itself”. This meant: “Don’t let people insult Atatürk, don’t let us deal with libel suits”. However, nobody said “Don’t allow racism”, nobody even mentions that. Websites became areas where the discrimination already produced by the media set root and became normal.

Beside all this, we should also note how the media capital changed its attitude and political orientation. Once the process that was dubbed “democratic expansion” by the government was started, the media’s attitude started to change. For the first time after years, we witnessed a live interview in Kurdish on TV. A HaberTürk correspondent spoke to residents of Norşin in Kurdish. He himself was also Kurdish. This was the first time something like this was seen on TV.

Therefore, journalists should ride these waves but at the same time question them. In broadcasts or contents of similar nature, how much priority do rights have? What will happen next? These kinds of questions can help journalists avoid falling into the discrimination trap once content of this nature is prepared and distributed.

Medya sermayesinin tutumunun ve siyasi yönelimlerinin nasıl değiştiğini de gözden kaçırmamız gerekiyor. Hükümetin “demokratik açılım” adını verdiği süreci başlatmasıyla birlikte medyanın tavrı da bir miktar değişmeye başladı. Yıllar sonra ilk kez televizyonda, canlı yayınlarda Kürtçe röportaj gördük. HaberTürk muhabiri Norşinlilerle Kürtçe konuştu. Kendisi de Kürt’tü zaten. İlk kez böyle bir şey izledik bir televizyonda.

We should also note how the media capital changed its attitude and political orientation. Once the process that was dubbed “democratic expansion” by the government was started, the media’s attitude started to change. For the first time after years, we witnessed a live interview in Kurdish on TV. A HaberTürk correspondent spoke to residents of Norşin in Kurdish. He himself was also Kurdish. This was the first time something like this was seen on TV.

HAKİKİ NEFRET / SANAL NEFRET
REAL HATE / VIRTUAL HATE

Ragıp Duran

Çeviri/Translation: Mehmet Ali Bahit

Medyaya ilişkin bütün derslerde, radyo ve televizyon programlarında, yazılarımda temel adlığım bir kıstas var. Hakiki gerçek ve medyatik gerçek diye önemli olduğuna inandığım bir ayırım yapıyorum. Bu ayırım günlük, toplumsal, elle tutulur, gözle görülür; sokaktaki hayatla medyadaki hayatın veya sözüm ona gerçeğin arasındaki farkı vurgulamakta bir hayli işlevsel. Bu nedenle sunumum için de böyle bir başlık seçtim. Hakiki nefret ya da sanal, medyatik nefret.

Öncelikle iki vahim, trajik, yaşanmış, somut ve canlı örnekten söz etmek istiyorum. Türkiye Birinci Futbol Ligi takımlarından Diyarbakırspor, ligin ilk yarısında Bursa'da ayrımcı, ırkçı bir saldırıya uğradı. Sahaya çıkan, sanki aralarında Afrikalı oyuncuların da bulunduğu Diyarbakırspor'u temsil eden 11 futbolcu değil, 11 gerillaydı. Önce PKK karşıtı sloganlar atılırken, giderek bunun ötesine geçilerek Kürtlere yönelik ırkçı sloganlar atılmaya ve pankartlar açılmaya başlandı. Bursa dönüşünde, mevcut Tarım Bakanı'nın da akrabası olan Diyarbakırspor Kulübü Başkanı genç iş adamı Çetin Sümer bir açıklama yaptı: "Bize niye böyle yapıyorlar anlamıyorum, ayrımcılıktı bu. Biz Ermeni miyiz, Ugandalı mıyız?" Bu, gerçekten de vahim bir açıklamaydı. Bizzat ayrımcılığa tabi olan insanların bile, bazı koşullarda ayrımcılığı haklı, meşru görebildiğine dair bir işaret...

İkincisi vahimin de ötesinde trajik bir örnek. Hrant Dink'in öldürüldüğü hafta Cengiz Aktar'ın girişimiyle Agos'un Fransızca ve İngilizce edisyonlarını hazırlamak üzere ben ve birkaç arkadaş daha gönüllü tercümanlar olarak gazetenin Harbiye'deki bürosuna gitmeye başladık. Her sabah duraktan taksiye binmeye gidiyordum gazeteye. Üst üste iki gün, tanıdığım bir şoförle yolculuk ettim. Orası her zaman gittiğim bir yer değildi. Taksi şoförü sordu: "Ağabey hayrola nereye gidiyorsun?" Anlattım, "Hrant öldürüldü, gazetesini Fransızca ve İngilizce çıkartacağız" dedim. Şoför meğer Bakırköylüymüş. "Ağabey merhabam yoktur ama tanırdım, görürdüm, acayip üzülüm televizyonda duydum. Çok mert adammış, çok düzgün bir adammış, çok üzülüm" dedi. Konuşurken "Ağabey bir şey söyleyeyim mi?" diye sordu. "Söyle" dedim. "Esas" dedi, "Hrant'ı

There is one criterion that forms the basis of all my lessons about the media, my TV and radio shows and my writings. I make an important distinction between the real truth and the media truth. This distinction is truly functional in stressing the difference between the daily, social, concrete, visible life on the street and the life in the media or the so-called truth. This is why I chose such a title for my presentation. Real hate or virtual, media hate.

I would like to start with two grave, tragic, concrete, real-life examples. Diyarbakırspor, one of the teams in the Turkish Premiere Football League was the target of a discriminatory and racist attack in Bursa during the first half of the league. It was as if the footballers in the field, some from Africa, were not the 11 of Diyarbakırspor, but 11 guerillas. First, anti-PKK slogans were shouted, but slowly the situation escalated, racist slogans against Kurds started and similar banners were displayed. On the way back from Bursa, Diyarbakırspor President Çetin Sümer, a young businessman who happens to be a relative of the current Minister of Agriculture made a statement: "I do not know why we are treated this way. This was discrimination. It's not like we are Armenians or Ugandans." This was an unfortunate statement, a sign that even people who are subjected to discrimination can deem it as legitimate in some circumstances.

As for the second example, grave does not begin to cover it; it is downright tragic. In the week when Hrant Dink was murdered, a few friends and I went to Agos as volunteer translators for preparing the French and English editions of the newspaper, an initiative started by Cengiz Aktar. Every morning, I went to the taxi station to take a cab to the newspaper. On two consecutive days, I drove with the same driver, someone I already knew. This was not one of my usual destinations, so he asked: "Where are you going then?" I explained to him: "Hrant was murdered; we are going to publish his newspaper in French and English." The driver turned out to be from Bakırköy. "I didn't know him personally but I saw him from time to time. I was very sorry when I heard it in the news. They say he was a really brave, really correct

Diyarbakırspor, ligin ilk yarısında Bursa'da ayrımcı, ırkçı bir saldırıya uğradı. Sahaya çıkan, sanki aralarında Afrikalı oyuncuların da bulunduğu Diyarbakırspor'u temsil eden 11 futbolcu değil, 11 gerillaydı. Önce PKK karşıtı sloganlar atılırken, giderek bunun ötesine geçilerek Kürtlere yönelik ırkçı sloganlar atılmaya ve pankartlar açılmaya başlandı. Bursa dönüşünde, mevcut Tarım Bakanı'nın da akrabası olan Diyarbakırspor Kulübü Başkanı genç iş adamı Çetin Sümer bir açıklama yaptı: "Bize niye böyle yapıyorlar anlamıyorum, ayrımcılıktı bu. Biz Ermeni miyiz, Ugandalı mıyız?" Bu, gerçekten de vahim bir açıklamaydı. Bizzat ayrımcılığa tabi olan insanların bile, bazı koşullarda ayrımcılığı haklı, meşru görebildiğine dair bir işaret...

Diyarbakırspor, one of the teams in the Turkish Premiere Football League was the target of a discriminatory and racist attack in Bursa during the first half of the league. It was as if the footballers in the field, some from Africa, were not the 11 of Diyarbakırspor, but 11 guerillas. First, anti-PKK slogans were shouted, but slowly the situation escalated, racist slogans against Kurds started and similar banners were displayed. On the way back from Bursa, Diyarbakırspor President Çetin Sümer, a young businessman who happens to be a relative of the current Minister of Agriculture made a statement: "I do not know why we are treated this way. This was discrimination. It's not like we are Armenians or Ugandans." This was an unfortunate statement, a sign that even people who are subjected to discrimination can deem it as legitimate in some circumstances.

Genel bir tarama yaptığımızda, sadece etimoloji, atasözleri ve deyişlerle bile ayrımcılığın, şiddetin, nefret söyleminin ne denli yerleşik ve kök salmış, ürkütücü örnekleri olduğunu görmek mümkün.

vuran Ermeni.” Ben “Ne diyorsun sen?” dedim. Genç, akli başında, düzgün de bir adam. “Ya pardon yanlış söyledim galiba” diye düzeltmeye çalıştı durumu.

Durumu düzeltmeye çalışması bile iyi bir şey, ama benim hakiki nefret ve sanal nefret arasında ayırım yapmamın önemli sebeplerinden biri de bu. Sol cemahta çok kolay bir şekilde her şey devlete, egemenlere, kapitalistlere bağlanabilir. Oysa genel bir tarama yaptığımızda, sadece etimoloji, atasözleri ve deyişlerle bile ayrımcılığın, şiddetin, nefret söyleminin ne denli yerleşik ve kök salmış, ürkütücü örnekleri olduğunu görmek mümkün.

Ayrıntılı bir tarama yapmış değilim. Ama bu anlamda ilk aklıma gelenleri not aldım: “Senin yaptığını Çorumlu yapmaz.” Çorum’a gittim, son derece şirin, normal bir Anadolu kenti. Meşhur “Haydan gelen huya gider”, kadınlara yönelik “Saçı uzun, akli kısa”, çocuk bir şey söylediğinde ya da anlamsız bir şey duyduğumuzda kullandığımız “Çocuk akli” deyişi... “Anladıysam Arap olayım”, yani “Araplar hiçbir şey anlamaz.” “Mal bulmuş Mağribi gibi”, “Yetmiş iki buçuk millet”, “Kızını dövmeyen dizini döver...” Haydi bütün babalar kızlarını dövsün o zaman(!). “Eti senin kemiği benim”, kanibalizm bu, korkunç bir şey... Dini rengi olanlar da var: “Dayak cennetten çıkmadır”. “Söz ola baş kese”... Geçenlerde Başbakan Tayyip Erdoğan da kullandı bu deyişi...

Etimolog ya da filolog değilim, o nedenle tam olarak bilmiyorum. Bu tür deyimlerin, 18. yüzyılın sonu, 19. yüzyılın başında keşfedildiklerini, öncesinde çok yaygın olmadıklarını tahmin ediyorum.

Bu daha çok modernleşme, uluslaşma ve tabii son olarak ulus-devletin oluşmasıyla, dolayısıyla bu minvalde ötekileştirme ve olumsuzlamanın yaygınlaşmasıyla ilgili olsa gerek.

Yaşadığımız toplumda çok fazla şiddet ve dolayısıyla şiddetin bir önceki adımı olan ayrımcılık ve nefret var. Gene bilmiyorum, ama tahmin ediyorum ki Orta Asya’dan bu yana atlarla yola çıkıp talan ederek yerleşmiş bir anlayış, Moğol istilası görmüş bir Anadolu, Yavuz Selim’in Türkmen katliamı

man. It made me very sad”. As we continued to talk, he said “You know what?”, “What?”, “Apparently, the one who shot Hrant is an Armenian”. I said “Just what are you saying?” The driver was a young, smart, correct man. “I’m sorry, I think I made a mistake” he said, trying to rectify the situation.

Even his attempt to rectify the situation was a good thing, but this is one of the most important reasons why I am distinguishing between real hate and virtual hate. For the left wing, it is very easy to relate everything to the state, the ruling class and the capitalists. However, when we do a general scan, even the etymology, proverbs and sayings show frightening examples of how deeply set discrimination, violence and hate speech are.

I have not made a detailed scan but I did note down the first examples that came to my mind. “Even those from Çorum wouldn’t do what you did”. I went to Çorum; it is a cute, regular Anatolian town. The saying about women “Long of hair, short of smarts”, or the one we use when a kid says something meaningless “Hah. Kids’ minds...” “May I become an Arab if I got that”, so “Arabs don’t understand anything”. “Like a Moorish who found some goods”, “Seventy-two and a half nations”, “If you don’t beat your daughter now, you’ll beat yourself later”, so come on fathers, go beat your daughters (!). “His flesh is yours, his bones are mine”², that’s cannibalism, it’s horrible... There are those with religious undertones “Beating came down from heaven”. “Words will make you lose your head”. Prime Minister Tayyip Erdoğan used this saying in a speech recently...

I am not an etymologist, nor a philologist, so I am not sure; but I am guessing these sayings came to be in the late 18th, early 19th century and were not so widespread before. I am assuming these were a result of modernization, the emergence of nations and of course, the nation-state; therefore a result of the spreading of othering and negating.

We live in a society where there is too much

1 Similar to “It’s all French to me” (t.n.)

2 Usually used by a father when he hands over his child to a master or a teacher for training. (t.n.)

When we do a general scan, even the etymology, proverbs and sayings show frightening examples of how deeply set discrimination, violence and hate speech are.

ve kurulduğundan bu yana Cumhuriyet rejimi tarafından gerçekleştirilmiş operasyonlar yan yana geldiğinde bu durumu açıklıyor. Kaç yılımızın sıkı yönetim ve olağanüstü hal altında geçtiğini düşünmek bile yeterli. Bütün bunlar şiddetle, nefretle, ayrımcılıkla yakından ilgili.

Öyle bir ülkede yaşıyoruz ki, yalnızca 90 yıl öncesine kadar iktidar için kardeş katli vacip görülmekteydi. “1-2-3’ler, yaşasın Türkler, 4-5-6 Polonya battı, 7-8-9 Rumlar domuz, 10-11-12 İtalya tilki, 13-14-15 Ruslar kalles” diye çocuk oyunlarında kullanılan tekerlemelerde bile dışlayıcı, ötekini reddeden, üstelik ilk duyulduğunda kulağa sevimli gibi gelen sözler var. Kürt silahlı militanlarına “Ermeni dölü” denilen bir ülkede yaşıyoruz. Örnekler saymakla bitmez.

Bütün bunların travmatik bir darbenin sonucu olduğunu düşünüyorum. Altı yüzyıl boyunca üç kıtaya egemen olup, sonra müthiş bir düşüş ve küçülmeye Anadolu’ya sıkışmış, koca bir imparatorluktan küçük bir ulus-devlete talim etmeye başlamış bir halkın yaşadığı kompleksler ve korkular bu alanlarda yansıyor. Bu ülkede “Güneş Dil Teorisi” ve “Türk Tarih Tezi” diye resmi olarak bir takım ırkçı ve başkalarını dışlayan görüşler de var. Bütün bu örnekler, atasözleri, deyişler, aslında bu nefret söyleminin sanıldığı gibi sadece iktidarlar tarafından üretilip, sadece iktidar çevresiyle sınırlı olmadığını, toplumun da bu söyleme fazla direnmediğini hatta belki de çabucak benimsediğini ortaya koyuyor.

Medya sanıldığı kadar güçlü bir araç değil, çünkü bağımsız değil. Öte yandan medya dayandığı güç kadar güçlüdür. Ancak çarpan, çoğaltan ve yeniden üreten bir işlev görebilir. Toplumda, hakiki hayatta olmayan bir şeyi çarpmak, çoğaltmak, yeniden üretmek kolay değildir. Toplumda, hakiki hayatta olmayan bir şeyi medya aracılığıyla yaymak zordur.

Bu nedenle, “Medya bu konuda ne yapmalıdır” sorusunu sormadan önce başka bir şeyleri daha göz önünde bulundurmak durumundayız. Nefret söylemi, şiddet ve ayrımcılık sadece gazetecilerin ve medyanın ürettiği bir söylem değil, dolayısıyla bu alanda mücadele ederek kazanılacak bir dava da değil. Kaçınılmaz olarak

violence and its precursors, discrimination and hate. Again, I am not sure, but I am guessing that this can be explained when we put together a mentality established through looting and pillaging on horseback all the way from Central Asia, an Anatolia that was invaded by the Moguls, Yavuz Selim’s Turcoman massacre and all the operations that were carried out by the Republic regime since its foundation. It is enough to think the amount of years that have passed under martial law and state of emergency. All these are closely related to violence, hate and discrimination.

We live in such a country that only 90 years ago, murdering one’s own brothers was a legitimate way to rise to ascendance. Even sweet-sounding children’s rhymes like “1-2-3 long live the Turks, 4-5-6, down goes Poland, 7-8-9, Greeks are swine, 10-11-12, Italians are foxes, 13-14-15, Russians are back-stabbing” have words that are discriminatory and in denial of the other. We live in a country where armed Kurdish militants are called “Armenian spawn”. The examples are countless.

I think this is the result of a traumatic experience. The complexes and fears of a people that dominated three continents for six centuries and then got stuck in Anatolia through a terrible downfall and shrinking, and who, after a huge empire, had to make do with a small nation-state, reflect in these areas. This country also has some racist and othering official views such as the “Sun-Language Theory” and the “Turkish History Thesis”. All these examples, proverbs, sayings show that hate speech is not just a [by-product of the mentality in power], and it is not just limited to the circles of power, but the people do not really resist this discourse and are maybe even too quick to accept it.

The media is not as powerful as it is thought to be, because it is not independent. On the other hand, the media is only as powerful as the power it is leaning on. But it can have a multiplying, augmenting, and reproducing function. In a society, it is not easy to multiply, augment and reproduce something that does not exist in real life. In a society, it is difficult to diffuse something that does not exist through the media.

Bütün bu örnekler, atasözleri, deyişler, aslında bu nefret söyleminin sanıldığı gibi sadece iktidarlar tarafından üretilip, sadece iktidar çevresiyle sınırlı olmadığını, toplumun da bu söyleme fazla direnmediğini hatta belki de çabucak benimsediğini ortaya koyuyor.

All these examples, proverbs, sayings show that hate speech is not just a [by-product of the mentality in power], and it is not just limited to the circles of power, but the people do not really resist this discourse and are maybe even too quick to accept it.

folklere, tarihe, sosyolojiye bakmamız, ayrımcı, ırkçı, şiddet ve nefret yanlısı söylemlerin kökenini, nedenini bulup araştırmamız ve yaygınlaştırmamız gerekir. Çünkü bilgi de önemli bir direniş alanı ve kalesidir.

This is why, before asking the question “What should the media do about it?” we need to consider other things. Hate speech, violence and discrimination is not a discourse just created by journalists and the media, therefore it is not a cause to be fought for in this area. It is imperative to look into folklore, history, sociology; to find out, research and publish the roots of discriminatory, racist, violent and hateful discourse, because information is also an important front and a fortress of resistance.

sapığa destek

i olduğu iddiaları sonrası Yunan kilisesince azledilen ve politai Panteleimon'un yeniden yargılanmasını istedi-

Fener papası Bartholomeos, bu sefer Yunanistan'ın karşıtı. Bartholomeos, Yunanistan Kilisesi tarafından ecinsel ve zimmetli olduğu iddiaları yüzünden azledilen Atika bölgesi eski Metropoliti Panteleimon Bezenits'in yeniden yargılanmasını istedi. Atina Başpiskoposu Veronimos, Fener'e gönderilecek cevap için Yunan Kilisesi'nin karar organı Sen-Sinod meclisini olağanüstü toplantıya çağırdı. Başpiskopos Veronimos'un yakın çevresi, Bartholomeos'u "otosefal Yunanistan Kilisesinin işçilerine karsmadık" suçladı.

Bartholomeos

2005 yılını Fener'den azmet ve üzerine arda da 7 yıl hapis ceza yos haddi için bir yıl sonra tahliye edile keme, metropolitin görevden doğru olduğuna karar verdi. ise "Yüksek Mahkeme'nin Feneri olduğunu söyleyerek Bar

Mahşerin Karanlık Atlıları

2- BARTHOLOMEOS VE BAYAR... Fener Rum Patriki Bartholomeos

Yaş haddinden beraat Eski Atika Metropoliti, Yunanistan'da

Belçika Polisi şimdiye kadar yapmadığı yaptı. Ve bu işte bize göre birinci öncelikli olduğu olan, Yunanistan, O da işin içinde. PKK kampları harıl harıl çalışıyor. Bomba eğitimi ile insan öldürmenin çeşitli yollarını öğrenenler, Kıbrıs üzerinden ayrıntı Kuzey Irak'a sevk edildi. Sonra bu hainler Mehmetçikimizi şehit edenler. Gariban köylülerin ekmeğ teknesi minitörlerle vuruyor. Bebelere kurşun sıkıyorlar. Ha bu arada Rum Kesimi de uyuturucu trafikinden, Payına düşeni kasasına indiriyor. Bu olayın özeti. Bu arada maskesi düşen BDP yinçileri de var. Bir telaş bir telaş ki sormayın. Adamlar yirtiyorlar. Hani PKK ile bağları yoktu. Hani onların uzantıları değillerdi. Bay Demirtaş hemen Belçika Büyükelçisi'ne devru talep ediyor. Türkiye Cumhuriyeti'nin Milletvekili forsi olduğunu ileri sürerek "Pontus" asil-

Yahudilerin dinlerini tahrif ediş...

"Ekümeniklik" İddiaları- Kürdistan Tanımı Çarpıklığı- Patrik Bartholomeos, Bayar Raporu ve Tarihsel Süreçler...

ARTIK, sarışın PKK terörlüğünün iddiaları girilmiştir. Tüğü onca kanıtlanmaktadır' hatalı "açılı Kürdistan t" beyan ediliyor. Öteyandan Bartholomeos'un 1923 yılında ortaya atılan iddiası da abartılı. Fener Rum Patriği'nin tahrifatçı berrak gelmek.

Kurtalın Ehl-i nekler ve manları. Yüce suresinin İsrailoğullarımız az bir bedel satmayın" uyarısında bu sadece o günkü Yahudileri anımsatmaz. Kim dinin dünyada elde edeceği bir na göz ardı eder ve onu bu ayağı çirkin görkürdür. Bu "az bedel" dünyevî, şöhret, zenginlik menfaat olabilir. Tarihte İsrailoğulların bugün de hiçbir insanın itibar görmek ve iyi şart için dinin ilkelerinden yarıya. Çirkinler söz konusu ve değerler unutulmaz. Uzağda gitmeden hemen dan basit bir örnekle anlık murluğa veya mevkie hak ediş kustuşlarına görüp ve iltimasla bu iş yap dı apaçık hiçe sayılıyor. Üniversitede yüzlerce İslam hocalarına aynı hızipten olan öğrencilere veriliyor çok ucuz satılıyor derme rede dindar olarak bilinen pırsora durum çok daha nu daha fazla açacak c toplumsal yaraya değili eder. "Dinimizi az bir bed ayetini sebeb-i nüzulünü rak "âlimler" bağlamında cek olursak, âlimler doğrudan ölçütün

AYRIMCILIK VE NEFRETİN MEDYA HALİ

leri, bu konularda orcek bir pay bırakmar. Bugün MHP Lideri E li, bir açılımdan, bir dan bahsetse gözüm nirim. Bilirim ki, Tür hize zerre kadar bir maz. Ama bunlara g hiçbir sebep yok ort: "Ne mutlu Türküm lerinin silinmesi tartı dullah Gül'ün Türkiye ni konuşurken dilinden silin başlamosu da "Kürt açılımın yutlarını göstermektedir. MHP Lideri Devlet Bahçeli' -Antalya, il kongresinde "Yol kalabalığı görünce Sayın Cı başkanı arabasından iniyor -romayk' eski adıyla "Norşir rak hatırlayıp onları öyle seiyor. Değerli dava arkadaşş Türkiye Cumhuriyeti'nin Cı başkanı daha demokratik açılım

DISCRIMINATION AND THE HATE STATE OF THE MEDIA

PKK terör kurmasına Terörün Yunanistan'dan "üsler" vermiştir. İslamizm tetikçisi terör örgütünün ortaya çıkarılmasından sonra Brüksel'den "Lozan'dan vazgeçin" talebi neden gelmiştir? Diyarbakır'a gi-

Bize zoria dirşey yaptırılmazsınız!

Alçak tasarımlı Ermenistan ile yaşanan süreci durdurabileceğine dikkat çekerek Davutoğlu, "İncirlik kapatılabilir mi?" sorusuna "hayır" demedi...

NOBAMA yönetiminin son dakika müdahalesi rahmen Terimlik Meclisi De İhtikar Komisyonu'ndan geçen "sade soyluğun yasa tasarı" Türkiye'de büyük öde yaratır. Devlet Bakanı Ahmet Davutoğlu, oyların "giriş öde" ve "kürat" olarak tanımlıyor. Karşılarındaki sorularına "çözümlenir" ve "basitçe ödeyiyor. Türkiye'de veyanın önümü açıldı. "Hiçbir zaman buka altında kalmadık, kalıyacağız" diye Davutoğlu, görevi bir hukuk devleti anlayışını ön plana çıkararak...

Fenerbahçe Sivas'ı katletti

Beş eksikle Sivas'a giden Fenerbahçe, ikinci yarıdaki gollerle rakibini bozguna uğratarak liderliğini sürdürdü. İkışer defa fileleri havalandıran Uğur ve Semih yıldızlaşırken, perdeyi Gökhan Gönül kapattı

Table with match statistics for Fenerbahçe vs Sivas. Includes goals, cards, and player names.

Kanarya ev rahatlığında

Gözetimden uzakta... Kanarya ev rahatlığında...

Yahudilerin dinlerini tahrif ediş...

Yahudilerin dinlerini tahrif ediş... İncirlik kapatılabilir mi?

DISCRIMINATION AND THE HATE STATE OF THE MEDIA

DISCRIMINATION AND THE HATE STATE OF THE MEDIA

Bartholomeos, ABD TV'sine "çarmıha gerilmiş hissediyorum" dan daha fazlasını söylemiş

FENER Rum Patriği Bartholomeos'un tartışma yaratan röportajının tamamı önceki akşam ABC'deki "60 Dakika" programında yayımlandı. Patrik, "Türkiye'de ikinci sınıf vatandaşmış ama" dediği görüşlerini öne sürdü, Türk yetkililerini, "Hz. Muhammed'in hoşgörü mesajını kavrayamamakla" suçladı. Bartholomeos'un bu çığı "Rum açılımı" için zemin hazırlama giriş-

Fransa'yı "15 milletvekili yasa teklifi su" oluşturma: sardilerden 125 milloya gönderildi. Öste çoğunluğu elinde tçelik suçlarının soruzel mahkemelerde yutularasın mahkem Fransız hükümeti idmlarsa 1915 tartış Türkiye'nin 1915 ola inersisine karşı çıkan arılı komisyonu önermiş olduğunu çals

vatandaşlar. Rum şiretliği durmaz, Türk yetkilileri ve ayrıca alkışlarımız boğmak isterler. İşmiş buluyorlar. Olayların yaşandığı zamında yorumlanmaz, dün e-postama geltilmem. Fakat ben asla öyle yazamazayım ve sizlere sunuyorum: Bu şereflili milletimizde ve atsinen ibaretir. Bu yazı sahibinin o günler başta olsaydı o yağma, talan ve vabuz yazı da yer alırdı. İftiralar yapmazgelmis insanlarının, Yunan işgalinin inlar, elbette bir Yunan aleyhtarlığı taime musevi, ne hristiyan asla Lozan'da iz ne de milletimiz çiğnemeştir. Hele iri daha anlayışlı ve onların asla hak-

aysonun verdiği ra a uçuyor. si! şhidit ediyor. liyor. asınız diyor. or. ısında çok özel bi

nein bireyi oratık soyutluyor. bahsediyor. sorunu olmadığı s kaçmıyor mu? umhuriyetinin var

DISCRIMINATION AND THE HATE STATE OF THE MEDIA

DISCRIMINATION AND THE HATE STATE OF THE MEDIA

Bartholomeos, ABD TV'sine "çarmıha gerilmiş hissediyorum" dan daha fazlasını söylemiş

FENER Rum Patriği Bartholomeos'un tartışma yaratan röportajının tamamı önceki akşam ABC'deki "60 Dakika" programında yayımlandı. Patrik, "Türkiye'de ikinci sınıf vatandaşmış ama" dediği görüşlerini öne sürdü, Türk yetkililerini, "Hz. Muhammed'in hoşgörü mesajını kavrayamamakla" suçladı. Bartholomeos'un bu çığı "Rum açılımı" için zemin hazırlama giriş-

Fransa'yı "15 milletvekili yasa teklifi su" oluşturma: sardilerden 125 milloya gönderildi. Öste çoğunluğu elinde tçelik suçlarının soruzel mahkemelerde yutularasın mahkem Fransız hükümeti idmlarsa 1915 tartış Türkiye'nin 1915 ola inersisine karşı çıkan arılı komisyonu önermiş olduğunu çals

SUNUŞ

Nefret Suçları ve Nefret Söylemi Konferansı'nın ilk gününün son panelinde "Ayrımcılığın medya hali"ni konuşacağız. Gün boyunca yapılan sunumlarla nefret söylemi ve nefret suçlarının kavramsal çerçevesi çizildi, akademisyenler, hak savunucuları ve gazetecilerin katılımıyla somut örnekler üzerinden medyada nefret söylemi tartışıldı.

Bu bölümde tartışmayı Türkiye sınırları dışına da taşıyarak iki parçalı bir tartışma yürütüyoruz: İlk iki sunumda özel alandaki deneyimlerden yola çıkılarak, Romanlara yönelik nefret söylemi ve İnternet'te nefret söyleminden bahsediliyor. Son iki sunumun konusu ise nefret söylemiyle mücadele meselesi.

Hızla gelişen bilişim teknolojileri bir yandan ifade özgürlüğünü genişletebilecek araçlar sunarken, diğer yandan anonim kalabilme olanağı sunması, küresel ve adem-i merkezîyetçi doğası gereği kontrol konusunda yeni sorunsallar ortaya çıkarttı. Uzun bir tarihsel birikim ve mücadele sonunda kitle iletişimini ayrımcılığın ifadesinden arındırmak için kurulan ilkelerin İnternet'e nasıl uygulanacağı tartışılacaktır, ırkçı, ayrımcı fikirlerin hızla yayılmasına araç edilebileceği gerçeği karşımızda. Siberhukuk, bilişim ve ifade özgürlüğü politikaları konusunda uzman olan Doç. Dr. Yaman Akdeniz sunumunda İnternet'te nefret söylemi üzerine Türkiye ve dünyadan örneklerle net bir resim çiziyor, ardından bu konudaki düzenlemeleri ifade özgürlüğü ve denetim arasındaki gerilimi ele alarak değerlendiriyor.

Brankica Petkovic, Slovenya'daki Barış Enstitüsü'nde araştırmacı, özellikle medya gözlem çalışmaları ve Avrupa düzeyinde medya politikaları konusunda deneyimli. Petkovic, Türkiye açısından da anlamlı bir konu üzerine, Romanlara yönelik nefret söylemi ve profillemeye sorununa dair yaptığı bir çalışmayı paylaşıyor. Özellikle nüfusun yoğun olduğu Doğu Avrupa ve Türkiye'de, toplumsal olarak en dezavantajlı gruplar arasında yer alan, sosyal ve ekonomik yoksunlukların yanı sıra yoğun şekilde ayrımcılığın da hedefi olan Romanların

INTRODUCTION

In the final panel of the Hate Crimes and Hate Speech Conference, we will talk about "Discrimination à la Media". In the presentations we have seen during the day, the conceptual framework of hate speech and hate crimes has been drawn; hate speech in media has been discussed with the participation of academics, advocates and journalists, using concrete examples.

In this section, we expand the discussion beyond Turkey's borders and start a two-layer debate:

In the first two presentations, using experiences in the private sphere as a starting point, hate speech targeting Romans and hate speech in Internet is discussed. The subject of the last two presentations is combating hate speech.

While the rapidly developing information technologies were able to supply tools for expanding freedom of speech, they also presented new problems in the area of control, by way of their global and decentralized nature, especially due to the ability they provide for staying anonymous. While the debate continues about how the principles of purifying mass communication from the expression of discrimination can be applied to the Internet, – principles that have come about as a result of a historical accumulation of knowledge and a lengthy struggle- we are facing the fact that the Internet can be used to propagate racist and discriminatory ideas. In his presentation, Associate Professor Yaman Akdeniz, an expert on cyber law, IT and freedom of speech policies, paints a clear picture of hate speech on the Internet with examples from Turkey and the world, and then analyses the regulations in this area, taking into consideration the tension between freedom of speech and supervision.

Brankica Petkovic is a researcher at the Slovenia Peace Institute and is experienced in media monitoring projects and media policies on the European level. Petkovic will share with us a work she conducted on a subject that is also of significance for Turkey, namely hate speech and

Hızla gelişen bilişim teknolojileri bir yandan ifade özgürlüğünü genişletebilecek araçlar sunarken, diğer yandan anonim kalabilme olanağı sunması, küresel ve adem-i merkezîyetçi doğası gereği kontrol konusunda yeni sorunsallar ortaya çıkarttı.

While the rapidly developing information technologies were able to supply tools for expanding freedom of speech, they also presented new problems in the area of control, by way of their global and decentralized nature, especially due to the ability they provide for staying anonymous.

Medyada ayrımcılıkla
mücadelenin bir
yanı, varolanın
eleştiriyse, diğer
yanı da çeşitliliğin,
çoğulculuğun yerleşmesi
için pozitif çaba
göstermek.

yaşadıklarını somut bir olayla bize aktaracak.
Burada öne çıkan, medyanın toplumsal
ayrımcılığı yansıtıran ve/veya görmezden
gelirken kullandığı dilin, ayrımcılığı körükleyen
ve pekiştiren bir işlev görüyor olması.

Medyada ayrımcılıkla mücadelenin bir yanı,
varolanın eleştiriyse, diğer yanı da çeşitliliğin,
çoğulculuğun yerleşmesi için pozitif çaba
göstermek. Tolga Korkut, Türkiye’de
bağımsız bir iletişim kanalı olarak ortaya
çıkan BİA projesinden edindiği deneyim
üzerinden gazetecilerin ayrımcılıkla mücadele
konusundaki sorumluluğunu, pratik önerilerle
ortaya koyuyor. Uzun zamandır **www.bianet.org**
’da editör olarak çalışan Korkut, insan
hakları odaklı habercilik ve barış haberciliği
üzerine gazetecilik ilkelerinin oluşturulması,
yerel medya ve gazeteci adaylarını eğitiminde
de yer aldı. Korkut bu ilkeler çerçevesinde ana
akım medyanın bir eleştirisini sunarken, iyi
örneklerden de söz ediyor.

Reynald Blion’sa Avrupa Konseyi’nin yürüttüğü
Ayrımcılığa Karşı Sesini Yükselt kampanyasının
yöneticilerinden. İki yıllık kampanya hem ülke
hem de Avrupa düzeyinde medyada ayrımcılığın
önüne geçmeyi ve kültürel çoğulculuğu teşvik
etmeyi amaçlıyor. Kampanya öncesinde
göç, kalkınma ve medya üzerine uluslararası
programlarda çalışan Blion da kültürel
çoğulculuk ve ayrımcılıkla mücadele açısından
medyanın sorumluluğu üzerinde duruyor.
Bu kampanyanın bir ayağı da Türkiye’de
gerçekleştirilecek.

If one aspect of
combating discrimination
in the media is
criticizing the status
quo, another one is to
make a positive effort for
establishing diversity
and pluralism.

profiling towards The Roma. The Roma are one
of the most socially disadvantaged [ethnic
minorities] in Eastern Europe and Turkey where
the population is dense, and beside social and
economic deprivation, they also suffer heavily
from discrimination. She will tell us about what
they have been going through with a concrete
example. [This research stresses] that the
language used by the media in reporting and/
or ignoring social discrimination also fuels and
strengthens it.

If one aspect of combating discrimination in
the media is criticizing the status quo, another
one is to make a positive effort for establishing
diversity and pluralism. Tolga Korkut discusses
the responsibility of journalists in combating
discrimination by making practical suggestions
distilled from his experience in the BİA project,
an independent communications channel
in Turkey: Korkut, who has been working as
an editor in **www.bianet.org** for a long time,
has also participated in training local media
members and aspiring journalists, as well
as developing principles on peace and rights
journalism. Within the framework of these
principles, Korkut presents a criticism of
mainstream media, also touching upon positive
examples.

Blion is one of the managers of the Speak
Out Against Discrimination campaign run
by the European Council. The campaign,
which is going to run for two years, aims to
counteract discrimination in the media and
encourage cultural pluralism on the domestic
and European level. Blion, who previously
worked in international programs on migration,
development and media, discusses the
media’s responsibility in cultural pluralism
and combating discrimination. One leg of this
campaign is going to be run in Turkey.

Çeviri/Translation: Mehmet Ali Bahit

ROMANLARA YÖNELİK NEFRET SÖYLEMİ
VE PROFİLLEME

HATE SPEECH AND PROFILING OF
ROMA PEOPLE

BRANKICA PETKOVIC

Çeviri/Translation: Suzan Bölme
LEXICON Konferans Çevirmenleri LEXICON Conference Interpreters

Medya'nın Roman topluluğu nasıl haber konusu yaptığı üzerindeki odağımız Media Watch projesi bünyesinde medya izleme ve içerik analizi aşamalarının en başında başlamıştır. Projenin kendisi, medya politikalarının ve uygulamalarının sürekli yansımalarını değerlendirme ihtiyacından doğmuştur. Meslek dernekleri bu tür değerlendirmeleri çoğu zaman yapmamaktadır; çünkü medya profesyonelleri ve üye oldukları dernekler çoğu zaman işçi hakları gibi konulara odaklanmaktadır ve meslek etiğine dair sorunlar üzerinde düzenli aralıklarla düşünmek onlar için pek de iç açıcı değildir.

Our focus on media coverage of Roma community started at the beginning of our media monitoring and content analysis within the Media Watch project. The project itself was developed from a need for constant reflection of media practices and media policy. The reflection is usually lacking in professional associations since media professionals and their associations are often focused on the issues related to labor rights, and are not so keen to reflect on regular basis problems related to professional ethics.

Takip eden paragraflarda, bir azınlık grubuna yönelik medya söylemlerinin nasıl işlediğini ve medyadaki ayrımcılık uygulamalarının nasıl ele alınabileceğini ve önenebileceğini göstermesi açısından Sloveniyada Romanların nasıl temsil edildiğinden bahsedeceğim.

Bu, bu konferansta tartıştığımız nefret söylemi ve nefret suçları örneklerinden oluşan mozaığın sadece bir parçası. Bu örnek bir anlamda sadece Slovenya'daki koşullara özgü olsa da, dünyanın her yerinde anlaşılabilir ve uygulanabilir bir şey.

Konferans sırasında mozaikteki bu tür parçaların mutlak şekilde tanımlanmasının amacını sorgulayan izleyicilerin işaret ettikleri noktalara katılıyorum. Ama aynı zamanda, bu tür uygulamaları açıklamanın, ayrımcılık vakalarını, baskınlık ve baskıcılık ilişkilerini parça parça çözümlemenin, bunları görünür ve aşkar hale getirmenin çok önemli olduğunu ve diğer toplumlarda sık sık gördüğümüz üzere bu tür uygulamaların ve ilişkilerin meşrulaştırılmasının önüne geçilmesinde katkı sağlayabileceğini düşünüyorum.

Romanlarla ilgili haberlere yer verirken medyanın sergilediği tutumla ilgili vakaları sunarken Media Watch (Medya İzleme) adlı bir projede on yılı aşkın bir süredir gerçekleştirilen çalışmalardan yararlanacağım. Proje Slovenya'daki Barış Enstitüsü tarafından yürütülmekte olup, projenin bulguları çeşitli yerlerde yayımlanmıştır (kitaplar, gazeteler, web siteleri). Medya'nın Roman topluluğu nasıl haber konusu yaptığı üzerindeki odağımız Media Watch projesi bünyesinde medya izleme ve içerik analizi aşamalarının en başında başlamıştır. Projenin kendisi, medya politikalarının ve uygulamalarının sürekli yansımalarını değerlendirme ihtiyacından doğmuştur. Meslek dernekleri bu tür değerlendirmeleri çoğu zaman yapmazlar; çünkü medya profesyonelleri ve üye oldukları dernekler çoğu zaman işçi hakları gibi konulara odaklanırlar ve meslek etiğine dair sorunlar üzerinde düzenli aralıklarla düşünmek onlar için pek de iç açıcı değildir. Media Watch projemizde, medya uygulamaları ve medya etikleri üzerinde düşünmeye hala ilgi duyan gazetecileri bir araya getirmeye ve bunlarla rutin medya izleme çalışmalarında yer alan vatandaşlar ve

In the following paragraphs, I will discuss the representation of Roma in the Slovenian media, as an illustration how media discourses on a minority group work and how media practices of discrimination can be addressed and contested.

It is just another piece in the mosaic of examples of hate speech and hate crime we have been discussing during this conference. It is in a way example specific for Slovenian circumstances, but also can be understood and applied elsewhere.

I can agree with the point made in the audience during the conference questioning the purpose of the pure description of such fragments. But at the same time I think it is very important to describe them, to dismantle and deconstruct cases of discrimination, relations of domination and suppression, to make them visible and evident, and by doing so to contribute for such relations and such practices not to look legitimate and justified as it is often happening in our societies.

My presentation of the cases of media reporting Roma will be taken from the work done in more than ten years of the project Media Watch. The project is run by the Peace Institute in Slovenia and its findings are published in our various publications (books, journals, web site). Our focus on media coverage of Roma community started at the beginning of our media monitoring and content analysis within the Media Watch project. The project itself was developed from a need for constant reflection of media practices and media policy. The reflection is usually lacking in professional associations since media professionals and their associations are often focused on the issues related to labor rights, and are not so keen to reflect on regular basis problems related to professional ethics. In our Media Watch project we have decided to gather those journalists still interested in reflection of media practices and media ethics, and connect them with academics and citizens in the regular media watch work.

The case we analyzed among the first one was the case of media reporting Roma. The report was published in a book in 2000 and reflects media reporting the case of Roma

akademisyenler arasında bağlantılar kurmaya karar verdik.

İncelediğimiz ilk vaka, Romanlarla ilgili haberler yayımlayan medya idi. 2000 yılında yayımlanan rapor, Roman ailelerin Slovenya'daki bir köye yerleşmelerinin yasaklanması vakasının medyada nasıl yer bulduğunu inceliyordu. Araştırma sırasında, üç farklı ayrımcı yayın kalıbıyla karşılaştık: Öncelikle, Romanlar yazılarda sürekli olarak ırkçı bir şekilde portreleniyordu. İkincisi, bunlar bir grubun üyeleri olarak görülüyor, nadiren bireyler olarak kabul ediliyorlardı. Üçüncüsü ise, Romanlar konuşmuyordu ama onların haklarında konuşuluyordu; yani, konu Romanlar olsa da, kaynak olarak başka kişilere başvuruluyor, makalelerde bu diğer insanların seslerine yer veriliyordu. Romanlara getirilen yerleşim yasağıyla ilgili olarak incelenen yüzü aşkın makale içinde, alıntı yapılan kaynakların sadece yüzde 10'u Romanların kendilerinden oluşuyordu. Kalan yüzde 90 genellikle komşulardan veya yerel veya ulusal düzeyde gücü elinde tutan diğer insanlardan oluşuyordu.

Araştırma, Romanların toplumda hiç bir ekonomik, siyasi güce ya da iletişim gücüne sahip olmadığını açıkça ortaya koymuştur. Medya'da, Romanların varlığı çoğu zaman basite indirgenmekte ve belli konulardan, sorunlardan, zorluklardan ve çatışmalardan oluşan bir temele dayandırılmaktadır. Roman topluluğun yaşam ve statüsüne ilişkin konuları haber yaparken medyanın kullandığı yaygın ifade "Roman sorunu" ya da "Roman problemi" şeklindedir; bu ifade Roman topluluğunun devlet için bir sorun yaratan, çözülmesi gereken bir şey olarak algılanmasına neden olmaktadır.

Medyada Romanların konu ediliş şekliyle ilgili Slovenya örneklerinden çıkan bulgular Slovenya'ya özgü değildir; bunlar muhtemelen diğer vakalarla ve bölgelerle büyük benzerlikler gösteriyordur: Bir yanda, siyasi gücü, haberleşme hakları ve medya erişimleri olmayan bir etnik grup olarak Romanlar, diğer yanda ise toplumdaki güç ve rolleriyle medya yer almaktadır.

Medyanın hangi rolü nasıl oynadığı sorusunu sorabiliriz. Bu sorunun yanıtında ise şunu görürüz: Medyanın, toplumlarımızda üzerinde konuşulacak önemli konular olarak görülen

family being forbidden to settle in a village in Slovenia. During the research, we came across three patterns of discriminatory reporting: Firstly, Roma were continuously subject to racist portrayal in writings. Secondly, they were considered as members of a group, and rarely seen as individuals. Thirdly, Roma didn't speak, they were spoken about; it means, other persons appear as sources and are given voice in the articles although the topic was Roma. In more than a hundred articles about cases of forbidden settlement of Roma, only 10 per cent of the sources quoted were Roma themselves. Among the other 90 per cent generally were their neighbors or other persons, who retain power on a local or national level.

The research made evident that Roma have no economic, political or communication powers in the society. In the media their existence is often simplified and constructed around a basic set of topics, problems, difficulties, conflicts. When the media report the issues related to life and status of Roma community the common expressions they use are "Romani question" or "Romani problems", establishing in that way perception of Roma community as a one that pose a problem for the state, the one whose "question" has to be solved.

The findings on the Slovenian example of media reporting Roma are not necessarily specific; they probably show many similarities with other cases and other regions: On one side there are the Roma as an ethnic group without power, communication rights and access to the media, and on the other side there is the media with their role and power in the society.

We can ask the question, what role the media play and how? We can say they are the key agents/key players in agenda-setting, in setting and selecting the topics and issues which are considered to be important ones to talk about in our societies. Through the choice of topics, sources, genre, language and style, the media on daily basis constructs the image of "Us" as the representatives of a majority population, and of "Them" as the representative of a minority. When speaking about majority population it often refers to normality at the same time. This way a distinction is made

Araştırma sırasında, üç farklı ayrımcı yayın kalıbıyla karşılaştık: Öncelikle, Romanlar yazılarda sürekli olarak ırkçı bir şekilde portreleniyordu. İkincisi, bunlar bir grubun üyeleri olarak görülüyor, nadiren bireyler olarak kabul ediliyorlardı. Üçüncüsü ise, Romanlar konuşmuyordu ama onların haklarında konuşuluyordu; yani, konu Romanlar olsa da, kaynak olarak başka kişilere başvuruluyor, makalelerde bu diğer insanların seslerine yer veriliyordu.

During the research, we came across three patterns of discriminatory reporting: Firstly, Roma were continuously subject to racist portrayal in writings. Secondly, they were considered as members of a group, and rarely seen as individuals. Thirdly, Roma didn't speak, they were spoken about; it means, other persons appear as sources and are given voice in the articles although the topic was Roma.

Medyanın, toplumlarımızda üzerinde konuşulacak önemli konular olarak görülen konu ve başlıkları belirleme ve seçme, gündemi oluşturma konusunda kilit ajanlar/kilit oyuncular olduğu söylenebilir. Konu, kaynak, janr, dil ve biçem seçimleriyle, medya, her gün, bir çoğunluk nüfusunun temsilcileri olarak "Biz" imajını ve bir azınlığın temsilcileri olarak "Onlar" imajını inşa etmektedir.

konu ve başlıkları belirleme ve seçme, gündemi oluşturma konusunda kilit ajanlar/kilit oyuncular olduğu söylenebilir. Konu, kaynak, janr, dil ve biçem seçimleriyle, medya, her gün, bir çoğunluk nüfusunun temsilcileri olarak "Biz" imajını ve bir azınlığın temsilcileri olarak "Onlar" imajını inşa etmektedir. Çoğunluk nüfusundan bahsederken, çoğu zaman normalliğe de atıfta bulunuruz. Böylece, "norm" olan ile bir azınlığın temsilcisi olan "ötekiler" arasında bir ayırım da yapılmış olur. "Ötekiler" çoğu zaman farklı olanlar ve bu nedenle de çoğunluk için sorun oluşturanlar olarak portrelenir. Medya sadece Romanlar değil genel olarak azınlıklarla ilgili konular hakkında yaptığı haberlerde olumsuz bir ton üretmek için çeşitli stratejiler kullanır. Retorik ve argümantasyon stratejilerinin amacı "Bizi", yani çoğunluk nüfusunu nötr, masum baş kahramanlar ve hatta mağdurlar olarak temsil etmektir. Bunu yaparak medya, gözleri Romanlara karşı takındığı açıkça saldırgan tutumdan başka bir yere çeker.

Haber konusu oldukları çeşitli vakalarda, Romanlar bizden bariz "farklı" olarak portrelenmektedir; bu haberlerde, Romanların "ötekiliği" tartışmasız bir hal almaktadır. Medya tarafından kullanıldığı belirlenen stratejiler genelleştirmelerden stereotip kullanımlarına kadar uzanmaktadır. Üçünü aşağıda açıklayacağım bu stratejilerin hepsi, Romanları toplum için yakın bir tehdit olarak göstermeyi amaçlamaktadır.

Birinci argümantasyon stratejisinde, Romanlar tehlikeli ve saldırgan olarak açıklanmakta, suçun bu insanların doğalarının bir parçası olduğu söylenmektedir (açıktır ki bu tamamen ırkçı bir varsayım ve çok sorunlu bir beyandır); buna göre, bu insanlar "bizim" toplum düzenimiz için bir tehdit oluşturmaktadır. İkinci olarak, Romanlar aylak, tembel, çalışma isteği olmayan, sosyal yardım ödemeleri sayesinde geçimlerini sağlayan ve bu nedenle ekonomik düzeni de tehdit eden insanlar olarak portrelenmektedir. Son olarak, Romanlar kültür, mentalite, değerler ve davranış olarak bizden tamamen farklı olmaları nedeniyle bizim kültürel düzenimiz için de bir tehdit olarak gösterilmektedir.

Eski Yugoslavya'nın batı kısmından oluşan ve

between 'the norm' and 'the others' who are representatives of a minority. They are usually portrayed as being different and thus a problem for the majority. The media uses various strategies to produce a negative tone when referring not only to Roma, but to the issues around minorities in a general sense. The purpose of these strategies, the rhetoric and argumentation strategies, is to represent "Us", majority population, as neutral, innocent protagonists and even victims. By doing so, the media distract the attention from their openly hostile attitude towards Roma.

In various cases in which Roma were the subject of media stories, they are portrayed as distinctly different from "Us"; in such report their "otherness" becomes almost indisputable. The number of media strategies that were identified reach from generalizations to the use of stereotypes. All of the applied strategies, three of which I will explain as follows, aim to portray the Roma as an immediate threat to society.

According to first argumentation strategy, Roma are described as dangerous and aggressive, being criminals as a part of their nature (which is clearly a racist assumption and a very problematic statement), and as such they pose a threat to "our" social order. Secondly, Roma are portrayed as idle, lazy, unwilling to work, living from social assistance, threatening the economic order as well. Finally, Roma are portrayed as a threat to our cultural order, as completely different in terms of culture, mentality, values and behavior.

Slovenia, the western part of former Yugoslavia and the only part that is an EU member, consists of a population of around 2 million. From a total of approximately 10 million Roma who live in Europe, 10.000 Roma live in Slovenia which is 0,5 per cent of the Slovenian population. Keeping these numbers in mind, one wonders why the Slovenian media, especially in the 1990s and earlier this century, presents the Roma as such an immense threat to the social, economic and cultural order.

Cases of Roma being able to settle because of resistance from the majority population continued to appear until today. Few years

We can say media are the key agents/key players in agenda-setting, in setting and selecting the topics and issues which are considered to be important ones to talk about in our societies. Through the choice of topics, sources, genre, language and style, the media on daily basis constructs the image of "Us" as the representatives of a majority population, and of "Them" as the representative of a minority.

AB üyesi olan tek parçası Slovenya, yaklaşık 2 milyonluk bir nüfusa sahip. Avrupa'da yaşayan toplam 10 milyon Roman'dan 10.000'i Slovenya'dadır; bu da Slovenya nüfusunun %0,5'ine denk gelmektedir. Bu rakamlar göz önüne alındığında, Slovenya medyasının, özellikle de 1990'larda ve bu yüzyılın başlarında Romanları neden sosyal, ekonomik ve kültürel düzen için böylesine büyük bir tehdit olarak gösterdiği sorusu karşımıza çıkmaktadır.

Çoğunluk nüfusun gösterdiği direnç nedeniyle Romanların yerleşim gerçekleştirememesi vakaları günümüze kadar devam etmiştir. Birkaç yıl önce, Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiserliği de dahil olmak üzere Avrupa insan hakları kuruluşlarında yankı bulan bir vaka vardı. Slovenya'nın AB üyeliğine rağmen meydana gelen olay, bir köy merkezinin uzağında arazi sahibi olan ve 30 yıldır o arazide yaşamakta olan bir aile ile ilgiliydi. Roman aile yaklaşık 30 üyeden oluşuyordu, ki birden fazla nesil bir arada yaşama eğilimi gösterdiğinden Roman topluluklarında bu olağanüstü bir durum değildir. Aile üyelerinin bazıları bazı suç fiillerine karışmıştı. Bu nedenle, diğer köylüler tüm ailenin köy sınırlarını terk etmesi gerektiğine karar verdi. Halk toplandı ve Roman yerleşim alanına yürüdü; amaçları sakinleri çıkarmak ve binaları yıkmaktı. Polis köylüleri durdurdu ve, sözüm ona kendi iyilikleri için, Roman ailesini tahliye etti. Roman sakinler evlerinden ayrıldıktan kısa süre sonra arazideki tüm yapılar, yasal izinleri olmadığı gerekçesiyle yıkıldı. Arazinin sahipleri olan Romanlar tabii ki evlerine geri dönmeye çalıştılar, ama köylüler alanı ablukaya aldı ve Romanların arazilerine girmesine izin vermedi. Kriz ve temaşa atmosferine katkıda bulunan medya haberleri, Roman grubun başka köylere yerleştirileceğini duyurunca, birçok köy girişlerini kapattı. O dönem medyada çıkan haberlerin ne türden olduğunu göstermesi açısından, bu olayla ilgili olarak çıkan görüntülere bakabiliriz. Resimlerden birinde, aile ve çocukları bir minibüs ile köyden ayrılırken görüntüleniyordu. Slovenya'nın başlıca günlük gazetelerinden birinde çıkan haberin altındaki başlık şöyleydi: "Kontrol olmayınca bu sevimli çocuklar suçlulara dönüşüyor".

Romanlarla veya diğer etnik sorunlarla ilgili

ago there was a case with resonance in the European human rights organization, including the Human Rights Commissioner of the Council of Europe. It has happened despite Slovenia's EU membership. It was a case about a family who owned land outside the center of a village and lived there for about three decades already. The Roma family consisted of around 30 members which is not unusual in Roma community since multiple generations tend to live together. Some of the members of the family were involved in criminal acts of some sort. Because of this, the other villagers decided that the whole family should leave the village settlement. They organized a mob which approached the Roma settlement in order to evict the residents and demolish their dwellings. The police stopped the villagers and evacuated the Roma family, allegedly for their own sake. When the residents had left their dwellings, the settlement was soon destroyed under justifications they lack legal permits. They certainly tried to return, yet the villagers had organized blockades. The same was done in many villages for which the media reports, contributing to the atmosphere of spectacle and crisis, announced the Roma family will be settled there. To illustrate the type of news coverage at the period, we can take a look at the images that appeared regarding this event. The one pictured a van with the family including their kids leaving the village. The caption in the major daily newspaper of Slovenia read "without control from cute kids grow criminals".

The power of media in reporting on Roma and other ethnic issues has a huge impact on the public opinion, particularly because there is a lack of alternative sources of information. The media's exclusion, isolation and criminalization of minorities such as the Roma go hand in hand with the particular economical, cultural and social ghettoization in Slovenia; this regards about 50 Roma settlements in the country. The case of Slovenia is symptomatic for Europe and wherever else there are ethnic groups living isolated in ghettos. In some discussions, even within local authorities in Slovenia people representing majority population advocate a solution with fence built around the Roma

Eski Yugoslavya'nın batı kısmından oluşan ve Eski Yugoslavya'nın AB üyesi olan tek parçası olan Slovenya, yaklaşık 2 milyonluk bir nüfusa sahip. Avrupa'da yaşayan toplam 10 milyon Roman'dan 10.000'i Slovenya'dadır; bu da Slovenya nüfusunun %0,5'ine denk gelmektedir. Bu rakamlar göz önüne alındığında, Slovenya medyasının, özellikle de 1990'larda ve bu yüzyılın başlarında Romanları neden sosyal, ekonomik ve kültürel düzen için böylesine büyük bir tehdit olarak gösterdiği sorusu karşımıza çıkmaktadır.

Slovenya, the western part of former Yugoslavia and the only part that is an EU member, consists of a population of around 2 million. From a total of approximately 10 million Roma who live in Europe, 10.000 Roma live in Slovenia which is 0,5 per cent of the Slovenian population. Keeping these numbers in mind, one wonders why the Slovenian media, especially in the 1990s and earlier this century.

Romanlarla veya diğer etnik sorunlarla ilgili haberlerde medyanın sahip olduğu güç, kamuoyu üzerinde büyük bir etkiye sahip; bunun en önemli nedeni de alternatif bilgi kaynaklarının olmaması.

haberlerde medyanın sahip olduğu güç, kamuoyu üzerinde büyük bir etkiye sahip; bunun en önemli nedeni de alternatif bilgi kaynaklarının olmaması. Medyanın Romanlar gibi azınlıkları dışlaması, soyutlaması ve kriminalleştirilmesi, Slovenya'daki özellikle ekonomik, kültürel ve sosyal gettolaşma ile el ele gitmektedir; bu, ülkedeki 50 Roman yerleşim yeriyle ilgilidir. Slovenya'nın durumu Avrupa için ve etnik grupların soyutlanmış gettolarda yaşadığı diğer yerler için semptomatik nitelik taşımaktadır. Bu tartışmalarda, Slovenya'daki yerel otoriteler içinde bile, çoğunluk nüfusunu temsil edenler Roman yerleşimlerinin etrafına tel örgü çekilmesini ve sürekli polis kontrolü uygulanmasını savunmaktadır. Bu tutum ve bununla bağlantılı görüntüler, potansiyel olarak tehlikeli etnik grupların giriş çıkışları kontrol edilen denetimli alanlara kapatıldığı tarihi vakaları beraberinde getirmektedir.

Nefret söyleminin evrensel boyutunu ve Romanlar için çizilen ırksal profili göstermek için verebileceğimiz bir örnek de komşumuz Hırvatistan'dan. Kısa süre önce haberlere yansıyan olayda, Roman bir çocuk polislerce dövülmüştü. Polislerin karıştığı bu olayın medyaya yansımalarından sonra, bazı çevrimiçi forumlarda bu davranışın haklı olduğu, çocukların bunu hak ettiği yazıldı. Yorumlar tipik olarak şunu diyordu: "Ben ırkçı değilim ama... [tüm Romanlar suçludur]"; bu cümle kendi içinde bir tezat oluşturan ve birçok çalışmaya konu olabilecek bir cümledir.

Sonuç olarak şunu yinelemek istiyorum; Barış Enstitüsü'nün Media Watch projesi, kitap ve dergilerde yayınlanmak ve ücretsiz olarak daha geniş kesimlere dağıtılmak üzere azınlıklarla ilgili yukarıda değindiğim konularda raporlar ve analizler hazırlamak üzere gazetecileri ve akademisyenleri bir araya getirmektedir. Hedef kitle medya editörlerini, gazetecileri, yayıncıları, akademik kurumları, siyasetçileri, kültür çalışanlarını, dini kurumları vb içermektedir. Enstitü 20'den fazla kitap ve 30'dan fazla dergi/gazete ile birlikte yüzlerce olay ve tartışmayı izlemektedir. Tüm bunlara rağmen, medya temsillerini analiz etme ve istatistikler sunma çabalarımızın medya davranışını, gücün nasıl elde edildiğini ve muhafaza edildiğini tespit etmek ve

settlements with constant police control. This attitude and the images connected with it alarmingly bring historical cases of gated and controlled areas of potentially dangerous ethnic groups.

To illustrate universal dimension of hate speech and racial profile of Roma we can take an example of most recent news from neighboring Croatia, where a Roma kid was beaten by policemen. Following the media reports of this event with the policemen, some online forums would read that this behavior was justified and deserved. Comments typically stated "I am not racist but...[all the Roma are criminals]", a sentence that is quite a contradiction in itself and subject of many studies.

In conclusion, let me say again that the Media Watch project of the Peace Institute bring together academics and journalists to prepare reports and analysis on the aforementioned issues of minorities in order to publish it in books and journals, and distribute it to a larger audience free of charge. The target audience includes media editors, journalists, publishers, academic institutions, politicians, cultural workers, religious institutions, etc. The institute keeps a track record of more than 20 books, more than 30 journals, hundreds of events, debates, etc. Despite all this, we still see our efforts to carry out analysis of media representations and delivering statistics as insufficient in order to fully detect and change the behavior of the media and how power is acquired and maintained. Therefore we have decided to get involved in media policies, research and advocacy. Because of this, the media watch group suggests alternative proposals for legislation, put amendments to the law and send it to the parliament, we request to change the legislation and constantly monitor regulatory bodies. After several years and changes in the legislation, little progress can be witnessed which leads to the conclusion that it is crucial to also deal with journalists, the state and its regulation, and above all with the citizens and minority groups themselves. These are the major tasks of our institute in the media field. We aim to empower Roma and other vulnerable groups of citizens and

The power of media in reporting on Roma and other ethnic issues has a huge impact on the public opinion, particularly because there is a lack of alternative sources of information.

değiştirmek için hala yetersiz olduğunu görüyoruz. Bu nedenle; medya politikaları, araştırma ve savunu alanına girmeye karar verdik. Bu kapsamda, medya izleme grubu mevzuat için alternatif öneriler getirmekte, kanunlar için değişiklikler önermekte ve tüm bu önerilerini parlamentoya göndermektedir; mevzuatta değişiklik yapılmasını talep ediyor ve düzenleyici organları sürekli izliyoruz. Projenin başlangıcından beri geçen birkaç yıldan ve yapılan bazı değişikliklerden sonra, çok az ilerleme olduğu görülmekte, bu da gazetecilerle, devletle ve düzenleyici organlarıyla ve ayrıca vatandaşlarla ve azınlık gruplarının kendileriyle birlikte çalışmanın hayati önem taşıdığı sonucuna götürmektedir. Bunlar, medya alanında enstitümüzün başlıca görevleridir. Romanları ve diğer korunmasız vatandaş gruplarını güçlendirmeyi ve bunların da tartişmalarda yer alabilmelerini amaçlıyoruz; zira deneyimlerini ve görüşlerini en iyi anlatabilecek olanlar bu gruplardır. Enstitü Romanlara gazetecilik konusunda eğitim vermiştir; bu yolla, sorunlarını ele almaları için bu korunmasız gruplara seslerini duyurma olanağı sağlanmıştır. Başarının ilk işareti ise kurmuş oldukları, kendilerine ait Roman radyosu ve ulusal kamu yayınlarının bir parçası olarak Roman topluluğuna yönelik olarak başlatılan ve düzenli aralıklarla yayınlanan bir programdır. Bu, daha iyi, daha katılımcı bir toplum yaratma umuduyla daha fazla katılım ve medyadan daha iyi yararlanma konusunda vatandaşları güçlendirmek ve duyarlılık ve sorumluluk konusunda medyayı ve gazetecileri güçlendirmek için atılması gereken birçok adımdan sadece biri.

Sorular ve cevaplar

Medya ve ayrımcılık konusunda yapılan ciddi araştırmaların ortaya koyduğu bu tür bildirimler genel kamuoyunu ve medyayı nasıl etkiliyor? STK'lar ve araştırmacılarca yapılan bu tür müdahalelerin medyadaki ayrımcı tutumları değiştirdiği yönünde bir işaret var mı?

Slovenya'daki medya uygulamalarında ayrımcılık konusundaki Media Watch projemiz dahilinde 10 yılı aşkın bir süredir gerçekleştirdiğimiz izleme ve araştırma faaliyetlerine ve bu sorunları tartiştığımız çok sayıdaki yayın ve olaya dayanarak, iyileşmelerin

enable them to join the discussion since it is them who can best explain their experience and views. The institute trained Roma in terms of journalism; this way a voice can be given to these vulnerable groups in order to address their issues. The first sign of success is their own Roma radio station, and also an introduction of regular program for Roma community as a part of national public service broadcasting. This is but one of many steps that have to be taken in order to empower citizens for more participation and critical use of the media, to empower the media and journalists for responsiveness and responsibility, hoping to create a better, more inclusive society at the end.

Questions and answers

How do these kind of declarations through serious researches on media and discrimination effect the general public opinion and the media? Is there any sign that these kind of interventions made by NGOs and researchers change discriminative attitudes in media?

Based on more than ten years of running monitoring and research activities within our Media Watch project on discrimination in media practices in Slovenia, and after many publications and events where we discussed these problems, we can say that improvements have been made. There are more awareness and ability to recognize and combat discrimination, in general public but also among media professionals. Still, negative media practices appear again and again, since they are also often reproduced and legitimized through political discourse and through the system as such – which is organized around national state, categorizations and relations with are based on domination and which constantly produce “Others”. And the “Others” are those who are usually subject of hate speech and discrimination. Still, it doesn't mean that the work on media monitoring and public awareness to address the problems of discrimination through media content and media operations is useless, but rather that it requests continuous efforts not only in the field of monitoring, but also in the field of self-regulation within the media industry and

Projenin başlangıcından beri geen birkaç yıldan ve yapılan bazı değişikliklerden sonra, ok az ilerleme olduğu görülmekte, bu da gazetecilerle, devletle ve düzenleyici organlarıyla ve ayrıca vatandaşlarla ve azınlık gruplarının kendileriyle birlikte alışmanın hayati önem taşıdığı sonucuna götürmektedir.

After several years and changes in the legislation, little progress can be witnessed which leads to the conclusion that it is crucial to also deal with journalists, the state and its regulation, and above all with the citizens and minority groups themselves.

Olumsuz medya uygulamaları tekrar tekrar karşımıza çıkmaktadır, çünkü bunlar çoğu zaman politik söylemler yoluyla ve tahakküm temelli ulus devlete, kategorizasyonlara ve ilişkilere dayanan ve sürekli olarak "ötekiler" yaratan sistem yoluyla meşrulaştırılmaktadır.

olduğunu söyleyebiliriz. Hem halk genelinde hem de medya profesyonelleri arasında ayrımcılığı fark etme ve ayrımcılıkla mücadele etme yeteneği ve farkındalığı artmıştır. Ancak yine de, olumsuz medya uygulamaları tekrar tekrar karşımıza çıkmaktadır, çünkü bunlar çoğu zaman politik söylemler yoluyla ve tahakküm temelli ulus devlete, kategorizasyonlara ve ilişkilere dayanan ve sürekli olarak "ötekiler" yaratan sistem yoluyla meşrulaştırılmaktadır. "ötekiler" çoğu zaman nefret söylemine ve ayrımcılığa konu olanlardır. Yine de bu, medya içeriği ve medya operasyonları yoluyla ayrımcılık yapılması sorununu ele almak için medya izleme ve kamu farkındalığını artırma çalışmalarının yararlı olmadığı anlamına gelmemektedir; daha ziyade, sadece izleme alanında değil, medya endüstrisinin ve gazeteci derneklerinin kendi kendilerini düzenlemesi ve gerektiğinde devletin denetimi alanında sürekli çaba gerektiği anlamına gelmektedir. Aynı zamanda, tüm sosyal ve siyasi sistemi tartışmaya açmak ve sistemi daha içermeci, daha eşitlikçi hale getirmek için çaba sarf edilmelidir.

Medya neden söyleminde "ötekiler" yaratma ihtiyacı duyuyor? "ötekiler" genellikle azınlıklardan, yabancılardan ve küçük gruplardan oluştuğuna göre, medyanın toplumdaki en kalabalık gruplar arasında kendine bir "yer" açmak için nevi meşruluk yarattığını söyleyebilir miyiz?

Evet, bunu söyleyebiliriz. Sistemimiz, tahakküm ve sömürü ilişkilerini devam ettirmek için ve sistemdeki en iyi yeri "Bize", yani etnik köken, sınıf veya cinsiyet açısından baskın olana vermek için sürekli "ötekiler" yaratıyor. Medya, baskın ideolojiyi desteklemek suretiyle sistemin bir parçası haline gelmektedir. Bazı ilerici kuruluşlardaki medyada veya çok az sayıdaki bazı ilerici medya 'gruplaşmalarında', medya uygulamaları ve yapıları toplumlarımızdaki eşitsizliği ve ayrımcılığı görünür hale getirmeyi, ifşa etmeyi başarmakta, bu yolla kamu farkındalığının artırılmasına ve olası değişikliklere katkıda bulunmaktadır; ancak genel olarak medya sistemi olduğu gibi muhazafa etme ve sisteme meşruluk kazandırma rolünü oynamaktadır.

Negative media practices appear again and again, since they are also often reproduced and legitimized through political discourse and through the system as such – which is organized around national state, categorizations and relations with are based on domination and which constantly produce "Others". And the "Others" are those who are usually subject of hate speech and discrimination.

journalists' associations, and in the field of state regulation when necessary. At the same time the efforts have to be made to discuss the whole social and political system and reformulate it to be more inclusive and based on more equality.

Why do media need produce "others" in its discourse? The "others" are generally minorities, foreigners and small groups, so can we say that media create a kind of legitimacy for itself to "place" itself among the most crowded groups of society?

Yes, we can say that. Our system constantly produce "Others" to continue with the relations of domination and exploitation, and to keep most prominent place in the system for "Us", the dominant ethnic, class or gender group . The media are part of the system, promoting the dominant ideology. The media in some progressive organizations or in some small "pockets" of progressive media practices and structures manage to disclose and make visible inequalities and discrimination in our societies, contributing to public awareness and to possible changes, but on generally the media play the role to keep the system as it is and to give legitimacy to it.

How economy and general poverty effects discriminative attitudes in especially local level? What kind of role does the memory of Yugoslavia play in discriminative attitudes and discourses generally in Slovenia?

The economic system in place now is producing big gaps in social standard and wealth, making majority of people to work more and more, having less and less social benefits, security of jobs and quality of life. Encouraged to spend more and more on useless goods they are victims of consumerism. It seems that recent economic crisis makes the harm of such system more visible, but also it seems that the crisis affects most the migrant workers and similar vulnerable groups which are often subject of discrimination. We can witness in Slovenia recently that journalists in their reports express lot of empathy and engagement for the difficult situation in which the migrant workers are now, being exposed to most brutal exploitation.

Ekonomi ve genel yoksulluk, özellikle yerel düzeyde, ayrımcı tutumları nasıl etkiliyor? Yugoslavya'nın anısı Slovenya'daki ayrımcı tutumlar ve söylemlerde genel itibarıyla nasıl bir rol oynuyor?

Şu andaki ekonomik sistem sosyal standartlar ve zenginlik açısından bireyler arasında büyük farklar yaratmakta, insanların çoğunluğu için giderek azalan sosyal yardımlar, iş güvenliği ve yaşam kalitesi karşısında daha çok çalışmayı zorunlu hale getirmektedir. İşe yaramaz mallara her geçen gün daha fazla para harcamaya teşvik edilen insanlar tüketim kültürünün esiri olmuşlardır. Görünen odur ki son ekonomik kriz, bu tür sistemlerin zararını daha da görünür hale getirmektedir; görünen bir başka şey de krizin en çok göçmen işçileri ve benzer korunmasız grupları etkilediğidir ki bu gruplar çoğu zaman ayrımcılığa konu olduklarıdır. Slovenya'da son zamanlarda gazetecilerin yazılarında, sömürünün en zalim şekillerine maruz kalan göçmen işçilerin içinde buldukları zorluklara karşı büyük bir ilgi ve empati duyduklarına şahit oluyoruz. Ama daha önce de belirttiğim gibi, medya uygulamalarındaki bu olumlu gelişme dönemini uzun vadeli bir mesleki taahhüde dönüştürmek için ekonomik ve siyasi sistemde ve medya sisteminde daha fazla revizyon yapılması gerekecektir. Genel olarak, Slovenya'daki ekonomik sistem ve özellikle de son dönemdeki ekonomik kriz, sosyalizm kökeninden gelen ülkede sıradan insanların eski sosyalist sisteme karşı nostalji duymalarına neden olmaktadır.

But, as I mentioned earlier, it would need more revision in the economic and political system, and in the media system, to make such positive episode in media practices for long-term professional commitment. On generally, the economic system and especially the recent economic crisis in Slovenia as a post-socialist country make it common among ordinary people to express nostalgia for the previous socialist system.

Şu andaki ekonomik sistem sosyal standartlar ve zenginlik açısından bireyler arasında büyük farklar yaratmakta, insanların çoğunluğu için giderek azalan sosyal yardımlar, iş güvenliği ve yaşam kalitesi karşısında daha çok çalışmayı zorunlu hale getirmektedir. Görünen odur ki son ekonomik kriz, bu tür sistemlerin zararını daha da görünür hale getirmektedir; görünen bir başka şey de krizin en çok göçmen işçileri ve benzer korunmasız grupları etkilediğidir ki bu gruplar çoğu zaman ayrımcılığa konu olduklarıdır.

The economic system in place now is producing big gaps in social standard and wealth, making majority of people to work more and more, having less and less social benefits, security of jobs and quality of life. It seems that recent economic crisis makes the harm of such system more visible, but also it seems that the crisis affects most the migrant workers and similar vulnerable groups which are often subject of discrimination.

İNTERNET'TE İRKÇİLİK
RACISM ON THE INTERNET

YAMAN AKDENİZ

Çeviri/Translation: Ayşe Berktay

Nefret söylemi veya ırkçı içeriğin herkesçe kabul edilmiş bir tanımı yoktur. Genel olarak bakıldığında, ırk, renk, etnik köken, cinsiyet, milliyet, din, cinsel tercih, engellilik hali veya başka bireysel ayrımcılık biçimleri üzerinden kişilere karşı nefreti kışkırtan ve destekleyen sözler “nefret söylemi” oluşturabilir. 1997’de Avrupa Konseyi’nin Nefret Söylemi üzerine Tavsiye Kararı “nefret söylemi” teriminin “ırksal nefret, yabancı düşmanlığı, anti-semitizm veya hoşgörüsüzlüğe (saldırgan milliyetçilik, etnosentrizm, azınlıklara, göçmenlere ve göçmen kökenlilere karşı ayrımcılık ve düşmanlık yapanlarca ifade edilen hoşgörüsüzlük de dahil) dayalı diğer nefret türlerini yayan, kışkırtan, destekleyen veya haklı gösteren her türlü ifadeyi” kapsayacak şekilde anlaşılması gerektiğini belirlemektedir.¹ Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi “hoşgörüsüzlüğe dayalı nefreti (dini hoşgörüsüzlük dahil) yayan, kışkırtan, destekleyen veya haklı gösteren her türlü ifadeyi”² “nefret söylemi” olarak adlandırır fakat “beyanlar, ancak belirli bir düzeyde şiddeti desteklemeleri halinde nefret söylemi olarak nitelenir”.³ Öte yandan, Irkçılık ve Hoşgörüsüzlüğe karşı Avrupa Komisyonu (ECRI) ırkçılığı “ırk, renk, dil, din, milliyet veya ulusal veya etnik köken gibi nedenlerin bir kişi veya grubun hor görülmesini veya bir kişi veya grubun üstünlüğü fikrini haklı kılabileceği inancı”⁴ olarak tarif eder. Ancak “bu tür söylem içinde mutlaka “nefretin” veya duyguların ifade edilmesi gerekmediğine işaret etmek gerekir. İlk bakışta rasyonel ve sıradan görünen beyanlarda da ırkçı söylem gizli olabilir”.⁵

There is no generally agreed definition of “hate speech” or “racist content”. Generally, speech that incites or promotes hatred towards individuals, on the basis of their race, colour, ethnicity, gender, nationality, religion, sexual preference, disability, and other forms of individual discrimination can constitute “hate speech”. In 1997, a Council of Europe Recommendation on Hate Speech stated that the term “hate speech” should be understood as covering “all forms of expression which spread, incite, promote or justify racial hatred, xenophobia, anti-Semitism or other forms of hatred based on intolerance, including intolerance expressed by aggressive nationalism and ethnocentrism, discrimination and hostility against minorities, migrants and people of immigrant origin”.¹ The European Court of Human Rights refers to “all forms of expression which spread, incite, promote or justify hatred based on intolerance (including religious intolerance)”² as “hate speech” but “only statements which promote a certain level of violence qualify as hate speech”.³ Racism, on the other hand, is described by the European Commission against Racism and Intolerance (ECRI) as “the belief that a ground such as race, colour, language, religion, nationality or national or ethnic origin justifies contempt for a person or a group of persons, or the notion of superiority of a person or a group of persons”.⁴ It should, however, be noted that “such speech does not necessarily imply the expression of “hate” or emotions. Racial discourse may be concealed in statements that at first sight appear rational or routine”.⁵

Irkçılık ve Hoşgörüsüzlüğe karşı Avrupa Komisyonu (ECRI) ırkçılığı “ırk, renk, dil, din, milliyet veya ulusal veya etnik köken gibi nedenlerin bir kişi veya grubun hor görülmesini veya bir kişi veya grubun üstünlüğü fikrini haklı kılabileceği inancı” olarak tarif eder. Ancak “bu tür söylem içinde mutlaka “nefretin” veya duyguların ifade edilmesi gerekmediğine işaret etmek gerekir.

1 Avrupa Konseyi, Bakanlar Komitesi, Tavsiye R (97) 20 (1997).
 2 Gündüz v. Turkey, Başvuru No. 35071/97, 4 Aralık 2003 tarihli karar, § 40. Ayrıca Bkz. Hukuk yoluyla demokrasi Avrupa Komisyonu (Venedik Komisyonu), İfade Özgürlüğü ile Din Özgürlüğü arasındaki ilişkiye dair Rapor: Kutsallara Küfür, Dini Hakaret ve Dini Nefret Kışkırtıcılığına ilişkin yasal düzenleme ve cezalandırma meselesi, Venedik Komisyonu tarafından 76. Genel Toplantıda Kabul edildi (Venedik, 17-18 Ekim 2008), CDL-AD(2008)026, www.venice.coe.int/docs/2008/CDL-AD(2008)026-e.pdf.
 3 Ibid.
 4 Irkçılık ve Hoşgörüsüzlüğe Karşı Avrupa Komisyonu (ECRI) ırkçılık ve ırk ayrımcılığıyla mücadelede yönelik ulusal mevzuat üzerine Genel Politika Tavsiyesi No. 7, ECRI tarafından 13 Aralık 2002’de benimsendi.
 5 Bkz. Avrupa Konseyi İnsan Hakları Yürütme Komitesi (CDDH), İnsan Haklarını Geliştirme Uzmanlar Komitesi (DH-DEV), Çalışma Grubu A, “Nefret Söylemi” Raporu, belge GT-DHDEV A(2006)008, Strasbourg, 9 Şubat 2007,

1 Council of Europe, Committee of Ministers, Recommendation R (97) 20 (1997).
 2 Gündüz v. Turkey, Application No. 35071/97 judgment of 4 December 2003, § 40. See further European Commission for democracy through law (Venice Commission), Report on the relationship between Freedom of Expression and Freedom of Religion: the issue of regulation and prosecution of Blasphemy, Religious Insult and Incitement to Religious Hatred adopted by the Venice Commission at its 76th Plenary Session (Venice, 17-18 October 2008), CDL-AD(2008)026, at www.venice.coe.int/docs/2008/CDL-AD(2008)026-e.pdf.
 3 Ibid.
 4 European Commission against Racism and Intolerance (ECRI) General Policy Recommendation No. 7 on national legislation to combat racism and racial discrimination, adopted by ECRI on 13 December 2002.
 5 See Council of Europe Steering Committee for Human Rights (CDDH), Committee of Experts for the Development of Human Rights (DH-DEV), Working Group A, Report on “Hate

Racism, on the other hand, is described by the European Commission against Racism and Intolerance (ECRI) as “the belief that a ground such as race, colour, language, religion, nationality or national or ethnic origin justifies contempt for a person or a group of persons, or the notion of superiority of a person or a group of persons”. It should, however, be noted that “such speech does not necessarily imply the expression of “hate” or emotions.

Nefreti ve bir ırkın üstünlüğünü temel alan fikirlerin yayımı ve ırkçılık, acil çözüm bekleyen bir toplumsal sorun olarak enformasyon çağı ve dijital iletişimin ortaya çıkması öncesinde mevcuttu. İrkçı gruplar İnternet evlerimize girmeden çok önce, 1970'lerde, telefon şebekesi de dahil başka iletişim araçlarından yararlanmaktaydı.

Ancak bu tanımlar konusunda fikir ayrılıkları ve farklar vardır ve “nefret söylemi”nin içeriği ya da “ırkçı içerik”, daha genel anlamda, dünyadaki veya belki de daha açık bir şekilde Avrupa bölgesindeki kültürel, politik, ahlaki ve dini farklar üzerinden temellendirilebilir. Böylesi farklar tarihsel, hukuki ve anayasal arkaplanla birleştiğinde genellikle bu tür içerik konusunda farklı yasal önlemler alınmasına yol açmaktadır; ayrıca neyin suç oluşturduğu konusunda da farklılıklar vardır. Fransa, Almanya, Avusturya ve Belçika gibi devletler Yahudi Soykırımı'nın inkârını suç sayarken, İngiltere, İrlanda ve İtalya gibi başka Avrupa devletlerinde böyle bir suç belirlemesi yoktur.

Nefreti ve bir ırkın üstünlüğünü temel alan fikirlerin yayımı ve ırkçılık, acil çözüm bekleyen bir toplumsal sorun olarak enformasyon çağı ve dijital iletişimin ortaya çıkması öncesinde mevcuttu. İrkçı gruplar İnternet evlerimize girmeden çok önce, 1970'lerde, telefon şebekesi de dahil başka iletişim araçlarından yararlanmaktaydı. Örneğin, Kanada'nın Toronto kentinde beyaz ırkın üstünlüğünü savunan neo-Nazi Western Guard Partisi bir telesekreter cihazıyla nefret propagandası yapıyordu⁶ ve bu durum 1980'lerin sonlarında uzun hukuki ihtilaflara konu olmuştu.⁷ Ancak, İnternet gibi dijital iletişim teknolojilerinin gelişmesi kişi ve örgütlerin eline “ırkçılığı ve yabancı düşmanlığını destekleyecek modern ve güçlü araçlar”⁸ vererek bu soruna yeni bir boyut eklemiştir.

Toronto örneğinde de görüldüğü gibi “dijital nefret”e ilişkin kaygılar tarihsel olarak 1980lerin

However, disagreements and variations exist on these definitions, and the content of “hate speech” or “racist content” could be broader based upon cultural, political, moral and religious differences around the world, and perhaps more evidently within the European region. Such differences, combined with historical, legal, and constitutional background, often leads into the adoption of different legal measures to deal with such content, and variations also exist with regards to what constitutes criminal conduct. While states such as France, Germany, Austria, and Belgium criminalise the denial of the Jewish Holocaust, other European states such as the United Kingdom, Ireland, and Italy do not have similar criminal provisions.

Racism and the dissemination of ideas based on hatred and racial superiority was a pressing social problem prior to the emergence of the information age and digital communications. Long before the Internet entered our homes, racist groups made use of other communication tools including the telephone networks as far back as the 1970s. For example, the Western Guard Party, a white-supremacist Neonazi group based in Toronto, Canada, had a telephone answering machine which was used to propagate hatred,⁶ and was the subject matter of a long legal dispute in the late 1980s.⁷ The advancement of digital communication technologies such as the Internet has, however, added a new dimension to this problem by providing individuals and organisations “with modern and powerful means to support racism and xenophobia”.⁸

Racism and the dissemination of ideas based on hatred and racial superiority was a pressing social problem prior to the emergence of the information age and digital communications. Long before the Internet entered our homes, racist groups made use of other communication tools including the telephone networks as far back as the 1970s.

internet adresi: [www.coe.int/t/e/human_rights/cddh/3...committees/04.%20development%20of%20human%20rights%20\(dh-dev\)/04.%20meeting%20reports/36thareport.asp#P479-54485](http://www.coe.int/t/e/human_rights/cddh/3...committees/04.%20development%20of%20human%20rights%20(dh-dev)/04.%20meeting%20reports/36thareport.asp#P479-54485), para. 4 .

- 6 Kanada İnsan Hakları Komisyonu, *Nette Nefret* (Ottawa: Association for Canadian Studies, Bahar 2006), İnternet adresi: www.chrc-ccdp.ca/pdf/HateOnInternet.bil.pdf . .
- 7 *Kanada (İnsan Hakları Komisyonu) v. Taylor* [1990] 3 S.C.R. 892 (Kanada İnsan Hakları Yasası'nın 13(1) bölümü telefonla nefret mesajlarına getirilen yasak, S.C. 1976-77, c. 33 haklıydı). Ayrıca bkz. *Kanada (İnsan Hakları Komisyonu) v. Canadian Liberty Net*, [1998] 1 S.C.R. 626 ve *Kanada (İnsan Hakları Komisyonu) v. Heritage Front* [1994] F.C.J. No. 2010 (T.D.) (QL).
- 8 Avrupa Konseyi, Bakanlar Komitesi, Siber Suçlar Sözleşmesi Ek Protokolü konusunda bilgisayar sistemleri üzerinden yapılan ırkçı ve yabancı düşmanı nitelikte hareketlerin suç teşkil etmesine ilişkin *Açıklayıcı Rapor*, (2002) par. 3, İnternet adresi : <http://conventions.coe.int/Treaty/en/Reports/Html/189.htm> .

Speech”, document GT-DH-DEV A(2006)008, Strasbourg, 9 February 2007, at [www.coe.int/t/e/human_rights/cddh/3...committees/04.%20development%20of%20human%20rights%20\(dh-dev\)/04.%20meeting%20reports/36thareport.asp#P479-54485](http://www.coe.int/t/e/human_rights/cddh/3...committees/04.%20development%20of%20human%20rights%20(dh-dev)/04.%20meeting%20reports/36thareport.asp#P479-54485), para. 4.

- 6 Canadian Human Rights Commission, *Hate on the Net* (Ottawa: Association for Canadian Studies, Spring 2006) at 4, at www.chrc-ccdp.ca/pdf/HateOnInternet.bil.pdf .
- 7 *Canada (Human Rights Commission) v. Taylor* [1990] 3 S.C.R. 892 (Prohibition on telephone hate messages in section 13(1) of the Canadian Human Rights Act, S.C. 1976-77, c. 33 was justifiable). See also *Canada (Human Rights Commission) v. Canadian Liberty Net*, [1998] 1 S.C.R. 626 and *Canada (Human Rights Commission) v. Heritage Front* [1994] F.C.J. No. 2010 (T.D.) (QL).
- 8 Council of Europe, Committee of Ministers, *Explanatory Report of the Additional Protocol to the Convention on Cybercrime*, concerning the criminalisation of acts of a racist and xenophobic nature committed through computer

ortalarına uzanır ve bilgisayarların, bilgisayar duyuru tahtaları (computer bulletin boards) ve ağlarının ırkçı görüşler ve içerik yayımında belgelenmiş kullanımıyla ilgilidir.⁹ Simon Wiesenthal Merkezi'nin "Çevrimiçi Terör ve Nefret: Birinci Onyıl"¹⁰ başlıklı raporuna göre, daha 1983'te Batı Virjinalı neo-Nazi George Dietz bilgisayar duyuru tahtası sistemleri (BBS) kullanmaktaydı ve Dietz'in duyuruları daha sonra ortaya çıkan web sitelerine örnek oldu. Daha sonra 1984'te ABD BBS'inde Louis Beam'ın Aryan Liberty Net'inin açılması, milis hareketine eşlik etti.¹¹ Almanya'da "aşırı sağcı örgütler duyuru tahtalarını ve diğer elektronik iletişim sistemlerini ilk olarak 1990'ların başlarında kullandılar".¹² BBS hareketi 1990'ların ortalarında hızla İnternet'e sıçradı ve 1995'te ABD'de eski Ku Klux Klan üyesi Don Black, beyaz gücü hareketi etrafında bir grup oluşturma amacıyla beyaz ırkın üstünlüğünü savunan StormFront web sitesini kurdu; Ernst Zündel'in Holokost'u İnkâr web sitesi ise 1998'de Kanada'da açıldı.

1994 tarihli bir Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri raporunda Holokost'a ilişkin anti-semitik ve revizyonist propaganda yaymanın yeni yöntemlerinden (video oyunları, bilgisayar programları ve Fransa'da Minitel sistemi dahil) söz edildi;¹³ 1995'te modern elektronik medyanın (bilgisayar diskleri, veri bankaları, vb.) radikal sağcı gruplar tarafından uluslararası iletişimde giderek artan bir şekilde kullanıldığına ilişkin kayıt düşüldü.¹⁴ Elektronik posta ve İnternet'in ırkçı ve yabancı düşmanı propaganda yaymak

Historically, concerns about "digital hate" date back to the mid 1980s and relate to the documented use of computers, computer bulletin boards and networks to disseminate racist views and content.⁹ According to the Simon Wiesenthal Center's "Online Terror and Hate: The First Decade" report,¹⁰ George Dietz, a West Virginia Neonazi, was already using the original computer bulletin boards systems (BBS) in 1983, and Dietz's postings served as a model for later websites. Louis Beam's Aryan Liberty Net was subsequently launched in the US BBS in 1984, as well as the militia movement.¹¹ In Germany, the "right-wing extremist organisations first used bulletin board systems and other electronic communication systems in the early 1990s".¹² The BBS movement quickly jumped on the Internet in the mid 1990s and white supremacist website StormFront was launched in 1995 in the US by former Ku Klux Klan member Don Black with the intention of creating a community around the white power movement, while Ernst Zündel's Holocaust Denial website was launched during 1998 in Canada.

New methods of dissemination of anti-Semitic and revisionist propaganda about the Holocaust (including video games, computer programs and the Minitel system in France) were noted by a United Nations Secretary-General report in 1994,¹³ and the growing use of modern electronic media in international communications between right-wing radical groups (computer disks, databanks, etc.) was recorded in 1995.¹⁴

Simon Wiesenthal Merkezi'nin "Çevrimiçi Terör ve Nefret: Birinci Onyıl" raporuna göre, daha 1983'te Batı Virjinalı neo-Nazi George Dietz bilgisayar duyuru tahtası sistemleri (BBS) kullanmaktaydı ve Dietz'in duyuruları daha sonra ortaya çıkan web sitelerine örnek oldu.

9 Bkz. "Neonaziler Beyazların Üstünlüğünü Savunan İrkçılara İhâm Veriyor", The Washington Post (26 Aralık 1984) (Kuzey Amerika'da ırkçı yorumların bilgisayar duyuru tahtaları yoluyla yayımı). Ayrıca bkz. Karalamayla Mücadele Birliği (Anti-Defamation League), Rapor, "Kompüterize Nefret Ağları" (Ocak 1985).

10 Simon Wiesenthal Merkezi, iRapor: "Çevrimiçi Terör ve Nefret: Birinci Onyıl", Mayıs 2008, İnternet adresi: www.wiesenthal.com/ireport .

11 Ibid..

12 Avrupa Konseyi, Octopus Programı, *Avrupa'da Organize Suç: Siber Suç Tehdidi: Durum Raporu 2004* (Strasbourg, 2005), Avrupa Konseyi Yayını, s. 138.

13 Genel Sekreter, *İrkçiliğin ve İrk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılması*, BM GK, 49. Oturum, BM Bel. A/49/677 (1994).

14 Maurice Glélé-Ahanhanzo, *İrkçilik ve İrk Ayrımcılığıyla Mücadele İkinci Onyılı Eylem Programının Uygulanması – BM Özel Raportörünün çağımızın ırkçılık, ırk ayrımcılığı, yabancı düşmanlığı ve bunlara bağlı hoşgörüsüzlük biçimleri üzerine raporu*, CHR Res. 1994/64, UN ESCOR, 51. Oturum, BM Bel. E/CN.4/1995/78 (1995).

systems, (2002) at para. 3, at <http://conventions.coe.int/Treaty/en/Reports/Htm/189.htm>.

9 See "'Neonazis' Inspire White Supremacists", The Washington Post (26 December 1984) (dissemination of racist comments through computer bulletin boards in North America). See also Anti-Defamation League, Report, "Computerized Networks of Hate" (January 1985).

10 The Simon Wiesenthal Center, iReport: "Online Terror and Hate: The First Decade", May 2008, at www.wiesenthal.com/ireport.

11 Ibid.

12 Council of Europe, Octopus Programme, *Organised Crime in Europe: The Threat of Cybercrime: Situation Report 2004* (Strasbourg, 2005), Council of Europe Publishing, p. 138.

13 Secretary-General, *Elimination Of Racism And Racial Discrimination*, UN GA, 49th Sess., UN Doc. A/49/677 (1994).

14 Maurice Glélé-Ahanhanzo, *Implementation of the Programme of Action for the Second Decade to Combat Racism and Racial Discrimination – Report of the UN Special Rapporteur on contemporary forms of racism, racial discrimination, xenophobia and related intolerance*, CHR Res. 1994/64, UN

According to the Simon Wiesenthal Center's "Online Terror and Hate: The First Decade" report, George Dietz, a West Virginia neo-Nazi, was already using the original computer bulletin boards (BBS) systems in 1983, and Dietz's postings served as a model for later websites.

1990'ların ortalarında çevrimiçi ırkçı materyalin çoğu Kuzey Amerika üzerinden dağıtımına sokuluyordu fakat İnternet kullanımının tüm dünyada hızla yaygınlaşmasıyla birlikte bunun değişeceği yönündeki tahminler doğrudur. Kolay ve ucuz İnternet erişiminin yanı sıra dünya çapında İnternet sunucuları ağının gelişmesinin sunduğu yeni ve hazır yayın fırsatlarından ırkçı ve yabancı düşmanı materyaller de yararlandı.

in kullanılması ırkçı örgütler arasında gelişen bir akım olduğu resmi olarak ilk kez 1996'da kaydedildi.¹⁵ BM'nin çağdaş ırkçılık, ırk ayrımcılığı, yabancı düşmanlığı ve buna bağlı hoşgörüsüzlük konusunda çalışan Özel Raportörü 1997 raporunda şunları söyledi:

İnternet kamuoyunu etkileme mücadelesinin yeni muharebe alanı haline gelmiştir. İzleyici sayısı bakımından hâlâ gazete, dergi, radyo ve televizyonların çok gerisinde olmakla birlikte, İnternet aktaracak mesajı olan insanların, bu arada nefret tellallarının, ırkçıların ve anti-semitistlerin hayal güçlerini çoktan harekete geçirmiştir.¹⁶

1990'ların ortalarında çevrimiçi ırkçı materyalin çoğu Kuzey Amerika üzerinden dağıtımına sokuluyordu fakat İnternet kullanımının tüm dünyada hızla yaygınlaşmasıyla birlikte bunun değişeceği yönündeki tahminler doğrudur. Kolay ve ucuz İnternet erişiminin yanı sıra dünya çapında İnternet sunucuları ağının gelişmesinin sunduğu yeni ve hazır yayın fırsatlarından ırkçı ve yabancı düşmanı materyaller de yararlandı.¹⁷ Geleneksel olarak yerel bölgelerde elden dağıtılan ve görünürlüğü sınırlı olan el ilanı ve bildiriler için artık İnternet yoluyla dünya çapında erişim ve dağıtım mümkündür. Aslında, "nisbeten münferit yobaz yorumların ağır yayılan, sinsî etkisi ... artık" dünya çapında "yaygın sirkülasyonu olan bir iletişim halini almış duruma gelmişti".¹⁸

Çevrimiçi nefretin niteliğine ilişkin nicel değerlendirme

İrkçi örgüt ve kişilerin şu anda İnterneti ırkçı içerik dağıtmak için kullanmakta olduklarına ilişkin belgelenmiş güçlü kanıtlar vardır. Dahası,

Although the majority of online racist content was disseminated through North America in the mid 1990s, it was accurately predicted that this would change with the rapid growth of Internet use around the globe. Easy and inexpensive access to the Internet, as well as the development of the World Wide Web, provided new and ready opportunities for publishing and this extended to material of a racist and xenophobic nature.

- 15 Genel Sekreterlik, *İrkçiliğin ve İrk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılması: Çağımızın ırkçılık, ırk ayrımcılığı, yabancı düşmanlığı ve bunlara bağlı hoşgörüsüzlük biçimleriyle mücadele önlemleri*, BM GK, 51. Oturum, BM Bel. A/51/301 (1996).
- 16 Maurice Glélé-Ahanhanzo, *İrkçılık ve İrk Ayrımcılığıyla Mücadele İkinci Onyılı Eylem Programının Uygulanması – BM Özel Raportörünün çağımızın ırkçılık, ırk ayrımcılığı, yabancı düşmanlığı ve bunlara bağlı hoşgörüsüzlük biçimleri üzerine raporu*, CHR Res. 1996/21, UN ESCOR, 53. Oturum, BM Bel. E/CN.4/1997/71 (1997).
- 17 Genel olarak bkz. Kenneth S. Stern, *Nefret ve İnternet* (2004), Amerikan Musevi Komitesi, İnternet adresi: www.ajc.org/site/apps/nlnet/content3.aspx?c=ijITI2PHKoG&b=846637&ct=1363047.
- 18 *Warman v. Harrison*, 2006 CHRT 30, para. 46. Ayrıca bkz. *Kanada (İnsan Hakları Komisyonu) v. Canadian Liberty Net* [1998] 1 S.C.R. 626.

Officially the use of electronic mail and the Internet was first observed as a growing trend amongst racist organisations to spread racist or xenophobic propaganda in 1996.¹⁵ The UN Special Rapporteur on contemporary forms of racism, racial discrimination, xenophobia and related intolerance in his 1997 report declared that:

The Internet has become the new battleground in the fight to influence public opinion. While it is still far behind newspapers, magazines, radio and television in the size of its audience, the Internet has already captured the imagination of people with a message, including purveyors of hate, racists and anti-Semites.¹⁶

Although the majority of online racist content was disseminated through North America in the mid 1990s, it was accurately predicted that this would change with the rapid growth of Internet use around the globe. Easy and inexpensive access to the Internet, as well as the development of the World Wide Web, provided new and ready opportunities for publishing and this extended to material of a racist and xenophobic nature.¹⁷ Flyers and pamphlets that had traditionally been distributed locally by hand and had limited visibility could be distributed and accessed globally through the Internet. In fact, the "slow, insidious effect of a relatively isolated bigoted commentary ... has now changed to a form of communication having a widespread circulation"¹⁸ around the globe.

Quantifying the nature of online hate

There is strong documented evidence to show

- ESCOR, 51st Sess., UN Doc. E/CN.4/1995/78 (1995).
- 15 Secretary-General, *Elimination of Racism and Racial Discrimination: Measures to combat contemporary forms of racism, racial discrimination, xenophobia and related intolerance*, UN GA, 51st Sess., UN Doc. A/51/301 (1996).
- 16 Maurice Glélé-Ahanhanzo, *Implementation of the Programme of Action for the Second Decade to Combat Racism and Racial Discrimination – Report of the UN Special Rapporteur on contemporary forms of racism, racial discrimination, xenophobia and related intolerance*, CHR Res. 1996/21, UN ESCOR, 53d Sess., UN Doc. E/CN.4/1997/71 (1997).
- 17 See generally Kenneth S. Stern, *Hate and the Internet* (2004), American Jewish Committee, at www.ajc.org/site/apps/nlnet/content3.aspx?c=ijITI2PHKoG&b=846637&ct=1363047.
- 18 *Warman v. Harrison*, 2006 CHRT 30 at para. 46. See further *Canada (Human Rights Commission) v. Canadian Liberty Net* [1998] 1 S.C.R. 626.

ABD'deki 11 Eylül terör saldırılarından sonra terör örgütleri İnterneti propaganda yayımı¹⁹ ve şiddet kışkırtma²⁰ amaçlı kullanmaya başlamıştır. Avrupa'da Nazi ideolojisinin yeniden canlanması²¹ ve dünya ölçeğinde gözlenen şiddet içeren radikalleşmenin²² suçlusu olarak kısmen İnternet'in bu hareketlerle ilgili bilgi ve yayınlara rahatlıkla ve serbestçe ulaşılmasına olanak tanınması gösterilmektedir. Nisan 1995'de tek bir ırkçı web sitesi varken, Simon Wiesenthal Merkezi'nin tahminine göre 2005'de dünyada ırkçı nefret ve şiddeti, anti-semitizm ve yabancı düşmanlığını destekleyen çeşitli dillerde site sayısı 5000'i aşmıştı.²³ Merkezin "Dijital Terörizm & Nefret 2005" başlıklı araştırması, bu tür web sitelerinin sayısının 2004'e oranla %25 arttığını, bunun İnternette ırkçılık ve yabancı düşmanlığı sorununun büyümekte olduğunu gösterdiğini bildirmekteydi. "Dijital Terörizm & Nefret 2006" raporuna göre ırksal nefret ve şiddeti savunan web sitelerinin sayısı Mayıs 2006'da 6000'i aştı.²⁴ 2007'de %17'lik bir artış görüldü ve web sitelerinin tahmini sayısı 7000'e yaklaştı.²⁵ Mayıs 2008'de çıkan "Çevrimiçi

that racist organisations and individuals are currently using the Internet to disseminate racist content. Furthermore, since the 11 September terrorist attacks in the United States, terrorist organisations have started to make use of the Internet for spreading propaganda¹⁹ and inciting violence.²⁰ The resurrection of Nazi ideology in Europe²¹ and violent radicalisation²² across the world are also partially blamed on Internet publications as information and publications associated with such movements are easily and freely available on the Internet.

While there was only a single racist website in April 1995, the Simon Wiesenthal Center estimated that there were more than 5000 websites in 2005 in a variety of languages which promote racial hatred and violence, anti-Semitism and xenophobia around the world.²³ The Centre's study, entitled "Digital Terrorism & Hate 2005", reported a 25% increase in such websites compared to 2004 indicating that the problem of racism and xenophobia over the Internet was growing. The estimated number of websites which promote racial hatred and violence reached over 6000 in May 2006 according to the "Digital Terrorism & Hate 2006" report.²⁴ A 17% increase was witnessed

Nisan 1995'de tek bir ırkçı web sitesi varken, Simon Wiesenthal Merkezi'nin tahminine göre 2005'de dünyada ırkçı nefret ve şiddeti, anti-semitizm ve yabancı düşmanlığını destekleyen çeşitli dillerde site sayısı 5000'i aşmıştı.

19 Genel olarak bkz. Gabriel Weimann, *İnternet'te Terör: Yeni Alan, Yeni Sorunlar* (Washington: ABD Barış Enstitüsü, 2006).

20 Bkz. Terörist eylemlerin uluslararası barış ve güvenlik için oluşturduğu tehdit, GÜV. Kon. Kar. 1617, UN ESCOR, 2005, BM Bel. S/RES/1617. Ayrıca bkz. *Karalama Karşısı Birlik (Anti-Defamation League), Çevrimiçi JIHAD: İslamcı Teröristler ve İnternet (2002)*, İnternet adresi: www.adl.org/internet/jihad.online.pdf.

21 Avrupa Konseyi, PA, 2006 Olağan Oturum (ikinci kısım), Nazi ideolojisinin yeniden yükselişe geçmesine karşı mücadele, Benimsenen metinler, Kar. 1495 (2006) İnternet adresi: <http://assembly.coe.int/Main.asp?link=/Documents/AdoptedText/tao6/ERES1495.htm>. Ayrıca bkz. Avrupa Konseyi, PA, 2003 Olağan Oturum (Dördüncü Kısım), Politikada ırkçı, yabancı düşmanı ve hoşgörüsüz söylem, Benimsenen metinler, Karar 1345 (2003) İnternet adresi: <http://assembly.coe.int/Main.asp?link=http://assembly.coe.int/Documents/AdoptedText/tao3/ERES1345.htm>. Ayrıca bkz. Avrupa Konseyi, PA, 2003 Olağan Oturum (Dördüncü Kısım), Yasal İşler ve İnsan Hakları Komitesi Raporu, Belgeler, Bel. 9904 (2003), İnternet adresi: <http://assembly.coe.int/Main.asp?link=http://assembly.coe.int/Documents/WorkingDocs/doc03/EDOC9904.htm>.

22 Avrupa Birliği Konseyi, Avrupa Birliği'nin Radikalleşme ve Terörizme Katılmayla Mücadele Stratejisi, 14347/05 JAI 414 ENFOPOL 152 COTER 69, Brüksel (25 Kasım 2005).

23 *Canada NewsWire*, "Dijital Terörizm&Nefret 2005 Raporu Nefret Sitelerinde Yüzde 25 Artış Olduğunu Gösteriyor," 7 Ekim 2005.

24 Simon Wiesenthal Merkezi, "Dijital Terörizm&Nefret 2006", www.wiesenthal.com sitesi aracılığıyla edinilebilir.

25 Simon Wiesenthal Merkezi, "Dijital Terörizm&Nefret 2007", www.wiesenthal.com sitesi aracılığıyla edinilebilir. Ayrıca

19 See generally Gabriel Weimann, *Terror on the Internet: The New Arena, the New Challenges* (Washington: US Institute of Peace, 2006).

20 See Threats to international peace and security caused by terrorist acts, SC Res. 1617, UN ESCOR, 2005, UN Doc. S/RES/1617. See also *Anti-Defamation League, JIHAD Online: Islamic Terrorists and the Internet (2002)*, at www.adl.org/internet/jihad.online.pdf.

21 Council of Europe, PA, 2006 Ordinary Sess. (Second Part), Combating the resurgence of Nazi ideology, Texts Adopted, Res. 1495 (2006) at <http://assembly.coe.int/Main.asp?link=/Documents/AdoptedText/tao6/ERES1495.htm>. See also Council of Europe, PA, 2003 Ordinary Sess. (Fourth Part), Racist, xenophobic and intolerant discourse in politics, Texts Adopted, Res. 1345 (2003) at <http://assembly.coe.int/Main.asp?link=http://assembly.coe.int/Documents/AdoptedText/tao3/ERES1345.htm>. See further Council of Europe, PA, 2003 Ordinary Sess. (Fourth Part), Report of the Committee on Legal Affairs and Human Rights, Documents, Doc. 9904 (2003), at <http://assembly.coe.int/Main.asp?link=http://assembly.coe.int/Documents/WorkingDocs/doc03/EDOC9904.htm>.

22 Council of the European Union, The European Union Strategy for Combating Radicalisation and Recruitment to Terrorism, 14347/05 JAI 414 ENFOPOL 152 COTER 69, Brussels (25 November 2005).

23 *Canada NewsWire*, "Digital Terrorism & Hate 2005 Report Shows 25 Per Cent Increase In Hate Sites," 7 October 2005.

24 The Simon Wiesenthal Center, "Digital Terrorism & Hate

While there was only a single racist website in April 1995, the Simon Wiesenthal Center estimated that there were more than 5000 websites in 2005 in a variety of languages which promote racial hatred and violence, anti-Semitism and xenophobia around the world.

Mayıs 2009'da Simon Wiesenthal Merkezi "Facebook, YouTube: Sosyal Medya Mahreçlerinin Dijital Terörizm ve Nefret Üzerine Etkisi" başlıklı raporunda ırkçı içeriğe ve terörist propagandaya yer veren web sitesi ve İnternet tartışma forumlarının sayısınının 10.000'i geçtiğini duyurdu.

Terör ve Nefret: Birinci Onyıl"²⁶ başlıklı raporda Simon Wiesenthal Merkezi ırkçı içeriğe ve terör propagandasına yer veren 8000 web sitesi ve İnternet mesaj tahtası tespit etti. Bu, Merkez'in 2007 bulgularına oranla %30 artış olduğunu gösteriyordu. Merkezin 2008 raporu küresel İnternet üzeri nefret sorununun çeşitli alanlarına ilişkin interaktif bir fotoğraf sunuyor, El Kaide, Hamas, Hizbullah, Combat 18 ve Ku Klux Klan gibi grupların iç işleyişlerini açığa çıkartıyor. Rapor bilinen ırkçı ve terörist örgütlerle ilişkili artan sayıda web sitesi ve forumu değerlendirirken, "İnternet'in eşi görülmemiş küresel erişim alanı ve kapsamı ile, iletişimi izleme ve kaynağını bulmanın güçlüğü bir araya gelmekte ve İnternet'i aşırı uçlar ve teröristler için birincil bir araç haline getirmektedir" diyor".²⁷ Daha yakın bir zamanda, Mayıs 2009'da Simon Wiesenthal Merkezi "Facebook, YouTube: Sosyal Medya Mahreçlerinin Dijital Terörizm ve Nefret Üzerine Etkisi" başlıklı raporunda ırkçı içeriğe ve terörist propagandaya yer veren web sitesi ve İnternet tartışma forumlarının sayısınının 10.000'i geçtiğini duyurdu.²⁸

Çevrimiçi nefretin niteliği

Çevrimiçi faaliyet gösteren aşırı uç militanları arasında anti-semitizm çok rastlanan bir tema olmakla birlikte hiçbir grup saldırılardan da aralarında aşırı uç militanlar bulunmasından da muaf değildir. Katolikler, Müslümanlar, Hindular, homoseksüeller, kadınlar, göçmenler en çok hedef alınan gruplardan bazılarıdır.²⁹

İrkçi nitelikte bazı tartışmalı yayınlar veya şiddet destekleyen çeşitli yayınlar şu anda bir dizi web sitesi, blog ve haber grupları yoluyla dağıtılmaktadır. Örneğin anti-semitik materyal yayımı yapan dikkate değer sayıda

during 2007 with the estimated number of websites reaching almost 7 000.²⁵ In May 2008, in a report entitled "Online Terror and Hate: The First Decade",²⁶ the Simon Wiesenthal Center identified 8000 websites and Internet postings that carried racist content as well as terrorist propaganda. This represented a 30% increase over the centre's 2007 findings. The centre's 2008 report provides an interactive snapshot into the many spheres of the global problem of Internet hate, exposing the inner workings of such notorious groups as al-Qaeda, Hamas, Hezbollah, Combat 18 and the Ku Klux Klan among others. While assessing the growing number of websites and forums that are associated with known racist and terrorist organisations the report states that "the Internet's unprecedented global reach and scope combined with the difficulty in monitoring and tracing communications make the Internet a prime tool for extremists and terrorists".²⁷ More recently, in May 2009, the Simon Wiesenthal Center in a report entitled "Facebook, YouTube +: How Social Media Outlets Impact Digital Terrorism and Hate" claimed that the number of websites and Internet postings carrying racist content, and terrorist propaganda surpassed 10000.²⁸

The nature of online hate

While anti-Semitism is a prevalent theme among online extremists, no group is immune from attack and at the same time, no group is immune from having online extremists in their midst. Catholics, Muslims, Hindus, homosexuals, women, immigrants are some of the most targeted groups.²⁹

Several controversial publications of a racist

2006", available through www.wiesenthal.com.

25 The Simon Wiesenthal Center, "Digital Terrorism & Hate 2007", available through www.wiesenthal.com. See further the Vancouver Sun (British Columbia), "Hate mongers flock to the net; More than 7 000 websites said to be 'direct-marketing' racism and violence," 11 August 2007.

26 The Simon Wiesenthal Center, iReport: "Online Terror and Hate: The First Decade", May 2008, at www.wiesenthal.com/ireport.

27 Ibid.

28 Release of Simon Wiesenthal Center, Facebook, YouTube +: How Social Media Outlets Impact Digital Terrorism and Hate (New York Tolerance Center 5/13/09). Press release available through www.wiesenthal.com/site/apps/nlnet/content2.aspx?c=lsKWLbPjLnF&b=4441467&ct=6994349.

29 Ibid., pp. 8-9.

bkz. Vancouver Sun (British Columbia), "Nefret tüccarları İnternet'e üşüştü; ırkçılık ve şiddet 'doğrudan pazarlaması' yapan 7000'den fazla site olduğu söyleniyor, 11 Ağustos 2007..

26 Simon Wiesenthal Merkezi, iRapor: "Çevrimiçi Terör ve Nefret: Birinci Onyıl", Mayıs 2008, internet adresi: www.wiesenthal.com/ireport..

27 Ibid..

28 Simon Wiesenthal Merkezi, Facebook, YouTube +: Sosyal Medya Mahreçlerinin Dijital Terörizm ve Nefret Üzerine Etkisi (New York Hoşgörüsü Merkezi 5/13/09). Basın açıklaması İnternet adresi: www.wiesenthal.com/site/apps/nlnet/content2.aspx?c=lsKWLbPjLnF&b=4441467&ct=6994349.

29 Ibid, ss. 8-9.

In May 2009, the Simon Wiesenthal Center in a report entitled "Facebook, YouTube +: How Social Media Outlets Impact Digital Terrorism and Hate" claimed that the number of websites and Internet postings carrying racist content, and terrorist propaganda surpassed 10000.

web sitesi vardır;³⁰ bunların yaygınlaştırdıkları materyaller arasında Siyon Liderlerinin Protokolleri³¹ diye bilinen, “Yahudi liderlerin dünyayı ele geçirmek için hazırladıkları ayrıntılı plan olma iddiasındaki”³² düzmece belge de bulunmaktadır. İnternet üzerinde erişilebilen ırkçı nitelikte ya da şiddeti teşvik eden tartışmalı birçok başka yayın da vardır ama hiç biri bu “ölmeyi reddeden” anti-semitik sahte evrak kadar yaygın değildir.³³ İlk olarak 1905’te Rusya’da yayımlanan Siyon Liderlerinin Protokolleri’ne Hamas Online (Filistinli Sünni İslamcı militan örgütün web sitesi) dahil birçok web sitesinden ulaşmak mümkündür; metnin basılmış hali birçok İslam ülkesinde hâlâ en çok satan kitaplar listesindedir.³⁴ Aynı zamanda Yahudi Soykırımının gerçekleştiğini inkâr eden veya İkinci Dünya Savaşı’nda işlenen Nazi savaş suçlarını önemsizleştirmeye veya haklı göstermeye çalışan birçok site de vardır. Böyle fikirleri savunan yayınların dağıtımını 1990’ların ortalarına kadar çok sınırlıydı fakat o zamandan beri ünlü Zundelsite’in da aralarında olduğu çeşitli mecralar ortaya çıktı ve Gerçekten Altı Milyon Kişi Öldü mü? gibi broşürler bu ve benzeri web sitelerinden dağıtılmaya başlandı. ABD Adalet Bakanlığı ve FBI’ın sağcı milis gruplarının kutsal kitabı saydığı, Oklahoma City bombalama olayının planına kaynaklık ettiği düşünülen Andrew MacDonald’ın *Turner Günlükleri*³⁵ de 1990’ların ortalarında İnternet üzerinden yaygın biçimde dağıtıldı. Benzer şekilde, 10-11 ciltlik bir Cihad el kitabı olan *Afgan Cihadı Ansiklopedisi* patlayıcı ve

nature, or publications which encourage violence, are currently disseminated through a number of websites, blogs, and newsgroups. For example, a considerable number of websites disseminate anti-Semitic materials³⁰ including the fraudulent document known as the Protocols of the Elders of Zion³¹ “which purports to be the actual blueprint by Jewish leaders to take over the world”.³² Although several other controversial publications of a racist nature or that encourage violence are available over the Internet, none are as widely available as this anti-Semitic forgery which “refuses to die”.³³ The Protocols of the Elders of Zion was first published in Russia in 1905 and is available through a number of websites including Hamas Online (website of the Palestinian Sunni Islamist militant organisation) and is still a bestseller in print format in many Muslim countries.³⁴ There are also several websites which deny the existence of the Jewish Holocaust or which try to minimise or justify the Nazi atrocities of the Second World War. The distribution of literature which promoted such ideas was largely limited until the mid 1990s but since then several, including the infamous Zundelsite, came to existence, and pamphlets such as *Did Six Million Really Die?* are freely available to download from these websites. During the mid 1990s Andrew MacDonald’s *The Turner Diaries*,³⁵ which has been considered by the US Justice Department and the FBI as the bible of right-wing militia groups, was also made available widely over the Internet and is believed to have provided the blueprint for

ABD Adalet Bakanlığı ve FBI’ın sağcı milis gruplarının kutsal kitabı saydığı, Oklahoma City bombalama olayının planına kaynaklık ettiği düşünülen Andrew MacDonald’ın *Turner Günlükleri* de 1990’ların ortalarında İnternet üzerinden yaygın biçimde dağıtıldı.

30 Bkz. İngiltere Parlamentosu Antisemitizme Karşı Komitesi, Antisemitizm Konusunda Tüm Partilerin Katılımıyla Yapılan Meclis Araştırmasının Raporu (Londra: The Stationery Office Limited, 2006), İnternet adresi: <http://thepeca.org/Report.pdf>.

31 Sergius Nilus, *Bilge Siyon Liderlerinin Toplantılarının Protokolleri, Açıklayıcı Notlarla Birlikte* (Honolulu: University Press of the Pacific, 2003)..

32 Will Eisner, *Kompo: Siyon Liderlerinin Protokollerinin Gizli Öyküsü* (New York: W.W. Norton & Company, 2005). Ayrıca bkz. Norman Cohn, *Soykırma Kefil Olmak: Yahudilerin Dünya Çapında Komplosu Efsanesi ve Siyon Liderlerinin Protokolleri* (Serif Publishing, 2005); ve Hadassa Ben-Itto, *Ölmeyen Yalan: Siyon Liderlerinin Protokolleri* (Mitchell Vallentine & Company, 2005).

33 Edward Rothstein, “Ölmeyi Reddeden Anti-Semit Düzmece”, *The New York Times* 21 Nisan 2006.

34 Phillip Adams, “Mel Gibson’un hastalığı kalıtsal gibi görünüyor”, *The Australian* 8 Ağustos 2006.

35 Andrew MacDonald, *Turner Günlükleri: Bir Roman* (Fort Lee, N.J.: Barricade Books, 1996).

30 See UK Parliamentary Committee Against Antisemitism, Report of the All-Party Parliamentary Inquiry into Antisemitism (London: The Stationery Office Limited, 2006), at <http://thepeca.org/Report.pdf>.

31 Sergius Nilus, *The Protocols of the Meetings of the Learned Elders of Zion With Preface and Explanatory Notes* (Honolulu: University Press of the Pacific, 2003).

32 Will Eisner, *The Plot: The Secret Story of the Protocols of the Elders of Zion* (New York: W.W. Norton & Company, 2005). See further Norman Cohn, *Warrant for Genocide: The Myth of the Jewish World Conspiracy and the Protocols of the Elders of Zion* (Serif Publishing, 2005); and Hadassa Ben-Itto, *The Lie That Wouldn’t Die: The Protocols of the Elders of Zion* (Mitchell Vallentine & Company, 2005).

33 Edward Rothstein, “The Anti-Semitic Hoax That Refuses to Die”, *The New York Times* 21 April 2006.

34 Phillip Adams, “Mel Gibson’s affliction seems hereditary”, *The Australian* 8 August 2006.

35 Andrew MacDonald, *The Turner Diaries: A Novel* (Fort Lee, N.J.: Barricade Books, 1996).

During the mid 1990s Andrew MacDonald’s *The Turner Diaries*, which has been considered by the US Justice Department and the FBI as the bible of right-wing militia groups, was also made available widely over the Internet and is believed to have provided the blueprint for the Oklahoma City bombing.

Sık sık alıntı yapılan ve İnternet üzerinde kolaylıkla bulunan bu tür başka yayınlara örnek olarak Anarşistin Yemek Kitabı, El Kaide El Kitabı, Mücahidin Zehirler El Kitabı, Terröristin El Kitabı, Kadınlar Cihatta, ve Kafirlerin Kan, Zenginlik ve Şerefinin Temel Kuralı Üzerine Makale gösterilebilir. 11 Eylül sonrası bu tip yayınları bulundurmamak bazı ülkelerde suç olarak tanımlanmıştır, ve örneğin İngiltere’de Terörizm Yasası 2000’e göre bahsi geçen yayınları bulunduran kişiler yasak yayın bulundurmamakla suçlanabilir.

Often-cited publications of concern include the infamous Anarchist’s Cookbook, The Al-Qaeda Manual, The Mujahideen Poisons Handbook, The Terrorists Handbook, Women in Jihad, and Essay Regarding the Basic Rule of the Blood, Wealth and Honour of the Disbelievers, possession of which could potentially lead to a possession charge under the Terrorism Act 2000 in the United Kingdom.

ateşli silahların nasıl yapılıp kullanılacağını, suikastların ve diğer terör eylemlerinin nasıl planlanıp uygulanacağını ayrıntılı olarak anlatmaktadır. “Ayrıntılı terör planı” olarak nitelenen Ansiklopedi’nin İnternet’te Arapçası da mevcuttur.³⁶ Başkalarıyla birlikte Osama bin Laden’e de ithaf edilmiş olan Ansiklopedi, İngiliz bir savcının cezai bir kovuşturma sırasındaki iddiasına göre Big Ben ile Eyfel Kulesini saldırılar için hedef göstermektedir. İddiaya göre el kitabı “gökdelen, liman, havaalanı, nükleer santral ve futbol stadyumu gibi yapıları vurmak için planlar hazırlanmasını” teşvik etmekte ve “Noel’de büyük insan topluluklarına saldırmaktan söz”³⁷ etmektedir. Sık sık alıntı yapılan ve İnternet üzerinde kolaylıkla bulunan bu tür başka yayınlara örnek olarak *Anarşistin Yemek Kitabı, El Kaide El Kitabı, Mücahidin Zehirler El Kitabı, Terröristin El Kitabı, Kadınlar Cihatta, ve Kafirlerin Kan, Zenginlik ve Şerefinin Temel Kuralı Üzerine Makale* gösterilebilir.³⁸ 11 Eylül sonrası bu tip yayınları bulundurmamak bazı ülkelerde suç olarak tanımlanmıştır, ve örneğin İngiltere’de Terörizm Yasası 2000’e göre bahsi geçen yayınları bulunduran kişiler yasak yayın bulundurmamakla suçlanabilir.³⁹

Daha yakınlarda, 30 Eylül 2005’de Aarhus’da basılan Hollanda gazetesi *Jyllands-Posten*’de ardından da çeşitli Avrupa gazetelerinde Hz. Muhammed’e hakaret eden karikatürler yayınlandı. Karikatürlerin yayınlanması dünyadaki Müslümanlar arasında öfkeye ve şiddet içeren protestolara neden oldu. Karikatürlerin elektronik versiyonları İnternet’te de dolaşıma sokuldu ve halen İnternet’te erişilebilir durumda. Bu, örneğin, Pakistan Yüksek Mahkemesi’nin hükümete Mart 2006’da

36 ABD Adalet Bakanlığı bunun İngilizce versiyonunu PDF belgesi olarak birkaç yıl önce kullanıma açtı. Defter, “Adalet Bakanlığı sitesinden el Kaide el kitaplarını indir, hapse gir?” 30 Mayıs 2008, İnternet adresi: www.theregister.co.uk/2008/05/30/notts.al.kaeda.manual.case/.

37 “Abu Hamza davası: Mahkeme Müslüman din adamında terör el kitabı olduğunu söyledi”, *The Guardian*, Londra, 12 Ocak 2006.

38 Genel olarak bkz. İngiltere’deki dava *R v. Malik* [2008] All ER (D) 201 (Jun) İnternet adresi: <http://cyberlaw.org.uk/2008/06/18/r-v-malik-2008-all-er-d-201-jun/>.

39 Son dönemlerde, İngiltere’de Terörizm Yasası 2000’in 57. Bölümü temel alınarak çeşitli cezalar verildi. Bkz. BBC Haberler, “Çocuk terör suçlamasıyla mahkemede”, 5 Ekim 2007; BBC Haberler, “Bomba zanlısı ‘politikayla ilgilenmiyor’”, 20 Ekim 2008; BBC Haberler, “Bomba planı zanlısı çocuk aklandı”, 23 Ekim 2008.

the Oklahoma City bombing. Similarly, the Encyclopaedia of the *Afghan Jihad*, a manual of Jihad in 10 or 11 volumes, details how to make and use explosives and firearms, and how to plan and carry out assassinations and other terrorist acts. *The Encyclopaedia* is regarded as the “blueprint for terror” and is also available over the Internet in Arabic,³⁶ and it bore a “dedication to Osama bin Laden, among others, and suggested Big Ben and the Eiffel Tower as targets for attack, the prosecution alleged. The manual urged that plans ‘should be laid out’ to hit buildings such skyscrapers, ports, airports, nuclear plants and football stadiums, the prosecution said, and it talked about attacking large congregations of people at Christmas.”³⁷ Other often-cited publications of concern include the infamous *Anarchist’s Cookbook*, *The Al-Qaeda Manual*, *The Mujahideen Poisons Handbook*, *The Terrorists Handbook*, *Women in Jihad*, and *Essay Regarding the Basic Rule of the Blood, Wealth and Honour of the Disbelievers*,³⁸ possession of which could potentially lead to a possession charge under the Terrorism Act 2000 in the United Kingdom.³⁹

More recently blasphemous cartoons of Prophet Muhammad were published in *Jyllands-Posten*, a Danish newspaper based in Aarhus on 30 September 2005, and were subsequently published in several European newspapers. The publication of the cartoons has caused outrage and violent protests among the Muslim community around the world. Electronic versions of these cartoons were also circulated on the Internet and they currently remain accessible over the Internet. This caused, for example, the Supreme Court of Pakistan to order the government to block Internet sites

36 The US Department of Justice made available an English version as a PDF document a few years back. See *The Register*, “Download al Qaeda manuals from the DoJ, go to prison?” 30 May 2008, at www.theregister.co.uk/2008/05/30/notts.al.kaeda.manual.case/.

37 “Abu Hamza trial: Islamic cleric had terror handbook, court told”, *The Guardian*, London, 12 January 2006.

38 See generally the UK case of *R v. Malik* [2008] All ER (D) 201 (Jun) at <http://cyberlaw.org.uk/2008/06/18/r-v-malik-2008-all-er-d-201-jun/>.

39 Section 57 of the Terrorism Act 2000 has been recently used in the UK for a number of prosecutions. Note BBC News, “Boy in Court on terror charges”, 5 October 2007; BBC News, “Bomb suspect ‘not into politics’”, 20 October 2008; BBC News, “Teenage bomb plot accused cleared”, 23 October 2008.

karikatürleri yayınlayan, popüler blog hizmeti Blogger⁴⁰ da dahil bir çok İnternet sitesinin yasaklamasını emretmesine neden oldu.⁴¹

Çevrimiçi nefretin evrilen niteliği ve Web 2.0 teknolojisi

Zamanla bu tür içerik, birçok dilde çevrimiçi ırkçı videolar,⁴² çizgi filmler, müzik,⁴³ radyo ve görsel-işitsel yayınlar gibi daha albenili, yüksek kaliteli formatlarda sunulacaktı. Ayrıca ABD Nasyonal Sosyalist Hareketi'nin ZOG'un Kâbusu, Ulusal İttifak'ın, ana teması etnik temizlik olan, *Etnik Temizlik*'i⁴⁴ ve eski bir ırkçı oyun olan KZ (toplama kampının Almancası) *Müdürü*'nün Almanya'daki Türk azınlıkla ilgili hale getirilmiş biraz değiştirilmiş bir versiyonu İnternet'te birçok web sitesinden serbestçe indirilebilmektedir.

Mayıs 2008'de, Simon Wiesenthal Merkezi'nin "Çevrimiçi Terör ve Nefret: Birinci Onyıl" raporu "aşırı uçların gençleri dijital oyunlar, İkinci Hayat (Second Life) senaryoları, bloglar ve hatta ırkçı şiddet ve terörizmi anlatan YouTube veya Facebook tarzı videolar kanalıyla dinamik olarak hedef almak için web 2.0 teknolojileri kullandığına işaret etmekteydi".⁴⁵ Web 2.0, İnternet sunucuları ağında, sadece bilgi elde etmek yerine, kullanıcılar arasında bilgi paylaşımını ve işbirliğini iyileştirme amacıyla

displaying the blasphemous cartoons, including the popular blogging service Blogger⁴⁰ in March 2006.⁴¹

Evolving nature of online hate and Web 2.0 technologies

In time, this type of content would be presented in more attractive high-quality formats including that of online racist videos,⁴² cartoons, music,⁴³ radio, and audio-visual transmissions in a variety of languages. Furthermore, games such as the US National Socialist Movement's ZOG's Nightmare, the National Alliance's Ethnic Cleansing, in which ethnic cleansing is the main theme,⁴⁴ and the modified version of an old racist game KZ (German for Concentration Camp) Manager, which involve the Turkish minorities in Germany, are freely available to download from a number of websites on the Internet.

In May 2008, the Simon Wiesenthal Center's "Online Terror and Hate: The First Decade" report pointed that "extremists are leveraging 2.0 technologies to dynamically target young people through digital games, Second Life scenarios, blogs, and even YouTube and Facebook style videos depicting racist violence and terrorism".⁴⁵ Web 2.0 is a recent term which refers to new technologies designed to be used on the World Wide Web with the intention of enhancing information sharing, and collaboration among users rather than simply

Mayıs 2008'de, Simon Wiesenthal Merkezi'nin "Çevrimiçi Terör ve Nefret: Birinci Onyıl" raporu "aşırı uçların gençleri dijital oyunlar, İkinci Hayat (Second Life) senaryoları, bloglar ve hatta ırkçı şiddet ve terörizmi anlatan YouTube veya Facebook tarzı videolar kanalıyla dinamik olarak hedef almak için web 2.0 teknolojileri kullandığına işaret etmekteydi".

⁴⁰ Bkz. www.blogger.com.

⁴¹ Bkz. "Yüksek Mahkeme kutsallara küfür içeren web sitelerini yasaklamaya yönelik kesin adımlar atıyor", *The Pakistan Newswire* (2 March 2006); "Pakistan Devlet Başkanı Karşısı, 'Kutsallara Küfür İçeren' Blogları Yasaklıyor", *BBC Monitoring International Newswire* (6 Mart 2006); "Yüksek Mahkeme Kutsallara Küfür Nitelikli Görüntülere Yer Veren Web Sitelerinin Yasaklandığını Söyledi", *Pakistan Press International* (20 Mart 2006); and "YM karikatürleri yayınlayanlara karşı dava açılmasını emretti", *Daily [Pakistan] Times* (18 Nisan 2006).

⁴² Bkz, ör., "Nefret videoları İslamcılara getirilen engellemeleri alaya alıyor", *The Sunday Times* (Londra) (16 Temmuz 2006). Ahlus Sunnah wal Jamaah (ASWJ) adındaki al-Muhajiroun'dan ayrılmış grubun web sitesinde yayımlanan nefret videolarıyla ilgili haber.

⁴³ ABD Nasyonal Sosyalist Hareketi'nin web sitesi aracılığıyla 600'ü aşkın ırkçı müzik CD'sinin satışa sunulduğunu belirtelim <http://nsm88records.com>.

⁴⁴ Simon Wiesenthal Merkezi'nin *Dijital Terörizm & Nefret* raporunda bu nitelikte birçok oyun belgelenmektedir. Rapor çevrimiçi olarak www.wiesenthal.com adresinden bulunabilir.

⁴⁵ Simon Wiesenthal Merkezi, iRapor: "Çevrimiçi Terör ve Nefret: Birinci Onyıl", Mayıs 2008, internet adresi: www.wiesenthal.com/ireport. Ayrıca bkz. Agence France Presse, "Web 2.0 nefret gruplarının eline yeni araçlar veriyor: uzmanlar," 18 Kasım 2008.

⁴⁰ See www.blogger.com.

⁴¹ See "Supreme Court directs strict steps for banning blasphemous web-sites", *The Pakistan Newswire* (2 March 2006); "Pakistan Blocks Anti-President, 'Blasphemous' Blogs", *BBC Monitoring International Newswire* (6 March 2006); "Web Sites Carrying Blasphemous Images Blocked, Supreme Court Told", *Pakistan Press International* (20 March 2006); and "SC orders case against cartoon publishers", *Daily [Pakistan] Times* (18 April 2006).

⁴² See, e.g., "Videos of hate flout curbs on Islamists", *The Sunday Times* (London) (16 July 2006). The story covers the hate videos published on the website of Ahlus Sunnah wal Jamaah (ASWJ), a splinter of al-Muhajiroun.

⁴³ Note that more than 600 CDs containing racist music are available for purchase through the US National Socialist Movement's website <http://nsm88records.com>.

⁴⁴ A considerable number of such games were documented in the Simon Wiesenthal Center report *Dijital Terörizm & Hate* 2006 which is available online at www.wiesenthal.com.

⁴⁵ The Simon Wiesenthal Center, iReport: "Online Terror and Hate: The First Decade", May 2008, at www.wiesenthal.com/ireport. Note further Agence France Presse, "Web 2.0 gives new tools to hate groups: experts," 18 November 2008.

In May 2008, the Simon Wiesenthal Center's "Online Terror and Hate: The First Decade" report pointed that "extremists are leveraging 2.0 technologies to dynamically target young people through digital games, Second Life scenarios, blogs, and even YouTube and Facebook style videos depicting racist violence and terrorism".

Açık kullanımlı Web 2.0 teknolojilerinin ve platformlarının çok yaygınlaşmasının ardından ırkçı örgütler ve kişiler YouTube ve başka talebe bağlı çalışan video ve fotoğraf siteleri gibi Web 2.0 teknoloji ve uygulamalarını nefret içeren görsel-ışitsel içerik yayımı ve "dinamik biçimde gençleri hedef almak" için kullanmaya başladılar.

kullanılmak üzere tasarlanmış, interaktif kullanımı eksen alan yeni teknolojilere gönderme yapan, yeni bir terimdir. Web 2.0 tabanlı topluluk ve hizmetlerin oluşması ve gelişmesi son yıllarda hızla artmıştır. Bunun bilinen örnekleri arasında, Facebook, Twitter, FriendFeed ve MySpace gibi popüler sosyal ağ toplulukları, video paylaşım uygulaması YouTube, foto paylaşım uygulaması Flickr, Wordpress ve Blogger gibi çok popüler blog site ve toplulukları ve kullanıcılar tarafından yönetilen, çok dilli, serbest içerikli Wikipedia ansiklopedi projesi ve del.icio.us ve Digg gibi sosyal imleme hizmetlerini kullanan etiketleme ve paylaşma sayfaları sayılabilir.

Açık kullanımlı Web 2.0 teknolojilerinin ve platformlarının çok yaygınlaşmasının ardından ırkçı örgütler ve kişiler YouTube ve başka talebe bağlı çalışan video ve fotoğraf siteleri gibi Web 2.0 teknoloji ve uygulamalarını nefret içeren görsel-ışitsel içerik yayımı⁴⁶ ve "dinamik biçimde gençleri hedef almak"⁴⁷ için kullanmaya başladılar. Örneğin YouTube'un 1940 tarihli anti-semitik propaganda filmi *Jud Süß* gibi tartışmalı videolara ve müzik video kliplerinde Nazilerin askeri operasyonlarını veren yasaklı Alman rock grubu Landser'e yer verdiği belgelenmiştir. Londra'da *Sunday Times* Almanya Museviler Merkez Konseyi'nin bu Nazi propaganda videosunu kullanıma soktuğu için YouTube hakkında suç duyurusunda bulunmaya hazırlandığını haber vermişti.⁴⁸ Bunun üzerine YouTube söz konusu klipleri yayından kaldırdı fakat Konsey YouTube ve Google'ın kaldırmadığı daha başka Nazi propaganda klipleri olmasından şikâyetçi olduğunu da kamuoyu ile paylaştı. Çevrimiçi nefret sorunuyla uğraşan Alman İnternet Yardım Hattı

Following the extreme popularity of these free-to-use Web 2.0 technologies, racist organisations and individuals have started to use Web 2.0 technologies and applications such as YouTube and other on-demand video and photo sites to disseminate audio-visual content involving hatred, and to "dynamically target young people".

46 *The International Herald Tribune*, "İnternet'i kutu içine alma çabası; Hükümetler İnternet paylaşım sitelerini tehlikeli buluyor," 23 Nisan 2007; *The People*, "Mein Space; Herşeyi Açıklıyoruz. Hasta İngiliz Nazileri Çocuklarımızı Nasıl Hedef Alıyor", 23 Eylül 2007, s. 3; *The Jerusalem Post*, "Neo-Nazi çetesi '2 yıldır faaliyettedir'. Sanıklardan biri Başbakanın ofisinde elektrikçi", 12 Eylül 2007; *The Voice*, "Myspace ve YouTube yobazların baş hedefi", 12 Eylül 2007, at www.voice-online.co.uk/content.php?show=11963; Wolf, C., "İnternet nefret söylemini körükliyor", *The International Herald Tribune*, 16 Kasım 2007.

47 Simon Wiesenthal Merkezi, iRapor: "Çevrimiçi Terör ve Nefret: Birinci Onyıl", Mayıs 2008, İnternet adresi: www.wiesenthal.com/ireport.

48 *The Sunday Times*, "YouTube'daki Nazi videoları hukuki sorun yarattı", 2 Eylül 2007.

retrieving information with interactivity taking centre stage. Well-known examples include the development and evolution of web-based communities and hosted services such as the popular social networking sites Facebook and MySpace, video-sharing application YouTube, photo-sharing application Flickr, extremely popular blogging sites and communities such as Wordpress and Blogger, and user-driven multilingual, web-based, free content encyclopaedia project Wikipedia, and tag and share web pages using social bookmarking services such as del.icio.us and Digg.

Following the extreme popularity of these free-to-use Web 2.0 technologies, racist organisations and individuals have started to use Web 2.0 technologies and applications such as YouTube and other on-demand video and photo sites to disseminate audio-visual content involving hatred,⁴⁶ and to "dynamically target young people".⁴⁷ For example, it was documented in Germany that YouTube hosted controversial videos such as *Jud Süß* (The Jew Süß), a 1940 anti-Semitic propaganda film, as well as content from banned German rock band Landser which depicts Nazi military operations in their music video clips. It was reported by the London Sunday Times that the Central Council of Jews in Germany was planning to bring criminal charges against YouTube with regard to the availability of this particular Nazi propaganda video on YouTube.⁴⁸ YouTube subsequently removed the video clips concerned but the Council complained that there were several other Nazi propaganda clips that were not removed by YouTube and Google. Jugendschutz.net, the German Internet Hotline which tackles the problem of online hate,

46 *The International Herald Tribune*, "Putting a box around the tube; Governments see risk in Internet sharing sites," 23 April 2007; *The People*, "Mein Space; Exclusive Revealed. How Sick UK Nazis Target Your Kids on Cult", 23 September 2007, p. 3; *The Jerusalem Post*, "Neonazi gang 'had been operating for 2 years'. One indicted member was electrician in PM's office", 12 September 2007; *The Voice*, "Myspace and YouTube prime targets for bigots", 12 September 2007, at www.voice-online.co.uk/content.php?show=11963; Wolf, C., "The Web fuels hate speech", *The International Herald Tribune*, 16 November 2007.

47 The Simon Wiesenthal Center, iReport: "Online Terror and Hate: The First Decade", May 2008, at www.wiesenthal.com/ireport.

48 *The Sunday Times*, "Nazi videos on YouTube spark legal challenge", 2 September 2007.

Jugendschutz.net, 2007 yılı içinde YouTube’de sağ içerikli 700 video belgeledi. Jugendschutz.net 2007 yıllık raporunda 2007 yılı içinde neo-Nazi temalı YouTube’a benzer başka video paylaşım platformları oluşturulduğunu bildirdi. Benzer şekilde Avusturya Savunma Bakanlığı YouTube’da Avusturya askerlerini kışlada Hitler selamı verirken gösteren bir video hakkında basında çıkan haberler üzerine soruşturma başlattı.⁴⁹

“Video paylaşım sitesi YouTube’daki milyonlarca klip arasında 1968’den beri resmi gösterime sokulmamış ırkçı hakaretler içeren 11 Warner Brothers çizgi filmi bulunduğu” Nisan 2008’de yayımlanan bir *New York Times* makalesi ile ortaya çıktı.⁵⁰ *New York Times*’a göre “Sansürlü 11” olarak bilinen çizgi filmler kırk yıldır kullanımdışı tutulmaktaydı. Daha sonra bu rencide edici videoların çoğu siteden kaldırıldı fakat bazılarında YouTube kanalıyla ulaşmak hâlâ mümkün.

Antisemitizm Karşıtı Ulusal Büro (National Bureau of Vigilance Against Anti-Semitism) (BNVCA) adlı bir Fransız Musevi grubu, 2008 Ağustosunda savaş öncesi bir anti-semitik şarkı eşliğinde bir dizi, tanınmış Musevi kişiliği gösteren bir video klip nedeniyle YouTube ve Dailymotion’a karşı yasal işlem başlatacağını bildirdi.⁵¹ Klip 150’den fazla Fransız siyasetçi, TV yıldızı, gazeteci, yazar, filozof, aktör, şarkıcı ve komedyenin görüntülerini bir slayt gösterisi halinde, İkinci Dünya Savaşı öncesinde kaydedilmiş, bir Musevi düşünündeki konukları pis, kaba ve namussuz diye tanımlayan Rebecca’s wedding şarkısıyla birlikte gösteriyor. Fransız grup klabin anti-semitik niteliği nedeniyle yasal girişimde bulunmaya karar verdi.

YouTube dışında ırkçı görüşler ve içerik MySpace⁵² ve Facebook⁵³ üzerinden de dağıtılıyor. Irkçı British National Party’nin

documented about 700 videos with right-wing content on YouTube during the course of 2007. Jugendschutz.net reported in their 2007 annual report that other video-sharing platforms based on YouTube with Neonazi themes have been developed during 2007. Similarly, Austria’s Defence Ministry launched an investigation following media reports suggesting that a particular YouTube video clip showed Austrian soldiers making Hitler salutes in Austrian army barracks.⁴⁹

In April 2008, a New York Times article revealed that “among the millions of clips on the video-sharing Web site YouTube are 11 racially offensive Warner Brothers cartoons that have not been shown in an authorised release since 1968”.⁵⁰ According to the New York Times, the cartoons, known as the “Censored 11”, have been unavailable to the public for forty years. Subsequently, the majority of these offensive videos were removed but some are still accessible through YouTube.

A French Jewish group, the National Bureau of Vigilance Against Anti-Semitism (BNVCA), announced in August 2008 that it would take legal action against YouTube and Dailymotion over a clip showing a host of Jewish public figures to the soundtrack of a pre-war anti-Semitic song.⁵¹ The clip shows a slideshow of more than 150 French politicians, TV stars, journalists, writers, philosophers, actors, singers and comedians with the sound of a song recorded before the Second World War, called Rebecca’s wedding, which describes the guests at a Jewish wedding as dirty, rude and dishonest. The French group decided to take legal action due to the anti-Semitic nature of the video clip.

Racist ideas and content are also disseminated through MySpace⁵² and Facebook.⁵³ The

“Video paylaşım sitesi YouTube’daki milyonlarca klip arasında 1968’den beri resmi gösterime sokulmamış ırkçı hakaretler içeren 11 Warner Brothers çizgi filmi bulunduğu” Nisan 2008’de yayımlanan bir New York Times makalesi ile ortaya çıktı.

49 Associated Press, “Avusturya savunma bakanı Nazi selamı veren askerler videosunu soruşturuyor”, 4 Eylül 2007.

50 *The New York Times*, “Irkçı Geçmişten Karikatürler YouTube’de Dolaşıyor”, 28 Nisan 2008.

51 Bkz. AFP, “Fransız Musevi grup YouTube’e tazminat davası açacak”, 14 Ağustos 2008.

52 *New Media Age*, “MySpace aşırı sayfalara reklamlar sokmamak için sertleşiyor”, 16 Ağustos 2007.

53 *The Calgary Sun* (Alberta), “Nefretin yeni yüzü; Kasıntı dazlaklar ve kaz adımı yürüyen çizmeler ortadan hemen hemen kayboldu, fakat sakın aldanmayın: Beyazların üstünlüğünü savunan zehirli ideoloji Kanada’da capcanlı hayatta,” 23 Eylül 2007.

49 Associated Press, “Austrian defence minister investigates video of soldiers in Nazi salutes”, 4 September 2007.

50 *The New York Times*, “Cartoons of a Racist Past Lurk on YouTube”, 28 April 2008.

51 See AFP, “French Jewish group to sue YouTube”, 14 August 2008.

52 *New Media Age*, “MySpace gets tough to keep ads away from extreme pages”, 16 August 2007.

53 *The Calgary Sun* (Alberta), “The new face of hate; The swaggering skinheads and marching jackboots have all but vanished, but make no mistake: The poisonous ideology of white supremacy is alive and well in Canada,” 23 September 2007.

In April 2008, a New York Times article revealed that “among the millions of clips on the video-sharing Web site YouTube are 11 racially offensive Warner Brothers cartoons that have not been shown in an authorised release since 1968”.

Kasım 2008’de, Facebook “Avrupalı siyasetçilerin ırkçılara platform sağladığına ilişkin suçlamalarından sonra, İtalyan neo-Nazilerinin şiddeti kışkırtmak için kullandığı çeşitli sayfaları sitesinden kaldırdı”. Medyada çıkan haberler Roman halkına karşı şiddeti savunan yedi farklı Facebook grubu oluşturulmuş olduğuna işaret ediyordu. Sistemine eklenen içeriği bir ön taramadan geçirmeyen Facebook, şikâyetler üzerine, “şiddete başvuran veya tehdit eden grupları kaldıracığını” zira bunların kullanıcıların nefret içeren veya ırksal, etnik veya başka yönlerden kabul edilemeyecek içerik eklemesini yasaklayan kullanım koşullarını ihlal ettiğini açıkladı.

In November 2008, Facebook removed “several pages from its site used by Italian neo-Nazis to incite violence after European politicians accused the Internet social networking site of allowing a platform to racists”. The media reports suggested that seven different Facebook groups had been created with titles advocating violence against Romani people. Following complaints Facebook, which does not pre-screen content going on its system, stated that it would “remove any groups which are violent or threatening”, and which therefore violate its terms of use which bans users from posting anything which is hateful, or racially, ethnically or otherwise objectionable.

(BNP) Facebook’ta yer alması Vodafone ve Virgin Media gibi prestijli şirketlerin Facebook’u boykot ederek reklamlarını Facebook’tan çekmesine yol açtı. İngiltere’de Faşizme Karşı Birleş kampanyası grubunun yaptığı araştırmada, Facebook profillerinde elde kılıç poz vermiş Ku Klux Klan üyelerinin “Yerel BNP toplantısı, siyahlar davetlidir” altyazılı resimleri olduğu ortaya çıktı.⁵⁴ Yakın zamanda Güney Afrika Ulusal Eğitim, Sağlık ve Bağlı Alanlar İşçileri Sendikası bir grup North West Üniversitesi öğrencisi tarafından bir Facebook sitesine eklenen ırkçı içerik ve yorumları kınayan bir açıklama yaptı.⁵⁵ Sosyal ağ sitelerinin popülerleşmesi üzerine beyaz ırkın üstünlüğünü savunan grupların EurSpace ağ oluşturma sitesini kurduklarına dair haberler de vardı.

Daha yakın bir zamanda, Kasım 2008’de, Facebook “Avrupalı siyasetçilerin ırkçılara platform sağladığına ilişkin suçlamalarından sonra, İtalyan neo-Nazilerinin şiddeti kışkırtmak için kullandığı çeşitli sayfaları sitesinden kaldırdı”.⁵⁶ Medyada çıkan haberler Roman halkına karşı şiddeti savunan yedi farklı Facebook grubu oluşturulmuş olduğuna işaret ediyordu. Sistemine eklenen içeriği bir ön taramadan geçirmeyen Facebook, şikâyetler üzerine, “şiddete başvuran veya tehdit eden grupları kaldıracığını”⁵⁷ zira bunların kullanıcıların nefret içeren veya ırksal, etnik veya başka yönlerden kabul edilemeyecek içerik eklemesini yasaklayan⁵⁸ kullanım koşullarını ihlal ettiğini açıkladı. California’da Facebook merkezine şikâyet başvurusunda bulunan Avrupa Parlamentosu’ndan Sosyalist lider Martin Schulz bu tür grupların varlığını “iğrenç” olarak tanımlamıştı. Simon Wiesenthal Merkezi ise bunun yerine, Facebook’un nefret söylemini ve ırkçı içeriği filtreleyecek teknoloji geliştirmesini istedi.

54 *The Evening Standard* (Londra), “Facebook’a ırkçı BNP kullanıcı gruplarını yasaklaması söylendi”, 17 Ağustos 2007; *Nottingham Evening Post*, “Milletvekili BNP’ye Facebook yasağı getirilmesi çağrısına katıldı”, 16 Ağustos 2007; *Press Association*, “BNP’ye Facebook yasağı getirilmesi için dilekçe”, 15 Ağustos 2007.

55 “Facebook ırkçılara karşı harekete geçme çağrısı”, *The Mercury* (Güney Afrika), 8 Ekim 2008..

56 Reuters, “Facebook Tepkiler Üzerine İtalyan Neo-Nazi Sayfalarını Kaldırdı”, 14 Kasım 2008.

57 Ibid.

58 Bkz. Facebook kullanım koşulları: www.facebook.com/home.php#/terms.php?ref=pf.

presence of the racist British National Party (BNP) on Facebook prompted a major boycott of Facebook by high-profile companies including Vodafone, and Virgin Media, who pulled their advertisements from Facebook. An investigation by a campaign group, Unite Against Fascism, discovered that there were Facebook profile images of Ku Klux Klan members posing with a sword under the subtitle “Local BNP meeting, blacks welcome”.⁵⁴ More recently, the National Education, Health and Allied Workers Union in South Africa condemned the racist content and comments posted by a group of University of North West students on a Facebook site.⁵⁵ There were also reports to suggest that white supremacist groups created the networking site EurSpace based on the popularity of social networking sites.

More recently, in November 2008, Facebook removed “several pages from its site used by Italian Neonazis to incite violence after European politicians accused the Internet social networking site of allowing a platform to racists”.⁵⁶ The media reports suggested that seven different Facebook groups had been created with titles advocating violence against Romani people. Following complaints Facebook, which does not pre-screen content going on its system, stated that it would “remove any groups which are violent or threatening”,⁵⁷ and which therefore violate its terms of use which bans users from posting anything which is hateful, or racially, ethnically or otherwise objectionable.⁵⁸ The existence of such groups was described as “repulsive” by Martin Schulz, Socialist leader in the European Parliament, who lodged a complaint with Facebook based in California. The Simon Wiesenthal Center, instead, asked Facebook to create technology to filter out hate speech and racist content.

Furthermore, it was reported that even

54 *The Evening Standard* (London), “Facebook told: Outlaw racist BNP user groups”, 17 August 2007; *Nottingham Evening Post*, “MP joins call for Facebook ban on BNP”, 16 August 2007; *Press Association*, “Petition calls for Facebook ban on BNP”, 15 August 2007.

55 “Call for action on Facebook racists”, *The Mercury* (South Africa), 8 October 2008.

56 Reuters, “Facebook Pulls Italian Neonazi Pages After Outcry”, 14 November 2008.

57 Ibid.

58 See Facebook’s terms of use at www.facebook.com/home.php#/terms.php?ref=pf.

Dahası, Second Life⁵⁹ ve World of Warcraft gibi İnternet tabanlı sanal oyun dünyaları bazı gruplar tarafından ırkçı içerik dağıtımı ve bu tür sanal fantezi ortamlarında varlık oluşturma amaçlı kullanılmaya başlandı.

İrkçi söylem ile ırkçı şiddet arasındaki yakın ilişki

İnternet'teki nefret söylemi ile nefret-güdümlü şiddet arasındaki ilişki kapsamlı bir şekilde araştırılmamıştır fakat spesifik koşullarda böyle bir bağ olduğu varsayımını güçlendiren çok sayıda olay vardır.⁶⁰

Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT) Demokratik Kurumlar ve İnsan Hakları Dairesi'nin (ODIHR) yakın tarihli bir raporuna göre, "İnternet'teki ırkçı söylem ile ırkçı şiddetin kesişmesi ve İnternet'in şiddetin hedef alacağı kişileri belirlemek ve kişisel bilgilerinin yaygınlaştırmak için kullanılması"⁶¹ konusuna, 2006'da giderek artan ilgi gösterilmekteydi. Rapora göre, örneğin, "Bir dazlak grubunun web sitesinde Rusya'da belirli kişilere yönelik ırkçı saldırılar için açık ve kesin talimatlar görülmüştü".⁶²

ODIHR raporu aynı zamanda "ABD'den yayın yapan ve Polonya'daki bir sağcı örgüt tarafından yürütülen Redwatch sitesinde ırkçı, anti-semitik ve homofobik şiddet talimatlarının görüldüğüne"⁶³ de işaret etmekteydi. İlk olarak "Combat 18" tarafından yayınlanan Redwatch, web sitesi kurulmadan on yıl önce, 1993'te İngiltere'deki ırkçılık karşıtı aktivistlerin isim ve adreslerini basılı olarak yayınlamaya başladı.⁶⁴ Redwatch'ın şimdi Almanya ve Polonya'da şubeleri var ve ODIHR raporuna göre, ABD'den yayın yapan Polonya sitesi "Musevi, ırkçılık karşıtı ve sol örgüt temsilcilerinin isim adres ve telefon numaralarını yayınlarak kendilerine karşı şiddeti teşvik ediyor. Haziran 2006'da Polonya polisi bu web sitesiyle ilişkileri olduğu

Internet-based virtual gaming worlds such as Second Life⁵⁹ and World of Warcraft have been used by certain groups to disseminate racist content and to create presence on such virtual fantasy environments.

Close relationship between racist discourse and racist violence

The relationship between hate speech on the Internet and hate-motivated violence has not been investigated in a comprehensive manner, but numerous cases strengthen the assumption that there is a link under specific circumstances.⁶⁰

According to a recent report of the Office for Democratic Institutions and Human Rights (ODIHR) of the Organization for Security and Co-operation in Europe (OSCE), "the intersection of racist discourse on the Internet and racist violence was a theme that received increasing attention in 2006, including the use of the Internet to identify particular individuals as targets for violence and to disseminate their personal information".⁶¹ For example, according to the report, "explicit instructions for racist attacks on particular individuals in Russia were found on the websites of skinhead groups".⁶²

The ODIHR report also pointed out that "instructions for racist, anti-Semitic, and homophobic violence were found on a Redwatch website hosted in the United States that was maintained by a right-wing organisation in Poland".⁶³ Redwatch, originally produced by "Combat 18", started publishing the names and addresses of anti-racist campaigners in Britain in print format in 1993, almost ten years before they set up their website.⁶⁴ It now has branches in Germany and Poland and the Polish version, which was hosted in the United States, "posted the names, addresses, and telephone numbers of representatives of Jewish, anti-racism, and left-wing organisations and encouraged

İnternet'teki nefret söylemi ile nefret-güdümlü şiddet arasındaki ilişki kapsamlı bir şekilde araştırılmamıştır fakat spesifik koşullarda böyle bir bağ olduğu varsayımını güçlendiren çok sayıda olay vardır.

59 Washington Internet Daily, "Çevrimiçi Nefret Söylemi Konusuna Daha Fazla İlgi Göstermek Gerekliyor, ABD Helsinki Komisyonu Dinledi", 16 Mayıs 2008.

60 ODIHR, AGİT Bölgesindeki Nefret Suçları: Olaylar ve Tepkiler, 2006 Yılı Raporu, OSCE/ODIHR (2007), s. 83.

61 ODIHR, AGİT Bölgesindeki Nefret Suçları: Olaylar ve Tepkiler, 2006 Yılı Raporu, OSCE/ODIHR (2007), s. 64.

62 Ibid.

63 Ibid.

64 Bkz. "RACE dergileri 'Kızıl' aktivistlerin isim ve adreslerini yayınlıyor", *The Guardian*, 20 Şubat 1993; ve "İrkla ilgili saldırılardaki hızlı tırmanış 'geniş biçimde göz ardı edilmekte'", *The Guardian*, 20 Şubat 1993.

59 Washington Internet Daily, "Online Hate Speech Deserves More Attention, U.S. Helsinki Commission Hears", 16 May 2008.

60 ODIHR, Hate Crimes in the OSCE Region: Incidents and Responses, Annual Report for 2006, OSCE/ODIHR (2007), p. 83.

61 ODIHR, Hate Crimes in the OSCE Region: Incidents and Responses, Annual Report for 2006, OSCE/ODIHR (2007), p. 64.

62 Ibid.

63 Ibid.

64 See "RACE magazines publish names and addresses of 'Red' Activists", *The Guardian*, 20 February 1993; and "Rapid increase in racial attacks 'Widely Ignored'", *The Guardian*, 20 February 1993.

The relationship between hate speech on the Internet and hate-motivated violence has not been investigated in a comprehensive manner, but numerous cases strengthen the assumption that there is a link under specific circumstances.

Der Spiegel Temmuz 2008'de Almanya'daki neo-Nazi grupların "solcu politikacı ve aktivistleri, isim, resim ve adreslerini web sitelerinde ve genellikle gittikçe küstahlaşan tehditlerle birlikte yayınlayarak sindirmeye çalıştığını" duyurmaktaydı. Der Spiegel'e göre, "Almanya'daki yaklaşık 1700 aşırı sağcı web sitesinde solcu aktivistlere, sendikacılara ve gazetecilere karşı şiddet çağrılarını giderek çok bariz ve küstah bir hal almaktaydı".

Der Spiegel in July 2008 that neo-Nazi groups in Germany are "trying to intimidate left-wing politicians and activists by publishing their names, photos and addresses on Web sites, often accompanied by increasingly blatant threats". According to Der Spiegel, "calls for violence against left-wing activists, trade unionists and journalists are becoming increasingly blatant on the approximately 1 700 far-right Web sites in Germany".

gerekçesiyle iki kişiyi tutukladı ve sekiz kişiyi de web sitesiyle işbirliği yapmakla suçladı. Polonya yetkilileri web sitesinin kapatılması için ABD'nin yardımını da istedi".⁶⁵ ODIHR raporu tutuklama ve cezaların ardından Polonya sitesinin kapatıldığını fakat çeşitli girişimlere karşın İngiltere'deki sitenin hâlâ ayakta ve işler durumunda olduğunu ve "hedef listeleri yayınlayan aşırı web sitelerinin sayısının" 2004'ten beri "artmakta olduğunu"⁶⁶ belirtmektedir. İngiltere'deki sitede ırkçılık karşıtı aktivistlerin, çoğu BNP'ye karşı gösterilerde çekilmiş fotoğrafları, "Yerleri, hainlerin yüzlerini unutmayın, hepsi suçlarının bedelini ödeyecek" sloganıyla birlikte yer almaktadır.

Benzer bir şekilde, Der Spiegel Temmuz 2008'de Almanya'daki neo-Nazi grupların "solcu politikacı ve aktivistleri, isim, resim ve adreslerini web sitelerinde ve genellikle gittikçe küstahlaşan tehditlerle birlikte yayınlayarak sindirmeye çalıştığını"⁶⁷ duyurmaktaydı. Der Spiegel'e göre, "Almanya'daki yaklaşık 1700 aşırı sağcı web sitesinde solcu aktivistlere, sendikacılara ve gazetecilere karşı şiddet çağrılarını giderek çok bariz ve küstah bir hal almaktaydı".⁶⁸ Der Spiegel kişisel bilgi ve adresleri açıklayan ve şiddet çağrısı yapan neo-Nazi sitelerine ilişkin çeşitli örnekler de vermişti. Bunların bazıları şunlardır:

. Bavyalı bir grup neo-Nazi Nuremberg ve çevresinde yaşayan yaklaşık 200 kadın ve erkekle ilgili bir dosyayı, bu kişilerin gösterilerde gizlice çekilmiş fotoğraflarıyla birlikte İnternet'te çevrimiçi yayınlamıştır.

. Bir web sitesi Nazi karşıtı bir aktivistin kızkardeşinin, tatillerini sık sık Türkiye'de geçirmesini alay konusu yapmıştır.

. Aşırı sağcı Ulusal Demokratik Parti'nin bir üyesini ağır bir para cezası ödemeye mahkum eden kuzeydeki Kiel kentinden bir yargıç daha da sert bir muameleyle karşılaşmıştır. Neo-Naziler yargıcın adresini bir web sitesinde

65 BBC Haberler, "Polonya Polisi Faşist Grup Operasyonunda Dört Kişiyi Tutukladı," 1 Haziran 2006.

66 ODIHR, AGİT Bölgesinde Nefret Suçları: Olaylar ve Tepkiler, 2006 Yıllık Raporu, OSCE/ODIHR (2007), s. 83.

67 Der Spiegel, Kendilerine karşı olanları tehdit için web sitelerini kullanan neo-Naziler, 24 Temmuz 2008, internet adresi www.spiegel.de/international/germany/o,1518,567147,00.html.

68 Ibid.

violence against them" according to the ODIHR report. In June 2006, the Polish police arrested two individuals for ties to the website and charged eight others with collaborating on the site. Polish authorities also asked the United States for help in closing down the website".⁶⁵ The ODIHR report claims that following the arrests and prosecutions, the Polish version was closed down, but despite various attempts the UK version is still up and running, and that since 2004, the "number of number of extremist websites posting hit lists has been on the rise".⁶⁶ The UK version shows photographs of anti-racist activists, many taken during protests against the British National Party, alongside the slogan: "Remember places, traitors' faces, they'll all pay for their crimes."

Similarly, it was reported by Der Spiegel in July 2008 that Neonazi groups in Germany are "trying to intimidate left-wing politicians and activists by publishing their names, photos and addresses on Web sites, often accompanied by increasingly blatant threats".⁶⁷ According to Der Spiegel, "calls for violence against left-wing activists, trade unionists and journalists are becoming increasingly blatant on the approximately 1 700 far-right Web sites in Germany".⁶⁸ Several examples of Neonazi websites revealing personal details and addresses and calling for violence were cited by Der Spiegel including the following:

. A Bavarian group of Neonazis set up an online dossier of almost 200 men and women living in and around Nuremberg. It published photos of them that it had secretly taken at demonstrations.

. One website mocks the sister of an anti-Nazi activist for frequently spending her holidays in Turkey.. A judge in the northern city of Kiel who had sentenced a member of the far-right National Democratic Party to pay a heavy fine was hit even harder. Neonazis published his address on a website, revealed how many

65 BBC News, "Polish Police Make Four Arrests in Swoop for Fascist Group," 1 June 2006.

66 ODIHR, Hate Crimes in the OSCE Region: Incidents and Responses, Annual Report for 2006, OSCE/ODIHR (2007), p. 83.

67 Der Spiegel, Neonazis Using Web Sites to Threaten Opponents, 24 July 2008, at www.spiegel.de/international/germany/o,1518,567147,00.html.

68 Ibid.

yayınlanmış, kaç çocuğu olduğunu açıklamış ve “ormanlıklarda bir yargıç veya savcıyı öldürme fırsatını yakalamak bazı okuyucularımızın çok hoşuna gidecektir” duyurusunu yapmıştır.

. Batıdaki Hesse eyaletindeki Neonaziler solcu politikacıların veya Nazi karşıtı yurttaş gruplarının yerlerini gösteren haritalar yayınlamıştır.

Redwatch İngiltere sitesi örneğinde olduğu gibi, Almanların da bu sitelerin bazılarını kaldırma çabaları sonuçsuz kalmıştır. Bu web sitelerinin çoğunun ana sunucuları ve yer sağlayıcıları (hosting firmaları) Alman yetki alanının dışında ve genellikle de ABD’de yer almaktadır..

Çözüm arayışları

İnternet ırkçılar kadar terörist örgütler tarafından da propaganda, nefret yayımı,⁶⁹ eğitim,⁷⁰ para⁷¹ ve üye⁷² toplama ve iletişim⁷³ için tercih edilen bir mecra haline gelmiş bulunmaktadır.

İrkçı içeriğin, nefret söyleminin ve terörist propagandanın İnternet üzerinde yer almasının önemli kaygılar yarattığı aşikârdır. Birçok hükümet ve uluslararası ve aralarında Avrupa Konseyi, Avrupa Birliği, BM ve AGİT’in de bulunduğu bölgesel-uluslararası örgüt, ırkçılığa ve ırkçılığın İnternet aracılığıyla tezahürüne hoşgörü gösterilemeyeceği ve gösterilmeyeceği konusunda fikir birliği içindedir. Ancak uluslararası örgütler ile devletler düzeyindeki düzenleyicilerin karşısındaki temel sorun İnternet’teki ırkçı içerik akışının nasıl denetim altına alınacağıdır. Farklı devletlerin farklı

children he had and that “some of our readers would relish the opportunity to slay a judge or public prosecutor in the wild”.

. Neonazis in the western state of Hesse published maps showing the locations of left-wing politicians or members of anti-Nazi citizens’ groups.

As in the case of the Redwatch UK website, the German efforts to remove some of these websites proved to be hopeless. The majority of these websites are based outside German jurisdiction and they are usually hosted in the United States.

Seeking solutions

The Internet has thus become the medium of choice for propaganda, disseminating hatred,⁶⁹ recruitment,⁷⁰ training,⁷¹ fundraising,⁷² and for communications⁷³ by racist as well as terrorist organisations.

Obviously there is major concern about the availability of racist content, hate speech and terrorist propaganda on the Internet, and many governments and international and regional–international organisations, including the Council of Europe, the European Union, the UN and the OSCE are in agreement that racism and manifestations of racism through the Internet should not and will not be tolerated. However, the major question that is being faced by international organisations and state-level regulators is how to regulate the flow of racist content over the Internet. The question becomes even more complex by the fact that different political, moral, cultural, historical and

İrkçı içeriğin, nefret söyleminin ve terörist propagandanın İnternet üzerinde yer almasının önemli kaygılar yarattığı aşikârdır. Birçok hükümet ve uluslararası ve aralarında Avrupa Konseyi, Avrupa Birliği, BM ve AGİT’in de bulunduğu bölgesel-uluslararası örgüt, ırkçılığa ve ırkçılığın İnternet aracılığıyla tezahürüne hoşgörü gösterilemeyeceği ve gösterilmeyeceği konusunda fikir birliği içindedir.

69 Glaser, J., Dixit, J., Green, D.P., “İnternet’te nefret suçu incelemesi: İrkçılara İrkçı Şiddeti Savunduran Nedir?” (2002) *Journal of Social Issues* 58(1) bahar, s. 177-193.

70 *Mucahitlerin Patlayıcı El Kitabı ve Afgan Cihat Ansiklopedisi* gibi yayınlar İnternet yoluyla yayım ve dağıtım yapılan yayınlardan bazılardır. Bkz. “Sanıklar terör yasasının muğlak olduğunu iddia edecek”, *The Globe and Mail* (Kanada), 30 Ağustos 2006 ve “Abu Hamza davası: Mahkeme, Müslüman din adamında terör el kitabı olduğunu söyledi”, *The Guardian*, Londra, 12 Ocak 2006.

71 Bkz. Avrupa Komisyonu’nun Avrupa Parlamentosu ve Konseyi’ne yolladığı, Teröristlerin insane kazanmasıyla ilgili mesajı: şiddet içeren radikalleşmeye katkıda bulunan faktörlerin ele alınması, Brüksel, 21.9.2005, COM (2005) 313 final.

72 Hylton, H., “Hizbullah İnternet’i Nasıl Rehin Alıyor?”, *Time Magazine*, 8 Ağustos 2006, İnternet adresi: www.time.com/time/world/article/0,8599,1224273,00.html.

73 Bkz. “Boşa çıkanlar komplolar”, *The Globe and Mail* (Kanada), 11 Ağustos 2006.

69 Note the study conducted by Glaser, J., Dixit, J., Green, D.P., “Studying Hate Crime with the Internet: What Makes Racists Advocate Racial Violence?” (2002) *Journal of Social Issues* 58(1) spring, pp. 177-193.

70 Hylton, H., “How Hizballah Hijacks the Internet,” *Time Magazine*, 8 August 2006, at www.time.com/time/world/article/0,8599,1224273,00.html.

71 Publications such as *Mujahideen Explosive Handbook* and the *Encyclopaedia of the Afghan Jihad* are some of the publications disseminated and distributed through the Internet. Note “Terror law vague, accused to argue”, *The Globe and Mail* (Canada), 30 August 2006 and “Abu Hamza trial: Islamic cleric had terror handbook, court told”, *The Guardian*, London, 12 January 2006.

72 Note the Communication from the European Commission to the European Parliament and the Council concerning Terrorist recruitment: addressing the factors contributing to violent radicalisation, Brussels, 21.9.2005, COM(2005) 313 final.

73 See “Foiled plots”, *The Globe and Mail* (Canada), 11 August 2006.

Obviously there is major concern about the availability of racist content, hate speech and terrorist propaganda on the Internet, and many governments and international and regional–international organisations, including the Council of Europe, the European Union, the UN and the OSCE are in agreement that racism and manifestations of racism through the Internet should not and will not be tolerated.

ECRI "bu olgularla etkili bir biçimde mücadele etmek için ırkçılığa ve ırk ayrımcılığına karşı ulusal mevzuat gerektiği" görüşündedir. Avrupa Konseyi üyesi birçok devlet tarafından desteklenen bu görüş neticesinde Siber Suçlar Sözleşmesi'ne, 2001 ve 2003 yılları arasında Bilgisayar Sistemleri Yoluyla Gerçekleştirilen İrkçi ve Yabancı Düşmanı Nitelikteki Eylemlerin Suç Sayılmasına Dair Ek Protokol hazırlanmıştır.

ECRI believes that "national legislation against racism and racial discrimination is necessary to combat these phenomena effectively". This view, supported by many member states of the Council of Europe, led to the development of an Additional Protocol to the Convention on Cybercrime concerning the Criminalisation of Acts of a Racist and Xenophobic Nature Committed through Computer Systems between 2001 and 2003.

politik, ahlaki, kültürel, tarihsel ve hukuki değerlere sahip olmasındurumu daha da karmaşıklaştırmaktadır. Hiç kuşkusuz, bu "düşünme ve ifade özgürlüğü ve bilgi alma ve verme haklarıyla ırkçı görüşleri destekleyen/savunan ve şiddeti kışkırtan söylem ve/ya faaliyetlerin yasaklanması arasında uygun bir denge"⁷⁴ bulma çabalarını zorlaştırmaktadır. O dengeye uluslararası düzeyde henüz ulaşılmış değildir ve "bugünün çok kültürlü bağlamında, doğru dengeyi bulmak gittikçe daha fazla önem kazanmakta ama aynı zamanda daha da zorlaşmaktadır"⁷⁵.

Son on yılda yapılan politika tartışmalarında açıklık kazanan, özellikle Amerika Birleşik Devletleri'nin İnternet'teki ırkçı yayınlarla mücadele etmeye yönelik her türlü düzenleme çabasına ABD Anayasası'nın 1. Ek Maddesinde savunulan değerler temelinde karşı çıkmakta olduğudur. Aynı zamanda ulusal mevzuat ile uluslararası antlaşmalar arasında yakalanacak uyumun çıkar yol olduğunu düşünen başka örgütler ve devletler vardır. Örneğin ECRI "bu olgularla etkili bir biçimde mücadele etmek için ırkçılığa ve ırk ayrımcılığına karşı ulusal mevzuat gerektiği"⁷⁶ görüşündedir. Avrupa Konseyi üyesi birçok devlet tarafından desteklenen bu görüş neticesinde Siber Suçlar Sözleşmesi'ne, 2001 ve 2003 yılları arasında Bilgisayar Sistemleri Yoluyla Gerçekleştirilen İrkçi ve Yabancı Düşmanı Nitelikteki Eylemlerin Suç Sayılmasına Dair Ek Protokol hazırlanmıştır. ABD Hükümeti Avrupa Konseyi bölgesinde bir siber suç sözleşmesi hazırlanmasını bütünüyle desteklemiş ve dış destekçi olarak onaylamıştır fakat Siber Suçlar Sözleşmesi Ek Protokolü'nün hazırlanmasını desteklememeye ve katılmamaya karar vermiştir. Dolayısıyla

74 Hükümetlerarası Çalışma Grubu dördüncü oturumunun Durban Deklarasyonu ve Programının etkili bir şekilde uygulanmasına ilişkin raporu (Başkan-Raportör: Juan Martabit (Şili)), E/CN.4/2006/18, 20 Mart 2006, İnternet adresi: <http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/Go6/119/23/PDF/Go611923.pdf>, par. 8.

75 ECRI, Uzmanlar Semineri: İfade özgürlüğüne saygı ve ırkçılığa karşı mücadele, konferans tutanakları, Strasbourg, 16-17 Kasım, 2006, s. 5.

76 Bu bağlamda ECRI 7 No.lu ırkçılık ve ırk ayrımcılığıyla mücadele için ulusal mevzuat Genel Politika Tavsiyesini kaydedin, CRI (2003) 8, 13 Aralık 2002'de benimsendi, İnternet adresi: www.coe.int/T/E/human_rights/Ecri/1-ECRI/3-GeneralThemes/1-Policy.Recommendations/Recommendation.N%Bo7/3-Recommendation.7.asp, açıklama raporunun 1. paragrafı.

constitutional values exist between different states. This undoubtedly complicates efforts to find an "appropriate balance between the rights to freedom of opinion and expression and to receive and impart information and the prohibition on speech and/or activities promoting racist views and inciting violence"⁷⁴. That balance is yet to be attained at an international level, and "in today's multicultural context, striking the right balance is becoming increasingly important, but at the same time more difficult"⁷⁵.

It has become clear during the policy discussions of the last ten years that, in particular, the United States of America opposes any regulatory effort to combat racist publications on the Internet on freedom of expression grounds based upon the values attached to the First Amendment of the US Constitution. At the same time, there are other organisations or states which regard harmonised national legislation and international agreements as the way forward. For example, ECRI believes that "national legislation against racism and racial discrimination is necessary to combat these phenomena effectively"⁷⁶. This view, supported by many member states of the Council of Europe, led to the development of an Additional Protocol to the Convention on Cybercrime concerning the Criminalisation of Acts of a Racist and Xenophobic Nature Committed through Computer Systems between 2001 and 2003. The US Government wholeheartedly supported the development of a cybercrime convention within the Council of Europe region and ratified the convention as an external supporter, but decided not to

74 Report of the Intergovernmental Working Group on the effective implementation of the Durban Declaration and Programme of Action on its fourth session (Chairperson-Rapporteur: Juan Martabit (Chile)), E/CN.4/2006/18, 20 March 2006, at <http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/Go6/119/23/PDF/Go611923.pdf>, para. 8.

75 ECRI, Expert Seminar: Combating racism while respecting freedom of expression, conference Proceedings, Strasbourg, 16-17 November, 2006, p. 5.

76 Note within this context the ECRI General Policy Recommendation No. 7 on national legislation to combat racism and racial discrimination, CRI (2003) 8, adopted on 13 December 2002, at www.coe.int/T/E/human_rights/Ecri/1-ECRI/3-GeneralThemes/1-Policy.Recommendations/Recommendation.N%Bo7/3-Recommendation.7.asp, para. 1 of the explanatory report.

“İnternet’te ırkçı mesajların yaygınlaşmasını önlemenin, bu amaçla düzenleyici önlemler alma gereği de dahil”,⁷⁷ en uygun ve etkili stratejisinin ne olduğu konusunda anlaşmazlıklar sürmektedir.

Bu temel farklara karşın, giderek büyüyen İnternet’te ırkçı içerik sorunu doğal olarak, aralarında hükümetlerin, ulusüstü ve uluslararası örgütlerin ve özel sektörün de yer aldığı çeşitli aktörlerin sert tepkilerine yol açmıştır. Düzenlemeye yönelik olan ve olmayan bu girişimlere ilişkin ayrıntılı geniş bilgiyi *Racism on the Internet* adlı Avrupa Konseyi yayınından temin etmek mümkündür.

Not: Bu yazı, Racism on the Internet, Avrupa Konseyi Yayını, 2010 (ISBN 978-92-871-6634-0) kitabının Giriş bölümüdür. Racism on the Internet Yrd. Prof. Yaman Akdeniz tarafından yazılmıştır. Yaman Akdeniz, İnsan Hakları Araştırma Merkezi, Hukuk Fakültesi, İstanbul Bilgi Üniversitesi.

support or get involved with the development of the Additional Protocol to the Convention on Cybercrime. Hence, fundamental disagreements remain as to the most appropriate and effective strategy “for preventing dissemination of racist messages on the Internet, including the need to adopt regulatory measures to that end”.⁷⁷

Despite these fundamental differences, the growing problem of racist content on the Internet has naturally prompted vigorous responses from a variety of agents, including governments, supranational and international organisations as well as from the private sector. A detailed overview of these regulatory and non-regulatory initiatives are provided in the book entitled *Racism on the Internet* published by European Council.

Not: This is the introductory chapter for Racism on the Internet, Council of Europe Publishing, 2010 (ISBN 978-92-871-6634-0). Racism on the Internet is written by Yaman Akdeniz, Associate Professor, Human Rights Law Research Center, Faculty of Law, Istanbul Bilgi University. (mailto:lawya@cyber-law.org) lawya@cyber-law.org

---

77 İnternet’te ırkçı, yabancı düşmanı ve anti-Semit propaganda ve nefret suçları üzerine toplantı, AGIT, Paris, 16-17 Haziran 2004.

---

77 The meeting on the relationship between racist, xenophobic and anti-Semitic propaganda on the Internet and hate crimes held by the OSCE in Paris on 16-17 June 2004.

TRİBÜNLERİN NEFRETİ,
NEFRETİN TRİBÜNLERİ

THE HATE OF THE TRIBUNES,
THE TRIBUNES OF HATE

BAĞIŞ ERTEN

Çeviri/Translation: Suzan Bölme

LEXICON Konferans Çevirmenleri

LEXICON Conference Interpreters

“10 yıl 10 örnek” projesine danışmanlık yapanlardan biriyim. Sanırım en kolay iş benimkiydi. Çünkü elimizi attığımız her haberde nefret suçu örneği bulabiliyorduk. Spor nefret suçlarının çok yaygın olarak işlendiği bir alan. Çünkü gazetelerin arka sayfası medyada nefret söylemi için bir arka kapı görevi görüyor. Arkadan girip ve her şeyi söyleyebileceğiniz bir alana dönüyor. Bunun hem sporun kendisiyle hem de Türkiye’deki spor medyasının sorunlarıyla ilgili yanları var.

Oyunla ilgili problemle girmeden önce şunu tespit etmemiz gerek. Türkiye söz konusu olduğunda futbol kültürünü genel olarak spor başlığı altında değerlendirmemiz çok mantıklı değil; çünkü Türkiye’deki yaygın spor kültürü diye bir şey yok, sadece futbol kültürü var. Dolayısıyla burada konuşacaklarımızı futbola indirgemek zorundayız. Futbolun yarattığı sorun ise oyunun kendi için söyleminin problemli olması.

Futbol Türkiye’de popüler kültüre terfi ettiğinden beri birlikte çok ciddi bir söylem sıkıntısı çekiyor. Çünkü aslında oraya kendi iradesiyle çıkmadı. Daha çok oraya birileri tarafından ‘götürüldü’. Toplumun 12 Eylül’le iğdiş edildiği bir dönemde insanların kendi seslerinin çıkmasına vesile olacak bir alan olarak kurgulandı. Bu kurgu şöyle bir problemi yarattı: Popülerleşmeye başladığından beri futbol alanı sanki bağımsız bir alanmış gibi duruyordu. Küfür etmenin, her türlü ırkçı ve maço söylemin bağımsızlık alanı, dışlayıcılığın kolaylaştırıldığı bir yer gibi görüldü. Sonunda öyle bir noktaya gelindi ki, sanki insanlar sokakta, toplumsal alanlarda doluyorlar ve tribünlerde de boşalıyordu. Buna böyle bir ‘kanalizasyon’ etkisi atfetmenin doğru olmadığı bir süre sonra iş tersine dönünce ortaya çıktı. Çünkü insanlar toplumda dolup, futbol tribünlerinde boşalmıyorlar; aksine futbolda, futbol seyirciliği sırasında katalizör etkisiyle nefret söylemini çoğalıyor. Çoğaldıkça topluma daha büyük bir tepki olarak geri dönüyor. Aslında söz konusu olan bir boşalma etkisi değil, tam tersine bir yansıma, hatta çoğalarak yansıma etkisi söz konusu. Nefret söylemini çoğalttıkça bumerang olarak kafanıza çarpıyor.

Mesela 10 yılda 10 nefret suçu örneğinin

I am one of the advisors to the “10 years, 10 examples” project. I think mine was one of the easiest tasks, because we were able to find examples of hate crimes in every single news article we touched. The world of sports is an area where hate crimes are commonly committed, since the back pages of newspapers serve as a backdoor for hate speech in the media. It transforms into an area where we can enter from the backdoor and say everything that comes to our mind. This has some aspects that are related to both the sports itself and the problems of the sports media in Turkey.

Before plunging in game-related problems, we have to determine this one thing: When it is Turkey in the spotlight, it is not very reasonable to evaluate the football culture under the general category of sports; because there is no such thing as a widespread sports culture in Turkey; there is only a football culture. Hence, we have to take our discussion down to football-only. And the problem caused by football is the problematic character of the inherent discourse of the game.

Since football has promoted to popular culture in Turkey, it has been suffering from a very serious problem in its discourse. This is because it was not raised to its current position by its own will. It was rather “moved” there by others. In a period when the society was castrated with the revolution of September 12, football was designed as an area that could be a vessel allowing people to raise their voices. Yet, this design created a problem: Since the start of its popularization, the area of football has been standing as an independent area. Hence it was seen as an area where swearing and any kind of racist and macho discourse were free, and where isolation and exclusionism was made simpler. In the end, it reached such a point that it was as if people were welling up on the streets and in public domains, and releasing in the tribunes. After a while, when things started to go awry, it became clear that attributing such a “drain” effect to football was not right. Because people do not well up their emotions in the society and then release them all in the tribunes; on the contrary, in football, this was increasing the hate speech with its catalyst effect when watching football. And as it increases, it comes back to the society in

Türkiye söz konusu olduğunda futbol kültürünü genel olarak spor başlığı altında değerlendirmemiz çok mantıklı değil; çünkü Türkiye’deki yaygın spor kültürü diye bir şey yok, sadece futbol kültürü var. Dolayısıyla burada konuşacaklarımızı futbola indirgemek zorundayız. Futbolun yarattığı sorun ise oyunun kendi için söyleminin problemli olması.

When it is Turkey in the spotlight, it is not very reasonable to evaluate the football culture under the general category of sports; because there is no such thing as a widespread sports culture in Turkey; there is only a football culture. Hence, we have to take our discussion down to football-only. And the problem caused by football is the problematic character of the inherent discourse of the game.

“Haçlı zihniyeti” lafının en fazla duyulduğu yerler futbol sahalarıdır. Yıllardır Türkiye takımları, yurtdışında oynadıkları maçlarda her hakem hatasını bir haçlı zihniyetinin bir parçası olarak görürler. Taraftar içindeki söylem de böyledir.

tamamını futboldan verebileceğimiz bir dönem yaşadık. “Two Size” haberi¹ bunun hakikaten gelip gelebileceği en üst noktaydı. Ama bunu bir sapma bir delirme anı olarak tanımlayıp; aslında böyle değil diyemeyiz. Çünkü ikide bir bu ana geliniyor.

Yine “Haçlı zihniyeti” lafının en fazla duyulduğu yerler futbol sahalarıdır. Yıllardır Türkiye takımları, yurtdışında oynadıkları maçlarda her hakem hatasını bir haçlı zihniyetinin bir parçası olarak görürler. Taraftar içindeki söylem de böyledir. Türk spikerler maçı anlatırken “taç bizim” derler. Taç niye “bizim” olsun, takımındır taç. Ama “bizim”dir işte, çünkü hep beraber “biz”, bu tarafta dururuz. Karşıda ise “onlar” vardır. Bu artık ötekileştirmenin en üst boyutudur. Bu o kadar yaygın ve içkin bir şeydir ve o kadar çok yinelenir ki, klişeleşir ve dışlayıcı söylem normalleşmeye başlar.

Öyle dönüm noktaları yaşadık ki Türkiye, futbol medyası ve futbol kültürü öyle şeyler üretti ki, bu alanda futbolu gerçekten sevenler de barınamaz oldu. Bundan sadece beş gün evvel “Two Size” haberinin 10. yıl dönümüydü. İngiltere’de bütün basında bu mesele yeniden gündeme getirildi. *The Guardian* bu kapakla çıktı. Başka hiçbir şey yoktu İnternet sayfasında. Bunun üzerine özel bir web sayfası kurulmuştu. Ama Türkiye’de tek satır yer almadı. Bu şu demek biraz da: “Biz bunu yaptık, pek pişman da değiliz.” Koskoca yazarlar çıktı, “bu İngilizlere de birinin haddini bildirmesi lazım” diye yazdı. Çünkü futbol söz konusu olduğunda, söylediğinizin gittiği yer konusunda herkese bir rahatlık, bir ‘nasılsa bir şey olmaz’ havası geliyor. Bu yüzden sürekli benzer şeyler yaşıyoruz.

Türkiye futbolunun bu konuda yaşadığı en büyük travmalardan biri de Kasım 2005’te oynanan İsviçre maçıdır. Türkiye-İsviçre maçının sonrasında yaratılan atmosfer, ‘biz ve öteki’ ikileştirmesini ve dışlayıcı söylemi doruğa

Football fields are where you most frequently hear the words “Crusader mentality”. For years, Turkish teams have seen and still see referee mistakes as a part of the crusader mentality in the matches they play abroad. The discourse among fans also tends to be in this direction.

¹ İstanbul’da oynanan Galatasaray-Leeds United UEFA maçından sonra, dönemin *Star Gazetesi*’nin attığı manşet. Maçtan bir önceki akşam taraftarlar arasında çıkan çatışmada iki Leeds taraftarı bıçaklanarak öldürülmüş, maç ise Galatasaray’ın 2-0 galibiyetiyle sonuçlanmıştı. 7 Nisan 2000 tarihinde atılan “Two Size” manşeti, maçın skoru ile ölümler arasında bağlantı kuruyor, Leeds taraftarlarının taşkınlıklarının gerekçe göstererek meşrulaştırma eğilimi taşıyordu.

the form of a huge reaction. In fact, it is not a release effect at work here; it is an entirely opposite reflection, which increases every time it is reflected. As you increase the hate speech, it hits you in the head with a boomerang effect.

For example, we have experienced a period which allows us to give all 10 of the hate speech examples for the last 10 years from football. The “Two Size” story¹ was the ultimate level that hate speech could have ever reached. But we cannot call it a moment of madness or a momentary lapse of reason and claim that this is not the real case, because it is precisely the moment we keep coming back to all too frequently.

Similarly, football fields are where you most frequently hear the words “Crusader mentality”. For years, Turkish teams have seen and still see referee mistakes as a part of the crusader mentality in the matches they play abroad. The discourse among fans also tends to be in this direction. When reporting the match, Turkish commentators say “touch is ours”. Now, why would the “touch” be ours? It is the team’s touch. Yet somehow, it is “ours”, because as a whole, “we” stand on this side. And on the other side stand “they”. This is the maximum attainable dimension in otherization. This is such a common and internalized phenomenon repeated so many times that it becomes a cliché, and the exclusionist discourse starts to become normalized.

Turkey went through such cornerstones and the football media and football culture produced such incredible things that those who really love football could not find a suitable place for them in this area. Only five days ago, it was the 10th anniversary of the “Two Size” news. In the UK, the subject was revisited by the whole media. *The Guardian* used it on its front page. There was nothing else on its webpage. A dedicated web page was designed for it. But it did not attract even a single line in the Turkish media. This, in a

¹ The headline used by the newspaper “Star Gazetesi” after the UEFA match played in Istanbul between Galatasaray and Leeds United. In a confrontation between fans the evening before the Match day, two Leeds fans were stabbed to death, and the match was won by Galatasaray with a score of 2-0. The headline “Two Size” used on April 7, 2000 made a connection between the deaths and the score, with an attempt to legitimize the deaths by showing the excessive behaviours of Leeds fans as an excuse.

çıkarttı. Birakın söylemi, bizatihi dayak oldu. Bunun ortamı hazırlandı. Bu ortamı hazırlamada medya ciddi bir şekilde bir araç olarak kullanıldı. Küçük küçük sorunlar abartıldı. Orada bir basın toplantısı problemi 'Türklüğü aşağılamak' unsuru haline geldi. Ve sonunda da meydan muharebesi gibi bir maç yaşadık. Üstelik bunu yapanlar da futbolda etkin olan insanlardı. Tribündeki tepki sahadaki tepkiye oranla çok daha sınırlıydı.

Diyarbakırspor maçı daha bu sene yaşadığımız yeni bir olaydır. Üzerinde durmadığımız, bir futbol maçından ibaretmiş gibi gördüğümüz bir şey pek çok yarayı kaşdı. Bursaspor-Diyarbakırspor maçı² sadece bir maç değildi. Orada teşkilatlı bir yapı vardı. Yerel basına yansıyan şöyle bir söz geldi kulağımıza; 'Ermenistan maçının provasını yaptık'. Olay bu raddeye gelince bir anda devletin yetkilileri ayaklandı, "nereye gidiyoruz?" diye tepki gösterdi. Olayları dindirebilmek ve Ermenistan maçında tekerrür etmemesini sağlamak için Cumhurbaşkanı taraftar grupları ile görüştü.

Görüldüğü gibi nefret söyleminin çok kolay üretildiği bir yerden bahsediyoruz. Bazı örnekleri hep birlikte hatırlayalım. Daha geçen hafta Galatasaray Teknik Direktörü Rijkaard hakkında "Gösterişli, iri, kara bir balon"³ dendi. İspanya takımının teknik direktörü Vicente del Bosque'ye "kasap" benzetmesi yapıldı.⁴ Futbolcuya "yamyam" dendi.⁵ Bunların hepsi 10 yıl içinde gerçekleşti. En kariyerli teknik adam 'Bir Sırp bana ders veremez' dedi.⁶ Son olarak şöyle bir diyalog aktarayım: Birkaç hafta önce bir muhabir bütün samimiyetiyle şunu

way, means: "We did this, alright, but we do not really regret it." Those supposedly "big" writers came up and wrote, "Someone should put these British in their places". Because when it comes to football, somehow, everyone assumes an air of "nothing will happen any way", a complete ease with no scruples about where your words might go. So, we always see similar things happening.

One of the biggest traumas the Turkish football went through in this regard was the Switzerland match played in November 2005. The atmosphere created after the Turkey-Switzerland match raised the dualization of "us and others" and the exclusionist discourse to peak level. Discourse aside, there actually were beatings. The stage was already set for it. When setting the stage, the media was put to serious use as a tool. Tiny, miniscule problems were grown out of proportion. A problem with the press conference became an element of "degrading Turks". And in the end, we lived through a football match that resembled nothing but a pitched battle. What's more, those who caused this were people who were active figures in the football world. The reaction from the tribunes was mild compared to the reaction on the field.

The Diyarbakırspor match is an event we have seen just this year. A lot of things that we tend to ignore and see as nothing but a football match poked at this wound until it bled. The Bursaspor-Diyarbakırspor match² was not only a sports match. There was an organized structure there. We heard of weird statements appearing in the local press: 'We rehearsed for the Armenia match'. And when things came to the boil, the officials of the state rose up, reacting and asking "Where are we headed to?" In order to quench the events and prevent their repetition at the Armenia game, the President of the Republic personally talked to fan groups.

As you see, we are talking about a venue where hate speech is more easily produced. Let's remember some of the examples. It was only last week that Galatasaray's technical director

Bursaspor-Diyarbakırspor maçı sadece bir maç değildi. Orada teşkilatlı bir yapı vardı. Yerel basına yansıyan şöyle bir söz geldi kulağımıza; 'Ermenistan maçının provasını yaptık'

The Bursaspor-Diyarbakırspor match was not only a sports match. There was an organized structure there. We heard of weird statements appearing in the local press: 'We rehearsed for the Armenia match'.

2 26 Eylül 2009'da Bursa'da oynanan maç sonrasında taraftarlar arasında çıkan çatışmada 10 kişi yaralandı, 6 kişi gözaltına alındı. 5 Mart 2010'da Diyarbakır'da gerçekleştirilen ikinci karşılaşma ise sahaya atılan yabancı cisimlerle oyuncu ve hakemlerin yaralanması üzerine tatil edildi.

3 Kadir Çetinçalı, "Devrim mi, balon mu?", *Vatan Gazetesi*, 2 Nisan 2010

4 Benzetme, Beşiktaş Divan Kurulu Üyesi Nevzat Demir tarafından tam olarak şu cümlelerle yapıldı: "Göbekli hoca olmaz. Yeniköy kasabına benziyor". *Fotomaç*, 30 Kasım 2004

5 Trabzonspor Başkanı Mehmet Ali Yılmaz, 1999'da kendi oyuncusu Kevin Campbell için "yamyam" tabirini kullanabilmişti.

6 Fatih Terim 1996-1997 sezonunda oynanan bir İstanbulspor maçından sonra, rakip takımın antrenörü Saffet Susiç'e yönelik olarak "Benim ülkemde, hele bir Sırp bana hiç böyle laf edemez" demişti. Saffet Susiç, Boşnak'tı.

2 10 were injured and 6 taken into custody in the conflict between team fans after the match played in Bursa on September 26, 2009. In the second match played on March 5, 2010 in Diyarbakır, the match was called due to players and referees suffering injuries from objects thrown into the field.

Futbol hiç de masum oynanan bir oyun değil. Çok ciddi toplumsal etkileri olan, toplumsal ilişkilere nüfuz eden, bazı siyasi güçlerin; özellikle de aşırı milliyetçi grupların çalışma alanı olarak görülen bir popüler kültür alanından bahsediyoruz. Bu nedenle tribündeki nefreti aslında bir politikanın devamı olarak görmek lazım.

söyledi: “Vallahi billahi ırkçılık yapmak için söylemiyorum bu zencilerle top oynanmaz.”

Bütün bu örneklerde şunu görüyoruz: Bunların hepsi ulu orta söyleniyor ama tribünde olduğu için dokunulmazlığı var gibi davranılıyor. Herkes söylediğiyle kalıyor. Futbolu bir izole alan, tribünleri de toplumdan bağımsız bir rahatlama alanı olarak görmeye devam ettiğimiz sürece bunun etkileri ağırlaşıyor. Futbol hiç de masum oynanan bir oyun değil. Çok ciddi toplumsal etkileri olan, toplumsal ilişkilere nüfuz eden, bazı siyasi güçlerin; özellikle de aşırı milliyetçi grupların çalışma alanı olarak görülen bir popüler kültür alanından bahsediyoruz. Bu nedenle tribündeki nefreti aslında bir politikanın devamı olarak görmek lazım. Buna karşı durabilecek unsurları öne çıkarmadığımız ve bunu yapanları teşhir etmediğimiz sürece, nefret söylemi tribünlerde rahatlıkla üreyebiliyor ve çoğalıyor. Bunun topluma yansımaları da çok ağır oluyor. Burada ne yapılabilir, ne kadar ciddiye alınabilir sorusu çok önemli.

Ama asıl sorun şu; bu alan ihmal edilebilir bir alan değil. Ben bütün medya etik kurul girişimlerinin mutlaka futboldan birilerini barındırması, özellikle spor basınına izlemesi gerektiğini düşünüyorum. Çünkü azımsadığımız takdirde arka kapıyı açık bırakmış gibi oluyoruz ve oradan giren nefret çok patlayıcı etki yaratabiliyor.

Nasıl mücadele edeceğiz peki? Mücadele edebilmek için çeşitli araçlar halihazırda var zaten. Tribünlerde ırkçılık sadece Türkiye'nin değil, dünyanın sorunu. UEFA'nın ve FIFA'nın resmi politikaları ırkçılık karşıtı maddeler içeriyor. “Say no to racism” sloganıyla yürüttükleri bir kampanyaları var. UEFA ve FIFA bununla ilgili olarak da şunu talep ediyor: Mutlaka siz de kendi ulusal federasyon talimatlarınıza, yönetmeliklerinize ırkçılık, aşırı milliyetçilik ve dışlayıcılık karşıtı maddeler barındırmak zorundasınız.

Bursaspor maçından sonra federasyon mevcut mevzuatın bütün bu meselelerle mücadeleye yetemeyeceğini gördü ve hemen değişikliğe gitti. Çünkü mecburlar, bununla mücadele etmek zorundalar. Bu, bizim için iyi bir tutunum dalı bence. Bununla ilgili başka örnekler de var. Taraftar gruplarının da yavaş yavaş buna

Rijkaard was called “an imposing, hulky black balloon”³. Spanish team’s technical director Vicente del Bosque was likened to a “butcher”.⁴ A footballer was called a cannibal.⁵ And all these happened in 10 years. A technical coach at the top of his career said ‘A Serbian cannot teach me any lessons’.⁶ And finally, let me share with you a dialogue: A few weeks ago, a reporter said, in all frankness, “I swear I am not saying it to do racism, but one cannot play ball with these negros.”

In all these examples, what we see is this: All of these are voiced publicly, but treated as if they have immunity since they happen on stadium tribunes. Everybody gets away with whatever they say. As long as we continue seeing football as an isolated sphere and the tribunes as a place of relaxation and release independent from the society, we will experience its effects more heavily. Football is never an innocently played game. We are talking about an area of popular culture that has very serious social impacts, that penetrates into social relationships, and that is seen as the working area of some political forces, especially extreme nationalistic groups. Hence, it is necessary to see the hate arising from the tribunes as the extension of a policy. As long as we do not come up with elements that can stand against it and as long as we do not expose those who do it, the hate speech grows and multiplies in stadium tribunes with total ease. And its reflection on the society is very grave indeed. Here, the important question is “what can be done?” and “to what extent can it be taken seriously?”.

However, the real problem is that this is not an area that can be ignored. It is my opinion that all media ethics board attempts must always include someone from football and must specifically keep track of the sports media. Because if we underestimate it, we leave the

Football is never an innocently played game. We are talking about an area of popular culture that has very serious social impacts, that penetrates into social relationships, and that is seen as the working area of some political forces, especially extreme nationalistic groups. Hence, it is necessary to see the hate arising from the tribunes as the extension of a policy.

3 Kadir Çetincalı, “Devrim mi, balon mu?”, *Vatan*, April 2, 2010

4 The analogy was used by Beşiktaş Board Member Nevzat Demir, with the following exact wording: “There is no such thing as a paunchy coach. He looks like the local butcher of Yeniköy.” *Fotomaç*, November 30, 2004

5 In 1999, Trabzonspor Chair Mehmet Ali Yılmaz did not hesitate to call his own player, Kevin Campbell, “cannibal”.

6 Fatih Terim, after a match with Istanbulspor in the 1996-1997 season, said, with reference to the rival team’s coach Saffet Susiç, “No Serbian can talk to me like that, and in my own country”. Saffet Susiç was Bosnian.

tepki verdiğini görüyoruz. Mesela UniFeb grubu dünyada ırkçılık karşıtı kongreye resmi katılımcı olarak gitti.⁷ Orada edindikleri deneyimi aktarmaya çalışıyorlar. Bu da şu anlama geliyor: Futbolun deminden beri bahsettiğimiz o tehlikeli yapısı, bir yanıyla da nefret söylemi karşısında bir araca dönüştürülme potansiyeli taşıyor. Yani bu etkiyi tersine döndürmek de çok mümkün. Tribünlerdeki milliyetçilik çok kırılğan ve yapay bir söyleme sahip. O yüzden de kırmak mümkün. Siz siyahlara karşı bir ırkçı hareketi Türkiye’de tribünlerde yaşatamazsınız. Bir sürü siyahî oyuncu vardır Türkiye’de ve bunlarla kurulan empatik ilişki mecburen bu ırkçılığı zedeler. Bunun üzerinden hareket ederek tribünleri bir mücadele alanı olarak belirlemek gerektiğini düşünüyorum. Oradaki söylemi maço ve aşırı milliyetçi dilden ayıklamanın ve ırkçılık karşıtı bir söylem alanı haline getirmenin, toplumun genelini bu duyarlılığa sahip kılmaktan daha kolay ve hızlı olabileceği inancındayım. Çünkü o ırkçılık-ayrımcılık karşıtı söylemi orada çoğaltma şansımızın daha fazla olduğunu düşünüyorum. Bunun en iyi örneği Ermenistan maçıdır. Ne olursa olsun Türkiye ile Ermenistan futbol karşılaşması yapmamış olsaydı bir ilişki yakalanmayacaktı. Futbol bunu başardıysa, her halükarda bir kapıları açabilme gücü varsa, ona böyle bir anlam atfedebiliyorsak bu tutunulabilecek bir daldır bence.

Medya söz konusu olduğunda ise çok önemli bir sıkıntı yaşandığını düşünüyorum. O kadar tehlikeli söylemler üretilebiliyor ki, her gün darbe yiyoruz. Örneğin buradaki herkesin okuduğuna inandığım bir gazete “Fener Sivas’ı katletti” başlığı atabildi.⁸ Demek ki bu duyarlılıklara sayfalar dolu yer açmasını beklediğiniz bir gazete bile arka sayfadan futbol üzerinden bu açığı verebiliyor. Bu durumda o alanı ihmal etmeniz büyük bir hata demektir.

Bu yüzden ben hem gazetecilerin ve bu konuya duyarlı herkesin, bir futbol sevdalısı olan Hrant’ın vasiyeti olarak bu işe mutlaka zaman

backdoor open, and the hate entering from that opening can create a highly explosive impact.

So how will we fight against it? We already have various tools we can use in this combat. Racism in the tribunes is not a problem specific to Turkey, it is a global problem faced everywhere in the world. The official policies of UEFA and FIFA contain anti-racist articles. They run campaigns with the slogan “Say no to racism”. With regard to this matter, UEFA and FIFA also make this demand: You also have to incorporate articles against racism, extreme nationalism and exclusionism in your own national federation directives and regulations.

After the Bursaspor match, the Federation saw that the existing legislation was not adequate to fight against these problems, and immediately introduced some changes. Since they have to, and since they must combat this phenomenon. I think, for us, this is a solid branch to hold on to. There are other examples in this context. We are gradually starting to see fan groups displaying their reactions to this situation. For example, the UniFeb group went as official participants to the world conference against racism.⁷ They are now working to share the experiences they gained at the conference. And what does it mean? It means that there is a potential that this dangerous structure of football we have been going on and on about here can be transformed into an instrument against hate speech with one of its aspects. In other words, it is quite possible to reverse this affect. The nationalism in the tribunes has a very fragile and artificial discourse. So, it is possible to break it. You cannot force a racist act against blacks in the tribunes in Turkey. We have a lot of black players in Turkey and the emphatic association with them would undermine any attempt at racism against coloured people. Taking this as a starting point, I would like to designate the tribunes as a place of counteracting. I believe that freeing the discourse there from macho and extreme-nationalistic elements and

Futbolun o tehlikeli yapısı, bir yanıyla da nefret söylemi karşısında bir araca dönüştürülme potansiyeli taşıyor. Yani bu etkiyi tersine döndürmek de çok mümkün.

Dangerous structure of football we have been going on and on about here can be transformed into an instrument against hate speech with one of its aspects. In other words, it is quite possible to reverse this affect. The nationalism in the tribunes has a very fragile and artificial discourse. So, it is possible to break it.

7 Seminer, Catalunya Gönüllüler Derneği’nin (Fundación Privada Cataluña Voluntaria), İspanya’nın Barcelona kentinde düzenlendi. 11 ülkeden 18 ve 35 yaş arasında 44 katılımcının yer aldığı seminer Avrupa Birliği Gençlik Komisyonu ile İspanya Ulusal Ajansı tarafından desteklendi ve 22-29 Ağustos 2009 tarihleri arasında gerçekleştirildi.

8 *Taraf Gazetesi*, 1 Şubat 2010.

7 The Seminar was organized by the Private Foundation of Catalanian Volunteers (Fundación Privada Cataluña Voluntaria), in Barcelona, Spain. With 44 participants between ages 18-35 from 11 countries, the Seminar was sponsored by European Commission-Youth and by the Spanish National Agency. The Seminar took place on August 22-29, 2009.

Hem gazetecilerin ve bu konuya duyarlı herkesin, bir futbol sevdalısı olan Hrant'ın vasiyeti olarak bu işe mutlaka zaman ayırması gerektiğini düşünüyorum.

ayırması gerektiğini düşünüyorum. Kendi adıma şunun önemli bir mücadele başlangıcı olabileceğini düşünüyorum: Türkiye'de lig maçlarında İstiklal Marşı okunuyor. Çok anlamsız. İstanbul Büyükşehir Belediye Spor ile Kasımpaşa maç yapıyor. Olimpiyat stadında 6 kişi falan var, saha nüfusundan daha az; 6 kişiye megafonlardan İstiklal Marşı okunuyor. Bunun çok komik sonuçları da olabiliyor. Mesela Fenerbahçe, Sparta Prag'la Şampiyonlar Ligi maçı yaparken Şampiyonlar Ligi'nin meşhur müziği başladığında onu İstiklal Marşı zannedip ayağa kalkanlar, hatta söylemeye çalışanlar çıkıyor. Bunun kaldırılması yolunda politika üreterek mücadeleye başlayabiliriz. "Fenerbahçe-Sparta Prag maçında çalamadığınız marşı, Altay-Göztepe maçında da çalmayın" diyebiliriz. Bu düşündüğümüz kadar zor değil. Çünkü bu noktalara biraz duyarlılık göstermezsek iş aldı başını yürüyor. Herkesi buna davet ediyorum.

Sorular ve cevaplar

Taraftar kültürü, kendi başına zaten "biz" ve "öteki" ikiliği üzerine kurulu. Üstelik futbol sahası taraftarlar adına oyuncuların yarıştıkları bir zemine dönüşmüş durumda. Taraftar kültürünün dönüştürülmesi açısından kulüplerin neler yapabileceğini düşünüyorsunuz?

Kulüplerin futbol kültürünü dönüştürme konusunda öncü ya da hızlandırıcı bir işlevi olabileceğini düşünmüyorum. Aksine bu biz-öteki ikilemi resmi söylemleri üzerinden üretebiliyorlar. Bu eskiden bu kadar belirgin değildi ama artık kulüpler arası bir diyalog arayışının zemini yok gibi ne yazık ki. Bunun en önemli nedenlerinden biri hala kurumsallaşmış kulüp yapılarının oluşmamış olması. Türkiye'de 100 milyonlarca lirayla dönen kulüpler bile pedersahi yöntemlerin ötesine geçebilmiş değil. Tek adam kültürü neredeyse bütün kulüplerde geçerli. Daha da kötüsü, kulüp yönetimlerine seçilen insanlar bu işi ciddiye almıyor, tersine bir hobi gibi görüyor. Hal böyle olunca da ortalama futbol kültürü yönetimler tarafından da yeniden üretiliyor. O kadar ki, sahadaki futbolcular, teknik adamlar bile genelde onlardan daha sağduyulu konuşabiliyor. Bu yüzden taraftar kültürünün değişmesinde kulüplerin

transforming it into an anti-racist discourse area can be achieved faster and easier than equipping the society in general with this sensitivity and awareness. Because I think we have a better chance at increasing the anti-racist and anti-discriminatory discourse there. The best example for it is the Armenia match. If there had not been a match between Turkey and Armenia, a relationship would not have been established. If football has managed it, if it has the power to open the doors in any case, and if we can attribute such a meaning to it, then in my opinion it is something you can hold on to on the road.

When it comes to media, I think there is a very serious problem in our hands. Media can create such dangerous, harmful discourses that we feel its jarring impact every day. For example, a newspaper which I believe is read by everyone here, did not hesitate to use the headline: "Fener massacred Sivas".⁸ So, even a newspaper which you would expect to allocate pages and pages of space to such sensibilities can demonstrate such a weakness through football in its back page. In such a case, ignoring that area would be a big mistake.

Due to all these reasons, I think that journalists and everyone else who are sensitive on this matter should devote their time to this effort to honour the last will of Hrant Dink, who was a great fan of football. For my part, I can suggest a starting point for these significant efforts: In Turkey, league matches start with the National Anthem. This makes no sense. İstanbul Büyükşehir Belediye Spor and Kasımpaşa are playing a match. There are only 6 people in the entire Olympic stadium, less than the numbers on the field; these 6 people are made to sing the National Anthem from megaphones, which can have very funny results. For example, during Fenerbahçe's Champions League match with Sparta Prague FC, when that famous Champions League music started to play, there were some people who thought it was the National Anthem and rushed to stand erect or even sing it. We can start our efforts in this combat by producing policies to abandon this practice. We can say "Since we cannot sing the Anthem at the Fenerbahçe-

⁸ Taraf newspaper, February 1, 2010.

I think that journalists and everyone else who are sensitive on this matter should devote their time to this effort to honour the last will of Hrant Dink, who was a great fan of football.

bir kolaylaştırıcılık misyonu olmadığını düşünüyorum. Tersine bu yöndeki oluşumlara engel olmasınlar, ya da resmi kanallardan nefret tohumları ekmesinler yeter. Tahrik edici açıklamalar, büyük maçlar atmosferi geren organizasyonlar yapmasınlar hiç değilse.

Futbolun endüstrileşmesiyle, nefret söyleminin hem kulüpler hem de taraftarlar arasında yaygınlaşması arasında bir bağlantı var mı? Bunun önüne geçilmesi için ne türden kurumsal önlemler alınması gerekir?

Futbol kapitalizmi dediğimiz olgu son 20 yılın ürünü. Onun öncesinde hâlâ amatör yapısını koruyan bir spordan bahsediyoruz. Şöyle bir örnek verelim. Turgay Şeren 1956 yılında, zamanın en büyük parasını olarak 20 bin lira almış ve “Bu paraya o dönemde 4 araba alınabilirdi” diyor. 1984 yılında, pek çokları için dünyanın gelmiş geçmiş en büyük futbolcusu sayılan Maradona’nın Barcelona’dan Napoli’ye transferi bile sadece 9 milyon dolarmış. Oysa bugün bir tek Cristiano Ronaldo 100 milyon dolardan fazla paraya gitti. Yani akılalmaz bir boyuta ulaşıldı. Bu haliyle nefret söylemini de hortlamaya yakın beklentilere neden oldu. Kazanmak ve o kazancın karşılığında elde edilecek paralar uğruna takımlar her türlü şeyi motivasyon aracı olarak kullanmaya başladılar. Mesela bir hakem, Anders Frisk 2006 yılında Şampiyonlar Ligi maçında yanlış karar verdi diye aldığı tehditler ve İngiliz basınının baskısı yüzünden hakemliği bıraktı. Buna benzer pek çok olay yaşadık. Hatta kulüpler bu tip unsurları kurumsal hale getirdi. 2001 yılında İsraili Revivo Fenerbahçe’de oynarken Galatasaray tribünlerinde, sonrasında Galatasaray’a transfer olduktan sonra bu sefer Fenerbahçe tribünlerinde anti-semitik sloganlar atıldı, Yahudi karşıtı bayraklar asıldı. Ama şunu da belirtmek lazım. Endüstriyel futbol nefret söyleminin tetikleyicisidir demek de haksızlık olabilir. Çünkü futbolun en temel kurumu ve futbol kapitalizmin neredeyse telif sahibi UEFA nefret söylemi, ırkçılık ve ayrımcılık karşıtı her türlü organizasyonu destekledi. Daha da önemlisi bu tip ihlaller olduğunda üzerine gitti, cezalandırdı. Nitekim onların yarattığı çatı bu işin kurumsal yapısı oldu.

Sparta Prague FC game, let us forego singing it at the Altay-Göztepe match too”. This is not as hard as we think; because if we cannot show some sensitivity at this point, there will be no stopping this going. I urge and invite everyone to join in these efforts.

Questions and answers

The sports fan culture is already founded on the “we”- “others” duality. Moreover, football fields have become a ground where players compete on behalf of their fans. What do you think can be done by sports clubs in order to achieve a transformation in the sports fan culture?

I do not think that football clubs can have a leading or speeding function in transforming the football culture. On the contrary, they can produce this us-others dilemma based on their official discourse. In the past, this was not so visible; yet unfortunately today it seems that there is no basis for pursuing dialog between clubs. One of the main reasons is that we do not yet have institutionalized club structures. Even the clubs that have budgets of hundreds of millions liras have not been able to go beyond the patriarchal methods. The “one man” culture is dominant almost in all the clubs. What’s worse, people elected for clubs’ management boards do not take this job seriously, and conversely see them as mere hobby positions. When things are like this, the average football culture gets to be reproduced again and again by the management, to such an extent that even the footballers and the technical team can usually speak with more common sense than the management. Hence, I think that clubs do not have a facilitating role in changing the fan culture in football. It will be enough if they do not prevent positive structures in this sense or not sow seeds of hatred using the official channels. They could at least avoid provocative statements and organizations that create tension in the atmosphere before big matches.

Is there a connection between the industrialization of football and the prevalence of hate speech among both clubs and fans? What kind of institutional measures should be taken to prevent it?

The phenomenon we call the football capitalism

Tek adam kültürü neredeyse bütün kulüplerde geçerli. Daha da kötüsü, kulüp yönetimlerine seçilen insanlar bu işi ciddiye almıyor, tersine bir hobi gibi görüyor. Hal böyle olunca da ortalama futbol kültürü yönetimler tarafından da yeniden üretiliyor.

Yabancı düşmanlığı
içten içe her sayfada
yer bulur. Açık
açık söylenmez ama
yabancı oyuncu sınırı
tartışmalarında,
yabancı hocaların
değerlendirilmesinde bu
hep görülür. Ama spor
sayfalarında olduğu için
ve taraftar gözlemleriyle
okunduğu için tolere
edilir.

**Futbol medyasının, nefret söylemiyle
hesaplaşması açısından medyanın bütünü
ile daha yakın ilişkisi kurması gerektiğini
söylüyorsunuz. Bunu biraz açmanız ve
örneklendirmeniz mümkün mü?**

Gazetelerin ilk sayfasıyla spor sayfası arasında dil tutarlılığı sağlamak lazım. İlk sayfasında ‘political correctness’ (siyasal doğruluk) tartışması yapan, ombudsman gibi kontrol geliştiren gazetelerin spor sayfalarındaki dili es geçmesi büyük bir gaflettir. Spor sayfalarının dili her zaman ajite edici, saldırganlığın kenarında gezinen, klişelerle dolu ve gergin bir dildir. Yabancı düşmanlığı içten içe her sayfada yer bulur. Açık açık söylenmez ama yabancı oyuncu sınırı tartışmalarında, yabancı hocaların değerlendirilmesinde bu hep görülür. Ama spor sayfalarında olduğu için ve taraftar gözlemleriyle okunduğu için tolere edilir. Mesela Rijkaard başarısız giderken ona “koca bir kara balon” demek yadırganmaz. Ama Mavi Marmara gemisine İsrail’in müdahalesi sırasında pasif kalmakla suçlanan Obama’ya, ya da bir başka politikacıya benzer bir ithamda bulunsanız ülke ayağa kalkar. Yine “İngiliz’in/Alman’ın, Fransız’ın oyunu” başlıkları çok sık rastlanır spor basınında. Hem de hiç eleştiri almaz ve sorun edilmez. Bu konuda elimizdeki son vukuat Türkiye’nin Euro 2016 adaylığını kaybettiği gündür. 29 Mayıs 2010 gazetelerini şöyle bir taradığımızda durumun vahameti anlaşılacaktır. O gün UEFA başkanı bütün Michel Platini’ye yönelik pek çok itham ve saldırı oldu. Bunların pek çoğu nefret söyleminin kıyasında gezisindi. *Vatan Gazetesi* “Satıldık” başlığıyla, *HaberTürk* “Kırlı Michel” başlığıyla çıktı. Pek çok köşe yazısı da nefret ögesi barındırdı. Kamuoyu da bu konuda ‘taraf’ olduğu için neredeyse göz yumdu. İşte asıl tehlikede bu zaten. Taraftar olduğunuz anda dil de tehlikeli mecralarda dolaşabiliyor. Oysa gazetelerin diğer sayfalarında, hiç değilse ilkesel olarak taraftarlıktan önce gazetecilik genel ilkelerini takip etme kaygısı ağır basıyor. Bunun spor sayfalarında da geçerli bir durum olması şart.

is the product of the last 20 years. We are talking about a branch of sports that was still maintaining its amateur structure before then. Let’s give an example. Turgay Şeren, in 1956, took 20 thousand TL, the largest ever for those days, and says “In those days, that money could buy 4 automobiles “. In 1984, even the transfer of Maradona, who is considered by many as the best ever footballer, from Barcelona to Napoli was only 9 million dollars. Yet today, Cristiano Ronaldo only went for more than 100 million dollars. In short, the situation has reached a mind-blowing dimension. And it has caused expectations that can nearly cause the hate speech to rise again. For the sake of winning and getting all those monies, the teams started to use everything as a means of motivation. For example, a referee, Anders Frisk, was forced to quit refereeing after the pressure from the British press and the threats he received after he gave an erroneous decision at a 2006 Champions League match. We have seen many similar events unfold. Clubs have even made such elements somewhat corporate. In 2001, when Israeli Revivo was playing at Fenerbahçe, anti-Semitic slogans and flags were used in Galatasaray tribunes; after his transfer to Galatasaray, the same anti-Semitic slogans were moved to the Fenerbahçe tribunes. Yet there is something else that should be noted. It may be equally unfair to say that industrial football is a trigger of hate speech, because UEFA, being the most basic institution of football and virtually the copyright owner of the football capitalism, has always supported all kinds of organizations against hate speech, racism and discrimination. More importantly, when any such violations occurred, UEFA clamped down on it and exacted the necessary punishment. And hence, the roof laid by them became the institutional structure of this business.

You are saying that in order to confront the hate speech, the football media must establish closer relationships with the rest of the media. Can you elaborate on it and provide some examples?

It is necessary to ensure a consistent language between the newspaper’s front page and sports page. It is a big oversight that newspapers, engaged in political correctness debates in

their front pages and having controls such as ombudspersons, can totally ignore supervising the language used in the sports pages. The language used in the sports pages is always agitating, skirting close to aggressiveness, full of clichés and tension. Xenophobia sneaks in all pages. It is never said aloud, but it was always seen in the remarks about foreign technical directors during the debates on foreign player limit. Yet, since they are on the sports pages and since they are read with “fan glasses”, they are always tolerated. For example, no one finds it strange to call Rijkaard a “big black balloon” when he is leaving after an unsuccessful streak. But if you say this very same thing to Obama, who is accused of remaining passive during Israel’s interference to the ship Mavi Marmara, or to any other politician, the country would be in an uproar. Similarly, “The British/German/French Trick/Ruse” is a headline seen very frequently in our press. It is never criticized or made a problem. The latest case in this regard took place on the day Turkey lost candidacy to Euro 2016. You can easily see how grave the situation is if only you scan the newspapers of 29 May 2010. On that day, newspapers include lots of accusations and attacks on the UEFA president Michel Platini. Most of them came very close to hate speech. Daily newspaper *Vatan* used “We were Sold”, and *HaberTürk* used “Dirty Michel” in their headlines. Most of the columns accommodated elements of hate. And the public turned a blind eye on everything, only because it was also a “fan”, a “party”. And this is where the real danger lies. When you become a fan, the language can go to dangerous places. Yet on the other pages of the newspaper, the main concern is for adherence to general principles of journalism before being a fan, at least in principle. This concern, this adherence, should also become the norm in sports pages.

KÜLTÜREL ÇEŞİTLİLİK İÇİN
AYRIMCILIĞA KARŞI SAVAŞMAK:
MEDYANIN ÖNÜNDEKİ GÜÇLÜKLER

TO FIGHT AGAINST DISCRIMINATION
AND FOR CULTURAL DIVERSITY:
A MAJOR CHALLENGE FOR THE MEDIA

REYNALD BLION

Çeviri/Translation: Pınar Uygun

İrkçilik ve İrk Ayrımcılığı: Avrupa Konseyi'nin prensipleri ve değerleri

Ayrımcılığın genel olarak yasaklanması: ECHR, 12 numaralı protokol

İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunması Hakkında Avrupa Sözleşmesi'nin (ECHR) (1950) 14. maddesi "Bu sözleşmede tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasal ya da başka görüşler, ulusal veya sosyal köken, ulusal bir azınlığa mensup olma, servet, doğuş veya herhangi başka bir durum bakımından hiçbir ayırım gözetilmeksizin sağlanır" açıklamasında bulunur. Sözleşmenin 12 numaralı protokolü ise ayrımcılığın genel olarak yasaklanması ilkesini içerir ve şu şartı ekler; "kimse, herhangi bir kamu otoritesi tarafından, daha önceden değinilmiş olan gerekçelerle ayrımcılığa tabi tutulamaz (madde 14)."

Ayrımcılığın genel olarak yasaklanması anlayışını bütünsel bir şekilde ele alıp vurgulamak için 12 numaralı protokola eklenen açıklayıcı bilgi, "ayrımcılık yapılmasının yasak olduğu durumların listesi, Sözleşme'nin 14. maddesinde belirtilen durumları (...) içerir. Böyle bir çözüm ortaya koymak, ayrımcılık yapılmasına izin verilmeyecek durumları (fiziksel ya da zihinsel maluliyet, cinsel yönelim, yaş vb.) net olarak belirli eklemeleri içerecek biçimde genişletmek gibi çözümlere oranla daha tercih edilebilir bulundu. Sözü geçen durumların günümüz toplumundaki yansımaları ile Sözleşme'nin 14. maddesinin yazıldığı dönemin koşulları ile karşılaştırıldığında neden elbette, kimi meselelerin özellikle önemsenmesi yolundaki bir bilinç eksikliği değildi. Ayrımcılık yapılmayacak durumlara ilişkin detaylı bir liste hazırlanmamasının sebebi, böyle bir eklemenin yasal olarak gereksiz görülmesi ve bu listeye belirli bir ilave durumun dahil edilmesinin, dahil edilmeyen durumlara dayanan ayrımcılığa ilişkin olarak, mazaretsiz karşı yorumların ortaya çıkmasına sebebiyet verme ihtimaliydi. Zaten Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin (AİHM), söz konusu kanun hükmünde açık bir şekilde belirtilmeyen ayrımcılık hallerine (örneğin cinsel yönelim durumu ile ilintili bir konu olarak bknz. Salgueiro da Silva Mouta'nın Portekiz'e karşı açtığı davanın 21 Aralık 1999 tarihli kararı) ilişkin olarak da 14. maddeye başvurduğunu

Racism and racial discrimination – The Council of Europe's main principles and values

The general prohibition of discrimination – Protocol n°12 of the ECHR

In its article 14, the European convention for the protection of human rights and fundamental freedoms (ECHR) (1950) mentions that "the enjoyment of the rights and freedoms set forth in this Convention shall be secured without discrimination on any ground such as sex, race, colour, language, religion, political or other opinion, national or social origin, association with a national minority, property, birth or other status". The Protocol n°12 to this convention contained a general prohibition of discrimination adding that "no one shall be discriminated against by any public authority on any ground such as those mentioned in (art. 14)"

To complete the understanding of the general prohibition of discrimination, the explanatory report added to Protocol n°12 mentions that "the list of non-discrimination grounds (...) is identical to that in Article 14 of the Convention. This solution was considered preferable over others, such as expressly including certain additional non-discrimination grounds (for example, physical or mental disability, sexual orientation or age), not because of a lack of awareness that such grounds have become particularly important in today's societies as compared with the time of drafting of Article 14 of the Convention, but because such an inclusion was considered unnecessary from a legal point of view since the list of non-discrimination grounds is not exhaustive, and because inclusion of any particular additional ground might give rise to unwarranted a contrario interpretations as regards discrimination based on grounds not so included. It is recalled that the European Court of Human Rights has already applied Article 14 in relation to discrimination grounds not explicitly mentioned in that provision (see, for example, as concerns the ground of sexual orientation, the judgment of 21 December 1999 in the case of Salgueiro da Silva Mouta v. Portugal)." As mentioned previously, the judgements, decisions or case-law of the European Court of Human Rights will contribute

İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunması Hakkında Avrupa Sözleşmesi'nin 12 numaralı protokolü ayrımcılığın genel olarak yasaklanması ilkesini içerir.

The Protocol no 12 to the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms contained a general prohibition of discrimination.

ECRI, Avrupa Konseyi üyesi olan devletlerden gelen ve yalnızca belirli bir ulusa bağlı olmayan uzmanlarca oluşturulmuş bir Avrupa Konseyi birimi olarak, ırkçılığa ve ırk ayrımcılığına karşı çalışmalar yürütür.

hatırlatmıştır.” Daha önce de değinildiği üzere, AİHM hükümleri, kararları ya da dava hukuku, ayrımcılık kurbanlarını savunmak ve korumak üzere bu metinlerin yasal uygulamalarının yürütmesini kolaylaştıracak net bir çerçeve oluşturulmasına katkıda bulunur. Bazı vakalarda, bunlar, medyanın ifade özgürlüğü ile de ilintili olabilmektedir.

İrkçilik ve Hoşgörüsüzlüğe Karşı Avrupa Komisyonu

İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi ve onun 12 numaralı protokolü, Avrupa Konseyi tarafından ayrımcılık ve ayırım karşıtlığı konularında geliştirilen herhangi bir eylemin, projenin ya da programın küresel ölçekte geçerli olan çerçevesini belirler. Fakat bazı belirli ayrımcılık durumları, örneğin ECRI (İrkçilik ve Hoşgörüsüzlüğe karşı Avrupa Komisyonu) adına gerçekleştirilen spesifik eylemlerin tam kalbinde yer almaya daha çok yatkınlık gösterirler. ECRI, Avrupa Konseyi üyesi olan devletlerden gelen ve yalnızca belirli bir ulusa bağlı olmayan uzmanlarca oluşturulmuş bir Avrupa Konseyi birimi olarak, ırkçılığa ve ırk ayrımcılığına karşı çalışmalar yürütür. Çalışma ve genel ilke tavsiyeleri, özellikle de 7 numaralı tavsiye kararı, ayrımcılığa dair öne sürülen ilk tanımları tamamlayıcı niteliktedir.

ECRI için “ırkçılık; ırk, renk, dil, din, milliyet, milli veya etnik köken gibi bir temelin, bir kişi ya da bir gruba yönelik hor görmeyi meşrulaştırdığı veya bir kişiye ya da gruba üstünlük sağladığı inancına sahip olma anlamına gelir.” ECRI'nin tanımlarına göre ırk ayrımcılığı, –“ırk, renk, dil, din, milliyet, milli ya da etnik köken gibi- bir temelde, nesnel ve mantıklı bir biçimde haklılaştırılmayan her türlü farklı muameleyi kapsar. Farklı muamele, söz konusu muamelenin nesnel ve mantıklı olarak meşru olmaması; meşru bir amacının olmaması veya kullanılan yöntemler ile gerçekleştirilmek istenen amaç arasında ölçülülük anlamında mantıklı bir ilişki olmaması durumudur”.

“Dolaylı ırk ayırımı” ise “şart, kriter veya pratik

1 Tüm insanlar aynı türe ait olduklarından ECRI, farklı ‘ırkların’ varlıklarına dayanan teorileri reddeder. Fakat bu tavsiye kararında, ECRI söz konusu terimi, genellikle yanlış bir bakış açısı ile ‘başka bir ırka’ ait oldukları düşünülen kimselerin, kanunlar yolu ile sunulan koruma tedbirlerinden hariç tutulmayacaklarına garantilemek üzere kullanır.

to build a clear framework for the legal application of these texts to protect and defend victims of discrimination. In some cases, they are related to the freedom of expression and of the media.

The European Commission on Racism and Intolerance

The European convention on human rights and its Protocol n°12 give the global framework of any action, project or programme developed by the Council of Europe on discrimination and antidiscrimination issues. But, certain grounds of discrimination have been more at the heart of specific actions as, for example, for ECRI. The European Commission on Racism and Intolerance (ECRI), a Council of Europe body composed by national independent experts coming from CoE member states, focuses on racism and racial discrimination. ECRI’s work and general policy recommendations, in particular ECRI recommendation n°7, complete these first definitions of discrimination.

For ECRI, “racism shall mean the belief that a ground such as race, colour, language, religion, nationality or national or ethnic origin justifies contempt for a person or a group of persons, or the notion of superiority of a person or a group of persons.” Regarding racial discrimination, ECRI makes the distinction between “direct racial discrimination” – that “shall mean any differential treatment based on a ground such as race, colour, language, religion, nationality or national or ethnic origin, which has no objective and reasonable justification. Differential treatment has no objective and reasonable justification if it does not pursue a legitimate aim or if there is not a reasonable relationship of proportionality between the means employed and the aim sought to be realised” and “indirect racial discrimination” that “shall mean cases where an apparently neutral factor such as a provision, criterion or practice cannot be as easily complied with by, or disadvantages,

1 Since all human beings belong to the same species, ECRI rejects theories based on the existence of different “races”. However, in this Recommendation ECRI uses this term in order to ensure that those persons who are generally and erroneously perceived as belonging to “another race” are not excluded from the protection provided for by the legislation.

ECRI’s work and general policy recommendations, in particular ECRI recommendation n°7, complete these first definitions of discrimination.

gibi açık bir nötr faktörün, nesnel ve mantıklı bir haklılığı olmaksızın, ırk, renk, dil, din, milliyet, milli veya etnik köken temelinde belirlenen bir gruba ait kişilere uygun olmaması veya söz konusu kişilere dezavantaj yaratması anlamına gelir. Söz konusu şart, kriter veya pratik gibi açık bir nötr faktörün nesnel ve mantıklı haklılığının bulunması, meşru bir amacı olması ve kullanılan araçlarla gerçekleştirilmek istenen amacın ölçülülük bağlamında mantıklı bir ilişkisi olması durumudur.“

Medya, ırkçılık ve ayrımcılık: Avrupa Konseyi açısından temel meseleler

Parlamenteler Meclisi ya da Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi ve onun idari komiteleri, özellikle de, Medya ve Yeni İletişim Hizmetleri gibi Avrupa Konseyi'ne bağlı bazı birimler, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin ayrımcılığın genel olarak yasaklanmasına ilişkin 12 numaralı protokolüne ve aynı zamanda da, ifade özgürlüğüne ilişkin 10. maddesine atıfta bulunarak, 1990'ların başından beri, medyanın ve medya profesyonellerinin ırkçılık ve ayrımcılık ile mücadelede nasıl bir rol oynayabilecekleri konusunda spesifik ve sürekli çalışmalar yapmaktadır.

Göçmenler, etnik azınlıklar ve Parlamenteler Meclisi'ne bağlı, medya ile ilgili 1277 numaralı tavsiye (1995), Bakanlar Komitesi'nin nefret söylemi ile ilgili 20 numaralı (97), medya ve hoşgörü kültürünün yayılması ile ilgili 21 numaralı (97) tavsiyesi, medya çoğulculuğu ve medya içeriğinde çeşitlilik ile ilgili 2 numaralı tavsiye (2007), bilgi toplumunda kamu hizmeti gören medyanın şiddetten arındırılması ile ilgili 3 numaralı (2007) tavsiye ve Bakanlar Komitesi'nin kamusal medyanın sosyal uyum ve kültürlerarası diyalogu yaygınlaştırma konularında oynadığı role ilişkin yayınladığı bildiri (2009), Avrupa Konseyi'nin, ayrımcılık ve ırkçılık hususunda sürekli olarak medyaya ve medya çalışanlarına dikkat çekmesinin başlıca sonuçlarıdır.

ECRI, standartları belirleyen bu çalışmaların yanı sıra, medyanın ırkçılık ve ayrımcılığa karşı mücadelede nasıl bir rol oynayabileceğine dair daha verimli bir yaklaşım öne sürme çabasına da katkıda bulunmuştur. Örneğin, ifade özgürlüğüne saygı ilkesi gözden kaçırılmaksızın gerçekleştirilen Irkçılık ile Savaş Semineri (2006)

persons belonging to a group designated by a ground such as race, colour, language, religion, nationality or national or ethnic origin, unless this factor has an objective and reasonable justification. This latter would be the case if it pursues a legitimate aim and if there is a reasonable relationship of proportionality between the means employed and the aim sought to be realised”.

Media, racism and discrimination: A Council of Europe major concern

Referring to the European Convention on Human Rights, its Protocol No. 12 on the general prohibition of discrimination but also to its Article 10 on freedom of expression, several bodies of the Council of Europe, such as the Parliamentary Assembly or the Committee of Ministers of The Council of Europe and its steering committees, in particular the one on the Media and New Communication Services, since the early 1990's have been developing a specific and regular attention on the role the media and their professionals can play to fight against racism and discrimination.

Recommendation 1277 (1995) on migrants, ethnic minorities and the media of the Parliamentary Assembly, the Committee of Ministers' recommendations Rec (97) 20 on hate speech, Rec (97) 21 on the media and the promotion of a culture of tolerance, Rec (2007) 2 on media pluralism and diversity of media content, Rec (2007) 3 on the remit of public service media in the information society, and the Declaration of the Committee of Ministers on the role of the community media in promoting social cohesion and intercultural dialogue (2009) are the main results of this regular attention given by the Council of Europe on the media and their professionals with regard to discrimination and racism issues.

Apart from its standard-setting work, ECRI has also contributed to offer a better understanding on how the media can play a role on fighting against racism and discrimination. For example, the seminar Combating Racism while respecting freedom of expression (2006) and, previously, the handbook Examples of “good practices” to fight against racism and intolerance in the

ECRI, standartları belirleyen bu çalışmaların yanı sıra, medyanın ırkçılık ve ayrımcılığa karşı mücadelede nasıl bir rol oynayabileceğine dair daha verimli bir yaklaşım öne sürme çabasına da katkıda bulunmuştur.

Apart from its standard-setting work, ECRI has also contributed to offer a better understanding on how the media can play a role on fighting against racism and discrimination.

Avrupa Konseyi açısından bakıldığında kültürlerarası diyalog, son yıllarda ortaya çıkan kitlesel göçler de dahil olmak üzere bazı temel gelişmelerin bir sonucu olarak -Berlin Duvarı'nın yıkılması ve 1990'lardan itibaren Avrupa siyasi haritasının yeniden çizilmesi- siyasi gündem maddelerinin bulunduğu listenin en üst sıralarına çıkmıştır.

For the Council of Europe, some fundamentally new developments in recent years pushed intercultural dialogue higher up on the political agenda, including mass migration; the fall of the Berlin Wall; and the redrawing of the European political map during the 1990s.

ve daha önce yayımlanan, Avrupa medyasındaki hoşgörüsüz ve ırkçı yaklaşımlara karşı mücadelede başvurulabilecek "İyi Uygulama Örnekleri" el kitabı (2000), ırkçılık ve ayrımcılığa ilişkin, küresel alanda geçerli etkinliğe sahip iletişim ve bilgi stratejileri yapılandırma ve geliştirme yolunda faydalanılabilecek esaslı ilham kaynaklarıdır.

Avrupa Konseyi'nin kültürlerarası diyalog konulu Beyaz Kitap'ı: "Eşit Bireyler Olarak Onurlu Bir Şekilde Birlikte Yaşamak"

2008 Mayıs'ında, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından benimsenen "Kültürlerarası Diyalog Konulu Beyaz Kitap. Eşit Bireyler Olarak Onurlu Bir Şekilde Birlikte Yaşamak", Avrupa'nın, bu coğrafyada artmakta olan kültürel çeşitliliği içleyebilmek için etkinliği küresel alanda geçerli olacak bir çerçeve öne sürer. Kültürlerarası diyalog, Avrupa Konseyi için oldukça kritik bir politik değerdir; insanların kavga etmeden, huzur içerisinde yaşayacakları bir ortam yaratmayı ve onların farklılıklarını yapıcı ve demokratik bir şekilde ele almayı mümkün kılan bir köprü inşa etmeyi hedefler.

Avrupa Konseyi 1949 yılında kurulduğundan beri, sistematik olarak kültürel çeşitlilik ve kültürlerarası diyalog girişimlerini izleme ve yaygınlaştırma çalışmalarında bulunmuş ve daima, kendisini oluşturan insan hakları, hukukun üstünlüğü ve demokrasi gibi çekirdek değerler ile uyum içerisinde varlık göstermiştir. Avrupa Konseyi açısından bakıldığında kültürlerarası diyalog, son yıllarda ortaya çıkan kitlesel göçler de dahil olmak üzere bazı temel gelişmelerin bir sonucu olarak -Berlin Duvarı'nın yıkılması ve 1990'lardan itibaren Avrupa siyasi haritasının yeniden çizilmesi- siyasi gündem maddelerinin bulunduğu listenin en üst sıralarına çıkmıştır. Bütün bunlar artık, kimlikler, sosyal gelişmenin uzun dönemler içerisinde etkili olan öngörülerini, değerler ve diğer kültürler karşısında takınılan tutumlar hakkında konuşmaktan kaçınmanın mümkün olmadığı bir ortam yaratmıştır.

Beyaz Kitap, yasal normları, politik ilkeleri, pratik deneyimi, kültürlerarası diyalogun yaygınlaştırılması yolunda başvurulacak analitik ve metodolojik araçları tanımlayan ve eşit bireyler olarak onurlu bir şekilde yaşama amacımıza ulaşmak için bir yol haritası ortaya

European media (2000) are good sources of inspiration for considering and building global strategies of communication and information on racism and racial discrimination.

The Council of Europe's White Paper on intercultural dialogue "Living together as equals in dignity"

Adopted by the Committee of Ministers of the Council of Europe in May 08, "The White Paper on intercultural Dialogue. Living together as equals in dignity" gives a global framework to manage Europe's increasing cultural diversity. For the Council of Europe, intercultural dialogue is of critical political importance. It provides a bridge which allows people to live peacefully together, and to deal with their differences constructively and democratically.

Since its creation in 1949 the Council of Europe has been working systematically to promote and manage cultural diversity and intercultural dialogue, always in line with its core values of human rights, respect for the rule of law, and democracy. For the Council of Europe, some fundamentally new developments in recent years pushed intercultural dialogue higher up on the political agenda, including mass migration; the fall of the Berlin Wall; and the redrawing of the European political map during the 1990s. All of this created a situation where it is no longer possible to avoid talking about identities, about long-term visions of societal development, interpretation of values, attitudes towards other cultures...

Today, the White Paper is a reference document, which describes the legal norms, the political guidelines, the practical experience, the analytical and methodological tools for the promotion of intercultural dialogue and constitutes a roadmap for living together as equals in dignity. And its political guidelines, the White Paper on Intercultural Dialogue invites the media and their professionals to play their role fully in favour of the fight against discrimination.

One of the new activities used as a means of implementing Council of Europe policy on intercultural dialogue is the antidiscrimination campaign "Speak out against discrimination"

koyan önemli bir kaynaktır. Ve önerdiği politik ilkelerle, medyaya ve medya çalışanlarına, bu alanda oynadıkları rolü, kesin olarak ayrımcılığa karşı mücadele lehine olacak tarzda, tam ve doğru bir şekilde yerine getirme çağrısında bulunur.

Kültürlerarası diyalog konusunda Avrupa Konseyi politikalarının pratikteki uygulamalarından biri de, daha geniş bir sosyal uyum yakalamanın ve birlikte daha iyi bir yaşam örgütlemenin yolu olarak, ayrımcılığa karşı savaşmak ve kültürlerarası diyalogu yaygınlaştırmak amacıyla, medyayı ve medya çalışanlarını hedef alan bir iletişim ve bilgi edinme stratejisi geliştirmek gibi, küresel alanda geçerli bir amacı gerçekleştirmek için bizzat Beyaz Kitap'ın içeriğinde uygulanabilir bir öneri olarak yer alan Ayrımcılığa Karşı Sesini Yükselt Kampanyası'dır.

Avrupa Konseyi'nin ayrımcılık karşıtı kampanyası "Ayrımcılığa karşı sesini yükselt"²

"Ayrımcılığa karşı sesini yükselt" kampanyası, Avrupa Konseyi'nin, iletişim ve bilgi stratejilerini birleştirerek ırkçılığa ve ırk ayrımcılığına karşı savaş verme yolunda benimsediği yenilikçi bir yaklaşımdır. Beyaz Kitap'ta da önemle vurgulandığı üzere; medya, bakış açımızı ve dünyayı algılayış şeklimizi şekillendirme konusunda oldukça önemli bir rol oynar; değerlerimiz, yeteneklerimiz ve diyalog kurma konusunda motivasyonumuz üzerinde güçlü bir etkiye sahiptir. Avrupa Konseyi, bu kampanya aracılığı ile medyanın, insanların bilinçlerini yükseltmek ve ayrımcılık karşıtı kültürlerarası inisiyatifleri yaygınlaştırmak için farklı bağlamlarda kullanmak isteyebileceği materyali temin etmeyi amaçlamıştır. Bu yönüyle kampanya, ayrımcılık kurbanlarının Avrupa'da ve ulusal düzlemde korunmalarını sağlamak üzere mevcut hakları ve yararlanabilecekleri mekanizmalar konusunda farkındalıklarını artırmayı hedeflemiş ve medya aracılığı ile yürütülmüştür.

İrkçılık ve ayrımcılığa karşı mücadelesinde medya sektörüne destek kampanyası

Kampanya amaçları, yaklaşımı ve metodolojisi ile medya sektörünün gün geçtikçe

which is a practical suggestion from the White Paper itself with the global objective to develop a communication and information strategy targeting the media and their professionals to fight against discrimination and to promote intercultural dialogue as a way to achieve greater social cohesion and better living together.

The Council of Europe antidiscrimination campaign "Speak out discrimination"²

The antidiscrimination campaign "Speak out discrimination" could be seen as an innovative Council of Europe approach for fighting against racism and racial discrimination mixing communication strategy and information strategy. As underlined throughout the White Paper on Intercultural Dialogue the media play a crucial role in the shaping of our view and understanding of the world. They have an impact on our values and our ability and motivation to dialogue. Through the campaign the Council of Europe wants to provide material that the media may wish to use in the different contexts to raise awareness and promote antidiscrimination and intercultural initiatives. In this sense, the campaign works, with and through the media, to raise awareness amongst victims of discrimination of their rights and the mechanisms available at European and national level to protect them.

A campaign to support the media sector's own efforts for fighting racism and racial discrimination

In its objectives, approach and methodology, the campaign supports the media sector's own efforts to play a constructive role in an increasingly multicultural environment. While fully respecting the independence and autonomy of media professionals and organisations, the campaign pursues three interrelated objectives:

1. To inform the public, by working in partnership with the media, about intercultural issues and anti-discrimination policies pursued at the national and European levels, particularly at the instigation of the Council of Europe,

"Ayrımcılığa Karşı Sesini Yükselt" Kampanyası, Avrupa Konseyi'nin, iletişim ve bilgi stratejilerini birleştirerek ırkçılığa ve ırk ayrımcılığına karşı savaş verme yolunda benimsediği yenilikçi bir yaklaşımdır. Avrupa Konseyi, bu kampanya aracılığı ile medyanın, insanların bilinçlerini yükseltmek ve ayrımcılık karşıtı kültürlerarası inisiyatifleri yaygınlaştırmak için farklı bağlamlarda kullanmak isteyebileceği materyali temin etmeyi amaçlamıştır.

The antidiscrimination Campaign "Speak out discrimination" could be seen as an innovative Council of Europe approach for fighting against racism and racial discrimination mixing communication strategy and information strategy. Through the campaign the Council of Europe wants to provide material that the media may wish to use in the different contexts to raise awareness and promote antidiscrimination and intercultural initiatives.

² www.coe.int/antidiscrimination

² www.coe.int/antidiscrimination

Beyaz Kitap'ta da belirtildiği üzere bu kampanyanın uzun vadedeki hedefi, kültürlerarası diyalogun, ayrımcılık karşıtı uygulamaların ve siyasetin yayılmasını destekleme konusunda daha iyi motive olmuş bir medya çalışanları ve örgütleri ağının yapılandırılmasıdır.

genişlemekte olan çokkültürlü bir çevrede, yapıcı bir rol oynama yolunda verdiği çabayı destekler. Medya çalışanlarının ve örgütlerin bağımsız varoluşları ve özerklikleri karşısında saygılı bir yaklaşımı benimseyen kampanyanın birbirleriyle ilişkili üç temel hedefi vardır:

1. Medya ile işbirliği içerisinde ve Avrupa Konseyi'nin de teşviki ile halkı, ulusal düzeyde ve Avrupa'da izlenen kültürlerarası işbirlikleri ve ayrımcılık karşıtı politikalar hakkında bilgilendirmek,
2. Avrupa'daki ya da dünyanın başka yerinde olmakla birlikte öğrencilerine Avrupalı tarzda eğitim veren gazetecilik okulları ile uzun süreli bir ortaklık kurarak, medya profesyonellerinin, çokkültürlü Avrupa'da, yüksek kaliteyi besleyen ve medyada kültürlerarası paylaşım ve ayrımcılık konularının işlenmesini sağlayan bir bakış açısı içerisinde daha verimli çalışmalar yürütebilmeleri için çok daha iyi bir donanımına sahip olmalarını mümkün kılacak şekilde mesleğe hazırlanmalarını ve eğitilmelerini sağlamak.
3. Azınlık geçmişine sahip kişilerin medya çalışanı konumuna gelmelerini ve medyada içerik üretimine erişim sağlamalarını destekleyerek Avrupa toplumlarının çeşitliliğinin değerini yücelten ifadeye katkıda bulunmak.

Beyaz Kitap'ta da belirtildiği üzere bu kampanyanın uzun vadedeki hedefi, kültürlerarası diyalogun, ayrımcılık karşıtı uygulamaların ve siyasetin yayılmasını destekleme konusunda daha iyi motive olmuş bir medya çalışanları ve örgütleri ağının yapılandırılmasıdır.

Kampanya, medyanın herhangi bir dalında ve kurumsal bağlamlarda çalışan tüm medya çalışanlarına gönderilen bir açık davet olarak düşünülmüştür. Avrupa Konseyi'nce yaygınlaştırılmaya çalışılan amaçları ve değerleri kabul edip benimseyen medya örgütleri, gazeteciler, eğitim kurumları ve sivil toplum kuruluşları vasıtasıyla bu türde inisiyatifleri cesaretlendirir. Avrupa Konseyi, bu kampanya aracılığıyla, konu ile bağıntılı medya örgütlerinin temsilcilerini, uzmanlarını ve gazetecilerini, onlara kültürel çeşitlilik ve ayrımcılık, özellikle de, ırkçılık ve ırk ayrımcılığı ile mücadelenin yaygınlaştırılmasına dair

2. To prepare and train, through lasting partnerships with European training schools of journalism in Europe, media professionals to be better equipped to work in a multicultural Europe, with a view to fostering high quality, professional media coverage of intercultural and discrimination issues,

3. To contribute to enhanced expression of the diversity of European societies by strongly supporting access to the media professions and to media productions for persons from minority backgrounds.

The main long-term expected outcome of the campaign is the formation of a network of media professionals and organisations highly motivated to support the promotion of intercultural dialogue and anti-discrimination practices and policies, as proposed in the Council of Europe's White Paper on Intercultural Dialogue "Living together as equals in dignity".

The campaign is conceived as an open invitation addressed to professionals working for all types of media and in all institutional contexts. It encourages initiatives by media organisations, individual journalists, training establishments and non-governmental organisations who share the aims and values promoted by the Council of Europe. Through this campaign, the Council of Europe invites representatives of interested media organisations, experts and journalists to play a direct role by providing advice and expertise concerning the promotion of cultural diversity and the efforts to fight against discrimination, in particular racism and racial discrimination.

A journalist training pack to work in a multicultural Europe

As mentioned above, one of the 3 objectives of the Council of Europe Campaign is to train journalism students and media professionals to work in a multicultural Europe. Training is seen as the very first step to foster high quality, professional media coverage of intercultural and discrimination issues.

This part of the campaign consists on developing training materials and new

The main long-term expected outcome of the campaign is the formation of a network of media professionals and organisations highly motivated to support the promotion of intercultural dialogue and anti-discrimination practices and policies, as proposed in the Council of Europe's White Paper on Intercultural Dialogue "Living together as equals in dignity".

tavsiyelerde bulunarak ve uzmanların önerilerini aktararak bu alanda üzerine düşen rolü layığıyla yerine getirmeye davet eder.

Çok Kültürlü Avrupa’da gazeteci eğitim paketi

Yukarıda da değindiğimiz üzere, Avrupa Konseyi’nin tarafından gerçekleştirilen kampanyanın temel amaçlarından biri de, gazetecilik öğrencilerinin ve medya çalışanlarının Avrupa’nın çokkültürlü niteliğiyle doğru orantılı işler ortaya koyabilmelerini mümkün kılmak üzere eğitilmelerine yönelik faaliyetler gerçekleştirmektir. Bu bağlamda eğitim, yüksek kaliteyi besleme, kültürlerarası diyalog ve ayrımcılık konularını profesyonel bir şekilde ele alma yolunda atılacak ilk adım olarak değerlendirilmektedir.

Kampanyanın bu bölümü, stajyerler ya da zaten aktif olarak çalışma hayatına atılan gazeteciler için yeni kaynaklar ve eğitim materyalleri geliştirmek, stajyerleri bu materyalleri kullanmaya hazırlamak ve gazetecilik eğitimleri için pratik çalışma atölyelerini faaliyete sokmak ile ilgilidir. Bu eğitim paketinin içeriğinde bulunan bazı öğeler, ayrımcılığın, özellikle Avrupa’da görülen ırkçılığın ve ırkçı ayrımcılığın çeşitli çehrelerine dair bilgiler verecek, medyada yüksek kalitenin yakalanmasının ve profesyonel niteliklere sahip basın raporlarının yer tutmasının, ırkçı tutumlara ve önyargılara karşı mücadele sürecinde daha geniş çaplı bir sosyal uyum inşa etme lehinde büyük bir farklılık yaratacağı konusunda ısrarcı bir tavır takınacaktır. Bu paketin ana fikri, Avrupa Konseyi ya da kampanya ortakları tarafından öngörülen çerçevede, mevcut yasal araçlar, uluslararası anlaşmalar, yönetsel kodlar ve editöryal ilkeler çerçevesinde gelişkin ve ulaşılabilir bir gazetecilik stiline karşılık gelebilecek iyi uygulama örnekleri geliştirebilmektir. Kampanya, bu paketi yapılandırarak, medyayı ve onların profesyonel araçlarını, kültürlerarası diyalog ve ayrımcılık karşıtlığı konularına ve özellikle bu konuların medya tarafından daha dengeli ve profesyonel bir yaklaşımla ele alınabileceğine dair daha incelikli bir anlayış ile donatma arzusundadır.

Irkçı önyargılar ve tutumlarla mücadelede

resources for trainee or established journalists, preparing trainers to use these materials and running European training workshops for journalism trainers. Some elements of the content of this training pack will give information on the various aspects of discrimination, in particular racism and racial discrimination in Europe and will insist on how high quality and professional media coverage can make a difference to build a greater social cohesion while fighting against racist attitudes and prejudices. The main ideas of this pack is to give several examples of good practices developed within the Council of Europe or its campaign partners, such as editorial guidelines, codes of conduct, international treaties and other legal instruments available in an accessible journalistic style... By building this pack, the campaign wants to give to the media and their professionals tools to have a better understanding of intercultural and antidiscrimination issues, in particular in the way they could be covered in a more balanced and professional approach.

Promoting cultural diversity and its expression, as another and positive way to fight racial prejudices and attitudes

Another objective of the campaign is to contribute to strengthen the expression of the diversity of European societies by strongly supporting access to the media professions and to media productions for persons from minority backgrounds.

Today, media access for persons from minority backgrounds raises two issues: their presence within, and hence their access to the media professions and the self-expression opportunities and coverage they are given by the media. The intention in this objective of the CoE campaign is therefore to focus on human resources policies, by promoting access to all sectors and all levels of the media industry for persons from minority backgrounds, and on editorial practices, by fostering high quality, professional media coverage of cultural diversity within European societies.

The main partners involved in this Media & Diversity work are the European Broadcasting

Avrupa Konseyi’nin tarafından gerçekleştirilen kampanyanın temel amaçlarından biri de, gazetecilik öğrencilerinin ve medya çalışanlarının Avrupa’nın çokkültürlü niteliğiyle doğru orantılı işler ortaya koyabilmelerini mümkün kılmak üzere eğitilmelerine yönelik faaliyetler gerçekleştirmektir.

Another objective of the campaign is to contribute to strengthen the expression of the diversity of European societies by strongly supporting access to the media professions and to media productions for persons from minority backgrounds.

Azınlık geçmişine sahip kimselerin medya sektöründe çalışma şansına erişebilmesi iki temel avantaj sağlar: Bu kişilerin medya sektöründe yer almaları ve dolayısıyla medya çalışanı olmaları, kendilerini ifade etme fırsatlarına; medya aracılığı ile üretilen haber ve bilgi içeriğini doğrudan belirleyebilme olanaklarına sahip olmaları demek olacaktır.

başka bir olumlu yol: Kültürel çeşitliliği ve bu olguya dair ifadeleri yaygınlaştırmak

Kampanyanın başka bir amacı da, azınlık geçmişine sahip kimselerin medya çalışanı konumuna ve medya yapımlarına erişim sağlamlarına destek vererek Avrupa toplumlarının çeşitliliğinin ifadesini güçlendirmeye katkıda bulunmaktır.

Azınlık geçmişine sahip kimselerin medya sektöründe çalışma şansına erişebilmesi iki temel avantaj sağlar: Bu kişilerin medya sektöründe yer almaları ve dolayısıyla medya çalışanı olmaları, kendilerini ifade etme fırsatlarına; medya aracılığı ile üretilen haber ve bilgi içeriğini doğrudan belirleyebilme olanaklarına sahip olmaları demek olacaktır. CoE kampanyası açısından böylesi bir amacın benimsenmesinin sebebi, azınlık geçmişine sahip insanların medya endüstrisine ve ilgili tüm sektörlerde her düzeyde erişimlerini yaygınlaştırarak bu hedefin insan kaynakları politikalarına da yansımaları sağlamak, böylece bir yandan kaliteyi yükseltirken diğer yandan Avrupa toplumlarındaki kültürel çeşitliliğin medyada profesyonel anlamda da görünürleşmesini, dolayısıyla kültürel çeşitliliğin editoryal uygulamalara da nüfuz edebilmesini kolaylaştırmaktır.

Medya & (Kültürel) Çeşitlilik çalışmasına katılan başlıca çalışma ortakları; Avrupa Yayın Birliği, Avrupa Ticari Televizyonlar Birliği, Dünya Gazeteler Birliği, Avrupa Gazete Yayımcıları Birliği, Avrupa Topluluk Medyası Forumu, Avrupa Gazeteciler Federasyonu, Avrupa Düzenleyici Kurullar Platformu ve Avrupa Bağımsız Basın Konseyleri Birliği'dir. Kampanyanın, medya sektöründe, bu denli çeşitlilik gösteren çalışma ortakları ile etkinliklerde bulunmayı tercih etmesinin sebebi, medya endüstrisinin tüm çalışanlarına -editörleri, yayıncıları, düzenleyicileri- hem yaptıkları işin kalitesini artırma fırsatı sunmak hem de insanların, günümüzün Avrupa toplumuna ve tüm karmaşıklıkları ile içerdiği çeşitliliklere dair bilgilendirme sorumluluğunu birlikte üstlenme çağrısında bulunarak, onları, ırkçılık ve ırk ayrımcılığına karşı mücadeleye dahil etmektir.

The last objective of the campaign is to work in partnership with the media (mainstream media but also ethnic & diversity media) to inform the public about intercultural issues and antidiscrimination policies pursued at the national and European levels.

Union, the Association of Commercial Television in Europe, the World Association of Newspapers and the European Newspaper Publishers Association, the Community Media Forum Europe, the European Federation of Journalists, the Association of European Journalists, the European Platform of Regulatory Authorities, the Alliance of Independent Press Councils of Europe... By choosing to work with this diversity of media partners, the main idea of the Campaign is to involve all the actors of the media industry – editors, broadcasters, regulators, journalists... - in the fight against racism and racial discrimination by asking them to build together a common commitment in favour of a high quality and professional information covering the real complexity of our today's European societies and of their diversities.

Involving the media and their professionals in pilot projects to fight against discrimination and for intercultural dialogue in Europe

The last objective of the campaign is to work in partnership with the media (mainstream media but also ethnic & diversity media) to inform the public about intercultural issues and antidiscrimination policies pursued at the national and European levels. To achieve this objective the campaign has formed a partnership with the "Intercultural Cities" project, a programme run jointly by the Council of Europe and the European Union.

Today in Europe discrimination is a crime. Yet, European and national reports show that discrimination continues to be commonplace and that the victims or potential victims of discrimination are relatively uninformed about their rights and the possible remedies available to them at national and European levels. Given this twofold observation, the campaign aims to foster, through partnerships with the media and media professionals, the production and the distribution of information highlighting the general prohibition of discrimination (information targeting the public in general to be produced and distributed in liaison with both the mainstream media and the ethnic & diversity media) and also the mechanisms to

Medya ve medya profesyonellerinin, kültürlerarası diyalogun gelişmesine katkıda bulunmak ve ayrımcılıkla mücadele konusunda Avrupa'da pilot projelere katılımlarını sağlamak

Bu kampanyanın son amacı, halkı, Avrupa'daki ve ulusal düzeydeki kültürlerarası nitelik taşıyan konulardan, ayrımcılık karşıtı politikalarından haberdar etmek üzere medya (anaakım medyanın yanı sıra çeşitli etnik kimliklere hitap eden medya organları) ile ortak bir çalışma yürütmektir. Kampanya bu amaçla, Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği ile ortaklaşa yürütülen bir program olan "Kültürlerarası Şehirler" projesi ile işbirliği yapmıştır.

Bugün Avrupa'da ayrımcılık bir suç sayılıyor. Yine de Avrupa'da ve ulusal ölçeklerde hazırlanan raporlar, ayrımcılığın yaygınlaşma eğilimini koruduğunu ve kurbanların ya da potansiyel kurbanların, kendi haklarından haberdar olmadıklarını, Avrupa'da ve ulusal düzeyde yararlanabilecekleri muhtemel çözümler konusunda bilgisiz olduklarını gösteriyor.

Bu iki gözlemden yola çıkan kampanya, medya ve medya çalışanları ile işbirlikleri yaparak ayrımcı uygulamaların genel olarak yasak olduğunu vurgulayan (halkı hedefleyen bilgilendirme faaliyetleri kapsamında, anaakım medya ve etnik grupların kendi yayınladıkları medya ile işbirliği içerisinde üretilip dağıtılan) bilginin ve ayrımcılık kurbanı kimselerin haklarını savunup koruyacak mekanizmaların (kurbanlar ve potansiyel kurbanların yararlanabilecekleri ve anaakım olmayan medya ile bu tarz kuruluşlarda çalışanlar tarafından ortaklaşa üretilip dağıtılan bilgi) üretimini ve dağıtımını gerçekleştirmeye yönelik yaklaşımlara destek verir.

Bu çalışmaya katılan medya kuruluşlarının niteliklerini şu örnekleri anarak özetleyebiliriz: Agencia de Noticias de Portugal, Agenda intercultural, Agos, Asiansinmedia.org, BBC Radio Leicester, BBC World Service, Cadena SER, Canal Sur TV, Danas, El Correo de Andalucía, El Mundo, Gazetta di Reggio, KifKif.be.org, Klassekampen, La Vanguardia, L'Express (İsviçre), Lyon Bondy Blog, Magyar Szo, Minaret.it, Onda Local Andalucía Radio / TV, Radio Leste, Radio Multicult 2.0, Radio

safeguard and defend the rights of victims of discrimination (information intended for victims or potential victims and to be produced and distributed in conjunction with the ethnic & diversity media and their professionals.)

The main media partners in this action are, by example, Agencia de Noticias de Portugal, Agenda intercultural, Agos, Asiansinmedia.org, BBC Radio Leicester, BBC World Service, Cadena SER, Canal Sur TV, Danas, El Correo de Andalucía, El Mundo, Gazetta di Reggio, KifKif.be.org, Klassekampen, La Vanguardia, L'Express (Switzerland), Lyon Bondy Blog, Magyar Szo, Minaret.it, Onda Local Andalucía Radio / TV, Radio Leste, Radio Multicult 2.0, Radio Orient, Radio Subotica, Radio Televisione Italiana (RAI, Regione Emilia Romagna), Radio Télévision Neuchâtel, Norwegian Radio Television (NRK, TV Programme Migrapolis), Radio Televizija Vojvodine, Portuguese Radio Television (RTP, TV Programme Nos), Respect Magazine, Spectrum Radio, Su TV, Tages Zeitung, Turkish Radio Television (TRT), Utrop, X-plosiv.no, 20 Minutes (Switzerland)...

And finally, through this action, the Campaign wants to build a "permanent" exchange networks at local, national and European level between media professionals, staff of anti-discrimination bodies and minorities' representatives. It wants also to support the production and distribution of written, audiovisual and Internet media reports on discrimination and racism in Europe.

A communication and visibility campaign to reach the general public...

The "Speak Out Against Discrimination" Campaign also entails various communication and visibility activities aimed at raising public awareness of the fight against discrimination in Europe, as a complement to the activities more specifically targeting the media and media professionals.

An initial series of activities consists of displaying the official campaign poster, run in partnership with various European cities; the cities' contribution is to make their means of communication (advertising hoardings, municipal newsletters, etc.) available free

Bugün Avrupa'da ayrımcılık bir suç sayılıyor. Yine de Avrupa'da ve ulusal ölçeklerde hazırlanan raporlar, ayrımcılığın yaygınlaşma eğilimini koruduğunu ve kurbanların ya da potansiyel kurbanların, kendi haklarından haberdar olmadıklarını, Avrupa'da ve ulusal düzeyde yararlanabilecekleri muhtemel çözümler konusunda bilgisiz olduklarını gösteriyor.

The Campaign wants to build a "permanent" exchange networks at local, national and European level between media professionals, staff of anti-discrimination bodies and minorities' representatives. It wants also to support the production and distribution of written, audiovisual and Internet media reports on discrimination and racism in Europe.

Son olarak, kampanya ulusal ve Avrupa düzeyindeki medya çalışanları, ayrımcılık karşıtı birimlerin personelleri ve azınlıkların temsilcileri arasında "kalıcı" değişim ağları inşa etme arzusundadır.

Orient, Radio Subotica, Radio Televisione Italiana (RAI, Regione Emilia Romagna), Radio Télévision Neuchâtel, Norwegian Radio Television (NRK, TV Programme Migrapolis), Radio Televizija Vojvodine, Portuguese Radio Television (RTP, TV Programme Nos), Respect Magazine, Spectrum Radio, Su TV, Tages Zeitung, Türk Radyo Televizyonu (TRT), Utrop, X-plosiv.no, 20 Minutes (İsviçre)...

Son olarak, kampanya bu aktivite aracılığı ile yerel, ulusal ve Avrupa düzeyindeki medya çalışanları, ayrımcılık karşıtı birimlerin personelleri ve azınlıkların temsilcileri arasında "kalıcı" değişim ağları inşa etme arzusundadır. Aynı zamanda, Avrupa'da ayrımcılık ve ırkçılık konusunu ele alan yazılı, görsel-işitsel ve İnternet kaynaklı medya raporlarının üretimini ve dağıtımını destekleme amacını da gütmektedir.

Genel halka ulaşmak için iletişim ve görünürlük kampanyası...

"Ayrımcılığa Karşı Sesini Yükselt" Kampanyası, spesifik olarak medyayı ve medya çalışanlarını hedef alan aktiviteleri tamamlayıcı bir unsur olarak, Avrupa'da ayrımcılığa karşı mücadele konusunda, halkın bilincini yükseltmeyi amaçlayan çeşitli iletişim ve görünürlük aktiviteleri de organize eder.

Başlangıçta gerçekleştirilecek bir dizi faaliyet, resmi kampanya posterini sergileme ve çeşitli Avrupa şehirleri ile ortak çalışmalar yürütme organizasyonlarından oluşmaktadır; şehirler, mevcut iletişim araçlarını (reklam panoları, belediye bültenleri vs.) ücretsiz olarak hizmete sunarak ve bazı durumlarda da posterleri çeşitli formatlarda bastırma maliyetini üstlenerek bu çalışmalara katkıda bulunurlar. Aynı zamanda, ulusal ayrımcılık karşıtı birimler ile ortaklık içerisinde kampanya posterlerini sergilemek, birimlerin logolarının, web sitelerinin ya da telefon numaralarının poster üzerine basılması sonucunda söz konusu birimlerin daha iyi tanınmalarını sağlar.

Açık havada yürütülen bu kampanya, Paris, Strasbourg, Ljubljana, Roma, Milan, Barcelona ve Madrid'de uygulamaya konulmuştur. Esas olarak Lizbon, Moskova, Oslo ve Londra'da geliştirilmesi için hazırlanmıştır. Fakat elbette bu kampanyaya katılmak isteyen şehirler de bu listede yer alma şansına sahiptirler.

of charge and in some cases to bear the cost of printing the poster in various formats.

Displaying the campaign poster in partnerships with national antidiscrimination bodies is also another way to make these bodies better know by putting their logo and web or phone hotline on the poster.

The outdoor campaign has been already implemented in Paris, Strasbourg, Ljubljana, Rome, Milan, Barcelona and Madrid. It is prepared to be developed in Lisbon, Moscow, Oslo, London... And the list is not closed for cities that would like to join the Campaign.

Around the Council of Europe Campaign "Speak out discrimination", examples of media practices in favor of fighting racial discrimination and racism

If the Council of Europe "Speak out against discrimination" Campaign offers a global framework to the media and their professionals to work together at the European level to fight against discrimination and racism, various ways are possible and several initiatives have been developed in several European countries, for getting greater coverage of intercultural issues and fighting against discrimination in and with the media.

Some of these initiatives aim to encourage the media industry to give ethnic and minority people greater access to the media professions and media productions. Some others consider the contributions to promote intercultural dialogue and the role of the media created, produced, disseminated and broadcast in Europe by and for, although even not necessarily exclusively, ethnic minority groups: the Ethnic & Diversity Media. And finally, a last set of initiatives, as it is the case in the third pillar of the Council of Europe Campaign, consists on exploring the ways mainstream media and ethnic & diversity media can collaborate to provide a quality and professional information on intercultural issues and on the diversities of our today's European societies. The last part of this paper will present the results of these various initiatives developed for many years now and in some case by some of the Council of Europe partners.

A last set of initiatives, as it is the case in the third pillar of the Council of Europe Campaign, consists on exploring the ways mainstream media and ethnic & diversity media can collaborate to provide a quality and professional information on intercultural issues and on the diversities of our today's European societies.

Avrupa konseyi kampanyası çerçevesinde “Ayrımcılığa karşı sesini yükselt”, ırkçılığa ve ayrımcılığa karşı mücadele lehine medya uygulamaları

Avrupa Konseyi “Ayrımcılığa karşı sesini yükselt” kampanyası ile, medyaya ve medya çalışanlarına Avrupa düzeyinde ayrımcılık ve ırkçılığa karşı savaş verme konusunda birlikte çalışmak üzere küresel bir çerçeve sunarak, kampanyaya katılan ülkelerde kültürlerarası meselelerin medyada daha fazla yer alması durumunu yaratacaktır. Bu da medyada ve medya vasıtasıyla kamuoyunda ayrımcılığa karşı mücadelede hayata geçirebilecek muhtemel yolların ortaya çıkmasına ve bu doğrultuda bazı inisiyatifler geliştirilmesine bağlıdır.

Bu inisiyatiflerden bazıları, medya endüstrisini etnik ve azınlık gruplara, medya çalışanı konumlarına ve medya prodüksiyonlarına erişim konusunda daha büyük fırsatlar sunma hususunda cesaretlendirmeyi amaçlar. Bazıları da, kültürlerarası diyalogu ve her ne kadar yalnızca etnik azınlık gruplar tarafından ortaya konulacağını öngören bir koşulun varlığından söz edemesek de, ağırlıklı olarak etnik kimliklere yönelik yayın yapan medyanın Avrupa’da yarattığı, ürettiği, yayınladığı ve yayımladığı işlevsel rolü yaygınlaştırmaya katkıda bulunmayı hedefler.

Son olarak, Avrupa Konseyi Kampanyası’nın üçüncü ayağını oluşturan bir dizi girişimle, kültürlerarası konuların ve günümüz Avrupa toplumlarının çeşitliliğinin tanıtılması, bu amaçla yapılan işlerde kalitenin yakalanması ve profesyonel bilginin ulaşılabilirliğini artırmak amacıyla anaakım medya ile etnik kimliklere yönelik yayın yapan medya kuruluşları arasında işbirliği yollarını keşfetme çabalarından söz edilebilir. Bu makalenin son bölümü, bazı durumlarda Avrupa Konseyi ile de işbirliği içerisinde bugüne kadar geliştirilen çeşitli inisiyatiflerin sonuçlarına ayrılacaktır.

Anaakım medya: Ekranda çeşitliliğin görünürleşmesi için verilen mücadele

Anaakım medya, belirli Avrupa ülkelerinde, uzun yıllar boyunca etnik ve azınlık grupların ekranda daha fazla görünür olmalarına imkân verme amacı ile birkaç türde inisiyatifler aldı. Başlangıçta, etnik ve azınlık grupların daha

The Mainstream media – The challenge of the visibility of the diversities on screen

For many years and in certain European countries, the mainstream media have initiated several kinds of initiatives in order to allow greater on-screen visibility of ethnic and minority groups. In an initial period, this greater visibility of ethnic and minority groups involved specific shows dedicated to immigration and intercultural issues aired until the end of the 1990’s by the public service broadcasters, especially in France but also in Germany. In the United Kingdom, at the beginning of the 1990’s, or in France more recently, voluntary policies for the mainstream media have been developed in order to facilitate the access of ethnic and minority people to the media professions. These voluntary policies aim to contribute to a more balanced representation and visibility of the diversity of today’s societies in Europe. These policies are conceived as a “positive” approach to show the various components of our European societies and, thus, to fight against racial and discriminating prejudices, stereotypes and attitudes.

In the 1990’s began a debate – which has, in fact, never stopped and is still growing – on the visibility and representation of ethnic and minority groups in the media. A overview of the main initiatives introduced in France, in the United Kingdom, in Germany or even in the USA, shows clearly that the presence and representation of minority groups, in particular ethnic and minority ones, challenges issues such as colonial histories, immigration and integration policies and communication and audiovisual mechanisms of regulation in each of these countries. But, nevertheless, in any event and even with these voluntary policies initiated by the media, the visibility of ethnic minority groups in the mainstream media is explicitly perceived as a major aspect of the strengthening of national and social cohesion³.

As regards information and programme content, ethnic and minority groups are regularly, even still today, presented as a threat to the

Avrupa Konseyi “Ayrımcılığa karşı sesini yükselt” kampanyası ile, medyaya ve medya çalışanlarına Avrupa düzeyinde ayrımcılık ve ırkçılığa karşı savaş verme konusunda birlikte çalışmak üzere küresel bir çerçeve sunarak, kampanyaya katılan ülkelerde kültürlerarası meselelerin medyada daha fazla yer alması durumunu yaratacaktır.

In any event and even with these voluntary policies initiated by the media, the visibility of ethnic minority groups in the mainstream media is explicitly perceived as a major aspect of the strengthening of national and social cohesion.

³ BLION, R., *Représentation des immigrés au sein des media: bilan des connaissances*, Paris, Panos / Fasild, Jul. 06

Medya tarafından gönüllülük temelinde izlenen bu politikalara dayanan uygulamalarda bile, etnik azınlık grupların anaakım medyadaki görünürlük biçimleri, belirgin bir şekilde, ulusal ve sosyal uyumu güçlendirmenin önündeki başlıca engeller olarak görülüyor.

fazla görünür olmalarına imkân tanıyan, özellikle Fransa’da ve de Almanya’da 1990’lı yılların sonlarına kadar kamu hizmeti veren yayıncılar tarafından üretilen yapımlar, göç ve kültürlerarası konulara adanmış spesifik programları da içermekteydiler. Birleşik Krallık’ta 1990’lı yılların başlarında ya da daha yakın zamanlarda, Fransa’da, etnik ve azınlık gruplardan insanların medya çalışanı konumuna erişimlerini kolaylaştırmak amacıyla, anaakım medyanın gönüllülük temelinde izleyeceği bazı politikalar geliştirildi. Bu gönüllü politikalar, daha dengeli bir temsili ortaya konulmasına ve günümüzün Avrupa toplumlarının çeşitliliğinin görünürleşmesine katkıda bulunmayı hedefliyordu; Avrupa’nın çokkültürlülüğünü açığa vuracak ve böylece ırkçı ve ayrımcı önyargılara, stereotipleştirmelere ve ayrımcı tutumlara karşı mücadelede başvurulacak “olumlu” bir yaklaşıma hizmet ettikleri düşünülüyordu.

1990’larda, etnik ve azınlık grupların medyada temsil edilişleri ve görünürlükleri ile ilgili –aslında hiçbir zaman sonlanmamış ve hâlâ büyümekte olan– bir tartışma gündeme geldi. Fransa’da, Birleşik Krallık’ta, Almanya’da ve hatta ABD’de ortaya konulan başlıca inisiyatiflere dair genel bakış, açık ve net bir şekilde, bu ülkelerin her birinde yaşamını sürdüren azınlık grupların, özellikle de etnik azınlıkların varlıklarının ve temsillerinin, sömürgecilik tarihi, göç ve bütünlüşme politikaları, iletişim ve görsel işitsel mekanizma düzenlemeleri gibi konulara ters düştüğünü gösteriyordu. Ne yazık ki, herhangi bir olayda, hatta medya tarafından gönüllülük temelinde izlenen bu politikalara dayanan uygulamalarda bile, etnik azınlık grupların anaakım medyadaki görünürlük biçimleri, belirgin bir şekilde, ulusal ve sosyal uyumu güçlendirmenin³ önündeki başlıca engeller olarak görülüyor.

Bilgi ve program içeriğine gelince, bu gruplara ilişkin haberlerin yapılandırılma, yayılma ve yayınlanma şekillerinden de gözlemlenebileceği üzere, etnik ve azınlık gruplar bugün bile devamlı olarak “ulusal” nüfusun güvenliği açısından tehdit yaratan unsurlar olarak temsil ediliyorlar. Başka bir deyişle, etnik ve

security of the “national” population, as it can be observed in the way news concerning these groups is constructed and disseminated or broadcast. In other words, ethnic and minority groups are often mentioned in the news in relation to issues of crime, terrorism, drugs... At the end of the 1990’s, the mainstream media made attempts to change this situation and to show some positive images of ethnic and minority persons linked to success stories. But these figures were limited to sport or the arts. Thus, this new journalistic treatment of ethnic and minority groups was not in a position to counterbalance the daily negative treatment of migratory flows, Islam or the “banlieues”...

Today, after 15 years of such voluntary policies, it must be recognised that few analyses, if any, are available to measure the impact of these policies within the media industry. Scientific research on the media are still silent on the topics of content production, symbolic messages or the social imaginary created by these voluntary actions by the media on ethnic and minority groups and issues. Even if in some cases, namely in the United Kingdom, it is recognised that the visibility of minorities has increased, there is still a feeling of disappointment expressed by ethnic and minority groups about the way they are portrayed on screen. This disappointment can be mainly explained by the fact that the presence of minorities on screen cannot be limited to the idea of seeing someone of the same skin colour. Ethnic and minority people recruited by the mainstream media are still not considered in the context of their professional background. They often remain viewed as representatives of the groups of populations to which they are supposed to belong and which the mainstream media want to show.

At a time when diversity reveals today’s political and cultural tensions at both national and transnational levels, the challenge of the representation of minorities in the media becomes more crucial. A more balanced representation on screen as well as in the press and an appropriate participation of minorities in one of today’s most important today’s cultural industries – the media – is, of course, important

After 15 years of such voluntary policies, it must be recognised that few analyses, if any, are available to measure the impact of these policies within the media industry. Scientific research on the media are still silent on the topics of content production, symbolic messages or the social imaginary created by these voluntary actions by the media on ethnic and minority groups and issues.

3 BLION, R., Représentation des immigrés au sein des media: bilan des connaissances, Paris, Panos / Fasild, Jul. 06

azınlık gruplar, genellikle cinayet, terörizm ve uyuşturucu maddelerle ilişkili haberlere konu oluyolarlar. 1990'ların sonunda, anaakım medya bu durumu değiştirme ve başarı hikayeleri bulunan etnik ve azınlık kimselere dair olumlu imajlar sergileme girişimlerinde bulundu. Fakat bu figürler spor ve sanat dünyasında başarılı kimselerle sınırlı kaldı. Bu yüzden de etnik ve azınlık grupların, gazetecilik alanında gelişen bu yeni bakış açısıyla ele alınış tarzı, göç akınlarının, İslam'ın ya da "banliyö semtlerinin" gördükleri olumsuz muameleleri dengede tutacak bir pozisyon yaratmaktan uzaktı.

Günümüzde, gönüllü bir şekilde yürütülen bu tarzda politikaların ilk olarak ortaya çıkmasından 15 yıl sonra, medya endüstrisinin geliştirdiği bu yaklaşımların etkisini ölçebilecek nitelikte yalnızca birkaç analiz mevcut. Medyayı ele alan bilimsel araştırmalar, hâlâ, içerik üretimi, sembolik mesajlar ya da medyanın, etnik ve azınlık gruplar ve bu grupların sorunlarına dair gönüllü olarak geliştirdiği aktivitelerin sonucu olarak ortaya çıkan sosyal imaj meseleleri karşısında sessizliğini korumaya devam ediyor. Bazı durumlarda, örneğin Birleşik Krallık'ta, azınlıkların görünürlüklerinin artması söz konusu olsa da, ekranda resmedilme şekillerine dair bir hayal kırıklığı duygusu yaşadıklarını ifade ettikleri belirtiliyor. Bu hayal kırıklığı, azınlıkların ekranda varlık gösterme biçimlerinin kendisi ile aynı ten rengine sahip birisini görme fikri ile sınırlandırılmaması gerçeği ile açıklanabilir. Anaakım medya tarafından bu sektörde çalıştırılmaya başlanan etnik ve azınlık insanlar, hâlâ, profesyonel geçmişlerinin bağlamını göz önünde tutan bir değerlendirmeye tabi tutulmuyorlar. Çoğunlukla ait oldukları varsayılan, anaakım medyanın yayınlarında yer vermek istediği toplumsal grupların temsilcileri olarak görülüyorlar.

Çeşitlilik, günümüzün politik ve kültürel gerilimlerini hem ulusal ve hem de uluslar üstü düzeyde açığa vurduğunda, azınlıkların medyadaki temsillerine dair mücadelenin önemi de artıyor. Basında olduğu kadar ekranda da çok daha dengeli temsillerin yer tutması, azınlıkların, günümüzün en önemli kültürel endüstrilerinden biri olan medyaya uygun bir şekilde katılım sağlamaları, elbette yalnızca anaakım medyanın bizzat kendisi için değil, aynı zamanda, bir bütün olarak toplumun

not only for the mainstream media themselves but also for a more democratic management of the society as a whole. But today, the main challenge is to go beyond the sole issue of the "physical visibility" of ethnic and minority persons on screen as it has been developed in the main voluntary policies initiated by the mainstream media in Europe. This visibility is a necessary condition to gain better media representation of minority groups but it is a not sufficient one if it is not conceived and thought as an element of a more global policy for social cohesion and integration of all the groups of population living and, thus, sharing the same society.

Ethnic & Diversity Media – Another possible new media actor to fight against discrimination and to promote intercultural dialogue

The term ethnic & diversity media is used for all media that have an editorial approach that is principally oriented towards the ethnic diversity to be found within European societies, address one or more of the constituent groups that make up this diversity, are mainly produced and disseminated in Europe, are produced by journalists and staff that are representative of the ethnic diversity of European societies and are directed by, or belong to persons who are representative of this diversity. These media may be television, radio, print media, or the Internet. In France and in French, the term "media of diversity" has been preferred to other usages, such as 'community media' or 'ethnic media', which have been adopted in the English-speaking world. The term "media of diversity" seems to correspond better to the way these media see themselves and the contributions they make within their respective worlds, i.e. giving a voice to the diversity of the components of contemporary European societies.

One of the main characteristics of ethnic & diversity media is their extreme diversity. In France there are about a hundred newspapers and magazines, of which around fifty appear regularly. In Paris and its surrounding region, a quarter of local radio stations are so-called ethnic stations. However, there are far fewer

1990'ların sonunda, anaakım medya bu durumu değiştirme ve başarı hikayeleri bulunan etnik ve azınlık kimselere dair olumlu imajlar sergileme girişimlerinde bulundu. Fakat bu figürler spor ve sanat dünyasında başarılı kimselerle sınırlı kaldı.

The term ethnic & diversity media is used for all media that have an editorial approach that is principally oriented towards the ethnic diversity to be found within European societies, address one or more of the constituent groups that make up this diversity, are mainly produced and disseminated in Europe, are produced by journalists and staff that are representative of the ethnic diversity of European societies and are directed by, or belong to persons who are representative of this diversity.

Etnik ve çeşitli medya terimi, çoğunlukla, yüzünü Avrupalı toplumlarda varlık gösteren etnik çeşitliliğe dönen editoryal yaklaşımı benimsemiş tüm medya kolları için kullanılır. Esas olarak Avrupa'da üretilip yayınlanan, Avrupalı toplumların etnik çeşitliliklerinin temsilcileri olan gazeteciler ve personel tarafından üretilen, bu çeşitliliğin temsilcileri olan kimselere ait ya da bu kimseler tarafından şekillendirilip yönetilen söz konusu çeşitliliğin bir ya da daha fazla bileşen grubuna hitap etme biçimidir.

Ethnic & diversity media in Europe do have one characteristic in common, with a few - too rare - exceptions, namely, their vulnerability. These media encounter genuine difficulties in accessing both financial and human resources, which handicaps their capacities to develop, and limits their range of influence.

daha demokratik bir şekilde yönetilmesi için de büyük bir önem taşıyor. Fakat bugün aşılması gereken asıl zorluk, yalnızca, Avrupa'da anaakım medya tarafından başlatılan ve gönüllü politikalar içeriğinde yer alan, etnik ve azınlık gruplara dahil kimselerin ekranda "fiziksel olarak görünebilir" kılınması konusunu gerçeğe dökmekle kalmayıp bunun çok daha fazlasını ortaya koyabilmektir. Bu görünürlük, azınlık gruplar için daha iyi bir medya temsili yaratılması açısından mutlak olarak yerine getirilmesi gereken bir koşuldur; fakat bu koşulun sağlanması, aynı toplum içinde var olan tüm toplumsal grupların bütünleşmesi ve kendi aralarında sosyal bir uyum yakalaması için izlenecek daha küresel nitelikte politikaların bir ögesi olarak düşünülmediği ve tasavvur edilmediği sürece yeterli olmayacaktır.

Etnik ve Çeşitli Medya – Kültürlerarası diyalogu yaygınlaştırma ve ayrımcılığa karşı mücadelede yeni bir aktör

Etnik ve çeşitli medya terimi, çoğunlukla, yüzünü Avrupalı toplumlarda varlık gösteren etnik çeşitliliğe dönen editoryal yaklaşımı benimsemiş tüm medya kolları için kullanılır. Esas olarak Avrupa'da üretilip yayınlanan, Avrupalı toplumların etnik çeşitliliklerinin temsilcileri olan gazeteciler ve personel tarafından üretilen, bu çeşitliliğin temsilcileri olan kimselere ait ya da bu kimseler tarafından şekillendirilip yönetilen söz konusu çeşitliliğin bir ya da daha fazla bileşen grubuna hitap etme biçimidir. Bu araçlar televizyon, radyo, yazılı medya ya da İnternet olabilir. Fransa'da ve Fransızca'da "medya çeşitliliği" terimi, İngilizce konuşulan dünyada benimsenen "topluluk medyası" ya da "etnik medya" gibi diğer kullanımlarına tercih edilir. Medya çeşitliliği terimi, medyanın bu türünün kendisini değerlendirme tarzına ve örneğin günümüz Avrupa toplumlarının bileşenlerinin çeşitliklerinin sesi olmak gibi kendilerine özgü farklı dünyalara katkıda bulunma yollarına çok daha uygun düşer.

Etnik ve çeşitli medyanın başlıca özelliklerinden biri son derece geniş kapsamlı bir çeşitlilik barındırıyor olmasıdır. Fransa'da bu şekilde yayın yapan yüz kadar gazete ve dergi bulunmaktadır ki, bunların 50 kadarı düzenlilik arz eder. Paris ve çevresinde bulunan yerel

ethnic television stations and even fewer have their own policy of production and broadcasting. The frequency of publication of ethnic & diversity print media is also extremely variable. Many appear quarterly, some monthly, but very few appear fortnightly. Those published weekly are usually magazines and newsletters sent out via the Internet. The kinds of organisations that run ethnic & diversity media are also very diverse. While local radio stations are often run by non-profit associations, ethnic & diversity media may also be privately owned (i.e. commercial). This is especially the case for national radio networks and many print media. Nevertheless, there are major differences between European countries in the way these media are organised. In the United Kingdom, ethnic & diversity media groups exist (e.g. the Ethnic Media Group), publishing several different titles, but they are virtually non-existent in other countries in continental Europe. However, ethnic & diversity media in Europe do have one characteristic in common, with a few - too rare - exceptions, namely, their vulnerability. These media encounter genuine difficulties in accessing both financial and human resources, which handicaps their capacities to develop, and limits their range of influence.

For ethnic & diversity media⁴, it emerges that the priority subjects dealt with by ethnic & diversity media include immigration, foreigners' rights, culture, integration, housing, education, health and citizenship, discrimination and racism. A second set of priority subjects deals with the countries or regions of origin of the different communities at which these media mainly aimed. These two groups of preferred subject-matter set ethnic & diversity media apart from the mainstream media, which may be explained by the nature of their respective target audiences. Ethnic & diversity media, by definition, are targeted mainly at one or more ethnic and minority communities, which have a need for specific kinds of information, not

4 BLION R., 2007, Parler de l'autre / Parler d'ailleurs. De la visibilité à l'expression des diversités en Europe in : Rigoni I., Qui a peur de la television en couleur ?, Paris, Aux lieux d'être, mai 07)

radio istasyonlarının dörtte birini etnik istasyonlar olarak adlandırılan kanallar oluşturur. Ne var ki mevcut etnik televizyon kanallarının oranı bundan çok daha küçüktür ve kendilerine özgü üretim ve yayın politikasına sahip olanlar ise çok daha azdır. Etnik ve çeşitli yazılı medyanın yayınlanma sıklığı da değişken bir yapıya sahiptir. Birçoğu üç ayda bir, bazıları her ay ve çok azı da onbeş günde bir yayınlanır. Haftalık olarak yayınlananlar genellikle dergiler ve İnternet aracılığıyla gönderilen bültenlerdir. Etnik ve çeşitli medyanın çalışmalarının yürütülmesini üstlenen organizasyon türleri de büyük farklılıklar gösterirler. Yerel radyo istasyonları çoğunlukla kâr amacı gütmeyen derneklerce çalıştırılırken, etnik ve çeşitli medya araçlarının işletmecileri aynı zamanda özel kuruluşlar (örneğin ticari) da olabilirler. Bu, özellikle ulusal radyo ağları ve birçok yazılı medya türü için geçerlidir.

Herşeye rağmen, Avrupa'da bu tür medyanın örgütlenme şekilleri de farklılıklar gösterir. Birleşik Krallık'ta, etnik ve çeşitli medya grupları birkaç farklı başlık altında varlık gösterirler (örneğin Etnik Medya Grubu), fakat kıta Avrupa'sındaki diğer ülkelerde neredeyse mevcut bile değillerdir. Yine de Avrupa'daki etnik ve çeşitli medyanın birkaç istisna haricinde –çok nadir- tüm kollarının sahip olduğu ortak bir özellik vardır ki, bu da, onların korunmasız yani kolayca hasar görebilecek bir yapıya sahip olmalarıdır. Bu türden medya kuruluşları finans ve insan kaynaklarına erişimde, kapasitelerinin gelişmesine engel olan ve etki sahalarını sınırlandıran çok ciddi zorluklarla karşı karşıya kalırlar.

Etnik ve çeşitli medyaya⁴ ilişkin bir değerlendirmede bulunmak istersek, öncelikli olarak ele alınan konuların göç, yabancıların hakları, kültür, entegrasyon, barınma, eğitim, sağlık ve vatandaşlık, ayrımcılık ve ırkçılık olduğu ortaya çıkar. Bu medya açısından önceliğe sahip ikinci bir dizi konu da, ülkeleri ya da farklı toplumların kökenlerine ev sahipliği yapan bölgeleri ele almaktır. Etnik ve çeşitli medyayı anaakım medyadan ayıran şey, ele aldığı konuların farklılığıdır ki, bu tercih hedef

usually found in the mass media - which of course are aimed at the general public.

One question that crops up regularly concerns the impact of ethnic & diversity media on the integration of the communities to which they are addressed. To try to answer to this question, more specific observations need to be made on the audience these media reach. But we can observe today that within the Ethnic & Diversity Media, some of them will target, as a priority, a multicultural audience. In France, several print magazines such as *Respect Magazine* or *Cité Black* focus on young people coming from a mix of cultures and areas. These magazines can be considered multicultural as others in Europe are, for example the TV show broadcast in the Netherlands, *Boter Kaas en Eieren* (MTNL), the radio programme *Melting Pot* and *Etnoblog* or the print magazines *Citta meticcica* and *Altri* in Italy. Other ethnic & diversity media will make the choice to target a more specific audience or public. In France, the print magazine *Divas* focuses on Francophone black women; the print *Salama* or the radio *Beur FM* and *Radio Orient* target essentially, if not exclusively, ethnic minority and migrant people with a North-African or a Middle-Eastern background. The Internet news website *Saphirnews.com* focuses on Muslims. In other European countries, for example the Netherlands, the print magazines *Sen*, *The Voice*, *M'Zine* and *Maroc.nl* target respectively Mediterranean women, sub-Saharan migrant populations and the Moroccan communities. In Italy, the TV shows, *Mosaic*, *El Noticiero* are dedicated to the Russian communities while the print magazines *Expreso Latino*, *Los Andes* are linked to the Latin-American ones. What we observed also is that, even if they target a specific population group, in any event, one of the primary objectives of ethnic & diversity media is to reach the general public opinion.

Regarding the main characteristics of the ethnic & diversity media, some policies can be defined and conceived through and with them to fight against racism and racial discrimination, in particular policies having the main objective to reach the minority groups. Building partnership with ethnic & diversity media in the framework

Etnik ve çeşitli medyaya ilişkin bir değerlendirmede bulunmak istersek, öncelikli olarak ele alınan konuların göç, yabancıların hakları, kültür, entegrasyon, barınma, eğitim, sağlık ve vatandaşlık, ayrımcılık ve ırkçılık olduğu ortaya çıkar. Bu medya açısından önceliğe sahip ikinci bir dizi konu da, ülkeleri ya da farklı toplumların kökenlerine ev sahipliği yapan bölgeleri ele almaktır.

Regarding the main characteristics of the ethnic & diversity media, some policies can be defined and conceived through and with them to fight against racism and racial discrimination, in particular policies having the main objective to reach the minority groups.

4 Reynald Bion, 2007, *Parler de l'autre / Parler d'ailleurs. De la visibilité à l'expression des diversités en Europe in : Rigoni I., Qui a peur de la television en couleur?*, Paris, Aux lieux d'être, mai 07)

Etnik ve çeşitli medyanın hitap ettiği toplulukların entegrasyon süreci üzerinde bıraktığı etki henüz araştırılmış değildir. Fakat günümüzde etnik ve çeşitli medya çatısı altında bulunan bazı kuruluşların öncelik olarak çokkültürlü izleyicilere yönelik yayınlar yapmayı hedeflediğini gözlemliyoruz.

The editorial lines of the ethnic & diversity media are linked to their proper strategic area of development in terms of audiences and public. According to these areas of development and these editorial lines, it is clear that the ethnic & diversity media cover a wide and diverse spectrum of audiences and public.

kitlenin doğası ile de açıklanabilir. Etnik ve çeşitli medya, doğası gereği içeriğini, elbette halka yönelik- kitlesel medyada bulunmayan spesifik bilgilere ihtiyaç duyan bir ya da daha fazla etnik ve azınlık grubu dikkate alarak kurgular.

Etnik ve çeşitli medyanın hitap ettiği toplulukların entegrasyon süreci üzerinde bıraktığı etki henüz araştırılmış değildir. Fakat günümüzde etnik ve çeşitli medya çatısı altında bulunan bazı kuruluşların öncelik olarak çokkültürlü izleyicilere yönelik yayınlar yapmayı hedeflediğini gözlemliyoruz. Fransa’da Respect Magazine ya da Cité Black gibi bazı yazılı dergiler, kökenleri karışık kültürlerle ya da bölgelere dayanan genç insanları hedefler. Bu magazinlerin, tıpkı Avrupa’da, örneğin Hollanda’da yayınlanan TV şovu Boter Kaas en Eieren (MTNL), radyo programı Melting Pot ve Etnoblog ya da İtalya’daki yazılı magazinler *Citta Meticcica* ve *Altri* gibi çok kültürlü yayınlar oldukları düşünülebilir. Diğer etnik ve çeşitli medya, daha spesifik izleyici ya da halka yönelik yayınlar yapmayı tercih eder. Fransa’da çıkan *Divas Dergisi*, Fransızca konuşan siyahî kadınlara odaklanır; yazılı yayın *Salama* ya da radyo Beur FM ve Radio Orient ise yalnızca olmasa da daha çok, Kuzey Afrika ya da Orta Doğu kökenli etnik azınlıklara ya da göçmenlere seslenir. Haber sitesi Saphirnews.com’un hedef kitlesi Müslümanlardır. Diğer Avrupa ülkelerinde, örneğin Hollanda’da çıkan yazılı basınlar *Sen*, *The Voice*, *M’Zine* ve *Maroc.nl* ise ayrı ayrı ele almak gerekirse Akdeniz kadınlarına, kökleri Sahra Çölü’nün güneyine uzanan göçmenlere ve Faslı topluluklara hitap eden yayınlar yapar. İtalya’da yayınlanan TV şovları Mosaic, El Noticiero, Rus topluluklarına yöneliktir; yazılı magazinler *Expreso Latino*, *Los Andes* ise Latin-Amerika toplulukları ile bağlantılıdır. Gözlemlediğimiz bir başka mesele de, her ne kadar spesifik bir popülasyon grubunu hedef alan yayınlar yapsalar da, etnik ve çeşitli medyanın temel hedeflerinden birisinin her halükarda genel kamuoyuna ulaşmak olduğudur.

Etnik ve çeşitli medyanın saydığımız özelliklerine ilişkin olarak bazı politikalar tanımlanmakta ve tasarlanmaktadır; medya bu politik tasarımlar aracılığıyla, ırkçılık ve ayrımcılığa karşı mücadeleye eklenmektedir;

of a communication but also information strategy on racism and racial discrimination could be a way to support their development but also for the other partners, i.e. national antidiscrimination bodies, for example, to also get the information coming from the minority groups and the way they perceive their place in the society. And this last element is also fundamental for a better conception of policies dedicated to greater social cohesion and integration.

Building bridges between mainstream media and ethnic & diversity media in Europe for reaching all the components of today’s European societies in their diversity.

The editorial lines of the ethnic & diversity media are linked to their proper strategic area of development in terms of audiences and public. According to these areas of development and these editorial lines, it is clear that the ethnic & diversity media cover a wide and diverse spectrum of audiences and public. But while they target mainly, even if not exclusively, specific groups and audiences, ethnic & diversity media aim to make the general public aware of the main economic, social, cultural and political issues and dynamics coming from the diversity of today’s European societies. They aim to produce and disseminate or broadcast complementary information to that produced by mainstream media. This puts ethnic & diversity media in the role of a “relay”, or mediator between the various groups that make up European societies.

One of today’s major challenges could be to encourage the ethnic & diversity media to act as a real relay and mediator, by supporting the development of alliances, partnerships and collaboration between these media, as well as with the mainstream media, because these alliances and partnerships are a way of strengthening ethnic & diversity media to reach a wider public, and, at the same time, to promote a better understanding of the concerns, issues and dynamics of the various ethnic and minority communities living in Europe. For the mainstream media, the interest of such collaboration lies in gaining access to more diverse sources of information on

özellikle, ana amacı azınlık gruplarına ulaşmak olan bazı belirli politik anlayışların bu yolda devreye sokulduğu net bir şekilde gözlemlenebilir. Etnik ve çeşitli medya ile birlikte, iletişim çatısı altında gelişecek bir ortaklık ve ırkçılık ve ayrımcılığı konu alan bir bilgi stratejisi yapılandırmak, bu tür medyanın gelişimini desteklemenin bir yolu olabilir. Böyle bir girişim, işbirliği içerisinde bulunan diğer kuruluşların, örneğin ayrımcılık karşıtı ulusal birimlerin, azınlık gruplara dair bilgilere daha kolay ulaşmasını ve grupların toplum içerisinde buldukları yere ilişkin olarak geliştirdikleri tasarımların fark edilmesini mümkün kılacaktır. Bu son ifade, daha büyük bir sosyal uyum ve daha elverişli politik kavramlar ortaya konması açısından da önem taşır.

Sahip oldukları çeşitlilikler de dahil olmak üzere günümüzün Avrupa toplumlarının tüm öğelerine erişebilmek için, anaakım medya ile etnik ve çeşitli medya arasında köprüler kurmak önemlidir.

Etnik ve çeşitli medyanın editoryal çizgileri, izleyiciler ve halk bakımından, bu medya türünün stratejik gelişimine uyum sağlayacak kimi alanlar ile bağlantılı olarak ele alınabilir. Söz konusu gelişim alanlarına ve editoryal çizgilere göre, etnik ve çeşitli medyanın, derin ve çeşitli bir izleyici ve halk yelpazesine ulaştığı açık ve net olarak ortadadır. Her ne kadar etnik ve çeşitli medya -yalnızca olmasa da- esas olarak spesifik grupları ve izleyicileri hedef alan yayınlar yapsa da, genel olarak halkı, başlıca ekonomik, sosyal, kültürel ve politik konulardan ve günümüzün Avrupa toplumlarının çeşitliliğinden çıkan dinamiklerden haberdar etmeyi amaçlar. Anaakım medya tarafından ortaya konan yapımların eksiklerini tamamlayıcı bilgiler üretme, yayma ve yayınlamayı hedefler. Dolayısıyla, etnik ve çeşitli medya Avrupa toplumlarını oluşturan çeşitli gruplar arasında bilgi “nakletme” görevini üstlenen bir kurum ya da aracı olarak görülebilir.

Günümüzde öncelikle ele alınması gereken konulardan biri de, anaakım medya ile etnik ve çeşitli medya arasında olduğu kadar etnik ve çeşitli medya türlerinin birbirleri arasında da ittifakların, ortaklıkların ve işbirliklerinin gelişmesine destek vererek onların nakledici konumlarını güçlendirmek olabilir. Çünkü bu

international and intercultural issues, news subjects, and innovative ways of treating them... In other words, this should strengthen the capacity of ethnic & diversity media to produce disseminate and broadcast their content, to increase their access to resources and to ensure their sustainability while at sometime making the mainstream media more open.

To conclude...

To fight against discrimination and for diversity can go through several ways and is a real today's challenge. And this challenge must really be taken up now because all these actions to promote the expression of ethnic minorities, to include diversity in the media or to raise awareness of public opinion on racism and discrimination will be in vain if although European societies seem to recognise today that they must look at their own diversities, still refuses to hear, even more to listen to them. And this refusal of seeing, hearing and listening is often responsible for misunderstandings that lead to prejudices, stereotypes and attitudes towards groups considered or seen as different. And, finally, they are the real foundations on which racism and racial discrimination can grow.

Etnik ve çeşitli medyanın editoryal çizgileri, izleyiciler ve halk bakımından, bu medya türünün stratejik gelişimine uyum sağlayacak kimi alanlar ile bağlantılı olarak ele alınabilir. Söz konusu gelişim alanlarına ve editoryal çizgilere göre, etnik ve çeşitli medyanın, derin ve çeşitli bir izleyici ve halk yelpazesine ulaştığı açık ve net olarak ortadadır.

European societies seem to recognise today that they must look at their own diversities, still refuses to hear, even more to listen to them. And this refusal of seeing, hearing and listening is often responsible for misunderstandings that lead to prejudices, stereotypes and attitudes towards groups considered or seen as different.

Avrupa toplumları kendi kültürel çeşitliliklerini göz önünde bulundurmaya akletmiş olsalar da, bu kültürleri duymayı ve dinlemeyi reddettikleri müddetçe etnik azınlıkların kendilerini ifade etme olanaklarını yaygınlaştırmak, medyada çeşitliliğin hakim olmasını sağlamak veya ırkçılık ve ayrımcılık konusunda kamuoyu bilincini yükseltmek için gösterilen çabalar boşa gidecektir.

ittifaklar ve ortaklıklar, etnik ve çeşitli medyayı daha geniş bir halk topluluğuna ulaşmalarını sağlayacak ve Avrupa'da yaşayan çeşitli etnik ve azınlık topluluklarının ilgileri, sorunları ve dinamiklerine dair daha yaygın bir etkinlik göstermelerine katkıda bulunacaktır. Bu tarz ortaklıklar, anaakım medyaya da uluslararası ve kültürlerarası bağlamda bilgi kaynaklarına ulaşarak haber ve içerik üretmek ve bu konuları daha yenilikçi bir şekilde ele almak olanağı sağlayacaktır. Dolayısıyla, bu uygulama, anaakım medyanın kapılarını farklı kültürlerle açarken, etnik ve çeşitli medyanın içeriklerini üretme, yayma ve yayınlama, kaynaklara erişimlerini artırma ve sürdürülebilirliklerini garantiye kapasitelerini güçlendirecektir.

Sonuç olarak...

Günümüzde aciliyetle gündeme alınması gereken ve pek çok sorun alanını kapsayan kültürel çeşitliliği yaygınlaştırma çabaları ve ayrımcılığa karşı mücadele, birkaç şekilde sürdürülebilir. Önemli olan bu mücadelenin etkin bir biçimde sürdürülmesidir, çünkü her ne kadar Avrupa toplumları kendi kültürel çeşitliliklerini göz önünde bulundurmaya akletmiş olsalar da, bu kültürleri duymayı ve dinlemeyi reddettikleri müddetçe etnik azınlıkların kendilerini ifade etme olanaklarını yaygınlaştırmak, medyada çeşitliliğin hakim olmasını sağlamak veya ırkçılık ve ayrımcılık konusunda kamuoyu bilincini yükseltmek için gösterilen çabalar boşa gidecektir. Aslında bu noktada genellikle farklı oldukları düşünülen topluluklara ilişkin önyargıların, stereotipleştirmelerin ve tutumların ortaya çıkmasına yol açan yanlış anlamalardan sorumlu olan hareket tarzının temel problemi görmeyi, duymayı ve dinlemeyi reddetmektir. Bu hareket tarzının, ırkçılığın ve ayrımcılığın üzerinde filizlenip büyüdüğü ortamın temellerini atmakta olduğunu gözden kaçırmamak gerekir.

Türkiye'ye Karşı Yahudiye Diplomasisi

GEÇTİĞİMİZ hafta, ABD'de Temsilciler Meclisinde yaşanan tasarı rezaleti sonrasında medyada çok şeyler yazıldı. Bugün ben tekrar bunlara değinmeyeceğim ama bu tasarı 2010'a girebilir. Bu yarıyolla giren Türk Dış Politikası'nı ve özellikle de "komşularla sınırlar sorun" söylemimizi yakından tanıdık.

GERÇEĞİ söylemek gerekirse bu komşularla sınırlar sorun söylemini gerçekliğe koymakta biraz acele etmek anlamına gelir. Zira komşularla sınırlar sorun söylemi aslında tek tarafı bir adım değil aksine komşuların gelen karşılıklı dimlarla mümkün. Örneğin Yunanistan zaman ki Türkiye'ye karşı hasmane tutumundan, PKK'lıları topraklarındaki amparlarda barındırmaktan, Iraklıların'nin işlerine karışmaktan, İbrani'ne kendine bağlamaya hayallerinden, Batı Trakya'daki Müslüman azınlığa yönelik baskı politikalarından ve Ege'de ta sahanlığını genişletme konusunda diğer taraflardan vazgeçerse, o zaman komşularla sınırlar politikası tam manasıyla yürürlüğe girer. Benzer şekilde bu gerçek Ermenistan için de geçerlidir. Büyük güçlerin içerisinde imzalanan Ermenilerin daha erteli ortadan kaldırılması Ermenistan yetkililerinin am kadro hazır bulundukları komitede destekledikleri kararın çıkmaya başladığında Türkiye ile ilişkiler konusunda Ermenistan'ın samimi olmadığının aksine Suriyeli Rumların 2004 yılında Annan Planında yapılabildiği gibi Türkiye'ye bir şekilde tuzağa düşürmek istedikleri görülmektedir. Hatırlayalım! Türkiye'yi namın planına evet demeye İnkı edildikten ardından Rumlar hayır diyerek Avrupa Birliği'ne üye oldular. Şimdi ise, Rumlar, Türkiye'ye AB üzerinden belli tanyın askısı yapıyor. Şimdi burada somak teğdimiz soru şu: Neden hep anımlanlar taraf Türkiye oluyor?

ACABA Başar Esad ABD ve İsrail tarafından sıkıştırılmaya çalışıldı ve yanısıra bir Irak ve Saddam vakası

barışa inanıyor, ya da gerçekten bile barışa inanıyor muyuz? Bulgaristan bize bizden zamanın istiyor! Hatay'ın vazgeçmesini bir Suriye'yi Türkiye nasıl unutturmuş. Pontus'un ayak izini süren Yunanistan, sözde Rum soykırımını gündeme getirmeye çalışıyor. O halde ne yapmamız gerekiyor? Diş politikadaki yeni vizyonumuzu gözden geçirmeliyiz. Obama yönetimini Türkiye'nin hassasiyetlerini dikkate almıyorsa biz de ABD'nin baskıya Afganistan ve Irak olmak üzere Avrasya coğrafyasındaki hassasiyetlerini dikkate almamız. Gerekirse Rusya kartını masaya koyarak ve Azerbaycan ordusunun Karabağ'a yönelik olası bir taarruzuna yeşil ışık yanzak.

MAKSADIMIZ savaş çıkartkanlığı yapmak değil ama diplomatise agresif diş politikası zaman zaman en iyi çözüm yolu sağlayan yöntem olarak öntümüz çıkar. ABD ve Ermenistan ikilisinin protokollerini TBMM'den geçmesini sağlamak için böyle kirlili bir oyun oynaması agresif bir diplomatise ötesinde hiçbir şekilde yanıtlanamaz. İstedi Maalesef uğruna Azerbaycan'ı küstürdüğümüz sözde devletlerin (Ermenistan) ABD'de düştüğü durum kendi halkını kapalı sınırlar içinde yokluğa mahkûm eden bir anlayıştır. Bu anlayış hiç değişmez. Birinci Dünya savaşından da yaptıkları nedeniyle halkına tehnicirı layık gören Ermeni komitacılar ve yandaşlarını tarih hiçbir zaman unutmaz. Dün imzalayanlar V unutulmaz ve emel geçmesi için elbet bir gün

YAZIMI, oy aykırı bir şekli Komitesi başı bulunarak bit başkan, eğer düşünyorsa servenizini Eri bağışlayın zir umut olarak 7 yok ettiniz. Ti siniralan açma bulunamayız arkadaşlarımız

Başbakan Yardımcısı Hükmîttin Sözcü'nün Cemil Çiçek, Bakanlar Kurulunda ele alınan "Demokratik Açılım" konusunda görüşlerini "Bugün itibarıyla bütün ağızları kapatanlar sadece bu yönde" dedi. Çiçek ve MHP'nin ilk tepkileri, bu "demokratik" söylemde yola çıkıyor. Sözcü, Parti Başkanları'nın Başbakan tarafından davet edilmediğini ve Başbakan Erdoğan'ın, DTP'ye bayraktarı "Alınmaz" ve konuşulmasını önlediğini açıklaması gerekli.

Fakat bu "fobektan" başka, önemli bir "inocel" var; başlangıçta hatı, esasen belki olan bu "açılım" konuşamaz demektir, gerçekte, sadece "Demokratik" açıklama, DTP-PKK-Ara tarafından başlatılan "Zemirtilme" olarak değil, "Kırmızı çizgileri" gözden geçirmen gerekir. Bilyorum makul kalemim sendi bu gerçekleri gözden geçirmek için. "Demokratik" halden ötekileştirilmeye, yanlı "mildere" çözümlenecek, Parti İdarilerini, barışa köstek olmaması suçlayacaklardır. 12 hatti adından bir Cengiz Çandar "barışa karıştıranlar" diyecektir... Ayrıca, o "Kasaslar" T.C.'nin tepesinde dolmuşta olan "akıbalı" karıştıran!

"Kart açılma" oyunun ana teması, barışa yönlendirilme, kilitleri kırılarak, ana dilimizi koruyamayan, çocuklarını Kürte'ye veremeyen, se sefil baskın zanaat. "Kürtler"... Şimdi Kürtler, sözde "demokratik açıklama" emeliniere konuşacaklar ve yalvarırlar, Türkiye'ye barışa hen, görüşme mak olan "Kart açılma" çözümleri, Türkiye'de karıştıracaktır... Ne var ki sorun o kadar basit değil. Ancak, bu sorun eğer icediler içinde, yani Türkiye topraklarını ortadan ve devlet siyasetine bitime, Kürtler karıştıracak ama Türkiye, Türkiye ve T.C. bilenecektir.

TÜRKİYE'yi köşeye sıkıştırma isteyen ABD, Türk milletine uygulanan soykırımı gözden geçirmeye gelip, Ermenilerin uydurduğu yalanlara sahip çıkıyor...

Küstaah sivonist! Yahudi

Soykırım bu

ABDURRAHİM KABAKOÇ akarakoc@vakil.com.tr

Söyleyen de söylenen de malum kişiler

Aradan üç-dört gün geçti ama bayılladı sayılmadı. Sabahı kuşanında gazete manşetleri okunurken dikkatimi çeken ve ilk defa Mengüçler gazetesinden aldım. Manşet "Dolmabahçe'den Pir Sultan Talimatları" idi...

Ortaklı sülâliman olduğu günlerde Binaz Toprak simli bir kadın çıkar, etrafı velleveye verecek çıkışlarda bulunur... Beyanot olur, anket olur, "Aydm görüşü" olur, önümüzde gelir...

AKP'DEN HİKRİSTİYANLIĞA BÜYÜK HİZMET

Akdamar Ermenilerin, Sümela Rumların ilâdetine açılıyor

ABD'den Ermeni kahtpeliği

FİLİSTİN YÖNETİMİ BAŞKANLIK SÖZCÜSÜ NEBİL EBU RUDEYNA İsrail çabaları baltalıyor

Gazetecilik skan

Ermeniler soykırım iddiasından asla vazgeçemeyceklerini söylediler. Gözlerinin toprakları için titatır ettiler. Milliyet ise kin ve intikam dolu bu sözleri "Ermeni halkı barışa hazır" m

ABD basını iş başında

Emeni yalanına sarılan Los Angeles Times gazetesi Türkiye'nin "kanı geçmiyle yüzleşmesi" gerektiğini öne sürerken, Türk-Ermeni barışmasının gerçekleştirilmesi için "Ankara, Ermeni soykırımını tanımalı" dedi

Yahudiye Diplomasisi

Yahudiye Diplomasisi

Yahudiye Diplomasisi

Yahudiye Diplomasisi

Yahudiye Diplomasisi

Sorosçular, İ

kışkırt

Yahudi Soros'un fonları tezgahlanan oyun bu kılkülkemizde sahneleniyor

Bir grup sözde sivil toplum kuruluşu, halkı TSK'ya karşı kışkırtmak için Taksim'de eylem yaptı

Yahudi komşu istemiyoruz'

Mayınlı arazilerin yabancılarla verilmesini öngören kararın tasarılarına Suriye sınırında yaşayanlar da tepki gösterdi. Bu uygulama asla kabul edilemez

Yahudiye Diplomasisi

AKP'den Hıkrıstıyanlığa Büyük Hizmet

Akdamar Ermenilerin, Sümela Rumların ilâdetine açılıyor

ABD'den Ermeni kahtpeliği

FİLİSTİN YÖNETİMİ BAŞKANLIK SÖZCÜSÜ NEBİL EBU RUDEYNA İsrail çabaları baltalıyor

Gazetecilik skan

Ermeniler soykırım iddiasından asla vazgeçemeyceklerini söylediler. Gözlerinin toprakları için titatır ettiler. Milliyet ise kin ve intikam dolu bu sözleri "Ermeni halkı barışa hazır" m

ABD basını iş başında

Yahudiye Diplomasisi

Yahudiye Diplomasisi

Yahudiye Diplomasisi

Yahudiye Diplomasisi

Yahudiye Diplomasisi

Yahudiye Diplomasisi

Yahudiye Diplomasisi

Yahudiye Diplomasisi

Yahudiye Diplomasisi

Yahudiye Diplomasisi

Yahudiye Diplomasisi

terorist: "Allah... enle gurur duyuyor"

RAIL'DE 2 Filistinlinin ölümünün yanı sıra birçok saldırıdan sorumlu tutulan ve İsrail tarafından bile "Yahudi terörist" olarak tanımlanan Amerikalı Yahudi cani Yaakov...

Hükümet yetkilileri taleplerimizi haklı bulduklar. Bu sakat haberler Vakıf gazetemiz tarafından yayınlanmıştır. Amma ne çare... Sistemli bir Alevi bölücülüğü gündeme sokul-

Tahminim...
Yayın...
5...
olaycaz...
Sultan...
sini de...
değiştir...
Anlıyors...
Gön...
Gön...
'nin...
İsim...
İsm...
ah...
İsmail...
Bir...
yanc...
Diğer...
ya...
izelerinin...
Seç...
İstisim...
Ne...
herb...
Tarih...
ok...
Alevi...
AKP...
Günay...
Ya...
diğer...
Bol...
Bol...
Bol...
Tabii...
ki...
e...
İlim...
Dikkat...
Bu...
konu...
Yaklaş...
İşgal...
Dünya...
Mevki...
Arkada...
Surası...
Türkiye...
ki...
adama...
İmkân...
sinde...
n...
arkında...
camuoyu...
la, Türk...
ide...
AKP...
n...
karaklık...

Sorosçular, haki... Türkiye'deki derin çatışmayı fırsat bild...

Yüz yıllık Ermeni yalanları! Çin sokaklarda...

AB'den Atatürk kanununa eleştiriler

Avrupa Birliği'nin Atatürk kanununa eleştiriler...
Türkiye'nin Atatürk kanununa eleştiriler...
AB'den Atatürk kanununa eleştiriler...

...Ve Hillary 'kalkan'ı da silah yaptı!

TÜRKİYE ile milyonlarca Türk'ün yaşadığı İran'ın arasında nifak sokmak için her yolu deneyen ABD...
Hillary Clinton, "Doğru konumdayız Türkiye'ye karşı sistemli saldırılar, Tehditler...
kar tavını önler!" dedi... >E

Hedef Türkiye Cumhuriyeti

ABD'de Ermeni yalanlarıyla ilgili alınan kararda hedefin sadece Osmanlı dönemi olmadığını belirten Baykal, "Türkiye Cumhuriyeti, Atatürk dönemi de Ermeni ithamlarının hedefi haline getirilmek isteniyor" dedi

'Fitneci' senin o fitnelerini alırlar da...

Herifin terbiyesiz mi terbiyesiz? Küstahlığına çabıllığı ile için çabası Kim bu! Kim olacak, Fitne diye bir film yapıp, Londra'da düzenlenen basın toplantısında, başta İslam'a sonuna kadar Türkiye'ye sövüp sayan, Başbakan Erdoğan'a da "canavar" diyen Hollanda'da milletvekili Geert Wilders...
İngiltere'de pek de esamesi okunmayan Başbakan Partisi Genel Başkanı Lord Makom Pearson, bu herifin, adamın sayıp Londra'ya ya daeriyordu. Fitne fitninin galesi için, Filmin galasına hem Lordlar hem de Avam Kamarasının bütün üyeleri davetli. Ama geç gide on bey ki güler izlemeyi!

KOMŞU YİNE SAÇMALADI

Türkiye'den 1915 yılında Bulgaristan'a göç eden Trakya göçmenlerinin Türkiye'deki mal varlıklarını 20 milyar dolar tahmin eden ve bu sorunun çözümünün Türkiye'nin AB üyesi için "ön koşul" olduğunu ileri sürerek, siyasi ve diplomatik krize neden olan Bulgaristan Devlet Bakanı Bojidar Dimitrov, sınırdaki Dimitrov, Bulgaristan devlet televizyonunda hafta içi her gün 10 dakika olarak yayımlanan Türkiye haber programını yasaklamasını istedi.

NEFRET DİLİ VE SUÇLARININ HUKUK BOYUTU

Genel affla ilgili...
Deniz Baykal, partinin çıkışında gazete daroğlu'nun gündemini affla ilgili sorularını o roğlu'nun "Toplumun olacağına genel affa 'evet' deriz" sözlerini eleştiren Baykal, "Sözleri yanlış. Günün nefret söylemi değil. Af ancak...

1. Dinleri, vatanları kimlikleri, kültürleri, halkları... Yiyene 'Afiyet', yedirene 'Helal' olsun!

THE LEGAL PERSPECTIVE OF HATE SPEECH AND CRIMES

AKDAMAR ERMENİLERİN...

AKDAMAR ERMENİLERİN...

ANKARA'nın yarıgece kopan fitnesiyle gündemini dömesi, bölgedeki planları içi yapılmış ABD'nin hem istihbari hem de casusluk faaliyetleri, Filistinli Türkiye, "Türkiye'nin müttfikleri, Ermeni tarafına geçti" diye yazdı... >E

Bu bölümde Türkiye ve Avrupa örneklerinde nefret suçları ve nefret söylemi alanındaki hukuksal uygulamalar tartışılıyor. Tartışma özellikle nefret suçları ve nefret söylemine karşı yapılan kurumsal mücadelelerin sınırlarının ve sahip olduğu potansiyellerin değerlendirilmesine odaklanıyor.

This chapter is dedicated to a discussion about the legal practices on hate crimes and hate speech in the cases of Turkey and Europe. The discussion focuses on the institutional limits and potentialities of the struggle against hate crimes and hate speech.

BÖLGESEL MEKANİZMALARIN NEFRET
SUÇLARINI ÖNLEMEDE ETKİLERİ

THE EFFECTS OF THE REGIONAL
MECHANISMS IN PREVENTING
HATE CRIMES

DENNIS VAN DER VEUR

Çeviri/Translation: Mehmet Ali Bahit

Nefret Suçları – Uluslararası düzeyde ve Avrupa düzeyinde insan hakları mekanizmaları

Sunumumda sizleri ısrarla karşımıza çıkan nefret suçu, nefret söylemi ve genel anlamda insan hakları ihlalleri vakalarına yönelik Avrupa düzeyindeki ve uluslararası düzeydeki mekanizmalar arasında küçük bir yolculuğa çıkaracağım. Önce nefret suçunun tanımı üzerine kısa bir giriş yapıp ardından yasal bağlayıcılığı olan hukuki belgelere ve ilgili içtihat hukukuna değineceğim. Daha sonra yasal bağlayıcılığı olmayan bazı hukuki belgeler sunacağım. Son olarak Avrupa düzeyinde bazı istatistikleri ve nefret suçları hakkında bildiklerimizi paylaşacağım. Bu bağlamda konu hakkında AGİT'in (Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı) yaptığı ve bu alanda öne çıkan çalışmayı esas alacağım.

Ancak, söze başlamadan önce Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri Sayın Thomas Hammarberg adına davetinize teşekkür etmek istiyorum. Bildiğiniz gibi Sayın Komiser 2009 ve 2010'da Türkiye'yi ziyaret etti. 2009'da iki rapor yayınladı: Raporlardan biri sığınma hakkı arayanların ve mültecilerin insan hakları üzerine, öbürü de azınlıkların insan hakları üzerinedi. Hammarberg 2010 yılında Türk yetkilileriyle bu konulardaki diyaloguna devam etti.¹

Konumuza dönelim: Sayın Komiser 2008'de yayınladığı telakkilerden (görüş bildirimlerinden) birinde şöyle yazmıştı: “Nefret suçları Avrupa Kitası'nın tamamında gündelik bir gerçek olarak karşımıza çıkıyor. Konu hakkında güvenilir kaynaklardan gelen son raporlar gösteriyor ki insanlar siyahi, Musevi, Roman ya da Müslüman oldukları için, ya da cinsel yönelimleri veya kimlikleri yüzünden şiddete maruz kalıyorlar. [Bu raporlarda] bireylerin yolda nasıl fiziksel saldırıya uğradıklarına, pencerelerinin kırıldığına, evlerinin ateşe verildiğine dair örnekler veriliyor. Yetkili makamlar bu ciddi ve utanç verici suçlara bir son vermekle yükümlüdür.”

Nefret suçu terimini kullandığım zaman AGİT'in oluşturduğu ve yıllık nefret suçu raporlarında kullandığı tanıma başvuruyorum. Bu çalışma

Hate crimes: International and European human rights mechanisms

In my presentation I will take you on a little journey through the European and international mechanisms which address the persisting phenomenon of hate crime, hate speech and more broadly human rights violations. I'll start with a short introduction on the definition of hate crime, then continue with pointing out the main legally binding instruments and relevant case law. I will proceed with presenting some legally non-binding instruments. Finally, I will present some statistics and what we know about hate crimes on the European level. I rely in this regard on the work conducted by the OSCE (Organisation for Security and Co-operation in Europe) which has taken a lead in this dossier.

Before doing so, however, I would like to thank you for the invitation on behalf of Mr Thomas Hammarberg, the Council of Europe Commissioner for Human Rights. As you know, the Commissioner visited Turkey in 2009 and 2010. In 2009 he published two reports: one focusing on the human rights of asylum seekers and refugees and one on the human rights of minorities. In 2010 he continued his dialogue with the Turkish authorities on these issues.¹

Back to the issue of your conference today: The Commissioner wrote in 2008 in one of his Viewpoints: “Hate crimes are a daily reality all over the European continent. Credible recent reports show that people suffer violence because they are black, Jewish, Roma or Muslim or because of their sexual orientation or gender identity. They give examples of how individuals have been physically attacked in the street, had their windows broken or homes put on fire. Government authorities have a responsibility to put an end to these shameful and serious crimes.”

When I refer to the term hate crime I follow the definition of the OSCE as used in the OSCE annual hate crime reports. According to this working definition a hate crime is “any criminal offence, including offences against persons or

“Nefret suçları Avrupa Kitası'nın tamamında gündelik bir gerçek olarak karşımıza çıkıyor. Konu hakkında güvenilir kaynaklardan gelen son raporlar gösteriyor ki insanlar siyahi, Musevi, Roman ya da Müslüman oldukları için, ya da cinsel yönelimleri veya kimlikleri yüzünden şiddete maruz kalıyorlar. [Bu raporlarda] bireylerin yolda nasıl fiziksel saldırıya uğradıklarına, pencerelerinin kırıldığına, evlerinin ateşe verildiğine dair örnekler veriliyor. Yetkili makamlar bu ciddi ve utanç verici suçlara bir son vermekle yükümlüdür.”

Viewpoints: “Hate crimes are a daily reality all over the European continent. Credible recent reports show that people suffer violence because they are black, Jewish, Roma or Muslim or because of their sexual orientation or gender identity. They give examples of how individuals have been physically attacked in the street, had their windows broken or homes put on fire. Government authorities have a responsibility to put an end to these shameful and serious crimes.”

¹ Bkz. <http://www.coe.int/t/commissioner/News/2010/100708Turkey.en.asp>.

¹ See <http://www.coe.int/t/commissioner/News/2010/100708Turkey.en.asp>.

Nefret suçu “mağdurun, mülkün ya da işlenen suçun hedefinin gerçek ya da hissedilen ırk, etnik, ulusal köken, dil, renk, din, cinsiyet, yaş, zihinsel ya da fiziksel engelli, cinsel yönelim veya diğer benzer faktörlere dayalı olarak benzer özellikler taşıyan bir grupla gerçek ya da öyle algılanan bağlantısı, ilgisi, bağlılığı, desteği ya da üyeliği nedeniyle seçildiği kişilere veya mala karşı işlenen her türlü [ceza gerektiren] suçtur.”

tanımına göre nefret suçu “mağdurun, mülkün ya da işlenen suçun hedefinin gerçek ya da hissedilen ırk, etnik, ulusal köken, dil, renk, din, cinsiyet, yaş, zihinsel ya da fiziksel engelli, cinsel yönelim veya diğer benzer faktörlere dayalı olarak benzer özellikler taşıyan bir grupla gerçek ya da öyle algılanan bağlantısı, ilgisi, bağlılığı, desteği ya da üyeliği nedeniyle seçildiği kişilere veya mala karşı işlenen her türlü [ceza gerektiren] suçtur.”

Bu tanıma dayanarak bazı gözlemlerde bulunabiliriz. İlk olarak, nefret suçu [ceza gerektiren] bir suçtur. Tabii nefret saikli vakalar olarak tanımladığımız ve suç eşiğini aşmayan durumlar da vardır. İkinci olarak nefret suçları daima ya bir kişiyi ya da sinagog ya da camii gibi bir mülkü hedef alır. Üçüncü önemli unsur da kişinin ya da hedefin belli bir sosyal grupla gerçek ya da algılanan bağlantısı ya da bu gruba olan üyeliğidir. Burada “algılanan” sözcüğünü özellikle vurgulamak gerekmektedir, çünkü kişilerin belli bir gruba ait olmadıkları halde aitmişler gibi algılanıp saldırıya uğradıkları pek çok örnek mevcuttur.

Şimdi uluslararası bağlayıcılığı olan hukuki belgeler konusuna geleceğim. Bunlar önemlidir, çünkü devletler bu belgeleri imzalamış ve onanmışlardır. Bu devletlere altına girdikleri taahhütleri yerine getirmeleri konusunda hesap sorulabilmelidir.

Uluslararası düzeyde iki önemli belge bulunmaktadır:

Uluslararası Sivil ve Politik Haklar Sözleşmesi (ICCPR) ve Her Türlü Irk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Uluslararası Sözleşme (ICERD). Her iki belge de, nefret suçu terimini kullanmamakla birlikte konuya ilişkin birer madde içermektedir. Örneğin ICCPR’deki madde şöyledir: “Ayrımcılığa, düşmanlığa veya şiddete tahrik eden milliyet, ırk veya din kökenli her türlü yandaşlık kanunen yasaklanmalıdır.” (Madde 20(2)). ICERD’de de benzer bir madde bulunmaktadır: “Taraf olan devletler, bir ırkın üstünlüğü ya da ırkçı nefret fikirlerinin yayılmasını, ırk ayrımcılığının kışkırtılmasını ve her türlü şiddet girişimi veya tahrikini kanunen ceza gerektiren suçlar olarak ilan edecektir.” (Madde 4a)

Her iki belge de taraf olan devletlerden

property, where the victim, premises, or target of the offence are selected because of their real or perceived connection, attachment, affiliation, support, or membership with a group such as [...] real or perceived race, national or ethnic origin, language, colour, religion, sex, age, mental or physical disability, sexual orientation, or other similar factor.”

Drawing upon this definition we can make some observations. First of all, hate crime is a criminal offence. Of course there are also what we call hate motivated incidents that do not meet the threshold of a criminal offence. Secondly, hate crimes are always directed at either a person or an object like a synagogue or mosque. The third element which is important is that the person or the target is attacked because of the real or perceived connection, membership of a particular social group. It’s important to stress the word “perceived” in this context because there have been numerous examples where people have been attacked because they are perceived as belonging to a particular group but in fact they do not.

Now I will turn to the issue of international legally binding instruments. They are important because states have signed and ratified these instruments and states need to be held accountable for what they have committed themselves to.

On the international level we have two important instruments:

The International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR), and the International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination (ICERD). Both instruments include a provision which does not actually use the term hate crime but addresses the phenomenon. So, for example the ICCPR reads “any advocacy of national, racial or religious hatred that constitutes incitement to discrimination, hostility or violence shall be prohibited by law” (Article 20(2)). The ICERD contains a similar provision which reads: “States Parties shall declare an offence punishable by law all dissemination of ideas based on racial superiority or hatred, incitement to racial discrimination, as well as all acts of violence or incitement to such acts [...]” (Article 4a).

A hate crime is “any criminal offence, including offences against persons or property, where the victim, premises, or target of the offence are selected because of their real or perceived connection, attachment, affiliation, support, or membership with a group such as [...] real or perceived race, national or ethnic origin, language, colour, religion, sex, age, mental or physical disability, sexual orientation, or other similar factor.”

raporlar da toplanan birer komite tarafından gözetilmektedir. Bu noktada STK'lar da komitelere "gölge raporlar" sunarak önemli bir rol oynayabilirler. Bu özellikle nefret suçları üzerine çalışan STK'lar için ilginç ve yararlı olacaktır çünkü bu belgeleri gözetleyen komitelere her zaman ulaşmayan pek çok bilgi mevcuttur. Her iki anlaşma da taraf olan devletlere dair komitelere kişisel şikayetlerde bulunulmasına müsaade eder. Bunun için taraf devletin bu prosedürü kabul etmiş olması gerekmektedir.

Avrupa düzeyinde iki önemli belge mevcuttur. Birincisi Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'dir. Türkiye, Avrupa Konseyi'ne üye olduğu için bu sözleşmenin bağlayıcılığını kabul etmektedir. Sözleşmenin konuyla ilgili en önemli maddeleri Madde 2 (yaşama hakkı), Madde 3 (işkence yasağı), Madde 13 (etkili başvuru hakkı)² – muhtemelen ayrımcılık yasağı ile ilgili Madde 14 ile birlikte. Strasbourg'daki Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, kararlarının hiçbirinde "nefret suçu" terimini kullanmamıştır, ancak ırkçı saldırılar söz konusu olduğunda bazı minimum standartlar belirlemiştir. Burada üç önemli vakaya değinmek istiyorum:

Angelova ve Iliev v. Bulgaristan. Bu vakada Roman kökenli 28 yaşında bir adam, yedi gencin saldırısı ve dövmelemleri sonucu hayatını kaybetmiştir. Polis soruşturması saldırının ırkçı nefret sonucu başladığını ortaya çıkarmıştır. Ancak Bulgar makamları saldırganları ırkçı saikli suçlardan yargılamamıştır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, ilgili makamların bu suçtu diğer, ırkçı saikli olmayan suçlardan ayırmakta yetersiz kaldığına, ve bu nedenle Sözleşme'nin 14. maddesine aykırı olarak haksız muamelede bulunulduğuna karar vermiştir. Karara göre 14. madde ile birlikte 3. madde ve 13. madde ihlal edilmiştir. Diğer iki örnek vaka *Cobzaru v. Romanya* ve *Secic v. Hırvatistan*'dir.

Ancak dikkat edilmesi gereken bir nokta da şudur: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi nefret saikli saldırılara değinmekle birlikte asla taraf devletlerden nefret suçu ile ilgili kanun

2 Sözleşmenin İngilizce metninde bu madde "right to an effective remedy - etkili tazmin hakkı" olarak geçmekte, ancak Türkçe metinde "etkili başvuru hakkı" olarak yer almaktadır (ç.n.)

Both instruments are monitored by a committee which, among others, receives reports from the states parties. This is where NGOs can also play an important role by submitting "shadow reports" to the committees. This may be interesting and useful for NGOs which focus on hate crimes, because there is a lot of information which sometimes doesn't reach the committees monitoring these instruments. Both treaties allow for the submitting of individual complaints relating to the state parties which have accepted to be subjected to this procedure.

On the European level we have two important instruments. The first one is the European Convention on Human Rights. Turkey as a member state of the Council of Europe is bound by this Convention. The relevant major Articles in the Convention are Article 2 (right to life), Article 3 (prohibition of torture), Article 13 (right to an effective remedy), possibly in combination with Article 14, the non-discrimination provision. The European Court of Human Rights in Strasbourg has not used the term "hate crime" in any of its judgments, but it did set some minimum standards when racist attacks occurred. I list three important cases here: *Angelova and Iliev v. Bulgaria*. In this case a 28-year-old man of Roma origin died after having been attacked and beaten by seven teenagers. Police investigation showed that the attack was incited by racial hatred. However, the Bulgarian authorities failed to charge the assailants with a racially motivated offence. The European Court of Human Rights concluded that the authorities failed to make the required distinction from other, non-racially motivated offences, which constitutes unjustified treatment irreconcilable with Article 14 of the Convention. It ruled that there was a violation of Article 14 in combination with Articles 3 and 13. Two other cases are *Cobzaru v. Romania* and *Secic v. Croatia*.

It should be noted that although the European Court of Human Rights has addressed hate-motivated attacks, the Court has never explicitly demanded from member states to introduce specific hate crime legislation.

The second important instrument concerning hate crime actually only applies to EU member

Strasbourg'daki Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, kararlarının hiçbirinde "nefret suçu" terimini kullanmamıştır, ancak ırkçı saldırılar söz konusu olduğunda bazı minimum standartlar belirlemiştir.

The European Court of Human Rights in Strasbourg has not used the term "hate crime" in any of its judgments, but it did set some minimum standards when racist attacks occurred.

Avrupa'daki nefret suçu hukukunun önemli bir boyutunun, nefret suçları sözkonusu olduğunda uygulamaya sokulabilen "ağırlaştırıcı sebep" kavramının [hukuka] dahil edilmesi olduğunu belirtmek gerekir. Bunun sonucu olarak cezalar artmakta ve benzer suçların ortaya çıkması engellenmektedir.

yapmaları talebinde bulunmamıştır.

Nefret suçu ile ilgili ikinci önemli belge sadece AB üyesi ülkeleri kapsamakta, ancak Türkiye gibi üyeliğe aday ülkeleri de ilgilendirmektedir. Bu belge Ceza Hukuku Yoluyla Irkçılık ve Yabancı Düşmanlığının Bazı Şekil ve İfadeleri ile Mücadele Çerçeve Kararı'dır. Bu belge AB üyesi ülkeler için bağlayıcıdır ve aşağıdakilerin 1 ila 3 yıl arası hapis cezası ile cezalandırılmalarını öngörür:

- Aleni olarak ırka dayalı (geniş anlamıyla ten rengi, din, soy, milli ya da etnik köken) şiddet veya nefreti tahrik etmek
- Broşür, resim ve benzerlerini halka dağıtmak,
- Soykırım ve savaş suçlarını, insanlığa karşı suçları aleni olarak desteklemek, inkar etmek ya da önemsizleştirmek.

Bu çerçeve kararı 2008'de yürürlüğe girmiştir ve üye ülkeler Kasım 2010'a kadar bu kararı yerel düzeyde uygulamaya geçirmek zorundadır. Bu karar aynı zamanda bütün yeni AB üyeleri için de geçerli olacaktır. Ancak, ilginçtir ki, tanımdan da görüleceği üzere ayrımcılık unsuru olarak sadece ırk alınmakta; yaş, özürlü olma durumu, cinsel yönelim ve cinsiyet gibi diğer ayrımcılık unsurları dikkate alınmamaktadır.

Burada Avrupa'daki nefret suçu hukukunun önemli bir boyutunun, nefret suçları söz konusu olduğunda uygulamaya sokulabilen "ağırlaştırıcı sebep" kavramının [hukuka] dahil edilmesi olduğunu belirtmek gerekir. Bunun sonucu olarak cezalar artmakta ve benzer suçların ortaya çıkması engellenmektedir.

Hukuki bağlayıcılığı olan belgelerin yanında Avrupa Konseyi ve AĞİT gibi devletlerarası örgütler tarafından oluşturulan son derece yararlı, siyasa konusunda yol gösterici ilkeler bulunmaktadır.

Bu tarz belgelerin ilk örneği Avrupa Konseyi Irkçılık ve Hoşgörüsüzlüğe Karşı Avrupa Komisyonu'nun (ECRI) Genel Siyasa Tavsiyeleri'dir (GPR). Bu kurum Avrupa Konseyi üyesi 47 ülkenin tamamında ırkçılık, hoşgörüsüzlük ve yabancı düşmanlığı konularına eğilmektedir. ECRI bazı tavsiyelerde nefret suçları ile ilgili veri toplama ihtiyacına dikkat çekmektedir. Örneğin ECRI, Üye

states but it is also relevant for candidate countries for EU membership such as Turkey, This is the Framework Decision on Combating Certain Forms and Expressions of Racism and Xenophobia by Means of Criminal Law. It's a binding instrument upon EU member states and it establishes that the following is punishable by criminal penalties of one to three years of imprisonment:

- publicly inciting to violence or hatred on basis of race (in broad sense: colour, religion, descent or national or ethnic origin),
- public dissemination of tracts, pictures and the like,
- publicly condoning, denying or grossly trivialising crimes of genocide, crimes against humanity and war crimes.

This Framework Decision was adopted in 2008 and member states are expected by November 2010 to have it implemented on a domestic level. It would be also binding upon any new EU Member State. Interestingly enough however, as you can see from the definition, it only deals with race as a ground of discrimination and it does not focus on other discrimination grounds like age, disability, sexual orientation and gender.

It is to be noted that an important facet of hate crime legislation in Europe is the introduction into criminal law of the notion of "aggravating circumstance" applicable to offences that may be qualified as hate crimes. As a result the penalties are increased and the occurrence of relevant offences is prevented.

Apart from legally binding instruments, there are also very useful, policy-related guidelines provided by intergovernmental organizations such as the Council of Europe and the OSCE.

The first set of such instruments are the General Policy Recommendations (GPR) of the Council of Europe's European Commission against Racism and Intolerance (ECRI). This body focuses on racism, intolerance, and xenophobia in all 47 Council of Europe member states. In some of its GPR ECRI points to the need to collect data on hate crimes. For example ECRI has stated that member states should recognise that

It is to be noted that an important facet of hate crime legislation in Europe is the introduction into criminal law of the notion of "aggravating circumstance" applicable to offences that may be qualified as hate crimes. As a result the penalties are increased and the occurrence of relevant offences is prevented.

Ülkeler'in ırkçı veya anti-semitik güdülerin ağırlaştırıcı sebep oluşturduğunu ve ülkelerin ırkçı vakaları kaydetmek ve gözetlemek için bir sistem oluşturması ve işletmesi gerektiğini belirtmektedir.

Bu belgelere bir başka örnek de AGİT üyesi ülkelerin taahhütleridir. Türkiye 56 Üye Ülke'den biridir. Bunlar yasal bağlayıcılığı olmayan, politik ağırlıklı belgelerdir ancak bunlar da önemlidir çünkü Üye Ülkeler bu taahhütleri kabul etmiş ve uygulamaya koymaya söz vermişlerdir. STK'lar kendi ülkelerindeki makamlardan bu AGİT Taahhütlerine uyma konusunda hesap sorabilirler. Örneğin, bu taahhütlerden bir tanesi hoşgörüsüzlük ve ayrımcılığa dayalı suçların kanunen düzenlenmesinin önemini vurgular. Bir başka AGİT Taahhüdü, yabancı düşmanlığı, ırkçılık ve bunlarla ilgili hoşgörüsüzlükle mücadele edilmesi için kurumlar oluşturulmasını öngörür. Bir başka taahhüt ise Üye Ülkeler'in nefret suçları hakkında güvenilir bilgi ve istatistik toplama gayretlerini arttırmalarını talep eder, ki bu nokta pek çok ülkede hiç bir şekilde uygulamaya geçirilmemiştir.

Kapanış olarak nefret suçları ile ilgili bazı istatistikleri ve diğer verileri sunacak ve konu hakkındaki bazı ikilemleri ve sorunları dile getireceğim. Öncelikle nefret suçu teriminden başlayalım: nefret suçu ya da nefret saikli olay olarak algıladığımız her olay nefret suçu değildir. Bazı vakalar ev ortamında ortaya çıkar ve "aile içi şiddet" kapsamına girer. Bazı başka vakalar "polis tarafından gayrimeşru güç kullanımı" kategorisine girebilir. Her ne kadar bu tarz vakalarda nefret unsuru sözkonusuysa da, bu vakalar "nefret suçu" oluşturacak eşiği aşmayabilirler. İkinci olarak, nefret suçu kurbanları, şikayette bulunmaktan büyük ölçüde kaçınılmaktadırlar. Bu da olayın gerçek boyutunu tartışmayı zorlaştırmaktadır. Üçüncü olarak, devletler farklı sınıflandırmalar kullanılmaktadırlar. Nefret suçları sözkonusu olduğunda bazı devletler "aşırılık"["extremism"], bazıları "holiganlık" gibi kavramlardan bahsetmektedirler.

Veri ve istatistik mevcut bile olsa bazı ülkeler öncelikli olarak ırkçı ve etnik önyargılara dayalı suçlara yoğunlaşmakta, diğer önyargı suçlarını

racist or anti-Semitic motivation constitutes an aggravating circumstance and that there is a need for member states to establish and operate a system for recording and monitoring racist incidents.

Another set of such instruments are the so called commitments by OSCE member states, Turkey is one of the 56 members. These are not legally binding, but of a political nature, and they are important, because member states have adopted those commitments and they have committed themselves to act on them. NGOs can keep their authorities accountable for living up to such OSCE Commitments. One of these Commitments, for example, recognises the importance of legislation regarding crimes fueled by intolerance and discrimination. Another OSCE Commitment refers to the setting up of appropriate bodies to combat xenophobia, racism and related intolerance. And another Commitment calls on member states to strengthen efforts to collect and maintain reliable information and statistics on hate crime -something that in many member states is not developed at all.

In my final remarks, I will present some statistics and other data and discuss a few dilemmas and problems related to hate crimes. To start with the term hate crime: not every crime or incident that we perceive to be a hate crime or hate motivated incident, is a hate crime. Some cases may take place in a domestic setting and qualify as "domestic violence". Other cases may belong to the category of "illegitimate use of force by police officers". Although there could be elements of hatred in these cases, they may not reach the threshold of what constitutes a "hate crime". Secondly, there is a huge level of underreporting by victims of hate crimes. This makes it hard to discuss the scale of the phenomenon. Thirdly, states use different classifications. Some states speak about "extremism", others about "hooliganism" when hate crimes are discussed. Even if data and statistics exist, some states focus primarily on incidents motivated by racial, ethnic bias and leave out other bias crimes. Statistics from the annual OSCE hate crime

Nefret suçu ya da nefret saikli olay olarak algıladığımız her olay nefret suçu değildir. Bazı vakalar ev ortamında ortaya çıkar ve "aile içi şiddet" kapsamına girer. Bazı başka vakalar "polis tarafından gayrimeşru güç kullanımı" kategorisine girebilir. Her ne kadar bu tarz vakalarda nefret unsuru sözkonusuysa da, bu vakalar "nefret suçu" oluşturacak eşiği aşmayabilirler.

Not every crime or incident that we perceive to be a hate crime or hate motivated incident, is a hate crime. Some cases may take place in a domestic setting and qualify as "domestic violence". Other cases may belong to the category of "illegitimate use of force by police officers". Although there could be elements of hatred in these cases, they may not reach the threshold of what constitutes a "hate crime".

Veri ve istatistik mevcut bile olsa bazı ülkeler öncelikli olarak ırkçı ve etnik önyargılara dayalı suçlara yoğunlaşmakta, diğer önyargı suçlarını işin dışında bırakmaktadırlar. Yıllık AGİT nefret suçu raporlarındaki istatistiklere göre 56 Üye Ülke'den 29'u etnik köken/azınlık unsurlarına; 27'si dini unsurlara; 27'si ırk ve ten rengine dayalı nefret suçlarına dair veri toplamaktadır. Pek az devlet özür lülük, cinsiyet, cinsel eğilim ve cinsel kimlik sebeplerine dayalı veriler toplamaktadır. Bu nedenle Avrupa devletleri arasında bir karşılaştırma yapmak çok zordur.

işin dışında bırakmaktadırlar. Yıllık AGİT nefret suçu raporlarındaki istatistiklere göre 56 Üye Ülke'den 29'u etnik köken/azınlık unsurlarına; 27'si dini unsurlara; 27'si ırk ve ten rengine dayalı nefret suçlarına dair veri toplamaktadır. Pek az devlet özür lülük, cinsiyet, cinsel eğilim ve cinsel kimlik sebeplerine dayalı veriler toplamaktadır. Bu nedenle Avrupa devletleri arasında bir karşılaştırma yapmak çok zordur.

Bu istatistiklerle bağlantılı olarak sadece bildirilen vakalara değil, bunlarla ilgili açılan davalara da bakmak gerekmektedir. Ve bu açılan davalardan kaçısı ceza kararı ile sonuçlanmıştır? AGİT istatistiklerine bakılırsa, bu davalar sonucu verilen cezaların sayısı azdır. Örneğin İsveç'te 2007 yılında 3000'in üzerinde nefret suçu vakası kaydedilmiş, ancak bunların sadece 219'uyla ilgili dava açılmıştır. Bu 219 davadan 75'i ceza kararı ile sonuçlanmıştır. Buna bakarak bu konuda İsveç'in diğer ülkelere göre daha kötü olduğu sonucuna varılamaz. Bazı ülkeler hakikaten veri toplamaktadırlar ve bunun sonucu olarak (daha) yüksek nefret suçu istatistiklerine sahiptirler, ancak diğer ülkeler hiç veri toplamamaktadırlar ve bunun sonucunda topraklarında hiç nefret suçu işlenmiyormuş gibi bir görüntü ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle, yasal bağlayıcılığı olan belgeler ve devlet taahhütlerinin yanında veri toplama alanında henüz katedilecek çok büyük mesafeler olduğunu da vurgulamak son derece önemlidir.

reports show that out of the 56 member 29 collect data on ethnic origin/ minority in relation to hate crimes; 27 on religion; 27 on race and colour. Few states collect information relating to the other grounds: disability, gender, sexual orientation and gender identity. It's thus very hard to compare between states in Europe.

Connected to these statistics is also the need not only to look at the reported cases but also at the cases actually prosecuted. And of those cases prosecuted, how many cases actually have led to a sentence? OSCE statistics show that the number of final sentences is low. For example, in Sweden, in 2007, over 3 000 hate crime cases were recorded but only 219 of these cases led to prosecution. Of those 219, 75 led to an actual sentence. Now, one cannot conclude that Sweden is doing bad or worse than other countries. Some countries actually do collect data and therefore have a high(er) number of hate crime statistics, whereas other countries do not collect data at all and they may look as if there are no hate crimes on their territory. Thus, it is extremely important to keep on emphasizing that apart from the legally binding instruments and state commitments, there is lot to be done in the field of data collection.

Statistics from the annual OSCE hate crime reports show that out of the 56 member 29 collect data on ethnic origin/ minority in relation to hate crimes; 27 on religion; 27 on race and colour. Few states collect information relating to the other grounds: disability, gender, sexual orientation and gender identity. It's thus very hard to compare between states in Europe.

NEFRET SUÇLARI VE
NEFRET SÖYLEMİNİN
TÜRKİYE YASALARINDA KARŞILIĞI

HATE CRIMES AND HATE SPEECH
IN THE TURKISH LEGAL SYSTEM

ULAŞ KARAN

Çeviri/Translation: Mehmet Ali Bahit

İrkçılık ve Hoşgörüsüzlükle Mücadele Avrupa Komisyonu (ECRI) 1993 yılında Avrupa Konseyi'ne üye devletlerin katılımıyla Viyana'da gerçekleşen Birinci Hükümet ve Devlet Başkanları Zirvesi'nde ırkçılık, yabancı düşmanlığı, Yahudi düşmanlığı ve hoşgörüsüzlükle (ırk, ten rengi, dil, din, uyrukluk ya da etnik köken temelindeki ayrımcılıklar da dâhil olmak üzere) mücadele etmek amacıyla kuruldu.

The European Commission Against Racism and Intolerance (ECRI) was founded in 1993 during the 1st Summit of Heads of State and Government of the member States of the Council of Europe, held in Vienna, and its aim is to combat racism, racial discrimination, xenophobia, anti-Semitism and intolerance (including discrimination based on race, skin color, language, religion, citizenship and ethnicity).

Nefret suçları ve nefret söylemi kavramları henüz iç hukukumuzda tanınmış ve ayrıntılı olarak düzenlenmiş kavramlar olmamasına rağmen, uluslararası alanda insan hakları koruma mekanizmaları tarafından sıklıkla dile getiriliyor ve ülkeler bu anlamda da eleştiriyeye tabi tutulabiliyor. Bu bağlamda Türkiye de kimi denetim organları tarafından eleştirilen ülkeler arasında yer alıyor.

İrkçılık ve Hoşgörüsüzlükle Mücadele Avrupa Komisyonu (ECRI) 1993 yılında Avrupa Konseyi'ne üye devletlerin katılımıyla Viyana'da gerçekleşen Birinci Hükümet ve Devlet Başkanları Zirvesi'nde ırkçılık, yabancı düşmanlığı, Yahudi düşmanlığı ve hoşgörüsüzlükle (ırk, ten rengi, dil, din, uyrukluk ya da etnik köken temelindeki ayrımcılıklar da dâhil olmak üzere) mücadele etmek amacıyla kuruldu. ECRI bugüne kadar Türkiye'yi dört kez ziyaret etti. İlk üç ziyaretle ilgili raporlar daha önce yayınlandı ve bu raporlarda nefret söylemi ve nefret suçları ile ilgili çok sayıda eleştiri dile getirildi. Dördüncü ziyaret ile ilgili raporun ise 2010 yılı içinde yayınlanması bekleniyor. ECRI'nin Türkiye ile ilgili olarak yayınladığı 1999, 2001 ve 2005 tarihli raporlarında özellikle Yahudi düşmanlığı içerikli düşünce açıklamaları, Ermeni ve Rum azınlığa karşı özellikle politikacıların nefret içerikli bir dizi ifadeleri, halkı kin ve düşmanlığa tahrik edilmesini suç haline getiren eski Türk Ceza Kanunu'nun 312. maddesinin dezavantajlı grupları korumak için değil aksine kimi zaman onları cezalandırmak için kullanılmaları gibi bir dizi eleştiri getirildi. Bu raporlarda dikkat çeken noktalardan biri de radyo ve televizyon yayınları ile ilgiliydi.

Benzer eleştiriler Her Türlü İrk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Uluslararası Sözleşme kapsamında Türkiye'nin 2007 yılında sunmuş olduğu devlet raporu sonrasında da dile getirildi. İrk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılması Komitesi tarafından 2009 yılı Mart ayında yapılan değerlendirmede ECRI'nin de ısrarlı bir şekilde belirttiği eleştiriler bir kez daha yinelenildi.

Uluslararası insan hakları koruma mekanizmaları tarafından getirilen eleştiriler sonucunda nefret suçları ve nefret söylemi ile ilgili olarak öncelikle mevzuat alanında bir

Although hate crimes and hate speech are not concepts that are recognized and regulated in detail in our domestic law, they are frequently mentioned in the international area by human rights protection mechanisms and countries can be criticized in these matters. Turkey is also a country that is being criticized by some supervisory bodies.

The European Commission Against Racism and Intolerance (ECRI) was founded in 1993 during the 1st Summit of Heads of State and Government of the member States of the Council of Europe, held in Vienna, and its aim is to combat racism, racial discrimination, xenophobia, anti-Semitism and intolerance (including discrimination based on race, skin color, language, religion, citizenship and ethnicity). To date, ECRI paid four visits to Turkey. The reports of the first three visits have been previously published and they included many criticisms concerning hate speech and hate crime. The fourth report is expected to be published in 2010. In ECRI's reports on Turkey in 1999, 2001 and 2005, criticisms have been directed at topics such as anti-Semitic statements, statements with a hate speech nature against Greek and Armenian minorities – especially those by politicians-, and the fact that Article 312 of the former Turkish Penal Code, which regulates provoking the people towards animosity and hostility as a crime, is not used for protecting groups at a disadvantage, but rather to punish such groups. One of the points that stood out was about radio and television broadcasts.

Similar criticisms have been raised following the state report presented by Turkey in 2007 as a party to the International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination. The criticisms that ECRI insistently raises have been repeated once again in the evaluation by the Committee on the Elimination of Racial Discrimination in March 2009.

The criticisms brought up by the international human rights protection mechanisms show that an effort should be made in the legislation domain first concerning hate crimes and hate speech. Therefore, a number of existing

çalışma yapılması gerektiği ortaya çıkıyor. Bu sebeple öncelikle mevzuatta mevcut olan bir dizi hükmün kapsamının ve uygulamasının ortaya konulması gerekiyor. Nefret suçları kavramını öncelikle ceza hukuku bağlamında değerlendirdiğimizde, konuyla ilgili olarak Türk Ceza Kanunu'nda düzenlenen bir dizi suç göze çarpıyor. Bu düzenlemeler Türkiye'nin başta Her Türlü Irk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Uluslararası Sözleşme için hazırladığı, ayrıca bir dizi başka uluslararası komiteye de gönderdiği diğer raporlarda da yer alıyor. Raporlarda genellikle nefret söylemi ve nefret suçları ile mücadele noktasında yasal düzenlemelerin mevcut olduğu ifade edilmekle birlikte, birazdan da üzerinde durulacak resmi istatistikler bu iddiayı doğrulamaktan uzak görünüyor.

Türkiye'de suçlar ve cezalarla ilgili istatistikler Adalet Bakanlığı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü tarafından toplanır. Toplanan sınırlı istatistiksel veri, nefret söylemi ve nefret suçlarının güncel boyutunu ortaya koymaktan uzaktır. İstatistiklere bakıldığında iç hukuktaki mevcut düzenlemelerin nefret söylemi ve nefret suçları ile etkili anlamda mücadele anlamında yeterli gözükmediği ve olumlu olarak değerlendirilebilecek düzenlemelerin de uygulayıcılar tarafından çok fazla uygulanmadığı gözlenir.

2004 yılında kabul edilen 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu (TCK) ve 2005 yılında yürürlüğe girdi. Kanun'un 3. maddesinin 2. fıkrasında "*ceza kanununun uygulamasında kişiler arasında ırk, dil, din, mezhep, milliyet, renk, cinsiyet, siyasal veya diğer fikir yahut düşünceleri, felsefi inanç, milli veya sosyal köken, doğum, ekonomik ve diğer toplumsal konumları yönünden ayırım yapılamaz ve hiçbir kimseye ayrıcalık tanınmaz*" şeklinde bir ifadeye yer verilir. Bu hüküm TCK'nın genel hükümler kısmında yer alır ve özel olarak herhangi bir suçu düzenlemez. Belirtilen fıkranın tek işlevi, TCK'nın uygulanması noktasında ayrımcılığı yasaklamaktır. Bazı ceza hükümlerine göre bu fıkranın herhangi bir hukuksal değerinin olmadığı gibi, benzer hükümlerin anayasalarda düzenlenmesi gerekir. Dahası bu hükümlerin ceza kanununda yer alması işlevsel olarak herhangi bir fayda sağlayamaz. Dolayısıyla,

regulations and their practice should be taken into consideration. When we analyze the concept of hate crime within the penal law concept, we come across a number of crimes regulated in the Turkish Penal Code. These regulations can be seen in Turkey's report for the International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination, as well as a string of reports sent by Turkey to various other international committees. Although these reports mention that legal regulations exist for combating hate speech and hate crimes, the official statistics we will mention in the next pages are far from verifying this claim.

In Turkey, statistics on crime and punishment are gathered by the Ministry of Justice's Judicial Registration and Statistics Administration. The limited statistical data that is gathered is far from displaying the current state of hate speech and hate crime. When we look at these statistics, we see that the current regulations are not sufficient in effectively combating hate speech and hate crimes, and those regulations that can be deemed positive are not really put to practice by the executing bodies.

The Turkish Penal Code (Türk Ceza Kanunu - TCK) number 5237 was passed in 2004 and became effective in 2005. TCK's Paragraph 2 of Article 3 states that "*in implementing the penal code, people cannot be discriminated against or granted privileges based on race, language, religion, denomination, nationality, skin color, gender, political or other views or ideas, philosophical beliefs, national or social background, birth, economical or other social dispositions*".

This clause is in the general principles section and does not regulate any specific crime. The sole function of this paragraph is to prohibit discrimination when TCK is put to practice. According to some penal law specialists, this article has no legal merit and such decrees should be regulated within the constitution. Moreover, such a clause does not have any functional benefit when included in the penal code. Therefore, this clause will provide no change in practice.

Another change in the TCK is the crime of discrimination regulated within article 122. This article defines preventing the sale or transfer of

Türkiye'de suçlar ve cezalarla ilgili istatistikler Adalet Bakanlığı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü tarafından toplanır. Toplanan sınırlı istatistiksel veri, nefret söylemi ve nefret suçlarının güncel boyutunu ortaya koymaktan uzaktır.

In Turkey, statistics on crime and punishment are gathered by the Ministry of Justice's Judicial Registration and Statistics Administration. The limited statistical data that is gathered is far from displaying the current state of hate speech and hate crime.

TCK'nın 122. maddesinde yapılan bir değişiklikle, taşınır veya taşınmaz malın satılmasını, devrini, bir hizmetin icrasını veya hizmetten yararlanılmasının engellenmesini, kişinin işe alınmasını veya alınmamasını, besin maddelerinin verilmemesini, kamuya arz edilmiş bir hizmetin yapılmamasının reddedilmesini ve kişinin olağan bir ekonomik etkinlikte bulunmasının engellenmesini suç olarak niteler. Görüldüğü üzere bu suç aslında sınırlı sayıda fiili içerir.

The article 122 of TCK defines preventing the sale or transfer of movable or non-movable property, preventing the provision of or benefiting from a service, preventing the employment or non-employment of a person, depriving someone of foodstuff, refusing to give someone a public service and preventing someone from performing a common economical activity as crime. As can be seen here, this crime actually involves a limited number of deeds.

belirtilen fıkranın uygulamada bir değişikliğe yol açması da mümkün değildir.

TCK'da gerçekleştirilen bir diğer yenilik ise, 122. maddede düzenlenen ayrımcılık suçudur. Bu madde, taşınır veya taşınmaz malın satılmasını, devrini, bir hizmetin icrasını veya hizmetten yararlanılmasının engellenmesini, kişinin işe alınmasını veya alınmamasını, besin maddelerinin verilmemesini, kamuya arz edilmiş bir hizmetin yapılmasının reddedilmesini ve kişinin olağan bir ekonomik etkinlikte bulunmasının engellenmesini suç olarak niteler. Görüldüğü üzere, bu suç aslında sınırlı sayıda fiili içerir. Ayrıca suçta yer alan, "kişinin olağan bir ekonomik etkinlikte bulunmasını engellemek" tanımından ne kastedildiği de muğlâktır. 122. madde kapsamında (2009 yılı istatistikleri henüz yayınlanmadı) 2006, 2007 ve 2008 yıllarında toplam 4 dava açıldı ve bu davalardan sadece biri mahkûmiyetle sonuçlandı. Bu durum maddenin yürürlüğe girişinin ardından 4 yıllık bir süre zarfında oldukça az sayıda davaya konu olduğunu da ortaya koyuyor.

Hem nefret suçları hem de nefret söylemi ile ilgili olabilecek bir diğer düzenleme de, TCK'nın 216. maddesinde yer alan halkı kin ve düşmanlığa tahrik suçudur. Bu suç bugüne kadar çok sayıda değişikliğe konu oldu ve yeni kanunda da kendisine yer buldu. Maddede halkın sosyal sınıf, ırk, din, mezhep veya bölge bakımından farklı özelliklere sahip bir kesimini, diğer bir kesimi aleyhine kin ve düşmanlığa alenen kamu güvenliği açısından açık ve yakın bir tehlike ortaya çıkaracak şekilde tahrik etmek, halkın bir kesimini, sosyal sınıf, ırk, din, mezhep, cinsiyet veya bölge farklılığına dayanarak alenen aşağılamak ve halkın bir kesiminin benimsediği dini değerleri kamu barışını bozmaya elverişli olacak şekilde alenen aşağılamak ayrı ayrı suçlar olarak düzenleniyor. Madde geçmişte ifade özgürlüğü önünde önemli bir engel olarak değerlendirilmiş ve eleştirilere konu olmuştu. Avrupa Birliği kapsamında gerçekleştirilen reformlar sonucunda "açık ve mevcut tehlike" ölçütünün getirilmesi ve "kamu güvenliği" ibaresinin eklenmesi ile ifade özgürlüğü açısından sorun yaratmaması hedeflendi. Bu eklemeler, ifade özgürlüğünün korunması açısından olumlu olsa da nefret söylemi ve nefret suçunun cezalandırılması

movable or non-movable property, preventing the provision of or benefiting from a service, preventing the employment or non-employment of a person, depriving someone of foodstuff, refusing to give someone a public service and preventing someone from performing a common economical activity as crime. As can be seen here, this crime actually involves a limited number of deeds. Moreover, "preventing someone from performing a common economical activity" is not clearly defined. In 2006, 2007 and 2008, a total of four suits were filed (2009 statistics are not yet released) [based on this article] and only one of these resulted in a conviction. This also shows that in the four years that followed the article being put into effect, it was subject to very few suits.

Another regulation that might involve both hate crimes and hate speech is Article 216 of TCK that involves the crime of provoking the people towards animosity and hostility. To date, this crime was subject to various changes and found its way to the new penal code as well. The article defines provoking one segment of the people that has different social class, racial, religious, denominational and regional characteristics against another in a way that presents a clear and present danger to public security; humiliating one segment of the people based on differences of social class, racial, religious, denominational and regional characteristics; and openly insulting the religious values of one segment of the people in a way that will disturb social peace as separate crimes. In the past, the article was deemed as a major obstacle to freedom of speech and was subjected to criticism. As part of the European Union harmonization reforms, the "clear and present danger" criterion and the phrase "public security" were added in order to avoid freedom of speech problems. These additions, despite being beneficial to the protection of freedom of speech, became an obstacle in punishing hate speech and hate crime, since it is not possible in every case to detect and define clear and present danger to public security. Moreover, not only can the article not be put to practice for [protecting] freedom of speech, but also for protecting various groups from hate speech

noktasında bir engel oluşturdu. Çünkü her olayda kamu güvenliği açısından açık ve mevcut tehlikenin tespiti ve değerlendirilmesi mümkün olamayabiliyor. Ayrıca madde, yalnızca ifade özgürlüğünün sınırlanması anlamında değil, farklı grupların nefret söylemi veya nefret suçundan korunması noktasında da uygulamaya geçirilemiyor. 216. madde kapsamında 2006, 2007 ve 2008 yıllarında sırasıyla 97, 131 ve 74 dava sonuçlandı. Ancak elimizde sonuçlanan davalarda gerçekleşen mahkûmiyetlerin nefret söylemi ya da nefret suçu ile ilgili vakalarla bağlantılı olup olmadığına dair bir bilgi bulunmuyor.

TCK'nın 153. maddesinde ibadethanelere ve mezarlıklara zarar verme suçu düzenlenmiştir. Maddede ibadethanelere, bunların eklentilerine, buralardaki eşyaya, mezarlara, bunların üzerindeki yapılara, mezarlıklardaki tesislere, mezarlıkların korunmasına yönelik olarak yapılan yapılara yıkmak, bozmak veya kırmak suretiyle zarar vermek, belirtilen bu yerleri ve yapıları kirletmek suç olarak nitelendirilir. Maddenin son fıkrasında belirtilen fiillerin ilgili dini inancı benimseyen toplum kesimini tahkir maksadıyla işlenmesi halinde cezanın ağırlaştırılacağı belirtilir. Bu şekilde bir ağırlaştırıcı neden öngörülmesi nefret suçları açısından olumludur. Ancak madde ile ilgili 2006, 2007 ve 2008 yıllarında sonuçlanan sırasıyla 46, 14, 88 davaya baktığımızda gene bu olumlu adımın sonuçlarını göremeyiz. Zira, sonuçlanan bu davalardan kaçının dini azınlık grupların ibadethanelerini veya mezarlıklarını tahkirle ilgili olduğu konusunda resmi bir veri bulunmuyor.

Kanunda konuyla ilgili olarak düzenlenen bir diğer konu da 115. maddede inanç, düşünce ve kanaat hürriyetinin kullanılmasının engellenmesi suçudur. Maddede cebir veya tehdit kullanarak, bir kimseyi dini, siyasi, sosyal, felsefi inanç, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya veya değiştirmeye zorlayan ya da bunları açıklamaktan, yaymaktan men etmek ve dini ibadet ve ayinlerin toplu olarak yapılmasının, cebir veya tehdit kullanılarak ya da hukuka aykırı başka bir davranışla engellenmesi suç olarak nitelendirilir. Bu maddenin de belirtilen diğer maddeler gibi uygulamaya geçirilip geçirilmediğini bilemiyoruz. Çünkü 2006, 2007 ve 2008

and hate crime. Based on Article 216, in the years 2006, 2007 and 2008, 97, 131 and 174 cases were closed respectively. However, we do not have any information on whether the resulting convictions were related to cases of hate crime or hate speech.

Article 153 of TCK regulates the crime of damaging places of worship and cemeteries. The article defines damaging through tearing down, effacing and breaking of places of worship, their annexes and the goods within; cemeteries and the structures and facilities above them, as well as structures built to protect them; and defiling such locations and structures as crime. The last paragraph of the article states that if these acts are committed in order to insult those who adopt the related religious beliefs, this will be considered as an aggravating circumstance. Defining such an aggravating circumstance is an improvement as far as hate crime regulations are concerned. However, when we look at the 46, 14 and 88 cases in 2006, 2007 and 2008 respectively, we fail to see the results of this positive step, since we do not have official data on how many of these cases involve assaults to places of worship or cemeteries belonging to religious minorities.

Another related matter is the crime of preventing the right to execute freedom of belief, thought and views, regulated by article 115. The article defines forcing a person through coercion or threat to declare or change their religious, political, social, philosophical beliefs, thoughts and views or preventing them from expressing or spreading these; and preventing the performing in mass of religious services and ceremonies through coercion, threat or other illegal means as a crime. Just like the other articles, we do not know whether this article has been put to practice or not, since we do not have any official data on whether the 8, 4 and 12 cases closed in 2006, 2007 and 2008 respectively are related to the article or not.

Article 125 of TCK regulates insult as a crime. The article states that to attribute a deed or fact to a person in a way that would hurt their honor, reputation or dignity, or to attack their honor, reputation or dignity through insult is a

TCK'nın 153. maddesinde ibadethanelere ve mezarlıklara zarar verme suçu düzenlenmiştir. Maddede ibadethanelere, bunların eklentilerine, buralardaki eşyaya, mezarlara, bunların üzerindeki yapılara, mezarlıklardaki tesislere, mezarlıkların korunmasına yönelik olarak yapılan yapılara yıkmak, bozmak veya kırmak suretiyle zarar vermek, belirtilen bu yerleri ve yapıları kirletmek suç olarak nitelendirilir.

Article 153 of TCK regulates the crime of damaging places of worship and cemeteries. The article defines damaging through tearing down, effacing and breaking of places of worship, their annexes and the goods within; cemeteries and the structures and facilities above them, as well as structures built to protect them; and defiling such locations and structures as crime.

TCK'nın 125. maddesi hakareti de bir suç olarak düzenler. Maddede bir kimseye onur, şeref ve saygınlığını rencide edebilecek nitelikte somut bir fiil veya olgu isnat etmek veya sövmek suretiyle bir kimsenin onur, şeref ve saygınlığına saldırmak suç olarak nitelendirilir.

yıllarında sonuçlanan, sırasıyla 8, 4 ve 12 davanın konu ile ilgili olarak açılıp açılmadığına dair elimizde resmi bir veri ne yazık ki yok.

TCK'nın 125. maddesi hakareti de bir suç olarak düzenler. Maddede bir kimseye onur, şeref ve saygınlığını rencide edebilecek nitelikte somut bir fiil veya olgu isnat etmek veya sövmek suretiyle bir kimsenin onur, şeref ve saygınlığına saldırmak suç olarak nitelendirilir. Maddenin 2. ve 3. fıkralarında ise hakaret suçunun ağırlaştırıcı nedenleri sıralanır. Bunlar arasında konu ile ilgili olarak hakaret suçunun, dini, siyasi, sosyal, felsefi inanç, düşünce ve kanaatlerini açıklamasından, değiştirmesinden, yaymaya çalışmasından, mensup olduğu dinin emir ve yasaklarına uygun davranmasından dolayı veya kişinin mensup bulunduğu dine göre kutsal sayılan değerlerden bahisle işlenmesi durumunda cezanın alt sınırının 1 yıldan az olamayacağı belirtilir. 2006, 2007 ve 2008 yıllarında bu suçtan dolayı sırasıyla 33.649, 39.193 ve 53.696 dava sonuçlandı. Ancak elimizde bu davaların kaçının nefret söylemi kapsamında açıldığını gösteren herhangi bir veri yine bulunmuyor.

TCK'da yer alan ve 216. madde gibi genellikle ifade özgürlüğü kapsamında gündeme gelen bir diğer düzenleme ise 301. maddedir. Maddede bilindiği üzere, "Türk milletini, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ni, Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'ni, devletin yargı organlarını, devletin askerî veya emniyet teşkilatını alenen aşağılamak" suç olarak nitelendirilir. Yine bilindiği üzere buradaki "Türk milleti" ifadesinin yerine geçmişte "Türklük" ifadesi kullanılmıştı. Dolayısıyla 2007 yılında yapılan değişiklik öncesi bu ifade, Anayasa'nın 66. maddesi çerçevesinde değil, sadece Türk etnik kimliğine ve Türkiye'nin sınırlarını da aşan bir çerçevede yorumlanıyordu. 2007 yılında yapılan değişiklikle yasa, Anayasa'nın 66. maddesiyle uyumlu hale getirilmek istendi. Ne var ki bu madde değiştirilmiş haliyle dahi Türk etnik kökenli vatandaşlar dışında, diğer etnik kökenden gelen kişilere yönelik aşağılama fiillerini kapsayacak şekilde uygulanmıyor. 301. madde ile ilgili olarak 2006, 2007 ve 2008 yıllarında sırasıyla 307, 328 ve 502 dava sonuçlanmış durumda. Ancak bu davaların kaçında azınlık gruplara mensup Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarına yönelik

crime. Paragraphs 2 and 3 list the aggravating circumstances of the crime of insult. These state that if the crime of insult is based on the mention of the [victim's] expression, spreading or changing religious, political, social, philosophical beliefs, ideas or views; or on the [victim's] behavior being in accordance with the commandments and restrictions of his/her religion; or on the mention of the values deemed holy by the [victim's] religion, the duration of the conviction should be no less than one year. In 2006, 2007 and 2008, 33.649, 39.193 and 53.696 cases have been closed respectively. But again, we have no data on whether these cases have been filed under the heading of hate speech or not.

Similar to Article 216, another regulation that involves freedom of speech in TCK is Article 301. As it is known, this article defines "Openly humiliating the Turkish nation, the Turkish Republic and its state, the Grand National Assembly of Turkey, The Government of Turkish Republic, the state's judicial bodies, the military and law enforcement institutions" as a crime. As it is also known, in the past, the word "Turkishness" was used instead of the phrase "Turkish nation". Therefore, prior to the amendment in 2007, this expression was being interpreted not within the framework of Article 66 of the Constitution, but within a framework that involves the Turkish ethnic identity and in a manner that transcended Turkey's borders. With the amendment in 2007, an attempt was made to make the law compliant with Article 66 of the Constitution. However, this article, even in its amended state, is not put to practice in a manner that covers insults to people of non-Turkish ethnic origin. In 2006, 2007 and 2008, 307, 328 and 502 cases based on Article 301 have been closed respectively. However, we do not know how many of these involve insults to citizens of the Turkish Republic that belong to minority groups.

Generally speaking, the Ministry of Justice gathers statistics once a year for certain crimes, and once every three months for others, using printed forms. The figures stated above are the published results of statistics gathered in such a manner, and these can be accessed

Article 125 of TCK regulates insult as a crime. The article states that to attribute a deed or fact to a person in a way that would hurt their honor, reputation or dignity, or to attack their honor, reputation or dignity through insult is a crime.

aşağılamının söz konusu olduğu bilinmiyor. Genel olarak ifade etmek gerekirse Adalet Bakanlığı kimi suçlarda senede bir, kimi suçlarda ise 3 ayda bir olmak üzere, matbu formlar aracılığıyla istatistikler toplanır. Yukarıda belirtilen rakamlar bu şekilde toplanan istatistikler sonucu yayınlanmış rakamlardır ve bu istatistiklere bakanlığın web sitesinden ulaşılabilir. Ancak toplanan bu istatistikler, yaş, cinsiyet, beraat, mahkûmiyet, diğer kararlar gibi başlıklar altında sınıflandırılır. Resmi istatistikler bu anlamda nefret suçları veya nefret söylemi ile ilgili herhangi bir bilgi içermiyor.

Özellikle nefret söylemi söz konusu olduğunda gündeme gelen bir alan ise medyadır. Günümüzde yaygınlaşan ve giderek yazılı basın yerini almaya başlayan televizyon, radyo ve İnternet yayıncılığı alanında nefret söylemi olarak değerlendirilebilecek ifadeler yaygın olarak kullanılabilir. Radyo ve televizyon yayıncılığı alanında ülkemizde düzenleyici kurum olan Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK), bu alanda önemli yetkilere sahip bulunuyor. Radyo ve televizyonlara yönelik yaptırım uygulama yetkisi de yine RTÜK'e verilmiş durumda. 1994 yılında kabul edilen 3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun'un 4. maddesi radyo, televizyon ve veri yayınlarında uyulması gereken yayın ilkelerine, 33. maddesi ise bu ilkelere uyulmaması durumunda gündeme gelecek yaptırımlara yer veriyor. Kanun'da ifade özgürlüğünün önemli oranda sınırlayan bir dizi ilke yayında ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilemeyecek ve olumlu olarak nitelendirilebilecek bazı yayın yasakları da yer alıyor. Kanunun 4. maddesinde radyo, televizyon ve veri yayınlarında uyulması gereken yayın ilkeleri arasında, b, d, u ve v fıkralarında sırasıyla, toplumu şiddete, teröre, etnik ayrımcılığa sevk eden veya halkı sınıf, ırk, dil, din, mezhep ve bölge farkı gözeterek kin ve düşmanlığa tahrik eden veya toplumda nefret duyguları oluşturan yayınlara imkân verilmemesi, insanların dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri nedenlerle hiçbir şekilde kınanmaması ve aşağılanmaması, kadınlara, güçsüzlere, özürlülere ve çocuklara karşı şiddetin ve ayrımcılığın teşvik edilmemesi, yayınların

through the Ministry's website. However, these statistics are classified under headings such as age, gender, acquittal, conviction and other verdicts. In this sense, the official statistics do not include information on hate crimes or hate speech.

Another domain that comes into focus, especially when hate speech is concerned, is the media. Today, in the widespread television, radio and Internet publishing that is slowly replacing printed media, statements that can be considered hate speech can be widely used. Radio and Television Supreme Council (Radyo ve Televizyon Üst Kurulu - RTÜK), the regulating body in the domain of radio and television broadcasting, has considerable jurisdiction in this matter. The right to execute sanctions on radio and television broadcasters is also given to RTÜK. Article 4 of Law number 3984 Concerning the Founding and Broadcasting of Radio and Television Broadcasters passed in 1994 regulates the broadcasting principles to be applied to radio, television and data broadcasting, and Article 33 defines the sanctions to be executed in case of failure to comply with these principles. Beside a number of principles limiting freedom of speech, some broadcasting prohibitions that do not fall under the heading of freedom of speech and that can be deemed positive are also included in this law. Among the broadcasting principles to be followed in Article 4, paragraphs b, d, u and v state respectively that broadcasts provoking the society to violence, terror, ethnic discrimination or to animosity and hostility based on differences of class, race, language, religion, denomination and region, as well as broadcasts provoking feelings of hate within the society should be avoided; that people should under no circumstances be criticized or humiliated based on language, race, skin color, gender, political views, philosophical beliefs, religion, denomination and similar reasons; that violence and discrimination against women, the weak, children and the handicapped should not be encouraged; and that the broadcasts should not promote the use of violence or provoke feelings of racial hate. When we look at the practice of these paragraphs, the data from 2009 show that

Adalet Bakanlığı kimi suçlarda senede bir, kimi suçlarda ise 3 ayda bir olmak üzere, matbu formlar aracılığıyla istatistikler toplanır. Yukarıda belirtilen rakamlar bu şekilde toplanan istatistikler sonucu yayınlanmış rakamlardır ve bu istatistiklere bakanlığın web sitesinden ulaşılabilir. Ancak toplanan bu istatistikler, yaş, cinsiyet, beraat, mahkûmiyet, diğer kararlar gibi başlıklar altında sınıflandırılır. Resmi istatistikler bu anlamda nefret suçları veya nefret söylemi ile ilgili herhangi bir bilgi içermiyor.

The Ministry of Justice gathers statistics once a year for certain crimes, and once every three months for others, using printed forms. The figures stated above are the published results of statistics gathered in such a manner, and these can be accessed through the Ministry's website. However, these statistics are classified under headings such as age, gender, acquittal, conviction and other verdicts. In this sense, the official statistics do not include information on hate crimes or hate speech.

RTÜK Kanununun 4. maddesinde radyo, televizyon ve veri yayınlarında uyulması gereken yayın ilkeleri arasında, b, d, u ve v fıkralarında sırasıyla, toplumu şiddete, teröre, etnik ayrımcılığa sevk eden veya halkı sınıf, ırk, dil, din, mezhep ve bölge farkı gözeterek kin ve düşmanlığa tahrik eden veya toplumda nefret duyguları oluşturan yayınlara imkân verilmemesi, insanların dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri nedenlerle hiçbir şekilde kınanmaması ve aşağılanmaması, kadınlara, güçsüzlere, özürlülere ve çocuklara karşı şiddetin ve ayrımcılığın teşvik edilmemesi, yayınların şiddet kullanımını özendirici veya ırkçı nefret duygularını kışkırtıcı nitelikte olmaması da sıralanıyor.

The RTUK law states respectively among the broadcasting principles to be followed in Article 4, paragraphs b, d, u and v state respectively that broadcasts provoking the society to violence, terror, ethnic discrimination or to animosity and hostility based on differences of class, race, language, religion, denomination and region, as well as broadcasts provoking feelings of hate within the society should be avoided; that people should under no circumstances be criticized or humiliated based on language, race, skin color, gender, political views, philosophical beliefs, religion, denomination and similar reasons; that violence and discrimination against women, the weak, children and the handicapped should not be encouraged; and that the broadcasts should not promote the use of violence or provoke feelings of racial hate.

şiddet kullanımını özendirici veya ırkçı nefret duygularını kışkırtıcı nitelikte olmaması da sıralanıyor. Kanununun 4. maddesinde yer alan bu fıkraların uygulamasına baktığımızda ise, 2009 yılına ait veriler yayınlarda karşılaşılan nefret söylemi örnekleri ile ilgili olarak söz konusu fıkraların uygulamaya geçmediğini ortaya koyuyor. 2010 yılı Ocak ayında RTÜK tarafından yayınlanan istatistiklere göre bu düzenlemeler kapsamında gerçekleşen ihlaller ve uygulanan cezai yaptırımlar şöyle sıralanabilir:

Reklam ihlalleri: 241

Çocukların ve gençlerin fiziksel, zihinsel ve ahlaki gelişimini zedeleyecek türden programları onların seyrebileceği zaman ve saatlerde yayınlamaya ilişkin ihlaller: 81

Kişilerin manevi şahsiyetlerine eleştiri sınırları ötesinde saldırıda bulunulan yayınlara ilişkin ihlaller: 30

İnsan onuruna ve temel insan haklarına aykırı yayınlara ilişkin ihlaller: 26

Bilgi iletişim telefonları yoluyla yapılan yarışmalar, çekiliş, lotarya ve anketlerden kaynaklanan ihlaller: 24

Şiddet kullanımını özendiren yayınlardan kaynaklanan ihlaller: 22

Toplumun milli ve manevi değerlerine, Türk aile yapısına aykırı yayınlara ilişkin ihlaller: 19

Türkçe'nin özensiz kullanımına ilişkin ihlaller: 18

Yargı kararıyla kesinleşmediği halde kişileri suçlu gibi gösteren ya da kişileri suç işlemeye yönlendirecek yayınlara aracılığıyla gerçekleştirilen ihlaller: 15

Özel hayatın gizliliğini ihlal eden yayınlardan kaynaklanan ihlaller: 14

Türk milli eğitiminin temel amaçlarına ve milli kültürün geliştirilmesine aykırı yayınlara ilişkin olarak yapılan ihlaller: 14

Yukarıda listelenen toplam 489 yaptırım arasında nefret söylemi ile ilgili olarak değerlendirilebilecek yegâne başlık şiddete özendirme ile ilgili olan başlıktır. Ancak bu başlıkta uygulanan 22 yaptırımdan kaçınının nefret söylemi ile ilgili olduğu, nefret söylemi söz konusu olduğunda RTÜK'ün re'sen harekete geçip geçmediği ya da bu konuda herhangi bir şikâyet gelip gelmediği ve bu şikâyetin işleme konulup konulmadığı sorularının

these paragraphs have not been put to practice for cases of hate speech. According to the statistics published by RTÜK in January 2010, the violations and practiced sanctions within the framework of these regulations can be listed as follows:

Advertisement violations: 241

Violations involving the broadcasting of shows that can damage the physical, mental and moral development of children and adolescents at hours and times when they can watch such shows: 81

Violations involving personal attacks: 30

Violations involving broadcasts against human pride and basic human rights: 26

Violations involving contests, drawings, lotteries and surveys through premium-rate phone lines: 24

Violations stemming from broadcasts that promote use of violence: 22

Violations involving broadcasts that are against the national and moral values of the society and the Turkish family values: 19

Violations involving the careless use of Turkish language: 18

Violations involving broadcasts that depict persons as criminals although there is no judgment in law, or broadcasts that motivate people to commit crimes: 15

Violations involving broadcasts that constitute a privacy invasion: 14

Violations involving broadcasts that are against the main principles of Turkish national education and the development of national culture: 14

Among the total of 489 sanctions listed above, the only heading that can be related to hate speech is the one concerning the promotion of use of violence. However, of the 22 sanctions listed under this heading, it does not seem possible to find out how many of these involve hate speech, to know whether RTÜK took action on its own initiative in cases of hate speech, or whether complaints concerning hate speech have been placed and processed or not.

As for Internet publishing, detailed regulations

cevabına ulaşmak da eldeki verilerle mümkün görünmüyor.

İnternet yayıncılığı ile ilgili olarak ise 2007 yılında yürürlüğe giren 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun kapsamlı düzenlemeler getirdi. İfade özgürlüğü ile ilgili olarak kanun kapsamında alınan erişimin engellenmesi kararları, getirilen yasaklar nedeniyle çok sayıda eleştiriyi karşılıyor. Kanunun 8. maddesi, İnternet ortamında yapılan ve içeriği intihara yönlendirme, çocukların cinsel istismarı, uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırma, sağlık için tehlikeli madde temini, müstehcenlik, fuhuş, kumar oynanması yer ve imkân sağlama ve 5816 sayılı Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkında Kanun'da yer alan suçları oluşturduğu hususunda yeterli şüphe sebebi bulunan yayınlarla ilgili olarak erişimin engellenmesine karar verileceğini belirtiyor. "Katalog suçlar" olarak anılan bu suçlar arasında, nefret söylemi ile ilgili kurulabilecek herhangi bir suç bulunmuyor. Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı tarafından bugüne kadar uygulamaya geçirilen binlerce "iletişimin engellenmesi" kararı arasında nefret söylemi içerikli sitelerin engellenmesi yer almıyor. Herhangi bir yasal zemini olmamasına karşın kanunda yer almayan farklı suçlarla ilgili bir dizi siteye mahkemeler tarafından erişimin engellenmesi kararları verilebiliyor. Ancak bu kararların verilmesine yönelik mahkemelerce sergilenen "inisiyatif" nefret söylemi açısından sergilenmiyor.

Yargı organlarının nefret söylemi ve nefret suçlarına yaklaşımı da genellikle azınlık grupların korunması noktasında değil, aksine, azınlık kimliklerin korunması noktasında ifade edilen açıklamaların, dolayısıyla ifade özgürlüğünün sınırlanması yönündedir. Kararlara bakıldığında, nefret söylemi içeren bir ifade kullanılırken aynı zamanda hükümetin de eleştirilmesi söz konusu ise yargı organlarının yaklaşımının hükümete yönelik eleştirilerin öne çıkarılması şeklinde gerçekleştiği görülüyor. Hatta bazı etnik kimlikler söz konusu olduğunda bir kişinin bir diğer kişiye yönelik kullandığı "Ermeni" veya "Çingene" ifadeleri hakaret olarak yorumlanabiliyor. Yargı organlarının kararlarında somut dava açısından herhangi bir

have been made with the Law number 5651 Concerning the Regulation of Publications on the Internet and Combating Crimes Committed through these Publications passed in 2007. The court orders to ban access [to websites] based on this law raise a lot of criticism from the point of view of freedom of speech. Article 8 of the law states that access to websites can be banned if there is sufficient doubt that the content motivates suicide, child sexual abuse, facilitates drug use, prostitution, provides materials hazardous to health, [contains] obscenity, provides a platform for gambling or falls under the coverage of Law number 5816 About Crimes Committed against Atatürk. These crimes, known as "Catalog crimes" do not include any crime that can be related to hate speech. Among the thousands of "access bans" implemented by the Telecommunications Council, there is no ban to websites with hate speech content. Although there is no legal basis, access to a number of websites are banned based on various crimes that are not defined by law. However, the courts do not use this "initiative" to orders bans against hate speech.

The judicial bodies' approach to hate speech and hate crime is usually not in favor of protecting minority groups, but to limit statements in favor of protecting minority identities, therefore limiting freedom of speech. When we look at the court decisions, if a statement of a hate speech nature also criticizes the government, the judicial bodies focus on the criticisms to the government. Moreover, as far as some ethnic identities are concerned, if a person calls another one "Armenian" or "Gypsy", these can be interpreted as an insult. Although it is of no significance for the case, the courts' decisions can include information that the defendant is homosexual or a transvestite. In a book that denigrates Gypsies/Romans, published by the Ministry of Culture, statements such as "their foreheads are narrow, their skulls small, their hair curly, black, long and thick", "middle-aged Gypsy women have wide hips and are fat", "Romans engage in pick pocketing, thievery and adultery for a living" are used. A case that has been filed for damages can be denied

İnternet yayıncılığı ile ilgili olarak ise 2007 yılında yürürlüğe giren 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun kapsamlı düzenlemeler getirdi. İfade özgürlüğü ile ilgili olarak kanun kapsamında alınan erişimin engellenmesi kararları, getirilen yasaklar nedeniyle çok sayıda eleştiriyi karşılıyor.

As for Internet publishing, detailed regulations have been made with the Law number 5651 Concerning the Regulation of Publications on the Internet and Combating Crimes Committed through these Publications passed in 2007. The court orders to ban access [to websites] based on this law raise a lot of criticism from the point of view of freedom of speech.

Kararlara bakıldığında, nefret söylemi içeren bir ifade kullanılırken aynı zamanda hükümetin de eleştirilmesi söz konusu ise yargı organlarının yaklaşımının hükümete yönelik eleştirilerin öne çıkarılması şeklinde gerçekleştiği görülüyor.

Uluslararası hukuk açısından Türkiye'nin henüz taraf olmadığı bir dizi sözleşmeye taraf olması, daha önce taraf olduğu sözleşmelere koymuş olduğu çekincelerin kaldırılması ve taraf olmuş olmasına karşın denetim mekanizmasının yetkisini tanımamış olduğu uluslararası sözleşmelerle ilgili gerekli tanıma beyanlarında bulunması olumlu bir adım olacaktır.

When we look at the court decisions, if a statement of a hate speech nature also criticizes the government, the judicial bodies focus on the criticisms to the government.

From the point of view of international law, Turkey's becoming party to a number of agreements, removing reservations put on agreements she is already a party to, and giving authorization to the auditing bodies of agreements to which she is a party will be positive steps.

önemi olmamasına karşın sanık veya davalıların eşcinsel ya da travesti olduklarına dair vurgular yer alabiliyor. Çingeneri/Romanları aşağılayan ve Kültür Bakanlığı tarafından yayınlanan bir kitapta Çingener/Romanlarla ilgili olarak "alınları dar, kafatasları küçük, saçları kıvrıkcık, siyah, uzun ve kalındır", "orta yaşlı Çingene kadınlar geniş kalçalı ve şişmandır", "Romanlar yankesicilik, hırsızlık ve fuhuştan geçinir" ifadeleri kullanılabiliyor. Kitap hakkında Çingene/Romanları aşağıladığı gerekçesiyle açılan tazminat davası ise kitapta kullanılan sözlerin ve yapılan incelemelerin genel ifadeler olup, tüm Çingeneri kapsadığı hususunda bir sonuca varılmadığı gerekçesi ile Yargıtay tarafından reddedilebiliyor. Belirtilen bu yaklaşımları ortaya koyan bir dizi karar ve nefret suçu olarak düşünülebilecek bazı vakaların uzun süren ve etkisiz soruşturmalara tabi tutulması, yargı organlarının nefret söylemi ya da nefret suçları kavramları konusunda yeterli özeni göstermediğini ortaya koyacak bir nitelik taşıyor.

Yukarıdaki tespitlerden yola çıkarak bu konuya ilişkin alınabilecek tedbirleri şu şekilde özetleyebiliriz: Öncelikle uluslararası hukuk açısından Türkiye'nin henüz taraf olmadığı bir dizi sözleşmeye taraf olması, daha önce taraf olmuş olduğu sözleşmelere koymuş olduğu çekincelerin kaldırılması ve taraf olmuş olmasına karşın denetim mekanizmasının yetkisini tanımamış olduğu uluslararası sözleşmelerle ilgili gerekli tanıma beyanlarında bulunması olumlu bir adım olacaktır. Bu noktada, Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme'ye ve aynı Sözleşme'ye Ek İhtiyari Protokol'e, Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme'ye ve Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'ye konulan çekincelerin kaldırılması; Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne Ek 12 No'lu Protokol'e, Eğitimde Ayrımcılığa Karşı UNESCO Sözleşmesi'ne, Avrupa Bölgesel ve Azınlık Dilleri Şartı'na, Ulusal Azınlıkların Korunmasına Dair Çerçeve Sözleşme'ye, Bilgisayar Sistemleri Yoluyla Gerçekleştirilmiş İrkçi ve Yabancı Düşmanlığı İçeren Eylemlerin Suç Sayılmasıyla İlgili Siber Suçlara Dair Sözleşmeye Ek Protokol'e taraf olunması; Gözden Geçirilmiş Avrupa Sosyal Şartı'na toplu şikâyet başvurusu yolunu öngören ve Her Türlü İrk Ayrımcılığının

by the Supreme Court of Appeals, stating that the statements used in the book and the research made are general statements and that they do not cover all Gypsies. A number of court decisions that display a similar kind of approach, and the fact that some cases that can be seen as hate crimes are subjected to long and ineffective investigations show that the judicial bodies do not employ sufficient care in matters of hate crime and hate speech.

Based on the statements above, we can summarize the measures that can be taken as follows: Especially from the point of view of international law, Turkey's becoming party to a number of agreements, removing reservations put on agreements she is already a party to, and giving authorization to the auditing bodies of agreements to which she is a party will be positive steps. At this junction, removing the reservations on the International Covenant on Civil and Political Rights and the Additional Optional Protocol, International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights and the Convention on the Rights of the Child; becoming a party to the Additional Protocol number 12 to the European Human Rights Convention, the UNESCO Convention Against Discrimination in Education, and the Additional Protocol to the Convention on Cybercrime Concerning the Criminalization of Acts of a Racist and Xenophobic Nature committed through Computer Systems; recognizing the individual complaint procedure stated in Article 14 of the International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination, and the mass complaint procedure stated in the revised European Social Charter are cases in point.

As far as the legislation is concerned, in order to achieve positive results, the definition of hate crimes should be included in the definitions section of TCK; detailed, proportionate and deterring legal regulations need to be passed in the domains of civil, penal and administrative law, and these need to be put to practice; public service should be included as an alternative among the punitive sanctions; a general aggravating circumstance should be included in TCK in cases of hate crime or aggravating circumstances should be defined for certain

Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Uluslararası Sözleşme'nin bireysel şikâyet başvurusu yolunu öngören 14. maddesi ile ilgili beyanda bulunulması gerektiği ifade edilebilir.

Mevzuat açısından ise, TCK'nın tanımlar bölümüne nefret suçlarının tanımına yer verilmesi, nefret suçları ve nefret söylemi konularında kapsamlı, orantılı ve caydırıcı, medeni hukuk, ceza ve idare hukukuna dair hükümler içeren yasal düzenlemelerin kabul edilmesi ve mevzuatın etkili bir şekilde uygulanması, cezai yaptırımlar arasında toplum hizmeti yükümlülüğü gibi seçenek yaptırımların öngörülmesi, TCK'da nefret suçları ile ilgili genel bir ağırlaştırıcı nedenin öngörülmesi veya belli suç tiplerinde nefret suçları ile ilgili ayrı ayrı ağırlaştırıcı nedenlerin öngörülmesi, özel hukuk yoluyla nefret söylemi ile mücadele olanağının güçlendirilmesi, konu ile ilgili çalışma ve savunuculuk yapan STK'ların hukuk davası açma hakkının tanınması ve nefret suçları ve nefret söylemi dâhil olmak üzere benzeri konularda çalışma yapmak üzere uluslararası standartları taşıyan bağımsız ve yetkili uzman kurumların oluşturulması olumlu sonuçlar doğurabilecektir.

Politikalar çerçevesinde ise öneri olarak, şüphesiz bu önerilerle sınırlı olmamak kaydıyla ve geliştirilmeye muhtaç olduklarını baştan kabul ederek, mevcut yasaların ve uygulamaların etkililiğine dair araştırmaların teşvik ve koordine edilmesi; hükümetlerin, resmi kurumların, kamu görevlilerinin, özellikle medyada, nefret söylemi olarak algılanabilecek veya ırkçı nefret, yabancı düşmanlığı, anti-semitizm veya hoşgörüsüzlük temelli nefret veya ayrımcılığın diğer biçimlerini yayan, meşru gören, geliştiren bir etkiyi doğurabilecek görüşlerden özel olarak kaçınması vurgulanabilir. Bu çerçevede ayrıca kamuya ve medya çalışanlarına yönelik nefret söylemi ile ilgili yasal mevzuat hakkında bilgi sağlanması, adli makamlara ve kolluk güçlerine konu ile ilgili bilinç artırmaya yönelik eğitim verilmesi, ulusal çapta oluşturulmuş koordine edilmiş bir kovuşturma politikası geliştirilmesi, düzenli istatistiksel veri toplanması gibi başlıklar öne çıkarılabilir.

types of crime [when a hate crime motive exists]; the possibility of combating hate speech should be supported through private law; NGOs that are working and advocating against hate crimes should be granted the right to file cases; and founding independent specialist institutions of international standards, which will have authority and which will work on hate crimes, hate speech and related areas.

As for policies, the following can be suggested: acknowledging as a given that this list of suggestions is not exhaustive and that there is need for improvement, supporting and coordinating the effectiveness of existing laws and practices; and avoiding views that can spread, legitimize or develop hate or discrimination based on racial hate, xenophobia, anti-Semitism or intolerance by governments, official institutions, public officials and especially the media. Also, employees of the public sector and the media can be informed about legislation concerning hate speech, judicial officials and law enforcement members can be trained in order to raise awareness on the subject, a nationally coordinated prosecution policy can be developed and regular statistical data can be gathered.

Questions and answers

Can measures be taken against hate crimes and hate speech in the education of bureaucrats and legal practitioners? Is there such a practice in Turkey?

No doubt education is important for both groups. I believe law enforcement is meant by bureaucrats. The real problem in law enforcement is accountability. There are serious problems in law enforcement officials' approach to hate crime, and this can only be prevented by eliminating the lack of punishment and by implementing serious sanctions. As for legal practitioners, it is of great importance to include these concepts in the curriculum. As far as I know, there is no serious work being conducted in Turkey on this matter.

Have there been applications to the European Court of Human Rights concerning hate crimes?

Politikalar çerçevesinde ise öneri olarak, şüphesiz bu önerilerle sınırlı olmamak kaydıyla ve geliştirilmeye muhtaç olduklarını baştan kabul ederek, mevcut yasaların ve uygulamaların etkililiğine dair araştırmaların teşvik ve koordine edilmesi; hükümetlerin, resmi kurumların, kamu görevlilerinin, özellikle medyada, nefret söylemi olarak algılanabilecek veya ırkçı nefret, yabancı düşmanlığı, anti-semitizm veya hoşgörüsüzlük temelli nefret veya ayrımcılığın diğer biçimlerini yayan, meşru gören, geliştiren bir etkiyi doğurabilecek görüşlerden özel olarak kaçınması vurgulanabilir

As for policies, the following can be suggested: acknowledging as a given that this list of suggestions is not exhaustive and that there is need for improvement, supporting and coordinating the effectiveness of existing laws and practices; and avoiding views that can spread, legitimize or develop hate or discrimination based on racial hate, xenophobia, anti-Semitism or intolerance by governments, official institutions, public officials and especially the media.

Sorular ve cevaplar

Nefret suçları ve söylemine karşı bürokrasinin ve hukukçuların eğitiminde alınabilecek tedbirler var mı? Bu konuda Türkiye’de bir uygulama söz konusu mu?

Şüphesiz her iki kesim açısından da eğitim önemli. Nefret suçları açısından bürokrasi denilince sanırım kolluk güçleri kastediliyor. Kolluk güçleri açısından asıl sorun hesapverebilirlik noktasında yaşanıyor. Kolluk güçlerinin nefret suçları konusunda gösterdiği tavırda ciddi problem var ve bunun giderilmesi ancak cezasızlığın ortadan kaldırılması ve ciddi yaptırımların öngörülmesi ile giderilebilir. Hukukçular açısından ise özellikle hukuk eğitimi içerisinde müfredatta belirtilen kavramlara yer verilmesi oldukça önem taşıyor. Bildiğim kadarıyla Türkiye’de bu anlamda ciddi bir çalışma yürütülmüyor.

Bugüne kadar Türkiye’de işlenen nefret suçları konusunda Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi gibi mercilere bir başvuru söz konusu mu? Türkiye bu tür merciler aracılığıyla herhangi bir yaptırımla karşılaştı mı?

AİHM’ye Türkiye’den yapılan başvurular konusunda net bilgi sahibi değilim. Hrant Dink’in öldürülmesi ile ilgili yürütülen soruşturmalar hakkında yapılan başvurularda nefret suçları olgusuna da değinildiğini biliyorum. Ancak bildiğim kadarıyla nefret suç kavramını içeren ve sonuçlanmış herhangi bir dava bulunmuyor.

Has Turkey faced sanctions through such authorities?

I do not have a clear knowledge about applications to ECHR from Turkey. I do know that hate crimes have been mentioned in the applications made concerning the investigations on Hrant Dink’s assassination. However, as far as I know, there are no cases that have been closed, which are related to hate crimes.

TÜRK YARGISININ "BİZDEN OLANLAR"
VE "BİZDEN OLMAYANLAR" YA DA
"TEK'İN BİRLİĞİ"Nİ KORUMA ALGISI

PERCEPTION OF "US" AND "OTHERS"
OR "UNITY OF ONE" IN THE
TURKISH JUDICIARY

KEMAL ŞAHİN

Çeviri/Translation: Suzan Bölme

LEXICON Konferans Çevirmenleri LEXICON Conference Interpreters

Azadiya Welat Gazetesi
Yazı İşleri Müdürü Mehdi
Tanrıkulu, 8 Nisan 2010
günü Diyarbakır 4. Ağır
Ceza Mahkemesi'nde
Terörle Mücadele
Kanunu'nun 7. maddesinin
2. fıkrasınınca "terör
örgütünün propagandasını
yapmak"tan tutuksuz
olarak yargılanırken
savunmasını Kürtçe yapmak
istedi. Bunun üzerine
mahkeme Tanrıkulu'nun
tutuklanmasına karar
verdi.

Türkiye'de bir gün gazete manşetlerine şu başlıkların taşınabilmesini çok arzuldum: "‘Ermeni dölü’ söylemine kovuşturma açıldı", "‘Terörist Kürtler’ sözüne dava açıldı.", "On iki yaşındaki Uğur Kaymaz'ı on üç kurşunla öldürenlere yargıdan ibretlik ceza verildi", "Anayasa Mahkemesi af yasaasının bazı yurttaşları kapsam dışı tutan hükümlerini ayrımcılık olarak değerlendirdi ve iptal etti", "‘Dürzî oğlu Dürzî’ sözüne yargıdan rekor tazminat verildi", "‘Ermeni tohumu’ sözüne yargı kükredi", "‘Saçı uzun, aklı kısa’ sözüne yargıdan tokat gibi karar geldi", "Eşcinseli işten atan işverene ağır hapis verildi", "Eşcinseller cennete giremez’ diyen müftüye kovuşturma açıldı" gibi. Ne yazık ki, tam aksine şeyler gerçekleşiyor.

Oysa başka şeyler oluyor. Örneğin Azadiya Welat Gazetesi Yazı İşleri Müdürü Mehdi Tanrıkulu, 8 Nisan 2010 günü Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde Terörle Mücadele Kanunu'nun 7. maddesinin 2. fıkrasınınca "terör örgütünün propagandasını yapmak"tan tutuksuz olarak yargılanırken savunmasını Kürtçe yapmak istedi. Bunun üzerine mahkeme Tanrıkulu'nun tutuklanmasına karar verdi. Oysa Tanrıkulu'nun tutuklanmasından yalnızca iki gün sonra, 10 Nisan 2010 günü Seçim Kanunu'nda yapılan bir değişiklikle partilerin Kürtçe propaganda yapması serbestleştirildi. Peki bu yasaya rağmen niçin insanlar hala Kürtçe savunma yapmak istedikleri için tutuklanmaya devam ediyor? Burada, bu soruyu yanıtlamaya çalışacağım.

Türkiye'de bu anlamda yargının nasıl işlediğine ilişkin birkaç örneği sıralayarak başlamak istiyorum: 2005 yılında Başbakanlık İnsan Hakları Kurulu yöneticiliklerine getirilen Prof. Dr. İbrahim Kaboğlu ve Prof. Dr. Baskın Oran, hazırladıkları "Azınlık Hakları ve Kültürel Haklar Çalışma Grubu Raporu" nedeniyle tonlarca küfür ve hakarete maruz kalmaları karşısında mahkemelere başvurduklarında, yargı haklarında şikâyetçi olunanları "ağır tahrik altında oldukları" gerekçesiyle hoşgörmüştü. Türkiye'nin imzası bulunan Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne göre, 18 yaşın altındakilerin çocuk mahkemelerinde, tutuksuz yargılanmaları gerekirken, şu anda 3000'e yakın çocuk,

On April 8, 2010, Mehdi
Tanrıkulu, Editor-in-
Chief of the newspaper
Azadiya Welat was on
trial without arrest for
"making propaganda of a
terrorist organization"
in violation of Article
7(2) of the Anti-
terror Law at the 4th
Heavy Penal Court of
Diyarbakır, and he wanted
to make his defence
in Kurdish. Upon this
request, the court
decided for his arrest.

It is my greatest desire to one day see these headlines in Turkey: "Prosecution filed against expression 'Armenian stock'", "Suit filed against expression 'Terrorist Kurds'", "Exemplary punishment from judiciary to those who killed Uğur Kaymaz, 12, with 3 bullets", "Constitutional Court cancelled provisions of the repentance law that excluded some citizens from its scope, deciding they were discriminatory", "Another record decision of damages from judiciary for expression 'Druze son of a Druze'", "Judiciary roared at expression 'Armenian seed'", "Slap from judiciary to expression 'Long hair short wit'", "Heavy imprisonment to employer firing gay", "Prosecution started against mufti saying 'Gays cannot enter heaven'" and so on. Alas, what we see is the complete opposite.

Yet other things are happening. For example, on April 8, 2010, Mehdi Tanrıkulu, Editor-in-Chief of the newspaper Azadiya Welat was on trial without arrest for "making propaganda of a terrorist organization" in violation of Article 7(2) of the Anti-terror Law at the 4th Heavy Penal Court of Diyarbakır, and he wanted to make his defence in Kurdish. Upon this request, the court decided for his arrest. However, only two days after Tanrıkulu's arrest, on April 10, 2010 a change was made in the Electoral Law, giving political parties the freedom to propaganda in Kurdish. So, despite this law, why are people still being arrested for wanting to defend themselves in Kurdish? This is the question which I will attempt to answer here.

I would like to start by listing a few examples demonstrating how justice is administered in Turkey: In 2005, when Prof. İbrahim Kaboğlu and Prof. Baskın Oran, who had been appointed as chairmen of the Prime Ministry Human Rights Board, went to court after they were exposed to tons of insults and profanities due to the report of the "Minority Rights and Cultural Rights Working Group" they had prepared, the court excused the defendants due to "being under heavy provocation". In accordance with the UN Convention on the Rights of the Child, which has also been signed by Turkey, those under the age of 18 must be tried at juvenile courts without arrest during the trial process; yet

yetişkinlerle birlikte ve çoğunlukla da uzun süreli tutuklu olarak ağır ceza ve özel yetkili ağır ceza mahkemelerinde yargılanıyorlar.

Türkiye’de buna benzer ayrımcı uygulamaların sayısı bir hayli fazla. Peki yargının bu ayrımcı tutumu nereden kaynaklanıyor? Bu konudaki hukuksal mevzuat yetersiz mi?

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın 10. maddesine göre, “Herkes dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetmeksizin kanun önünde eşittir.” Anayasa’nın 20. maddesine göre “Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz.” Anayasa’nın 24. maddesi ise “Herkes vicdan, dini inanç ve kanaat hürriyetine sahiptir.”

2004 yılında Anayasa’nın 90. maddesinde çok önemli bir değişiklik yapıldı. Söz konusu değişiklik, beş generali tarafından yapılmış bu darbe anayasasında –bugünlerdeki tartışmayı hesaba katmaksızın söylüyorum- gerçekleştirilen en önemli değişiklikti.

Değişiklik sonrasında Anayasa’nın 90. maddesi “Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası andlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası andlaşma hükümleri esas alınır” diyor. Temel hak ve hürriyetlerin korunmasına ve ayrımcılığın önlenmesine ilişkin birçok andlaşma ülkemizde de kabul edilmiştir. Türk Ceza Kanunu’nun bazı maddelerinde de kişiler arasında dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım yapmak suç sayılıyor. Öte yandan az da olsa ayrımcılığın önlenmesine ilişkin böylesi bir mevzuatın varlığına karşılık, ayrımcılık ve nefret suçlarının cezalandırıldığı kararlara rastlamak pek de mümkün olamıyor.

Örneğin Çocuk Hakları Sözleşmesi’ni kabul etmişiz. Bu sözleşmeye göre 18 yaşından küçük herkes çocuk olarak kabul ediliyor. Ama aynı zamanda bizim Terörle Mücadele Yasası’nın 9. Maddesi’ne göre 15 yaşına kadar olan çocuklar ağır cezada, 15 ile 18 yaş arasındakiler ise özel yetkili ağır cezada yetişkinlerle birlikte

currently almost 3000 juveniles are being tried at heavy penal courts and specially authorized heavy penal courts together with adults and often under long-term arrest.

So, where does this discriminatory attitude of the judiciary come from? Why are there so many examples of such and similar discriminatory practices in Turkey? Is the legislation inadequate?

According to Article 10 of the Constitution of Republic of Turkey, “All individuals are equal without any discrimination before the law, irrespective of language, race, colour, sex, political opinion, philosophical belief, religion and sect, or any such considerations.”

According to Article 20 of the Constitution, “Everyone has the right to demand respect for his or her private and family life. Privacy of an individual or family life cannot be violated.” And according to Article 24, “Everyone has the right to freedom of conscience, religious belief and conviction.”

In 2004, a major amendment was made in Article 90 of the Constitution. This was the most important amendment made in this coup-based Constitution, which was drafted by the five generals of that coup –not taking into account the recent debate.

Following the amendment, Article 90 of the Constitution reads “...In the case of a conflict between international agreements in the area of fundamental rights and freedoms duly put into effect and the domestic laws due to differences in provisions on the same matter, the provisions of international agreements shall prevail.”

Many treaties on protection of fundamental rights and freedoms and elimination of discrimination have also been ratified by Turkey. Moreover, various articles of the Turkish Penal Code criminalize discrimination between people based on language, race, colour, sex, political opinion, philosophical belief, religion and sect, or any such considerations. On the other hand, despite the existence of such a legislation which more or less includes anti-discrimination, it is rare that we see court decisions which punish discrimination and hate crimes.

For example, we have accepted and ratified the

Türk Ceza Kanunu’nun bazı maddelerinde de kişiler arasında dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım yapmak suç sayılıyor. Öte yandan az da olsa ayrımcılığın önlenmesine ilişkin böylesi bir mevzuatın varlığına karşılık, ayrımcılık ve nefret suçlarının cezalandırıldığı kararlara rastlamak pek de mümkün olamıyor.

Various articles of the Turkish Penal Code criminalize discrimination between people based on language, race, colour, sex, political opinion, philosophical belief, religion and sect, or any such considerations. On the other hand, despite the existence of such a legislation which more or less includes anti-discrimination, it is rare that we see court decisions which punish discrimination and hate crimes.

Ayrımcılığı, nefret suçlarını önlemeye yönelik sayıları az da olsa bu düzenlemelerin aslında ayrımcılık yapanlara ve nefret suçlarını işleyenlere uygulanması gerekirken, neden dönüp dolaşıp ayrımcılıkla, nefret suçlarıyla mücadele eden insanlar mahkum ediliyor?

yargılanıyor. Özellikle son yıllarda Çocuklar İçin Adalet Çağrıcıları'nın gündeme taşıdığı üzere, bu şekilde yargılanan yaklaşık 3 bin çocuk var. Aslında çocuk mahkemelerinde ve tutuksuz olarak yargılanmaları gerekirken, bu çocuklar hapisanelerde. Oysa Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne göre bir çocuğun tutuklanması onu suçtan alıkoymak üzere başvurulabilecek en son çaredir. Ayrıca tutukluluk süresinin olabildiğince kısa tutulması gerekir. Halbuki bu sözleşmeye rağmen Türkiye'de, yüzlerce çocuk hem de belirsiz sürelerle cezaevlerinde. Ve yine nedense bu çocukların hepsi aynı bölgede. "Taş atan çocuklar olarak" anılıyorlar. Birkaç hafta önceydi, Mersin'de bir mahkumiyet kararı çıktı. Çocuk aleyhinde bulunabilen tek delil cebindeki limondu. Gerekçe ise şuydu: "Biber gazı sıkıldığında o limonla biber gazının etkilerini önleyecek." Söz konusu çocuk yedi küsur yıl hapisle cezalandırıldı.

Peki yargı neden bu kadar ayrımcı davranıyor? Ayrımcılığı, nefret suçlarını önlemeye yönelik sayıları az da olsa bu düzenlemelerin aslında ayrımcılık yapanlara ve nefret suçlarını işleyenlere uygulanması gerekirken, neden dönüp dolaşıp ayrımcılıkla, nefret suçlarıyla mücadele eden insanlar mahkum ediliyor? Bu kısır döngünün sebebi ne? Toplum adına karar veren yargının bireyler arasında ırk, etnik köken, dini köken, cinsiyet kimliği, cinsel yönelim, politik tercihler, dinsel ve dilsel farklılıklar karşısında nefret suçlarının temel gıdası niteliğinde bir ayrımcı algıya sahip olmasının ve bu algıyı verdiği kararlarla sürekli yeniden üretmesinin nedenleri ne olabilir?

Cinsiyet, cinsel tercih veya cinsel yönelim nedeniyle kadın ve LGBTT bireylerin, yaşamın her alanında nefretin söylem ve eylemleriyle karşılaşmalarının başlıca nedenlerini kısaca şöyle sıralamak mümkün: Erkek egemen bir kültüre sahip olmak, soyun erkek üzerinden devam etmesi gerektiğine ilişkin algı, toplumdaki genel geçer ahlak ilkeleri, farklı cinsel tercihleri ya da yönelimleri hastalık olarak kabul eden bir toplumsal hastalık hali ve bu algılama üzerine inşa edilen, cinsel tercih ya da yönelim farklılıklarını hukuksuz bırakan eksik bir hukuksal yapı söz konusu. Cinsiyet kimliği ve cinsel tercih ya da yönelim

Convention on the Rights of the Child (CRC). According to this convention, everyone who is under 18 years of age is considered a child. Yet, according to Article 9 of our Anti-Terror Law, juveniles up to the age of 15 are tried in heavy penal courts, while juveniles between ages 15 and 18 are tried in specially authorized heavy penal courts together with adults. As brought on the agenda especially in the recent years by the Callers of Justice for Children (ÇİAÇ), there are around 3 thousand children being tried in this manner. Although they should be tried by juvenile courts and without arrest, these children are kept in prisons. Yet according to the Convention on the Rights of the Child (CRC), arresting the child is the last resort to prevent the child from committing a crime. Also, the duration of arrest must be kept as short as possible. Alas, despite this Convention, hundreds of children are in prisons for indefinite durations in Turkey. And again for some mysterious reason, all of these children are in the same region. They are dubbed as "children throwing stones". A few weeks ago, there was a decision to convict from Mersin. The only evidence they could find against the child was the lemon he was carrying in his pocket. And what was the Court's rationale? "If pepper spray is administered, he will be able to counter the effects of the pepper spray with that lemon." Said child was sentenced to seven years plus some months of prison.

So, why is the judiciary so discriminating? Why is it always those who are fighting against discrimination and hate crimes that get convicted, whereas these arrangements, though only a handful, oriented to prevent hate crimes should in effect be applied to those committing discrimination and hate crimes? What is the reason for this vicious circle? What could be the reason for this discriminating perception among the members of the judiciary, who decide in the name of the society, when this discrimination is like the staple food for hate crimes in the face of differences between individuals based on race, ethnic or religious origin, sexual identity, sexual orientation, political preferences, religion and language, and what could be the reason for these members of the judiciary to constantly

Why is it always those who are fighting against discrimination and hate crimes that get convicted, whereas these arrangements, though only a handful, oriented to prevent hate crimes should in effect be applied to those committing discrimination and hate crimes?

nedeniyle bireyler arasında ayrımcılığa yol açan yargısal süreç ve kararları bu düzlemde değerlendirmek gerekiyor. Çünkü hukukçular da bu algıların egemen olduğu toplumun bireyleri durumundalar. Bir başka deyişle sorunun yanıtını aslında Türkiye'deki hukuk geleneğinde aramak icap ediyor. Yargının farklı etnik ve dini köken, dilsel ve dinsel farklılıklar, farklı ideolojik, siyasi ve felsefi düşünceler karşısında ayrımcı bir algıya sahip olmasının nedenlerini sorgulamaya başladığımızda ise yargı sürecinin ne şekilde kurgulandığına, dolayısıyla yargıyı kurgulayanların zihinsel süreçlerine göz atmak durumundayız. Dolayısıyla aslında tarihsel bir okuma yapmamız, bugünkü yargı düzeninin kurgulanma aşamalarına bakmamız gerekiyor.

Cumhuriyet Türkiye'sinde yargının kurgulanma sürecinin başlangıcında Mahmut Esat Bozkurt Dönemi en önemli referanslardan birisidir.

23 Nisan 1920'de TBMM'ye İzmir milletvekili olarak giren, 1924'te Adliye Vekilliği'ne getirilen, 1930 yılına kadar bu görevi yürüten, hukuk fakültelerinin amfilerine ismi verilen Mahmut Esat Bozkurt, Türk yargısının mimarı olarak kabul edilir. Bozkurt'un Atatürk İhtilali isimli eserindeki kimi cümleler, yargının bugün ürettiği sorunları anlayabilmek açısından önemlidir.

Bozkurt'un bazı cümleleri şöyle:

“İdeal yolunda ölmeyi ve öldürmeyi kendine sanat yapan askerliğe imrenirim.”¹

“Yaşatan ölümü, öldüren yaşamaya tercih etmeyen milletler sonsuza kadar alçalırlar.”²

“Türk milleti için seviye söz konusu olamaz, o rejimin en yükseklerine layıktır. Onun seviyesini yüksek görmeyenler kendi alçak seviyelerini ifade etmektedirler.”³

“Türkün en kötüsü, Türk olmayanın en iyisinden iyidir. Geçmişte Osmanlı İmparatorluğu'nun bahtsızlığı çoğunlukla kaderini Türkler'den başkasının idare etmiş olmasıdır.”⁴

“Her şey ve her şey önce Türk Milleti içindir.

1 Prof. Dr. Mahmut Esat Bozkurt, *Atatürk İhtilali I-II*, sayfa:74
Kaynak yayınları

2 Prof. Dr. Mahmut Esat Bozkurt, *Atatürk İhtilali I-II*, sayfa:83
Kaynak yayınları

3 Prof. Dr. Mahmut Esat Bozkurt, *Atatürk İhtilali I-II*, sayfa:99
Kaynak yayınları

4 Prof. Dr. Mahmut Esat Bozkurt, *Atatürk İhtilali I-II*, sayfa:134
Kaynak yayınları

re-produce this perception in the decisions they make?

The main reasons why women and LGBTT individuals face hate speeches and acts in all areas of life due to sex, sexual preference or sexual orientation can be briefly summarized as follows: Having a male-dominant culture; the perception that bloodline must continue from men; the generally accepted moral principles in the society; a social malady that accepts differing sexual preferences or orientations as a disease; and a lacking legal structure constructed based on this perception and leaving differences in sexual preferences or orientations deprived of the protection of law. Judicial processes and decisions that cause discrimination between individuals due to sexual identity or sexual preference or orientation should be evaluated on this platform, because jurists are also the members of this society where these perceptions prevail. In other words, it becomes necessary to seek the answer in the legal tradition in Turkey.

When we start to investigate the reasons for the discriminatory perception found in the judiciary with regard to differences in ethnic and religious origins, language and religion, ideologies and political and philosophical views, we have to take a look at how the judicial process is built, and hence the mental processes of those building the judicial system. In short, we have to make some historical reading and look at the building phases of today's judicial order.

In the republican Turkey, the era of Mahmut Esat Bozkurt is one of the most important references in the building process of the judiciary. Entering the TGNA on April 23, 1920 as MP from Izmir, appointed as Minister of Justice in 1924 in which capacity he served until 1930, Mahmut Esat Bozkurt whose name is given to lecture halls at universities is recognized as the architect of the Turkish judiciary. Some sentences in his book “Atatürk İhtilali” (The Atatürk Revolution) are significant in terms of understanding the problems created by the judiciary today.

Some sentences by Bozkurt are as follows:

“I envy the military that has made it an art to

Yargının farklı etnik ve dini köken, dilsel ve dinsel farklılıklar, farklı ideolojik, siyasi ve felsefi düşünceler karşısında ayrımcı bir algıya sahip olmasının nedenlerini sorgulamaya başladığımızda ise yargı sürecinin ne şekilde kurgulandığına, dolayısıyla yargıyı kurgulayanların zihinsel süreçlerine göz atmak durumundayız.

When we start to investigate the reasons for the discriminatory perception found in the judiciary with regard to differences in ethnic and religious origins, language and religion, ideologies and political and philosophical views, we have to take a look at how the judicial process is built, and hence the mental processes of those building the judicial system.

“Türk Devleti işlerinde Türk'ten başkasına inanmayalım. Türk Devleti işlerinin başına öz Türk'ten başkası geçmemelidir. Türk'ten başkasına inanmayınız. Türk'ün en kötüsü, Türk olmayanın en iyisinden iyidir.”
Mehmet Esat Bozkurt

İslamlık, insanlık bundan sonra gelir.”⁵

“Türk Devleti işlerinde Türk'ten başkasına inanmayalım. Türk Devleti işlerinin başına öz Türk'ten başkası geçmemelidir. Türk'ten başkasına inanmayınız. Türk'ün en kötüsü, Türk olmayanın en iyisinden iyidir.”⁶

“Türk Milleti, dünya milletlerinin büyüklerinden değil, en büyüğüdür. Bütün milletlerin üstündedir.”⁷

“Bence bu işin kestirme yanı Türkiye'de artık azlık meselesini yok etmektir. Eğer azlıklar bugüne kadar Türklerin faydalandığı hakları istiyorlarsa yalnız kanun bakımından değil, iç bakımından da ‘Türkün!’ demeliler ve Türk olmalıdırlar.”⁸

“İnsan olmanın, medeni olmanın şartı saçından tırnağına kadar silahlanmaktır. Silah kullanmasını bilmektir.”⁹

Mahmut Esat Bozkurt aynı eserinde 1919 yılında Ahmet Rıza Paşa'nın 1. Dünya savaşı sırasında Arap, Ermeni ve Rum vatandaşları katleden ve zulmedenlerin cezalandırılması için Ayan Meclisi'ne dilerge vermesiyle Topçu Ferik Rıza Paşa arasında gerçekleşen kavgayı Yahudi bir ayanın araya girerek sona erdirmesini şöyle tasvir ediyor:

“La Fontaine diyor ki; bir gün hayvanların kralı sayılan aslan hasta olmuş. Bütün hayvanlar geçmiş olsuna koşmuşlar, kaplumbağa da gitmiş hoşbeş etmişler. Bir aralık kaplumbağa düşünceye dalmış. Aslan, ‘Hazret ne düşünüyorsun?’ demiş, kaplumbağa ‘Canım bir şeye sıkılıyor da onu düşünüyorum’ karşılığını vermiş ve eklemiş; ‘Düşündükçe üzülüyorum. Dün benim yaramaz küçükler ava çıkmışlardı acaba sizi onlar yaralamış olmuş olmasın!’ Aslan öfkelenerek demiş ki ‘İşte ben bu yaradan ölmem, bu laftan ölürüm!’ Şurası muhakkaktır ki, insan o kara günlerde iki Türk arasındaki kavgaya, bir Yahudi'nin karışarak ara bulmaya

- 5 Prof. Dr. Mahmut Esat Bozkurt, *Atatürk İhtilali I-II*, sayfa:192 Kaynak yayınları
- 6 Prof. Dr. Mahmut Esat Bozkurt, *Atatürk İhtilali I-II*, sayfa:291 Kaynak yayınları
- 7 Prof. Dr. Mahmut Esat Bozkurt, *Atatürk İhtilali I-II*, sayfa:312 Kaynak yayınları
- 8 Prof. Dr. Mahmut Esat Bozkurt, *Atatürk İhtilali I-II*, sayfa:319 Kaynak yayınları
- 9 Prof. Dr. Mahmut Esat Bozkurt, *Atatürk İhtilali I-II*, sayfa:402 Kaynak yayınları

die and kill for ideals.”¹

“Nations that do not prefer death that keeps alive over life that kills are lowered till eternity.”²

“There cannot be a level for the Turkish nation; it deserves the greatest of the regimes. Those who do not see its level as high are in effect expressing their own low levels.”³

“The worst of the Turks is better than the best of the non-Turks. The ill fortune of the Ottoman Empire in the past has been that its fate has always been managed by those other than Turks.”⁴

“Everything and everything is first and foremost for the Turkish Nation. Islam and humanity comes after this.”⁵

“Let us trust in no one other than Turks in the dealings of the Turkish State. No one other than a genuine Turk should take the reins of the dealings of the Turkish State. Do not believe in anyone other than a Turk. The worst Turk is better than the best of non-Turks.”⁶

“The Turkish Nation is not one of the greatest nations of the world; it is the greatest. It is above all nations.”⁷

“In my opinion, the shortcut to end this is to eliminate the issue of minorities in Turkey. If minorities are demanding the rights that have been enjoyed by Turks to date, they should say ‘We are “Turkish!” and be Turkish, not only legally but also internally.”⁸

“The prerequisite of being a human being, being civilized is to arm from head to toe. It is to know how to use weapons.”⁹

- 1 Prof. Dr. Mahmut Esat Bozkurt, *Atatürk İhtilali I-II*, page:74 Kaynak yayınları
- 2 Prof. Dr. Mahmut Esat Bozkurt, *Atatürk İhtilali I-II*, page:83 Kaynak yayınları
- 3 Prof. Dr. Mahmut Esat Bozkurt, *Atatürk İhtilali I-II*, page:99 Kaynak yayınları
- 4 Prof. Dr. Mahmut Esat Bozkurt, *Atatürk İhtilali I-II*, page:134 Kaynak yayınları
- 5 Prof. Dr. Mahmut Esat Bozkurt, *Atatürk İhtilali I-II*, page:192 Kaynak yayınları
- 6 Prof. Dr. Mahmut Esat Bozkurt, *Atatürk İhtilali I-II*, page:291 Kaynak yayınları
- 7 Prof. Dr. Mahmut Esat Bozkurt, *Atatürk İhtilali I-II*, page:312 Kaynak yayınları
- 8 Prof. Dr. Mahmut Esat Bozkurt, *Atatürk İhtilali I-II*, page:319 Kaynak yayınları
- 9 Prof. Dr. Mahmut Esat Bozkurt, *Atatürk İhtilali I-II*, page:402 Kaynak yayınları

“Let us trust in no one other than Turks in the dealings of the Turkish State. No one other than a genuine Turk should take the reins of the dealings of the Turkish State. Do not believe in anyone other than a Turk. The worst Turk is better than the best of non-Turks.”

çalışmasını, aslanı öldüren kaplumbağanın lafı kadar ağır buluyor.”¹⁰

Türk yargısının tasarımcısı ve mimarı olan, İstanbul Barosu tarafından 2005 yılından bu yana adına hukuk ödülü dağıtılan ve hatta 3 Nisan 2010 tarihindeki ödül törenine Carl Schmitt’in Genç Siviller aracılığıyla çelenk gönderdiği Mahmut Esat Bozkurt için “Türklük” her şeyin üstündedir. Tek dini inanç olarak gördüğü İslamlık (devletin ihdas ettiği resmi mili din), Türklük’ten sonra gelir. Etnik ve dini kimlik, insan kimliğinin üstündedir. İnsanın yalnız başına kendisi, insani değerler ve insanlık Türklük olmaksızın hiç bir mana taşımaz ve bu değerler Türklük ve İslamlık’tan sonra gelir. Dini inanç olarak da sadece “İslamlık” kabul görür. Türk ve İslam olmayanın veya kendisini içtenlikle Türk ve İslam olarak hissetmeyen bu ülkede insanca yaşam hakkı yoktur ya da eksik olacaktır. Bu değerler için, yani, bu ideolojik formasyonun korunması için silahlanmayı, ölmeyi ve öldürmeyi kutsal addedilir. Bu halyle tüm kararlarında insanlar arasında ayırım gözetmeden özgür ve eşit bireyler olarak insan onuru ile bağdaşan tarzda muamele etmesi beklenen, yani temel ilkesi “İnsana insan gibi muamele etmek” olması gereken Türk Yargısı daha en başında tasarlanırken, nefret suçlarının besleyicisi olan ayırıcılık zihniyeti üzerine inşa edilmiştir. Sonraki süreçlerde nefreti körükleyen bu kurucu ayırıcılık algısı, somut olaylarda kendini yeniden üretmiş ve daha da berraklaşmıştır. Mesela 4 Mart 1925 tarihli Takrir-i Sükun (Huzur ve Güvenliği Sağlama) Kanunu ile kapılarında, “İstiklal Mahkemesi, mücadelesinde yalnız Allah’tan korkar” yazan ikinci dönem İstiklal Mahkemeleri olarak Diyarbakır (İsyen Bölgesi İstiklal Mahkemesi) ve Ankara’da olmak üzere iki İstiklal Mahkemesi kurulur. İstiklal Mahkemesi Kanunu’na göre Diyarbakır İstiklal Mahkemesi’nin idam kararları kesindir, yani kararlar verilir verilmez, idamlar gerçekleştirilir. Ankara İstiklal Mahkemesi’nin kararları ise temyiz mercii olan TBMM’nin onayına tabi tutulur ve onayından geçmediği sürece infaz edilemez. Yine 4 Ocak 1936 tarihli Tunceli

¹⁰ Prof. Dr. Mahmut Esat Bozkurt, *Atatürk İhtilali I-II*, sayfa:287
Kaynak yayınları

In the same book, Mahmut Esat Bozkurt describes the quarrel that erupted in 1919 between Ahmet Rıza Pasha and Topçu Ferik Rıza Pasha when the former petitioned the senate for punishment of those who tortured and killed Arabian, Armenian and Greek (Rum) citizens during the WW1, and that was ended with the intervention of a Jewish senator:

“La Fontaine says: one day, the lion, king of the jungle, became ill. All animals rushed forward to wish him get well, and the turtle also went. The lion and the turtle had a nice chat. For a moment, the turtle became lost in his thoughts. The lion asked, ‘What are you thinking, dear friend?’, and the turtle answered ‘I am thinking about a trouble of mine’, and added; ‘The more I think on it, the more it upsets me. Yesterday, my rascal kids went hunting; is it possible that they may have wounded you?’ The lion got angry and said ‘I would never die from this wound, but I would die from these words!’ There is no doubt that one finds it as hard as the turtle’s words that killed the lion, when a Jew intervenes and attempts to conciliate a quarrel between two Turks in those black days.”¹⁰

For Mahmut Esat Bozkurt, the designer and architect of the Turkish Judiciary, in the name of whom a law award is given since 2005 by the Istanbul Bar Association, with Carl Schmitt sending a wreath via Young Civilians to the award ceremony on April 2, 2010, “Being a Turk” is above everything. Islam, which he regards as the only religious belief (the official national religion introduced by the state) comes after “being a Turk”. Ethnic and religious identity is above the human identity. The human itself, humanistic values and humanity do not have any meaning without “being a Turk” and these values come after being a “Turk” and a “Muslim”. And he only accepts “Islam” as a religious belief. Anyone who is not a Turk and a Muslim or who does not sincerely feel Turkish or Muslim does not have the right to live humanely in this country, or such right will be limited at best. For him, taking up arms, dying and killing for these

Kaynak yayınları
¹⁰ Prof. Dr. Mahmut Esat Bozkurt, *Atatürk İhtilali I-II*, page:287
Kaynak yayınları

Mahmut Esat Bozkurt için “Türklük” her şeyin üstündedir. Tek dini inanç olarak gördüğü İslamlık (devletin ihdas ettiği resmi mili din), Türklük’ten sonra gelir. Etnik ve dini kimlik, insan kimliğinin üstündedir. İnsanın yalnız başına kendisi, insani değerler ve insanlık Türklük olmaksızın hiç bir mana taşımaz ve bu değerler Türklük ve İslamlık’tan sonra gelir.

For Mahmut Esat Bozkurt, the designer and architect of the Turkish Judiciary, Islam, which he regards as the only religious belief (the official national religion introduced by the state) comes after “being a Turk”. Ethnic and religious identity is above the human identity.

100 yıla yakın bir süreden bu yana, onca milli birlik ve beraberlik şahıs, sınıf, zümre yokluğu ve toplumun homojenliği ideolojisine karşın, bir o kadar da “biz” ve “bizden olmayanlar” fobisi ile dolu bir yüksek yargı bürokrasisi yaratılmıştır.

Since almost 100 years, despite all those ideologies of national unity and integrity, societal homogeneity and absence of privileged persons, classes and groups, a high judicial bureaucracy full of an “us” and “others” phobia has been created.

Vilayetinin İdaresi Hakkındaki Kanun’a göre vilayet içindeki ceza mahkemelerinin kararları temyize tabi tutulmaz, üstelik yasa hükümleri geçmişe yönelik de işletilebilir. Tutukluların duruşmadan önce tutukluluk hallerinin kaldırılmasına ilişkin kararlar ancak valinin onayıyla uygulanabilir.

Bu kurguyla yargı, yurttaşın yurttışa yağmalatıldığı 6-7 Eylül 1955 olaylarında, 23-24 Aralık 1978 Maraş Katliamı’nda, 4 Temmuz 1980 Çorum Katliamı’nda, 2 Temmuz 1993’te Sivas’ta yaşanan Madimak Katliamı’nda ve binlerle ifade edilen faili meçhul cinayetlerde gerçek sorumluların ve suçluların ortaya çıkarılmamasında temel bir rol üstlenmiştir. 27 Mayıs 1960, 12 Mart 1971 ve 12 Eylül 1980 akabindeki yargılamalar da dahil olmak üzere günümüze gelinceye kadar gerek yasalar, gerekse uygulama bazında ırk, din, etnik köken, politik tercihler üzerinden gelen toplumsal taleplerin bastırılmasında yargı politik bir silah olarak işlev görmüştür. Son yıllarda nefret saikiyle işlenen ve yargılamaları gönülsüzce devam eden cinayet, katliam ve çeşitli suçlara ilişkin davaların da yargının bu kadim geleneği üzerinden analize tabi tutulması gerekir.

Yani 100 yıla yakın bir süreden bu yana, onca milli birlik ve beraberlik şahıs, sınıf, zümre yokluğu ve toplumun homojenliği ideolojisine karşın, bir o kadar da “biz” ve “bizden olmayanlar” fobisi ile dolu bir yüksek yargı bürokrasisi yaratılmıştır. Öyle bir yüksek yargı bürokrasisi ki, medeni toplumlar için çok durağan, sıkıcı ve toplumun büyük bir kesimini nefessiz ve hukuksuz bırakacak olan “Tekin Birliği”ni yani; devletçi/kemalist-milietçi/ muhazakar ideolojik formasyonu ilanihaye yaşatmayı kendisine misyon edinmiş ve bunu bir marifet bellemiştir. Yani demokratik hukuk devletlerindeki bütün renkleri ve farklılıkları bir zenginlik sayan ve birlik içinde çokluğu yaşatabilmeyi kendisine amaç edinen yargı örgütlenme ve anlayışlarının tam aksine bir durum söz konusudur. Bir başka deyişle, devletin esas kuruluşuna yansımış olan, 27 Mayıs 1960 darbesi sonrası yarı resmileştirilen, 12 Eylül 1980 darbesi sonrası mutlak resmileştirilen, toplumu ve bireyleri

values, i.e. for the protection of this ideological formation, is sacred. In this form, from the very beginning of its design, the Turkish judiciary, which is expected to treat people in a manner in line with human dignity as free and equal individuals without discriminating between people in all its decisions, or in other words, the main tenet of which should be “treating humans like humans”, was built on a discriminating mentality which feeds hate crimes. Later on, this founding perception of discrimination, which fanned hate, reproduced itself in concrete events and became even clearer. For example, with the Law on Keeping Peace and Security, dated 4 March 1925, two Independence Courts were established, one in Ankara and one in Diyarbakır (Rebellion Region Independence Court) as second period Independence Courts on the gates of which wrote: “Independence Court fears only God in its campaign”. According to the Law on Independence Courts, the death penalties decided by the Diyarbakır Independence Court are final, that is, the executions are performed as soon as the decisions are ruled. Yet the decisions of the Ankara Independence Court are subject to approval of the TGNA, which is the appellate authority, and are not executed unless parliamentary approval is obtained. Similarly, according to the Law on Administration of the Province of Tunceli dated 4 January 1936, the decisions of the penal courts located in the province are not subject to appeal, and what’s more, the provisions of the law can also be applied retroactively. Decisions to discontinue the arrest status before trial can only be executed with the approval of the governor.

With this architecture, the judiciary has played a major role in the failure of identifying the actual responsible persons and culprits in the events of 6-7 September 1955 where citizens were allowed to plunder other citizens, in the Maras Massacre of 23-24 December 1978, in the Çorum massacre of 4 July 1980, in the Madimak Massacre in Sivas on 2 July 1993 and in thousands of murders by unknown assailants. The judiciary has served as a political weapon in repressing the social demands regarding race, religion, ethnicity and political preferences based on both law and

vesayet ve velayet altında tutmak isteyen devletçi/kemalist ve miliyetçi/muhafazakar resmi ideolojik formasyonu koruma ve kollamayı misyon edinmiş bir yüksek yargı bürokrasisine temel hak ve özgürlüklerimizi emanet etmiş bulunuyoruz. Öyle ki; yüksek yargı bürokrasisi yaklaşık 2500 yıl kadar önce Aristoteles'in "Erkekler dişi... önceki doğadan üstün, beriki aşağı ve uyruktur... Bazı Yunanlı olmayan barbar topluluklar kadın ve köleyi birbirinden ayırt edemezler. Çünkü topluluklarında doğaca yönetecek ve buyruk verecek bir bölüm yoktur"¹¹ söylemindeki ayrımcı zihniyetin adeta taşıyıcılığını yapmaktadır. Tam da bu noktada şunu sormamız gerekir:

Yargı sadece yüksek yargıdan ibaret değil. Bu kararları verenler, alt derece yerel mahkemelerin yargıçları, yüksek yargıda 250 veya 300 civarında yüksek yargıç, 12 bine yakın yargıç ve savcı... Bütün bu insanlar, bu kararları nasıl verebiliyor. Her şey bu kadar değişirken, neden yargıda bir türlü değişim sağlanamıyor? Bu ayrımcılık, nefret suçlarına yönelik engin hoşgörü veya nefret suçlarını işleyenlere haksız tahrik hakkının bahşedilmesi neredeyse tüm yerel mahkemelerde nasıl mümkün olabiliyor? Yerel mahkemelerdeki onca hakim ve savcı bu konularda nasıl aynı fikirde olabiliyor? Kararları verenler yerel mahkemelerdir. Yüksek yargı bürokrasisinin ayrımcı bir algıya sahip olması, yerel mahkeme yargıç ve savcılarını ayrımcı uygulamalara nasıl itebilir?

Daha yargıç ve savcı adaylığı sürecinde neyin tarafı olduğunuz size dikte ettirilir ve bilinç altına yerleştirilir. Mesela 2 Kasım 2007 tarihinde, Türkiye Adalet Akademisi'nin 2007-2008 eğitim yılı açılış töreninde, Yargıtay Başkanı Osman Arslan, genç yargıç adaylarına seslenirken, "Hakimliğin temel ögesi tarafsız olmaktır. Ancak bazı kararlarınızda Türkiye Cumhuriyeti'nin korunması ve yaşatılmasında taraf olacaksınız. Buradaysak bu, Cumhuriyet'in kazanımları sayesindedir. Cumhuriyet'in insan onur ve haysiyetine en uygun rejim olduğunu bilmelisiniz, bilmek zorundasınız. Demokratik, laik, hukuk devletine sahip çıkmada tarafsızınz,

practice until today, including the trials taking place after the coups of 27 May 1960, 12 March 1971 and 12 September 1980. Cases of murders, massacres and various other crimes committed in the recent years with the motive of hate and the hearings of which are unwillingly continuing should also be analyzed in view of this archaic tradition of the judiciary.

In short, since almost 100 years, despite all those ideologies of national unity and integrity, societal homogeneity and absence of privileged persons, classes and groups, a high judicial bureaucracy full of an "us" and "others" phobia has been created. It is such a high judicial bureaucracy that it has adopted it as its mission to forever keep alive the "Unity of One", i.e. the statist/Kemalist-nationalistic/conservative ideological formation which is too static and boring for civilized societies and which will leave a huge segment of the society with no air to breathe and no law to follow; moreover, it has assumed this mission as an ingenuity. So, the situation is the exact opposite of a judicial organization and understanding that considers all the colours and diversities as richness in democratic states governed by rule of law and that has made it its purpose to be able to keep alive the diversity within a unity. In other words, we have entrusted our fundamental rights and freedoms to a high judicial bureaucracy that has made it its mission to protect and safeguard the statist/Kemalist and nationalistic/conservative official ideological formation that desires custody and authority over the society and individuals, that has been made half official after the coup of 27 May 1960 and absolutely official after the coup of 12 September 1980, and which is reflected in the essence of the state. The high judiciary bureaucracy is like the conveyor of the discriminatory mentality reflected in the discourse of Aristotle, who lived around 2500 years ago: "Again, the male is by nature superior, and the female inferior; and the one rules, and the other is ruled..."¹¹, "...But among barbarians no distinction is made between women and slaves, because there is no natural ruler among them: they are

Devletin esas kuruluşuna yansımış olan, 27 Mayıs 1960 darbesi sonrası yarı resmileştirilen, 12 Eylül 1980 darbesi sonrası mutlak resmileştirilen, toplumu ve bireyleri vesayet ve velayet altında tutmak isteyen devletçi/kemalist ve miliyetçi/muhafazakar resmi ideolojik formasyonu koruma ve kollamayı misyon edinmiş bir yüksek yargı bürokrasisine temel hak ve özgürlüklerimizi emanet etmiş bulunuyoruz.

We have entrusted our fundamental rights and freedoms to a high judicial bureaucracy that has made it its mission to protect and safeguard the statist/Kemalist and nationalistic/conservative official ideological formation that desires custody and authority over the society and individuals, that has been made half official after the coup of 27 May 1960 and absolutely official after the coup of 12 September 1980.

¹¹ Aristotle, *Politics (Politica)*, I. Kitap, V. Beşinci Bölüm; I. Kitap, II. Bölüm, çeviri: Benjamin Jowett...

Mesleğe başladıktan sonra da; bir yandan yüksek yargı bürokrasisini oluşturan ve birer temyiz mercii olan Yargıtay ve Danıştay, yargıç ve savcılara not verme işlemi ile, diğer yandan Adalet Bakanlığı'nın adalet müfettişleri yargıç ve savcılar hakkında düzenlenen hal kâğıtları aracılığıyla savcı ve hakimlerin resmi ideolojinin çıkarlarına uygun kararlar vermeleri sağlanmaktadır.

And after members of courts start the profession, it is ensured that judges and prosecutors give decisions that serve the interests of the official ideology through the performance scores given by the Supreme Court (Yargıtay) and the Council of State (Danıştay) which constitute the high judiciary bureaucracy and which are appeal authorities, and also through status reports issued with regard to judges and prosecutors by the justice inspectors of the Ministry of Justice (MoJ).

ay yıldızlı bayrağa sahip çıkmada, o bayrağı daha yükseklere çıkarmada taraf olacaksınız. Buralarda tarafsız olma lüksünüz yok"¹² diyordu. Mesleğe başladıktan sonra da; bir yandan yüksek yargı bürokrasisini oluşturan ve birer temyiz mercii olan Yargıtay ve Danıştay, yargıç ve savcılara not verme işlemi ile, diğer yandan Adalet Bakanlığı'nın adalet müfettişleri yargıç ve savcılar hakkında düzenlenen hal kâğıtları aracılığıyla savcı ve hakimlerin resmi ideolojinin çıkarlarına uygun kararlar vermeleri sağlanmaktadır.

Bunun da ötesinde teorik olarak herkese açık olması gereken Yargıtay ve Danıştay kararlarına, bırakın gazetecileri yargıç ve savcılar bile ulaşamıyor. Çünkü ilgili dairenin üyeleri o kararları alıyor, kitaba dönüştürüyor ve o kitapları adliyelere hakim ve savcıların satın alması için gönderiyorlar. Hakim ve savcıların bu kararlara ulaşmalarının faydalı olup olmadığı konusuna bir miktar ironik yaklaşmayı tercih ediyorum bu koşullar altında. Keşke hakim ve savcılar o kararlara hiç ulaşmasalar ve yalnızca kanunları uygulayabilseler. Bu şekilde hukukun kendisini daha canlı tutması mümkün olur, belki de bu ülkenin demokratikleşmesinin önündeki engeller çok daha hızlı bir şekilde ortadan kaldırılabildi. O kararlar, hakim ve savcılar açısından pek çok olumsuzluk taşıyorlar. Özellikle bu notlandırma sistemi nedeniyle, biz yargıçlar karar verirken toplumun kaygılarını göz ardı etme şansına sahibiz. Toplumsal talepler ve duyarlılık bizim vereceğimiz kararlarda göz önünde bulundurulmak durumunda değil. Bundan bir süre önce, Bursa'da görev yapmakta olan bir meslektaşım konuya ilişkin şunu söyledi: "Biz kararlarımızı Yargıtay'a hitaben yazarız, topluma değil." Bu çok yerinde bir saptama. Notlandırma sistemi nedeniyle, yüksek yargı sistemi ne düşünüyorsa, olaylara nasıl bakıyorsa yerel düzeydeki yargıç ve savcılar da aynı şekilde davranıyorlar. Çünkü kendi gelecekleri ve beklentileri nedeniyle benzer kaygılarla hareket etmek durumunda kalıyorlar. Durum, Yargıtay ve Danıştay açısından da benzer bir nitelik taşıyor. Öte yanda ise Adalet Bakanlığı kanadı var.

¹² Radikal Gazetesi, 02. 11. 2007

a community of slaves, male and female." ¹¹ Right at this point we have to ask the following question:

The judiciary does not consist only of high justice. The makers of these decisions are the judges of low degree local courts, 250 or 300 high judges in high justice levels, and around 12 thousand judges and prosecutors... How can all these people give these decisions? Why does change never come to the judiciary while everything around us changes so rapidly? How is it possible that almost all local courts bear an infinite tolerance for discrimination and hate crimes or unfairly grant the perpetrators of them the right to claim impunity due to provocation? How is it that so many judges and prosecutors at local courts can have such a consensus on these matters? The decisions are given by local courts. How can the discriminatory perception of the high judiciary push local judges and prosecutors into discriminatory practices?

The side which you are on is dictated and imposed on you during your candidacy for appointment as judge or prosecutor. For example, on 2 November 2007, at the opening ceremony of the Turkish Justice Academy for the academic year of 2007-2008, Osman Arslan, First President of the Supreme Court, spoke to future judges and prosecutors: "The main element of being a judge is to be impartial. However, in some of your decisions you will have to take a side for protecting and keeping alive the Republic of Turkey. If we are here today, it is because of the attainments of the Republic. You should know, you have to know that Republic is the most appropriate regime in view of human dignity and honour. You are a party to protecting the democratic, secular rule of law state; you will be party to protecting our flag of star and crescent, and in raising it higher. In these cases, you do not have the luxury to be impartial"¹². And after they start the profession, it is ensured that judges and prosecutors give decisions that serve the interests of the official ideology through the performance scores given by the Supreme Court (Yargıtay) and the

¹¹ Aristotle, *Politics (Politica)*, Book I Chapter V, Book I Chapter II, translated by Benjamin Jowett.

¹² Radikal newspaper, 02. 11. 2007

Adalet Bakanlığı kanadında, adalet müfettişleri aracılığıyla yargıçlar adliyelerde rutin bir denetime tabi tutuluyorlar. Mesleğe girdikten sonra bu denetimlerle ilgili olarak şunu merak etmeye başladım: Acaba hal kağıtlarında bizim için ne yazıyor. Son iki-üç yıla kadar yargıç ve savcı olarak Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun işleyiş sürecine ilişkin herhangi bir şeyi öğrenme şansınız yoktu. Kendinizle ilgili bir soruşturma ve hatta mağduriyet bile söz konusu olsa, ilgili belgeyi elde etmeniz mümkün değil. Hal kağıtları da benzer bir şekilde elde edilemezler. Fakat son iki-üç yıldır Bilgi Edinme Yasası üzerinden hal kağıtları verilmeye başlandı. Merak edip kendi hal kağıtlarımı istedim. Aşağıda bu hal kağıtlarındaki ifadelere, kendiminkilere dayanarak bazı örnekler vereceğim:

Adalet müfettişleri söz konusu hal kağıtlarını, yargıç ya da savcının politik ve ideolojik akımlardan uzak kalıp kalmadığı, özel ve sosyal yaşantısının sivri ve dikkati çeken yönlerinin bulunup bulunmadığı, siyasi ve aşırı akımlara iltifat edip etmediği, toplumun refah, huzur ve mutluluğunu, ülkenin bütünlüğünü bozan suçlara karşı duyarlı davranıp davranmadığı hususlarına bakarak düzenliyorlar. Bu açıdan bakınca tarafsızlıkla tarafsızlığın yer değiştirdiğini görüyoruz. Örneğin “ideolojik akımlardan uzak kalınması” ile kastedilen aslında var olan resmi ideolojik formasyonu savunup savunmadığınız. Onun dışındaki bütün siyasi, felsefi inanç ve düşünceleri görmezden gelmeniz hatta bunları bastırmaktan yana olmanız gerekir. Bana ilişkin hal kağıdında ise şu yazıyordu: “Devletin ve milletin bölünmez bütünlüğüne yönelik suçlara karşı duyarlılık gösterdiği... Politik ve siyasi akımlara uzak kaldığı gözlemlenmiştir.” Hakkımda hazırlanan dört hal kağıdında da bu yazıyordu. Bu tespitlerde beni üzen şu oldu: “Demek ki tarafsız olduğumu anlatamadım, benim hep bir taraf olduğum düşünülüyor.” Hal kağıdında mesleki becerilerime ilişkin pek çok şey yazılmış olabilirdi, ancak beni en çok üzen bölüm de buydu.

Çünkü, bu hal kağıtlarının hazırlanmasındaki temel kriter resmi ideolojik formasyona hizmet edilip edilmediğidir. Bu notlandırma ve hal kağıdı işlemleri, ilgili yargıç ve savcının

Council of State (Danıştay) which constitute the high judiciary bureaucracy and which are appeal authorities, and also through status reports issued with regard to judges and prosecutors by the justice inspectors of the Ministry of Justice (MoJ).

Beyond all these, the decisions of the Supreme Court and the Council of State, which should theoretically be public, cannot even be accessed by judges and prosecutors, let alone journalists. This is because members of the relevant chambers take the decisions, then print them in book format, and then send these books to courthouses so that judges and prosecutors can buy them. Under these circumstances, I prefer an ironic approach to whether accessing these decisions is of any use to judges and prosecutors. If only judges and prosecutors had no access at all to these decisions, and if only they could just administer the law. This would enable the law to keep itself alive, and could perhaps eliminate the obstacles before the democratization of the country much faster. These decisions carry lots of adversities for judges and prosecutors. Particularly due to this scoring system, we judges have the chance to ignore the concerns of the society. Social demands and sensitivities do not have to be considered in the decisions we cast. Some time ago, a colleague of mine working in Bursa said: “We write our decisions addressing the Supreme Court, not the society.” This is a very accurate observation. Due to the scoring system, judges and prosecutors at the local level act in whatever way deemed proper by the high judiciary system, because they have to act on similar concerns due to their own futures and expectations. The situation is also similar on the side of the Supreme Court and the Council of State. On the other hand, there is also the Ministry of Justice wing.

On the Ministry of Justice wing, judges are routinely inspected at courthouses by justice inspectors. After entering the profession, my curiosity was peaked with regard to these inspections: What is written in our status reports? Until the last two-three years, we judges and prosecutors did not have any opportunity to learn anything about the

Adalet müfettişleri söz konusu hal kağıtlarını, yargıç ya da savcının politik ve ideolojik akımlardan uzak kalıp kalmadığı, özel ve sosyal yaşantısının sivri ve dikkati çeken yönlerinin bulunup bulunmadığı, siyasi ve aşırı akımlara iltifat edip etmediği, toplumun refah, huzur ve mutluluğunu, ülkenin bütünlüğünü bozan suçlara karşı duyarlı davranıp davranmadığı hususlarına bakarak düzenliyorlar.

Justice Inspectors issue this report by looking into whether the judge or prosecutor stands clear of political and ideological trends, whether his/her private and social life has any ostentatious or extreme aspects, whether he/she supports political and extreme trends, and whether he/she is sensitive towards crimes that disrupt the country's integrity and the wellbeing, peace and happiness of the society.

Temel sorun egemen yapısal ayrımcılık olduğuna göre; toplumsal, siyasal ve kültürel çeşitlilik ve farklılıkları Anayasa’ca tanınan ideolojik bir teklife indirgeyen milli devletten; etnik ve dini köken, dinsel ve dilsel farklılıklar ile cinsiyet farklılık ve tercihlerini hukuksal bir eşitlik içinde kapsayan demokratik hukuk devletinin inşası zorunludur.

Since the main problem is the prevailing structural discrimination, it is a must to build a democratic state governed by rule of law, which covers differences in ethnic and religious descent, religious and linguistic differences and gender differences and sexual preferences within a legal equity, from a national state that reduces social, political and cultural diversities and differences to an ideological “oneness” recognized by the Constitution.

terfisinde, temyiz mahkemelerine atanmasında önemli bir kriter olarak dikkate alınır. Yüksek yargı bürokrasisi bu vasıtalarla yargıyı dizayn etmiştir ve aynı vasıtaları kullanmayı sürdürmektedir. Ve ayrımcılık bu araçların tanımı noktasında başlamaktadır. Yargının bu şekilde bireyler arasında ayırım yapması ya da ayrımcılığı tolere edici kararlar vermesi veya nefret suçlarına karşı engin bir hoşgörü göstermesi; bazı insanların hukuktan istisna edilmesine, ayrımcılığın bir rutine dönüşmesine, toplum birlikteliğinin köküne kibrit suyu dökülmesine neden olur ve son kertede demokratik hukuk devletinin inşası da zorlaşır.

O halde çözüm ne olmalıdır? Nefret suçları ve ayrımcılıkla mücadele çok boyutlu olmak zorundadır. Nefret suçlarına ve ayrımcılığa ilişkin olarak toplumsal, siyasal, kültürel ve bilimsel çalışma ve çabalar artırılmalıdır. Nefret ve ayrımcılık suçlarının istatistiklerini tutabilecek ve mağdurların rahatlıkla ulaşabileceği şeffaf kurul ve kurumlar oluşturulmalıdır. Nefret suçlarıyla mücadelede Amerikan deneyiminde olduğu gibi etkili bir ceza adaleti sisteminden faydalanılabilir. Bu konuda çok şey söylenebilir. Ancak temel sorun egemen yapısal ayrımcılık olduğuna göre; toplumsal, siyasal ve kültürel çeşitlilik ve farklılıkları Anayasa’ca tanınan ideolojik bir teklife indirgeyen milli devletten; etnik ve dini köken, dinsel ve dilsel farklılıklar ile cinsiyet farklılık ve tercihlerini hukuksal bir eşitlik içinde kapsayan demokratik hukuk devletinin inşası zorunludur. Demokratik hukuk devleti ilkesini, devletin hikmetine ve “Cumhuriyet’in temel ilkeleri ve değerleri” lakırdısına kurban etme geleneği terk edilmelidir. Cumhuriyet’in sadece cumhuriyet olmakla demokratik olamadığının ve olamayacağını farkında olmak ve bu farkındalığın toplumsallaşmasını sağlamak gerekir. Çünkü yeryüzünde adı cumhuriyet olmayan demokrasiler olduğu gibi, demokratik olmayan cumhuriyetler de vardır. Mesela Suriye, cumhuriyettir, Norveç ise krallık, ancak kimse Suriye’nin Norveç’ten daha demokratik olduğunu iddia edemez.

Bugün süregiden Anayasa değişikliği tartışması kimi kesimler tarafından “devletin çatısı yıkılır” endişesiyle karşılanıyor. Aslında korkuların,

processes of the High Council of Judges and Prosecutors. Even when there was an investigation about you or when you were a victim, it was not possible to get hold of these documents. Status reports were also unreachable. Yet in the last two-three years, they have started to disclose the status reports on request, based on the Law on Access to Information. I was curious enough to file a request for my own status papers. Below, you will find some examples and statements from these status reports belonging to me.

Justice Inspectors issue this report by looking into whether the judge or prosecutor stands clear of political and ideological trends, whether his/her private and social life has any ostentatious or extreme aspects, whether he/she supports political and extreme trends, and whether he/she is sensitive towards crimes that disrupt the country’s integrity and the wellbeing, peace and happiness of the society. Looking from this angle, we see partiality and impartiality changing places. For example “standing clear of political and ideological trends” actually means whether we are or we aren’t defending the existing official ideological formation. So you are expected to ignore any other political, philosophical belief and thought, and even repress them. In my status report, the following were written: “It was observed that he demonstrates sensitivity towards crimes committed against the indivisible integrity of the state and nation ... that he keeps clear of political trends.” This was written in all four of the status reports prepared on me. In these observations, what saddened me most was that they meant that “I had not been able to express my impartiality, and it had always been thought that I was a party.” There could have been many observations on my professional skills in those status reports, yet these were the sections that saddened me most.

This is all because the main criterion in furnishing these status reports is whether the inspected judge/prosecutor serves the official ideological formation. These scores and status reports are also taken into account as important criteria in the promotion of judges and prosecutors and in their appointments to courts

devletin çatısının yıkılması değil, yukarıda tasvir etmeye çalıştığım ideolojik formasyonun dağılması olduğunu anlamak zor değil. Bu korku nedeniyle yargı sadece toplumun belli bir kesiminin yargısı olarak kalmakta direnç ve ısrar gösteriyor. Örneğin bugün siz Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun, Anayasa Mahkemesi'ni toplumun farklı kesimlerinin bir araya gelebildiği, çoğulculuğun sağlandığı yapılar olarak inşa ederseniz, yargıya toplumun tüm kesimlerini temsil eden bir nitelik kazandırmış olursunuz. Yargı böylece tüm toplumun yargısı olur. Çünkü yargı, bütün o renkler tarafından birlikte şekillendirilir. Tek bir rengin, tüm yargının şeklini ve içeriğini belirlemesine son vermiş olursunuz. Oysa yargı bugünkü şekliyle, sahip olduğu yapılarla işlemeye devam ettiği müddetçe, bugüne kadar olduğu gibi tek bir kesimin yargısı olmayı sürdürecektir. Bu nedenle içinde bulunduğumuz dönemde Türkiye'nin tarihi bir süreçten geçtiğine inanıyorum. Bu tarihi sürecin ileride demokratikleşme süreci olarak anılabilmesini umut ediyorum.

of appeal. It is through these instruments that the high judicial bureaucracy has designed the judiciary, and it continues to use these same instruments. And discrimination starts with the definition of these instruments.

This segregation between individuals by the judiciary or the judicial decisions that tolerate discrimination or show immense tolerance to hate crimes results in exclusion of some individuals from the law, turns discrimination into routine practice, damages social unity, and finally makes it difficult to build a democratic state governed by the rule of law.

Then, what should be the solution? The combat against hate crimes and discrimination must be multi-dimensional. Social, political, cultural and scientific efforts and endeavours on combating hate crimes and discrimination should be increased. Transparent committees and institutions that can keep the statistics on hate and discrimination crimes and that can be easily accessed by victims should be set up. An effective criminal justice system as seen in the US experience can prove helpful in the combat against hate crimes. There are many things that can be said on this issue. However, since the main problem is the prevailing structural discrimination, it is a must to build a democratic state governed by rule of law, which covers differences in ethnic and religious descent, religious and linguistic differences and gender differences and sexual preferences within a legal equity, from a national state that reduces social, political and cultural diversities and differences to an ideological "oneness" recognized by the Constitution. The tradition of sacrificing the principle of democratic rule of law state to a demagogy on state philosophy and "main tenets and values of the Republic" must be abandoned. It is necessary to be aware that the republic cannot be automatically democratic by being a republic, and it is necessary to ensure that this awareness is spread in the public. As there are democracies that are not republics in the world, there are also republics that are not democratic. For example, Syria is a republic and Norway is a Kingdom; yet none can claim Syria is more democratic than Norway.

This ongoing debate on Constitutional

Yargı bugünkü şekliyle, sahip olduğu yapılarla işlemeye devam ettiği müddetçe, bugüne kadar olduğu gibi tek bir kesimin yargısı olmayı sürdürecektir.

The tradition of sacrificing the principle of democratic rule of law state to a demagogy on state philosophy and "main tenets and values of the Republic" must be abandoned. It is necessary to be aware that the republic cannot be automatically democratic by being a republic, and it is necessary to ensure that this awareness is spread in the public.

amendment is met with concerns that “the roof of the state will collapse” by some segments. It is not hard to see that what is actually feared is not the collapse of the state’s roof, but the dissolution of the ideological formation, which I tried to describe above. Because of this fear, the judiciary insistently and resiliently remains the judiciary of only a specific segment. For example, if you can rebuild the High Council of Judges and Prosecutors and the Constitutional Court into structures where different segments of the society can meet and where pluralism can be ensured, then you will be able to give the judiciary the quality of representing all segments of the society. In this way, the judiciary becomes the judiciary of the society as a whole, because the judiciary is shaped and moulded in cooperation by all those different colours. And hence you put an end to one single colour determining the form and content of the whole judiciary. Yet as long as the judiciary continues to function with the form and structures it has today, it will continue to be the judiciary of a single segment of the society, as has been the case to date. Therefore, I believe that at this time Turkey is going through a historical process. And I hope that this historical process will be described as a democratization process in the future.

sanal dire...
bet...
iyoloji...
ül yas...
mesela...
sözhatlı...
imhatlı...
du'đom...
kim dom...
yebilir...
her çe...
tuttur)...
ot...
mış ot...
akçiger...
ya geliş...
ya kadar...
n eksikli...
balgını he...
tomuz m...
vücuda ist...
vüda id...
tma orğ...
kún der...
ter ve d...
Bu zehir...
lar, iç v...
la insan...
vüdu...
la mevdu...
ak bir du...
alam...
n indi...
manı...
men,...
n eli...
nüsa...
müca...
supla...
sağla...
tr?...
doğn...
yh Sa...
yanın...
ların...
saya...
ler?..
ti sev...
çıkark?...
n Sait...
haininin...
hayal...
n kar...
en eş...
nunu...
ül 15...
ilim...

Tarih oylanır mı be zavallılar!

İsveç Parlamentosu'ndaki 349 milletvekilinden 88'i oylamaya katılmıyor. 130'u "Soykırım olmuştur" diyor. 131'i ise "Soykırım olmamıştır" diyor. 1 örnekle 10'ü fazlaysa Türkiye'yi Ermeniler'e soykırım yapmakla suçluyor. İsveç Parlamentosu da tıpkı ABD Temsilciler Meclisi Dış İlişkiler Komitesi gibi tarih (!) yazıyor. Hatta katmerli tarih yazıyor.

Belasını bulmuş

1915 yılında soykırıma uğradığını kabul ediyor!

SEÇİM YAKLAŞIYOR YA...

İsveç Parlamentosu bu tarihi (!) kararını 6 saatte yakın ateşli bir tartışma sonrasında alıyor. Diaspora'nın tehdit ettiği milletvekillerinden çoğunun Eylül ayında yapılacak genel seçimlerde kazanılmak için Türkiye aleyhinde o kullandıkları bilgilerin yok. Böyle insanlara "sahtekar" dediğim zaman "ayıp oluyor" diyenlere soruyorum. Bu sahtekarlık değil midir? Sen bir devleti, bir milleti hangi gerekçelere dayanarak yok kılmak yapmakla suçlayabilirsin? Anan mı g yazmış? A

POI Davos firçası, Yahudi'nin kimyasını bozdu

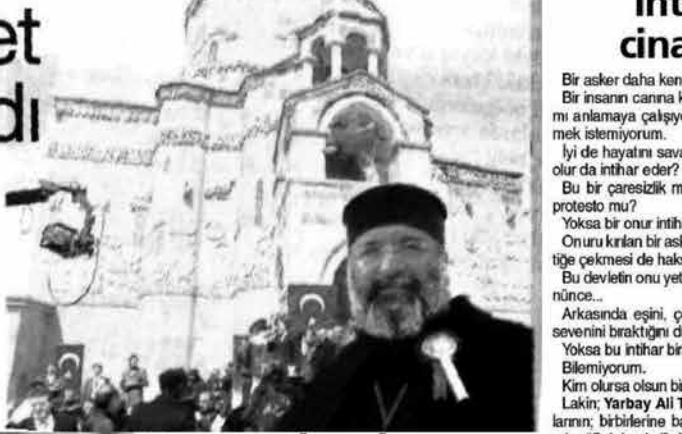
Yunanlılarla açık ortay...
yalanı Yunan önce aldığı ilk...
yiyor biliyor n...
Tazminat planı...
den hemen so...
hayat sigortas...
kurbanlarını z...
ve Amerikan z...
dolarlık çekler

BAL

Hesap bu...
dönüp bu para...
pıyor. Sonra...
Unuttukları b...
ni zannettiler...
inecek. O gün...
nu kısıt oturu...
paraları, bunların...
meniler ne yapar...
düşünmek bile ist...
rum. Bir dilim ekme...
çin Türkiye'ye ya...
cakları günler yakındır. Korkunç savaş...
da tarafların verdikleri kayıplar elbette...
maz. Ama arşivler açılmış. Tarihçilerin...
serbest. O zaman politikacılar çirkin siyasi...
pacaklarına iyi tarihçilere bırakınlar.

Kilise için devlet 3 trilyon harcadı

» **AKP** iktidarı, Türkiye'ye "soykırımcı" diyen ve bunu dünyanın dört bir yanında her fırsatta dile getiren Ermenistan'ı memnun edebilmek için, devletin kassasından 3 trilyon liralık harcayarak Van Akdamar Kilisesi'ni onarıyor. Bu tür hizmetler için devlet her yıl milyonlarca dolarlık bütçe ayırıyor. Bu yıl da aynı tutarı ayırdı. Van Akdamar Kilisesi'nin onarım çalışmaları için devlet 3 trilyon dolarlık harcayarak Van Akdamar Kilisesi'ni onarıyor. Bu tür hizmetler için devlet her yıl milyonlarca dolarlık bütçe ayırıyor. Bu yıl da aynı tutarı ayırdı.

Patırtı başlıyor

Ermeni örgütleri Anadolu'da isyanlar çıkarmaya

masada 3 mesaj

Tasarının özü yanlışır
Türk-ABD ilişkileri etkilenir
Erivan ile müttefik zarar görür

İsrail'e Mescid-i Aksa'ya

Filistin Gönüllüleri, Mescid-i Aksa'ya

Filistin Gönüllüleri, Mescid-i Aksa'ya...
HAKAN GÜNEŞ / İSTANBUL...
Filistin Gönüllüleri dün Mescid-i Aksa'ya...
Mescid-i Aksa'ya...
Konsolosluk önünde açıklama yapan Filistin Gönüllüleri, İsrail'i kınadı.

sa, adil bir aracı lazım" diye konuştu. Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın "objektif ve önyargısız bir arabulucu imajını güçlendirmekten uzak olduğunu" savunan Netanyahu, "Fransa arabulucu olmak isterse, biz hazırız" diye konuştu.

Bartho rahat durmadı

Sapık papazı savununca Atina ayağa kalktı

FENER Rum papazı Bartholomeos, Yunanistan'ın iç işlerini yönetmeye başladı. Bartho, eşine ve zimmetli suçlamasıyla Yunan kilisesine azadelen ve 6 yıl hapse cezası alan eski Atika Metropoliteni Panteleimon'un yeniden yarılanmasını istedi.

İsveç sığındığı topraklara kazık attı

Ikea ve Ericsson ile Türkiye'den para kazanan İsveç, kazandığını Ermenistan'a yatırıyor. Sonra da ticari ilişkilere aldırılmadan sözde soykırımı tanıyıp ekmeç yediği ülkeye kazık atıyor

IKEA
sı'ndan milletvekilleri, 1915 yılında Osmanlı İmparatorluğu'nun son yıllarında yaşanan olayların "soykırım" olduğunu, Türkiye'nin tarihiyle yüzleşmesini ve barışın kazanılmasını savundu. **Kabul etmesini savundu.**
Türkiye ile İsveç arasındaki ilişkilerin 300 yıllık bir süreci var. İsveç Kralı XII. Karl'ın Rus ordusuna yenildikten sonra Osmanlı İmparatorluğu'na sığınmasıyla ilgili olarak Osmanlı devletiyle yakın ilişkiler, 1700'ü aşılması da doruk noktasına ulaşmıştır.
Türkiye'de İKEA, Ericsson, TeliaSonera ve Volvo gibi şirketlere kazık attı.
İsveç bizden kazandığı paraları Ermeni Diasporası'nı isteklerine boyun eğiyor ve Türkiye'deki Ermenilerin itirazlarına rağmen sözde soykırım tasarrifini kabul ediyor.

ERMENİ DİASPORASI ABD SENATOSU'NA KAZIK ATTI
Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün Ermeni Diasporası'na yönelik yaklaşımını eleştiren Ermeni Diasporası, ABD Senatosu'na yazdığı mektupta, Türkiye'nin Ermeni Diasporası'na yönelik yaklaşımını eleştirdi. Mektupta, Türkiye'nin Ermeni Diasporası'na yönelik yaklaşımını eleştiren Ermeni Diasporası, ABD Senatosu'na yazdığı mektupta, Türkiye'nin Ermeni Diasporası'na yönelik yaklaşımını eleştirdi.

Çözüm mü, çözülme mi?

RECEP Tayyip Erdoğan her fırsatta başta komşularımız olmak üzere herkesle iyi ilişkiler kurduklarını söyler. Yılların kronik ve küstürmeyi başarmış bir hükümetin, yılların sorunlarını çözerek bütün komşularını dost olacağını söylemesi ne kadar doğru.

Türkiye Cumhuriyeti de hedef alınmak isteniyor
» **ERMENİ** tasarısının 1915-1923 arasında yaşananları kapsadığını dikkat çeken Deniz Baykal, "Artık Türkiye Cumhuriyeti en Atıf'lık dönemi de soykırım iddiasıyla"

Yet mi?
 isini vurdu.
 ymasının altındaki derin bunaltır
 um ana o kararın için gir-
 ş üzerine kuran bir subay nasıl
 ruh çöküntüsü mü, yoksa bir
 ır mı?
 erin sağlığı
 zlik.
 ıstirmek için
 ıculuklarını,
 şününce,
 iz bencilisi
 canını yok
 tarınınti
 Karak, ha
 hareket ele
 öldü gitti.
 olan bir di-

Birileri şu sı
 yor.
 Sizde mater
ASKER Sİ
 Almanyada, b
 ilgili dava açıl
 ladi. Alman y
 rumlar Türki
 bu büyük v
 belgeleri de y

Kilise, 10 bin kayıp İncil'in peşine düştü

EMRE ÇAKIR / İSTANBUL
 İstanbul'dan Gaziantep'e gönderilen 10 bin Farsça İncil, Gaziantep'te kayboldu. Bir kargo firmasının kanalı ile İstanbul Gedikpaşa Ermeni Protestan Kilisesi tarafından gönderilen ve bandrolsüz oldukları derhal zorlanarak akıl almaz hastalıklara sebep olan Domuz mamullerini yiyen insanlarda üze domuz melaneti vücuda yerleşir. Böylece zamanla o insanlar domuz benzemeye başlarlar.

yetkilileri bir sonuca ulaşamadı. Gaziantep'te İncileri bekleyen ve paketin alıcısı olarak ismi yazılan İnanlı Hüseyin Ebrahimi'ye ulaşılıp İncileri ne yapacağını sorduk. İranlı Misyoner, "Siz kargo musunuz. Niye bu kadar geç geldi İnciler" dedi. Gazeteden aradığımızı söylediğimiz zaman ise misyoner İranlı "Beni Gaziantep Emniyeti baskınlardan İstanbul'dan Kırkor Abi y

Misyonerler her yola başvuruyor

Kamerun'da yüksekokulları yüzde 25'i misyonerlerin, yüzde 15'i laiklerin elinde, fakat ne üzücüdür ki Müslümanlara ait bir tane bile yüksekokul yok. İHH yüksekokul projesiyle ilgili ilk adımı attı.

Buğün dedi yazımın son gününde. Dolayısıyla konuyu toparlamak ve bize ayrılan alanın haklarını vermek gayretiyle yine vira Bismillah diyerek başlıyoruz "bitmesi kaçınılmaz olan'a."

6 MİSYONERLERDEN İNCİL'İN SESİ RADYOSU Misyonerlerin basın-yayın alanındaki bölgedeki güçleri. Kamerun'da ilk radyo "İncil'in Sesi" adıyla Müslümanların çoğunlukta olduğu Gavenderi şehrinde açılmıştır. Kitab-ı Mukaddes'i bazı yerlerde kabile diline tercüme ettirmişler. Misyonerlerin yaptıkları bunlarla da bitmiyor tabii. Yurtdışına lise, üniversite

Aksa protestosu

İ-Aksa'nın yakılışının 40. yıldönümünde Mescid-i Aksa'ya dün İstanbul'daki İsrail Başkonsolosluğu önünde eylem yapıldı.

AKSA'YI SİYONİZME EZDIRİYORLAR
 sında durmaktadır. Bu projelerin tahrib ettikleri Tevrat'ı da yıktıkları Siyonizm'dir. İsmi, Süleyman (a.s.) tarafından inşa edildiği iddia edilen Siyon mabedi alan bu projenin önemli bir parçası, Mescid-i Aksa'nın kuruluğu mekân üzerinde yeniden inşa etmekte. Siyon mabedinin bulunduğu yerin ziyaret edildiği her süre Yahudiler, bu mescidi yıkararak yerine Hadisi Süleyman tapınağını inşa etmek istemektedirler.

Domuz mamullerini yiyen insanlarda üze domuz melaneti vücuda yerleşir.

Domuz ve saksığan eşcinseldir. Dünyada sadece bu iki hayvan eşcinseldir. Bir de özellikle son yıllarda insan neslinden eşcinsel olanların sayısı tahminlerin üzerinde bir düzeyde seyretmektedir. Bugün Avrupa ve Amerika gibi ülkelerde eşcinsellik tahmin bile edilemez miktarlara ulaşmıştır. Bu ülkelerde eşcinsellerin birbirleriyle resmi evlilikleri devletlerce kayıtlarına alınmaktadır. "Bu İnciller İran'a gitmem. Buradaki insanlar için ku lanacaktık. Burada İranlı kardeşlerimiz var" dedi.

Gaziantep'te 10 bin nüfuslu cemaati olmamasına rağmen bu kadar çok İncil'in yollanmasıyla ilgili görüşlerini sordukumuz Papaz Ağa-

ğın dedi yazımın son gününde. Dolayısıyla konuyu toparlamak ve bize ayrılan alanın haklarını vermek gayretiyle yine vira Bismillah diyerek başlıyoruz "bitmesi kaçınılmaz olan'a."

6 MİSYONERLERDEN İNCİL'İN SESİ RADYOSU Misyonerlerin basın-yayın alanındaki bölgedeki güçleri. Kamerun'da ilk radyo "İncil'in Sesi" adıyla Müslümanların çoğunlukta olduğu Gavenderi şehrinde açılmıştır. Kitab-ı Mukaddes'i bazı yerlerde kabile diline tercüme ettirmişler. Misyonerlerin yaptıkları bunlarla da bitmiyor tabii. Yurtdışına lise, üniversite

AKTİVİZİM: AYRIMCILIK, İRKÇILIK VE NEFRET SUÇLARIYLA MÜCADELE

İnsanlığı doğayla donatılan insanı doğrudan doğruya yok etmeye ve Müslümanları süflümsü zalmaya yönelik çalışmaların sürdürülmesi... Sadece binlerce insanın katledildiğinden değil, bu batıl siyonist projenin kökünü kazınacağı son ana kadar dayanıklı gösterilmesi, tüm İslâm dünyasının kalbinin atığı bir yer olan Kudüs'ün şahipsiz ol-

su müddet ve Ziraat aletleri eksikliklerini gideriyorlar. Bunları Müslümanlara hediye ederek bölgeyi Hıristiyanlaştırmaya çalışıyorlar. Siyah derli insanların beyaz ciltlilere karşı düşkünlüğüne bildikleri için 18-20 yaşındaki Avrupalı kızları buraya göndererek, sempatiyan oluşturma hususunda başarı olarak kullanıyorlar. Bölgedeki ilkokulları yüzde 40'ına devlet okullarıyla değiştiriyor. Yüzde 20'sini devlet

İM; STRA
UNTA K
 lika'nın ortas
TRK OKUL

ACTIVIZM: STRUGGLE AGAINST DISCRIMINATION, RACISM AND HATE CRIMES

buğün dedi yazımın son gününde. Dolayısıyla konuyu toparlamak ve bize ayrılan alanın haklarını vermek gayretiyle yine vira Bismillah diyerek başlıyoruz "bitmesi kaçınılmaz olan'a."

İLİŞKİLER ZEHİRELENDİ
 İHH'nin o kadar çok sayıda çalışması olduğunu söylemişlerdir. Başbakan Erdoğan ise "karar siyasi komedi" dedi.

GÜL İLİŞKİLERİNE YAKIŞMADI
 Çarşamba günü, Cumhurbaşkanı Abdullah Gül, Başbakan Erdoğan ile görüşme yaptı. Erdoğan, Gül'ün Başbakan olarak görevine başlama töreninde, Gül'ün Başbakan olarak görevine başlama töreninde, Gül'ün Başbakan olarak görevine başlama töreninde...

Bin yıldır bizi ayakta tutan
 Ege'nin kaderine hükmedecek sinerjisi yaratacağsınız ya da yarım uğruna birleşecek hiç bir şeyin kalmayacağı bir Türkiye'ye hazır olacaksınız!

TBMM'de konuşurk Bunun başka yolu yoktur. İslamcılardan başlıyalım...
 O güne dönelelim tutana **Alevi PKK'sı**

YILDIRA Siyonist

Orhan Pamuk'a, Elif Şafak'a Sahip Çıkanlar Konuşmasının

ABD Temsilcisi Meclis Dış İşler

Ya birleşip ülkemizi birleştirelim

TBMM'de konuşurk

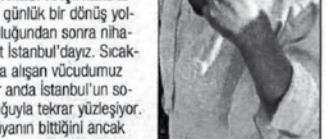
Orhan Pamuk'a, Elif Şafak'a Sahip Çıkanlar Konuşmasının

ABD Temsilcisi Meclis Dış İşler

Ya birleşip ülkemizi birleştirelim

TBMM'de konuşurk

buğün dedi yazımın son gününde. Dolayısıyla konuyu toparlamak ve bize ayrılan alanın haklarını vermek gayretiyle yine vira Bismillah diyerek başlıyoruz "bitmesi kaçınılmaz olan'a."

Bu bölümde, konuşmacılar Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde nefret suçları ve söylemine karşı verilen mücadelede örnek gösterilebilecek kampanyaları tanıtıyorlar. Tanıtılan her bir kampanya aracılığıyla nefret suçları ve söylemiyle mücadelede geliştirilebilecek işbirlikleri ve çabaların sürdürülebilirliği tartışılıyor.

In this chapter, the participants talk about their experiences with the public campaigns against hate crimes and hate speech held in different European countries. For each campaign, they discuss the partnerships and sustainability of the efforts in the struggle against hate crimes and ate speech.

RAPORLAMA VE SAVUNUCULUK YOLUYLA
NEFRET SUÇLARIYLA MÜCADELE

ACTING AGAINST HATE CRIMES
THROUGH REPORTING AND ADVOCACY

NURCAN KAYA

Çeviri/Translation: Suzan Bölme

LEXICON Konferans Çevirmenleri

LEXICON Conference Interpreters

Londra merkezli, Uluslararası Azınlık Hakları Grubu (International Minority Rights Group) isimli bir sivil toplum örgütünde çalışıyorum. Geçtiğimiz aylarda 40. yıldönümümüzü kutladık. Şu anda 50'den fazla ülkede, 150'den fazla sivil toplum örgütü ile işbirliği içerisinde çalışıyoruz. Çalıştığımız topluluklar esas olarak etnik, dinsel ve dilsel azınlıklar ve yerli halklar. Ama konu ayrımcılık hukuku olduğunda, diğer dezavantajlı gruplar, örneğin LGBTTler, kadınlar ve engellilerle de çalışıyoruz.

Uluslararası mekanizmaların kullanılması yoluyla yapılan savunu çalışmaları ile nefret söylemi ve suçları ile mücadele etme konusunda önceki konuşmacılar hemen her şeyi anlatılar. Bu nedenle ben bir STK olarak yürüttüğümüz çalışmalar ve Türkiye'deki STKların yapabilecekleri konusunda bir şeyler söyleyeceğim.

Nefret söylemi ve suçları yürüttüğümüz pek çok projenin içinde yer alan önemli bir mesele. Örneğin bizim şu an üzerinde çalıştığımız en önemli alanlardan biri çatışma önleme ve uzlaşma araçlarının geliştirilmesi. Bize göre nefret söylemi ve nefret suçları, büyük toplumsal çatışmaların hazırlık safhasında çok önemli bir rol oynuyor ve bu nedenle de daha en başından bu alana müdahale edilmesi gerekiyor. Dolayısıyla yürüttüğümüz pek çok proje, yayınladığımız pek çok rapor bu konuyu da kapsıyor. Ayrıca nefret söylemi ile medya yoluyla mücadele etme konusunda bağımsız bir çalışma yürütüyoruz.

Çalışma konularımız ve kullandığımız yöntemler her bir ülkedeki sorunların niteliğine göre değişiyor. Bazen bir ülkedeki yasal reform ve mevzuat değişikliği veya yargı reformu çalışmaları ön plana çıkarken, başka bir ülkede bilinç yükseltme çalışmalarını birinci sıraya koyabiliyoruz. Bu kapsamda çeşitli meseleler hakkında farkındalık yaratmak için eğitim programları düzenliyor ya da raporlar yayınlıyoruz. Nefret söylemi ve suçları konusunda yaptığımız temel işlerden biri de, ülkelerle ilgili olarak "ülke raporu" dediğimiz çalışmalar yapmak. Bu raporlarda o ülkedeki etnik, dinsel ve dilsel azınlıkların durumları, ne türden sorunlarla karşı karşıya oldukları, ilgili mevzuatın içeriği, pratikteki hak arama yollarının niteliği gibi başlıklara yer veriyoruz. Nefret söylemi ve nefret suçları o raporların içinde mutlaka yer alıyor.

Örneğin 2007 yılının Aralık ayında, Türkiye'deki azınlıklarla ilgili olarak böyle bir rapor

I work at an NGO based in London called International Minority Rights Group. Recently we have celebrated our 40th anniversary. Currently we collaborate with more than 150 NGOs from more than 50 countries. We mainly work on ethnic, religious and language-based minorities and indigenous people. In legal cases of discrimination, we work with other disadvantaged groups, such as LGBTT groups, women, and disabled people.

Previous speakers almost covered everything on rights-defending through international mechanisms in fighting against hate speech and hate crimes. Therefore I will talk more on our NGO's work and what the NGOs in Turkey can do.

Hate speech and hate crimes are very crucial issues among what we work upon. For example, currently one of the most important fields we work on is the development of tools for conflict prevention and negotiation. For us, hate speech and hate crime prepare the background for broader social conflicts and therefore these issues need to be intervened early. Therefore most of our projects and published reports already refer to this issue. We also run a separate project on fighting against hate speech through media.

The issues we work on and the methods we use change according to the nature of the problems of each country. While legal reform and legislation change or legal reform efforts stand as the crucial issue for one country, we prioritize consciousness-raising work for another country. Within this scope, we organize trainings for raising awareness or publish reports on various issues. One of the fundamental work we do on hate speech and crimes is preparing "country reports." In these reports, we include topics such as the condition of the ethnic, religious, and language-based minorities, the problems they face, the content of the relevant legislation, the quality of the existing mechanisms for claiming rights, and so on. We make sure to include hate speech and hate crimes in these reports.

To give an example, on December 2007, we published a report on the minorities in Turkey. Titled "a Search for Equality: Minorities in

Nefret söylemi ve suçları konusunda yaptığımız temel işlerden biri de, ülkelerle ilgili olarak "ülke raporu" dediğimiz çalışmalar yapmak. Bu raporlarda o ülkedeki etnik, dinsel ve dilsel azınlıkların durumları, ne türden sorunlarla karşı karşıya oldukları, ilgili mevzuatın içeriği, pratikteki hak arama yollarının niteliği gibi başlıklara yer veriyoruz.

One of the fundamental work we do on hate speech and crimes is preparing "country reports." In these reports, we include topics such as the condition of the ethnic, religious, and language-based minorities, the problems they face, the content of the relevant legislation, the quality of the existing mechanisms for claiming rights, and so on. We make sure to include hate speech and hate crimes in these reports.

Medya konusunda çalıştığımız alanlardan birisi de görsel medyanın ve basının kendi işini yaparken nefret söyleminden uzak durmasını sağlamak ya da nefret söylemiyle hareket ettiğinde bunu görünür kılmak.

yayınladık. ‘Bir Eşitlik Arayışı: Türkiye’de Azınlıklar’ isimli, Dilek Kurban tarafından kaleme alınan raporun “Ayrımcılık” başlığı altında nefret söylemi ve suçları konusuna da değinildi. Bu tip ülke raporlarımız hem İngilizce hem de söz konusu ülkenin dilinde yayınlıyor ve konuyla ilgili olabilecek tüm ulusal ve uluslararası kurumlara gönderiliyor. Ayrıca sorunun bir parçası olabilecek, Türkiye’yle ilgili ülkelerin dışişleri bakanlıklarına ve Türkiye’deki büyükelçiliklerine, Türkiye’deki parlamento üyelerine, azınlıklar ve ayrımcılıkla ilgili çalışan devlet birimlerine, sivil toplum örgütlerine ve akademisyenlere de ulaştırılıyor. Bu şekilde raporun işaret ettiği sorunlarla ilgili duyarlılığın artırılmasını ve içeriğin yaygınlaştırılmasını sağlamaya çalışıyoruz. Ancak, pek çok sivil toplum örgütünün aksine tekil vakalarda hemen bir basın bildirisi yazıp uluslararası ve yerel basına göndermiyoruz. Bu aracı yalnızca çok önemli bir gelişme ya da tehdit söz konusu olduğunda kullanıyoruz.

Medya konusunda çalıştığımız alanlardan birisi de görsel medyanın ve basının kendi işini yaparken nefret söyleminden uzak durmasını sağlamak ya da nefret söylemiyle hareket ettiğinde bunu görünür kılmak. Öte yandan, nefret söyleminin farkında olan ve bunu bertaraf etmeyi hedefleyen yayınlar yapılması için de çalışmalar yapıyoruz. Bir başka şekilde söylersek, bir yandan nefret söylemi içeren yayınları engellemeye çalışırken, bir yandan da aksi nitelikteki örneklerin sayısını artırmaya çalışıyoruz. Ayrıca Uluslararası ve yerel basın kuruluşlarıyla, gazetecilerle görüşüp işbirliği oluşturarak azınlıkları “normal” gösteren, onları olduğu gibi tanıtan, onlarla ilgili farkındalığı artıracak yayınların sayısını artırmaya yönelik çalışmalar yapıyoruz.

Medya takibi aracılığıyla meseleleri görünür kılmak başlı başına çok önemli ve sistemli olarak yapılması gereken bir çalışma. Bizim çalışmalarımız bunların bir adım ötesine gitmeyi de hedefliyor. Medyayı azınlıklar konusunda doğru ve tarafsız haber yapma, onları tanıtmak konusunda teşvik ediyoruz.

Yaptığımız çalışmalar arasında en çok zaman ayırdığımız başlıkların başında ise uluslararası mekanizmaların harekete geçirilmesi var.

Bugüne kadar Türkiye bağlamında yapılabilenleri kısaca özetlemek istiyorum.

Turkey,” and written by Dilek Kurban, the report addressed hate speech and crimes under “Discrimination.” Such country reports are published both in English and in the language of that country and disseminated to all relevant national and international institutions. We also send them out to places/people such as ministries of foreign affairs of countries related to Turkey and their embassies in Turkey, parliamentarians in Turkey, state units working on minorities and discrimination, NGOs and scholars that might be part of the problem. Thereby, we attempt to increase the sensitivity on the issues highlighted by the report and disseminate the report’s content. However, unlike other NGOs, we do not publish press releases on individual events to be sent out to national and international media. We use this tool only for very important news or when a threat is at hand.

We also work with the media so they do not reproduce hate speech in their work or we expose hate speech in the media. On the other hand, we support attempts to produce publications that are aware of hate speech and work on to dismantle it. In other words, while trying to prevent hate speech in the media, we also try to increase the number of alternative publications. Furthermore, we collaborate with local and international media institutions and journalists to produce publications that represent the minorities as “normal,” represent them in the way they are, and raise consciousness about their issues.

It is very important to raise problems through media watch, and we need to keep this work systematic. Our work, however, aims to go one step further. We encourage the media to do truthful and objective news and knowledge on the minorities.

Within our all work, we pay special attention to the mobilization of international mechanisms.

Here, I would like to summarize what we could do for the Turkish context. One of the most important problems in Turkey is the lack of proper placement of hate speech and discrimination problems in law. Two things can be done here. These crimes can be defined or regulated as part of civil law and penal law. We

We also work with the media so they do not reproduce hate speech in their work or we expose hate speech in the media.

Türkiye'deki en önemli meselelerden biri nefret söylemi ve ayrımcılık sorunlarının kanunlarda gerektiği şekilde yer almaması. Bu konuda iki türlü yol izlenebilir. Bu suçlar medeni hukukun ve ceza hukukunun bir parçası olarak tanımlanabilirler ya da ayrıca düzenlenebilirler. Biz bu konuda araştırma yaparken pek çok ülkenin yasal düzenlemelerini gözden geçirdik. Örneğin Güney Afrika Cumhuriyeti'nde ayrımcılık ve nefret söylemine ilişkin düzenleme aynı kanunda yer alıyordu. Muhtemelen Apartheid Rejimi'nden (Ayrımcı-Irkçı Rejim) sonra, bu sorunun ayrımcılığın bir türü olarak düzenlenmesi gerektiğini hissetmişlerdi.

Daha önce de değindiğim gibi, biz çalıştığımız ülkelerdeki yerel sivil toplum kuruluşlarıyla ortak stratejiler geliştiriyoruz. Türkiye'de de benzer bir çalışma yaparak, İnsan Hakları Ortak Platformu ile işbirliği içinde buradaki koşullara ve ihtiyaçlara uygun bir ayrımcılık yasağı kanunu taslağı hazırladık. O taslağın içinde nefret söylemi de bir ayrımcılık türü olarak tanımlandı. Bu türden bir taslak hazırlamamızın sebebi ise Türkiye'de bu konuda hukuki bir boşluk olduğunu görmemizdi. Ayrımcılık ve nefret söylemiyle mücadelede tazminat, caydırıcı bir çare olabilir diye düşünerek, buna ilişkin bir madde de ekledik tasarıma. İçişleri Bakanlığı, geçen ay üniversite ve sivil toplum örgütlerine aynı konuda bir yasa tasarısı göndererek onlardan da görüş istedi. Taslak büyük oranda bizim yaptığımız çalışmadan yararlanılarak hazırlanmıştı. Örneğin nefret söylemine ilişkin madde Bakanlığın taslağına da yansımıştı.

Bu aşamadan sonra, STK'ların bu sürecin takipçileri olmaları gerekiyor. Özellikle orada da öngörüldüğü gibi, oluşturulabilecek bir Eşitlik Kurumu'nun görevi sadece ayrımcı muameleleri engellemek değil, nefret söylemi ve suçlarına ilişkin de tedbirler almak olacaktır. Bu tedbirlerin alınabilmesi için ise istatistikler oluşturmak, araştırma yapmak, eğitimler düzenlemek ve ülkede yaygın bir politika oluşturulmasını sağlamak üzere hükümete önerilerde bulunmak gerekir. STK'lar bu aşamada inisiyatif almalılar.

STKların yapabileceği en etkili çalışmalarda biri de uzman hukukçularla birlikte Türkiye'de nefret söylemi ve suçları konusunda ihtiyaç duyulan mevzuatı hazırlayıp parlamentodan geçmesi için bir kampanya yürütmek olabilir.

reviewed legal regulations in many countries during our research on this topic. For instance in the South African Republic, discrimination and hate speech regulations were under the same law. Most probably, they needed to categorize this problem as a type of discrimination after the Apartheid Regime.

As I mentioned before, we develop strategies together with the local NGOs at the countries we work. Similarly in Turkey, we prepared a draft law on the prohibition of discrimination according to Turkey's conditions and needs in collaboration with the Human Rights Joint Platform. The reason behind this draft law was our awareness of a legal gap in this matter. We added monetary compensation to our draft thinking that it could be deterrent. Last month, Ministry of Interior Affairs sent out a draft law on this issue to the universities and NGOs, and requested their feedback. That draft was largely derived from our draft. For example, the article on hate speech was written similarly to our draft.

At this stage, NGOs need to pursue this process. As we have foreseen it, a possible Equality Board's mission is not merely to prevent the discriminatory practices, but it would also be taking precautions against hate speech and crimes. Preparing statistics, conducting research, organizing trainings and forming a nation-wide policy are necessary to be able to take such precautions. NGOs need to take the initiative at this stage.

A very effective work NGOs could do is preparing the necessary legislation on hate speech and crimes together with the law experts and running campaigns for it to pass at the assembly.

Another thing to be done within the same context is the elimination of hate speech from the education system, and adding content on the presence of the minorities in a manner that normalizes their presence. We collaborate with the Ministries of Education and NGOs in two regions in India and in Bangladesh. It is possible to say that we have made not that much progress in Bangladesh, but a lot in India in terms of changing the text books' content.

On March 2009, we published the report

İnsan Hakları Ortak Platformu ile işbirliği içinde buradaki koşullara ve ihtiyaçlara uygun bir ayrımcılık yasağı kanunu taslağı hazırladık. O taslağın içinde nefret söylemi de bir ayrımcılık türü olarak tanımlandı. Bu türden bir taslak hazırlamamızın sebebi ise Türkiye'de bu konuda hukuki bir boşluk olduğunu görmemizdi.

We develop strategies together with the local NGOs at the countries we work. Similarly in Turkey, we prepared a draft law on the prohibition of discrimination according to Turkey's conditions and needs in collaboration with the Human Rights Joint Platform. The reason behind this draft law was our awareness of a legal gap in this matter. We added monetary compensation to our draft thinking that it could be deterrent.

Türkiye Birleşmiş Milletlerin Irk Ayrımcılığının Önlenmesi Sözleşmesi'ne imza atmış bir ülke. Türkiye bu sözleşmeyi imzalamasına rağmen, maalesef sözleşmeyle oluşturulan denetim organı olan Komiteye bireysel başvuru hakkını tanımış değil.

Turkey is one of the signatories of the United Nations Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination. Even though Turkey has signed the covenant, unfortunately it has not recognized the right to individually petition to the Committee which has been formed by the covenant as the auditory unit.

Bu bağlamda yapılması gereken bir diğer iş ise, eğitim sisteminin nefret söyleminden arındırılması, hatta aksi yönde, azınlıkların varlığını gösteren ve normalleştiren bir içeriğe kavuşturulması. Hindistan'ın iki bölgesinde ve Bangladeş'te bu konuda sivil toplum örgütleri ve eğitim bakanlıklarıyla işbirliği yapıyoruz. Ders kitaplarının içeriğinin değiştirilmesi konusunda Bangladeş'te değilse bile Hindistan'da önemli gelişmeler kaydedildiğini söylemek mümkün.

Türkiye konusunda geçen yılın Mart ayında 'Unutmak mı Asimilasyon mu? Türkiye'nin Eğitim Sisteminde Azınlıklar' isimli bir rapor yayınladık. Bilhassa Tarih Vakfı'nın yürüttüğü ders kitapları projesinin bulgularından yararlanarak, ayrıca ilgili mevzuatı -Milli Eğitim Kanunu'ndan tutun yönetmelik ve genelgelere kadar- inceleyerek, Türkiye'deki eğitim sisteminin ve ders kitaplarının, kısacası eğitim müfredatının nasıl düşmanlık ve nefret ürettiğini ortaya koymaya çalıştık. Bu konudaki çalışmamız devam edecek.

Türkiye Birleşmiş Milletlerin Irk Ayrımcılığının Önlenmesi Sözleşmesi'ne imza atmış bir ülke. Bizim bugüne kadar Türkiye'de nefret söylemi ve suçlarıyla ilgili olarak en büyük tecrübemiz de bu sözleşmenin uygulamasına ilişkin çalışmalar çerçevesinde oldu. Türkiye bu sözleşmeyi imzalamasına rağmen, maalesef sözleşmeyle oluşturulan denetim organı olan Komiteye bireysel başvuru hakkını tanımış değil. Sözleşmenin ilgili maddesine göre, Türkiye'nin BM'ye başvurarak "Ben vatandaşlarıma bu konuda bireysel başvuru hakkını tanıyorum" demesi gerekiyor. Dolayısıyla Türkiye'deki STK'lar bu konuda bir kampanya yapabilirler. Çünkü dünyada ırk ayrımcılığı konusundaki en önemli koruma mekanizması bu sözleşme ve sözleşmeyle kurulan denetim organı.

Türkiye geçen yıl ilk defa bu komiteye, sözleşmenin gereklerinin burada nasıl uygulandığına dair bir ülke raporu sundu. Ancak devletlerin sundukları bu raporlara karşılık, sivil toplum kuruluşlarının da komiteye kendi raporlarını gönderme şansları bulunuyor. Bu raporlar da "gölge raporlar" olarak adlandırılıyor. Geçen yıl çalışmalarımız arasında böylesi bir raporun hazırlanarak komiteye sunulması da vardı. Bu çerçevede Türkiye'deki bazı STK'larla ve azınlıkların temsilcileriyle görüştük. Onların da katkılarını alarak bir rapor

"Forgetting or Assimilation? Minorities in Turkey's Education System." Depending upon the findings from the textbooks project run by the History Foundation and our investigations of the National Education Law's regulations and decrees, and the curriculum, we have put forth how the education system in Turkey, the textbooks, and in short the curriculum produces enmity and hate. Our work on this topic will continue.

Turkey is one of the signatories of the United Nations Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination. So far in Turkey, we have focused on the attempts to realize the covenant in terms of hate speech and crimes. Even though Turkey has signed the covenant, unfortunately it has not recognized the right to individually petition to the Committee which has been formed by the covenant as the auditory unit. According to the relevant article on the covenant, Turkey needs to apply to the UN and say "I recognize my citizens' right to individually apply." Therefore the NGOs in Turkey can run campaigns on this issue. This covenant and the corresponding auditory unit is the most important protective mechanism on racial discrimination in the world.

Last year for the first time, Turkey presented a country report on the application of the requirements of the covenant. However, in addition to the states' reports, NGOs have the opportunity to present their own reports to the Committee. These reports are called "shadow reports." Last year, we worked on the preparation of such a report and its presentation to the Committee. For that, we met with some NGOs and the representatives of the minorities in Turkey. Adding their contributions, we presented a report to the Committee. Two other international NGOs also conveyed their opinions to the Committee.

On February, the Committee was going to meet with the diplomats from Turkey. This was the part of the standard procedure. Nineteen members of the Committee hold question and answer session with that country's diplomats. This takes 1,5 days in average. NGOs can join these sessions upon permission, however they cannot not take the floor. However, they can send forth their summarized data translated

hazırlayıp Komiteye sunduk. İki başka uluslar arası STK da Komiteye görüşlerini sundular. Şubat ayında komite Türkiyeli diplomatlarla bir toplantı yapacaktı. Bu, standart prosedürün bir parçası. Komitenin 19 üyesi, söz konusu ülkenin diplomatları ile karşılıklı oturup soru cevap şeklinde bir görüşme yapıyor. Bu görüşme ortalama 1.5 gün sürüyor. STK'ların izin alarak bu oturlara katılmaları mümkün, ancak toplantıda izin alıp konuşmaları söz konusu değil. Gene de önceden ellerindeki bütün bilgileri BM'nin resmi dillerinden birisinde özetleyerek komiteye gönderebilir, ayrıca oturma aralarında komite üyeleri ile konuşabilirler.

Biz de hazırladığımız gölge raporu ve daha önce yayınlamış olduğumuz tüm raporları bu görüşmeler öncesinde Komite üyelerine gönderdik. Ayrıca Türkiye'deki Ermeni azınlıktan bir aktivist ile Komite'ye öğlen arası bir sunum yaptık ve tüm oturlara katıldık. Aralarda da üyeleri yakalayıp bir şeyler sordurtmaya çalıştık. Sonunda Komite Türkiye'ye ilişkin görüşlerini yayınladı. Son derece standart bir görüş oluşturmuşlardı. Bununla birlikte bizim orada dile getirdiğimiz kimi noktalar da raporda yer alabilmişti.

Türkiye'nin Komite'ye sunduğu raporda deniliyor ki, TCK'nın 216. maddesi şu kadar zamanda şu kadar sayıda kullanılmış. Bu noktada Türkiye'nin komiteye verdiği mesaj şu: "Benim ülkemde nefret söylemine karşı bir kanunum var ve etkin bir şekilde kullanılıyor. Bakın kaç dava açılmış." Bizim oradaki görevimiz ise şuydu: Komite'ye 216. maddeden açılan davaların nefret söylemine karşı olmak bir yana, devlet politikasını ve hükümeti eleştiren azınlık hakları savunuculuğu yapan kişilere karşı açılan davalardan oluştuğunu söylemek. Bunu komiteye ilettilik ve rapora girmesini sağladık.

Türkiye'deki STK'lar açısından üzerinde çalışılabilecek bir başka konu da TCK'da nefret suçlarının düzenlenmemesi, yani nefret saikinin, ırkçılık motivasyonunun ağırlaştırıcı bir neden olarak düzenlenmemiş olması. STK'lar bu konunun üzerinde durarak, nefret saikinin genel bir ağırlaştırıcı unsur haline getirilmesi için çalışmalar yapabilirler. Biz bu konuyu Komite'nin gündemine getirdik ve Komite de Türkiye'ye böyle bir düzenleme yapmasını önerdi.

to one of the UN official languages to the Committee, and also can converse with the committee members during the breaks.

Therefore, we sent all the reports including the shadow reports to the Committee members. Also, we attended all of the sessions and made a presentation to the Committee with an Armenian activist during an afternoon break. During the breaks, we tried to give our questions to the members to be directed at the diplomats. Then the Committee announced its view on Turkey. Unfortunately, they had formed a very standard perspective. Only some of the points we had stressed was mentioned in the final report.

In Turkey's report to the committee, it is listed how many times Turkish Penal Code's article 216 was applied within how much time. Hence Turkey gives the following message to the Committee: "there is a law against hate speech in my country, and it is being used effectively. Just look at the number of trials." Our task has been to counter this message with the following: those trials have not been against hate speech, but against individuals criticizing the state and the government's policies in order to defend minority rights. We conveyed this to the Committee and succeeded in putting this view to the final report.

Another issue NGOs in Turkey can take up is the lack of regulation of hate crimes in the Turkish Penal Code, in other words the lack of regulating hate as aggravating cause for the racist motivation. In their work NGOs can focus on the recognition of hate as a general aggravating element. We raised this at the Committee's meeting, and it recommended Turkey to yield such a regulation.

The committee also recommended the state take precautions to prevent racist attacks against various groups such as Roma people, Kurds, and non-Muslims in its report. It also voiced the need to train judges, lawyers and the police on this matter.

The point about the NGOs' task is the following: after the Committee announces these recommendations, they need to be spread via the media. When it is spread in the public opinion and media that "these are

Türkiye'deki STK'lar açısından üzerinde çalışılabilecek bir başka konu da TCK'da nefret suçlarının düzenlenmemesi, yani nefret saikinin, ırkçılık motivasyonunun ağırlaştırıcı bir neden olarak düzenlenmemiş olması.

The point about the NGOs' task is the following: after the Committee announces these recommendations, they need to be spread via the media.

Gene Türkiye'deki STK'lar açısından hatırlanması gereken bir başka nokta da Medeni ve Siyasal Haklar Sözleşmesi'nin 20. maddesinin doğrudan nefret söylemini yasaklayan önemli bir düzenleme olduğu. Türkiye bu sözleşmenin denetim mekanizması olan İnsan Hakları Komitesi'ne bireysel başvuru hakkını da tanımış durumda. Dolayısıyla Türkiye'nin bu maddenin gereklerini yerine getirip getirmediği gerekçesiyle söz konusu Komiteye STK ya da birey olarak başvurmak mümkün.

Turkey has to submit a report to the Human Rights Committee, as it did to Racial Discrimination Committee, however even though it is overdue, it has not been submitted yet. Independent of whether Turkey is going to submit a report or not, NGOs can draft a report, with the collaboration of a few organizations, on whether the article 20 is carried out in Turkey or not, and how. It would also be helpful to go to New York and attend sessions there.

Komitenin bu tür müdahalelerle rapora dahil ettiği öneriler arasında örneğin, Romanlar, Kürtler ve gayrimüslimler başta olmak üzere çeşitli gruplara karşı düzenlenen ırkçı saldırıların önlenmesi için devletin tedbir alması gerekliliği de yer aldı. Ayrıca hakim, savcı, avukat ve polisler bu konuda gerekli eğitimler verilmesi gerektiği de yine komite tarafından dile getirildi.

Burada, STK'ların rolü açısından vurgulanması gereken nokta şu: Komite bu önerileri yayınladıktan sonra medya aracılığı ile kamuoyunda yaygınlaştırılmaları gerekiyor. "BM'nin bu konudaki en yetkin organının Türkiye hakkındaki raporu ve önerileri şunlardır" denilerek yapılacak bir kamuoyu ve medya çalışması konunun hükümetler tarafından dikkate alınmasını kolaylaştıracaktır. Çünkü Komitenin önerileri Türkiye'yi yargısal olarak bağlamıyor. Ancak sonuçta Türkiye'nin taraf olduğu bir sözleşme yorumlanmış oluyor. Bağlayıcılığı da bu sözleşmeden kaynaklanıyor. Ve bu noktada sözleşmeyi sık sık gündeme getirmek, mahkemelerin bu Komitenin ve uluslararası yargı organlarının bu tipten kararlarına atıflar yapmalarını sağlayabiliyor.

Örneğin eğitim ve ayrımcılık konusunda, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin, Çek Cumhuriyeti'ne karşı verdiği bir karar vardı. Kararda BM'nin bu komitesinin Çek Cumhuriyeti'nde, eğitimde yapılan ayrımcılığa ilişkin tespitleri mahkeme tarafından dikkate alındı. Bu nedenle bu mekanizmaları çok da küçümsememek gerekiyor.

Gene Türkiye'deki STK'lar açısından hatırlanması gereken bir başka nokta da Medeni ve Siyasal Haklar Sözleşmesi'nin 20. maddesinin doğrudan nefret söylemini yasaklayan önemli bir düzenleme olduğu. Türkiye bu sözleşmenin denetim mekanizması olan İnsan Hakları Komitesi'ne bireysel başvuru hakkını da tanımış durumda. Dolayısıyla Türkiye'nin bu maddenin gereklerini yerine getirip getirmediği gerekçesiyle söz konusu Komite'ye STK ya da birey olarak başvurmak mümkün.

Irk Ayrımcılığı Komitesi gibi, İnsan Hakları Komitesi'ne de Türkiye rapor sunmak zorunda, ancak bu rapor, öngörülen zaman aşılığında sunulmuş değil. Türkiye'nin raporu sunup sunmayacağından bağımsız olarak, STK'ların bilhassa 20. maddenin Türkiye'de nasıl hayata geçirildiği ya da geçirilmediği

the recommendations to Turkey from the UN's most authorized unit on this subject" it would be easier for the governments to recognize the subject. That is so because the recommendations of the Committee do not legally bind Turkey. Only a covenant which Turkey is a member of would be interpreted. It is the covenant that binds Turkey. Therefore frequent mention of the convention enables the Committee and the international legal mechanisms to refer to these decisions.

For instance, European Court of Human Rights made a decision against the Check Republic on education and discrimination. The court considered the remarks on discrimination in education in the Check Republic by this Committee. Therefore we should not belittle the power of these mechanisms.

It is also important to remember for the NGOs in Turkey that the article 20 of the International Covenant on Civil and Political Rights directly bans hate speech. Turkey has recognized the right to individually petition to the Committee on Human Rights which is the auditory mechanism of this covenant. Therefore, it is possible to petition to the Committee as an NGO or individually on the ground of Turkey's failure to comply with the requirements of this article.

Turkey has to submit a report to the Human Rights Committee, as it did to Racial Discrimination Committee, however even though it is overdue, it has not been submitted yet. Independent of whether Turkey is going to submit a report or not, NGOs can draft a report, with the collaboration of a few organizations, on whether the article 20 is carried out in Turkey or not, and how. It would also be helpful to go to New York and attend sessions there.

The other institutions we are trying to influence are Council of Europe Commissioner for Human Rights and the Organization for the Security and Co-operation in Europe. We can also count EU as another defense mechanism. As you know, EU prepares "Progress Reports" for Turkey every year and even though Turkey seems to have gone out of the EU process, one of the most useful mechanisms are these progress reports. In the writing of these reports,

konusunda bir rapor yazıp göndermeleri, hatta mümkünse bunu birkaç kurumun işbirliğiyle gerçekleştirmeleri mümkün. New York'a gidip bizzat oturumlara katılmak da yararlı olacaktır.

Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiserliği ve Avrupa Güvenlik İşbirliği Teşkilatı bizim etkilemeye çalıştığımız diğer kurumlar. Burada sözü edilmeyen bir başka savunma mekanizması olarak AB'den de söz edebiliriz. Biliyorsunuz, AB her yıl Türkiye'ye ilişkin "İlerleme Raporları" hazırlıyor ve Türkiye son zamanlarda AB sürecinin çok dışında dursa ya da öyleymiş gibi görünse de en çok yararlanılabilecek mekanizmalardan birisi de bu ilerleme raporları. Raporların yazılması esnasında resmi raporlar ve yazışmalar kadar, gayriresmi görüşmeler ve lobi faaliyetleri de etkili oluyor. Orada mutlaka bu konuya yer verilmesi, önerilerde bulunulması, AB ülkeleri ile Türkiye arasında karşılaştırmalar yaparak resmin ortaya çıkmasının sağlanması gerekiyor. Türkiye'de ne yapılabilir sorusuna verilebilecek pek çok cevap var. Sivil toplum örgütleri olarak, sözünü ettiğim bu mekanizmalara sistemli olarak bilgi akışı sağlamak ve söz konusu komitelerden çıkan bilgileri Türkiye kamuoyunda yaygınlaştırarak bir baskı aracı olarak kullanmak ilk akla gelen başlıklar olmasa da hayli yararlı olabilecek adımlar. Örneğin, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne ve İnsan Hakları Komitesi'ne yapılan başvurular arasında benim dikkatimi çeken örneklerin ortak bir nitelikleri var: Diyelim bir kişi ya da kurum antisemitik bir yayın yapmış ve bunun için devletten şöyle ya da böyle ceza almış. Sonrasında konu AİHM'e taşınmış. AİHM, konuyu "ifade hürriyeti" kapsamında tartışıp devletin yaptığında bir hak ihlali olmadığına karar verdi. Bu noktada şunu merak ediyorum: Acaba devletin bir nefret söylemine müdahale etmemesini gerekçe göstererek AİHM'e başvurabilir miyiz? "Şurada bir antisemitik yayın yapılıyor, devlet buna müdahale etmiyor, ben bunun mağduruyum" diyerek oraya gidilebilir? STK'ların ve hukukçuların bu tür sorularla müdahale alanlarını genişletmeleri, stratejik davalar geliştirmeleri mümkün.

unofficial meetings and lobby activities are as much important as official reports and correspondences. Comparisons between the EU countries and Turkey help to depict the picture better.

There are many things to do in Turkey. Some of the very useful, if not the primary, things do for the NGOs are systematically providing information to these mechanisms and disseminating the information from such committees and using them as a pressure tool. For example, I noticed one commonality among the applications to the European Court of Human Rights and Human Rights Committee: let us imagine that one person or an institution did an anti-Semitic publication and is penalized somehow by the state for that. Then the matter is brought to the ECHR. Then the ECHR took it in terms of "freedom of expression" and decided that the state did not violate any rights. At that point, I wonder: can we petition to the ECHR reasoning that the state is not intervening to an anti-Semitic publication? Can we go to the ECHR saying that "such publications are anti-Semitic, and the state does not stop their production, and I am victimized by this"? NGOs and lawyers can broaden their field of intervention with such questions and develop strategic cases.

AB her yıl Türkiye'ye ilişkin "İlerleme Raporları" hazırlıyor ve Türkiye son zamanlarda AB sürecinin çok dışında dursa ya da öyleymiş gibi görünse de en çok yararlanılabilecek mekanizmalardan birisi de bu ilerleme raporları. Raporların yazılması esnasında resmi raporlar ve yazışmalar kadar, gayriresmi görüşmeler ve lobi faaliyetleri de etkili oluyor. Orada mutlaka bu konuya yer verilmesi, önerilerde bulunulması, AB ülkeleri ile Türkiye arasında karşılaştırmalar yaparak resmin ortaya çıkmasının sağlanması gerekiyor.

EU prepares "Progress Reports" for Turkey every year and even though Turkey seems to have gone out of the EU process, one of the most useful mechanisms are these progress reports. In the writing of these reports, unofficial meetings and lobby activities are as much important as official reports and correspondences. Comparisons between the EU countries and Turkey help to depict the picture better.

NEFRET SUÇU İLE MÜCADELEDE AĞ
OLUŞTURMA: UKRAYNA'DAN BİR STK
DENEYİMİ

NETWORKING IN THE STRUGGLE
AGAINST HATE CRIMES: AN NGO
EXPERIENCE FROM UKRAINE

IRYNA FEDOROVYCH

Çeviri/Translation: Mehmet Ali Bahit

Bu makale Ukrayna'daki nefret suçu ile mücadele ve bu suça karşı ağ oluşturma deneyimi üzerinedir. Ukrayna'da nefret suçları yeni bir olay değil, ancak bu konu çok uzun süre hasıraltı edildi. Nefret suçundan bahsettiğimde Türk okuyucuların bir noktaya dikkat etmeleri gerekiyor: Ukrayna'da [bu konudaki] deneyim, Türkiye'dekinden biraz farklı. Ukrayna'da nefret suçlarını genelde görünen azınlıkların temsilcilerine karşı işlenen suçlar oluşturuyor. Görünen azınlık terimi, yabancı olan ya da yabancı olduğu varsayılan kişileri kapsıyor. Ukrayna'da nefret suçu kurbanları genelde yabancı öğrenciler, göç edenler, sığınmacılar, sığınma hakkı arayanlar ve Slav görüntüsüne sahip olmayan Ukraynalılar. Buradan hareketle, bu tarz suçları işleyen sağ görüşlü eylemciler için kurbanlarının nereden geldiğinin ya da hangi pasaportu taşıdığına önemli olmadığı sonucuna varabiliriz. Yani bu suçları işlemek için tek neden, kurbanın varsayılan ırksal ya da etnik kökeni.

Ukrayna'da kamunun haberdar olduğu ilk nefret suçu 2006 yılının sonuna doğru işlendi. Kurban 20 yıldır Ukrayna'da yaşayan bir Nijerya vatandaşıydı. Ukrayna'lı bir kadın ile evliydi ve bu evlilikten üç çocuğu vardı. Kendi halinde işten eve dönerken kalabalık bir sokakta üç gencin saldırısına uğradı ve öldürüldü. Gençlerden biri bir kızdı, bir diğeri de reşit değildi. Bu olay, medyaya yansıyan ve polise bildirilen ilk vakaydı. Aynı zamanda bu olay sonucunda Ukrayna'daki sivil toplum örgütleri nefret suçu sorunu ve çözüm yolları hakkında toplantılar düzenlemeye, konu hakkında tartışmalar yapmaya başladı. Tartışmalar başladıktan sonra (UNITED ağının bir üyesi olan) "Sosyal Faaliyet" Merkezi olarak biz önce önyargı, nefret suçu veya nefret söylemi ile ilgili başka vakaları araştırdık ve bu araştırma sonucu önemli sayıda vaka ile karşılaştık. Daha da önemlisi, bu konuda devletten hiç bir tepki gelmemiş olduğunu keşfettik.

Devlet yetkililerine, öncelikli olarak da İçişleri Bakanlığı'na konu ile ilgili sorular yöneltmeye başladığımızda hemen gelen cevap Ukrayna'da nefret suçu olmadığı, ırkçılık ve yabancı düşmanlığı sorunu olmadığı yönündeydi. Devlet cephesinde tam bir suskunluk hakimdi.

This article is about the Ukrainian experience in combating hate crimes and networking against them. Hate crimes are not a new phenomenon in Ukraine, but that topic was silenced for a long time. When I am talking about hate crime in the following paragraphs, the Turkish reader should bear in mind, that the Ukrainian experience is slightly different from the one in Turkey. Generally, hate crimes in Ukraine are crimes committed against representatives of visible minority communities. The term visible minority refers to people, who are foreigners or assumed to be foreigners. The individuals who became victims of hate crimes in Ukraine had been usually foreign students, migrants, refugees, asylum seekers and/or Ukrainians with a non-Slavic appearance. We can infer from this matter of fact that it is of no importance to right-wing activists committing such crimes, where their victim comes from or which passport he or she carries. Thus the only reason to commit these crimes is the presumed racial or ethnic background of the victim.

The first publicly known hate crime in Ukraine took place in 2006 and was committed towards the end of the year. The victim was a Nigerian citizen, who had lived in Ukraine already for 20 years. He was married to a Ukrainian woman, with whom he had three children. When he was peacefully on his way home from his work place, three young people, one of whom was a girl and the other a minor, attacked and killed him on a crowded street. This was the first case which was highlighted in the media and brought to the attention of the police. It also triggered meetings among civil society organizations in Ukraine who then started discussing the problem of hate crimes and how to deal with it. Once the discussion started, we, as "Social Action" Centre (member of UNITED network), first searched for other cases that involved bias motivation, hate crimes or hate speech, and came across a considerable number of cases. More importantly, we found out that there was no response from the state whatsoever.

When we started asking state officials, predominantly the Ministry of Interior, about these matters, the immediate response was that there were no hate crimes in Ukraine and no problems with racism or xenophobia. There was a total silence from the side of the state.

Ukrayna'da kamunun haberdar olduğu ilk nefret suçu 2006 yılının sonuna doğru işlendi. Kurban 20 yıldır Ukrayna'da yaşayan bir Nijerya vatandaşıydı. Ukrayna'lı bir kadın ile evliydi ve bu evlilikten üç çocuğu vardı. Kendi halinde işten eve dönerken kalabalık bir sokakta üç gencin saldırısına uğradı ve öldürüldü.

The first publicly known hate crime in Ukraine took place in 2006 and was committed towards the end of the year. The victim was a Nigerian citizen, who had lived in Ukraine already for 20 years. He was married to a Ukrainian woman, with whom he had three children. When he was peacefully on his way home from his work place, three young people, one of whom was a girl and the other a minor, attacked and killed him on a crowded street.

2007'de sorunu tanıyan ilk devlet makamı olan İçişleri Bakanlığı'nın dikkatini konuya çekmeyi başardık. 2007 ortasında toplantılar düzenlendi ve devlet sorunu ancak diğer bir dizi nefret saikli vakadan sonra kabullendi.

Uluslararası STK'lar, uluslararası örgütler ve yerel STK'lar arasında bir dizi toplantı düzenlendi. Bu kuruluşlar arasında IOM¹, UNHCR² ve Uluslararası Af Örgütü'nün Ukrayna şubesi öne çıkıyordu. [Bu toplantılar sayesinde] sesimizi duyurmak için bir platform oluşturmamız gerektiği sonucuna vardık. Bu konular hakkında devlet görevlileri, devlet makamları ve medya ile görüşmeye başladık. Medyayı da dahil etmemizin nedeni, nefret suçlarına medyada verilen tek tepkinin olanlar hakkında çizilen fluğ bir tablo olmasıydı. Bu nefret suçlarının arkasında hani ideoloji veya niyetin olduğu, suçların kimler tarafından işlendiği ve devletin nasıl cevap verdiği asla açıklanmıyordu. Bir dizi toplantı sonunda "Çeşitlilik İnisiyatifi" adında gayriresmi bir platform oluşturuldu. Platform yukarıda bahsettiğim üç örgüt tarafından yönetiliyordu. Platformun şu anda uluslararası ve yerel STK'ların ve çeşitli elçiliklerin temsilcilerinden, bağışçılardan ve devlet yetkililerinden oluşan 40'tan fazla üyesi var.

2007'de sorunu tanıyan ilk devlet makamı olan İçişleri Bakanlığı'nın dikkatini konuya çekmeyi başardık. 2007 ortasında toplantılar düzenlendi ve devlet sorunu ancak diğer bir dizi nefret saikli vakadan sonra kabullendi. İçişleri Bakanlığı olayı kabullendikten sonra sorunla mücadele için "Bakanlık Planı" adı verilen özel bir plan yayımladı. Bu plan STK'lara danışılarak bakanlık tarafından kaleme alındı. Bu durum bizim için yorumlarımızı bildirme ve bakanlığa gerekli tedbirleri önerme fırsatıydı. Ukrayna'da bakanlık yetkilileri tarafından ırkçılığın varlığını kabul edilmesi büyük bir adımdı. Bu, STK'ların İçişleri Bakanlığı üzerindeki sürekli baskısı ve İçişleri Bakanlığı bünyesinde insan hakları ihlalleri konularında çalışmak üzere oluşturulan sivil konseyin yardımlarıyla mümkün oldu. Sivil konseyin üyeleri İçişleri Bakanlığı yetkilileri (çeşitli bölümlerin yöneticileri), İçişleri Bakanı ve Ukrayna insan hakları STK'larının temsilcilerinden oluşuyordu.

Bugün konsey iki ayda bir toplanıyor. Bakanla

- 1 IOM: International Organization for Migration – Uluslararası Göç Örgütü (ç.n.)
- 2 UNHCR: United Nations High Commissioner for Refugees – Birleşmiş Milletler Mülteci Yüksek Komiserliği (ç.n.)

In 2007, we managed to bring this problem to the attention of the Ministry of Interior, which was the first governmental body to recognize the problem. The meetings took place in the middle of 2007, and the government only recognized the problem after several other hate-motivated incidents occurred.

A number of meetings took place between international NGOs, international organizations and local NGOs, among which the leading figures were IOM, UNHCR and Amnesty International in Ukraine. We came to the conclusion that we needed to build a platform in order to stand up and make our voices heard. We started talking about these topics to state officials, to state bodies, as well as to the media. We also included the latter, because the only response to hate crimes that we have seen in the media consisted of articles that gave a blurry image of what had really happened. It was never explained what ideology or intention was behind these hate crimes, who committed them and how the state responded to these events. Following a number of meetings, a kind of informal platform called "Diversity Initiative" was created. It was led by the three aforementioned organizations and currently comprises more than 40 members from various organizations such as international and local NGOs, various embassies, donors and state officials.

In 2007, we managed to bring this problem to the attention of the Ministry of Interior, which was the first governmental body to recognize the problem. The meetings took place in the middle of 2007, and the government only recognized the problem after several other hate-motivated incidents occurred. Once the Minister of Interior (MoI) acknowledged what was happening, they issued a special, so-called "ministerial plan" to combat the problem. This plan was drafted by the ministry in consultation with NGOs, which was our opportunity to write our comments and suggest necessary measures to the ministry. The recognition of racism in Ukraine by the ministry officials was a huge step forward. This was made possible by the continued pressure of the NGOs on the Ministry of Interior and with the help of a so-called civil council, a body created at the MoI to deal with human rights violations. Its members are officers from the MoI (heads of different departments), the Minister himself and representatives of Ukrainian human rights NGOs.

The council meets once every couple of months. During the meetings with the minister, NGOs have an opportunity to express their concerns

olan toplantılarda STK'lar çeşitli insan hakları sorunları ile ilgili endişelerini dile getirme fırsatı buluyor. Bunlar daha sonra çeşitli bölümlerin yöneticileri ile görüşülüyor ve Bakan veya bakanlık ile birlikte alınacak önlemler konusunda planlar hazırlanabiliyor.

Bütün bu baskı sonucu, bakanlığın oluşturduğu ırkçılık ve yabancı düşmanlığı ile mücadele planının hayata geçirilmesi amacıyla bakanlık bünyesinde önyargı saikli suçlarla mücadele için özel bir bölüm kuruldu. İçişleri Bakanlığı'nın yanında polis bünyesinde de nefret suçlarını takip edecek, soruşturacak ve takip sonuçlarını halka sunacak özel bir bölüm kurulması gerekiyordu. Yeni kurulan bölüme tuhaf bir isim verildi: "Yabancılara Karşı ve Yabancılar Tarafından İşlenen Suçları Soruşturma Bölümü". [Bugün] bölümün sorumlulukları arasında sadece takip ve sonuçları bildirme değil, veri toplama da bulunuyor. Bu da, herhangi bir nefret suçu meydana geldiğinde STK'ların ya da sivilin konu hakkında bölümden bilgi alabilmesi anlamına geliyor. Şu anda bu bölümlerle doğrudan bağlantı kurabilme, herhangi bir olaydan haberdar olup olmadıklarını sorabilme, durumun polise bildirilip bildirilmediği, soruşturma başlatılıp başlatılmadığı, failerin bulunup bulunmadığı, konunun mahkemeye taşınıp taşınmadığı ve taşındıysa mahkemede ne karar verildiği hakkında bilgi alma imkanına sahibiz.

Sonuçta, bu bölümün kurulması sayesinde gerekli bilgilere ulaşabilme ve vakaları takip edip gerektiğinde lobi yapma imkanına sahip olduk. Bu devlet inisiyatifini pek çok hükümet inisiyatifi takip etti. Aynı zamanda bu durum çeşitli uluslararası mekanizmalara bildirildi. Raporlar ECRI³'ye gönderildi, ECRI Ukrayna'yı ziyaret etti ve yerel düzeyde faaliyet gösteren STK'lardan görüş aldılar. Bu ziyaret sonucunda Ukrayna üzerine bir rapor hazırladılar ve ırkçılık saikli suçlarla mücadele için bir dizi tavsiye kaleme aldılar. Ayrıca eldeki bilgileri karşılaştırmak ve Ukrayna'daki durum hakkında bilgi sahibi olmak üzere hükümet ve STK'larla bir toplantı düzenlediler. Aynı sorunlar AGİT⁴'in

on various human rights issues. This will then be discussed with the heads of various departments, and a plan can be made, taking into account what actions can be taken together with the minister and/or the ministry to solve these problems.

As a result of all the pressure and to fulfill ministerial plan to combat racism and xenophobia in Ukraine, a special department was established within the ministry, which was supposed to deal with all bias motivated crimes. There was a need for a special department within the Ministry of Interior and also within the police, being able to monitor, to investigate and to present the result of hate crimes monitoring to the public. The newly established department received a rather odd name: "Department to Investigate Crimes Committed against Foreigners and by Foreigners." The responsibilities of the department include not only monitoring and communicating the results of their work, but also the collection of data. This means that whenever any kind of hate crime happens, the NGOs and civil can society learn about it from department staff. We have the opportunity to directly contact the departments and ask them whether they had heard about a certain incident, whether it had been reported to police, whether an investigation had been initiated, anyone guilty had been found, and whether that case had been filed to the court and how the court had responded.

All in all, the installment of this department gives us necessary information and the opportunity to follow the cases and lobby them. Following this state initiative, several other governmental initiatives emerged. At the same time, the situation was reported to a number of different international mechanisms. The reports were sent to the ECRI³, they visited Ukraine and collected the opinion of locally acting NGOs. As a result of this visit, they prepared a report on Ukraine and drafted a number of recommendations on how to combat racist crimes. Furthermore, they had a meeting with the government and with NGOs in order to compare information and get an idea of the situation in Ukraine. The same set of issues was

İçişleri Bakanlığı'nın yanında polis bünyesinde de nefret suçlarını takip edecek, soruşturacak ve takip sonuçlarını halka sunacak özel bir bölüm kurulması gerekiyordu. Yeni kurulan bölüme tuhaf bir isim verildi: "Yabancılara Karşı ve Yabancılar Tarafından İşlenen Suçları Soruşturma Bölümü".

There was a need for a special department within the Ministry of Interior and also within the police, being able to monitor, to investigate and to present the result of hate crimes monitoring to the public. The newly established department received a rather odd name: "Department to Investigate Crimes Committed against Foreigners and by Foreigners."

3 www.ecri.org/Pages/default.aspx- İrkçılık ve Hoşgörüsüzlükle Mücadele Avrupa Komisyonu (ç.n.)

4 www.osce.org

1 <http://www.ecri.org/Pages/default.aspx>

2009 yılında AGİT ile İçişleri Bakanlığı arasında özel bir anlaşma, bir çeşit genelge imzalandı. Buna göre Ukrayna Polis Teşkilatı mensupları nefret suçları üzerine çalışma, soruşturma yürütme ve mahkeme hazırlığı yapma hakkında özel eğitim alacaklardı. Ne yazık ki bu anlaşma kağıt üzerinde kaldı.

In 2009 a special agreement, some sort of memorandum, was signed between the Ministry of Interior and OSCE. As part of this agreement, Ukrainian police officers would receive special training on how to work on hate crimes, how to investigate them and how to prepare cases for the courts. Sadly, the aforementioned agreement only exists on paper.

bir parçası olan ODIHR⁵ ile de görüşüldü. ODIHR Ukrayna'daki durum hakkında endişelerini dile getirdi ve Ukrayna hükümeti ile konu hakkında çalışmalar yürütmeye hazır olduklarını bildirdiler.

2009 yılında AGİT ile İçişleri Bakanlığı arasında özel bir anlaşma, bir çeşit genelge imzalandı. Buna göre Ukrayna Polis Teşkilatı mensupları nefret suçları üzerine çalışma, soruşturma yürütme ve mahkeme hazırlığı yapma hakkında özel eğitim alacaklardı. Ne yazık ki bu anlaşma kağıt üzerinde kaldı. Genelge imzalandıktan sonra gözden geçirilip imzalanmak üzere Dışişleri Bakanlığı'na gönderildi, ancak belge halen bu bakanlıkta imzalanmamış halde bekliyor. Dışişleri Bakanlığı'nın gönüllü olmaması ve bütçe [yetersizliği] bu durumu yarartıyor. Her ne kadar yeni adımlar atılmasını bekliyorsak da, İçişleri Bakanlığı'nın bu belgeyi imzalamak konusunda gönüllü olması büyük önem arz ediyor. Bakanlık bu suçlarla mücadele için eğitim verilmesi ve ilerleme kaydedilmesi konusunda AGİT'ten yardım almaya hazır. Umarım anlaşma yakın zamanda kabul edilir.

Ayrıca, sorun ilk devlet makamı tarafından kabullenildikten sonra başka makamlar da meselenin varlığını kabul etti. Dışişleri Bakanlığı bünyesinde "Nefret Suçlarından Sorumlu Muteber Elçi" adıyla özel bir kadro oluşturuldu. Bu tuhaf ünvan, elçiliklerin şikayetleri ile ilgilenen kişiye veriliyordu. Ukrayna'da çeşitli elçilikler giderek artan nefret suçlarından endişe duymaya başlamıştı. Elçilikler Ukrayna Hükümeti'ne durumu takip ettiklerini ve vatandaşlarının nefret suçlarına maruz kaldıkları sonucuna vardıklarını belirten notalar göndermeye başladılar. Şu anda durumdan endişe duyuyorlar ama halen hükümetin uygun bir şekilde karşılık vermesini bekliyorlar.

2008'in sonlarına doğru, çeşitli başka inisiyatifler sonucu Cumhurbaşkanı da sorunun varlığını kabul etti ve konu hakkında kamuya hitaben bir konuşma yaptı. Çeşitli devlet makamlarından ve STK'lardan oluşan "Hükümetlerarası Nefret Şiddeti Çalışma Grubu" kuruldu ve böylece sadece İçişleri Bakanlığı ile değil, aralarında Milletler ve

discussed with the ODIHR, which is part of the OSCE². They expressed great concern about the situation in Ukraine, and showed their willingness to work together with the Ukrainian government on this problem.

In 2009 a special agreement, some sort of memorandum, was signed between the Ministry of Interior and OSCE. As part of this agreement, Ukrainian police officers would receive special training on how to work on hate crimes, how to investigate them and how to prepare cases for the courts. Sadly, the aforementioned agreement only exists on paper. The memorandum was signed and sent to the Ministry of Foreign Affairs to be verified and signed by them, but is at the ministry ever since without any action. It is a question of budget and of willingness of the Ministry of Foreign Affairs. Despite the fact that we are still awaiting further steps, the willingness of the Ministry of Interior to sign this memorandum bears much importance in this situation. They are willing to accept the help of OSCE, to teach them and to help them move forward in combating this problem. I hope that in the near future the agreement will be ratified.

Furthermore, after the first recognition of the issue by the first state body, there were others who followed in recognizing the problem. A special position was established within the Ministry of Foreign Affairs namely the "Honorable Ambassador on Dealing with Hate Crimes". This rather strange name was given to the individual who is responsible for dealing with the complaint embassies. Various embassies in Ukraine were alarmed by the rising number of hate crimes. They started sending official notes to the Ukrainian government, stating that they have been monitoring the situation and came to the conclusion that their citizens are suffering from hate crimes. They are worried about the situation and yet await adequate response from the government.

Later in 2008, after several other initiatives, the President recognized the problem as well and gave a public speech on the issue. The "Intergovernmental Working Group on Hate Violence" was established, consisting of different state bodies and NGOs, forming

5 Demokratik Kurumlar ve İnsan Hakları Ofisi

2 <http://www.osce.org/>

Dinler için Devlet Komitesi üyelerinin de bulunduğu devlet temsilcileriyle de toplantılar yapılmasını sağlayan bir platform oluşturuldu. Söz konusu komite, Ukrayna Güvenlik Servisi ile birlikte mülteciler, sığınma hakkı arayanlar ve Ukrayna'daki azınlıklardan, Ombudsman ve Eğitim Bakanlığı ile birlikte yabancı öğrencilerden sorumlu (ki yabancı öğrenciler de nefret suçlarına hedef oldular). Bu yeni platform STK'lara konuyu tartışma, seslerini duyurma ve tavsiyelerini sunma imkanı sağladı. Bütün bu gelişmeler gözönüne alındığında Ukrayna'da şu andaki durumun çapraşık bir sorun ile mücadele eden resmi ve gayriresmi pek çok platform ve ağ oluşmasına imkan sağladığını söyleyebilirim.

Büyük tartışmalar sonucu Ukrayna Parlamentosu sadece nefret söylemini cezalandıran, ancak nefret suçunu kapsam dışı bırakan ceza hukuku maddesini değiştirdi. Ukrayna ceza hukukunda nefret saikli suçları cezalandıran iki madde bulunuyor. Bunlardan biri ağırlaştırıcı durumlara ilgili ve cinayet ya da fiziksel saldırı durumlarında başka maddelerle birleştirilerek uygulanabiliyor (Ceza Kanunu Madde 67). Diğer madde ise nefret suçları ile ilgili, ancak nefret saikli suçlara teşviki de kapsıyor (Ceza Kanunu Madde 161). Değişikliğe uğrayan da bu ikinci madde. Bunların dışında Ceza Kanunu'nun cinayet, fiziksel saldırı ve hooliganlık ile ilgili maddeleri ile birleştirilebilecek başka değişiklikler de metne eklendi. Ancak avukatlar ve STK'lar bu yeni kanunların pratikteki kullanımını görmek için halen mahkemelerin bu maddeleri uygulamasını bekliyor. Halihazırda pek çok nefret suçu işleniyor, ancak bunların hepsi mahkemeye taşınmıyor.

"Çeşitlilik İnisiyatifi" adlı STK platformu, medyanın yardımını alarak Ukrayna toplumunda konunun tartışılmasını sağladı. Başlangıçta medyadaki nefret suçu haberleri sadece bir yabancının öldürüldüğünün bildirilmesinden ibaretti. 2007 yılında yabancı topluluklarının (Nijerya asıllılar, yabancı öğrenciler ve bir dizi STK) düzenlediği ilk protesto yürüyüşü Kiev'de gerçekleşti. Şehir merkezinde başlayan yürüyüş, Cumhurbaşkanlığı Köşkü önünde son buldu. Göstericiler Cumhurbaşkanı'na bir bildiri sunarak ırkçılık ve yabancı düşmanlığı

a platform where meetings are held not only with the Ministry of Interior but also other state representatives, the State committee for nationalities and religions among them. The latter is responsible for refugees, asylum seekers and minorities in Ukraine, together with the Security Service of Ukraine which is also responsible for all the aforementioned, with the Ombudsman and with the Ministry of Education, which is responsible for foreign students (who had been targets of hate crimes). This new platform gave NGOs the chance to discuss the problem, to make our voice heard and present our recommendations. Taking all this into account, I can say that the current situation in Ukraine provides a lot of formal and informal platforms and networks that deal with complex issues.

Following major discussions, the Ukrainian parliament amended the criminal court article which does not actually condemn hate crimes but hate speech. In Ukraine we have two articles in our criminal court which criminalize hate-motivated crimes. One of these articles deals with incriminating circumstances and can be applied together with other articles in cases of murder or physical attacks (art. 67 of the Criminal Code). The other article concerns hate speech, but also incitement to commit bias motivated crimes (art. 161 of the Criminal Code). This second article was amended. Apart from this, further amendments were put in place to function with other articles of the criminal and penal court concerning murder, physical attacks and hooliganism. But lawyers and NGOs are still waiting for the court to apply these new laws to see how they can be used in practice. At the moment quite a few incidents in regard to hate crimes happen, yet not all of them actually end up in court.

The NGO platform Diversity Initiative (DI) started a discussion within the Ukrainian society about hate crimes with the help of the media. Early media reports on hate violence were just about some foreigner being killed, full stop. In 2007, the first public demonstration initiated and prepared by foreign communities (the Nigerian community, the foreign student community and a number of NGOs) was held in the form of a march in the center of Kiev, ending up in front of the presidential residence.

Büyük tartışmalar sonucu Ukrayna Parlamentosu sadece nefret söylemini cezalandıran, ancak nefret suçunu kapsam dışı bırakan ceza hukuku maddesini değiştirdi. Ukrayna ceza hukukunda nefret saikli suçları cezalandıran iki madde bulunuyor. Bunlardan biri ağırlaştırıcı durumlara ilgili ve cinayet ya da fiziksel saldırı durumlarında başka maddelerle birleştirilerek uygulanabiliyor.

Following major discussions, the Ukrainian parliament amended the criminal court article which does not actually condemn hate crimes but hate speech. In Ukraine we have two articles in our criminal court which criminalize hate-motivated crimes. One of these articles deals with incriminating circumstances and can be applied together with other articles in cases of murder or physical attacks.

UNIAN iki sene önce web sitelerinde "İnsan Hakları" adında özel bir sayfa açtı ve bu sayfa halen faal. Sayfanın Ukrayna'daki insan hakları ile ilgili bütün gelişmeleri yayımlayan özel bir editörü var. Kendileri haber hazırlayıp araştırmalar yaptıkları gibi, sivil toplum oyuncularına duyurularını, makalelerini, görüşlerini ve söyleşilerini yayımlama imkanı da sunuyorlar.

UNIAN started a special web page on their official website called "Human Rights" which is now running for more than two years. This page has a special editor, who publishes all news concerning human rights developments in Ukraine. Basically they write the articles and carry out investigation themselves, and provide an opportunity for civil society actors to publish their announcements, articles, opinions, and interviews.

sorununun varlığını kabul etmesini istediler. Gösteri sonrası medyada korkunç makaleler yayımlanmaya başladı. Örneğin "Afrikalılar Kiev'in merkezinde yürüyüş yaptı" şeklinde manşetler yayımlandı ve yanlarına da bu başlıklara uygun fotoğraflar basıldı. Bu haberler farklı gazetelerde yayımlanmıştı, ancak ana haber kaynağı, Ukrayna'daki en büyük haber ajansı olan UNIAN'dı. UNIAN yayımladıktan sonra haber bu haliyle bir dizi başka gazetede de yayımlandı. Çeşitlilik İnisiyatifi bu ajansa bir mektup göndererek konu hakkındaki konumlarını açıklamalarını istedi ve bu konumun ajansın resmi konumu mu, yoksa muhabirlerinin bir hatası mı olduğunu sordu. Çeşitlilik İnisiyatifi, eğer konu muhabirlerin hatası ise onlarla görüşmeyi ve bu konularda yazma deneyimleri yoksa özel bir eğitim vermeyi önerdi. Çeşitlilik İnisiyatifi hem editörle, hem de muhabirle bir toplantı yaptı. Editör ve muhabir bir hatanın söz konusu olduğunu ve muhabirin kimseyi incitmek niyetinde olmadığını açıkladılar. Bu toplantı sonucunda bu haber ajansı ile bir işbirliği başlattık. Bu çok olumlu bir işaretti. Eğitim görmeyi kabul ettiler ve bir süre sonra halen devam eden özel bir insan hakları projesi başlattılar. Proje Ukrayna'daki Soros Vakfı (Rönesans Vakfı) tarafından destekleniyordu.

Bu proje, özellikle Ukrayna'nın her yerinde çok büyük bir abone sayısına sahip ticari bir haber ajansı tarafından yapıldığı için çok önemli bir girişim. UNIAN iki sene önce web sitelerinde "İnsan Hakları" adında özel bir sayfa açtı ve bu sayfa halen faal. Sayfanın Ukrayna'daki insan hakları ile ilgili bütün gelişmeleri yayımlayan özel bir editörü var. Kendileri haber hazırlayıp araştırmalar yaptıkları gibi, sivil toplum oyuncularına duyurularını, makalelerini, görüşlerini ve söyleşilerini yayımlama imkanı da sunuyorlar. Yazılar sadece ajansın web sitesinde yayımlanmıyor, abonelere de gönderiliyor. Bu bize görüşlerimizi medyada duyurma imkanı sağlıyor.

Bunlardan başka bir dizi eğitim programı da başlattık. 2008 yılında Ukrayna üniversitelerinden birinde öğrenciler için özel bir kurs açıldı. Bu kurs gazetecilik öğrencilerini hedefliyor ve sadece insan hakları konularını

The demonstrators presented a declaration to the President, asking him to recognize the problem of racism and xenophobia. After the demonstration a number of horrible stories appeared in the media. For example, captions read "Africans marched in the center of Kiev"; the pictures attached were similar to the captions. These stories appeared on different newspapers, the main source of news being UNIAN, the major news agency in Ukraine. After they posted this story, it was reprinted by a number of other newspapers. The Diversity Initiative sent a letter to this newspaper agency, asking them to explain their position and the editor to explain whether it was the official position of UNIAN or whether it was merely a mistake of their journalists. If the latter was the case, the Diversity Initiative suggested talking to the journalists and seeing if they were interested in a special training in case they lack expertise in how to write about such problems. DI had a meeting with both the editor and the journalist. They explained that it was indeed a mistake and the journalist did not intend to offend anyone. We started a corporation with this information agency as a result of this meeting, which was a very positive sign. They agreed to be trained, and after a while they even initiated a special project about human rights which is still ongoing and was supported by the Soros Foundation in Ukraine (the Renaissance Foundation).

This project is a very important undertaking, particularly because it was done by a commercial news agency with a huge number of subscribers all over Ukraine. UNIAN started a special web page on their official website called "Human Rights" which is now running for more than two years. This page has a special editor, who publishes all news concerning human rights developments in Ukraine. Basically they write the articles and carry out investigation themselves, and provide an opportunity for civil society actors to publish their announcements, articles, opinions, and interviews. Not only do the writings get publicized on the agency's website, they are also sent to all subscribers. This gives us an opportunity to present our opinion in the media.

Furthermore, we started a number of educational courses. In 2008 a special course

değil, nefret suçu, görünen azınlık grupları ve mültecilerin tanımını ve bunlarla ilgili konularda çalışmayı da kapsıyor. Özellikle öğrencilerin bu alanda çalışmayı ve bu konularda yazdıkları ve çalıştıkları zaman gazetecilik ahlakına nasıl sadık kalacaklarını öğrenmeleri çok önemli. Bu proje 2 yıldır devam ediyor. Eğitimcimiz insan hakları savunucularını ve uzmanlarını, çalışma ve eğitimlerini öğrencilerle paylaşmaları için davet ediyorlar. Çetrefilli bir konu olan nefret suçu sorunlarının daha iyi kavranmasını sağlayan bütün bu inisiyatif ve projelerin başarısına rağmen Ukrayna'da halen çözülmesi gereken pek çok sorun var.

Sorular ve cevaplar

Ukrayna ve Rus Federasyonundaki Neonazi hareketleri arasında bir bağlantı ve işbirliği var mı? Bu ülkelerdeki huzursuzluklar nefret suçlarını nasıl etkiledi?

Yanıtlamaya öncelikle aşırı uçlardaki partilerle başlamak istiyorum. Ukrayna'daki Neonazi, yani aşırı sağcı hareketin Rusya'dakine benzer olduğunu gözlemliyoruz, ancak neyse ki şu anda durum Rusya'daki seviyelere ulaşmış değil. Ancak sivil toplum ve hükümet durum uygun bir şekilde ele almazsa Ukrayna bu açıdan Rusya'ya benzer bir hal alabilir. Durumun daha kötü bir hal almasını engellemek amacıyla hükümetin sorunun varlığını kabul etmesi ve saldırılar ile cinayetlerin sorumlularının yakalanması yönünde polise baskı yapması için çok zaman ve çaba harcadık. 2006-2008 dönemine oranla fiziksel saldırı ve cinayetlerin sayısı azaldı. Bu çok önemli, çünkü Ukrayna'yı ziyaret eden ya da buraya yaşamaya gelen insanlar artık kendilerini daha güvende hissediyor. Bu da bizim en önemli hedeflerimizden biriydi. Bunların dışında hükümet makamlarının, polisin ve güvenlik birimlerinin dikkatini Ukrayna'daki bir dizi ırkçı örgüte de çekmeye çalışıyoruz ki bu konuda da bir şeyler yapılabilir.

İrkçi görüşte olduklarını açıkça söyleyen bazı örgütler Adalet Bakanlığı'nda STK olarak kayıtlı oldukları için Adalet Bakanlığı'na mektuplar göndererek kuruluşları sırasında tüzüklerine yazdıkları ile kamu önündeki faaliyetlerini karşılaştırmalarını talep ettik. Faaliyetlerinin, web sitelerinin ve kamu açıklamalarının kanuna

was initiated for students in one of the Ukrainian universities. This course is aimed at journalism students and contains not only human rights topics, but also special knowledge on what a hate-motivated crime is, the definition of visible minorities groups and refugees, and how to deal with these topics and related issues. It is of particular importance for students to learn how to work on these topics and how to comply with journalistic ethics when working on and writing about such topics. This project of ours has been going on for two years already. The instructor of the course invites human rights activists and experts to present their work to the students and pass on their experience. Apart from the success of all these initiatives and projects that serve a better understanding of the complexity of issues of hate crimes, there is still a lot at stake in Ukraine that has to be taken care of.

Questions and answers

Is there any connection and cooperation between Neonazi movements of Ukraine and Russian Federation? How the uprisings in these countries effected the situation about hate crimes in these countries?

Given the questions that were asked, I will start with the question about extreme parties. We can notice that in Ukraine the development of a Neonazi movement, i.e. a right-wing extremist movement, is similar to what happens in Russia, but we are grateful that the present situation has not yet reached Russian levels. However, we think that if the civil society and the government do not respond to the problem adequately, chances are that Ukraine will end up with a similar situation to Russia. To avoid a worsening of the situation, we have spent a lot of time and effort on making the government recognize the problem and pressuring the police to start working on these cases and pursue the people who are responsible for the attacks and murders. Compared to 2006-2008, we have fewer cases of physical attacks and murders now. This is crucial, because people who come to Ukraine to visit or live here will feel safer. This was one of our major goals. Apart from that, we also try to bring the number of racist organizations in Ukraine to the attention of governmental bodies, police and security services, so that it can be taken care of.

Ukrayna'daki Neonazi, yani aşırı sağcı hareketin Rusya'dakine benzer olduğunu gözlemliyoruz, ancak neyse ki şu anda durum Rusya'daki seviyelere ulaşmış değil. Ancak sivil toplum ve hükümet durum uygun bir şekilde ele almazsa Ukrayna bu açıdan Rusya'ya benzer bir hal alabilir.

Ukraine the development of a neo-Nazi movement, i.e. a right-wing extremist movement, is similar to what happens in Russia, but we are grateful that the present situation has not yet reached Russian levels. However, we think that if the civil society and the government do not respond to the problem adequately, chances are that Ukraine will end up with a similar situation to Russia.

2007 başlarında Ukrayna'daki ırkçılık sorununu tartışmaya başladığımızda, Ukrayna'da yaşayan pek çok yabancından telefonlar aldık. Bunlar arasında yabancı öğrenci grupları başı çekiyordu ve kendileri için ne yapılabileceğini, kendilerinin ne yapabileceğini soruyorlardı. Bu gruplar Ukrayna'da ölüm korkusu içindeydiler, ancak bir taraftan da kendilerini savunmak ve inisiyatifi ele almak arzusundaydılar.

When we started the discussion about the problem of racism in Ukraine in early 2007, we received a lot of calls from foreigners living in Ukraine. Among these were mainly foreign student communities, asking us what can be done for them and by them. These communities were scared for their lives in Ukraine, but they also wanted to stand up for themselves and take the initiative.

uygun olup olmadığının [incelenmesini istedik]. Ne yazık ki Adalet Bakanlığı cevap vermekte yavaş davranıyor, ancak biz baskı uygulamaya devam edeceğiz ve başarı ümidimizi yitirmeyeceğiz.

Aşırı uçlardaki örgütler ve gayriresmi gruplar dışında sağ kanattaki partiler de Ukrayna'ya başka sorunlarla karşı karşıya bırakıyor. Bu partiler Ukrayna'da yaygın ve destek görüyorlar. Bunlardan bir tanesi "Özgürlük" adını taşıyor; bu parti her ne kadar açıkça ırkçı olmasa da inkar edilemez derecede anti-Semitik ve göç karşıtı. Parti programına ve seçim kampanyaları sırasındaki açıklamalarına bakıldığında büyük ölçüde nefret yaydıkları görülüyor. Bu nedenle faaliyetlerinin takip altına alınması ve kamunun dikkatinin bu yöne çekilmesi için uğraşyoruz.

Ukrayna'daki ırkçılık ve yabancı düşmanlığı sorunlarına kamunun dikkatini çekmek için yapılan STK çalışmalarını anlatabilir misiniz?

Kamu bilincinin artırılması projelerinde genelde hükümetle veya kurumsal düzeyde yapılan çalışmalardan bahsettim. Bunların dışında Çeşitlilik İnisiyatifi aynı zamanda STK'ların deneyimlerini paylaşacakları ve halihazırda üzerinde çalıştıkları projeleri tartışacakları bir platform olarak da tasarlandı. Böyle bir ortama ayda bir ya da iki ayda bir STK'ların yaptıklarını ya da projelerini ne amaçla tasarladıklarını aktarmaları için gerekli oluyor. Çeşitlilik İnisiyatifi çatısı altında bir araya geldiğimizde yeni gelişmeleri tartışıyor, STK'lar ve harici uzmanlarla projelerimiz için işbirliği oluşturuyoruz. Bu toplantılar bize STK'lar arasında örtüşen faaliyetlerin sayısını azaltma ve deneyimlerimizi paylaşma imkanı sağlıyor.

2007 başlarında Ukrayna'daki ırkçılık sorununu tartışmaya başladığımızda, Ukrayna'da yaşayan pek çok yabancından telefonlar aldık. Bunlar arasında yabancı öğrenci grupları başı çekiyordu ve kendileri için ne yapılabileceğini, kendilerinin ne yapabileceğini soruyorlardı. Bu gruplar Ukrayna'da ölüm korkusu içindeydiler, ancak bir taraftan da kendilerini savunmak ve inisiyatifi ele almak arzusundaydılar. Katıldıkları ilk faaliyet, daha önce de bahsettiğim 2007'de Kiev'de düzenlenen yürüyüşü. Bu yürüyüş oldukça büyük bir gösteriydi; farklı kökenlerden

Some organizations openly declaring racist opinions and views are registered as NGOs within the Ministry of Justice, which is why we have been sending letters to the Ministry of Justice, asking them to check their registration and to compare what they have stated in their statutes when they were registered to what they do publicly. This regards their activities, their website, and their public announcements in order to clarify whether their proceedings are legal or illegal. Unfortunately the Ministry of Justice is rather slow in responding, but we will keep pressuring them, hoping for success in this matter.

Beside the existence of extreme organizations or informal groups, right-wing political parties create other issues Ukraine is faced with. They are rather widespread and supported in Ukraine. One of the parties is called "Freedom"; while they are not openly racist, they are undeniably anti-Semitic and migration-phobic. If one looks into their party program and their statements during the election campaigns, one can find out that they propagate quite a lot of hatred. Thus we are also trying to monitor their activity and bring their actions to public attention.

Can you explain NGO works on raising public attention regarding the problems of racism and xenophobia in Ukraine?

In regard to the projects that raise public awareness I was mostly talking about the work with the government and what has been done on an institutional level. Apart from these tasks, the Diversity Initiative was also designed as a platform for NGOs in order to share their experiences and discuss the projects they are currently working on. This is necessary from time to time, like once every month or every two months, in order to communicate what other NGOs are doing and what their projects are designed for. When we meet under the umbrella of the Diversity Initiative, we discuss new developments, partner in our projects with other NGOs and outside experts. These meetings give us the ability to limit overlapping activities among the NGOs and share experience and practices.

When we started the discussion about the problem of racism in Ukraine in early 2007, we

200 kişi gösteriye katıldılar, seslerini kamuya ve medyaya duyurmak için ellerinden geleni yaptılar. Bu kişiler Ukrayna’da bir ırkçılık ve yabancı düşmanlığı sorunu olduğunu dile getiriyorlardı. Yabancı öğrenci gruplarıyla yaptığımız görüşmelerden sonra biz (“Sosyal Faaliyet” Merkezi “Sınırlara Hayır” projesi), bu grupları desteklemek için özel bir proje geliştirdik. Bu proje hem yabancı öğrenciler, hem de diğer yabancılar için İngilizce ve Rusça hazırlanan özel bir kitapçık çıkarılmasını amaçlıyordu. Rusça’yı dahil etmemizin nedeni bazı öğrencilerin Rusça da konuşuyor olması ve Ukrayna dilinde kitapçık yayımlamanın zor olmasıydı. Bu kitapçığı başka dillere çevirmeyi de umuyoruz.

Başlangıçta bu kitapçık Ukrayna’daki yasalar hakkında cevaplar ve açıklamalar içerecek şekilde tasarlanmıştı. Bir mağdurun polise soruşturma başlatılması için nasıl başvuracağı, Ukrayna üniversitelerinde ayrımcılıkla nasıl başa çıkılabileceği, tıbbi yardım için nasıl başvuru yapılacağı gibi konuları içeriyordu. Kısacası bu kitapçık yabancılar Ukrayna’da hangi haklara sahip olduklarını ve bu hakları nasıl kullanabileceklerini anlatıyordu. Kitapçığın yayımlanmasından sonra hem Kiev’deki, hem de diğer şehirlerdeki yabancı öğrenciler için günboyu sürecek bir etkinlik düzenledik. Bu eğitime yaklaşık 90 kişi katıldı. Yukarıda bahsettiğim konulardan bahsettik; örneğin sokakta bir aşırı sağcıyı nasıl tanıyabileceklerini, bir saldırıdan nasıl kaçabileceklerini, saldırıya uğradıkları takdirde ilk yapmaları gerekenleri, saldırı sonrası yapmaları gerekenleri ve haklarını nasıl kullanabileceklerini konuştuk. Daha sonra aynı eğitimi bir Müslüman merkezinin yardımıyla Müslüman topluluklar için tekrarladık. İnisiyatifi ele aldılar ve bu tarz bir eğitimi onlar için düzenleyip düzenleyemeyeceğimizi sordular. Şu anda Kiev’de ve başka şehirlerde düzenli olarak eğitim veriyoruz (bu eğitimler “Sınırlara Hayır” projesi tarafından veriliyor) ya da zaman zaman Çeşitlilik İnisiyatifi’nin diğer üyeleriyle işbirliği yapıyoruz. Amacımız azınlık gruplarıyla mümkün olduğunca sık çalışıp sorun hakkında ve çözüm imkanları hakkında bilinç arttırmak. Mümkün olduğunca medya ile çalışmak da projelerimiz için büyük önem

received a lot of calls from foreigners living in Ukraine. Among these were mainly foreign student communities, asking us what can be done for them and by them. These communities were scared for their lives in Ukraine, but they also wanted to stand up for themselves and take the initiative. The first event where they got involved was the previously mentioned march in 2007 in Kiev. It was quite a huge event; about 200 people of different origins participated, doing their best to make their voices heard by the public and the media. They were stating that there was a problem of racism and xenophobia in Ukraine. After the discussions with foreign student communities, we (the “Social Action” Centre “No Borders” project), created a special project aimed at supporting the communities. It was a project which produced a special publication for foreign students as well as foreigners in general in both English and Russian. We decided Russian as well, since some of the students spoke Russian and it would have been difficult to publish it in Ukrainian. We still hope to translate it into other languages.

To begin with, the publication was set up in the form of answers and explanations on the legislation of Ukraine. It contained suggestions on how a victim can apply to the police in order to start an investigation, how to deal with the discrimination in Ukrainian universities, how to apply for medical help, etc. Basically this publication explains to foreigners what their rights are in Ukraine and how they can use these rights. Following the publication, we held the first big one day event for foreign students both from Kiev and other cities in Ukraine, trying to collect as many people as possible from different places. About 90 people attended that training. We talked about all the aforementioned issues, for example how to recognize right-wing extremists on the street, how to avoid an attack, what to do first if you have been attacked, what to do after you have been attacked, and how to execute your rights. We later had done the same training for the Muslim community with the help of a Muslim center. They took the initiative, asking us if it was possible to hold a similar training to them. Presently, we are giving regular lectures in different universities in Kiev and in other cities, from time to time (“No borders” project

Kiev’de ve başka şehirlerde düzenli olarak eğitim veriyoruz (bu eğitimler “Sınırlara Hayır” projesi tarafından veriliyor) ya da zaman zaman Çeşitlilik İnisiyatifi’nin diğer üyeleriyle işbirliği yapıyoruz. Amacımız azınlık gruplarıyla mümkün olduğunca sık çalışıp sorun hakkında ve çözüm imkanları hakkında bilinç arttırmak.

We are giving regular lectures in different universities in Kiev and in other cities, from time to time (“No borders” project does this lectures), or we partner with other members of the Diversity Initiative. Our goal is to work with minority communities as often as possible in order to raise awareness of the problem and the possibilities to deal with it. Working with the media to a great extent is also important for our projects.

Önceleri ırkçılık ve yabancı düşmanlığı sorununa medyanın tepkisi devletinkinden farklı değildi. Başlangıçta (2006-2007) sadece düzenli olarak yabancı kökenli birinin öldürüldüğü ya da STK'ların bir yürüyüş ya da protesto etkinliği düzenlediğine dair haberler yayınlıyorlardı. Burada eksik olan, medyada sorunun analizini içeren yayınlardı. Nefret suçları ve söylemi ile ilgili başka bir sorun daha vardı: Medya, nefret söylemini açıkça üreten ve yayanlar arasındaydı.

The media response to the problem of racism and xenophobia was more or less similar to the one from the state. At the beginning (2006-2007) they were issuing only periodical articles stating that somebody of foreign origin was killed or that NGOs conducted a march or a protest event. What was lacking was an analysis of the problem published in media. There was another issue concerning hate – media were among those, who produced and spread hate speech publicly.

taşıyor. Olabildiğince çok makale yayımlamaya çalışıyoruz, yapılan yorum ve eleştirilere büyük önem veriyoruz. Bu sayede sorun hakkındaki tartışmaları ve olası çözümleri toplum nezdinde sürekli gündemde tutuyoruz.

Nefret suçları bazen bu suçun işlendiği toplumlarda savunma psikolojisini tetikleyen bir mahçubiyete neden oluyor. Bu noktada yabancı veya uluslararası kurumlar tarafından yapılan müdahalelerin ve bu suçların uluslararası platforma sızmasının yerel düzeyde ve medyada nasıl bir tepki yarattığını sormak istiyorum.

Nefret suçları pek çok ülkede meydana geliyor. Farklı ülkelerde Neonazilerin ya da aşırı sağcıların davranışları ve faaliyetleri benzerlikler gösteriyor, ama buradan hareketle suçların uluslararası platforma sızması hakkında bir şeyler söyleme hakkına sahip değilim. Önceleri ırkçılık ve yabancı düşmanlığı sorununa medyanın tepkisi devletinkinden farklı değildi. Başlangıçta (2006-2007) sadece düzenli olarak yabancı kökenli birinin öldürüldüğü ya da STK'ların bir yürüyüş ya da protesto etkinliği düzenlediğine dair haberler yayınlıyorlardı. Burada eksik olan, medyada sorunun analizini içeren yayınlardı. Nefret suçları ve söylemi ile ilgili başka bir sorun daha vardı: Medya, nefret söylemini açıkça üreten ve yayanlar arasındaydı.

Bir süre geçtikten sonra, STK'ların büyük çabaları sonucu durum, önemli ölçüde olmasa da değişti ve en azından sivil toplum oyuncularına seslerini ve endişelerini duyurma imkanı doğdu. Halihazırda medyada "Ukrayna'ya ne kadar göçmen geliyor ve bu ne kadar kötü" başlıklı haberlerden insan hakları ve nefret suçları, vb. üzerine makalelere kadar her türlü bilgi yer alıyor.

Medya ile yapılan çalışmaları günlük çalışmalarımızın önemli bir parçası olarak görüyoruz. Ne zaman bir açıklamada ya da yorumda bulunmamız gerekse, ne zaman elimize insan hakları konularında yeni bir rapor geçse bunu medyanın dikkatine sunmaya çalışıyoruz. Böylece kamuoyu Ukrayna'daki insan hakları sorunları ve gelişmeleri üzerine bilgi sahibi olabiliyor.

Bunun dışında Ukrayna'daki STK'lar gazetecileri

does this lectures), or we partner with other members of the Diversity Initiative. Our goal is to work with minority communities as often as possible in order to raise awareness of the problem and the possibilities to deal with it. Working with the media to a great extent is also important for our projects. We try to publish as many articles as possible and always appreciate comments and critique. By doing this, we keep the discussion about the problem and possible remedies alive in our society.

Since, hate crimes sometimes go with a kind of "defensive shame" through the society producing these crimes, I want to ask that what was the local and media response to the interventions made by foreign or international bodies addressing hate crimes, and to the internationalization of those crimes?

Hate crimes happen in many countries, there are some similar trends in the way neo-Nazi or right-wing extremists behave and act, but it does not give me a right to talk about internationalization.

The media response to the problem of racism and xenophobia was more or less similar to the one from the state. At the beginning (2006-2007) they were issuing only periodical articles stating that somebody of foreign origin was killed or that NGOs conducted a march or a protest event. What was lacking was an analysis of the problem published in media. There was another issue concerning hate – media were among those, who produced and spread hate speech publicly.

After some time and a lot of efforts from NGOs situation changed, not dramatically, but since it gave civil society actors to present their voices and concerns. Now we have a situation where one can find all kind of information in the media, from articles about "how many migrants come to Ukraine and how bad that is" to articles about human rights, hate speech, etc.

We consider work with the media as an important part of our everyday work. Every time we have anything to say, or comment, or a new report on human rights issues is about to be published, we are trying to bring them to the attention of the media. That way, a wide section of the public can learn about human rights problems and developments in Ukraine.

insan hakları konusunda eğitmek yönünde de büyük çalışmalar yaptılar. Bu asla bitmemesi gereken bir çaba, çünkü ancak insan haklarının ne olduğunu anlayan bir gazeteci bu konuları topluma doğru biçimde sunabilir.

Nefret suçları hakkında sunabileceğiniz istatistikler var mı?

STK gözlemleri sonucu elde edilen istatistikler: (Polis tarafından yayımlanmış resmi istatistik mevcut değil)

“Öldürüldü” ibaresi taşımayan sayılar kişinin fiziksel saldırıya uğradığını, ancak hayatta kaldığını ifade ediyor.

Bu istatistikler Avrasya Musevi Kongresi uzmanlarından Vyacheslav Likhachev tarafından sağlanmıştır. <http://eajc.org/en/>

Another important point is that a lot of work had been done by Ukrainian NGOs on training journalists about human rights. This is an ongoing work that can not be stopped, as only a journalist who understands what human rights are can present these issues to the society properly.

Can you give any statistics about hate crimes?

Statistics – provided by NGO monitoring (there are no officially published statistics from the police)

If it does not say murdered, it means that the person was physically attacked, but survived.

These statistics are provided by Vyacheslav Likhachev, expert at the Euro-Asian Jewish Congress: <http://eajc.org/en/>

Sadece istatistiklere ve yukarıda yazılanlardan bile Ukrayna'daki nefret suçlarının azaldığını görebiliyoruz. Bu düşüştü sadece STK çalışmalarına atfetmek mümkün değil, ama pek çok STK'nın ortak çabaları sonucu hükümetin bu soruna karşı harekete geçmeye zorlandığını varsayabiliriz.

	2006	2007	2008	2009
I. çeyrek I quarter	1 kişi 1 person	25 kişi, 2'si öldürüldü 25 people, 2 murdered	48 kişi, 2'si öldürüldü 48 people, 2 murdered	17 kişi 17 people
II. çeyrek II quarter	5 kişi 5 person	20 kişi, 3'ü öldürüldü 20 people, 3 murdered	11 kişi, 2'si öldürüldü 11 people, 2 murdered	12 kişi 12 people
III. çeyrek III quarter	2 kişi 2 person	25 kişi 25 people	20 kişi 20 people	3 kişi 3 people
IV. çeyrek IV quarter	6 kişi, 2'si öldürüldü 6 people, 2 murdered	18 kişi, 1'i öldürüldü 18 people, 1 murdered	6 kişi 6 people	6 kişi 6 people
Toplam Total	14 kişi, 2'si öldürüldü 14 people, 2 murdered	88 kişi, 6'sı öldürüldü 88 people, 6 murdered	85 kişi, 4'ü öldürüldü 85 people, 4 murdered	38 kişi 38 people

STK'ların çalışmaları ve nefret suçlarındaki azalma arasındaki bağlantı kurmamız mümkün mü?

Sadece istatistiklerden ve yukarıda yazılanlardan bile Ukrayna'daki nefret suçlarının azaldığını görebiliyoruz. Bu düşüştü sadece STK çalışmalarına atfetmek mümkün değil, ama pek çok STK'nın ortak çabaları sonucu hükümetin bu soruna karşı harekete geçmeye zorlandığını varsayabiliriz. Aynı zamanda nefret suçlarının polis tarafından soruşturulmaya başlamasının, vakaların mahkemeye taşınmasının ve suçluların adil ve uzun cezalara çarptırılmasının da son iki yılda (2009-2010) nefret suçlarının azalmasına katkıda bulunduğunu varsayabiliriz.

And is there any chance to find and address the linkage between the decrease of hate crimes and NGO works on the issue?

Even from statistics and from what was mentioned above in the text, it is clear that we have a decrease of hate crimes in Ukraine. It is not possible to state that this is because of NGO work alone, but we can suppose that combined efforts of many NGOs at least forced the government to start reacting to the problem. We can also suppose that police involvement in the investigation of hate crimes, and also the fact that several cases were taken to the court and perpetrators received fair and long sentences, added to the effect of the decrease in hate crimes in the last two years (2009-2010).

Even from statistics and from what was mentioned above in the text, it is clear that we have a decrease of hate crimes in Ukraine. It is not possible to state that this is because of NGO work alone, but we can suppose that combined efforts of many NGOs at least forced the government to start reacting to the problem.

"BİR DAHA ASLA" ÇALIŞMALARI VE
BİR ÖRNEK: RADIO MARYJA

THE WORKS OF "NEVER AGAIN" AND
AN EXAMPLE: RADIO MARYJA

RAFAŁ MASZKOWSKI

Çeviri/Translation: Mehmet Ali Bahit

“Bir Daha Asla” grubu, 1992 yılında gayriresmi bir organizasyon olarak çalışmalarına başladı ve 1996’da resmileştirildi. Grubun adı “Faşizm: Bir Daha Asla” anlamına geliyor ve faşizm ile ırkçılığın yayılmasına izin verilmemesi umudunu yansıtıyor. 1994 yılından beri *Bir Daha Asla* (BDA) Dergisi yayımlanıyor. Dergi yılda bir ya da iki kez çıkarılıyor. Dergi Polonya ve diğer ülkelerdeki nefret suçu ve aşırı uç gruplarına dair analizler içeriyor. Polonya’daki ırkçılık vakaları “Kahverengi Kitap” adlı bir dosyada toplanıyor. Dosya BDA Dergisi’nin her sayısı ile birlikte yayımlanıyor. Bu dosya yakın zamanda 1987-2009 arası vakaları kapsayacak şekilde kitap haline getirilerek piyasaya sürüldü. [Bugüne dek] nefret söylemi ve nefret suçu vakalarından 50’si kurbanların ölümü ile sonuçlandı. Örgüt ülkenin çeşitli yerlerindeki haber kaynaklarının yardımıyla vakaları takip edebiliyor. Örgüt üyeleri tarafından toplanan bilgiler gazetecilere, araştırmacılara, ırkçılık ve yabancı düşmanlığı konularında çalışan resmi makamlara iletiliyor. “Bir Daha Asla”nın katkılarıyla bugüne kadar 2000 makale, kitap, TV ve radyo yayını hazırlandı. “BDA” aynı zamanda ana akım politikadaki faşist eylemcilerin faaliyetlerini izleme (“watchdog”) işlevini de üstleniyor. Yakın zamanda yaşanan bir örnekte, devletin televizyon kanalının başındaki kişinin geçmişte faşist basında yayımcılık yaptığı ortaya çıkarıldı. Örgütün en önemli kampanyaları şöyle sıralanabilir:

- 1997 Polonya Anayasası’na ırkçı ve Neonazi faaliyetlerin yasaklanması maddesinin eklenmesi amacıyla düzenlenen ve başarıya ulaşan kampanya.
- “Kahverengi Kitap” dosyası
- İnternet’te ırkçılık ve anti-semitizm ile mücadele amaçlı “İrkçılığı Sil” kampanyası
- BDA kamuoyunu “beyaz ırkın düşmanları” (KızılNöbet) konusunda bilgilendirmekte. Bu sayede Polonya’daki Nazi eylemciler hakkında yasal işlem başlatıldı.
- Popüler bir İnternet alım-satım sitesinde Nazi sembollerinin satılması ile mücadele amaçlı bir faaliyet başlatıldı.
- “İrkçılığa Karşı Müzik” – çeşitli müzisyenler bu fikri desteklediklerini açıkladılar.

The “Never Again” group started as an informal organization in 1992 and was registered in 1996. Its name means “never again fascism” and expresses hope that fascism and racism will not be allowed to spread. Since 1994 the group publishes a “Never Again” magazine. It is issued once or twice a year. The magazine includes analysis of hate crime and extremist groups in Poland and in other countries. The racist incidents in Poland are described in a register called “Brown Book”. It is being published in every issue of the “NA” magazine and recently as a book covering years 1987-2009. Among all the described hate speech and hate crimes cases some 50 led to death of the victims.

The association is able to monitor the incidents through help from its correspondents in various parts of the country. The knowledge collected by the association members is used to provide information to journalists, researchers and legal bodies dealing with problems of racism and xenophobia. About 2000 press articles, books, TV and radio broadcasts have been prepared with the assistance of “Never Again”. “NA” also functions as a watchdog, tracing involvement of fascist activists in mainstream politics. A fairly recent example, from 2008, was revealing the past of the head of the state-owned TV, who used to be a fascist press publisher.

The most important campaigns of the association were/are:

- Successful campaign for a ban on racist and Neonazi activities to be included in Poland’s Constitution of 1997.
- The “Brown Book” register.
- Delete Racism project to combat racism and anti-Semitism on the Internet.

“NA” informs the public opinion about the “list of white race enemies” (a.k.a. RedWatch). This helped in starting legal procedures directed against Polish Nazi activists.

A recent action was directed against selling Nazi symbols via a popular Polish trading website.

- “Music against Racism” - various musicians declare their support for this idea.
- “Let’s Kick Racism out of the Stadiums” action propagates antiracist attitude between the

“Bir Daha Asla”nın katkılarıyla bugüne kadar 2000 makale, kitap, TV ve radyo yayını hazırlandı. “BDA” aynı zamanda ana akım politikadaki faşist eylemcilerin faaliyetlerini izleme (“watchdog”) işlevini de üstleniyor.

About 2000 press articles, books, TV and radio broadcasts have been prepared with the assistance of “Never Again”. “NA” also functions as a watchdog, tracing involvement of fascist activists in mainstream politics.

Halihazırda BDA en büyük basın dağıtım şirketlerinden biri olan "Ruch"u faşist ve yabancı düşmanı yayınların dağıtımının engellenmesi konusunda ikna etmeye çalışıyor.

- "İrkçılığı Stadlardan Atalım" faaliyeti spor taraftarları arasında ırkçılık karşıtı tavrın yayılması ve stadlardan Nazi sembollerinin yok edilmesini amaçlıyor. BDA eylemcileri 2012 Avrupa Futbol Şampiyonası hazırlıklarında görev alıyor

- Halihazırda BDA en büyük basın dağıtım şirketlerinden biri olan "Ruch"u faşist ve yabancı düşmanı yayınların dağıtımının engellenmesi konusunda ikna etmeye çalışıyor. Dağıtım şirketi henüz olumlu bir cevap vermiş değil, ama bu tarz yayınların dağıtılmaması konusunda şirketi ikna edebileceğimizi umuyoruz.

BDA, Avrupa Konseyi, Birleşmiş Milletler ve Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı gibi uluslararası örgütlerle işbirliği yaptı. UNITED for Intercultural Action¹, the International Network against Cyber Hate (INACH)², Football against Racism in Europe (FARE)³, Helsinki Citizens' Assembly (hCa)⁴, ve Anti-fascist Network for Research and Education (Antifanet) gibi uluslararası ağlara etkin bir şekilde katıldı. Halihazırda Bir Daha Asla dergisi, İngiltere'de yayımlanan "Searchlight" (Işıldak) dergisi ile işbirliği yapmakta.

Benim BDA ile çalışmalarım, yabancı karşıtı görüşler yayan Radio Maryja'nın izlenmesini kapsıyor. Yayın lisansı Kefaretçiler Tarikatı⁵'na ait olan bu radyo istasyonu, Polonya Katolik Kilisesi tarafından destekleniyor. İstasyon kamu kuruluşlarından sıklıkla ayrıcalıklar elde ediyor ve destek alıyor. Bu destek 2005-2007

- 1 UNITED for Intercultural Action – Kültürlerarası Faaliyet için ELELE: Milliyetçilik, ırkçılık ve faşizmle mücadele eden, göçmen ve mültecilere destek veren, 46 Avrupa ülkesinden 500'ün üstünde örgütün dahil olduğu bir ağ. Daha fazla bilgi için: <http://www.unitedagainstracism.org/> (ç.n.)
- 2 International Network against Cyber Hate (INACH) – Siber Nefrete Karşı Uluslararası Ağ: İnternet'te ayrımcılıkla mücadele eden Hollanda kökenli bir ağ. Daha fazla bilgi için: <http://www.inach.net/> (ç.n.)
- 3 Football against Racism in Europe (FARE) – Avrupa'da İrkçılığa Karşı Futbol: Avrupa çapında futbol alanında her türlü ayrımcılıkla yine futbol yolu ile mücadele eden bir kuruluş. Daha fazla bilgi için: <http://www.farenet.org/> (ç.n.)
- 4 Helsinki Citizens' Assembly (hCa) – Helsinki Yurttaşlar Meclisi: Avrupa'da barış, demokrasi ve insan hakları konularında çalışan ve adını Helsinki Nihai Senedi'nden alan dağıtık yapıda bir yurttaş oluşumu. Oluşumun Türkiye ayağı hakkında bilgi için <http://www.hyd.org.tr/> (ç.n.)
- 5 Kefaretçiler Tarikatı: Roma merkezli bir Katolik misyoner cemaati olan En Kutsal Kefaretçi Cemaati'nin (Congregatio Sanctissimi Redemptoris) uzantısı. Daha fazla bilgi için <http://www.cssr.com/english/> (ç.n.)

"NA" tries to convince one of the largest press distributors "Ruch" to stop selling fascist and xenophobic press.

sport fans and removing of the Nazi symbols from the stadiums.

The "NA" activists are involved in preparations to the European Football Championship in 2012.

- "NA" tries to convince one of the largest press distributors "Ruch" to stop selling fascist and xenophobic press. The response from the distributor is not yet positive but we hope to finally convince them that such publications should not be distributed.

"Never Again" has cooperated with international organizations, including the Council of Europe, the United Nations, and the Organization for Security and Cooperation in Europe. It has actively participated in international networks, including UNITED for Intercultural Action, the International Network against Cyber Hate (INACH), Football against Racism in Europe (FARE), Helsinki Citizens' Assembly (hCa) and the Anti-fascist Network for Research and Education (Antifanet). The "Never Again" magazine cooperates with the British magazine "Searchlight".

My own activity in which I cooperate with "NA" is the monitoring of Radio Maryja propagating xenophobic views. This station, the license of which belongs to the order of Redemptorists is officially supported by the Catholic Church in Poland. The station often gets various privileges and support from public institutions. This support was most intensive in 2005-2007 under the right-wing government and included plans of huge money transfers from European Union funds. Most of these plans were abolished by the next government but the station is still under political protection of Council on Radio and Television and has a kind of immunity against legal action. One of my aims is to change this by conducting successful legal actions concerning the laws RM breaks.

Radio Maryja is supplemented by a complicated network of other media (a daily and a satellite TV station), foundations and companies transferring funds between each other and the order of Redemptorists. These media and organizations are also active in political life; they create their own parties or support their candidates in other parties and carry very biased election campaigns.

yılları arasında sağcı hükümet döneminde zirveye ulaştı ve istasyona Avrupa Birliği fonlarından çok büyük paralar aktarılması yönünde planlar yapıldı. Bu planların çoğu bir sonraki hükümet tarafından iptal edildi, ancak istasyon halen Radyo ve Televizyon Konseyi'nin politik koruması altında ve yasal işlemlere karşı bir tür dokunulmazlığa sahip. Benim amaçlarımdan bir tanesi, Radio Maryja'nın çiğnediği yasalarla ilgili yasal işlem başlatılmasını sağlayarak bu dokunulmazlığı kaldırmak.

Radio Maryja, karmaşık bir medya (bir gazete ve uydu TV kanalı), vakıf ve şirketler ağı tarafından destekleniyor. Bu ağın içindeki birimler birbirleri arasında ve Kefaretçiler Tarikatı ile para aktarımı yapıyor. Bu medya kuruluşları ve örgütler ayrıca siyasette de aktif olarak rol alıyor, kendi partilerini kuruyorlar ya da başka partilerin adaylarını destekliyorlar ve son derece taraflı seçim kampanyaları yürütüyorlar.

Yaptıkları habercilik tamamen taraflı ve kendilerinininkinden başka görüşlere yer vermiyor. Bu radyonun programları çeşitli komplolar, istihbarat örgütleri ve gizli hükümetler üzerine yayınlarla dolu.

Sadece Radio Maryja'ya değil, genel olarak yabancı düşmanlığını yayan kişilere karşı yasal işlem yürütmek çok zor. Polis vakayı kabul etse bile örneğin başka bir şehre aktararak kurtulmaya çalışıyor. Daha sonra bu vaka savcı ya da mahkeme tarafından düşürülüyor. Vakalar hakkında istatistik toplamak konusunda zorluklar var.

Ben Radio Maryja'da yabancı düşmanlığı gözlemliyorum. Bu düşmanlık genelde anti-semitizm şeklinde ortaya çıkıyor, ama Almanlara ve diğer milletlere karşı önyargı da görülüyor. İstasyon açık bir şekilde homofobik, ayrıca ateistleri de düşman addediyorlar. Kullandıkları yöntemlerden biri tarihi çarpıtma. Bunun bir örneği, savaş sırasında Varşova'da kurulan ve çoğunluğu Yahudi 10-20 bin kişinin öldürüldüğü bir toplama kampının tarihi. Radio Maryja toplam kurban sayısının 200.000 olduğu, çoğunluğunun Polonyalı olduğu ve kampın Varşova'da tek bir yerde değil pek çok yerde olduğu görüşünü yayıyor. Bu tarihin ciddi anlamda çarpıtılmasına örnek teşkil ediyor. Bu hikayeye sloganlar ekliyorlar ve

The kind of journalism they represent is a completely biased journalism and by rule do not allow other opinions than the one they prefer. The program of this radio is saturated with talks about various plots, intelligence agencies, and secret governments.

Legal actions against people propagating xenophobia, not only those in Radio Maryja, are very difficult to carry out. Even when the police accepts the case, they often try to get rid of the case e.g. by moving it to another city. Then the case can be dropped by a prosecutor or by a court. There are difficulties in getting statistics on the cases.

What I watch in RM is xenophobia, mostly anti-Semitism, but often also prejudice against Germans and other nations. They are quite openly homophobic; also the atheists are their enemies. One of the means they use is falsification of history. An example can be the history of a concentration camp which existed in Warsaw during the war, where some 10-20 thousand people, mostly Jews, were killed. RM propagates the view that there was 200 thousand victims, almost all of them were Poles and that the camp existed in not one but several places in Warsaw. This is a serious distortion of history. To the story, they attach slogans that the Jewish community can commemorate their victims, also by the currently build Museum of History of Polish Jews, but Poles are not allowed to do it. Actually there is a lot of commemoration of the war victims in Warsaw in many places and there may be new places to come but the local government of Warsaw does not want to establish a monument with a false number of victims. RM is trying to show that our (Poles) martyrdom is much bigger than one can think and their (Jewish) martyrdom is overrated. The falsified story of the concentration camp is used to attack Jews.

There was a special law issued in 2001 just for this station when an AWS party supported by RM was at the power. The law says that a "community broadcaster" does not have to pay for the license on the condition that such station does not broadcast advertisements. Bur RM did not stop advertising various publications, goods and services. For instance,

Radio Maryja, karmaşık bir medya (bir gazete ve uydu TV kanalı), vakıf ve şirketler ağı tarafından destekleniyor. Bu ağın içindeki birimler birbirleri arasında ve Kefaretçiler Tarikatı ile para aktarımı yapıyor. Bu medya kuruluşları ve örgütler ayrıca siyasette de aktif olarak rol alıyor, kendi partilerini kuruyorlar ya da başka partilerin adaylarını destekliyorlar ve son derece taraflı seçim kampanyaları yürütüyorlar.

Radio Maryja is supplemented by a complicated network of other media (a daily and a satellite TV station), foundations and companies transferring funds between each other and the order of Redemptorists. These media and organizations are also active in political life; they create their own parties or support their candidates in other parties and carry very biased election campaigns.

2001’de, Radio Maryja tarafından desteklenen AWS üyesi bir parti iktidardayken sadece bu istasyon için bir kanun çıkarıldı. Bu kanuna göre bir istasyon“toplumsal yayın” yapıyorsa, reklam yayınlamadığı sürece lisans ücreti ödemek zorunda değildi.

There was a special law issued in 2001 just for this station when an AWS party supported by RM was at the power. The law says that a “community broadcaster” does not have to pay for the license on the condition that such station does not broadcast advertisements.

Yahudi toplumunun kurbanlarını anabildiğini, hatta bunun için Polonya Yahudileri Tarih Müzesi’nin kurulmakta olduğunu, ancak diğer Polonyalıların böyle bir şansının olmadığını söylüyorlar. Oysa Varşova’da savaş kurbanları pek çok yerde anılıyor ve bunun için yeni anıtlar da oluşturuluyor ama Varşova belediyesi yanlış rakamlar içeren bir anıt dikmek istemiyor. Radio Maryja, Polonya’lıların şehitliğinin düşünülenden çok daha büyük olduğunu ve Yahudilerin şehitliğinin abartıldığını göstermeye çalışıyor. Çarpıtılmış toplama kampı öyküsü Yahudilere saldırmak için kullanılıyor.

2001’de, Radio Maryja tarafından desteklenen AWS⁶ üyesi bir parti iktidardayken sadece bu istasyon için bir kanun çıkarıldı. Bu kanuna göre bir istasyon“toplumsal yayın” yapıyorsa, reklam yayınlamadığı sürece lisans ücreti ödemek zorunda değildi. Fakat Radio Maryja çeşitli yayınların, ürünlerin ve hizmetlerin reklamını yapmaya devam etti. Örneğin, kendileriyle bağlantılı ama başka bir şirkete ait günlük bir gazetenin reklamlarını yaptılar. Kısacası, reklam yayınladılar ama siyasi müttefikleri konumunda olan Radyo ve Televizyon Konseyi hem bu yasadışı reklamlar hakkındaki şikayetleri, hem de Radio Maryja’daki yabancı düşmanlığı konusundaki şikayetleri de gözardı etti. Konsey 2006’da seçim öncesi Radio Maryja’nın faal bir şekilde desteklediği ve halen muhalefette bulunan PiS⁷ partisi tarafından değiştirildi.

Benim yaptığım, BDA’nın ırkçılık ve faşizm sorunları için daha kapsamlı bir şekilde yaptığı faaliyetle büyük benzerlik taşıyor: gazetecilere ve araştırmacılara danışmanlık yapmak, medyada boy göstermek. Bazı yasal işlemlerin yürürlüğe konması için de girişimlerde bulunuyorum. Sonuçlar pek iç açıcı değil, çünkü Radio Maryja bireylerin ya da partilerin çıkarları nedeniyle kamu kuruluşları nezdinde büyük destek görüyor. Ama ben faaliyetlerimi devam ettirerek en azından bazı sorunların

- 6 Akcja Wyborcza Solidarność (AWS) – Dayanışma Seçim Girişimi: 1996’da kurulmuş olan; liberal, muhafazakar ve Hristiyan demokrat 30’un üstünde partinin oluşturduğu bir koalisyon. Koalisyonun lideri konumundaki *Ruch Spoleczny AWS* (Dayanışma Seçim Girişimi için Sosyal Hareket) partisi, Dayanışma sendikasının politik kanadıydı. (ç.n.)
- 7 Prawo i Sprawiedliwość (PiS) – Hukuk ve Adalet: 2001’de Lech ve Jarostaw Kaczyński kardeşler tarafından kurulmuş olan ve 2005-2007 arasında iktidarda olan milliyetçi muhafazakar siyasi parti. (ç.n.)

they advertise a daily which is connected with them but belongs to another company. So it is quite clear that they broadcast advertisements but their political ally, the Radio and TV Council ignores complaints on this illegal advertising; just like they ignore complaints on xenophobia in RM. That council was completely replaced in 2006 by PiS (Law and Justice) party which was very actively supported by RM before the election and is still being supported, now as an opposition party.

What I do is similar to what “NA” does for broader issues of racism and fascism: consulting journalists, researchers, being present in the media. I also try to carry some legal actions. The results are not encouraging especially because RM has many supporters in public institutions because of individual or parties interests. But I hope that continuing my activity will help at least with some of the issues. Also political changes can make the situation different so I should be ready to try again when some political or legal changes happen.

I write articles. I make leaflet actions. One of this action was done at a meeting for young people connected with RM. RM very actively tries to influence children and young people, they organize special meetings for them and they use a proportionally large part of their air time for such listeners despite the fact that there are only few of them and most of their listeners are of age above 50-60. I was giving leaflets describing some RM propaganda campaigns and lies at one of such meetings for young people and one of the priests working at RM attacked me physically (although I was not harmed in any way).

My main work is monitoring. I collect most of the information about RM from their program. Monitoring a radio station is quite a difficult task, much more difficult than monitoring even a daily newspaper. I record the program, I listen only certain hours, especially the most important political programs and I listen to it on multiple speed, like 2-5 times faster. I take notes on who is talking, the topic of the program, etc.. I use some tags to mark my notes, e.g. for advertisements or xenophobia because I use these notes when I write

çözülmesini sağlayacağımı umuyorum. Ayrıca siyasi değişiklikler de durumu farklı bir hale getirebilir, o nedenle siyasi ya da hukuki değişiklikler olduğunda yeniden denemek için hazır olmalıyım.

Makaleler yazıyorum. Broşürler dağıtıyorum. Bu dağıtım faaliyetlerinden birini Radio Maryja ile bağlantılı gençlerin bir araya geldiği bir toplantıda gerçekleştirdim. Radio Maryja aktif bir şekilde çocukları ve gençleri etkilemeye çalışıyor, onlar için özel toplantılar düzenliyorlar ve normal dinleyici kitlelerinin 50-60 yaşın üstünde olmasına ve gençler arasında dinleyicilerinin oldukça az olmasına rağmen yayınlarının büyük kısmında gençleri hedef alıyorlar. Gençler için düzenlenmiş böyle bir toplantı sırasında Radio Maryja'nın bazı propaganda kampanyalarını ve yalanlarını anlatan broşürler dağıtıyordum ve Radio Maryja'da çalışan bir rahip tarafından fiziksel saldırıya uğradım (ama herhangi bir şekilde zarar görmedim).

Benim asıl işim gözlem yapmak. Radio Maryja hakkındaki bilginin çoğunluğunu programlarından elde ediyorum. Bir radyo istasyonunu gözlemlemek, örneğin günlük bir gazeteyi gözlemlemekten çok daha zor bir iş. Programları kaydediyorum, sadece belirli saatlerde, özellikle en önemli politik programların yayınlandığı saatlerde radyoyu dinliyorum. Bu dinleme işini de kaydı normalin 2 ile 5 katı hıza alarak yapıyorum. Konuşmacıları, programın konusunu not alıyorum. Notlarımı işaretlemek için "Reklam", "Yabancı Düşmanlığı" gibi çeşitli etiketler kullanıyorum çünkü bu notları şikayette bulunduğum zaman ya da Radio Maryja'nın yabancı düşmanlığı yaptığı durumların bir listesini çıkarmak istediğimde kullanıyorum. Bu listeden alıntılar, BDA'nın Kahverengi Kitap raporlarında kullanılıyor.

Sorular ve cevaplar

Polonya'da Kilise'nin konumu ve nefret söylemi üzerindeki etkisi nedir?

Kilise'nin en üst düzey yöneticileri genelde nefret söylemi kullanmıyorlar. Ayrıca bildiğim kadarıyla ırkçı olmayan bazı yerel Katolik radyo istasyonları var (ör. Varşova'da dinleyebildiğim radyolar). Radio Maryja bunlardan farklı ve Kilise'nin kalanından ayrı bir yerde duruyor.

complains or when I make a selection for a list of xenophobic incidents in RM. Excerpts from this list are included in the "Brown Book" reports of "NA".

Questions and answers

What is the status of church in Poland and what is its influence on hate speech?

The Church's highest officials are not often involved in hate speech themselves. And there are some local catholic radio stations which, as far as I know, are not racist (e.g. the stations I can listen to in Warsaw). RM looks different and is separated from rest of the Church, and we were hoping that it is something extreme that the Church does not really want to support, but after many years of trying to convince the Church to do something about this problem, one can see that the Catholic Church really supports and approves the RM program. The Church has a very strong position in Poland, it gets a lot of money from the state and very few politicians dare to criticize the Church's actions. This Church umbrella is also present above RM and this is the most important reason why it is difficult to punish RM for breaking the law, something RM does in many ways. This is very sad because in the 80s, it looked like Solidarity, democratic parties, the student movement (of which I was member) and the Church; we were all working together to get our freedom back. After several years it turned out that Church got a lot of benefits, not just freedom but also financial ones like land or buildings given by the state but the Church does not care much about the freedom of others, nor about discrimination.

Was there racist or discriminatory policies in the socialist period?

In the 80s, it was rather impossible to find e.g. an anti-Semitic article in the press that was fully controlled by the communist censorship. But communists were using anti-Semitism when they needed to use it, like during a large campaign in the 60s when many Jews were sacked and could not get employment in an economy that was totally controlled by the government and were facing other types of discrimination, so many Jews emigrated. But when this tool was not needed, the censorship

Radio Maryja aktif bir şekilde çocukları ve gençleri etkilemeye çalışıyor, onlar için özel toplantılar düzenliyorlar ve normal dinleyici kitlelerinin 50-60 yaşın üstünde olmasına ve gençler arasında dinleyicilerinin oldukça az olmasına rağmen yayınlarının büyük kısmında gençleri hedef alıyorlar.

RM very actively tries to influence children and young people, they organize special meetings for them and they use a proportionally large part of their air time for such listeners despite the fact that there are only few of them and most of their listeners are of age above 50-60.

Kilise'nin Polonya'daki konumu çok güçlü, devletten çok para alıyor ve pek az politikacı Kilise'nin faaliyetlerini eleştirmeye cesaret edebiliyor. Bu Kilise şemsiyesi Radio Maryja'yı da koruyor ve bu da Radio Maryja'nın kanunu çiğnediği için cezalandırılmamasının en önemli nedeni.

80'lerde tamamen komünist sansür kurulu tarafından kontrol edilen basında örneğin antisemitik bir yazı bulmak pek mümkün değildi. Ama komünistler antisemitizmi ihtiyaç duydukları zaman kullanıyorlardı. Örneğin 60'larda düzenlenen büyük çaplı bir kampanyada pek çok Yahudi, tamamen hükümet tarafından kontrol edilen ekonomik ortamda işinden oldu ve yeni iş bulamadı. Büyük bir ayrımcılıkla karşı karşıya kalan pek çok Yahudi ülkeyi terk etti.

The Church has a very strong position in Poland, it gets a lot of money from the state and very few politicians dare to criticize the Church's actions. This Church umbrella is also present above RM and this is the most important reason why it is difficult to punish RM for breaking the law, something RM does in many ways.

In the 80s, it was rather impossible to find e.g. an anti-Semitic article in the press that was fully controlled by the communist censorship. But communists were using anti-Semitism when they needed to use it. The awareness of discrimination was very low at this time. Discrimination of women was something almost everybody was taking for granted.

Biz [Radio Maryja'nın] Kilise'nin desteklemek istemediği ve aşırı bir uç olduğunu umuyorduk, ancak yıllarca Kilise'yi bu sorun hakkında bir şeyler yapması için ikna etmeye çalıştıktan sonra görüyoruz ki Katolik Kilisesi aslında Radio Maryja'nın programlarını destekliyor ve onaylıyor. Kilise'nin Polonya'daki konumu çok güçlü, devletten çok para alıyor ve pek az politikacı Kilise'nin faaliyetlerini eleştirmeye cesaret edebiliyor. Bu Kilise şemsiyesi Radio Maryja'yı da koruyor ve bu da Radio Maryja'nın kanunu çiğnediği için cezalandırılmamasının en önemli nedeni. Bu çok üzücü bir durum, çünkü 80'lerde Dayanışma (sendikası), demokratik partiler, (benim de bir parçası olduğum) öğrenci hareketi ve Kilise birlikte hareket ediyordu ve hep birlikte özgürlüğümüzü yeniden kazanmak için çalışıyorduk. Aradan yıllar geçtikten sonra Kilise'nin özgürlük dışında devlet tarafından verilen arsa ve binalar gibi maddi çıkarlar sağladığını da gördük ama kilise diğerlerinin özgürlükleri ve ayrımcılık konularına pek aldırıyor.

Sosyalist dönemde ırkçılık ya da ayrımcılık etkili miydi Polonya'da?

80'lerde tamamen komünist sansür kurulu tarafından kontrol edilen basında örneğin antisemitik bir yazı bulmak pek mümkün değildi. Ama komünistler antisemitizmi ihtiyaç duydukları zaman kullanıyorlardı. Örneğin 60'larda düzenlenen büyük çaplı bir kampanyada pek çok Yahudi, tamamen hükümet tarafından kontrol edilen ekonomik ortamda işinden oldu ve yeni iş bulamadı. Büyük bir ayrımcılıkla karşı karşıya kalan pek çok Yahudi ülkeyi terk etti. Ancak bu tarz bir araca ihtiyaç duyulmadığı zaman sansür kurulu antisemitizme izin vermiyordu. Bu dönemde ayrımcılık bilinci çok zayıftı. Örneğin kadınlara karşı ayrımcılık, neredeyse herkesin olağan kabul ettiği bir durumdu.

Aşırı uç partilerine karşı, özellikle gençleri saflarına kattıkları zaman ne yapılabilir?

Bahsettiğim faaliyet kamu bilincini arttırmaya yönelik, bu sayede genç insanlar da faşist geçmişi olan, hatta halen faşizm ve ırkçılıkla ilgisi bulunan çeşitli politikacıların kökenleri hakkında bilgi sahibi olabiliyor. Radio Maryja toplantısındaki broşür faaliyetimi örnek olarak

did not allow anti-Semitism. The awareness of discrimination was very low at this time. Discrimination of women was something almost everybody was taking for granted.

What to do against extreme parties, especially when they recruit young people?

The activity I was talking about increases the public awareness, so that young people can also get to know the origins of various politicians with a fascist past or those who even currently involved in fascism or racism. I can describe some ideas using my leaflet action at the meeting of RM as an example. I do not know what the direct result of my action was. Most of the young people were taking my leaflets. I do not know if they were reading them later. The older people who have taken them to the meeting were asking who had written and printed the leaflets and I was answering: it is my text; it was printed by "NA". Then this unfortunate event where I was physically attacked by one of the priests gave me maybe 15 minutes in the media instead of one and a possibility to show how one person can quite easily and cheaply do something to raise awareness and show that people connected with RM are very afraid of criticism. They were very afraid that the young people they recruit can read the leaflet and will start to think about it.

The description of "Never Again" activities was based on http://www.nigdywiecej.org/index.php?option=com_content&task=view&id=237&Itemid=50 and other "NA" informational material.

You can find some information about the activities concerning Radio Maryja in the www.radiomaryja.pl.eu.org/. It includes a few links to information in German (radio program) and English, including a list of hate speech incidents: <http://www.radiomaryja.pl.eu.org/incidents.html>

bazı fikirleri anlatmaya çalışayım. Faaliyetimin doğrudan sonuçları hakkında bir bilgim yok. Gençlerin pek çoğu broşürlerimi alıyordu. Sonradan okudular mı bilmiyorum. Broşürü alan daha yaşlı insanlar bunu kimin yazdığını, kimin bastığını soruyorlardı ve ben şöyle cevap veriyordum: “Metin bana ait, BDA bastı.” Daha sonra rahiplerden birinin bana fiziksel olarak saldırmaması gibi üzücü bir olay yaşadık. Bu olay benim medyada bir dakika yerine belki 15 dakika yer almamı sağladı ve bir tek kişinin son derece kolay ve ucuz bir şekilde nasıl bu konularda bilinci arttırabileceğini, ayrıca Radio Maryja ile bağlantılı kişilerin eleştiriden ne kadar korktuğunu gösterdi. Saflarına kattıkları gençlerin bu broşürü okumasından ve düşünmeye başlamasından çok korkuyorlardı.

Bir Daha Asla faaliyetlerinin tanımı

http://www.nigdywiecej.org/index.php?option=com_content&task=view&id=237&Itemid=50 adresinden ve diğer BDA bilgi kaynaklarından alınmıştır.

Radio Maryja ile ilgili etkinlikler hakkında <http://www.radiomaryja.pl.eu.org/> sitesinden bilgi alabilirsiniz. Sitede Almanca (yayın akışı) ve İngilizce bilgilerin yanında nefret söylemi vakalarını içeren bir liste de bulunuyor: <http://www.radiomaryja.pl.eu.org/incidents.html>

IRKÇILIĞA VE MİLLİYETÇİLİĞE
DURDE GİRİŞİMİ

INITIATIVE TO SAY STOP RACISM
AND NATIONALISM

LEVENT ŞENSEVER

Çeviri/Translation: Suzan Bölme

LEXICON Konferans Çevirmenleri

LEXICON Conference Interpreters

Geçtiğimiz günlerde Google’da, belirli tarihler arasında “nefret suçları” kelimelerini girerek bir arama yaptım. Aradığım tarihler 1990-1999 yılları arasındaydı. İçinde “nefret suçu” geçen üç makale veya web sayfası çıktı karşıma. Bunlardan ikisi eşcinsellerin haklarını savunan bir örgütle ilgiliydi, bir diğeri de yine eşcinsellik üzerine bir tartışmaydı.

İlginç olan 1990-1999 yılları arasında bu sözcüklerin bir arada bulunduğu yalnızca üç web sayfasının karşıma çıkması idi. 2000-2010 yılları arasında benzer bir arama yaptığınızda ise içinde “nefret suçu” geçen 9 bin sayfa olduğunu görüyorsunuz. Bu da meselenin ciddi bir biçimde gündemimize girdiğini gösteriyor. Bu terimi ilk kez Kaos Gl kullanmış web sayfalarında, geçmiş 1996 yılına kadar gidiyor. Hayretler içinde kaldım, çünkü biz Irkçılığa ve Milliyetçiliğe DurDe girişimi olarak konuya çok yakın olsak da, nefret suçları kavramını henüz bir yıl önce gündemimize aldık. Dolayısıyla konunun önemini bu açıdan vurgulamakta ayrıca fayda var.

DurDe, aslında son dönemde işlenmiş en somut nefret suçlarından birinin eseri olarak ortaya çıktı. Hrant Dink cinayetinin hemen ardından duyduğumuz öfke, çaresizlik ve moral bozukluğuna karşı bir şey yapmak gerektiğini düşünerek başlamış bir girişim. O dönemde, özellikle üniversitelerde bizimkine benzer 5-6 girişim daha vardı. Ne yazık ki zaman içinde ortadan kayboldular. DurDe’nin ayakta kalabilmesinin en önemli nedenlerinden biri, etkinliğini tepki göstermenin ötesine taşıyabilmesiydi. Tepkisini ya da öfkelerini uzun bir siyasi perspektife tekabül ettirecek şekilde geliştirmeyi hedefledi. 2007’nin Şubat ayında kurulduğunda nasıl bir platform olacağı henüz belli değildi. Bugünkü şeklini yolda aldı. Kurulduğu günlerde yaptığımız ilk önemli tartışmalardan biri şuydu: “Irkçılığa dur de, diyeceğiz. Yanına milliyetçiliği de koyarsak işimiz zorlaşmayacak mı? Ya da yanlış anlaşılabilir mi? Milliyetçilikle ırkçılığı yan yana koyduğumuzda bunu nasıl açıklayacağız?” Bu tartışmayı yaptıktan sonra, bu iki kavramın yan yana gelmesinin, özellikle Türkiye’deki koşullar ve siyasi iklim açısından son derece gerekli olduğuna karar verdik. Girişimin birkaç ayağından en önemlisi buydu.

A few days ago, I googled the words “hate crimes” for various time periods. The dates I searched for were the years between 1990 and 1999. I found three articles or websites containing the phrase “hate crime”. Two of them were about an organization advocating gay rights, and the other was again a discussion on homosexuality.

What was interesting was that I could find only three webpages containing these words for the 1990-1999 period. When I made the same search for the 2000-2010 period, I found 9 thousand pages containing the words “hate crime”. This shows how seriously the issue has become an agenda item for us. The term was first used by Kaos Gl on their websites, and its history goes back to 1996. I was surprised, because as the initiative to Say NO to Racism and Nationalism, we were very closely involved in this subject yet we had only included the concept of “hate crimes” in our agenda last year. Hence, it is also useful to emphasize the importance of the subject from this angle.

DurDe (Say No to Racism and Nationalism) emerged as a product of one of the most visible hate crimes of the recent past. It is an initiative started right after Hrant Dink’s murder, with the thought that something should be done about the anger, the desperation and the frustration we felt after the murder. In those days, there were 5 or 6 other initiatives similar to ours, especially at universities. Unfortunately, they disappeared over time. One of the main reasons DurDe has been able to survive is that it managed to carry its activities beyond reacting. It aimed to develop its reaction and anger in a way that would fit a long political perspective. When it was first founded in the February of 2007, it was not clear what kind of a platform it was going to be. Its current form was acquired along the way. One of the important initial discussions we had in the days following our founding was based on the following: “We will say Say No to Racism. Will it not be more difficult if we put nationalism next to it? Or will it not be misunderstood? How will we explain it when we put nationalism and racism together?” After long discussions, we decided that bringing these two concepts together in our name and

DurDe, aslında son dönemde işlenmiş en somut nefret suçlarından birinin eseri olarak ortaya çıktı. Hrant Dink cinayetinin hemen ardından duyduğumuz öfke, çaresizlik ve moral bozukluğuna karşı bir şey yapmak gerektiğini düşünerek başlamış bir girişim.

DurDe (Say No to Racism and Nationalism) emerged as a product of one of the most visible hate crimes of the recent past. It is an initiative started right after Hrant Dink’s murder, with the thought that something should be done about the anger, the desperation and the frustration we felt after the murder.

Kürt sorununu, terörü merkeze alarak bakmadık. Bu mesele, teröre indirgenerek bakıldığında rahatlıkla çarpıtılabiliyor. Kültürel hakların, yurttaşlık haklarının gaspı diye baktığınızda ise daha geniş bir tartışma ve mücadele alanı ortaya koyabiliyorsunuz. Dolayısıyla bizler Kürtlerin demokratik hakları, yurttaşlık ve kültürel hakları verilmediği sürece, batıdakilerin de gerçek bir demokraside yaşama şansının olmadığı düşüncesiyle hareket ediyoruz.

We did not regard the Kurdish issue from the focal point of terrorism. When it is reduced down to terrorism, this issue can very easily be distorted. When you look at it as a usurpation of cultural rights and citizenship rights, you can create a broader discussion and campaign area. Hence, we are acting on the belief that as long as Kurds are not given their democratic, cultural and citizenship rights, even the Kurds in the West do not have the chance to live in a real democracy.

Ardından bir dizi başka tartışma yaptık. Mesela Kürt meselesine nasıl yaklaşacağımızı konuştuk. Zira biz her türlü milliyetçiliğe karşı olduğumuzu söylüyoruz. Fakat orada Kürt milliyetçiliğinin de dahil olduğu bir mücadele söz konusu. Kürt meselesinde biz meselenin milliyetçilikten öte, bir demokrasi ve özgürlük sorunu olduğunu düşünerek ve konuyu bu şekilde değerlendirmenin bu meselede çözüme ulaşmanın temel ayaklarından biri olacağına karar vererek yola devam ettik. Sonrasında yine benzer tartışmalar yaptık. Örneğin LGBTT örgütlerini destekledik. Her attığımız adımda, o alandaki mücadeleye daha önce katılmış unsurlarla, attığımız adımlara yönelik eleştirilerle ya mesafeleniyor ya da yeni katılımlar gözlemliyorduk. Kürt ve başörtüsü sorunları bu türden gelişmelere bir hayli ivme kattılar. Başörtüsü meselesinde, ırkçılık ve milliyetçiliğe karşı bir örgüt olarak kadınların, kendi bedenleri üzerinde nasıl bir giysi olacağına kendilerinin karar verme hakkı olduğunu kabul ederek yolumuza devam ettik. Bu süreç benzer şekilde ordunun vesayetine, Kemalizm'in o elitist yanına, Ergenekon'a, darbelere, buralardaki ırkçı öğelere karşı geliştirdiğimiz söylem ve eylemlerde de sürdü.

Kürt sorununu, terörü merkeze alarak bakmadık. Bu mesele, teröre indirgenerek bakıldığında rahatlıkla çarpıtılabiliyor. Kültürel hakların, yurttaşlık haklarının gaspı diye baktığınızda ise daha geniş bir tartışma ve mücadele alanı ortaya koyabiliyorsunuz. Dolayısıyla bizler Kürtlerin demokratik hakları, yurttaşlık ve kültürel hakları verilmediği sürece, batıdakilerin de gerçek bir demokraside yaşama şansının olmadığı düşüncesiyle hareket ediyoruz.

DurDe'nin tavır aldığı meselelerden biri de, İsrail'in Gazze işgali esnasında birdenbire yayılmaya başlayan antisemit dalgayı. Hem işgale karşı olup hem de antisemitizm tuzağına düşmemeyi alternatif bir tutum olarak kamuoyunda yaygınlaştırmaya çalıştık. Benzer şekilde yabancı düşmanlığı meselesi sıklıkla tavır geliştirdiğimiz konulardan bir başkasıydı. Türkiye'de ırkçılık görmezden gelinen, yok sayılan bir sorun. En akli başında, aydın kesimler bile Türkiye'de ırkçılığın olmadığı iddiasında

activities was extremely necessary, particularly considering the conditions and political climate prevailing in Turkey. This was one of the few important legs of the initiative.

Then, we engaged in other discussions. For example, we talked about how to approach the Kurdish issue. Because we are saying that we are against all kinds of nationalism. But in that dimension, there is a struggle in which the Kurdish nationalism is also involved. In the Kurdish issue, we agreed that it is an issue of democracy and freedom, going beyond nationalism, and we decided to address the problem on this basis. Afterwards, we held similar discussions. For example, we supported LGBTT organizations. In every step we took, we either gained new members or we were held at a distance with criticisms about the steps we took or by the agents who had participated in the struggle before. The Kurdish and headscarf issues accelerated these developments. In the headscarf issue, as an organization against racism and nationalism, we maintained that women have the right to decide on how to clothe their bodies. This attitude was continued in the discourses and actions we developed against the military domination, the elitist side of Kemalizm, the Ergenekon, the coups, and the racist elements included in them.

We did not regard the Kurdish issue from the focal point of terrorism. When it is reduced down to terrorism, this issue can very easily be distorted. When you look at it as a usurpation of cultural rights and citizenship rights, you can create a broader discussion and campaign area. Hence, we are acting on the belief that as long as Kurds are not given their democratic, cultural and citizenship rights, even the Kurds in the West do not have the chance to live in a real democracy.

Another issue opposed to by DurDe was the anti-Semitic wave starting to spread out of nowhere during Israel's occupation of Gaza. We tried to spread in the public an alternative attitude of being against the occupation while not falling into the trap of anti-Semitism. Similarly, xenophobia was another issue we often took a stance against.

bulunabiliyorlar. Bu da genellikle Osmanlı'nın bütün milletleri kucakladığı türünden efsanelere dayandırılıyor. Oysa Türkiye'de ırkçılık diye bir olgu var ve buna karşı mücadele etmek gerekiyor. DurDe'nin başlıca eylem ve söylem alanları arasında ırkçılık bu nedenle öncelikli bir yere sahip.

Gene ırkçılık ve elbette milliyetçilikle bağlantılı olarak mülteci sorunları, azınlık hakları gibi bir dizi alanda da mücadele veriyoruz.

Subjektif bir değerlendirme de olsa, kendi doğrularımızla attığımız her adımda çok geniş kesimlerin desteklediğini gördük. Ama şöyle de düşünmek gerekiyor: Tersten bakıldığında, sözünü ettiğim bütün bu konuların, her bir başlığın altında tek tek ayrı ayrı mücadeleler de verilebiliyor ve veriliyor zaten. Bir yanda başörtüsü için mücadele eden kadınlar var. Diğer yanda LGBTT hakları için mücadele edenler var. Bizim tutumumuz açısından problem şurada: Başörtülü kadınlarla LGBTT'liler, Kürtler, azınlıklar ve bunların yanına diğer kategorileri de eklersek, bunların hepsi birden talep ettikleri haklara kavuşmadan tam bir demokrasiden söz etmek mümkün değil. Şöyle de ifade edebiliriz. Bunlardan birini ya da ikisini feda edemeyiz. Yüzde 50'lik bir demokrasi ile yetinmek mümkün değil. Ya bu sorunları hep birlikte çözecek ve kurtulacağız, ya da bu sorunlardan birinin ya da diğerinin mağduru olarak yaşamaya devam edeceğiz. DurDe'nin bakış açısını kısaca böyle özetlemek mümkün. Bu nedenle, nefret suçlarıyla, ayrımcılıkla mücadele eden diğer gruplardan ayrılan yanımız, olaya geniş bir perspektiften bakıyor oluşumuz. Bunu diğer gruplara bir eleştiri olarak dile getirmiyorum. Daha doğrusu eleştirdiğim konu bu alanlarda yürütülen spesifik mücadeleler değil.

Asıl eleştirilmesi gereken, bu mücadeleleri veren, çoğu zaman aynı faillerin ve fiillerin mağduru olan grupların birbirleri ile işbirliği ve dayanışma içinde olmamaları. Kendi çalışma alanlarında biriktirdikleri, paylaştıkça daha da değerlenecek bir tecrübeye sahipler, ancak bunu yapmıyorlar. Üstelik sözünü ettiğimiz sorunlar genellikle somut sorunlar. DurDe bu anlamda meseleleri daha geniş bir perspektiften ele alıyor. Çünkü biz belli bir mağdur kesimin

In Turkey, racism is a problem that is mostly ignored or regarded as non-existent. Even the most cool-headed, intellectual segments can claim that there is no racism in Turkey. And this claim is often based on myths about how the Ottomans embraced all nations. Yet there is a phenomenon called racism in Turkey, and it is necessary to fight against it. This is why racism has a priority place in the main activity areas of DurDe.

We campaign against refugee problems, for minority rights and in a series of areas in connection with racism and nationalism.

Although this may be a subjective assessment, we have seen support from a wide section of the society at every step we took in line with what we consider as right. But there is another perspective that should be taken into account: When looked from the other side, all these issues I mentioned here are already individual areas of campaigning that are currently in action. On the one side, you have women fighting for the headscarf. On the other hand, there are those fighting for LGBTT rights. In terms of our attitude, here lies the problem: it is not possible to talk about a complete democracy unless all these segments, i.e. the women wearing the headscarf, the LGBTTs, the Kurds, the minorities and the other categories that can be added here, get the rights they demand. To put it in other words, we cannot sacrifice one or two of these groups. It is not possible to be content with a 50% democracy. We will either solve all of these problems together and then we will be saved, or we will continue to live as the victims of one or more of these issues. We can summarize the viewpoint of DurDe like this. So, what distinguishes us from other groups fighting against hate crimes and discrimination is that we adopt a broader perspective. I am not saying this as a criticism of other groups. Or, more accurately, what I criticize is not the specific campaigns carried out in these areas.

What needs criticism is the lack of cooperation and solidarity between groups fighting in these areas that often become victims of the same acts or perpetrators. They have a wealth of experiences in their own areas which can be

Subjektif bir değerlendirme de olsa, kendi doğrularımızla attığımız her adımda çok geniş kesimlerin desteklediğini gördük. Ama şöyle de düşünmek gerekiyor: Tersten bakıldığında, sözünü ettiğim bütün bu konuların, her bir başlığın altında tek tek ayrı ayrı mücadeleler de verilebiliyor ve veriliyor zaten.

Although this may be a subjective assessment, we have seen support from a wide section of the society at every step we took in line with what we consider as right. But there is another perspective that should be taken into account: When looked from the other side, all these issues I mentioned here are already individual areas of campaigning that are currently in action.

DurDe, ele aldığı konulara aktivizm temelli yaklaşıyor ve mobilizasyonu önemsiyor. DurDe'yi genellikle şöyle tarif ediyoruz: Bir kampanya birliği. Kampanya yoksa, aslında, DurDe de yok.

haklarından ziyade, bu üst başlıklar altında herkesi kapsayacak bir perspektifle mücadele etmeyi önemsiyoruz.

DurDe, ele aldığı konulara aktivizm temelli yaklaşıyor ve mobilizasyonu önemsiyor. DurDe'yi genellikle şöyle tarif ediyoruz: Bir kampanya birliği. Kampanya yoksa, aslında, DurDe de yok. Her seferinde bir kampanya sonuçlandığında, bir sonraki kampanyaya başlıyoruz. Kampanyalar aktivistlerin bir araya gelmesine zemin oluşturuyor. Çünkü DurDe'nin kurumsal bir yapısı ya da tüzel bir kişiliği yok. Adından da anlaşılacağı üzere, kendimizi platform olarak tarif ediyoruz. Enternasyonal bir bakış açısına sahip DurDe'nin kampanyaları. Yalnızca Türkiye'nin sorunlarıyla ilgilenmiyoruz. Çünkü aslında Türkiye'deki tüm sorunlar, dünyanın her yerindeki pek çok sorunla örtüşüyor, benzeşiyor.

DurDe, yol aldıkça şekilleniyor, bu nedenle de şekillenme süreci hala sürüyor. Bu süreç tartıştığımız konuların yanı sıra yaptığımız kampanyalarla da oluşuyor. DurDe zaten bireylerin imzaları ile açılan bir kampanyanın ürünüydü.

İlk ve en büyük kampanyamız "301'e hayır, ırkçılar yargılansın" başlığını taşıyordu. Çünkü bizim açımızdan 301. madde, özellikle eski hali ile -şimdi de ayrımcılık içeriyor- ırkçı amaçlarla çok kullanıma çok elverişliydi, zaten böyle kullanılıyordu. Nitekim, Hrant Dink de öldürülmeden önce 301. maddeden yargılanıyordu. Bu nedenle, o kampanyanın bizim için çok özel bir anlamı vardı. Ciddi, kitlesel bir kampanya yürüttük ve başarılı olduk. DurDe'ye bugünkü kimliğini veren de 301. maddeye karşı yürüttüğümüz bu kampanya oldu.

Ermenistan maçına gittik. Ermenistan'la sınır kapılarının açılması ve diyalog kurulmasına destek vermek amacıyla çalışmalar yaptık. Hrant Dink duruşmalarına katılıyoruz. Nazilerin uyguladıkları pogromun yani Kristal Gece'nin yıldönümlerinde anmalar yapıyoruz. Holokost'un yıldönümünde, "Dünya ırkçılıkla mücadele" gününde çeşitli etkinlikler gerçekleştiriyoruz. Mülteci sorunu ile ilgileniyoruz ve bu ve benzeri konuları daha geniş perspektifte ele alan Avrupa merkezli

put to better use when shared with others, but for some reason they are reluctant to do it. And the problems we are talking about here are generally concrete, visible problems. In this sense, DurDe addresses the issues from a broader perspective. This is because we give importance to fighting with a perspective that covers everyone under these category headings, rather than fighting for the rights of a specific victim group.

DurDe adopts an activism-based approach to the issues it addresses, and it gives importance to mobilization. We usually describe DurDe as follows: A campaign union. If there is no campaign, then there is no DurDe. Every time when a campaign comes to an end, we immediately start the next one. The campaigns provide a platform where activists can come together, because DurDe does not have an institutional structure or a legal personality. As can be understood from its name, we describe ourselves as a platform. DurDe's campaigns have an international perspective. We do not take interest only in the issues of Turkey, because all the problems existing in Turkey are similar to the many problems encountered everywhere in the world.

DurDe takes shape as it progresses on its path, so the shaping process is still continuing. This process involves not only the topics we discuss but also the campaigns we launch. DurDe was the product of a campaign launched with the signatures given by individuals.

Our first and greatest campaign was "No to 301, yes to trying racists". Because from our point of view, Article 301 was very prone to abuse for racist purposes, particularly the former version -though the new version also includes discrimination- and was in effect being used for such purposes. And before his murder, Hrant Dink was also put to trial for violating Article 301. Hence, that campaign had a very special meaning for us. We carried out a serious, massive campaign, and we succeeded. And that campaign we waged against Article 301 was what gave DurDe its current identity.

We went to the football match with Armenia. We worked for opening the border gates with

DurDe adopts an activism-based approach to the issues it addresses, and it gives importance to mobilization. We usually describe DurDe as follows: A campaign union. If there is no campaign, then there is no DurDe.

United Intercultural Dialogue (Birleşik Kültürlerarası Diyalog) ağının bir parçasıyız. Bu ağ, bütün Nazi karşıtı, nefret suçları karşıtı antifaşist grupları bir araya getiriyor. 650 üyesi var. Onların her yıl yaptıkları çeşitli kampanyaların Türkiye ayağını yürütüyoruz. Örneğin geçen yıl Dresden’de Nazilerin yaptıkları bir yürüyüşe karşı biz de buradan destek verdik.

Geçen yılın Nisan ayında ise nefret suçları meselesini gündemimize oturduk ve ilk kez Sosyal Değişim Derneği ile birlikte 3 yıllık bir strateji belirledik. Bu stratejinin, meselelerin önem sırasına göre çeşitli ayakları var. Bunlardan biri nefret suçları karşıtı bir yasa çıkartılmasını sağlamak üzere bir kampanya düzenlemek ve lobi faaliyetlerinde bulunmak. Aynı meseleye dair kamuoyunda bir farkındalık yaratmak, konferanslar düzenlemek. Tarihi kesin olmamakla birlikte önümüzdeki aylarda nefret suçları karşıtı bir de festival organize edeceğiz.

Bir başka ayak, nefret suçlarına karşı mücadele veren gruplar arasında ilişki kurmak ve birlikte davranmanın zeminini oluşturmak şeklinde tanımlanabilir. Bunun için bir ağ ve platform çalışmamız var. Bunlar yürüyor. Önümüzdeki ay Nefret Suçları Platformu ortak toplantısını yapacağız ve orada Türkiye’nin her yerinden bu konuda çalışmalar yapan gruplarla bir araya geleceğiz.

Meselenin birçok boyutu var. Örneğin burada da örnekleri verilen medya taramaları aracılığıyla bu suçların nasıl işlendiğini ve ne denli yaygın olduğunu teşhir etmek çok önemli. Bunun yanı sıra işbirliğini artırmak ve yasa kampanyası düzenlemek, gerektiğinde karşı davalar açmak, davaları izlemek ve sonuçlandırmak gibi etkinlikler de gündemimizde.

Sözünü ettiğim platformun oluşturulmasının temel hedefi, DurDe gibi bir aktivist platformla gerçekleştirilemeyecek nitelik ve nicelikte çalışmalar yapabilmek. Örneğin uluslararası arenada devletin sıkıştırılması meselesi çok önemli. Gene raporlama ve yasa tasarısının hazırlanmasında hukukçuların oturup çalışmaları gerekiyor. Bu nedenle meseleyi farklı açılardan ele alan örgütlerin ve grupların yan

Armenia and we worked to support dialogue. We participate in Hrant Dink hearings. We hold commemoration activities on the anniversary of the Nazi progrom ‘Crystal Night’. We carry out various activities on the anniversary of the Holocaust and on the “World Anti-Racism Day”. We address the refugee problem and we are a part of the European-based ‘United Intercultural Dialogue’ network that addresses this and similar issues from a broad perspective. This network brings together all anti-Nazi, anti-fascist groups and all groups fighting against hate crimes. It has 650 members. We execute the Turkey leg of a variety of campaigns they carry out every year. For example, we gave our support from Turkey to the campaign against the Neonazi marching in Dresden last year.

On the April of last year, we included the issue of hate crimes in our agenda and for the first time in our history we made a three-year strategy with the Association for Social Change. This strategy has various legs in the order of importance of the issue. One of these legs involves lobbying and organizing a campaign for a law against hate crimes. And to raise public awareness on the issue and organize conferences. Although the dates are not yet set, we will be organizing a festival against hate crimes in the coming months.

Another leg of the strategy can be defined as networking between groups fighting against hate crimes, and laying the groundwork for collaboration. We are working on a network and a platform to this end. The works are progressing smoothly. Next month, we will hold the joint meeting of the “Hate Crimes Platform”, where we will come together with groups working in this area from all around Turkey.

The issue is multi-dimensional. For example, it is important to expose how these crimes are committed and how widespread they are, through media scans such as the examples given here. In addition, it is also on our agenda to enhance cooperation and to organize a campaign for a law against hate crimes, to file counter-suits when necessary and to follow up these suits until they are concluded.

Mülteci sorunu ile ilgileniyoruz ve bu ve benzeri konuları daha geniş perspektifte ele alan Avrupa merkezli United Intercultural Dialogue (Birleşik Kültürlerarası Diyalog) ağının bir parçasıyız. Bu ağ, bütün Nazi karşıtı, nefret suçları karşıtı antifaşist grupları bir araya getiriyor. 650 üyesi var. Onların her yıl yaptıkları çeşitli kampanyaların Türkiye ayağını yürütüyoruz.

We address the refugee problem and we are a part of the European-based ‘United Intercultural Dialogue’ network that addresses this and similar issues from a broad perspective. This network brings together all anti-Nazi, anti-fascist groups and all groups fighting against hate crimes. It has 650 members. We execute the Turkey leg of a variety of campaigns they carry out every year.

Homofobi karşıtları ile İslamofobi karşıtlarının, antisemitizm karşıtlarının bir araya gelebilmeleri, aralarındaki sorunları ve önyargıları yok etmeleri hayati bir önem taşıyor. Bu olmadan, bu sorun alanlarının herhangi birinde ilerleme kaydetmek mümkün değil.

yana gelmesi, ortak tavır ve tepki göstermeleri çok önemli.

Son olarak şunu vurgulamak çok önemli: Homofobi karşıtları ile İslamofobi karşıtlarının, antisemitizm karşıtlarının bir araya gelebilmeleri, aralarındaki sorunları ve önyargıları yok etmeleri hayati bir önem taşıyor. Bu olmadan, bu sorun alanlarının herhangi birinde ilerleme kaydetmek mümkün değil. Ne yazık ki bu ciddi bir problem. Geçtiğimiz haftalarda, İslamcı sivil toplum kuruluşlarının eşcinsellerle ilgili olarak bir bildiri yayınladıklarına tanık olduk.¹ Eşcinselliği dışlayan hatta ahlak dışı ilan eden bir tavır söz konusuydu. Bunları aşmak zorundayız. Kimse kimseyi dışlamadan, aramızdaki önyargıları yok ederek böyle bir platform oluşturmak kolay değil. Ancak bu olmadan başarıya ulaşmak da imkansız.

It is essential that anti-homophobists and anti-islamophobists and anti anti-semitists come together and solve the problems and break the prejudices existing among them. Without this, it is not possible to achieve progress in any of these problem areas.

¹ Söz konusu bildiri Kadın ve Aileden Sorumlu Devlet Bakanı Selma Aliye Kavaf'ın *Hürriyet Gazetesi*'nden Faruk Bildirici'ye verdiği ve 7 Mart 2010'da yayınlanan "Eşcinsellik hastalık, tedavi edilmeli" başlıklı söyleşisinin ardından açıklandı. MazlumDer tarafından hazırlanan ve 22 Mart 2010 günü Kavaf'a gönderilen mektup daha sonra Özgür-Der, İHH, AKV, Medeniyet Derneği gibi sivil toplum kuruluşları tarafından da imzalandı. Mektubun en çok tartışılan bölümü şu paragraftı: "Müslümanların -İslam barış ve müsamaha dini olmakla beraber her iki normun da sınırları vardır- ve diğer ilahi inanışlara sahip insanların, inanışlarına göre ayıp ve günah olana karşı durmaları çok normal ve sorumlulukları gereği olup bu sorumluluk sadece Müslüman toplumlar için değil tüm insanlık içindir. Bu nedenle ahlaki olmayanın ve günahın hukuki kural olmasına ve meşruiyet kazanmasına asla destek verilemez." <http://www.mazlumder.org/haber-detay.asp?haberID=8159>

The main goal in creating this platform is to enable works in the quantity and quality that cannot be achieved alone by an activist platform like DurDe. For example, it is important to put pressure on the state in the international arena. Similarly, the jurists will have to sit and work with regard to reporting and preparing the draft law. Therefore, it is important that groups and organizations addressing the different dimensions and aspects of the issue come together and demonstrate a common attitude and response.

Finally, it is important to emphasize one last thing: it is essential that anti-homophobists and anti-islamophobists and anti anti-semitists come together and solve the problems and break the prejudices existing among them. Without this, it is not possible to achieve progress in any of these problem areas. Unfortunately, this is a serious problem. In the past weeks, we witnessed Islamist NGOs publishing a declaration regarding homosexuals.¹ It was an attitude that ostracized homosexuality and even went as far as declaring it immoral. We have to overcome these. It is not easy to form a platform where everyone will come together with no prejudices or exclusions. But it is impossible to achieve success without such a platform.

¹ The declaration was issued following the interview given by Aliye Kavaf, State Minister for Women and Family, to Faruk Bildirici from daily newspaper *Hürriyet* on 7 March 2010, and which appeared in the newspaper under the headline "Homosexuality is a disease, it should be treated". The letter prepared by MazlumDer (The Association of Human Rights and Solidarity for Oppressed People) and sent to Kavaf on 22 March 2010 was later on signed by other NGOs including Özgür-Der (Free Thought and Education Rights Association), İHH (Human Rights Association), AKV, and Medeniyet Derneği (Civilization Society). The most widely discussed section of the letter was the following paragraph: "It is very normal and a requirement of their responsibilities for Muslims –although Islam is a religion of peace and tolerance, both norms have their limits– and the followers of other divine beliefs that they stand against what is considered a sin and a vice according to their beliefs, not only for Muslim societies but for all humanity. Therefore, turning what is not moral or what is sin into a legal rule and giving legitimacy to such cannot ever be supported." <http://www.mazlumder.org/haber-detay.asp?haberID=8159>

LGBTT ÖRGÜTLERİ:
SİYAH PEMBE ÜÇGEN

LGBTT ORGANIZATIONS:
BLACK PINK TRIANGLE

OKTAY CERİT

Çeviri/Translation: Burcu Becermen

LEXICON Konferans Çevirmenleri LEXICON Conference Interpreters

2009 yılında Baki Koşar'ın ölüm yıldönümünde, SİYAH PEMBE ÜÇGEN İZMİR LGBTT derneği olarak dernekler masasına resmi başvurumuzla birlikte dernekleştik. Böylece İzmir'in ilk, Türkiye'nin de 5'inci LGBTT Derneği olduk.

Kurumsallaşma aşaması

Siyah Pembe Üçgen İzmir LGBTT Derneği olarak köklerimizi 2002 yılında, bir inisiyatif olarak kurulan Pembe Üçgen İzmir ve 2005 yılında Pembe Üçgenin kendini fesh etmesinden sonra 2006 yılında kurulan Kaos Gl İZMİR' den almaktayız.

2009 yılına kadar, Kaos Gl İzmir olarak devam ettik. 2009 yılında Baki Koşar'ın ölüm yıldönümünde, Siyah Pembe Üçgen İzmir LGBTT derneği olarak dernekler masasına resmi başvurumuzla birlikte dernekleştik. Böylece İzmir'in ilk, Türkiye'nin de 5'inci LGBTT Derneği olduk. Diğer LGBTT derneklerin yasal süreçlerinde olduğu gibi bizim de genel ahlak ve Türk aile yapısına aykırı olduğu iddia edilen tüzüğümüz gerekçe gösterilerek, İzmir Valiliği'nin talebi doğrultusunda İzmir 6. Asliye Hukuk Mahkemesi'nde kapatılmamız için açılan derneğin feshi davası devam etmekte. İkinci celsesi 20 Nisan 2010 tarihinde görülecek olan bu kapatma davasının bizzatı varlığı bile, LGBTT bireylerin örgütlenme özgürlüğüne yönelik büyük bir tehdit ve kısıtlamadır.

Ancak burada daha çok neden nefret suçları başlığı altında çalışma yaptığımızı anlatmaya çalışacağım.

Bir aktivist olarak neden nefret suçlarıyla mücadele

Bizleri, nefret suçlarına yönelik etkinlik düzenleme kararına götüren en önemli sebep elbette ve ne yazık ki LGBTT bireylerin, nefret suçlarına ve nefret söylemine maruz kalan ötekileştirilmiş gruplardan biri olması gerçeğidir. Dolayısıyla bu konuda yaptığımız çalışmaların hedefi, nefret söylemi ve nefret suçları hakkında toplumda farkındalık yaratabilmek, LGBTT bireyleri bilinçlendirebilmek ve devlet aygıtının nefret söylemi ve nefret suçları karşısında etkin tedbirler alma noktasında harekete geçirebilecek bir kamuoyu oluşturmaktır.

Bu bağlamda 2007 yılında, LGBTT örgütleri olarak başlattığımız ortak bir platform kurma çalışmalarını, Haklar Platformu adı altında formüle ettik. LGBTT bireylerin uğradıkları hak ihlallerini raporlamaya ve yıllık olarak da, bir ihlal raporu çıkarmaya başladık. Bu vesileyle, LGBTT bireyleri hedef alan suçlar ve özellikle de

Getting Institutionalized

Siyah Pembe Üçgen İzmir LGBTT Association takes its roots from Pembe Üçgen İzmir which was established as an initiative in 2002 as well as Kaos Gl İzmir which was established in 2006 after Pembe Üçgen had dissolved itself.

Until 2009, we continued to act as Kaos Gl İzmir. In 2009, on the anniversary of Baki Koşar's death we filed an official application to the department of associations as Siyah Pembe Üçgen İzmir LGBTT Association and gained our legal status as an association. In this way, we became the very first LGBTT organization in İzmir and the fifth of its kind in Turkey. As it was the case in the establishment process of other LGBTT associations, upon the request of Governorship of İzmir a lawsuit was filed to ban our organization based on the claim that our bylaws were against public morality and Turkish family order; this closure case which is treated by the İzmir 6th Civil Court continues to date. The existence of this lawsuit poses a great threat and restraint to freedom of association of LGBTT individuals. The very existence of such a court case, which will have its second hearing on 20th April 2010, is in itself a significant threat and restraint against the freedom of association of LGBTT individuals.

However in this seminar I would like to rather focus on the activities we conduct in the field of hate crimes.

Why fighting against hate crimes as an activist

The most important reason which led us to the decision of acting against hate crimes is naturally and unfortunately the fact that LGBTT individuals are among those otherized groups facing hate crimes and hate speech. Therefore the main objective of our actions in this field is to sensitize public to hate speech and hate crimes, to raise awareness of LGBTT individuals and to create a public opinion which will urge the state apparatus to take effective measures against hate speech and hate crimes.

Within this context, in 2007 we launched a common platform of LGBTT organizations and we later on formulated this initiative as the Platform for Rights. We started compiling reports on human rights violations faced by LGBTT individuals and we have been publishing annual violation reports since then. While doing this exercise, we have frequently observed

In 2009, on the anniversary of Baki Koşar's death we filed an official application to the department of associations as SİYAH PEMBE ÜÇGEN İZMİR LGBTT Association and gained our legal status as an association. In this way, we became the very first LGBTT organization in İzmir and the fifth of its kind in Turkey.

cinayetlerde kurbanın cinsel yönelimi ve cinsiyet kimliğinin failler nezdinde suçun işlenme sebebi olması halini yoğun olarak gözlemledik. Öte yandan çalışmalarımızı yaparken, nefret suçu olarak tanımlayan farklı ülke mevzuatlarını ve AGİT çalışmalarını daha yakından inceleme fırsatını da bulduk.

LGBT bireyleri hedef alan bu suçlar zaten gündemimizdeyken, nefret suçu kavramı da gündemimizde yer almaya başladı.

Bundan hareketle; homofobi kaynaklı bir nefret cinayetinin kurbanı olan, eşcinsel gazeteci Baki Koşar'ın ölüm yıl dönümünde kurduğumuz derneğimiz; 2009 yılından beri, her yıl Şubat ayında, kendisinin adını verdiğimiz, Baki Koşar Nefret Suçları ile Mücadele Haftası'nı düzenliyoruz.

Bu çalışmalarımız doğrultusunda, diğer ülkelerdeki uygulamaları inceledik. Ülkemizdeki uygulamalarla karşılaştırdık. Özellikle haksız tahrik uygulaması canımızı oldukça yaktı. Bir çok ülkede, bir suçun makdülün cinsel yöneliminden dolayı işlenmiş olması cezayı ağırlaştırıcı bir sebep olarak görülürken, Türkiye'de neredeyse tam tersi bir durum söz konusu. Makdülün eşcinsel olması halinde, katillerin 'Bana ilişki teklif etti' şeklindeki savunmalarına itibar edilerek, eşcinsel ilişki teklif etmenin 'haksız fiil' olarak değerlendirilmesi ve ciddi ceza indirimlerine gidilmesi, bu alanda çok daha fazla çalışmamız gerektiğini ortaya koydu.

Bir eşcinsel olan Baki Koşar'ın davasında da katili, Baki Koşar'ı en az 20 bıçak darbesiyle öldürmesine karşın "haksız tahrik" indiriminden yararlandırıldı. Bu durum karşısında ilkinin 2009 Şubat ayında düzenlediğimiz, Baki Koşar Nefret Suçlarıyla Mücadele Haftası, yanılmıyorsam, Türkiye'de nefret suçları adıyla düzenlenen ilk büyük etkinlikti.

Etkinlikler; 21-28 Şubat arasında yapıldı. Basın açıklamasıyla başlayan program kapsamında; hergün nefret suçlarını konu alan bir film gösterildi. Fransız Kültür Merkezi'nde "Hukuk ve Nefret Suçları" ve "Medya ve Nefret Suçları" başlıklı iki panel gerçekleştirildi. Baki Koşar'ın yakın arkadaşı Reyhan Yıldız, desteğini bizden esirgemedi. Kendisinin yapımcısı ve yönetmeni olduğu, Baki Koşar'ın yaşamını anlatan "Dicle'nin Gözyaşları" belgeseli de, etkinlik kapsamında gösterildi.

that when it comes to the criminal offences and particularly murders committed against LGBT individuals, victims' sexual orientation and sexual identity are considered as reasons for the commission of such criminal offences from perpetrators' perspective. On the other hand, while carrying out this study we had the chance to take a closer look at the legislation of different countries that define hate crimes as well as works of OSCE in the field.

In other words, in addition to criminal offences against LGBT individuals which had already been in our spotlight, the concept of hate crimes has also found its place in our agenda.

Having said so, since 2009 our association established on the day that marked the anniversary of homosexual journalist Baki Koşar's death, who fell victim to a homophobia motivated hate crime, has been organizing every year in February "Baki Koşar Action Week against Hate Crimes" after his memory.

We have also looked into existing practices in other countries and compared them to practices in our country. The practice of "unjust provocation"* in particular did hurt us very much. In many countries, crimes committed due to the victim's sexual orientation receive aggravated sentence, whereas in Turkey we have almost the opposite. Should the victim be homosexual, than murderers' defense claiming 'He/She offered to have intercourse with me' is taken into consideration, then offering homosexual intercourse is considered as "wrongful act" and results in significant sentence reductions. All these problems make it clear that we need to work really hard in this field.

In the case of Baki Koşar, an homosexual, even though he was stabbed to death with at least 20 knife cuts, his assassin enjoyed a sentence reduction due to the provision of "unjust provocation". If I am not mistaken, "Baki Koşar Action Week against Hate Crimes" that we organized in 2009 was the very first big action against hate crimes in Turkey.

Action week activities took place from February 21st to 28th. Our program started with a press conference and every day we screened one movie on hate crimes. We held two panels at the French Cultural Institute on "Law and Hate Crimes" as well as "Media and Hate Crimes". Reyhan Yıldız, Baki Koşar's close friend, supported us at all times. As part of our

Özellikle haksız tahrik uygulaması canımızı oldukça yaktı. Bir çok ülkede, bir suçun makdülün cinsel yöneliminden dolayı işlenmiş olması cezayı ağırlaştırıcı bir sebep olarak görülürken, Türkiye'de neredeyse tam tersi bir durum söz konusu. Makdülün eşcinsel olması halinde, katillerin 'Bana ilişki teklif etti' şeklindeki savunmalarına itibar edilerek, eşcinsel ilişki teklif etmenin 'haksız fiil' olarak değerlendirilmesi ve ciddi ceza indirimlerine gidilmesi, bu alanda çok daha fazla çalışmamız gerektiğini ortaya koydu.

The practice of "unjust provocation"* in particular did hurt us very much. In many countries, crimes committed due to the victim's sexual orientation receive aggravated sentence, whereas in Turkey we have almost the opposite. Should the victim be homosexual, than murderers' defense claiming 'He/She offered to have intercourse with me' is taken into consideration, then offering homosexual intercourse is considered as "wrongful act" and results in significant sentence reductions. All these problems make it clear that we need to work really hard in this field.

Alsancak'taki Miko isimli bir lokanta işletmecisinin, bulunduğu sokaktaki diğer kafelere baskı yaptığını ve transseksüellerin mekanlara alınmasını engellediğini duyduk. Bunun üzerine, Yeşiller Partisi üyeleri ve Siyahpembe olarak Miko'ya yemek yemeye gittik.

We heard that the person who runs the Miko restaurant in Alsancak was putting pressure on the other cafes located in the same street and blocking transsexual's access to those places. Upon this news, as members of the Green Party and Black Pink we went to have dinner at Miko.

Yine etkinlik kapsamında, iki de ödül vermeye karar verdik. Baki Koşar Nefret Suçlarıyla Mücadele Ödülü'nü, nefret suçlarına karşı verilen mücadeleyi cesaretlendirmek amacıyla düşündük. 2009 yılı ödüllerini, Pembe Hayat LGBTT Derneği'ne ve İzmir'de polis kurşunu ile hayati tehlike geçiren ancak yasal mücadeleyi bırakmayan transseksüel arkadaşımız Melisa'ya verdik.

Katılımın yüksek olduğu ilk etkinliğimizi, herhangi bir fon kuruluşundan yardım almadan düzenlemiştik. Bütçemiz bu nedenle çok kısıtlı idi. Maddi kaynak için bir parti düzenledik. Bir de, yine bir nefret cinayeti kurbanı olan Sevgili Ahmet Yıldız'ın arkadaşları, bir miktar para toplayıp bize göndermişlerdi. Yani dayanışma ile bu ilk etkinliğimizi gerçekleştirmiş olduk.

Miko eylemi

Bu etkinlikten hemen sonra, Alsancak'taki Miko isimli bir lokanta işletmecisinin, bulunduğu sokaktaki diğer kafelere baskı yaptığını ve transseksüellerin mekanlara alınmasını engellediğini duyduk. Bunun üzerine, Yeşiller Partisi üyeleri ve Siyahpembe olarak Miko'ya yemek yemeye gittik. Transseksüel arkadaşlarımız da bize katılınca, orada çalışan sorumlular; bizi yanlarına çağırıp, transseksüellere servis yapamayacaklarını ve onların derhal çıkmalarını yoksa çıkarılacaklarını söylediler. Bunun ayrımcılık olduğunu ve suç işlediklerini beyan etsek de ikna edemedik. "İşletme olarak transseksüelleri ve türbanlıları buraya almıyoruz" dediler. Bunun üzerine alkış ve sloganlarla Miko'yu terk ettik. Hemen akabinde, transseksüel arkadaşların yoğun yaşadığı Bornova Sokağı'nın, polis tarafından abluka altına alınması ve yasadışı bir şekilde fiili bir sokağa çıkma yasağı uygulamasının başlatılması üzerine, sokağa gidip polis amirleri ile tartışarak uygulamaya son verilmesini sağladık. Bu esnada, uygulamanın yasal dayanağı olarak bize verilen belge ile de çok çarpıcı bir gerçekle karşılaşmış olduk.

İlçe Emniyet Müdürü Şemi Nalbant (3.Sınıf Emniyet Müdürü), imzalı belgede, "Mevcut kararlılığın devamının göstergesi" olarak yapılacak "uygulamanın" kapsamı çiziliyor, travestilerin bölgede fiilen gözaltına alınarak karakola götürüleceği uygulamanın "İkinci bir

program we also screened the documentary "Tears of Tigris", produced and directed by Reyhan Yıldız, which tells us the life story of Baki Koşar.

With the same thoughts, we decided to give two awards. We designed the Baki Koşar Award for Struggle Against Hate Crimes to encourage the ongoing struggle against hate crimes. In 2009, we awarded Pink Life LGBTT Association as well as our transsexual friend Melisa who survived bullets fired by police in İzmir yet insists on continuing her struggle in the judicial sphere.

We had organized our first event – which attracted many participants - without receiving any assistance from funding organizations. Therefore our budget was rather limited. We decided to organize a party for fundraising. Friends of Ahmet Yıldız, our dear friend who also fell victim to a hate motivated murder, collected some money among themselves, and sent it to us. In this way we could organize our first event in full solidarity.

Miko protest

Right after this event, we heard that the person who runs the Miko restaurant in Alsancak was putting pressure on the other cafes located in the same street and blocking transsexual's access to those places. Upon this news, as members of the Green Party and Black Pink we went to have dinner at Miko. Once our transsexual friends joined us, the people in charge of running the restaurant called us and said they would not be able to serve transsexuals; they should leave the place immediately otherwise they would be deported. We told them that such a practice would constitute discrimination and that they were committing a criminal offence; however we failed to convince them. "We do not let transsexuals and women with headscarves in this premise" they said. Upon their response, we left Miko restaurant accompanied by applauds and slogans. Immediately afterwards, we heard that the Bornova Street – a street heavily populated by transsexual friends - was blockaded by police and they unlawfully imposed a curfew. We went to the street, discussed with the chief police officers and succeeding in putting an end to the blockade. In the meantime, we were given a document that was used as a basis to justify such an

emre kadar her gün” yerine getirileceğinin altı çiziliyordu.

“Gettolaşmaya ve Ayrımcılığa ve İnsanları Enterne Etmeye Yönelik Hukuksuz Hürriyeti Tahdit ve Sokağa Çıkma Yasası 04 Kasım 2006 Cumartesi gününden başlayarak ikinci bir emre kadar her gün, 21.30 - 02.00 saatleri arasında, ekte gösterilen çizelgede belirtilen güzergah ve noktalarda, motorize ekipler ve yaya devriyeler görevlendirilmek ile sabit bekleme noktaları oluşturulmak suretiyle kapsamlı bir UYGULAMA yapılmasına karar verilmiştir.

Uygulama sırasında travesti şahıslar, fuhuş yapan bayanlar, bimekan kişiler, balici/tinerci şahıslar, psikopat tabir edilen şahıslar ile şüpheli araçlar üzerinde hassasiyetle kontrol yapılacaktır.

Alınacak travesti şahıslar ve fuhuş amaçlı bayanlar inceleme için, Alsancak karakoluna intikal ettirilecektir. Diğer şahısların da öncelikle yerinde kimlik sorgulaması yapılacak, şüpheli görülenler ise Alsancak Karakolu’na intikal ettirilecek, gerekli işlemler burada yapılacaktır.”

Bu belge ile biyolojik kadınlar, şayet fuhuş yapıyor ise transseksüeller ise fuhuş yapmasın, uygulamanın konusuna giriyorlar. Yani sadece ve sadece cinsiyet kimlikleri nedeniyle, adli bir uygulamanın konusu oluyor ve kriminalize ediliyorlar. Bunun açık açık emniyetçe yazıya, resmiyete dökülebiliyor olması alınacak çok uzun bir yol olduğunu bizlere gösteriyor. Böylelikle, Baki Koşar Nefret Suçlarıyla Mücadele Haftası’nı düzenledikten sonra, bu alanda, biraz önce bahsettiğim gibi daha somut ve ses getiren işler yapma öz-gücümüz açığa çıktı diyebilirim.

Bu sene 6 Şubat-26 Şubat arası düzenlediğimiz, II. Baki Koşar Nefret Suçlarıyla Mücadele Günleri programına, LGBTT bireylere yönelik nefret suçlarının yanı sıra; diğer kimlik ve gruplara yönelik nefret suçlarını da dahil ettik.

Derneğimiz hakkında açılan, kapatma davasının ilk duruşmasına da denk gelmesi sebebiyle etkinlik bu yıl “Derneğimle uğraşma, katilleri yakala” sloganıyla düzenlediğimiz yürüyüşle başladı. Bu sene, destek veren kuruluşlar da hayli fazlaydı. Fransız Kültür Merkezi, Goethe Institut, TMMOB (Makine Müh. Odası), Açık Toplum Vakfı, Heinrich Böll Stiftung, Astraea Lezbiyen Vakfı’na desteklerinden dolayı burada

unlawful act. This document introduced us a very striking reality.

The document, which had been undersigned by Şemi Nalbant District Police Chief (a 3rd Rank Police Chief), set the framework for “the practice of taking transvestites under police custody and bringing them to police stations” which would serve as “an indication of the existing decisiveness” and stated that this practice would “continue every day until a further notice”.

The Unlawful Act of Threatening Liberty of People and Imposing Curfew that Feeds Ghettoization, Discrimination and Interning People

It has been decided that as of November 4th, 2006 Saturday, until a further notice, a comprehensive PRACTICE will be enforced so that every day from 21.30 to 02.00, motorized teams and patrol officers will be deployed in the locations and spots as indicated in the attached table and fixed alert spots will be designated.

As part of this practice, due diligence will be paid to search transvestites, women engaged in prostitution, homeless people, glue sniffers, so-called psychopaths as well as suspected vehicles.

Detained transvestites and women engaged in prostitution will be transferred to Alsancak police station for investigation. Other groups will be preliminary subject to ID checks on the spot, those who seem to be suspicious will be transferred to Alsancak police station where necessary procedures will be effected..”

In line with this document, biological women - if engaged in prostitution - and transsexuals with or without involvement in prostitution are made subject to this treatment. In other words, only because of their sexual orientation they are becoming subject to a law enforcement act and they are being criminalized. The very fact that the police station can comfortably and straightforwardly put it into paper and make it an official practice indicates that we have a long way to go. To this end, having organized Baki Koşar Action Week against Hate Crimes, we have discovered our emerging self-power to undertake more concrete and vocal actions in this field.

This year we organized the 2nd Baki Koşar Action Week against Hate Crimes from February 6th to 26th; this time in addition to the hate crimes faced by LGBTT individuals we also included in our program hate crimes oriented towards other identities and groups.

İlçe Emniyet Müdürü Şemi Nalbant (3.Sınıf Emniyet Müdürü), imzalı belgede, “Mevcut kararlılığın devamının göstergesi” olarak yapılacak “uygulamanın” kapsamı çiziliyor, travestilerin bölgede fiilen gözaltına alınarak karakola götürüleceği uygulamanın “ikinci bir emre kadar her gün” yerine getirileceğinin altı çiziliyordu.

The document, which had been undersigned by Şemi Nalbant District Police Chief (a 3rd Rank Police Chief), set the framework for “the practice of taking transvestites under police custody and bringing them to police stations” which would serve as “an indication of the existing decisiveness” and stated that this practice would “continue every day until a further notice”.

İzmir’ de önemli bir farkındalık ve duyarlılık yarattığını düşündüğümüz etkinliklerimizle, bir yandan LGBTT bireyler olarak uğradığımız ayrımcılıkları, sadece Cinsel yönelimimizden dolayı hedef haline getirildiğimiz nefret suçlarını gündeme getirmiş, tüm bunlara karşı sessiz kalan, yükümlülüklerini yerine getirmeyen, bilakis bunlara karşı örgütlendiğimizde sessizliğini faillere değil bize karşı nasıl bozduğunu gördüğümüz devlet organlarını deşifre etmiş olduk.

We believe that on the one hand we raised awareness and sensitized people in İzmir through our activities and on the other hand we were able to bring the forward discriminatory practices we face as LGBTT individuals, hate crimes we are made targets to just because of our sexual orientation, and finally we were able to unveil the state organs which remained silent to all those unlawful practices, failed to perform their duties and instead broke their silence only to favor the perpetrators of such acts when we got organized against those perpetrators.

tekrar teşekkür ederiz. Sonrasında, iki gün boyunca süren ve şehir dışından katılımların da yüksek olduğu paneller düzenlendi. Güncel sanatçı Ressam Serpil Odabaşı’nın; Siyahpembe için hazırladığı “Nefret Suçları” temalı “Katli Mübah” adlı serginin Goethe Institut’de yapılan açılışı, Almanya İzmir Başkonsolosu Stefan Scheider’in konuşmasıyla başladı. Heykeltraş Ali Özsan tarafından yapılan, “Baki Koşar Nefret Suçları İle Mücadele Ödülü” heykelticileri de bu seneki sahipleri olan, Gazeteci Bawer Çakır ve Avukat Senem Doğanoglu’na takdim edildi.

Nefret ve Homofobi konulu atölyeler, Vicdani Red, Türçülük söyleşileri, Kampüste Nefret Suçları temalı film gösterimleri ile devam eden etkinlikler, İstanbul’dan gelen Tiyatro Boyalı Kuş’un “Çirkin İnsan Yavrusu” isimli oyunuyla son buldu.

İzmir’ de önemli bir farkındalık ve duyarlılık yarattığını düşündüğümüz etkinliklerimizle, bir yandan LGBTT bireyler olarak uğradığımız ayrımcılıkları, sadece Cinsel yönelimimizden dolayı hedef haline getirildiğimiz nefret suçlarını gündeme getirmiş, tüm bunlara karşı sessiz kalan, yükümlülüklerini yerine getirmeyen, bilakis bunlara karşı örgütlendiğimizde sessizliğini faillere değil bize karşı nasıl bozduğunu gördüğümüz devlet organlarını deşifre etmiş olduk.

Bundan sonra da bu gündemle çalışmalarımıza devam edeceğiz. Ta ki hepimizin umudu olan insanların dil, din, etnik köken, cinsel yönelim ve cinsiyet kimlikleri yüzünden ayrımcılığa uğramadıkları, özgürlükçü ve eşitlikçi bir sosyal yapıya hep birlikte ulaşınca kadar.

Since this year’s Action Week overlapped with the first hearing of the court case filed against our association, we started the action week with a demonstration under the motto “Stop Bothering My Association, Go Find Murderers Instead”. This year we received support from many organizations. We would like to thank the French Cultural Institute, Goethe Institute, TMMOB (Union of Chambers of Engineers and Architects), Open Society Foundation, Heinrich Böll Stiftung, Astraea Lesbian Foundation for their support. In the coming two days, we organized panel sessions in the presence of many participants coming from other cities. The exhibition entitled “Katli Mübah” (Killing is Allowed) by the contemporary artist Serpil Odabaşı – specially prepared for Siyahpembe on “Hate Crimes” was launched at the Goethe Institute with the opening remarks by Stefan Scheider, German Consul General to İzmir. The award trophies designed by sculptor Ali Özsan for “Baki Koşar Award for Struggle against Hate Crimes” were handed to this year’s award winners journalist Bawer Çakır and lawyer Senem Doğanoglu.

Our activities continued with workshops on Hate and Homophobia, discussions on Conscientious Objection, Speciesism, film screenings under the theme Hate Crimes in Campus and ended with the play “Çirkin İnsan Yavrusu” performed by Tiyatro Boyalı Kuş from İstanbul.

We believe that on the one hand we raised awareness and sensitized people in İzmir through our activities and on the other hand we were able to bring the forward discriminatory practices we face as LGBTT individuals, hate crimes we are made targets to just because of our sexual orientation, and finally we were able to unveil the state organs which remained silent to all those unlawful practices, failed to perform their duties and instead broke their silence only to favor the perpetrators of such acts when we got organized against those perpetrators.

From now on, we will pursue the same agenda and continue our actions. We will continue to act until we achieve altogether our shared hope, an emancipating and equalitarian social structure for all whereby people do not face discrimination because of their language, religion, ethnicity, sexual orientation and sexual identity.

BAĞIŞ ERTEN

1998'de İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden mezun oldu. Boğaziçi Üniversitesi'nde Yakın Tarih yüksek lisansını tamamladı. İletişim Yayınları'nda editör olarak çalıştı. Çalışmaları Bizim Gazete, Express, Radikal Futbol, Radikal, Tam Saha ve Four Four Two'da ve çeşitli internet sitelerinde yayınlandı. Radikal Gazetesi'nde spor yazarlığı yapıyor ve Banu Yelkovan'la birlikte NTVSpor'da "Yenilsen de Yensen de" programının moderatörlüğünü yürütüyor. Aynı zamanda Euro-sport Türkiye'nin de Genel Yayın Yönetmeni ve Kadir Has Üniversitesi Spor İletişimi Sertifika Programı'nda koordinatör olarak görev alıyor.

BÜLENT KUTLUTÜRK

Bülent Kutlutürk, ilköğretim ve liseyi Malatya'da tamamladıktan sonra 1990 yılında Marmara Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi'ne girdi. Üniversite yıllarında bir gençlik dergisine yazdığı yazılarla gazeteciliğe ilgi duymaya başladı. 1995 yılında üniversite öğrenimini yarıda bırakarak gazeteciliğe başladı. İstanbul'da çeşitli gazete ve dergilerde çalıştıktan sonra 1999 yılında Malatya'ya döndü. 2003 yılında Yenigün gazetesini kurdu, 2007 yılında ise Radyo Fırat'ın yayın haklarını devralarak radyo yayıncılığına da başladı. Bülent Kutlutürk 2009 yılının Ocak ayında, bir grup gazeteciyle beraber Çağdaş Gazeteciler Derneği (ÇGD) Malatya Şubesi'ni kurdu. Halen ÇGD Şube Başkanlığı görevi ile gazete ve radyo yayıncılığını sürdürüyor.

BRANKICA PETKOVIĆ

Brankica Petković, Lubiya Barış Enstitüsü'nde (Slovenya) araştırmacı ve proje yöneticisi olarak çalışıyor. 1998 yılından bu yana Media Watch kitap serisinin ve Media Watch dergisinin genel yayın yönetmenliğini de yapan Petković, yirmiden fazla kitabın ve derginin 30'dan fazla sayısının editörlüğünü yaptı. Petković, Barış Enstitüsü'nde medyanın sorumluluğu (profesyonel standartlar), vatandaşların ve azınlık gruplarının medyaya erişimi (vatandaşların ve azınlık gruplarının iletişim hakları), medya içerik çeşitliliği ve medya sahipliğinde çoğulculuk gibi konuların izlenmesi, politika araştırmaları, savunuculuk, kurs / eğitim ve yayıncılık çalışmaları üzerine odaklanmaktadır.

BAĞIŞ ERTEN

Graduated from Istanbul University, Faculty of Law in 1998. He received his master's degree on Late History at Boğazici University. He is a sports reporter for 7 years and moderates the "Yenilsen de Yensen de" program with Banu Yelkovan at NTVSpor. Writing regularly for 16 years, Erten's articles were published at Bizim Gazete, Express, Radikal Futbol, Radikal, Tam Saha, Four Four Two and various Internet sites.

A columnist at Radikal newspaper, Bağış Erten also works as the Editor in Chief of Eurosport Turkey and as the coordinator of the Sports Communications Program at Kadir Has Universty.

BÜLENT KUTLUTÜRK

Bülent Kutlutürk finished his elementary and high school education in Malatya and started to Marmara University, Faculty of Dentistry. He got interested in journalism while writing articles for a youth magazine during his university education. He dropped his university education in 1995 and started to work as a journalist.

After working in various newspapers and magazines in Istanbul, he returned to Malatya in 1999. He has established Yenigün Daily in 2003 and he started radio broadcasting when he took over the broadcasting rights of Radyo Fırat in 2007. In January 2009 Bülent Kutlutürk established the Malatya branch of the Contemporary Journalists' Association (CGD) with a group of journalists. He is still the Chair of the CGD Branch, and continues to newspaper publishing and radio broadcasting.

BRANKICA PETKOVIĆ

Brankica Petković is researcher and project manager at the Peace Institute in Ljubljana and Editor-in-Chief of the Media Watch book series and Media Watch journal. Her editorial position for the Media Watch publications since 1998 includes editing of more than 20 books and more than 30 issues of a journal.

Petković's work at the Peace Institute is focused on monitoring, policy research, advocacy, training/ education and publishing activities in the field of media accountability (professional standards), access of minority groups and citizens to the media (communication rights of citizens and minority groups), media content diversity and media ownership pluralism. She is author of number of

Bu ko-nularda birçok makale ve raporun yazarı, kitapların ise eş-yazarıdır. Yurttaşların medya ve iletişim hakları konusunda birçok ulusal ve bölgesel araştırma ile savunuculuk projesinin liderliğini yapan Petković, aynı zamanda çeşitli medya politikaları üzerine birçok Avrupa araştırması ekibinde olarak görev almıştır.

CENGİZ ALĞAN

Cengiz Alğan halen Sosyal Değişim Derneği'nin Yönetim Kurulu Başkanı olup, derneğin sosyal projelerinin koordinasyonunda görev almaktadır. Derneğin yürüttüğü nefret suçları ve nef-ret söylemi konulu faaliyetlerin planlanması ve yürütülmesinden sorumludur.

Sosyal Değişim Derneği'nin 2009 yılında yürüttüğü "Ulusal Basında Nefret Suçları: 10 Yıl, 10 Örnek" adlı, medyada nefret suçları ve nefret söylemini araştıran projede eş-koordinatörlük görevini yürüttü.

Cengiz Alğan Irkçılığa ve Milliyetçiliğe DurDe Girişimi'nin (DurDe) kurucularındandır. 2007 yılından bu yana DurDe'nin sözcülüğünü yürütüyor. 1998 yılından itibaren Sosyalist İşçi gazetesinde ve Enternasyonal Sosyalizm dergisi ile Radikal, Taraf, Günlük gibi ulusal gazetelerde makaleleri yayınlandı.

Asıl mesleği öğretmenlik olan Alğan'ın Kapitalizmin Hayaleti, Troçki'yle Sürgünde, Marksizm ve Adalet, Kayıp Devrim – 1918-1923 gibi çeviri kitapları bulunmaktadır.

CEREN SÖZERİ

Ceren Sözeri, 2003 yılında Galatasaray Üniversitesi İletişim Fakültesi'nden mezun oldu. 2006 yılında yine Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Medya ve İletişim Çalışmaları bölümünde yüksek lisansını tamamladı. Sözeri, 2009 yılında Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basın Ekonomisi ve İşletmeciliği Anabilim Dalı'nda "Medya Sektöründe Uluslararası Şirket Birleşmeleri" konulu doktora teziyle doktor ünvanını aldı.

Galatasaray Üniversitesi İletişim Fakültesi Basın Ekonomisi ve İşletmeciliği Anabilim Dalı'nda araştırma görevlisi olarak Ceren Sözeri, medyanın dönüşümü, medya ekonomisi ve işletmeciliği, yeni medya alanlarında çalışmaktadır.

DENNIS VAN DER VEUR

Dennis van der Veur, Amsterdam Üniversitesi'nde siyaset bilimi eğitim bilimleri

articles and reports and co-author of books on the mentioned topics. She has been a project leader of number of national and regional research and advocacy projects on the media and communication rights of citizens. Petković has also been member of research teams developing European studies on various media policy issues.

CENGİZ ALĞAN

Cengiz Alğan, chair of the Association for Social Change board is in charge of the coordination of association's social projects. He is also responsible from planning and carrying out the activities related to hate crimes and hate speech.

He is the co-coordinator of Association for Social Change 2009 project "Hate Crimes in National Press: 10 Years, 10 Cases", in which hate crimes and hate speech in the media has been analyzed.

Cengiz Alğan is one of the founders of Irkçılığa ve Milliyetçiliğe DurDe (Say Stop to Racism and Nationalism) initiative. Since 1998 his articles are printed in Socialist İsci newspaper and International Socialism Magazine as well as many national newspapers such as Radikal, Taraf and Gunluk.

A teacher by profession, Alğan has translated books: "Kapita-lizmin Hayaleti", "Troçki'yle Sürgünde", "Marksizm ve Adalet", "Kayıp Devrim – 1918-1923".

CEREN SÖZERİ

Ceren Sözeri graduated from Galatasaray University, Faculty of Communication in 2003. She received her Master's Degree in Media and Communication Studies at Galatasaray University Institute of Social Sciences in 2006. She received her PhD from Marmara University on "International Media Mergers in Turkey".

Working as a research assistant at Galatasaray University in the field of economics and business administration of media Ceren Sözeri's research areas are media transformation, media business, media mergers and new media business administration.

DENNIS VAN DER VEUR

Dennis van der Veur studied political sciences, educational sciences at University of Amsterdam and did a post-doc Human Rights and Democratization at European Inter-University Centre for Human Rights and Democratization (EIUC) based in Venice. He worked at the Office

lisansını tamamladıktan sonra doktora sonrası çalışmasını Avrupa İnsan Hakları ve Demokratikleşme İçin Üniversitelerarası Merkez’de, İnsan Hakları ve Demokratikleşme üzerine yaptı. 2005-2007 yılları arasında Moskova’da bulunan Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı’na (OSCE/AGİT) bağlı Demokratik Kurumlar ve İnsan Hakları Ofisi’nde (ODIHR) çalıştı. van der Veur, ODIHR’de Tolerans ve Ayrımcılığa Karşı Program’da çalıştı ve engellilik, cinsel yönelim temelli ve cinsiyet kimliği nefret suçları alanında uzmanlaştı. van der Veur, 2007 yılından bu yana Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri danışmanı olarak çalışıyor ve “engellilik” ve LGBT konularında belirli ülkelerin izlenmesinden sorumlu.

DERYA SAZAK

Derya Sazak Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi’nden mezun oldu. 1983 yılından bu yana Milliyet gazetesinde çalışıyor. Parlamento muhabiri, Ankara Büro şefi ve temsilcisi olarak başkentte çalıştıktan sonra, 1995-1998 yılları arasında Milliyet Gazetesinde genel yayın yönetmenliği yaptı. Sazak “Siyaset Günlüğü” köşesindeki güncel yazılarını 13 yıldır sürdürüyor.

1990-1991’deki Körfez Savaşı sırasında Bülent Ecevit’le birlikte gerçekleştirdiği “Saddam röportajları” geniş yankı uyandırmış ve “Yılın Gazetecilik Olayı” olarak ödüllendirilmişti. “11 Eylül Gölgesinde Saddam” kitabı (Doğan Kitap) 2002 yılında yayımlanmıştır.

ERHAN ÜSTÜNDAĞ

İstanbul Bilgi Üniversitesi İletişim Fakültesi’nin ardından yüksek lisans derecesini Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü’nden İnternet’in ekonomi politikası ve ifade özgürlüğü üzerine yazdığı tezle aldı. 2004’ten bu yana Bağımsız İletişim Ağı’nda muhabir, editör ve yayın yönetmeni olarak çalıştı; hak odaklı habercilik üzerine yerel medya eğitimlerinin oluşturulmasında rol aldı. İlgili alanları arasında çocuk hakları, gazetecilik etiği ve iletişim politikaları var.

FETHİYE ÇETİN

Elazığ, Maden’de doğdu. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi’ni bitirdi. İstanbul Barosu İnsan Hakları Yürütme Kurulu üyeliği ve Azınlık Hakları Çalışma Grubu sözcülüğü yaptı. Yazıları çeşitli gazete ve dergilerde yayımlanan Çetin, Türkiye’de geniş yankı uyandıran ve İngilizce, Fransızca, İtalyanca, Yunanca, Doğu ve Batı Ermenicesi gibi

for Democratic Institutions and Human Rights (ODIHR) of the The Organization for Security and Co-operation in Europe (OSCE) in Warsaw between 2005 and 2007. In ODIHR, van der Veur worked for the Tolerance and Non-Discrimination Program and specialized in hate crimes based on disability and sexual orientation and gender identity. van der Veur works as an adviser at the Office of the Council of Europe’s Commissioner for Human Rights since 2007 and he is responsible for monitoring certain countries and the themes ‘disability’ and LGBT.

DERYA SAZAK

Derya Sazak graduated from Gazi University, Faculty of Communication. He works at Milliyet newspaper since 1983. After he worked in the capital city as parliamentary reporter, Ankara office chief and representative, he became the Editor in Chief of Milliyet daily between 1995 and 1998. Sazak continues to write his column “Siyaset Gunlugu” for 13 years.

The “Saddam interviews” that he did with Bülent Ecevit in 1990 and 1991 during the Gulf War has created great impact and awarded as the “Best Journalism of the Year”. His book “Saddam Under the Shade of September 11” (Doğan Kitap Publications) was published in 2002.

ERHAN ÜSTÜNDAĞ

Following a bachelor’s degree in Istanbul Bilgi University, Faculty of Communication, he received a graduate degree in Galatasaray University, Institute of Social Sciences, with his thesis on the political economy and freedom of speech on the Internet. He has been working in Independent Communications Network (Bağımsız İletişim Ağı – BİA) as a reporter, editor and executive editor since 2004. He also played a part in developing training programs for the local media on rights journalism. Child rights, journalism ethics and communication policies are among his areas of interest.

FETHİYE ÇETİN

She was born in Maden, Elazığ. She finished Ankara University, Faculty of Law. She was the representative for Istanbul Bar Human Rights Action Committee and Minority Rights Working Group. Her articles were published in various newspapers and magazines. She is also the author of My Grandmother: A Memoir, a book that garnered great reactions and was translated to

çeşitli dillere çevrilen Anneannem (Metis, 2004; 8. basım, 2008) adlı kitabın da yazarıdır. Gazeteci Hrant Dink' in ve Agos'un avukatlığını yürüten Çetin, Dink'in ölümünün ardından da ailesinin avukatlığını üstlendi.

F. LEVENT ŞENSEVER

F. Levent Şensever, halen Sosyal Değişim Derneği'nin Yönetim Kurulu üyesi olup, derneğin Genel Sekreteri sıfatıyla sosyal projelerinin koordinasyonunu yürütmektedir. Derneğin yürüttüğü nefret suçları ve nefret söylemi konulu faaliyetlerin planlanması ve yürütülmesinden sorumludur. Sosyal Değişim Derneği'nin 2009 yılında yürüttüğü "Ulusal Basında Nefret Suçları: 10 Yıl, 10 Örnek" adlı, medyada nefret suçları ve nefret söylemini araştıran projede eş-koordinatörlük görevini yürüttü. İstanbul Sosyal Forumu ve Türkiye Sosyal Forumu'nun kuruluşunda aktif olarak yer aldı. Şensever, İrkçılığa ve Milliyetçiliğe DurDe Girişimi'nin kurucularından olup, halen DurDe'nin uluslararası ilişkileri ve iletişim çalışmalarını yürütmektedir. Metis Yayınları'ndan çıkmış "Dünya Sosyal Forumu" adlı bir kitabı vardır.

IRYNA FEDOROVYCH

Iryna Fedorovych yüksek lisansını Ternopil Ekonomi Akademisi (Ukrayna) Dış Ticaret Yönetimi, Proje Yönetimi bölümünde tamamladı. 2006-2007 yılları arasında Polonya'daki Helsinki Vakfı'nın İnsan Hakları İleri Düzey Uzmanlık Kursu'na katıldı. Fedorovych, 2004-2005 yılları arasında Ukrayna Bağımsız Yargı Derneği Sekreterliği'nde ofis yöneticiliği ve çevirmenlik yaptı. 2005 yılında "For The Professional Assistance" isimli STK'da proje yöneticisi ve çevirmen oldu ve bu görevini 2009 yılına kadar sürdürdü. 2005-2008 yılları arasında ise Uluslararası Af Örgütü'nün Ukrayna şubesinde basın sorumlusu olarak çalıştı. O tarihten bu yana "Social Action Center" isimli STK'da proje koordinatörü olarak görevini sürdürmektedir. Iryna Fedorovych'in ilgi alanları insan hakları (özellikle mülteciler ve korunmasız gruplar), yetişkinler için insan hakları eğitimi, nefret suçları ve hükümetin soruna tepkisi, nefret söylemi (medya ve hükümet yetkilileri). Bu konularda birçok eğitim ve çalıştay düzenledi ve yönetti.

KEMAL GÖKTAŞ

Kemal Göktaş, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesinden mezun oldu. 1999'da Uğur Mumcu Araştırmacı Gazetecilik Vakfı'ndan araştırmacı

various languages such as English, French, Italian, Greek, Eastern and Western Armenian. She was the legal representative for journalist Hrant Dink and Agos, and started representing Dink's family after his death.

F. LEVENT ŞENSEVER

F. Levent Şensever, a board member of the Association for Social Change, coordinates the social projects as the Secretary General of the organization. He is also responsible from planning and carrying out the hate crimes and hate discourses projects. He has been the co-coordinator of Association for Social Change's 2009 project "Hate Crimes in National Press: 10 Years, 10 Cases", which analyzes hate crimes and hate speech in the media. F. Levent Sensever had an active role in the establishment of Istanbul Social Forum and Turkish Social Forum. As one of the founders of İrkçiliga ve Milliyetçilige DurDe (Say Stop to Racism and Nationalism) initiative, he still coordinates the international relations and communication works. He has a book named "World Social Forum" printed by Metis Publications.

IRYNA FEDOROVYCH

Iryna Fedorovych received her master's degree on Management of Foreign Business, Project Management at Ternopil Academy of Economics (Ukraine). Between 2006 and 2007, she participated to Specialized Advanced Course in Human Rights of Helsinki Foundation in Poland. Fedorovych worked as office manager and interpreter for the Secretariat of All-Ukrainian Independent Judicial Association between 2004 and 2005. She became project assistant and interpreter for the NGO "For the Professional Assistance" in 2005 and continued her duty until 2009. She was the press officer for Amnesty International in Ukraine between 2005 and 2008. Since then, she works as the project coordinator of the NGO "Social Action Center". Iryna Fedorovych's areas of interest are human rights (especially refugees and vulnerable groups), human rights education for adults, hate crimes and the state response to the hate crimes, hate speech (media and state officials). She prepared and moderated lectures and workshops on these topics.

KEMAL GÖKTAŞ

Kemal Göktaş graduated from Ankara University, Faculty of Law. He received an investigative

gazetecilik bursu kazandı. 2000 yılında Radikal gazetesinde muhabir olarak mesleğe başladı. 2001-2002 yıllarında Sabah gazetesinde çalıştı. 2002'den bu yana Vatan gazetesinin Ankara temsilcilğinde yargı muhabiri olarak çalışıyor.

Aynı zamanda Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Gazetecilik Bölümü doktora öğrencisi olan Göktaş, bu bölümde 'Türkiye'de Basının Kamuoyu Oluşturması, Örnek Olay: Hrant Dink'in Hedef Haline Gelen Bir Siyasal Figüre Dönüştürülmesi' konulu teziyle yüksek lisans eğitimini tamamladı. Göktaş'ın bu tezini de içeren "Hrant Dink Cinayeti - Medya, Yargı, Devlet" kitabı 24 Nisan 2009'da yayımlandı.

Musa Anter Basın Şehitleri Gazetecilik Ödülleri 2001 yılı Jüri Özel Ödülü, Türkiye Gazeteciler Cemiyeti 2008 yılı Basın Özgürlüğü Ödülü ve Metin Göktepe 2009 yılı Gazetecilik Ödülü'nü aldı.

KEMAL ŞAHİN

Kemal Şahin 1968 yılında Türkçeleştirilmeden önceki ismiyle "Ekrag" köyünde, Kürtçe'nin Zazaca lehçesinin ses dünyasına doğdu. Sekiz yaşına kadar köyde yaşadı. Ailesinin Palu ilçesine taşınmasıyla sekiz yaşında tek kelime Türkçe bilmeksizin ilköğretime başladı. Birinci sınıfı Türkçe öğrenemediği için tekrarlamak zorunda kaldı. İlköğretim, ortaöğretim ve liseyi Palu'da tamamladı.

Şahin, 1992 yılında Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden mezun oldu. 1993 yılında hakim adaylığına, 1995 yılında ise Burdur Adliyesi'nde fiilen hakimliğe başladı. Batman (Beşiri) ve Yozgat'ta (Yerköy) görev yaptı. 2005 yılından bu yana görevini Kazan'da sürdürmektedir. Kemal Şahin'in yargı ve adalet üzerine makaleleri 2006 yılından bu yana gazetelerde ve dergilerde yayımlanıyor. "Yargının haylaz çocuklarından" olduğu söylenir. 2009 yılı Aralık ayında haylazlığını biraz daha arttırarak "Demokrasi ve Özgürlük İçin Yargıçlar ve Savcılar Birliği" nin (Demokrat Yargı) kurulmasında rol aldı. Cumhuriyetin ve yargının demokratikleşmesi için çabalamaktadır.

KENAN ÇAYIR

Lisans ve yüksek lisans eğitimini Boğaziçi Üniversitesi Sosyoloji Bölümü'nde tamamladı. Doktora derecesini Boğaziçi Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü'nden aldı. 2004 yılından bu yana İstanbul Bilgi Üniversitesi Sosyoloji Bölümü'nde öğretim üyesi olarak çalışıyor.

journalism scholarship from Uğur Mumcu Investigative Journalism Foundation in 1999. In 2000, he started to work as a journalist at Radikal newspaper. He worked at Sabah newspaper between 2001 and 2002. He is a judiciary reporter at the Ankara office of Vatan newspaper since 2002. Studying his PhD at Ankara University, Social Sciences Institute, Department of Journalism, Göktaş has received his Master's Degree on "Forming a Public Opinion by the Press in Turkey, Case Study: Turning Hrant Dink to A Targeted Political Figure". His book "Hrant Dink Murder – Media, Judiciary and State", which also contains his dissertation was printed in April 24th, 2009. Kemal Göktaş is the owner of Musa Anter Press Martyrs Award - the Special Jury Award 2001, Turkish Journalists Association Press Freedom Award 2008 and Metin Göktepe Journalism Prize 2009.

KEMAL ŞAHİN

Kemal Şahin was born into the sound world of Zaza dialect of Kurdish in 1968, in "Ekrag" village, which was the former name before Turkishized. He lived in the village until he was eight. When his family moved to Palu, he began his primary education at eight and without knowing any Turkish. He had to repeat the first year because he could not learn Turkish. He finished his primary, elementary and high school educations in Palu.

Şahin graduated from Ankara University, Faculty of Law in 1992. He became a prospective judge in 1993 and started to work as a judge at Burdur courthouse in 1995. He also served in Batman (Beşiri) and Yozgat (Yerköy). He continues his duty in Kazan (Ankara) since 2005.

Şahin's articles on judiciary and justice are published in newspapers and journals since 2006. He is considered to be among the "naughty children" of the judiciary. He, along with his friends, founded the Union of Judges and Prosecutors for Democracy and Freedom to add to his list of naughtiness. He works for the democratization of the republic and the judiciary.

KENAN ÇAYIR

Kenan Çayır has received his bachelor and master's degrees of Sociology and his PhD from Political Sciences and International Relations at Boğaziçi University. He is an Assistant Professor of Sociology at İstanbul Bilgi University since 2004. He has participated to the human rights education

Avrupa Konseyi ve EIP Slovenya'nın ortaklaşa düzenledikleri insan hakları eğitimi seminer-lerine ve Gürkaynak Yurttaşlık Enstitüsü'nün eğitici eğitimi seminerlerine katıldı; bu alanda sertifikalar aldı. Tarih Vakfı'nın Ders Kitaplarında İnsan Hakları Projesi'nde öğretmenlere ve ders kitabı yazarlarına yönelik eğitimler verdi. Çayır farklı sivil toplum kuruluşlarına insan hakları eğitimi alanında danışmanlıklar yaptı. İslami hareketler ve insan hakları eğitimi konularında çalışmakta ve yazılar yayımlamaktadır.

Kenan Çayır'ın "Islamic Literature in Turkey: From Epic to Novel" (New York: Palgrave-Macmillan 2007) ve "Türkiye'de İslamcılık ve İslami Edebiyat: Toplu Hidayet Söyleminden Yeni Bireysel Müslümanlıklara" (İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2008) başlıklı iki kitabı vardır.

KEVIN BOYLE

Essex Üniversitesi'nde hukuk profesörü olan Kevin Boyle 2007 yılına kadar aynı üniversitenin İnsan Hakları Merkezi'nin direktörlüğünü yaptı. Kuzey İrlanda'da doğan Boyle, 1978 yılında, İrlanda Galway Ulusal Üniversitesi'ne hukuk profesörü olarak çalışmak üzere İrlanda Cumhuriyeti'ne taşındı ve burada İrlanda İnsan Hakları Merkezi'ni de kurdu. 1986'da Londra'ya gitti ve "Article 19: İfade Özgürlüğü için Küresel Kampanya" isimli STK'nın kurucu direktörü oldu. İnsan Hakları, özellikle ifade özgürlüğü ve sansür, din ve inanç özgürlüğü ile demokrasi ve haklar konularında yazan Boyle, aynı zamanda Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi konusunda engin deneyimi olan bir avukat olarak, bu mesleğini de yapmayı sürdürüyor. Hukuki temsilciliğini yaptığı davalar arasında 1990'larda Türkiye'nin güneydoğusundaki bazı önemli olaylar da bulunuyor.

2001 - 2002 yıllarında Cenevre'de Birleşmiş Milletler, BM İnsan Hakları Yüksek Komiseri Mary Robinson'a görevdeki son yılında üst düzey danışmanlık yaptı. BM'ye de insan hakları konusunda danışmanlık yapan Boyle, uzun yıllar Kuzey İrlanda çatışmalarının barışçıl siyasi çözümü ve insan hakları için yapılan mücadelede yer aldı. Azınlık Hakları Grubu Uluslararası Konsey Başkanı olan Kevin Boyle'un son çalışmaları "Dimensions of Racism" (2005), "A Voice for Human Rights, Mary Robinson" (2006), "New Institutions for Human Rights Protection" (2009) ve "Introducing Democracy 80 Questions & Answers" (David Beetham ile) yer almaktadır.

seminars of EIP Slovenia and Council of Europe and teacher training se-minars of Gurkaynak Citizenship Institute and received certificates in this field. He lectures to teachers and textbook writers a part of the "Human Rights in Textbooks" project of the History Foundation. Çayır also worked as a consultant for human rights education works of different NGOs. His research focuses on Islamic movements and human rights education.

Kenan Çayır has two books; "Islamic Literature in Turkey: From Epic to Novel" (New York: Palgrave-Macmillan 2007) and "Türkiye'de İslamcılık ve İslami Edebiyat: Toplu Hidayet Söyleminden Yeni Bireysel Müslümanlıklara" (İstanbul: Bilgi Üniversitesi Publications, 2008).

KEVIN BOYLE

Kevin Boyle is professor of law at the University of Essex and was director of its Human Rights Centre until 2007. Born in Northern Ireland, Boyle moved to the Republic of Ireland in 1978 as professor of law at the National University of Ireland Galway where he founded the Irish Centre for Human Rights. In 1986 he moved to London and was the founding director of the NGO "Article 19: the Global Campaign For Free Expression".

Writing widely on human rights themes especially on freedom of expression and censorship, freedom of religion and belief and on democracy and rights, Boyle is also a practising lawyer with extensive experience as an advocate cases before the European Court of Human Rights including in the 1990s in major cases from South East Turkey.

In 2001 -2002 he worked for the United Nations in Geneva as Senior Adviser to Mary Robinson during her last year as UN High Commissioner for Human Rights. He has also been a consultant to the United Nations on human rights issues. He was involved for many years in the struggle for human rights and peaceful political resolution of the Northern Ireland conflict. Kevin Boyle is Chair of the International Council of the NGO, Minority Rights Group and his recent publications include Dimensions of Racism (2005), A Voice for Human Rights, Mary Robinson (2006), New Institutions for Human Rights Protection (2009) and Introducing Democracy 80 Questions & Answers (with David Beetham).

NURCAN KAYA

Nurcan Kaya is a lawyer specializing in human rights – in particular minority rights, equality, anti-discrimination remedies under international

NURCAN KAYA

Nurcan Kaya, insan hakları– özellikle uluslararası insan hakları ve Avrupa Birliği hukuku kapsamında azınlık hakları, eşitlik ve ayrımcılık yasağı alanlarında– ve kadına yönelik şiddet konularında uzmanlaşmış bir hukukçudur. Essex Üniversitesi’nde uluslararası insan hakları hukuku alanında yüksek lisans yaptı. İstanbul Bilgi Üniversitesi İnsan Hakları Hukuku Uygulama ve Araştırma Merkezi’nde uzman/araştırmacı olarak çalıştı. Uluslararası Azınlık Hakları Grubu’nda Ayrımcılık Hukuku Uzmanı olarak çalıştı. Halen aynı kurumda Türkiye/Kıbrıs Program Koordinatörü olarak çalışıyor. Türkiye’de azınlık hakları ve uluslararası hukuk konusunda yayınlanmış rapor ve makaleleri bulunmaktadır.

ORAL ÇALIŞLAR

Ortaoğu Teknik Üniversitesi, İstanbul İktisadi Ticari İlimler Akademisi ve Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi’ndeki öğrencilik yıllarında aktif bir biçimde siyasetin ve gençlik hareketlerinin içinde oldu. 1971 darbesinden sonra yargılandı ve 3 yıl cezaevinde kaldı. 1980 darbesinden sonra bir kez daha yargılanan Çalışlar’ın kaçaklık ve hapis günleri 1988’de sona erdi. 1992-2008 yılları arasında Cumhuriyet Gazetesi’nde çalışan Çalışlar, 2008 yılından bu yana Radikal Gazetesi’nde yazıyor.

ÖZLEM DALKIRAN

Özlem Dalkıran 1980’li yılların ortalarından bu yana insan hakları alanında çalışıyor. 1995 yılında Uluslararası Af Örgütü’nün Türkiye’de yeniden örgütlenmesi çalışmalarına katıldı ve 2002 yılında derneğin resmi kaydının gerçekleşmesinin ardından iki dönem başkanlık yaptı ve ilk kuruluşundan itibaren medya sorumlusu olarak çalıştı. Helsinki Yurttaşlar Derneği üyesi ve Mülteci Destek Programı sorumlusu olan Dalkıran, Uluslararası Hrant Dink Vakfı’nda “Medyada Nefret Söyleminin İzlenmesi” projesinin koordinatörlüğünü de yürütüyor.

Çeşitli insan hakları rapor çevirilerinin yanı sıra, iki çeviri kitabı var: “Hadi Bunu Küreselleştir: Dünya Ticaret Örgütü ve Şirket Egemenliğine Karşı Mücadele” (Kevin Danaher ve Roger Burbach, Metis Yayınları, 2004) ve “Acayip Havalarda” (Kate Evans, Açık Radyo Kitapları, 2007).

RAGIP DURAN

Ragıp Duran Galatasaray Lisesi’nden ve Fransa’da Hukuk bölümünden mezun oldu.

human rights and European Union law – and violence against women. She holds an LLM in international human rights law from the University of Essex. She worked as an expert/researcher at the Human Rights Law Research Center of the Istanbul Bilgi University. She worked for Minority Rights Group International as Anti-Discrimination Law Officer. She is currently working as Turkey/Cyprus Coordinator for the same organisation. She is the author/co-author of reports and articles on minority rights in Turkey and international standards.

ORAL ÇALIŞLAR

During his student years in Middle East Technical University, Istanbul Economic and Commercial Science Academy and Ankara University, Faculty of Political science, he was actively involved in politics and youth movements. After the coup of 1971, he was tried and spent three years in prison. After the coup of 1980, he was tried again. Çalışlar’s days as a fugitive and a prisoner ended in 1988. Between 1992-2008, he worked for Cumhuriyet Newspaper. Since 2008, he writes for Radikal Newspaper.

ÖZLEM DALKIRAN

Ozlem Dalkıran works in the field of human rights since the mid -80’s. In 1995 she worked for the re-organization of Amnesty International in Turkey and with the foundation’s formal registration in 2002, she has served as the chairperson for two terms along with her work as a media officer which she was running since the beginning. A member of the Helsinki Citizens’ Assembly and the consultant of the Refugee Support Program, Dalkıran is also the coordinator of “Media Watch against Hate Speech” project of International Hrant Dink Foundation.

Besides various human rights report translations, she is the translator of two books: “Hadi Bunu Küreselleştir: Dünya Ticaret Örgütü ve Şirket Egemenliğine Karşı Mücadele” (Kevin Danaher and Roger Burbach, Metis Publications, 2004) and “Acayip Havalarda, (Kate Evans, Açık Radyo Books, 2007).

RAGIP DURAN

Ragıp Duran graduated from Lycée de Galatasaray and studied law in France. He has studied at Centre de Formation et de Perfectionnement des Journalistes (CFPJ) in Paris, and Nieman School of Journalism at Harvard. He lectured at Galatasaray University, Faculty of Communications.

Paris'te Gazetecilik Eğitim ve Mükemmelleştirme Merkezi (CFPJ), Harvard'da Nieman Gazetecilik Okulu'nda okudu. Galatasaray Üniversitesi İletişim Fakültesi'nde ders verdi.

İstanbul, Ankara, Paris, Londra, Amsterdam ve Boston'da Aydınlık, Hürriyet, AFP, BBC, Özgür Gündem, Cumhuriyet gibi medya organlarında muhabirlik, yazarlık, yöneticilik yaptı. Halen Libération'un (Fransa) ve Al Mustakbel'in (Lübnan) Türkiye muhabiridir. 1978'den bu yana Fransızca-İngilizce simültane çevirmenlik yapmaktadır. Ragıp Duran düzenli olarak bianet.org'da, Hayvan'da, Tukenmez'de, Virgül'de, İktidarsız'da yazdı. Halen Express'de ve www.apoletlimedya.blogspot.com'da yazıyor. Duran'ın medya eleştirisi alanında üç telif kitabı, iki tane de çevirisi vardır. İHD, ÇGD, TGC ile Hellmann-Hammett ve Nureddin Zaza basın ödülleri sahibidir.

RAFAL MASZKOWSKI

Rafal Maszkowski, radyo astronomi alanındaki yüksek lisans eğitimini 1992 yılında Torun'da (Polonya) tamamladı. Aktivist bir öğrenci olarak 1980'lerin sonlarında "Dayanışma" hareketinde yer alan Maszkowski, gösteriler ve öğrenci grevlerinin düzenlenmesi, yasadışı kitap ve yayınların basım ve dağıtımını, yasa dışı FM verici kullanma gibi eylemlerde yer aldı. Okul yıllarının ardından iki yıl İsveç'te radyo astronomi gözlemevinde çalıştı. Aynı zamanda internet ve UNIX aktivisti olan Maszkowski, 1995'te Polonya'nın ilk internet servis sağlayıcılarından birini kurdu. Maszkowski, 2002 yılından bu yana yabancı düşmanı görüşleriyle tanınan kilise radyosu Radio Maryja'yı izliyor ve topladığı bilgileri www.radiomaryja.pl.eu.org adresinde yayınlıyor. 'Bir Daha Asla' Derneği ile birlikte çalışan ve 'Bir Daha Asla' Dergisi için yazılar hazırlayan Rafal Maszkowski, aynı zamanda Varşova Üniversitesi'nde süper bilgisayarlardan sorumlu olarak çalışıyor.

REYNALD BLION

"Ayrımcılığa Karşı Ses Çıkar" kampanya ekibinde Medya ve Çeşitlilik yöneticisi olan Reynald Blion, Eylül 2008'de Avrupa Konseyi Eğitim, Kültür, Kültürel Miras, Spor ve Gençlik Çalışmaları Genel Müdürlüğü'nde çalışmaya başladı. 1998'den Konseye katılincaya dek, Institut Panos Paris'te Uluslararası Göç ve Medya Programı'nın bilimsel ve editoryal direktörlüğünü yürüttü. Blion ayrıca bir Fransız sivil toplum kuruluşunda

He worked as a reporter, editor and administrator for media outlets like BBC, AFP, Aydınlık, Hürriyet, Özgür Gündem and Cumhuriyet in Istanbul, Ankara, Paris, London, Amsterdam and Boston. He is still the Turkey correspondent of Libération (France) and Al Mustakbel (Lebanon). Since 1978 he works as a simultaneous translator.

Ragıp Duran was a regular writer for bianet.org, Hayvan, Tukenmez, Virgul and Iktidarsiz. He continues to write in Express and www.apoletlimedya.blogspot.com. Duran is the writer of three and translator of two books on media criticism. He is the holder of journalism awards from the Human Rights Association of Turkey (İHD), Turkish Association of Journalists (TGC), The Contemporary Journalists' Association (CGD), Hellmann-Hammett and Nureddin Zaza.

RAFAL MASZKOWSKI

Rafal Maszkowski has finished his master's degree in 1992 for a work in field of radio astronomy at Torun (Poland). As a student activist, he took part in "Solidarity" movement at the end of the 1980's and organized demonstrations, student strikes, printed and distributed illegal books and press, and used an illegal FM transmitter. After his study, he has spent two years in Sweden at radio astronomical observatory. As an Internet and UNIX activist, Maszkowski has also established one of the first internet providers in Poland in 1995. Since 2002, he monitors Radio Maryja, a church radio with extreme xenophobic views, and collects information about this station at www.radiomaryja.pl.eu.org. Cooperating with Never Again association and writing to Never Again magazine, Rafal Maszkowski professionally deals with supercomputers at Warsaw University.

REYNALD BLION

Media & Diversity Manager within the "Speak Out Against Discrimination" campaign team, Reynald Blion joined the Directorate General for Education, Culture and Heritage, Youth and Sport of the Council of Europe in September 2008. Before joining the Council, he was the scientific and editorial director of the International migration & media programme at the Institut Panos Paris since 1998. Blion worked also for a French NGO, managing several development co-operation programs, and for a research program on West African immigration networks. His main centres of interest focus on

çok sayıda kalkınma işbirliği programı ve Batı Afrika göç ağlaşmaları hakkında bir araştırma programı yürüttü. Ana ilgi alanları uluslararası göç, günümüz toplumlarında kültürlerarası çeşitlilik ve medya endüstrisi ile etkileşimleri konularındır.

Reynald Bliion birçok kitap ve raporda bilimsel editörlük ve makale yazarlığı yaptı. Bunlardan bazıları: “Media on the Move – Part 2: Media and Minorities and Diversity”de yer alan “Europe’s Ethnic & Diversity Media: Beyond mere visibility” (Bonn, CAMECO, 2009), “Médias et diversité, de la visibilité aux contenus” (Paris, Panos / Karthala, Aralık 2008), “MediaDiv, le répertoire des media des diversités” (Paris, Panos/L’Harmattan, Temmuz 2007) ve “Georgiou M., Transnational lives and the media”da yer alan “Ethnic media and diversity in Europe”dur (Londra, Routledge, Ağustos 2007).

TEUN A. VAN DIJK

2004 yılına kadar Amsterdam Üniversitesi’nde Söylem İncelemeleri konusunda ders veren Teun A. van Dijk, halen Barcelona’daki Pompeu Fabra Üniversitesi’nde ders veriyor. Daha önce üretici şiir tekniği, metin dilbilgisi ve metin işleme psikolojisi üzerine çalışan van Dijk 1980’den bu yana daha eleştirel bir bakış benimseyerek söylemsel ırkçılık, basın haberleri, ideoloji, bilgi ve içerik ile ilgili çalışmalar yapıyor. Bu alanların hemen hepsiyle ilgili çok sayıda kitabı bulunuyor. Ayrıca Söylem Analiz El Kitabı (4 cilt, 1985) ve Söylem İncelemelerine Giriş Kitabı’nın (2 cilt, 1997) ve Söylem Çalışması seçkisinin (5 cilt, 2007) editörlüğünü yaptı. van Dijk “Poetics”, “Text” (şimdiki ismi Text & Talk), “Discourse & Society”, “Discourse Studies”, “Discourse & Communication” dergileri ile İspanyolca e-dergi “Discurso & Sociedad” (www.dissoc.org) olmak üzere 6 uluslararası yayının kurucusu ve son dördünün editörlüğünü sürdürüyor. “English are Ideology”(1998) “Racism and discourse in Spain and Latin America” (2005) isimli monografileri de olan van Dijk, “Racism at the Top” (2005, Ruth Wodak ile) isimli kitabın da editörlüğünü yapmıştır.

İki fahri doktorluk ünvanına sahip olan Teun van Dijk, Latin Amerika ülkeleri başta olmak üzere birçok ülkede konferanslar vermeye devam ediyor. Van Dijk’in yayınları, makaleleri, kaynakları ve çalışmaları www.discourses.org web sitesinde bulunabilir.

TOLGA KORKUT

Tolga Korkut go’ların başında Hür FM’de radyo programcısı olarak medya sektöründe çalışmaya

international migration, intercultural diversity of our today’s societies and their interactions with the media industry issues.

Reynald Bliion has been the scientific editor of, and a contributor to several articles in, several books or reports such as: “Europe’s Ethnic & Diversity Media: Beyond mere visibility” in: Media on the Move – Part 2: Media and Minorities and Diversity, Bonn, CAMECO, 2009, , Médias et diversité, de la visibilité aux contenus (Paris, Panos / Karthala, Dec. 08), MediaDiv, le répertoire des media des diversités (Paris, Panos/L’Harmattan, Jul. 07), Ethnic media and diversity in Europe in: Georgiou M., Transnational lives and the media, (London, Routledge, Aug. 07).

TEUN A. VAN DIJK

Teun A. van Dijk was professor of discourse studies at the University of Amsterdam until 2004, and is at present professor at the Universitat Pompeu Fabra, Barcelona. After earlier work on generative poetics, text grammar, and the psychology of text processing, his work since 1980 takes a more critical perspective and deals with discursive racism, news in the press, ideology, knowledge and context. He is the author of several books in most of these areas, and he edited The Handbook of Discourse Analysis (4 vols, 1985) the introductory book Discourse Studies (2 vols., 1997) as well as the reader The Study of Discourse (5 vols., 2007).

van Dijk has founded 6 international journals, Poetics, Text (now Text & Talk), Discourse & Society, Discourse Studies, Discourse & Communication and the internet journal in Spanish Discurso & Sociedad (www.dissoc.org), of which he still edits the latter four. His last monographs in English are Ideology (1998) and Racism and discourse in Spain and Latin America (2005), and his last edited book (with Ruth Wodak), Racism at the Top (2000). He is currently completing a new interdisciplinary study in 2 vols. on the theory of context, and planning a new book on discourse and knowledge.

Holding two honorary doctorates, Teun van Dijk has lectured widely in many countries, especially also in Latin America. With Adriana Bolivar he founded the Asociación Latino-americana de Estudios del Discurso (ALED), in 1995. For a list of publications, recent articles, resources for discourse studies and other information, see his homepage: www.discourses.org.

başladı. Sabah ve Show gruplarında dış haberler editörü ve yazı işleri müdürü olarak çalıştı. Çeşitli yayınlar için düzenli çevirmenlik yaptı. Açık Radyo ekibinde yer aldı. 1997'den beri internet yayıncılığı alanında çalışıyor. Korkut ayrıca Sabah, Doğu ve Doğan gruplarının internet yayınlarında yönetici olarak görev aldı. ntvmsnbc ve cnnturk.com'un kuruluşunda proje koordinatörlüğü yaptı. Tolga Korkut Şubat 2005'ten bu yana bianetin İnsan Hakları Editörü'dür.

Korkut'un çalışma alanları arasında İnternet haberciliği teknolojileri, hak haberciliği, ayrımcılıkla mücadele, toplumsal çeşitlilik ve barış, yoksulluk, ekonomik, kültürel ve sosyal haklar, barış gazeteciliği yer alıyor.

ULAŞ KARAN

Ulaş Karan 2003 yılında Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden mezun oldu. Yüksek lisans eğitimi 2006 yılında İstanbul Bilgi Üniversitesi İnsan Hakları Yüksek Lisans Programı'nda tamamladı. Karan, halen İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Kamu Hukuku alanında doktora çalışmasına devam etmektedir. Karan, 2005 yılından itibaren uzman olarak çalışmakta olduğu İstanbul Bilgi Üniversitesi İnsan Hakları Hukuku Uygulama ve Araştırma Merkezi'nde çeşitli projelerde koordinatör asistanı, eğitimci ve araştırmacı olarak görev alıyor. Aynı zamanda 2008 yılından itibaren İstanbul Bilgi Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde Anayasa Hukuku Anabilim Dalı'nda araştırma görevlisi olarak görev yapmaktadır.

Ulaş Karan, ayrımcılık yasağı, ifade, din ve vicdan özgürlüğü, ekonomik ve sosyal haklar, insan ticareti alanlarında çalışmalar yürütmektedir. Karan'ın bu alanlarda çeşitli makaleleri ve "Avrupa Birliği Ülkelerinde Ayrımcılık Yasağı ve Eşitlik Kurumları" başlıklı yayımlanmış bir kitabı bulunuyor.

ÜLKÜ DOĞANAY

Ülkü Doğanay Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi'nden mezun oldu. Yüksek lisansını "Wrestler Serials (pehlivan tefrikaları) in the Turkish Press: Popular Texts Use of Popular Culture" başlıklı çalışma ile ODTÜ Siyasal Bilgiler Enstitüsü, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümünde; doktorasını "Modern Demokrasilerde Siyasal Konuşma Üzerine Bir Eleştiri: Türkiye'de Siyasal Konuşma Biçimleri ve Demokratik Süreçler" başlıklı çalışması ile Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Siyaset Bilimi bölümünde tamamladı.

TOLGA KORKUT

Tolga Korkut started to work in the media sector in the beginning of 90's as a radio programmer at Hür FM. He worked at Sabah and Show media groups as foreign news editor and chief editor. He did translations for various journals. He was in the Açık Radio team. He works in the internet journalism field since 1997. Korkut also served as a manager in the internet journals of Sabah, Dogus and Dogan groups. He worked as the project coordinator in the establishment of ntvmsnbc and cnnturk.com. Tolga Korkut is the human rights editor of bianet since 2005.

Korkut focuses his work on internet journalism technologies, rights based journalism, fight against discrimination, social diversity and peace, poverty, economic, social and cultural rights and peace journalism.

ULAŞ KARAN

Ulaş Karan graduated from Marmara University, Faculty of Law in 2003. He got his master's degree at İstanbul Bilgi University, Human Rights Law in 2006. Karan currently continues his PhD on Public Law at İstanbul University Social Sciences Institute. Karan works as coordinator assistant, trainer and researcher in various projects of İstanbul Bilgi University Human Rights Law Research Center, in which he also works as a specialist. He is as a research assistant at İstanbul Bilgi University, Faculty of Law, Department of Constitutional Law since 2008.

Ulaş Karan focuses his work on prohibition of discrimination, freedom of expression, religion and conscience, economic and social rights and human trafficking. Karan has many articles on these topics and a book titled "Avrupa Birliği Ülkelerinde Ayrımcılık Yasağı ve Eşitlik Kurumları".

ÜLKÜ DOĞANAY

Ulku Doganay graduated from Ankara University, Faculty of Communication. She received her master's degree with her work titled "Wrestler Serials in the Turkish Press: Popular Texts Use of Popular Culture" at METU Institute of Political Sciences, Department of Political Science and Public Administration and her PhD on "Criticism on Political Speech at Modern Democracies: Political Speech Forms and Democratic Processes in Turkey" at Ankara University, Institute of and Political Sciences Public Administration Political Sciences department. Doganay is an Associate

Doğanay Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü'nde Doçent Dr. olarak çalışmaktadır. Doğanay'ın "Demokratik Usuller Üzerine Yeniden Düşünmek" (İmge Kitabevi Yayınları) adlı kitabı 2003 tarafından yayımlandı. Sivil Toplum Geliştirme Merkezi'nin sivil topluma yönelik eğitim programlarında iletişim konulu seminerlerine katılan Ülkü Doğanay, müzakereci demokrasi, siyasal iletişim, toplumsal eylemlerin medyada temsili ve ırkçı-ayırımı söylemler üzerine çalışmalar yürütmektedir.

YAMAN AKDENİZ

Doç. Dr. Yaman Akdeniz 2001-2009 yılları arasında Leeds Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde Siber Hukuk Araştırma Ünitesi'nin koordinatörlüğünü yaptı ve Siber Hukuk Yüksek Lisans programını yürüttü. 2009 yılında İstanbul Bilgi Üniversitesi Hukuk Fakültesi ve İnsan Hakları Hukuku Uygulama ve Araştırma Merkezi'nde görev almaya başladı.

Akdeniz, Cyber-Rights.org adlı kar amacı gütmeyen sivil toplum örgütünün kurucusu ve 1997'den beri başkanıdır. 2003 yılından bu yana bilgi edinme hakkı konusunda çalışmalar yapan BilgiEdinmeHakki.Org'un da ortak kurucu başkanıdır.

Çok sayıda uluslararası makalenin yanında Akdeniz'in "İnternet'te Çocuk Pornografisi ve Hukuk; Ulusal ve Uluslararası Etkiler" (Ashgate Publishing) adlı kitabı Haziran 2008'de yayımlandı. Yazarın ayrıca Kerem Altıparmak ile birlikte Türkçe-İngilizce hazırladığı "İnternete Girilmesi Yasaktır - Türkiye'de İnternet İçerik Düzenlemesi ve Sansüre İlişkin Eleştirel Bir Değerlendirme" (İmaj Yayınevi) kitabı Kasım 2008'de, son kitabı "Racism on the Internet" 2010'da Avrupa Konseyi tarafından yayımlandı. Yaman Akdeniz hakkında daha fazla bilgiye <http://cyberlaw.org.uk> adresinden ulaşabilirsiniz.

YAVUZ BAYDAR

Yavuz Baydar gazeteciliğe 1980'de radyo muhabirliğiyle başladı. Yazılı basına 1984 yılında geçti, aynı yıldan itibaren düzenli olarak haber anchorman'lığı ve program sunuculuğu yaptı. 1992 - 93 yılları arasında Show TV'nin Paris merkezli yayın biriminde Haber Müdür Yardımcısı olarak çalıştı. Ardından Londra'da BBC World Service Türkçe Yayın Bölümü'nde yapımcı - sunucu olarak görev aldı.

Professor at Ankara University Communication Faculty, Public Relations Department. Doganay's book "Rethinking Democratic Procedures" (İmge Kitabevi Publications) was published in 2003. Participated in the communication trainings of the Civil Society Development Center, Ulku Doganay works on the negotiating democracy, political communication, representation of the public demonstrations the media and racist- discriminative discourse.

YAMAN AKDENİZ

Associate Professor Yaman Akdeniz worked as the coordinator of the Cyber Law Research Unit at Leeds University, Faculty of Law between 2001 and 2009 and conducted Cyber Law master program. He started working at Istanbul Bilgi University, Faculty of Law and Human Rights Law Research Center in 2009.

Akdeniz is the founder and the president of Cyber-Rights.org, a non-profit NGO since 1997. He is also the co-founder president of BilgiEdinmeHakki.Org since 2003, which focuses on freedom of information.

Besides a large number of international articles, Akdeniz's book "Internet Child Pornography and the Law: National and International Responses" (Ashgate Publishing) was published in June 2008. Writer's Turkish-English book which he co-authored with Kerem Altıparmak "Internet: Restricted Access: A Critical Assessment of Internet Content Regulation and Censorship in Turkey" (İmaj Publication) was published in November 2008 and his latest book "Racism on the Internet" was published in 2010 by Council of Europe. More information about Yaman Akdeniz can be found at cyberlaw.org.uk.

YAVUZ BAYDAR

Yavuz Baydar started to work in the field of journalism in 1980 as a radio reporter. He transferred to print media in 1984, and also worked as anchorman and program commentator regularly from then on. He served as Assistant News Editor at Show TV's Paris centered broadcast center between 1992 and 1993. Later, he took office as the producer - reporter of BBC World Service Turkish Broadcast Department in London.

A member of the founding team of Yeni Yuzyil Daily, he worked as the Foreign News Editor and returned to radio in 1997. After his job as the Editor in Chief in Show Radio, in 1998 he was assigned as the

Yeni Yüzyıl gazetesinin kurucu kadrosunda Dış Haberler Müdürü olarak çalıştı ve 1997’de radyoya geri döndü; Show Radyo Genel Yayın Yönetmenliği ardından 1998’de Milliyet’e editör olarak atandı, “Entelektüel Bakış” sayfasının yardımcı editörlüğünü yaptı.

Baydar, 1999 yılı başında gazetenin (ve Türkiye’nin) ilk haber ombudsmanı (okur temsilcisi) görevine getirildi. Milliyet’te 5 yıl boyunca okur şikayetlerini bağımsız bir gözle köşesinde değerlendirdi. Baydar, 2003 yılında, Dünya Haber Ombudsmanları Birliği’nin (ONO) Başkan Yardımcısı, 2004’te de Genel Başkanı oldu.

Yavuz Baydar 2004 yılı Kasım ayından itibaren Sabah gazetesi bağımsız Okur Temsilcisi (ombudsman) olarak görev yapıyor. 2000-2005 arasında, CNN Türk ve ardından TV8 kanalında, “SoruCevap” adlı programı da sundu. Baydar, halen İngilizce yayımlanan Today’s Zaman gazetesinde köşe yazıları yazıyor, ayrıca STV Haber kanalında siyasi analiz programı ROTA’yı hazırlayıp sunuyor.

editor in Milliyet, as well as the assistant editor of “Entelektuel Bakış” page.

In 1999, Baydar was appointed as newspaper’s (and Turkey’s) first ombudsman. At Milliyet he assessed the readers’ complaints objectively in his column for 5 years. Baydar became the Vice President of Organization of News Ombudsmen (ONO) in 2003, and President in 2004.

He is the ombudsman of Sabah daily since November 2004. He presented “SoruCevap” program first at CNN Turk, and later at TV8 between 2000 and 2005. Baydar still has a column at Today’s Zaman newspaper, which is printed in English, and he is the producer-reporter of the political analysis program ROTA at STV News channel.

DİZİN

Symbols

1. Dünya savaşı 247
11 Eylül 66, 178, 181, 302
20 Minutes (İsviçre) 211
56 Üye Ülke 228, 229

A

ABD Adalet Bakanlığı 180, 181
ABD Anayasası 189
ABD Federal Yüksek Mahkemesi 56
ABD Hükümeti 189
ABD Mahkemeleri 66
ABD Nasyonal Sosyalist Hareketi 182
ABD Temsilciler Meclisi 145
Adalet Bakanlığı 232, 236, 251, 252, 274, 275
Adolf Hitler 88
Afgan Cihadı Ansiklopedisi 181
Afrika 35
Afrikalılar 4
Agencia de Noticias de Portugal 210
Agenda intercultural 210
Ahmet Rıza Paşa 247
AIDS 76
Akcja Wyborcza Solidarność (AWS) 283
Akdeniz 48, 217, 310
Akdeniz, Yaman 162, 173, 310
Akşam (Gazete) 3
Aktar, Cengiz 156
Alevi (ler) 48, 84, 93, 118, 126
Alğan, Cengiz 73, 74, 301
Alman (lar) 13, 17, 19, 35, 38, 49, 199, 282
Alman İnternet Yardım Hattı 184
Almanya 16, 175, 186, 187, 213
Almanya Museviler Merkez Konseyi 183
Alsancak 297
Alsancak Karakolu 298
Altay-Göztepe maçı 197
Altri 217
Amerika 5, 16
Amerika Birleşik Devletleri (ABD) 13, 28, 33, 35, 56, 66, 176, 178, 186, 189, 213
Amerikan Anayasası 66
Amerikan Anayasası'nın Birinci Zeyli 66
Amsterdam 13, 17, 25, 307
Amsterdam Üniversitesi 301, 308
Anadolu 157, 158
Anayasa 55, 68, 253
Anayasa Mahkemesi 243, 254
Angelova 226
Ankara 248, 304, 307
Ankara İstiklal Mahkemesi 248
Ankara Üniversitesi 302, 304, 306
Anneannem 303
Antalya 91
Antisemitizm Karşıtı Ulusal Büro (National Bureau of Vigilance Against Anti-Semitism) (BNVCA) 184
Apartheid Rejimi 262
Arap (lar) 4, 46, 247
Arslan, Osman 250
Aryan Liberty Net 176
ASALA 106
Asiltürk, Mehmet 121
Astraea Lezbiyen Vakfı 298
A.Şok 3
Aşık, Melih 90
Atatürk 84, 86, 90, 92, 153, 238
Atatürk Milliyetçiliği 86
A.Vakit (Gazete) 3
Avrupa 5, 16, 17, 28, 33, 34, 49, 50, 62, 162, 163, 178, 207, 216, 291
Avrupa Bağımsız Basın Konseyleri Birliği 209
Avrupa Birliği Gençlik Komisyonu 196
Avrupa Birliği Konseyi 178
Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı 64
Avrupa Düzlenyici Kurullar Platformu 209
Avrupa Futbol Şampiyonası 281
Avrupa Gazeteciler Federasyonu 209
Avrupa Gazete Yayımcıları Birliği 209

Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT) 54, 58, 62, 64, 75, 186, 188, 224, 227, 228, 229, 266, 270, 281, 296, 302
Agos (Gazete) 84, 85, 89, 140, 141, 142, 143, 156, 210, 303
Avrupa Birliği (AB) 58, 62, 63, 64, 91, 120, 126, 143, 168, 178, 188, 196, 210, 227, 233, 266, 282, 306, 309
Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) 57, 58, 66, 174, 202, 226, 265, 266, 305
Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi 58, 226, 239
Avrupa Kitası 224
Avrupa Komisyonu 174, 188, 203, 227, 231, 270
Avrupa Konseyi 58, 62, 64, 163, 174, 176, 188, 189, 205, 206, 207, 208, 210, 212, 226, 227, 231, 281, 302, 310
Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi 55, 64, 204, 205
Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiserliği 168
Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiserliği ve Avrupa Güvenlik İşbirliği Teşkilatı 266
Avrupa Konseyi Kampanyası 212
Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi 143
Avrupalı 49, 51
Avrupa Mahkemesi 67
Avrupa Parlamentosu 185, 188
Avrupa Sözleşmesi 66
Avrupa Ticari Televizyonlar Birliği 209
Avrupa Topluluk Medyası Forumu 209
Avrupa Yayın Birliği 209
Avusturya 21, 38, 175
Avusturya Savunma Bakanlığı 184
Ayan Meclisi 247
Ayrımcılığa Karşı Sesini Yükselt kampanyası 163
"Ayrımcılığa Karşı Sesini Yükselt" Kampanyası 211, 212
Ayrımcılığın Önlenmesi ve Eşitlik Kurulu 60
Azadiya Welat (Gazete) 243
Azerbaycan 150

B
Bağımsız İletişim Ağı 302
Baki Koşar Nefret Suçları İle Mücadele Ödülü 297, 299
Baki Koşar Nefret Suçlarıyla Mücadele Haftası 296, 298
Bakış (Gazete) 120, 121, 122
Balikesir 96
Bangladeş 263
Barcelona 21, 196, 198, 211
Baş, Kenan 91
Başbakanlık İnsan Hakları Kurulu 134, 243
Basın Konseyi 91
Başlangıç, Celal 89
Bati 16, 17, 33, 48, 50
Bati Avrupa 16, 17, 33
Batman 304
Bawer Çakır 299
Baydar, Yavuz 133, 310
BBC Radio Leicester 210
BBC World Service 210, 311
BBP Genel Başkanı 104
Beam, Louis 176
Belçika 175
Berlin Duvarı 205
Berlusconi 21
Beşiktaş Divan Kurulu 194
Beur FM 217
Beyaz Kitap 205, 206, 207
BİA projesi 163
Big Ben 181
Bilgisayar duyuru tahtası sistemleri (BBS) 176
"Bir Daha Asla" (BDA) 280, 281, 283, 284, 286
Birikim 101
Birinci Hükümet ve Devlet Başkanları Zirvesi 231
Birleşik Krallık 66, 213
Birleşmiş Milletler (BM) 58, 62, 68, 176, 177, 188, 263, 265, 281
Bizim Gazete 300
Blion, Reynald 163, 201, 216, 307, 308

BNP 187
BNP toplantısı 185
Boğaziçi Üniversitesi 300, 304
Bora, Tamlı 101
Bornova Sokağı 297
Avrupa Birliği (AB) 58, 62, 63, 64, 91, 120, 126, 143, 168, 178, 188, 196, 210, 227, 233, 266, 282, 306, 309
Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) 57, 58, 66, 174, 202, 226, 265, 266, 305
Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi 58, 226, 239
Avrupa Kitası 224
Avrupa Komisyonu 174, 188, 203, 227, 231, 270
Avrupa Konseyi 58, 62, 64, 163, 174, 176, 188, 189, 205, 206, 207, 208, 210, 212, 226, 227, 231, 281, 302, 310
Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi 55, 64, 204, 205
Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiserliği 168
Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiserliği ve Avrupa Güvenlik İşbirliği Teşkilatı 266
Avrupa Konseyi Kampanyası 212
Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi 143
Avrupalı 49, 51
Avrupa Mahkemesi 67
Avrupa Parlamentosu 185, 188
Avrupa Sözleşmesi 66
Avrupa Ticari Televizyonlar Birliği 209
Avrupa Topluluk Medyası Forumu 209
Avrupa Yayın Birliği 209
Avusturya 21, 38, 175
Avusturya Savunma Bakanlığı 184
Ayan Meclisi 247
Ayrımcılığa Karşı Sesini Yükselt kampanyası 163
"Ayrımcılığa Karşı Sesini Yükselt" Kampanyası 211, 212
Ayrımcılığın Önlenmesi ve Eşitlik Kurulu 60
Azadiya Welat (Gazete) 243
Azerbaycan 150

C
Cadena SER 210
California 185
Canal Sur TV 210
Carl Schmitt'in Genç Siviller 248
Cenevre'de Birleşmiş Milletler 305
Cerit, Oktay 294
Cité Black 217
Citta meticcica 217
CNN Türk 311
Cobzaru v. Romanya 226
CoE kampanyası 209
Combat 18 179, 186
Cumhurbaşkanı 194
Cumhuriyet (Gazete) 3, 44, 87, 88, 306
Cumhuriyet Başsavcılığı 124, 134
Çağdaş Gazeteciler Derneği (ÇGD) 300, 307
Çalışlar, Oral 132, 306
Çavuşoğlu Mahallesi 127
Çayır, Kenan 43, 304, 305
Çek Cumhuriyeti 265
Çeker, Hamit 128
Çekirge, Fatih 80
Çetin, Fethiye 72, 302
Çetinçalı, Kadir 194
Çingene (ler) 46, 93, 238, 239
Çocuk Hakları Sözleşmesi 243, 244, 245
Çocuklar İçin Adalet Çağrıcıları 245
Çorum Katliamı 249
Çölaşan, Emin 87, 88

D
Dailymotion 184
Dalkıran, Özlem 1, 306
Danas 210
Danıştay saldırısı 141
Darwin 89
de Lange, Martin 119, 123, 125
Demir, Nevzat 195
Demokratik Kurumlar ve İnsan Hakları Dairesi (ODIHR) 186, 271
Dersim İsyanı 85
Der Spiegel 187
Dietz, George 176
Digg 183
Dink, Hrant 2, 5, 6, 48, 59, 63, 72, 73, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 92, 96, 99, 102, 106, 113, 118, 132, 134, 140, 288, 291, 303
Dink, Rakes 72, 101, 142
Divas Dergisi 217
Diyarbakır 248
Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi 243
Diyarbakır İstiklal Mahkemesi 248
Diyarbakırspor 156, 194
Dışişleri Bakanlığı 72, 271
Doğan, Yalçın 109
Doğanay, Ülkü 95, 309
Doğanoğlu, Senem 299
Doğru Yol Partisi 89
Doğu Avrupa 162
Don Black 176
Dresden 292

Dumanlı, Ekrem 91, 92
Duran, Ragıp 132, 145, 155, 307
Dünya Gazeteler Birliği 209
Dünya Ticaret Merkezi 66
DurDe 288, 289, 290, 291, 292, 301, 303
Düzce Ağır Ceza Mahkemesi 134

E
Ecevit, Bülent 302
Ege 45
Ege Denizi 45
Eğitim Bakanlığı 272
Eichemann 37
Eisner, Will 180
Elazığ 302
Elbistan 128
El Correo de Andalucia 210
El Kaide 179
El Kaide El Kitabı 181
El Mundo 210
El Noticiero 217
El Pais 20
Enternasyonal Sosyalizm dergisi 301
Erdemli, Gülay 134
Erdoğan, Tayyip 145, 151, 157
Ergenekon 89, 141, 289
Ermeni (ler) 3, 4, 46, 48, 49, 51, 79, 84, 86, 90, 93, 96, 98, 99, 104, 105, 107, 112, 118, 119, 140, 231, 238, 247, 264
Ermeni dölü 158, 243
Ermeni dönmesi 84
Ermeni Kilisesi 127
Ermeni sorunu 49, 112, 114
Ermeni soykırımı 84
Ermenistan 121, 150, 151, 291
Ermenistan maçı 194
Ermeni tohumu 243
Ernst Zündel 176
Ersen, Işın 134
Erten, Bağış 191, 300
Eski Yugoslavya 167
Essex Üniversitesi 305
Etnik Medya Grubu 216
Etnoblog 217
Euromed Avrupa Akdeniz Ağı 150
Euro-sport Türkiye 300
Expreso Latino 217
Express 300
Eyfel Kulesi 181

F
Facebook 179, 182, 183, 184, 186
Fanatik (Gazete) 3
Faşizme Karşı Birleş kampanyası 185
Faslılar 20, 24
FBI 180
Fedorovych, İryna 267, 303
Fenerbahçe 80
Fenerbahçe-Sparta Prag maçı 197
FIFA 195
Football against Racism in Europe (FARE) 281
Fotomaç (Gazete) 3, 194
Four Four Two 300
Fransa 16, 34, 49, 175, 176, 213
Fransız (lar) 30, 34, 49, 184, 199
Fransızca 156, 215, 217
Fransız Kültür Merkezi 296, 298
Friedrich Naumann 2
FriendFeed 183
Frisk, Anders 198

G
Galatasaray 79, 80
Galatasaray-Leeds United UEFA 193
Galatasaray Teknik Direktörü Rijkaard 194
Galatasaray Üniversitesi 301, 302, 302
Gazeteciler Cemiyeti 132
Gazeteciler İçin Cins Bakışı Sözlüğü 151
Gazetta di Reggio 210
Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi 302

Gazze 289
Gekse, Tilmann 124
Genelkurmay 87
Genelkurmay Başkanlığı 85, 86, 87
Gert Martinus De Lange 127
Geske, Suzanna 125
Global Dialogue 2
Goethe Institut 298
Google 288
Gökçen, Sabiha 84, 85, 86, 87, 88, 140
Göktaş, Kemal 83, 118, 303
Gölpınarlı, Abdülbaki 44
Gözcü (Gazete) 119
Günaydin, Emre 125, 128, 129
Gündem (Gazete) 89
Gündüz, Müslüm 67
Güneş (Gazete) 3
Güneş Dil Teorisi 158
Güney Afrika Ulusal Eğitim 185
Güneyde İmece (Gazete) 96, 98, 99, 101, 103, 104, 105
Günlük (Gazete) 301
Gürcistan 150
H
HaberTürk 3, 199
Haider 21
Hakan, Ahmet 110
Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu 252, 254
Halaçoğlu, Yusuf 84
Halide Edip 44
Hamas 179, 180
Hammarberg, Thomas 224
Harbiye 156
Harvard 307
Heinrich Böll Stiftung 298
Hellmann-Hammert 307
Helsinki Yurttaşlar Derneği 306
Her Türlü İrk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Uluslararası Sözleşme (ICERD) 58, 232, 225
Hindistan 263
Hindular 179
Hizbollah 179
Hıristiyan (lar) 4, 76, 118, 121, 123, 125, 126, 128
Hırvatistan 169
Hollanda 16, 20, 24, 28, 29, 30, 34, 35, 38, 39
Hollandalı 30
Holokost 291
Homofobi 293, 299
HO.Tercüman (Gazete) 3
Houndsmills 8
Hrant Dink Vakfı 2, 62, 63, 144, 306
Hür FM 309
Hürriyet (Gazete) 3, 85, 87, 88, 96, 98, 99, 101, 102, 105, 106, 108, 113, 114, 137
Hz. Muhammed 181
I
Irak 30
İrk Ayrımcılığı Komitesi 265
İrk Ayrımcılığının Önlenmesi Sözleşmesi (Komitesi) 58, 68, 231
İrkçılık ile Savaş Semineri (2006) 204
İrkçılık ve Hoşgörüsüzlüğe Karşı Avrupa Komisyonu (ECRI) 174, 189, 204, 227, 228, 231, 270
İliev v. Bulgaristan 226
Institut Panos Paris 307
International Network against Cyber Hate (INACH) 281
İçişleri Bakanlığı 262, 269
İHD 307
İhsan Dağı 110
İkinci Dünya Savaşı 180, 184
İkinci Hayat (Second Life) 182, 186
İletişim Yayınları 300
İlhan Selçuk 87
İlter Türkmen 109
İncil 119, 122, 125, 127
İngiliz 30, 79, 80, 122, 199
İngilizce 156, 181, 215, 226
İngiliz(ler) 30, 66, 79, 80, 122, 193
İngiliz parlamentosu 30
İngiliz Ulusal Partisi 66

İngiltere 8, 66, 175, 185, 281
İnsan Hakları Araştırmaları Derneği 5
İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi 203
İnsan Hakları Komitesi 265, 266
İnsan Hakları Kurumu 60
İnsan Hakları Merkezi 305
İnsan Hakları Ortak Platformu 5, 262
İnsan Hakları Projesi 305
İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunması Hakkında Avrupa Sözleşmesi'nin (ECHR) 202
İrlanda 175
İşçi Partisi 30, 31, 89
İslam (lık) 51, 66, 120, 214, 247, 248
İslamci (lar) 91, 92, 93, 98, 182, 293, 305
İslami tarikat 67
İslamofobi 293
İspanya 16, 20, 29, 35, 39, 196
İspanya Ulusal Ajansı 196
İsrail 199, 289
İstanbul 127, 193, 299, 300, 307
İstanbul Bilgi Üniversitesi 302, 305
İstanbul Büyükşehir Belediye Spor 197
İstanbul Emniyet Müdürü 103
İstanbul Sosyal Forumu 303
İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi 400
İstanbul Valiliği 87
İstiklal Mahkemesi 248
İstiklal Marşı 91, 197
İsveç 229
İsveç Parlamentosu 145
İsviçre 193
İtalya 21, 175, 217
İtalyanca 45
İzmir 299
İzmir 6. Asliye Hukuk Mahkemesi 295
İzmir Valiliği 295
J
Johan Galtung 149
John Searle 32
Jud Süß 183
Jugenschutz.net 184
K
Kaboğlu, İbrahim 134, 243
Kadir Has Üniversitesi Spor İletişimi Sertifikasyon Programı 300
Kadınlar Cihatta 181
Kadri, Yakup 44
Kafkas Medya Enstitüsü 150
Kalkan, Ersin 85
Kanada İnsan Hakları Komisyonu 175
Kaos Gl 5, 288, 295
Kapitalizmin Hayaleti 301
Karakaş, Osman 126
Karaköse, Nayat 62
Karan, Ulaş 53, 230, 309
Karayıpler 35
Karayıplılar 24
Kasımpaşa 197
Katalunya Gönüllüleri Derneği 196
Katolik (ler) 179, 281
Katolik Kilisesi 285
Kaya, Nurcan 259, 306
Kaymaz, Uğur 243
Kayra Limited Şirketi 119
Kayra Yayınevi 120, 122, 123, 124, 125
Kayseri 84
Kazan 304
Kefaretçiler Tarikatı 281, 282
Kemal, Ali 104
Kemalizm 289
Kemal, Mustafa 140
Kerkük 103
Kiev 273, 276
KifKif.be.org 210
Klassekampen 210
Kocadağ, Kürşat 128
Komünizm ile Mücadele Dernekleri 89
Korkut, Tolga 147, 163, 309
Koşar, Baki 295, 296
Köker, Eser 95
Körfez Savaşı 302
Kristal Gece 291

Ku Klux Klan 176, 179, 185
Kurtulmuş, Numan 127
Kutlutürk, Bülent 117, 300
Kumkapı 134
Kuştepe 47
Kuzey Afrika 217
Kuzey Amerika 176
Kuzey İrlanda 305
Küçük, Veli 89
Kültür Bakanlığı 239
Kültürlerarası Faaliyet için ELELE 281
Kürdistan 24
Kürt (ler) 3, 23, 24, 25, 30, 38, 46, 48, 49, 51, 84, 93, 134, 289, 290
Kürtçe 243, 304
Kürt sorunu 49, 289
L
La Fontaine 247
Lambda İstanbul 5
Latin Amerika 16, 217, 308
La Vanguardia 210
Leeds United 79, 80, 82
Leeds Üniversitesi 310
Le Front National 21
L'Express (İsviçre) 210
LGBT 245, 260, 289, 290, 295, 297, 298
Ljubljana 211
Londra 183, 260, 307, 311
Los Andes 217
Lubiyana Barış Enstitüsü 300
Lyon Bondy Blog 210
M
MacDonald, Andrew 180
Macmillan, Palgrave 8, 305
Madımak Katliamı 249
Madrid 211
Magyar Szo 210
Mağcupyan, Etyen 111, 112
Malatya 5, 76, 96, 118, 119, 120, 121, 122, 125, 300
Malatya Belediyesi 127
Malatyalı 88
Malatya Ülkü Ocakları 125
Mangırıcı, Faruk 92
Maradona 198
Maraş Katliamı 249
Marksizm ve Adalet 301
Marmara depremi 119
Marmara Üniversitesi 300, 301
Maroc 217
Maszkowski, Rafat 279, 307
Mavi Marmara gemisi 199
Meclis 48
Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme 239, 265
Media Watch (Medya İzleme) 165, 300
Mediz 5
Melting Pot 217
Mersin 96, 119, 125
Metin Göktepe 2009 yılı Gazetecilik Ödülü 304
Metis Yayınları 303
MHP Balkesir il başkanı 104
MHP Genel Başkanı 107
Miko eylemi 297
Milan 211
Millas, Herkül 44, 46, 108, 109, 111
milli eğitim 50
Milli Eğitim Kanunu 263
Milli Gazete 3
Milli İstihbarat Teşkilatı 72
Milliyet (Gazete) 3, 88, 134, 140
Minaret.it 210
Mosaic 217
Moskova 302
Mouta, Silva 202
Mücahidin Zehirler El Kitabı 181
Musa Anter Basın Şehitleri Gazetecilik Ödülleri 304
Musevi 184, 186, 224
Mutaftan, Mesrop (Ermeni Patriği) 112, 113, 134
Müslüman (lar) 26, 50, 51, 108, 119, 120, 126, 179, 181, 188, 224, 217, 276
Müslümanlık 106, 305

MySpace 183, 184
M'Zine 217
N
Nachova 57
Nalbant, Şemi 297
Napoli 198
Nazi (ler) 37, 178, 180, 183, 280, 281, 291, 292
Nefret Suçları Platformu 292
Neonazi (ler) 184, 185, 280
Neonazi hareketleri 274
Neonazi Nuremberg 187
Neonazi Western Guard Partisi 175
New Media Age 184
New York 66, 266, 305
New York Times 180, 184
Nijerya 268, 272
Nilus, Sergius 180
Nişantaşı 48
Noam Chomsky 33
Nobel Edebiyat Ödülü 112
Noel 181
North West Üniversitesi 185
Norveç 253
Norwegian Radio Television (NRK, TV Programme Migrapolis) 211
Norwood 66
Norwood – Birleşik Krallık 66
NTVspor 300
Nureddin Zaza basın ödülleri 307
O
Obama 199
Ocakoğlu, Günseli Özen 109
Octopus Programı 176
ODİHR 271
Oklahoma City 180
Ombudsman 272
Onda Local Andalusia Radio / TV 210
Oran, Baskın 134, 243
Orta Asya 157
Ortadoğu 3, 78
Ortadoğu Teknik Üniversitesi 306
Osama bin Laden 181
Osmanbey 108
Osmanlı 106, 290
Öcalan, Abdullah 88
Özdl, Yılmaz 80
Özkök, Ertuğrul 104, 107
P
Pakistan Yüksek Mahkemesi 182
Pamuk, Orhan 112
Paris 21, 211, 307, 310
Parlamentler Meclisi 204
Parlamento 22
Petkovic, Brankica 162, 164, 300
PKK 156
Platini, Michel 199
Polonya 158, 186, 280, 281, 283, 284, 285
Polonya Anayasası 280
Polonya Yahudileri Tarih Müzesi 283
Portekiz 202
Portuguese Radio Television (RTP, TV Programme Nos) 211
Posta (Gazete) 3, 96, 98, 99, 101
Prawo i Sprawiedliwość (PiS) 283
Pulur, Hasan 87, 88
R
Radikal (Gazete) 3, 85, 89, 300, 301, 306
Radikal Futbol 300
Radikal, Tam Saha 300
Radio Leste 210
Radio Maryja 279, 281, 282, 283, 284, 285, 286
Radio Multicult 2.0 210
Radio Orient 210, 217
Radio Subotica 211
Radio Televisione Italiana (RAI, Regione Emilia Romagna) 211
Radio Télévision Neuchâtel 211
Radio Televizija Vojvodine 211
Radyo Firat 300
Radyo ve Televizyon Konseyi 282, 283
Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) 236
Rahip Santoro 84

- Ramazan 118
Raşit Kısacık 123, 126
Rebecca's wedding 184
Redwatch 186, 188
Respect Magazine 211, 217
Reyhan Yıldız 296
Reynald Blion 163, 201, 307
Robinson, Mary 305
Ronaldo, Cristiano 198
Roma 4, 211
Roman 47, 168, 169, 224
Romanlar 4, 44, 47, 48, 118, 162, 165, 167, 170, 239
ROTA 311
Rothstein, Edward 180
RTÜK 237
Rum (lar) 4, 44, 158, 231, 247
Ruşça 276
Rus Federasyonu 274
Rusya 180
- S**
Saadet Partisi 121
Sabah (Gazete) 3, 82, 90, 136, 304, 311
Saddam 302
Sağlık ve Bağlı Alanlar İşçileri Sendikası 185
Sahra Çölü 217
Sakarya Müftüsü 119
Salama 217
Salgueiro 202
Samast, Oğün 2, 142
Sami Yen 80
Saphirnews.com 217
Savaş, Orhan 127
Sazak, Derya 134, 139, 302
Secic 57
Secic v. Hırvatistan 226
Seçim Kanunu 243
Selendi 47
Selim, Yavuz 157
Sen 217
Serpil Odabaşı 299
Seyfettin, Ömer 44
Show TV 310
Siber Hukuk Araştırma Ünitesi 310
Siber Suçlar Sözleşmesi Ek Protokolü 190
Simon Wiesenthal Merkezi 176, 178, 179, 182, 185
Siyah Pembe Üçgen 5, 295
Siyah Pembe Üçgen İzmir LGBTT derneği 295
Sırp 194
Sırlar 4
Slav 268
Sloven medyası 165
Slovenya 162, 165, 169, 170, 300
Slovenya'daki Barış Enstitüsü 165
Som, Deniz 88
Sonsöz (Gazete) 96, 98, 99, 102, 120, 122, 125, 126, 127, 129
SoruCevap 311
Sosyal Değişim Derneği 5, 73, 292, 301, 303
Sosyalist İşçi gazetesi 301
Sosyalist lider Martin Schulz 185
Sözcü (Gazete) 3
Sözeri, Ceren 3, 301
Spectrum Radio 211
Star (Gazete) 3, 80, 134, 193
STK 170, 226, 228, 260, 262, 263, 264, 265, 270, 272, 274, 277, 305
StormFront 176
Strasbourg 211, 226
STV Haber 311
Susıç, Saffet 194
Su TV 211
Sümer, Çetin 156
Sünni 126
Sünni Kürt 118
Suriye 253
Süryaniler 4
Sydney 72
Şampiyonlar Ligi maçı 197
Şeriat 67
Şeriat hukuku 67
Şişli 47
Şafak, Erdal 91
Şahin, Kemal 242, 304
- Şensever, Levent 287, 303
- T**
Tages Zeitung 211
Takkir-i Sükun (Huzur ve Güvenliği Sağlama) Kanunu 248
Taksim 80
Taksim (Gazete) 3
Tanrıkulu, Mehdi 243
Taraf (Gazete) 3, 125, 196, 301
Tarih Vakfı 263
Tarım Bakanı 156
TCK 301. maddesi 88, 89, 90, 91, 101, 104, 112, 113, 235, 291
Tekin, Arslan 89
Temiz, Levent 89
Ternopil Ekonomi Akademisi (Ukrayna) Dış Ticaret Yönetimi 303
Terim, Fatih 194
Teröristin El Kitabı, 181
Terörist Kürtler 243
Terörle Mücadele Yasası (Kanunu) 243, 244
TGC 307
The Calgary Sun 184
The Guardian 193
The Voice 217
TMMOB (Makine Müh. Odası) 298
Today's Zaman 311
Tolon, Hurşit 88
Tony Blair 30
Topçu Ferik Rıza Paşa 247
Trabzonspor 194
Troçki'yle Sürgünde 301
TTK Başkanı 84
Tunceli Vilayetin'in İdaresi Hakkındaki Kanun 248
Tuğlacı, Pars 87
Türk(ler) 4, 12, 13, 17, 19, 20, 23, 24, 25, 30, 34, 38, 46, 48, 80, 82, 100, 102, 104, 107, 112, 118, 158, 247, 248
Türk azınlıklar 62
Türkçe 20, 45
Türk Ceza Kanunu (TCK) 56, 67, 112, 231, 232, 233, 234, 240, 244, 264
Türk Devleti 86, 247
Türkiye 3, 5, 6, 23, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 54, 57, 58, 59, 60, 62, 63, 65, 66, 67, 68, 82, 84, 96, 100, 107, 109, 113, 119, 121, 126, 127, 134, 141, 142, 148, 151, 162, 224, 226, 231, 245, 254, 260, 265, 266, 288, 289, 296
Türkiye Adalet Akademisi 250
Türkiye Birinci Futbol Ligi 156
Türkiye Birleşmiş Milletlerin İrk Ayrımcılığının Önlenmesi Sözleşmesi 263
Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) 235, 246, 248
Türkiye Cumhuriyeti 86, 235, 250
Türkiye Cumhuriyeti Anayasası 244
Türkiye Cumhuriyeti Devleti 235
Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti 235
Türkiye Ermenileri Patriği 105
Türkiye Gazeteciler Cemiyeti 2008 yılı Basın Özgürlüğü Ödülü 304
Türkiye-İsviçre maçı 193
Türkiyeli 88
Türkiye Sosyal Forumu 303
Türk kimliği 51
Türklük 92, 112, 248
Türk Medyası 86
Türkmen 84
Türk Radyo Televizyonu (TRT) 211
Türk Silahlı Kuvvetleri 86
Türk Tarih Tezi 158
TV8 311
Twitter 183
- U**
UEFA 195, 198
Uğur Mumcu Araştırmacı Gazetecilik Vakfı 304
Ukrayna 268, 269, 273
Ukrayna'daki Soros Vakfı (Rönesans Vakfı) 273
Ukrayna Güvenlik Servisi 272
Ukrayna Hükümeti 271
Ukrayna Polis Teşkilatı 271
Uluengin, Hadi 108, 110
- Uluslararası Göç Örgütü (International Organization for Migration – IOM) 269
Ulusal Demokratik Parti 187
Ulusal İttifak 182
Uluslararası Af Örgütü 269, 303, 306
Uluslararası Azınlık Hakları Grubu 260
Uluslararası Sivil ve Politik Haklar Sözleşmesi (ICCPR) 225
Uluslararası STK 269
UNESCO Sözleşmesi 239
UNHCR- United Nations High Commissioner for Refugees (Birleşmiş Milletler Mülteci Yüksek Komiserliği) 269
UNIAN 273
UniFeb 196
UNITED for Intercultural Action 281
United Intercultural Dialogue (Birleşik Kültürlerarası Diyalog) 292
Utrop 211
Ülkücüler 89, 125
Üstündağ, Erhan 162, 302
- V**
Vakit (Gazete) 77, 119, 120
Vakıflı Köyü 103, 105
van der Veur, Dennis 223, 301
Van Dijk, Teun A. 7, 8, 308
Varşova 282, 283, 284, 307
Vatan (Gazete) 3, 89, 194, 304
Vatikan 123
Venk Köyü 122
Vicente del Bosque 194
Vicdani Red 299
Viyanalı 231
- W**
Web 183
World of Warcraft 186
- Y**
Yahudi (ler) 4, 34, 36, 37, 66, 120, 198, 231, 282, 283, 285
Yahudi düşmanlığı 231
Yahudi Soykırımı 175, 180
Yargıtay 239, 251
Yelkovan, Banu 300
Yeni Balıkesir (Gazete) 96, 98, 99, 104, 106
Yeni Çağ (Gazete) 3, 78, 89, 91
Yenigün (Gazete) 125, 126, 300
Yeniköy 194
Yenilsen de Yensen de 300
Yeni Şafak (Gazete) 3
Yeni Yüzyıl (Gazete) 311
Yeşiller Partisi 297
Yılmaz, Mehmet Ali 194
YouTube 179, 182, 183, 184
Yozgat 304
Yumul, Arus 48
Yunan 44
Yunanistanlılar 45
Yunanlı 46
Yüreklı, Murat 122
- Z**
Zaman (Gazete) 3, 90, 92, 96, 98, 99, 101, 102, 105, 106, 109, 111, 112, 113, 114, 134
Zirve Yayınevi (Malatya) 5, 76, 84, 118, 123, 124, 128, 132
Zundelsite 180

INDEX

Symbols

11 September 178
56 member 229
56 members 228

A

Aarhus 181
Adolf Hitler 89
Advisory Board 78
Aegean Sea 45
Afghan Jihad 181
AFP 307
Africa 156
African(s) 4, 216, 273
Agencia 210
Agenda intercultural 210
Agos (Newspaper) 84, 85, 89, 90, 92, 141, 142, 143, 156, 210, 303
Ahmet Rıza Pasha 248
AIDS 76
Akdeniz 310
Akdeniz, Yaman 162, 173, 310
Akşam (Newspaper) 3
Aktar, Cengiz 156
Alevi(s) 49, 84, 93, 118, 126
Alğan, Cengiz 73, 74, 301
Alliance of Independent Press Councils of Europe 209
Al-Qaeda 179, 181
Al-Qaeda Manual 181
Altri 216
America 6
American 33, 63
Amnesty International 269
Amsterdam 12, 16, 24, 307
Anatolia 158
Anders Frisk 199
Angelova 226
Anka Ajansı 91
Ankara 249, 307
Ankara University 302, 303, 309, 310
Antalya 92
Anticommunism Associations 89
Arab(s) 4, 47, 157
Arabian 248
Arabic 181
Armenia 151, 152, 194, 197, 291
Armenian Church 127
Armenian culture 146
Armenian Diaspora 104
"Armenian genocide" 103
Armenian Identity 89
Armenian issue 101, 112
Armenian Patriarch Mesrob Mutafyan 105, 113, 114, 134
Armenian(s) 4, 47, 49, 51, 79, 84, 85, 87, 88, 91, 92, 93, 98, 99, 100, 104, 105, 106, 108, 110, 111, 114, 115, 118, 119, 121, 127, 140, 142, 145, 146, 152, 156, 157, 231, 243, 248, 303
Armenian Village 105
Arslan, Osman 251
Article 301 of the Turkish Penal Code 113, 141, 235, 291
Aryan Liberty 176
ASALA 106, 107, 108
Asiltürk, Mehmet 121
Asociación Latino-americana de Estudios del Discurso (ALED) 308
Association for Social Change 5, 73, 292, 303
Association of Commercial Television 209
Association of European Journalists 209
Assyrians 4
A.Şok 3
Aşık, Melih 91
Atatürk 86, 91, 93, 154, 238
"Atatürk İhtilali" (The Atatürk Revolution) 246
Atatürk's Nationalism 86
Australia 126
Austria 20, 175, 184

Austrian 36, 184

A.Vakit (Newspaper) 3
Aydınlık (Newspaper) 307
Azadiya Welat 243
Azerbaijan 151

B

Baki Koşar Award 297
Bakırköy 156
Bakış (Newspaper) 120, 122, 123
Balıkesir 96, 105
Barcelona 196, 199, 211, 308
Baş, Kenan 92
Başlangıç, Celal 90
Baydar, Yavuz 133, 310
Bayer, Yalçın 104
BBC 187, 210, 307
BBC Radio Leicester 210
BBC World Service 210
Beam, Louis 176
Belgium 175
Berlusconi 20
Beur FM and Radio Orient 216
Bianet 151
BIA project 163
Bible 119, 122, 125, 127
Birikim (Newspaper) 101
Bizim (Newspaper) 300
Blion, Reynald 201, 307
Blogger 182, 183
Boğaziçi University 304
Bolu 134
BoluExpress 134
Bora, Tanıl 101
Bosnian 87, 195
Boston 307
Boter Kaas en Eieren (MTNL) 216
Boyle, Kevin 61, 305
Bozkurt, Mahmut Esat 246, 247, 248
Britain 66, 186
British 28, 66, 79, 199
British Leeds United 79
British National Party (BNP) 66, 185, 187
British parliament 28
British People 66
Brown Book 280
Bugün (Newspaper) 3
Bulaç, Ali 109, 112
Bulgaria 57
Bursa 156
Bursaspor 196
Bursaspor-Diyarbakırspor match 194

C

Cadena SER 210
California 185
Callers of Justice for Children (ÇİAÇ) 245
Campbell, Kevin 195
Canada 175, 176
Canadian Human Rights Commission 175
Canal Sur TV 210
Caribbean 23, 33
Catholic(s) 111, 121, 179
Catholic Church 281, 284
Caucasian Media Institute 151
Central Asia 158
Central Council of Jews 183
Central Decision and Management Committee (MKYK) 107
Centre de Formation et de Perfectionnement des Journalistes (CFPJ) 306
Cerit, Oktay 294
Chairman of Leeds United 82
Champions League 197, 199
Chief 80
Chief Public Prosecutor 124
Chomsky, Noam 31
Christian(s) 4, 76, 118, 119, 120, 121, 123, 124, 125, 126, 127

Christianity 119, 120, 122, 127
Christian Life Center 126
Christmas 181
Citta 216
Civics (Yurt Bilgisi) 44
CNN Turk 311
Cobzaru v. Romania 226
Combat 18 179
Committee of Ministers 55
Committee of Ministers Recommendation 64
Committee on the Elimination of Racial Discrimination 57
Community Media Forum Europe 209
computer bulletin boards systems (BBS) 176
Conference of the United States 65
Constitutional Court 255
Contemporary Journalists' Association (CGD) 300, 307
Convention on the Rights of the Child (CRC) 239, 245
Council for Equality and Prevention of Discrimination 59
Council of Europe 62, 64, 168, 174, 175, 188, 189, 190, 203, 204, 205, 208, 209, 211, 227, 231, 281, 307
Council of Europe Campaign 211
Council of Europe Commissioner for Human Rights 224, 265
Council of Europe Parliamentary Assembly 144
Council of Europe Recommendation 55, 174
Council of Europe's White Paper 205, 207
Council of State 141, 252
Croatia 57, 169
Cumhuriyet (Newspaper) 3, 88, 307
Çalışlar, Oral 132, 306
Çayır, Kenan 43, 304
Çeker, Hamit 128
Çekirge, Fatih 80
Çetinçalı, Kadir 195
Çetin, Fethiye 72, 302
Çorum 157, 249
Çorum massacre 249
Çolaşan, Emin 88

D

Dailymotion 184
Dalkıran, Özlem 1, 306
Danas 210
Danish (Newspaper) 181
Darwin 89
de Lange, Martin 119, 120, 123, 125
Demir, Nevzat 195
Dersim Rebellion 85
Der Spiegel 187
Dietz, George 176
Digg 183
Dink, Hrant 2, 6, 58, 63, 72, 73, 76, 84, 85, 87, 88, 89, 91, 92, 93, 94, 96, 98, 99, 103, 104, 107, 109, 110, 113, 114, 118, 132, 134, 140, 141, 143, 144, 146, 156, 197, 241, 288, 291, 303, 304
Dink, Rakesh 72, 101, 142
Discourse and Power 8, 37
Divas 216
Diversity Initiative (DI) 272, 273, 277
Diyarbakır 249
Diyarbakır Independence Court 249
Diyarbakırspor 156, 194
Doğanay, Ülku 95, 309
Doğanoglu, Senem 299
Doğan Kitap Publication 302
Doğan, Yalçın 110
Don Black 176
Dumanlı, Ekrem 92
DurDe (Say Stop to Racism and Nationalism) 288, 289, 290, 291, 293, 301, 303
Duran, Ragıp 132, 145, 155, 306
Dutch 12, 18, 19, 22, 28, 33, 36
Düzce Heavy Penal Court 134, 135

E

Eastern Europe 163
Ecevit, Bülent 302
ECHR 202, 241, 266
Eichemann 34
Elazığ 302
Elbistan 128
El Correo de Andalucía 210
Elders of Zion 180
Elimination of All Forms of Racial Discrimination 231
El Mundo 210
El Noticiero 216
El Pais 20
Encyclopaedia 181
England 8, 29
English 30, 122, 156, 261, 276, 303
Erdemli, Gülay 134
Erdoğan, Tayyip 145, 152, 157
Ergenekon Case 89, 90, 141, 289
Erivan 146
Ernst Zündel 176
Erten, Bağış 191, 300
Ethnic & Diversity Media 211, 214, 216, 217
Ethnic Media Group 215
EU 63, 120, 167, 168, 226, 265
EU Member State 227
Euro-Asian Jewish Congress 278
Euromed European Mediterranean Network 151
Europe 5, 6, 16, 27, 32, 51, 57, 178, 207, 211, 214, 216, 217, 222
European 49, 51, 62, 66, 80, 163, 168, 175, 181, 203, 208, 209, 211, 212, 214, 217, 224, 226, 258, 292
European Broadcasting Union 208
European Commission Against Racism and Intolerance (ECRI) 174, 189, 203, 204, 227, 231, 270
European Convention 57, 66
European Council 57, 120, 163
European Court 66, 67
European Court of Human Rights 57, 66, 174, 202, 226, 240, 265, 266, 305
European Federation of Journalists 209
European Football Championship 281
European Human Rights Convention 239
European Inter-University Centre for Human Rights and Democratization (EIUC) 301
European Newspaper Publishers Association 209
European Parliament 185
European Platform of Regulatory Authorities 209
European Social Charter 239
European Union 57, 62, 126, 127, 144, 188, 209, 233
European Union Fundamental Rights Agency 64
European Union's European Instrument for Democracy and Human Rights (EIDHR) 2
Expreso Latino 216
Express 300

F

Facebook 179, 182, 183, 184, 185, 186
Fanatik (Newspaper) 3
Father Santoro 84
FBI 180
Fedorovych, Iryna 267, 303
Fenerbahçe 80, 197, 199
FIFA 196
Flickr 183
Football against Racism in Europe (FARE) 281
Fotomaç (Newspaper) 3, 195
Four Four Two 300
Framework Decision 227
France 16, 32, 49, 175, 176, 212, 214, 216, 306
Freedom of Press and Freedom of Thought Awards 132
French 49, 156, 184, 303
French Cultural Institute 296
Friedrich Naumann Foundation 2

G

Galatasaray 80, 193, 194

- Galatasaray University 301, 302
 Galtung, Johan 149, 150
 Gazzetta di Reggio 210
 Gazi University 302
 Gedikpaşa Armenian Church 145
 General Policy Recommendations (GPR) 227
 General Staff 86, 87, 88
 Georgia 151
 German(s) 36, 49, 122, 188, 282
 German Internet Hotline 184
 Germany 15, 175, 182, 183, 186, 187, 212
 Gert Martinus De Lange 127
 Geske, Suzanna 125
 Geske, Tilmann 125
 Global Dialogue 2
 Google 184
 Government of Turkish Republic 235
 Governorate 141
 Governor's Office of Istanbul 87
 Gökçen, Sabiha 85, 86, 87, 88, 89, 140
 Göktaş, Kemal 83, 118, 303
 Gölpinarlı, Abdülbaki 44
 Gözcü (Newspaper) 119
 Grand National Assembly of Turkey 235
 Greek(s) 44, 45, 46, 158, 231, 248, 303
 Günaydin, Emre 125, 129
 Gündem (Newspaper) 90
 Gündüz, Müslüm 66
 Güneş (Newspaper) 3
 Güneyde İmece (Newspaper) 96, 97, 98, 102, 103, 105, 106
 Gypsy(es) 57, 93, 238
- H**
 HaberTürk 3, 154
 Haider 20
 Hakan, Ahmet 110, 111
 Halaçoğlu, Yusuf 84
 Halide Edip 44
 Hamas 179
 Hamas Online 180
 Hammarberg, Thomas 224
 HBB channel 66
 Heavy Penal Court of Diyarbakır 243
 Helsinki Citizens' Assembly (hCa) 281
 Hezbollah 179
 High Council of Judges and Prosecutors 253, 255
 Hindus 179
 History Foundation 263
 Hitler 184
 Holland 15, 19, 23, 27, 32, 33, 35, 36
 Holocaust Denial 176
 Hooligans 80
 HO.Tercüman (Newspaper) 3
 Human Rights Advisory Board 134
 Human Rights Association of Turkey (IHD) 307
 Human Rights Commissioner 168
 Human Rights Committee 265, 266
 Human Rights Institution 59
 Human Rights Joint Platform (IHOP) 5, 262
 Human Rights Research Association (IHAD) 5
 Hür FM 309
 Hürriyet (Newspaper) 3, 85, 87, 88, 90, 91, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 106, 108, 110, 111, 114, 134, 137, 293, 307
 Hürriyet Daily (Newspaper) 115
 Hutus 64
- I**
 İbrahim Kaboğlu 134, 243
 Idealists and Labour Party (İP) 90
 İhsan Dağı 111
 İliev v. Bulgaria 226
 Independent Communications Network (Bağımsız İletişim Ağı – BİA) 302
 İnönü University Faculty of Theology 128
 Intercultural Action 281
 International Agreement for Abolishing all Racial Discrimination 58
 International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination (ICERD) 225
 International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR) 225, 239, 265
 International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights 239
 International Minority Rights Group 260
 International Socialism Magazine 301
 Intifada 144
 IOM 269
 Iraq 29
 Ireland 175
 Işın Erşen 134
 İslam 66, 120, 213, 247
 Islamic 66, 305
 Islamist(s) 94, 293
 Islamophobia 66
 Israel 144, 200
 Israeli Revivo 199
 İstanbul 105, 127, 300, 307
 İstanbul Bar Association 248
 İstanbul Bilgi University 302, 309
 İstanbul Büyükşehir Belediye Spor 197
 İstanbul Police Department 103
 İstanbulspor 195
 İstanbul University 300
 İstiklal Marşı 92
 Italian(s) 158, 185, 303
 Italy 20, 175, 216
 İzmir 246, 295
- J**
 Jewish 34, 180, 184, 187, 282
 Jewish Holocaust 175, 180
 Jews 4, 32, 34, 120
 Jowett, Benjamin 251
 Jud Süß (The Jew Süß) 183
 Jyllands-Posten 181
- K**
 Kadir Has University 300
 Kadri, Yakup 44
 Kalkan, Ersin 85
 Kaos Gl 5, 288, 295
 Karakaş, Osman 126, 127
 Karakose, Nayat 62
 Karan, Ulaş 53, 230, 309
 Karataş, Salih 119
 Kasımpaşa 197
 Kavaf, Aliye 293
 Kaya, Nurcan 259, 305
 Kaymaz, Uğur 243
 Kayra Ltd. 119
 Kayra Publishing House 120, 122, 123, 124, 125, 126
 Kayseri 84
 Kemal, Mustafa 140
 Kemalist 250
 Kemalizm 289
 Kısacık, Raşit 123, 126
 Kiev 276
 Kingdom 254
 Kirkuk-based operation 103
 Kiverlioğlu, Orhan 89
 Klassekampen 210
 Kocadağ, Kürşat 129
 Korkut, Tolga 147, 163, 309
 Koşar, Baki 296, 298
 Köker, Eser 95
 Ku Klux Klan 176, 179, 185
 Kumkapı 134
 Kurban, Dilek 261
 Kurdish 23, 49, 84, 142, 154, 158
 Kurdistan 23
 Kurd(s) 2, 4, 11, 12, 22, 23, 28, 47, 49, 51, 93, 94, 156, 243, 264, 289, 290
 Kurtulmuş, Numan 127
 Kutlutürk, Bülent 117, 300
- L**
 Lambda İstanbul 5
 Latin America 308
 Latin-American 216
 La Vanguardia 210
 Leeds United 79, 82, 193
 Le Front National 20
 LGTT 246, 260, 289, 290, 295, 296, 297, 298, 299
 Liberal Party 29
 Liberals 29
 Linguistics Textbook 45
 Lisbon 211
- Ljubljana 211, 300
 London 211, 307
 London Sunday Times 183
 Long Awaited Statement 103
 Los Andes 216
 Lyon Bondy Blog 210
- M**
 MacDonald, Andrew 180
 MacMillan, Palgrave 8, 305
 Madımak Massacre 249
 Madrid 211
 Mahçupyan, Etyen 111, 113
 Malatya 6, 76, 84, 88, 96, 118, 119, 120, 121, 123, 124, 125, 126, 128, 129, 300
 Malatya Municipality Conference Hall 127
 Malatya Ülkü Ocakları 125
 Mangırcı, Faruk 93
 Maradona 199
 Maraş Massacre 249
 Marmara earthquake 119
 Marmara University 300, 301, 309
 Maszkowski, Rafat 279, 307
 Media & Diversity Manager 307
 Media Watch 165, 169, 170, 300, 306
 Mediterranean 49
 Mediz 5
 Mersin 96, 119, 126
 Metis Publications 303
 Middle-Eastern 216
 Middle East Technical University 306
 Milan 211
 Millas, Hercules 44, 46, 109, 112
 Milli Gazete (Newspaper) 3
 Milliyet (Newspaper) 3, 88, 91, 134, 136, 140, 144, 145, 302, 311
 Minister of Agriculture 156
 Minister of Justice 246
 Ministry 73, 135, 236, 238, 252, 272
 Ministry of Culture 238
 Ministry of Education 272
 Ministry of Foreign Affairs 73
 Ministry of Interior 270, 271, 272
 Ministry of Justice 135, 252, 275
 Minority Rights and Cultural Rights Working Group 243
 Moguls 158
 Moroccan(s) 19, 23, 216
 Mosaic 216
 Moscow 211
 Motherland party (ANAP) 107
 Mufti of Sakarya 119
 Museum of History of Polish Jews 282
 Muslim(s) 2, 16, 24, 51, 106, 111, 120, 179, 180, 181, 216, 248, 264, 276
 MySpace 183, 184
 M'Zine and Maroc.nl 216
- N**
 NA 280, 281, 283, 284, 285
 Nachova 57
 National Anthem (the Independence March) 92, 197
 National Bureau of Vigilance Against Anti-Semitism (BNVCA) 184
 National Democratic Party 188
 National Intelligence Organization (MIT) 73
 Nationalist Movement Party (Milliyetçi Hareket Partisi-MHP) 105, 125
 Nazi(s) 34, 178, 180, 183, 280, 292
 Neonazi 175, 184, 185, 187, 188, 274, 280, 292
 Netherlands 216
 New York 66, 305
 New York Times 184
 NGO(s) 2, 136, 170, 226, 228, 240, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 269, 270, 271, 272, 275, 277, 278, 293, 303, 305, 307, 310
 Nigerian 268, 272
 Nişantaşı 48
 Nobel Prize in Literature 112
 North America 177
 Norway 254
 Norwegian 149
 Norwegian Radio Television (NRK, TV
- Programme Migrapolis) 210
 Norwood v UK 66
 Noticias 210
 NTVSpor 300
- O**
 Obama 200
 Ocakoğlu, Günseli Özen 109
 Office for Democratic Institutions and Human Rights (ODIHR) 186, 187, 271, 302
 Oklahoma City 181
 Olso 211
 Olympic stadium 197
 Ombudsman 272
 Önce Vatan (Newspaper) 89
 Onda Local Andalucía Radio / TV 210
 Oran, Baskın 134, 243
 Organization for Security and Cooperation in Europe (OSCE) 54, 57, 62, 64, 75, 186, 188, 224, 227, 228, 229, 271, 296, 302
 Ortadoğu 3, 78
 Oslo 211
 Osmanbey 109
 Ottoman(s) 106, 290
 Ottoman Empire 247
 Özgür Gündem (Newspaper) 307
 Öcalan, Abdullah 88
 Özdiç, Yılmaz 80
 Özkök, Ertuğrul 104, 108
 Özsan, Ali 299
- P**
 Palestinians 144
 Pamuk, Orhan 93, 112, 141
 Paris 20, 211, 214, 306, 307, 310
 Parliamentary Assembly 204
 Patriarchate 134
 Peace Institute 169
 Petković, Brankica 162, 164, 300
 PKK 156
 Platini, Michel 200
 Poland 158, 186, 281, 284
 Polish 186, 187
 Portugal 210
 Portuguese Radio Television (RTP, TV Programme Nos) 210
 Posta (Newspaper) 3, 96, 97, 98, 99, 102, 106
 Prague FC 197
 Presidential election 141
 Press Council 92
 Prime Ministry's Inspection Board 87
 Prophet Muhammad 181
 Provincial Chairman of İstanbul Ülkü Ocakları (Forges of Ideal) 90
 Pulur, Hasan 88
- R**
 Racial Discrimination Committee 265
 Racial Discrimination Convention 68
 Radikal (Newspaper) 3, 251, 300
 Radikal Futbol 300
 Radio and Television Broadcasters 236
 Radio and Television Supreme Council (Radyo ve Televizyon Üst Kurulu - RTÜK) 236
 Radio and TV Council 283
 Radio Maryja 281, 282
 Radio Televisione Italiana (RAI, Regione Emilia Romagna) 210
 Ramadan 118
 Reader Representative page 144
 Redwatch 186, 188
 Republic of Turkey 251
 Respect Magazine 216
 Rijkzaard 195, 200
 Roma 4, 47, 148, 152, 163, 165, 166, 167, 169, 170, 226, 264
 Romani 47, 166, 185
 Romans 57, 118, 162
 Romas 49
 Rome 211
 Ronaldo, Cristiano 199
 RTÜK 237
 Rums (Turkish Greeks) 4
 Russia 186
 Russian(s) 158, 216, 276

Russian Federation 274
Rwanda 64

S

Saadet Party 121, 127
Sabah (Newspaper) 3, 82, 90, 134, 136, 137, 304, 309
Salama 216
Salgueiro da Silva Mouta 202
Samast, Oğün 142
Sami Yen Stadium 80
Samsun 142
Savaş, Orhan 127
Sazak, Derya 134, 139, 302
Schmitt, Carl 248
Schulz, Martin 185
Searle 30
Secic 57
Secic v. Croatia 226
Second Life 186
Second World War 180, 184
Security Service of Ukraine 272
Selçuk, İlhan 87, 88
Selim, Yavuz 158
Sen 216
Serbian 195
Serbs 4
Seyfettin, Ömer 44
Sharia 66, 88
Show 309
Show Radio 310
Show TV 310
Simon Wiesenthal Center 176, 178, 179, 182, 185
Sivas 197, 249
Siyah Pembe Üçgen (Black Pink Triangle) 5
Slavic 268
Slovenia 148, 166, 167, 170, 172
Slovenian 165, 166
Slovenia Peace Institute 162
Social Dominance Theory 45
Som, Deniz 88, 89
Sonsöz (Newspaper) 96, 98, 103, 120, 123, 125, 126, 127, 129
Soros Foundation 273
South Africa 185
South African Republic 119, 262
Sözcü (Newspaper) 3
Sözeri, Ceren 3, 301
Spain 15, 20, 27, 33, 36, 196
Spanish 20, 195
Spanish National Agency 196
Sparta Prague FC 197
Speak Out Against Discrimination campaign 163
Spectrum Radio 210
Star (Newspaper) 3, 80, 93, 134, 193
Statements from MHP Balıkesir provincial leader 105
Statements of the BBP leader 105
statements of the MHP Leader 107
Strasbourg 211
STV News 311
Sunni Kurds 118
Sunnites 126
Supreme Court (High Court of Appeals) 134, 251, 252
Supreme Court of Appeals 239
Supreme Court of Pakistan 182
Supreme Court of the United States 56
Susic, Saffet 195
Su TV 210
Sümer, Çetin 156
Sweden 229
Swedish Parliament 145
Switzerland 194
Sydney 72
Syria 254
Şafak, Erdal 91
Şahin, Kemal 242, 304
Şensever, Levent 287, 303
Şeren, Turgay 199

T

Tages Zeitung 210
Takvim (Newspaper) 3

Tam Saha 300
Tanrıkulu, Mehdi 243
Taraf (Newspaper) 3, 197
Tekin, Arslan 89, 90
Temiz, Levent 90
Tercüman (Newspaper) 102
Terim, Fatih 195
TGNA 249
The Guardian 193
the ship Mavi Marmara 200
The Voice 216
Today's Zaman 311
Tolon, Hürşit 89
Tony Blair 28
Topçu Ferik Rıza Pasha 248
Toronto 175
Trabzon 142
Trabzonspor 195
True Path Party (DYP) 89
TTK (Turkish Historical Society) 84
Tuñçsiper 107
Turcoman 158
Turk 4, 28, 44, 91, 106, 113, 248
Turkey 2, 4, 6, 22, 46, 48, 49, 51, 54, 57, 59, 60, 62, 66, 67, 72, 82, 84, 88, 91, 93, 94, 100, 101, 102, 104, 106, 108, 112, 113, 114, 118, 119, 120, 122, 126, 134, 141, 142, 145, 148, 150, 152, 154, 162, 163, 174, 192, 196, 222, 226, 227, 232, 239, 241, 246, 255, 260, 262, 263, 264, 268, 290, 292, 300
Turkey-Switzerland match 194
Turkish 12, 13, 16, 18, 19, 22, 23, 35, 36, 46, 62, 82, 86, 88, 122, 125, 128, 146, 193, 237, 261
Turkish Armed Forces 86
Turkish Association of Journalists (TGC) 307
Turkish Christians 124
Turkish citizens 113
Turkish Constitution 55
Turkish football 194
Turkish Galatasaray teams 79
Turkish General Staff 85, 86, 87
Turkish History Thesis 158
Turkish identity 101
Turkish Journalists' Society (TGC) 132
Turkish Justice Academy 251
Turkish language 45
Turkish Law 90
Turkish Media 86
Turkish Nation 86, 235, 247
Turkishness 18, 235
Turkish Penal Code (TCK) 141, 231, 232, 234, 235, 239, 244, 264
Turkish Premiere Football League 156
Turkish Radio Television (TRT) 210
Turkish Republic 114, 235
Turkish State 247
Türkmen, İlter 110
Turks 44, 49, 80, 91, 101, 106, 118, 158, 247
Turner Diaries 180
Tutsi 64
TV8 311

U

UEFA 193, 196, 199, 200
Ugandans 156
Uğur Mumcu Investigative Journalism Foundation 304
UK 66, 82, 187, 188, 193
Ukraine 268, 270, 271, 272, 273, 274, 276
Ukrainian 271, 274, 276, 278
Uluengin, Hadi 109, 110, 111
UN 62, 68, 188, 263, 264
UN Committee 68
UNESCO 239
UNHCR 269
UNIAN 273
UniFeb 196
Unite Against Fascism 185
UNITED 281
United Intercultural Dialogue 292
United Kingdom 175, 212, 213
United Nation(s) 57, 62, 281, 305
United Nations Secretary 176
United States 12, 27, 33, 178, 186, 187, 188, 189
United States of America 189

UN Special Rapporteur 177
US 5, 66, 176, 254
USA 31, 55, 212
US Courts 65
US House of Representatives 145
US Justice Department 180
US National Socialist Movement 182
Utrop 210
Üstündağ, Erhan 162, 302

V

Vakit (Newspaper) 78, 119, 120
Vakıflı Village 103, 106
van der Veur, Dennis 223, 301
van Dijk, Teun A. 7, 308
Vatan (Newspaper) 3, 195, 304
Vatican 123
Venice 301
Venk 121, 122
Vicente del Bosque 195
Vienna 231
Village of Vakıflı 105
Virgin Media 185
Vodafone 185
Vyacheslav Likhachev 278

W

Warsaw 302
Western 49
Western Europe 17
Western Guard Party 175
West Virginia Neonazi 176
Wikipedia 183
Wordpress 183
World Association of Newspapers 209
World of Warcraft 186
World Trade Centre 66
World Wide Web 183

Y

Yeni Balıkesir (Newspaper) 96, 98, 99, 105, 106, 107
Yeni Çağ (Newspaper) 3, 78, 90, 92
Yenigün (Newspaper) 125, 126
Yenigün Daily (Newspaper) 300
Yeni Şafak (Newspaper) 3, 91
Yeni Yuzyil Daily (Newspaper) 310
Yıldız, Ahmet 297
Yıldız, Reyhan 296
Yılmaz, Mehmet Ali 195
Young Civilians 248
YouTube 179, 182, 183, 184
Yugoslavia 167, 171
Yumlu, Arus 49
Yürekli, Murat 122

Z

Zaman (Newspaper) 3, 90, 91, 92, 93, 96, 97, 98, 99, 100, 102, 103, 105, 106, 109, 111, 112, 113, 114, 115, 134
Zionist courts 93
Zirve Bookstor (Publishing House) 6, 76, 84, 118, 123, 125, 128, 132
Zundelsite 180

Elinizde tuttuğunuz bu kitap Uluslararası Hrant Dink Vakfı'nın Avrupa Birliği Demokratikleşme ve İnsan Hakları için Avrupa Aracı (DİHAA) , Global Dialogue ve Friedrich Naumann Vakfı'nın destekleriyle yürüttüğü "Medyada Nefret Söyleminin İzlenmesi" başlıklı çalışma kapsamında gerçekleştirilen İnciten sözler, yaralayan fiiller: Nefret Söylemi ve Nefret Suçları başlıklı üç günlük konferansın sunumlarından oluşuyor. Konferans boyunca söylemin gücünden Türkiye'nin sosyolojik yapısına, Hrant Dink cinayeti ve Malatya Zirve Yayınevi katliamında cinayete giden yolda medyanın rolüne, Türkiye ve diğer ülkelerde nefret söylemi ve suçlarıyla ilgili mücadele örneklerinden ulusal, bölgesel ve uluslararası mekanizma ve standartlara, medyanın işleyişindeki sorunlardan, yeni medyada nefret söylemine ve Türkiye hukuk sisteminin neden ayrımcılıkla mücadelede yetersiz kaldığına kadar birçok konu konuşuldu.

En önemlisi de bizler, bu ülkenin insan hakları savunucuları, akademisyenleri, hukukçuları, gazetecileri, yurttaşları ve ayrımcılık mağdurları olarak, nefret söylemi ve nefret suçlarıyla mücadelenin yalnızca kendi tanık olduklarımız ve yaşadıklarımızla sınırlı olmadığını, Avrupa ve Amerika başta olmak üzere dünya çapında giderek yaygınlaşan bir sorun olduğunun bir kez daha ayırdına vardık. Hem Türkiye'de hem uluslararası boyutta nefret suçları ve nefret diliyle mücadele etmek için hep birlikte, farklı alanlarda çalışmalarla, işbirliği ve iletişim içinde, güçlerimizi, deneyimlerimizi birleştirerek mücadele etmedikçe kalıcı bir çözüme ulaşmanın mümkün olmadığını gördük.

Medyada nefret söyleminin izlenmesi çalışması boyunca gerçekleştirdiğimiz etkinlikler ve bu kitapta yer alan makalelerin bilgilendirici ve teşvik edici bir rol oynamasını ve kolaylaştırıcı bir araç olmasını umut ediyoruz.

This book consists of the presentations made at the 3-day conference titled Wounding Words and Acts: Hate Speech and Hate Crimes, an activity within the "Media Watch on Hate Speech" project of the International Hrant Dink Foundation, realized with the financial support of the European Commission's European Instrument for Democracy and Human Rights, Global Dialogue and Friedrich Naumann Stiftung.. Throughout the Conference, the participants discussed the power of speech and discourse, Turkey's sociological structure, the role of the media on the road from Hrant Dink's murder to the Malatya Zirve massacre, works for combating hate speech and hate crimes from Turkey and other countries, the national, regional and international mechanisms and standards available, the problems in the media, the hate speech in the new media, and why Turkey's legal system falls short in combating discrimination.

But most importantly, we, as the human rights advocates, academicians, jurists, journalists, citizens and victims of discrimination of this country, have once again seen that the fight against hate speech and hate crimes is not limited to what we witness and experience in Turkey, but it is a problem that is getting more and more widespread all around the world, particularly in Europe and USA. We have also seen that it is not possible to achieve a permanent solution unless we combine our strengths and experiences, cooperate and communicate, with works and studies on a wide range of areas, so as to combat hate crimes and hate speech both in Turkey and at the international level.

We hope that the activities we have conducted throughout the Media Watch on Hate Speech project and the articles you will find in this book will play an informative and encouraging role and serve as a facilitating tool in the fight against hate speech and hate crimes worldwide.

HRANT DİNK VAKFI
HRANT DINK FOUNDATION
ՀՐԱՆԴ ՏԻՆԷ ՀԻՄՆԱԲԿ